

I 10923

almanahul filatelic '78

2000

JUL. 2005

510923

-- ULU 2014

BIBLIOTECA „ASTRA”
SIBIU

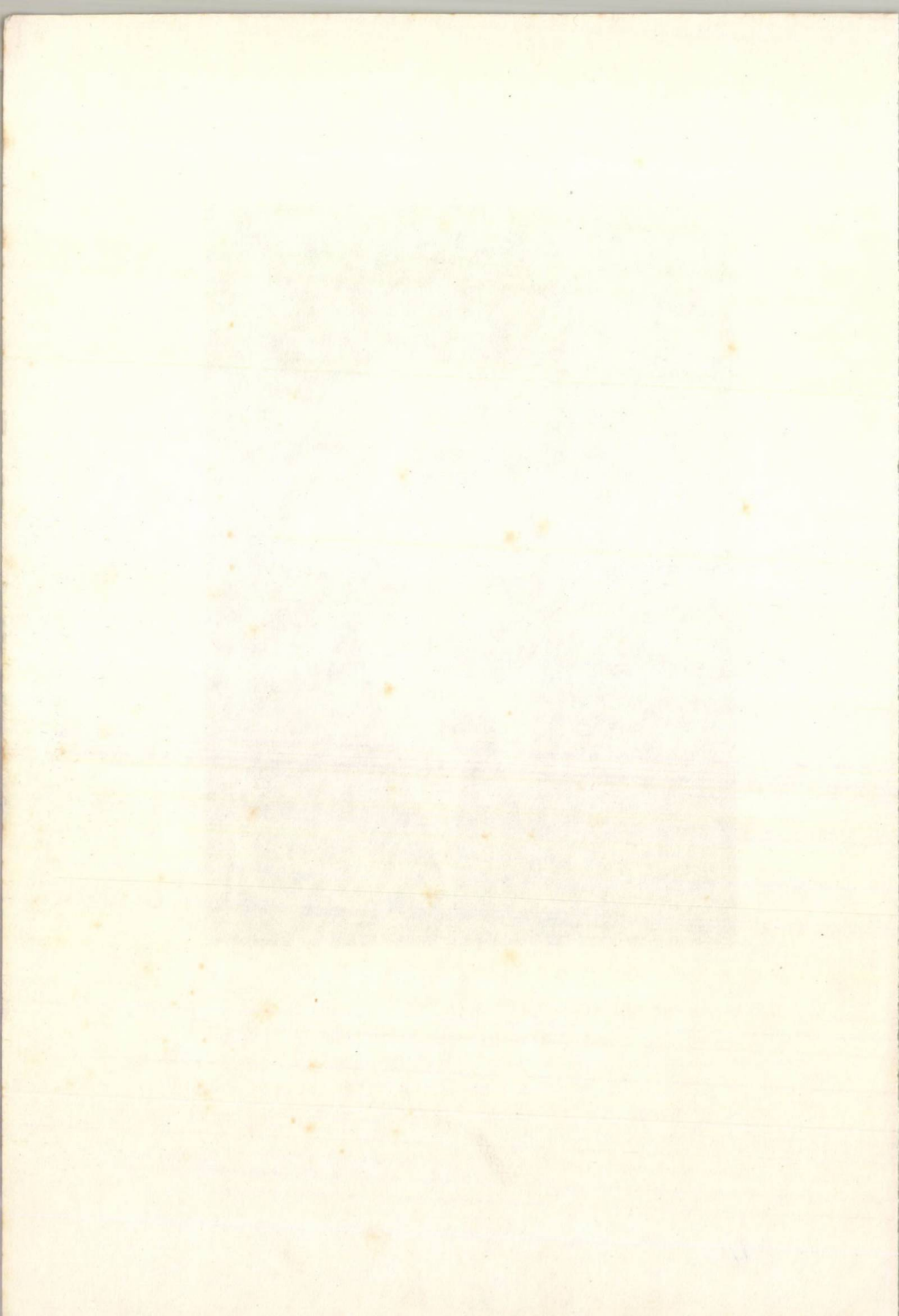

U
IANI 2022

„Literaturii, artei în general — ca formă de manifestare a conștiinței sociale — îi revine un rol important în realizarea programului de educare și formare a omului nou, în marile înfruntări ce se desfășoară în lumea de azi pentru progres, bunăstare, securitate și pace, pentru cauza libertății, demnității și fericirii omului“.

(DIN : CUVÎNTAREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU
LA CONFERINȚA NAȚIONALĂ A SCRITORILOR)

28412.

cel de-al doilea număr

Dr. VIRGIL ȘCHIOPĂRLAN

Director General Adjunct al Direcției Generale a Poștelor și Telecomunicațiilor

Poporul român, de-a lungul istoriei sale, în cele două milenii, a parcurs un drum plin de victorii.

Așezați la poarta Europei spre răsărit, românii au făcut sacrificii atât pentru păstrarea ființei lor naționale, cât și a civilizației europene, dovedindu-se adevărați eroi ai umanității. Mircea cel Bătrîn, conducător legendar de oști care a oprit invazia otomană la Dunăre, și astăzi se impune prin înțelepciunea sa, Ștefan cel Mare care a făcut din Moldova una din principalele forțe politice ale Europei de răsărit, Mihai Viteazul, miracol al eroismului născut într-o Europă frământată în cadrul unor relații feudale, cuprinsă de interese ale unor grupări divizate, ctitor al patriei tuturor românilor, Vlad Țepeș, purtător al cinstei și stăpînitor al spiritelor antiotomane, erou de legende romanțate, Constantin Brîncoveanu exemplu de dăruire pentru cultură și patrie, patrioți și revoluționari ca: Horia, Cloșca și Crișan, Tudor Vladimirescu, Nicolae Bălcescu, Avram Iancu, creatori și savanți ca: M. Eminescu, I.L. Caragiale, I. Creangă, George Coșbuc, T. Arghezi, George Enescu, N. Iorga, Victor Babeș, Gh. Marinescu, C.I. Parhon, George Constantinescu, Gh. Țițeica, cuceritorii aerului: A. Vlaicu, Traian Vuia, Henri Coandă, diplomați cum au fost N. Titulescu, sînt înscriși în istoria României și în conștiința lumii.

În anul 1874, cînd circuitul de bunuri materiale și idei spirituale a impus pe plan mondial crearea Uniunii Poștale Universale la Berna, România se găsea prezentă printre cele 22 de țări fondatoare, prin persoana lui George Lahovari. Avînd o istorie plină de fapte de glorie și umanitarism, Națiunea Română a transmis din generație în generație forma de organizare a poștei române, adaptînd-o de la o epocă la alta, cerințelor care s-au impus.

În acest context, considerăm că orice filatelist trebuie să regăsească istoria patriei reprodușă pe timbre.

Avînd o istorie veche ca și poporul român, poșta va continua să reproducă pe timbre existența creatoare a poporului de-a lungul secolelor.

În prezent, Republica Socialistă România se afirmă tot mai mult pe plan mondial. Ea participă activ la diviziunea internațională a muncii, la circuitul de valori materiale și spirituale. Prezența României pe toate meridianele globului se va regăsi în emisiunile filatelice.

Trecutul, prezentul și viitorul, iată ce oglindește timbrul românesc. Patriotismul și internaționalismul sînt viu reprezentate pe timbre.

Cum almanahul este abia la al doilea număr, spațiul de informare este departe de a epuiza subiectele filatelice ce își au izvoarele într-o istorie și civilizație vastă.

Sîntem convinși că cititorii vor aprecia contribuția modestă a almanahului la sistemul informațional filatelic, atât pentru cei tineri, cât și pentru cei vîrstnici.

Dorința noastră este să fim citați și la numerele următoare.

TRĂIASCĂ ROMÂNIA

ADRIAN PĂUNESCU

*Dacă ne-nfruntă munții, cu munții ne vom bate,
Pentru lumina țării și pentru libertate,
Aici ne e cuvântul, cînd îl avem de spus,
Decît slujirea țării nimic nu-i mai presus.
Jurăm credință luptei, oricît ar fi de grea,
Jurăm că pentru țară și viața ne-o vom da,
Jurăm să nu ne mintă nici clipa, nici vecia.
Trăiască libertatea! Trăiască România!
Trăiască libertatea! Trăiască România!
Trăiască-n fericire și liniște poporul!
Trăiască România! Trăiască Tricolorul!*

*Dar țara nu se face cu lași, cu apatrizi,
Iubirea nu te scuză cînd ochii îi închizi.
Să curățăm tot răul din viața României,
Că noi sintem Partidul și Țara Omeniei.
Nu creadă hoții muncii că ei sînt mari și tari,
Noi sintem patrioții revoluționari
Avem contract pe viață cu visul și cu glia.
Trăiască libertatea! Trăiască România!
Trăiască libertatea! Trăiască România!
Trăiască-n fericire și liniște poporul!
Trăiască România! Trăiască Tricolorul!*

*A noastră este țara, o moștenim deplin,
Va trebui, întreagă, s-o dăm celor ce vin,
La cei născuți și astăzi, și mîine, și poimîine,
Nici pîine fără muncă, nici muncă fără pîine,
Nici călăreți pe cer, nici cai fără călări,
Nici țară fără lume, nici lume fără țări.
Să crească-n lume pacea, dreptatea, bucuria!
Trăiască libertatea! Trăiască România!
Trăiască libertatea! Trăiască România!
Trăiască-n fericire și liniște poporul!
Trăiască România! Trăiască Tricolorul!*

Trăiască muncitorii, țăranii, cărturarii!
Trăiască demnitatea cea fără de avarii!
Dacă renunți la luptă n-ai ce să mai aștepți,
Nimica nu se face-n poziție de dreptți.
Să facem România, prin toți și pentru toți,
Un teritoriu liber de-orice prejudecăți.
Să fie-al nostru dreptul și-a noastră datoria
Trăiască libertatea! Trăiască România!
Trăiască libertatea! Trăiască România!
Trăiască-n fericire și liniște poporul!
Trăiască România! Trăiască Tricolorul!

Jurăm din milioane de inimi și destine,
Din orice fel de sînge ne murmură în vine,
Jurăm bătrîn și tinăr, femeie și bărbat,
Credință României, necondiționat.
Că țara-i bogăția ce veșnic ne rămîne
Și glasul ei ce-ndeamnă „Deșteaptă-te române!
Nu ne-nspăimîntă nimeni cu forța sau pustia
Trăiască libertatea! Trăiască România!
Trăiască libertatea! Trăiască România!
Trăiască-n fericire și liniște poporul!
Trăiască România! Trăiască Tricolorul!

Sintem, de e nevoie, o țară de soldați,
Sintem de e nevoie, un lanț de munți Carpați,
Durerea țării noastre făcută-i să ne doară,
Ne place libertatea ca oameni și ca țară.
Și soarele dreptății să lumineze sfînt
O țară-n roșu, galben și-albastru pe pămînt.
Aceasta-i viața noastră, aceasta ni-i țaria,
Trăiască libertatea! Trăiască România!
Trăiască libertatea! Trăiască România!
Trăiască-n fericire și liniște poporul!
Trăiască România! Trăiască Tricolorul!

DATE IMPORTANTE — 1978

24 ianuarie 1859	Unirea Principatelor Române
26 ianuarie 1918	S-a născut tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România (60 de ani)
14 februarie 1948	Constituirea Uniunii Femeilor Democrate din România (30 de ani)
21—23 februarie 1948	Congresul al VI-lea al P.C.R. (primul congres al P.M.R.), care a realizat unitatea deplină politică, ideologică şi organizatorică a clasei muncitoare (30 de ani)
februarie 1933	Luptele revoluţionare ale muncitorilor petrolişti şi celerişti din România
februarie 1848	A apărut „Manifestul Partidului Comunist” elaborat de K. Marx şi F. Engels (130 de ani)
6 martie 1945	Instituirea primului guvern democratic — guvern democratic revoluţionar cu pronunţat caracter muncitoresc-tărănesc din istoria României
8 martie	Ziua internaţională a femeii
31 martie 1893	Constituirea partidului politic al clasei muncitoare — Partidul Social-Democrat al Muncitorilor din România
13 aprilie 1948	Marşa Adunare Naţională a votat Constituirea Republicii Populare Române (30 de ani)
22 aprilie 1870	S-a născut V. I. Lenin
aprilie 1938	Cucerirea regimului politic de către deţinutii comunisti şi antifascişti din închisoarea Doftana (40 de ani)
1 mai	Ziua solidarităţii internaţionale a celor ce muncesc
2 mai	Ziua tineretului din Republica Socialistă România
5 mai 1818	S-a născut Karl Marx
8 mai 1921	Crearea Partidului Comunist Român
9 mai 1877	Proclamarea independenţei de stat a României
9 mai 1945	Ziua victoriei împotriva fascismului. Capitularea Germaniei hitleriste
15 mai 1848	Istorică adunare de pe Cîmpia Libertăţii de lângă Blaj (130 de ani)
1 iunie	Ziua internaţională pentru apărarea copilului
9 iunie 1848	Adunarea populară de la Islaz a adoptat Proclamaţia întocmită de N. Bălcescu. Acest fapt a marcat începutul revoluţiei de la 1848 în Tara Românească (130 de ani)
11 iunie 1948	Naţionalizarea principalelor mijloace de producţie (30 de ani)
29 iunie—21 iulie 1928	A avut loc Congresul al IV-lea al P.C.R. (30 de ani)
23 August 1944	Eliberarea României de sub dominaţia fascistă. Sărbătoarea naţională a Republicii Socialiste România
25 octombrie	Ziua forţelor armate ale Republicii Socialiste România
7 noiembrie 1917	Victoria Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie. Sărbătoarea naţională a Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste
28 noiembrie 1820	S-a născut Friedrich Engels
1 decembrie 1918	Unirea Transilvaniei cu România (60 de ani)
13 decembrie 1918	Reprimarea singeroasă a demonstraţiei muncitorilor din Capitală (60 de ani). Ziua tipografilor
30 decembrie 1947	Abolirea monarhiei şi proclamarea Republicii Populare Române. La 21 august 1965 ţara noastră a devenit Republica Socialistă România

INSURECȚIA NAȚIONALĂ ARMATĂ ANTIFASCISTĂ PE MĂRCILE NOASTRE

VASILE DINCĂ

23 AUGUST 1944. Moment de glorie și de răscruce în istoria poporului român.

La 23 August 1944, Partidul Comunist Român, inițiatorul și organizatorul insurecției naționale armate antifasciste, a deschis o eră nouă în dezvoltarea democratică a țării.

Fiind principalul factor în organizarea rezistenței antifasciste, Partidul Comunist Român are meritul istoric de a fi antrenat toate forțele antifasciste în înlăturarea insurecției, victoria ei fiind dovada clarviziunii politice a Partidului.

La 23 August 1944 România iese din cel mai odios război pe care l-a cunoscut omenirea, războiului purtat de Germania fascistă, care a cuprins 61 de state, însumând trei pătrimi din populația globului și intră în războiul antifascist, participând cu peste jumătate de milion de soldați la eliberarea Ungariei, Cehoslovaciei și Austriei, jertfând 170 000 de soldați, subofițeri și ofițeri.

Actul de la 23 August a antrenat categorii și pătri sociale diferite, poporul român nutriend încă de la început sentimente de ură față de fascism. După instaurarea fascismului în Germania în 1933, luptele sociale din România, conduse de Partidul Comunist Român, capătă un vădit caracter antifascist, Partidul Comunist fiind cel care a subliniat în repetate rânduri pericolul fascismului pentru România.

Instaurarea dictaturii militarofasciste, tiria țării în războiul antisovietic nu au înfrinat aversiunea poporului român față de fascism.

Victoriile obținute de armata sovietică pe frontul de răsărit au stimulat mișcarea de rezistență din țările cotoșite sau amenințate și au constituit factorul extern favorabil în organizarea, izbucnirea și victoria insurecției armate antifasciste naționale din țara noastră.

Înfringerea Germaniei fasciste în mai 1945 a consfăințit victoria omenirii împotriva fascismului.

Pentru unele țări din Europa, sfârșitul celui de-al II-lea război mondial a însemnat trecerea la înlăturarea revoluției democrat-populare.

România, după 23 August 1944, pornește având în frunte partidul său comunist pe drumul democratizării vieții social-politice.

Frescă vie a istoriei noastre naționale, filatelia a consemnat în diverși ani actul istoric de la 23 August, eforturile pentru sprijinirea frontului, victoria asupra fascismului.

În anul 1945, emisiunea filatelică „Apărarea patriotică” (I), emisiune formată din 6 valori (C.M.P.R.* 909—914), reproduce inserind pe mărci victime ale teroarei hitleriste: portretele lui I. G. Duca, Virgil Madgearu, Nicolae Iorga, ale comuniștilor Ilie Pintilie, Bernath Andrei și Filimon Sirbu iar colia emisiunii (C.M.P.R. 915—916) preia două valori: 32+168 L și 35+165 L.

Această emisiune este un prim omagiu adus acelor care indifere de pozițiile politice pe care se aflau, nu și-au întinat conștiința în fața fascismului.

La un an după victoria insurecției naționale, este pusă în circulație la 23 august 1945 „Apărarea patriotică” (II), cunoscută sub denumirea de „Victoria”. Valorile seriei (C.M.P.R. 948—949) simbolizează România rupindu-și lanțurile, puternica frăție de arme cimentată în timpul luptelor între armata română și cea sovietică.

„Apărarea patriotică” (III) (C.M.P.R. 1141—1145), pusă în circulație la 7 noiembrie 1947, poartă înscris pe valoarea de 2+2: „Totul pentru front, totul pentru victorie”, iar pe valoarea de 3+3: „Să lecuim rănilor războiului”.

Sînt primele emisiuni în acei ani grei, care consemnează sfârșitul unui război care a însemnat distrugerea unor uriașe valori umane și materiale. Sînt emisiuni document prin care filatelia își aduce partea ei de contribuție la memoria noastră și a generațiilor viitoare. Grafica acestor emisiuni, hirtia modestă, amintesc și vor aminti tot ceea ce a reprezentat cel de-al II-lea război mondial, cele 11 000 000 de asasinate în lagărele de concentrare, soldații morți pe cîmpul de luptă, pe care nimeni nu are dreptul să-i uite.

* Catalogul mărcilor poștale românești 1974

Valoarea de 55+545 (C.M.P.R. 952—953) din emisiunea „Apărarea patriotică” II 1945, care simbolizează România rupindu-și lanțurile, este o marcă valabilă ca simbol pentru toate țările care nu au lăsat fascismul să le desființeze ființa națională, dreptul la libertate și neatințare.

Au trecut 33 de ani de la victoria insurjecției naționale și 34 de ani de la victoria asupra Germaniei hitleriste. În acest răstimp România a parcurs un drum ascendent, drumul victoriilor socialiste.

Printr-o prezentare grafică diversă, imple-tind simbolul eliberării patriei cu construcția socialismului, s-au pus în circulație emisiuni care comemorează evenimentul, în anii: 1949 (C.M.P.R. 1251), 1954 (C.M.P.R. 1550), 1959 (C.M.P.R. 1881—1882) (fig. 1) 1964 (C.M.P.R. 2395—2399), 1969 (C.M.P.R. 2886—2888) (fig. 2 ; fig. 3 ; fig. 4) ; 1974 (C.M.P.R. 3321—3322)

La fel sint consemnate și aniversările victoriei asupra fascismului în anii : 1955 (C.M.P.R. 1584) 1960 (C.M.P.R. 1933—1936) (fig. 5, fig. 6) 1970 (C.M.P.R. 2940).

Realizarea tuturor acestor emisiuni, avind ca temă victoria insurecției naționale armate antifasciste și victoria asupra Germaniei fasciste subliniază faptul că filatelia românească este o filatelie angajată. Ea ne-a dovedit prin tematica abordată că știe să redea prin mijloacele sale proprii evenimentele majore ale țării, că este un cronicar al trecutului și prezentului nostru.

Consemnind cele două evenimente, filatelia marchează în fapt punctul de plecare spre democratizarea țării, jertfa de sine a poporului român moștenitor al unei glorioase tradiții de luptă pentru apărarea libertății și integrității țării.

fig. 1

fig. 2

fig. 3

fig. 4

fig. 5

fig. 6

ANI DE LA PROCLAMAREA REPUBLICII

MIRCEA STOIAN

Anul acesta sărbătorim 30 ani de la proclamarea Republicii.

Istoricul eveniment a marcat cucerirea întregii puteri politice de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea și cu celelalte categorii de oameni ai muncii.

Denumirea de republică populară care a fost dată atunci statului nostru a consemnat faptul că, spre deosebire de alte republici, de tip burghez, în România puterea aparține pe deplin poporului, liber și stăpîn pe destinele sale.

În toți acești ani, care au urmat proclamării republicii, s-au înălțat într-un ritm accelerat noi orașe și s-a schimbat fața altora; satele noastre au căpătat altă înfățișare.

Au luat naștere noi industrii, s-au construit numeroase combinate industriale, fabrici și uzine, institute de cercetări, avem o agricultură modernă și puternică.

Într-o perioadă relativ scurtă, economia noastră socialistă a atins un nivel remarcabil.

Pe tot cuprinsul țării, universități, institute, laboratoare oferă largi posibilități pentru o bogată și variată activitate culturală și științifică.

Realizările remarcabile obținute pe plan economic, social, științific și cultural, contribuția activă adusă cauzei menținerii și apărării păcii în lume, au făcut ca România să fie o țară bine cunoscută și apreciată pentru eforturile sale constructive în direcția îmbunătățirii climatului internațional, a promovării colaborării și încrederii între popoare.

Conștient că toate mărețele înfăptuiri din patria noastră îi aparțin și se răsîring nemijlocit asupra vieții sale de azi și a generațiilor de mâine, poporul român privește cu încredere viitorul și stă strîns unit în jurul partidului, al tovarășului Nicolae Ceaușescu președintele țării, cu hotărîrea fermă de a muncii neobosit pentru ridicarea pe culmi tot mai înalte a scumpei noastre patrii, Republica Socialistă România.

Consemnînd pe mărci evenimentele importante din dezvoltarea țării noastre, Poșta Română a marcat și acest moment de seamă din istoria României prin emiterea în anul următor actului proclamării republicii (1948) a unei mărci (C.M.P.R. 1230), a cărei imagine reprezintă două mîini puternice care rup un lanț gros, în fața unei pancarte pe care scrie „30 Decembrie 1947” (fig. 1).

Acest eveniment, proclamarea republicii, este apoi consemnat pe mărci din cinci în cinci ani, după cum urmează:

În 1952 prin emisiunea: „5 ani de la proclamarea Republicii Populare Române” (o marcă cu valoarea nominală de 55 bani, C.M.P.R. 1481), apoi emisiunile din anii: 1957 (cînd s-au împlinit zece ani de la mărețul act al proclamării republicii) o emisiune din trei valori (C.M.P.R. 1782—1784); 1962, o marcă (C.M.P.R. 2215) cu valoarea de 1,55 lei; 1967, patru valori (C.M.P.R. 2754—2757): 40 bani, 55 bani, 1,60 lei, 1,75 lei; 1972, trei valori (C.M.P.R. 3179—3182): 55 bani, 1,20 lei, 1,75 lei.

Pornind de la considerentul că socialismul a învins definitiv în patria noastră, că a fost făurită economia socialistă unitară, că în viața social-economică și politică s-au petrecut profunde transformări înnoitoare, Congresul al IX-lea al P.C.R. a supus Marii Adunări Naționale propunerea ca țara noastră să poarte denumirea de Republica Socialistă România, denumire care corespunde pe deplin stadiului actual de dezvoltare a societății noastre. Propunerea a fost aprobată de Marea Adunare Națională în sesiunea din august 1965.

fig. 1

Evenimentul a fost consemnat în filatelie în anul 1975, cînd s-au sărbătorit 10 ani de la transformarea țării din Republică Populară în Republică Socialistă, prin editarea unei mărci în valoare de 40 bani (fig.2).

La 30 decembrie 1977, cu prilejul sărbătoririi a 30 ani de la proclamarea republicii, Direcția Generală a Poștelor și Telecomunicațiilor va pune în circulație o emisiune festivă de mărci poștale executată după machetele graficienei Rodica Coteanu.

Emisiunea este formată din trei valori care reprezintă: valoarea de 55 bani (fig.3) un fundal roșu pe care sînt desenate stema R.S.R. și tricolorul românesc; valoarea de 1,20 lei (fig.4) un calculator electronic fabricat în țara noastră iar valoarea de 1,75 lei (fig.5) imaginea de ansamblu a noului Teatru Național din Craiova.

Cu aceste emisiuni, Poșta Română a continuat o activitate prodigioasă consacrată acestui important eveniment al istoriei României, redînd cu multă putere de sugestie importanța actului de la 30 decembrie 1947.

Sîntem convinși că și în viitor repertoriul filatelic se va îmbogăți cu noi emisiuni de mărci poștale dedicate acestei tematici.

fig. 2

fig. 3

fig. 4

fig. 5

Z ÎMBETUL COPIILOR NOȘTRI PE MĂRCILE POȘTALE

ANGELA MITRICĂ

A fost odată ca niciodată...

Cu a fost odată ca niciodată îmbrăcăm în baine împărătești visurile copiilor noștri. Cu a fost odată ca niciodată le dăm copiilor primele noțiuni despre dreptate și adevăr, despre frumos și frumusețile lumii, și precum Feii Frumoși din poveste și Ilenele Cosînzene, ei cresc de la o zi la alta, dăruindu-ne zîmbetul lor. Zîmbetul purității pentru ziua de astăzi și zîmbetul speranței pentru zilele ce vor veni. Este zîmbetul multiplicat la mîile de copii ai țării, care cresc puternici într-o țară liberă și independentă. Cresc pe același pămînt pe care strămoșii și-au crescut cu aceeași dragoste copiii și i-au învățat să iubească pămîntul pe care calcă, răsăritul de aici al soarelui și mîngîierile lumii, cu aceeași dragoste cu care noi astăzi ne creștem copiii și îi învățăm să iubească glia strămoșească, demnitatea de astăzi și de mine a țării.

Gîndindu-mă la zîmbetul copiilor noștri reflectat în filatelie, nu m-am gîndit exclusiv la reprezentarea copiilor pe mărci cu prilejul Zilei copilului, a mamei, a pionierilor, a luptei pentru pace. Nu pot trece, evident, peste această categorie pentru că ea este cea mai frecventă în filatelia noastră, dar gîndul meu s-a îndreptat cu precădere spre teme îndrăgite de copii: teatru de copii, jocuri diverse, povestiri și basme.

Mergînd pe această idee susțin că zîmbetul copiilor nu trebuie numai reproduș pe

mărci, el trebuie obținut prin mărci, prin realizarea unor teme de interes pentru copii.

Din prima categorie, a mărcilor realizate cu prilejul Zilei copilului, a pionierilor, a mamelor, a luptei pentru pace, fac parte emisiuni reușite. Astfel, Ziua Internațională a Copilului din 1954, 1955, 1956, 1962 te atrag prin fețele frumoase, gingașe de copii, adăugîndu-se la aspectul grafic reușit valoarea emisiunii din 1956, valoare dată de modul de tipărire. Din tirajul de 1 000 000 buc. există maximum 10 000 buc. cu viniete complete, pe fiecare vinietă fiind scris cuvîntul pace în zece limbi.

Copiii puțin mai mari, pionierilor, le-au fost dedicate emisiuni în anii 1950, 1951, 1952, 1953, 1954, 1965, 1968. Imaginile reproduc aspecte din viața și activitatea pionierească, activitatea de tabără, conferirea cravatei roșii, aeromodelism, plantarea copacilor etc.

Remarcăm că, chipurile copiilor au servit de minune la realizarea unor teme ca „Lupta pentru pace” (1950), „Congresul mamelor de la Lausanne” (1955), „Săptămîna Crucii Roșii” (1957). Adăugînd la emisiunile menționate pînă acum „10 ani de la reforma învățămîntului” (1958), încheiem seria emisiunilor ocazionale care au ca reprezentare copii.

În ordinea clasificării mele, urmează emisiunile îndrăgite de copii mai mici și mai mari. Spre regretul nostru, numărul acestor emisiuni se reduce

la... trei: „Teatrul de păpuși”, „Jocuri ale copiilor de la sate” în 1960 și „Fabule și basme” în 1965. Am mai putea adăuga și frumoasa emisiune „Anul nou” din 1969, de altfel unica de acest gen, care nu se adresează exclusiv copiilor, dar machetatorul I. Dănilă, reproducînd cîteva din obiceiurile de anul nou, folosește ca personaje copii.

Cine dintre cei mari și cei mici nu-l cunoaște pe Petrușka, Polichinelle, Kaspar, Tăndărică și Vasilache? Sînt personajele emisiunii din 1960 „Teatrul de păpuși”, personaje ale teatrelor de păpuși din toată lumea (fig. 1, fig. 2).

fig. 1

fig. 2

Cine nu-și amintește de ier-nile cu zăpadă multă, cu ger pe care nu-l mai simțeam, de săniița care alerga parcă înaripată pe luciul zăpezii, dar de riul în care se scăldau copii satului și de toate jocurile lor? Toate acestea le revedem cu plăcere noi și copiii noștri în emisiunea „Jocuri ale copiilor de la sate”, emisiune realizată cu gingăsie feminină de Constanța Marinescu (fig. 3, fig. 4).

fig. 3

fig. 4

De câte ori noi și copiii noștri nu am adormit sorbind de pe buzele mamei sau ale bunicii basme și povestiri. De câte ori nu am primit ca răsplată sau ca alinare la gemunchiul julit o poveste. Pluteam și mergeam hăt departe în lumea lui Făt-Frumos și a Ileanei Cosînzene, în lumea împăraților haini și lacomi și a înțelepților cu dragoste de popor. Și cu ochii mari, deschiși, se contopeau în mintea noastră noțiunea de frumos și bun. La rîndul nostru povestim copiilor noștri că frumu-

seșea sufletească a lui Făt-Frumos se vede pe fața lui, iar Spînul este urît pentru că este negru la suflet. Prin basmele și povestirile purtate din generație în generație, copiii învață că faptele bune sînt răsplătite cu bine, iar cele rele așa cum sînt ele. Făt-Frumos răpune zmeul, Ileana Cosînzeneana așteaptă să fie eliberată, Harap Alb face fapte de vitejie, toate acestea ca și altele sînt subiectele emisiunii din 1965 „Fabule și basme”, emisiune realizată de Silviu Zarimba. Dar cîți eroi îndrăgiți lipsesc? Unde este cocoșul cel năzdrăvan și blînda fată a moșului? Unde sînt atîtea personaje care ne-au încîntat copilăria și o încîntă pe-a copiilor din toate timpurile. Sînt foarte multe de realizat.

Copiii iubesc filatelia. Iubesc filatelia pentru că iubesc frumosul și noul. Am fost surprinsă cînd la o ședință cu părinții, învătătoarea unei clase a II-a a rugat părinții să controleze copiii să nu mai vină cu mărci la școală. Pentru copii, noțiunea de filatelie este simplă. Nesofisticată și nediversificată. Ea se reduce la un singur cuvînt: mărci, și la o singură activitate: a le strînge din dorința de a le privi și a căpăta noi cunoștințe.

Pentru acești copii filatelia românească poate face mai mult. Ea poate și trebuie să-și îndeplinească rolul ei de educator. Ea poate prezenta, într-o manieră specifică copiilor, personaje din basme și povestiri, personaje din literatură cultă, noțiuni de circulație, diverse activități.

Atrăgîndu-i prin miracolul „mărci”, putem realiza educarea copiilor în diferite domenii, mai lesne decît le-am ține conferințe.

Am să dau ca exemplu o marcă emisă de Brazilia care cîștigă prin mesajul său. Un copil zburînd pe un covor fermecat, care este o... marcă (fig. 5).

Marca este aceea care dă posibilitatea copiilor să străbată toată lumea, să cunoască printr-o activitate plăcută lucruri utile și frumoase, să învețe istorie și geografie, să cunoască realizările culturale ale popoarelor lumii.

Cîteva din cele mai frumoase mărci străine, dedicate și realizate într-o manieră specifică copiilor, sînt prezentate în: fig. 6, 7, 8, 9, 10.

fig. 5

fig. 6

Fig. 7

fig. 8

fig. 9

fig. 10

Unele din ele sînt opera unor machetatori consacrați, altele opera unor minuse delicate, poate... machetatorii consacrați de mîine. Sînt frumoase și în special își ating scopul. Copii le vîd, se bucură și învață din ele.

Este bine și necesar ca în planurile tematice să se includă în fiecare an emiterea unor serii de mărci dedicate exclusiv copiilor, care să fie machetate fie de machetatori consacrați, fie de copii. Aceste mărci trebuie să fie frumoase și accesibile ca valoare nominală pentru punguța lor.

Copii noștri trebuie să se dezvolte multilateral, dezvoltare care trebuie să se realizeze prin toate mijloacele. Ei trebuie să fie demni de societatea de mîine pe care le-o făurim.

Pe de altă parte, atragerea copiilor în machetarea mărcilor ne poate rezerva surprize plăcute, atît din punct de vedere al talentului lor de desenați, cît și al manierei lor de interpretare a temelor.

Putem uita surpriza care ne-au produs-o copiii din Vulturești? A fost o explozie de talent. Eu aș numi-o o explozie de geniu la acești copii. Și cîți alții nu apar la concursurile interșcoli și republicane. Vor fi ei oare de talia marilor noștri pictori? Nu putem ști. Lucrările lor de astăzi merită însă atenție, iar cele mai bune trebuie selectate la fiecare sfîrșit de an, trebuie popularizate.

Pepene Cornelia va ajunge o mare pictoriță? Nu se poate da un răspuns exact. Tabloul ei a fost preluat de comisia filatelică pentru emisiunea „A 25-a aniversare a organizației de pionieri din România” din 1974. Apariția mărcii a smuls zîmbetul de bucurie al Corneli, zîmbetul de mulțumire a mii de copii pentru că opera unuia dintre ei a reușit să fie reproducă pe o marcă.

Zîmbetul copiilor noștri. Zîmbetul purității pentru ziua de astăzi și zîmbetul speranței pentru zilele ce vor veni. Zîmbetul pe care noi trebuie să-l cultivăm dăruindu-le copiilor noștri bucurii și încredere.

ARITĂȚI

ÎNTRE RARITĂȚI

Dr. NICOLAE TRIPCOVICI

Tot mai des, presa, radioul, televiziunea informează despre peregrinările în lumea largă a unor piese vestite din patrimoniul cultural și artistic al omenirii. Aflăm astfel că „Victoria de la Samotrake” sau „Mona Lisa” au părăsit Luvrul pentru a fi prezentate departe, peste mări și oceane, că exemplul lor a fost urmat de tezaurul lui Tutankhamon, de minunata „Pieta” a lui Michelangelo, de alte și altă comori care trezesc interesul și reveriile milioanei de iubitori ai artei, dar și a maselor de simpli curioși, unii atrași de faima pieselor expuse, alții de valorile bănești astronomice pe care le atribuie inevitabilul bataj publicitar.

Independent de aceste aspecte, de motivele care atrag atîți vizitatori, toate aceste prilejuri — fie expoziții ocazionale, fie manifestări culturale special organizate — au marele merit de a contribui la o mai largă circulație a valorilor respective, la o mai bună cunoaștere prin vizionarea directă.

Tot astfel se petrec lucrurile și în filatelie. Mai ales în ultimii ani, organizatorii marilor expoziții internaționale consideră ca un punct de onoare prezentarea cit mai multor „stele” de pe firmamentul filateliei mondiale, piese considerate ca rarități de prim ordin, piese intrate de multe ori în legendă și pe care fiecare colecționar — în setea lui de cunoaștere — năzuiește, visează să le poată admira nemijlocit.

Văzînd cozile imense care se formează în fața sectoarelor în care sint expuse — de fiecare dată — aceste piese celebre, se naște în mod firesc întrebarea, care este elementul, cauza care determină atîția oameni, de toate vîrstele și din toate profesiile, din toate păturiile sociale, să aștepte cu atîta răbdare, cele citeva clipe în care vor putea privi mărcile, scrisorile expuse în spatele vitrinelor incasabile și pázite cu cea mai mare strănicie.

Aproape spontan se naște răspunsul: „Raritatea”. Dar înțelesul care trebuie dat acestei calificări, „conținutul” ei nu este atît de lesne de stabilit. Pentru unii, raritatea este o noțiune determinată exclusiv de numărul de exemplare în care a ajuns pînă la noi piesa respectivă. Privită sub acest unghi — să zicem strict „obiectiv” — marca existentă într-un singur exemplar constituie o raritate de necontestat și tot astfel și cele care există în numai cinci, zece exemplare. În aceste cazuri, raportul dintre numărul de piese existente ar trebui să fie singurul element determinat al „valorii” piesei. Ar trebui, dacă nu ar interveni — însă — și elemente subiective, cum ar fi preferința mai mare sau mai mică pentru un anumit sector filatelic, pentru o anumită țară etc., care toate pot influența direct gradul de preferință (și, implicit, valoarea) pe care o poate avea, în lumea filatelică, la un anumit moment, o anumită piesă. Se întîmplă deci și aici același fenomen care se verifică, spre pildă, în domeniul artelor, unde cînd o școală, cînd alta, cînd un maestru, cînd altul ocupă primul loc în afecțiunea publicului. Dar, ca și în artă, în afara pieselor cu valori fluctuabile, există și în filatelie o seamă de piese care au atîns un asemenea nivel în faima, în considerația universală, încît nu mai resimt (cel puțin, în măsură apreciabilă) astfel de fluctuații. Ar fi foarte greu să se precizeze care sint cauzele care determină acest prestigiu, aceste cauze ținînd de domeniul afectiv. Astfel, există o seamă de piese, de emisiuni, care în orice conjunctură sint acceptate ca „stele” de prim ordin. Printre acestea se situează și emisiunile „Cap de Bour” ale Moldovei (emisiunea întii) sau marca de 5 parale „Porto gazetei”, pe hirtie azurată, (C.M.P.R. nr. 5 I) „cadru întreg” neuzată, cu gumaj original. Dar despre acestea vom mai avea prilejul a mai vorbi — fie chiar pe scurt — în cadrul acestui articol.

Sub aspectul rarității numerice, pe primele locuri se situează îndeosebi mărcile din perioada clasică, urmate — la distanță — și de citeva piese mai recente. Într-o clasificare a „Marilor rarități” ale filateliei mondiale, întocmită cu prilejul expoziției „Praga 68”, președintele comitetului de organizare, ing. Ladislav Dvoracek, expert, cercetător și publicist de mare faimă, a

elaborat o listă de 250 de piese filatelice, dintre care zece din categoria mărcilor „tip“, restul aparținând grupelor de varietăți (de diferite feluri), erorilor, perechilor (simple sau tête-bêche), ștraifurilor grupajelor mari, pieselor în coală, francaturilor excepționale, pieselor aerofilatelice și așa mai departe. Cu alte cuvinte, depășind stadiul uzanțelor de până în preajma anilor 20 (care se preocupau aproape numai de „marca tip“ ca atare), noua listă a reflectat orientările mai recente ale filateliei, ocupându-se și de raritățile din alte categorii (de felul celor citate mai sus).

Douăzeci și cinci de piese sînt foarte puține, față de sutele de mii de mărci apărute în sute de țări sau teritorii filatelice, în decursul anilor. Și sînt cu atît mai puține dacă se ține seama nu numai de mărci, ca atare, ci și de grupaje (multiple), de scrisori circulante etc. Ei bine, avem deosebită satisfacție de a releva că în acest „Olimp“ al filateliei, țara noastră este citată nu mai puțin de cinci ori (27 parale „Cap de Bour“, emisiunea întii neuzată, cu gumaj original; aceeași, în pereche; aceeași, pereche răsturnată, obliterată; marca de 5 parale „Porto Gazetei“, emisiunea a doua „Cap de Bour“, cadru întreg, pe hirtie azurată, neobliterată și cu gumajul original; francaturile formate din cel puțin trei valori diferite „Cap de Bour“).

În lotul de zece mărci „de bază“ (mărci tip), frunțase primele cinci datează din prima perioadă a filateliei clasice. Locul întii, necontestat, îl ocupă marca din Guyana Britanică, de 1 cent, din 1856, tipar negru pe fond roșu. Deși unicul exemplar cunoscut (purttind ștampila poștală din Demerara) a fost folosit în 1856, existența acestei mărci nu a fost relevată pînă în 1873, cînd un tînăr a găsit-o pe o scrisoare de familie, căutînd mărci vechi pentru a le schimba pe alte mărci, mai aspectuoase. Marca fiind „urită“ (avea cele patru colțuri retezate, oblic) nu a putut-o „plasa“ decît cu greu, la o valoare de nu mai puțin de ... 6 șilingi. În 1878, cumpărătorul își vinde în Anglia pentru 120 lire sterline colecția sa de „Guyana britanică“, în care se afla și o marcă de 2 cenți, din 1850, situată azi pe locul al doilea în ierarhia marilor rarități mondiale. De atunci, unicatul de un cent s-a perindat prin colecții celebre (printre care în cea a lui Ferrari de la Renotiére, cel mai mare colecționar al tuturor timpurilor) și — din cînd în cînd — își face apariția (totdeauna senzațională) la cite o expoziție de mare prestigiu. A putut fi văzută, astfel, la „Interphil '76“ de la Philadelphia, dar actualul posesor a retras-o de la expoziția „Italia '77“, din Milano, temîndu-se — chipurile — că toate măsurile de pază nu i-ar fi putut garanta securitatea.

După cele două mărci din Guyana, amintite mai sus, urmează altele două, alcătuint prima emisiune din insula Maurițius. Și acestea au o poveste interesantă (cunoscută, de altfel, de mulți filателиști mai avansați). În 1847, soția guvernatorului britanic al insulei — pe atunci colonie britanică — lady Gomm, dădea un bal. Dornică a fi la curent cu noutățile din metropolă, a insistat să se realizeze local mărci poștale adezive, pentru a putea expedia cu francatură invitațiile. Zis și făcut: Giuvaergiul J. Barnard, din Port Louis, care se pricepea la gravură, a primit însărcinarea de a grava clișeele pentru cele două valori, de 1 și 2 p. Decît că — din greșeală — în loc de a inscrie indicația „Post Paid“ (Taxa poștală plătită) a gravat „Post Office“. Cu toată această greșeală, mărcile au fost tipărite în cite 500 de exemplare, au fost folosite și toată lumea a fost mulțumită. Greșeala a fost rectificată în emisiunea succesivă, care a apărut cu indicația corectă.

Pe cît se știe, din marca de 1 penny, roșu, se cunosc azi 17 exemplare (din care două neuzate) iar din cea de 2 p., albastru (celebra „Mauritiu albastră“) 14, din care 5 neuzate. (fig. 1).

fig. 1

Cea de-a cincea piesă din lotul fruntaș de cinci mărci clasice „tip” este valoarea de 2 cenți din prima emisiune a fostului regat Hawaii (emisiune cunoscută sub denumirea de „Mărci ale misiunilor”, intrucit cele mai multe exemplare au fost găsite pe scrisori expediate de misionarii din insule).

Din această marcă nu se cunosc decit circa zece exemplare, în mare majoritate defecte sau reparate, unul singur fiind în stare neuzată.

Următoarele cinci mărci „tip” din grupa de zece menționată mai sus datează din perioade mai recente. Dintre ele cităm valoarea de 500 rupii din fostele „Stabilimente ale strimtorilor” („Straits settlements” — azi Singapore), violet și portocaliu, din 1906–1911 și cea de 100 lire sterline, negru și roșu, emisă în 1922–1927 pentru Kenya și Uganda. Ambele valori de virf au avut valabilitate mixtă, poștală și fiscală (fig. 2).

fig. 2

Ieșind din cadrul restrins al mărcilor tip (despre care ne-am ocupat mai sus), filatelia mondială consideră în prezent tot ca mari rarități și unele varietăți, erori etc., existente într-un număr foarte mic, dintre care unele cunoscute numai în cite un singur exemplar.

Din această categorie, s-a bucurat ani îndelungați de un prestigiu deosebit (mai ales în țările nordice) celebra eroare a mărcii suedeze de 3 skill., din 1855, de culoare galben-portocalie în loc de verde. Acest unicat s-a perindat în decursul vremurilor în diferite colecții (printre care vremelnice și în cea a fostului rege Carol al doilea al României). Expusă pentru ultima dată în public la expoziția „Stockholmia 1974”, a stîrnit un interes în rîndul vizitatorilor din țara de baștină cit și a celor veniți din alte țări. Nu mult după aceea, însă, a dat naștere uneia din cele mai mari dispute din lumea filatelică, un grup de experți susținînd — pe baza unor considerațiuni privind calitatea hîrtiei etc. — că ar fi vorba de o contrafacere. De atunci, polemica dintre experți alimentează presa filatelică mondială, problema continuînd a fi în discuție.

Un alt unicat senzațional, datînd din 1871, a trebuit să aștepte pînă după 1972, pentru a-și face intrarea în grupul marilor rarități mondiale. Și de astă dată, nu este vorba de o marcă tip, ci de o eroare, și anume de marca de 500 m. din emisiunea japoneză cunoscută sub denumirea de „Dragoni”, avînd centrul răsturnat. Această emisiune prezentînd o înfîntare de varietăți de desen și planșe, este atent studiată de numeroși cercetători. Unul dintre aceștia, John Linsley, a observat printre dubletele sale o curioasă marcă, avînd centrul răsturnat. Aceasta se petrece în anul 1955. Varietatea nefiînd semnalată pînă atunci, și-a închipuit că avea de-a face cu o contrafacere și nu s-a mai ocupat de ea. După moartea lui, colecția a fost moștenită de fiul său care — nefiînd filatelist activ — a lăsat-o să zacă peste 15 ani. La ieșirea la pensie, s-a dedicat filateliei și, observînd piesa, a supus-o unei serii de expertize care s-au pronunțat în unanimitate în sensul deplinei autenticități. Și astfel, această eroare și-a făcut intrarea triumfală în lista marilor rarități (fig.3).

fig. 3

Deși mărcile austriece pentru ziare tip „Mercur“, roșii, din emisiunea 1851—1858 nu se situează în grupa „unicatelor“, ele sînt deosebit de căutate, făcînd parte dintr-un sector mult colecționat. Cu privire la acestea merită să fie povestit un caz care denotă practicile periculoase ale falsificatorilor. Un exemplar purtînd o ștampilă din Lombardo-Veneția (deci cu atît mai rar) fusese expertizat de mai multe ori și expus la diverse expoziții. Oferit unei case de licitații spre a fi pus în vinzare, s-a cerut reexpertizarea, conform uzanței firmei respective. Spre stupefacția generală, de astă dată s-a observat că tipul încadrămintului se potrivea mărcii albastre din acea emisiune, nu însă și „Mercurului roșu“ care era atît de rar. Din cercetare în cercetare, s-a putut stabili că o marcă albastră obliterată fusese spălată chimic și reimprimată în roșu, păstrîndu-se amprenta ștampilei, care a fost apoi atent retușată. Se folosea un clișeu care nu corespundea cu tipul Mercurului roșu. Precum se vede, marile rarități — care ar trebui să fie foarte bine cunoscute — nu sînt ferite de manopere îndrăznețe de contrafacere!

O categorie aparte de rarități sînt, în prezent, piesele „multiple“, respectiv grupaje de mai multe exemplare, a căror valoare crește geometric față de cotele exemplarelor izolate. Astfel de piese sînt mult cerute, datorită spectaculozității lor, în cadrul exponatelor cu mari pretenții. În domeniul filateliei românești, sînt foarte rare perechile din emisiunea întii „Cap de Bour“, iar perechea răsturnată din marca de 27 parale este învăluită într-un nimb de legendă (o regăsim reproducă în desenul celor două colițe ale emisiunii „Centenarului mărcii poștale românești“, din 1858). Ceva mai departe ne vom opri și asupra ștraifurilor de mărci de 5 parale „Porto Gazetei“.

Spațiul nu ne permite nici pe departe să cităm mai multe grupaje vestite. Numai pentru exemplificare vom aminti, totuși, blocurile de patru din marca de 1 penny, Maurițius (1848), de 1 penny din emisiunea de mărci triunghiulare, xilografiate, ale Capului Bunei Speranțe (1861), cel de mărci pentru ziare din Neapole, de 1/2 tornese (cu centrul rectificat cu „Crucea de Savoia“), apoi blocul de zece, neuzat, al cantonului Geneva, de 10 centime, din 1843 (unicat și alte citeva. O poveste aparte în rîndul grupajelor ne-o aduce singura coală întreagă din marca de 3 pf., Saxonia, roșie („Sachsen Dreier“)). Această coală fusese lipită (probabil după retragerea din circulație) pe un stîlp din incinta unui fost oficiu poștal. După aproape un secol, procedîndu-se la repararea încăperii, a fost descoperită sub straturi suprapuse de vîruială. Ce e drept, puțin roasă în citeva puncte, dar totuși minunată. Primul cumpărător a pus să i se facă unele retușuri, pentru a înfrumuseța aspectul de ansamblu. Ulterior, aceste urme de „cosmetică filatelică“ au fost înlăturate, piesa fiind readusă în starea în care a fost găsită, suficientă pentru a trezi admirația filateliștilor.

Suita „rarităților“ mai cuprinde însă o subîmpărțire, mai tînără. Este vorba de piese de aerofilatelie, fie că este vorba de mărci pentru poșta aeriană, fie de aerogramele unor zboruri celebre. Expozițiile specializate de aerofilatelie și secțiile speciale din cadrul expozițiilor generale dau adeseori prilejul de a se viziona marile rarități din acest domeniu. Poate fi amintită, dintre acestea (din nou, numai cu titlu de spicuire), marca de 25 centavos, negru (supratipar pe 10 c.) din emisiunea realizată în 1925, în Honduras, cu ocazia stabilirii legăturii aeropoștale dintre Tegucigalpa și Puerto Cortez, care nu a ajuns pînă la noi decît într-un singur exemplar; sau — în continuare — aerogramele tranzitate peste Atlantic cu primele zboruri pe ruta Terra Nova, fruncate cu emisiunile cu supratipar respective.

O eroare deosebit de interesantă ar mai putea fi supratiparele „10 fr.“, pentru poșta aeriană, efectuate pentru zborurile peste Atlantic, care decolau de pe pachebotul „Ile de Frane“ sau altele multe, dar — repetăm — spațiul nu ne îngăduie să insistăm. Totuși, merită să relevăm eroarea „Centru răsturnat“ la marca din S.U.A. pentru poșta aeriană, de 24 de cenți. (fig. 4), emisă cu prilejul stabilirii legăturii aeropoștale pe ruta Washington-Philadelphia-New York, în anul 1918.

fig. 4

O singură coală a scăpat cu centrele răsturnate și a fost achiziționată, în întregime, la un ghișeu de poștă din Washington. Succesiv, cumpărătorul a desfăcut-o în piese izolate și în citeva blocuri,

dintre care cel mai spectaculos este cel din colțul de coală purtind pe margine cifra de control. Un bloc de patru, lăsat moștenire unei universități din S.U.A., a fost expus la „Interphil” — Philadelphia și a fost apoi vindut la licitație, pentru realizarea de fonduri pentru extinderea laboratoarelor. Cifra obținută a depășit toate așteptările, confirmind — încă o dată — influența pe care o joacă, în stabilirea „valorii comerciale” a rarităților, nu numai numărul lor absolut, ci și preferințele subiective ale filateliștilor.

Publicitatea din țările capitaliste caută să amplifice estimarea valorică a rarităților în lumina acestor elemente subiective. Astfel, la expoziția „Interphil” din Philadelphia, au fost prezentate într-o secție aparte, strașnic păzită, treizeci de mari rarități, selecționate dintre cele cu cea mai mare priză la public.

În categoriile „Mărci”, „Scrisori” și „Gazete circulate filatelic”, primele locuri au fost atribuite unor piese de cea mai mare raritate și — implicit — de cea mai mare valoare comercială.

Dintre mărci, a fost selecționată vestita „Guyana Britanică” de 1 cent, despre care am mai vorbit mai sus. „Scrisori”, pe primul loc a fost situat un plic expediat la 4 octombrie 1847, din Port Louis (în insula Maurițius) la Bordeaux, via Plymouth-Boulogne-Paris. Francată cu ambele valori ale primei emisiuni „Post Office” din Maurițius, în stare excepțională și purtind o suită de ștampile marcind toate etapele traseului parcurs, această piesă constituie un document de istorie poștală excepțional, care — și indiferent de estimația bănească — își justifică din plin prestigiul filatelic.

În categoria „Gazetelor circulate”, calificativul de „cea mai scumpă” revine unui exemplar din publicația ieșeană „Zimbrulu-Vulturulu”, francat cu două ștraifuri (unul de trei și unul de cinci mărci) de 5 Parale „Porto Gazetei”, din emisiunea a doua a Moldovei, cu cadrul întreg, pe hirtie azurată (C.M.P.R. nr. 5 I), constituind — laolaltă — cea mai „grea” francatură de acest fel. Piesa a făcut parte din celebra colecție Burrus și, la desfacerea ei la licitație, a intrat în colecția ing. R. Tommasini, din Roma, care este considerată în prezent drept cea mai importantă colecție de emisiuni „Cap de Bour”, tocmai datorită prezenței acestei gazete. Colecția a fost premiată cu Marele premiu internațional, la expoziția F.I.P. de la Sofia, în 1969.

Se pune în prezent întrebarea dacă această ierarhizare a rarităților filatelice, cu tot batajul publicitar care se face în jurul lor, folosește sau dăunează filateliei. Respectiv dacă contribuie la atragerea curiozității și atenției sau dacă — dimpotrivă — nu cumva descurajează, vădind imposibilitatea absolută de a se atinge mult râvnitul nivel al „completării”.

După cum în domeniul picturii, existența unor capodopere inaccesibile nu-i abate pe iubitorii de frumos de la strădania de a poseda măcar câteva lucrări pe placul lor, tot astfel și în filatelie, existența rarităților nu va duce la renunțarea la plăcerea de a stringe, de a studia mărci, care ne procură atâtea ceasuri plăcute de destindere.

Indiferent de tot ceea ce se poate povesti în jurul și pe seama lor, marile rarități trezesc incontestabil interes și curiozitate. Ele merită a fi cunoscute, pentru întregirea aceluia bagaj de cunoștințe care trebuie să constituie cultura filatelică a fiecărui iubitor al mărcilor poștale.

O CURIOZITATE POȘTALĂ

Cel mai mic plic expediat vreodată prin poștă, avind dimensiunile unei mărci poștale, a fost expediat la 13 octombrie 1840 de la Bisham (în Buckinghamshire unei „Miss Huish”, locuind la castelul Dannigton, în Derby.

Plicul este atât de mic încât ștampila cuprinde aproape întreaga lui suprafață. Deși la data expedierii, marca poștală adevzivă fusese introdusă în Anglia, taxa de trimitere a fost achitată în numerar, firește, conform „noului” tarif poștal unificat: 1 penny.

Interesant este și conținutul scrisorii:

„Această epistolă va trebui să călătorească 150 mile înainte de a ajunge la tine. Ea va trece prin oficiul poștal general al Majestății Sale, unde fără îndoială va trezi admirația unanimă a funcționarilor, datorită mărimii sale uriașe”.

MIRCEA STOIAN

Ca ramură sportivă judicioasă organizată - gimnastică -, atât pe plan mondial cit și la noi în țară, a avut de parcurs de la apariție (prima jumătate a secolului al XVIII-lea) și până în zilele noastre un drum lung și anevoios, pentru afirmarea și dezvoltarea ei.

În țara noastră, gimnastica se dezvoltă ca sport după 23 August 1944, în anii construcției socialismului, când educația fizică și sportul sint răspândite în cele mai largi mase de tineret, contribuind la stimularea energiilor și a capacităților creatoare.

În anul 1945 O.S.P. prin Federația de Gimnastică organizează concursuri de popularizare de mare anvergură (demonstrații sportive de masă, campionate regionale etc.), care au ca rezultat ocuparea locului III la Balcaniada din 1946 de la Sofia.

În anul 1948 se desfășoară la Sibiu primele campionate naționale de gimnastică.

Succesele nu întârzie să apară și astfel, în 1956, echipa de gimnastică feminină, participând la întrecerile din cadrul Jocurilor Olimpice de la Melbourne, cucerește medalia de bronz.

Frumusețea acestui sport n-a putut lăsa indiferenți pe cei care se ocupă cu editarea mărcilor poștale românești și astfel în anul 1956, una din valorile emisiunii „Olimpiada de la Melbourne” reprezintă o gimnastă în timpul executării unui exercițiu la sol. Marca în

fig. 1

valoare de 1 leu (fig. 1) este de culoare roșu-violet (C.M.P. 1670).

Un an mai târziu, cu ocazia desfășurării „Cupei Europei”, manifestare ce a avut loc în capitala țării noastre, echipa feminină a României a avut o comportare foarte bună, ocupând la individual compus locurile doi și trei prin Elena Leuștean și Sofia Iovan. Pe plan filatelice evenimentul a fost consacrat prin punerea în circulație a emisiunii „Cupa Europei la gimnastică feminină” formată din patru valori: 20 bani verde aprins (C.M.P.R. 1708); 35 bani roșu cărămiziu (C.M.P.R. 1709); 55 bani albastru (C.M.P.R. 1710) și 1,75 lei violet roz (C.M.P.R. 1711).

Emisiunea a fost completată cu un plic „prima zi” a emisiunii, care are ca ilustrație o gimnastă, în momentul executării unui exercițiu, iar ca legendă: „Cupa Europei la gimnastică feminină

1957”.

În cadrul emisiunilor dedicate evenimentului prilejuit de Jocurile Olimpice de la Roma din 1960, tematica „gimnastică” o regăsim pe valoarea de 55 bani în culorile gri, negru, galben și verde (C.M.P.R. 1939) și pe marca în valoare de 40 bani brun roșcat (C.M.P.R. 1945) din seria care este intitulată „Jocurile Olimpice Roma, 1960 II”.

Cu ocazia Olimpiadei din 1964, Administrația Poștei Române pune în circulație emisiunea „Jocurile Olimpice Tokyo - 1964”. Valorile de 1,20 lei (C.M.P.R. 2405) și 1,60 lei (C.M.P.R. 2413) reprezintă aspecte din timpul desfășurării exercițiilor de gimnastică feminină.

De asemenea, în emisiunea „Jocurile Olimpice de la München” din anul 1972, valoarea de 1,55 lei violet, ocru, auriu (C.M.P.R. 3138) este dedicată gimnasticii.

Întrecerile olimpice de la Montreal '76 s-au întipărit adinc în memoria iubitorilor de sport în general și ai gimnasticii în special, prin nivelul fără precedent al evoluției generale a sportivilor, dar mai ales prin evoluția excepțională a reprezentantei gimnasticii românești, marea performanță care este Nadia Comăneci.

Extraordinarul ei triumf a început încă de la prima ei apariție la Sala Forum, sală unde s-au desfășurat întrecerile de gimnastică. La Olimpiada din 1976, Nadia a entuziasmat încă o dată nu numai publicul și tehnicienii acestei discipline sportive, ci și brigăzile de arbitrii alcătuite dintre specialiști recunoscuți pentru marea și justificata lor severitate în aprecierea și notarea exercițiilor prezentate de concurenți. Nadia noastră a forțat arbitrele să acorde „nota perfecțiunii: 10” – fapt care-i atestă talentul unic și măiestria inegalabilă.

Alături de ea, Teodora Ungureanu cu o medalie de argint la paralele inegale și o medalie de bronz la birnă și Dan Grecu cu medalie de bronz la inele, au făcut ca școala de gimnastică din România să fie recunoscută ca una din cele mai puternice, care asigură o pregătire temeinică, în vederea unor participări de înalt prestigiu la întrecerile sportive.

Cu ocazia Olimpiadei de vară de la Montreal '76, Poșta Română a emis o serie de șase mărci poștale și două colițe, una dantelată și cealaltă nedantelată.

Gimnastica este ilustrată pe marca în valoare de 2,75 lei care reprezintă un gimnast la inele și pe colița dantelată în valoare de 10,00 lei, care este formată dintr-o marcă poștală încadrată pe verticală cu motive ornamentale geometrice și texte.

fig. 2

Imaginea coliței reprezintă o gimnastă în timpul exercițiului la sol (fig. 2).

Pentru a sărbători succesele sportivilor români la Montreal, Direcția Generală a Poștelor a pus în circulație seria filatelică „Medalii Olimpice Montreal '76”, formată din șapte valori și două colițe, care reprezintă diferite discipline sportive unde reprezentanții noștri au obținut medalii și rezultate remarcabile.

Valoarea de 20 bani a emisiunii reprezintă un exercițiu executat de un gimnast la inele.

Valoarea de 5,70 lei (fig. 3) o reprezintă pe Nadia Comăneci după terminarea unui exercițiu apreciat cu nota maximă 10. Compoziția grafică este completată cu textele „Montreal '76; Nadia Comăneci”.

fig. 3

Colița nedantelată (fig. 4) este compusă dintr-o marcă poștală, încadrată de o manșetă cu ilustrații. Marca o reprezintă pe Nadia Comăneci într-un exercițiu la paralele inegale. Compoziția grafică este completată cu satelitul „Intelsat IV” și cele trei medalii de aur câștigate de campioana noastră.

Pe manșeta coliței este înfățișată Nadia Comăneci executând un exercițiu la birnă și o aterizare în final de exercițiu. Alături se observă cele șapte note 10 obținute în timpul întrecerilor sportive și textele „A XXI-a Olimpia-

fig. 4

dă Montreal '76” și „Nadia Comăneci”. Macheta grafică a fost executată de Vladimir Stoianov.

Dincolo de spectacolele de înalt nivel sportiv oferite miilor de spectatori veniți să le aplaude măiestria, sportivele noastre n-au uitat să se pregătească zilnic, acordând acestui capitol multe ore, cheltuiind eforturi nu a rareori epuizante, deoarece la orizont se aflau alte mari întreceri sportive în care ele trebuiau să-și apere prestigiul cucerit. La Campionatele Europene de Gimnastică de la Praga ediția 1977, încă din prima zi de concurs, la cele patru probe care urmau să desemneze campioana absolută a Europei, Nadia a fost din nou inegalabilă, mai ales la birnă și paralele inegale, probe deosebit de dificile, în care ea a arătat un extraordinar echilibru, ingeniozitate și virtuozitate.

Și pentru că școala românească de gimnastică este deja consacrată pe plan mondial, succesele ei fiind unanim recunoscute, succese care se referă nu numai la niște rezultate de excepție ci la o întreagă generație de tineri gimnaști, Poșta Română consacră acestei discipline sportive, în exclusivitate, o emisiune de mărci poștale formată din șase valori. Mărcile reproduse după machetele grafice executate de Aurel Popescu reprezintă: valoarea de 20 bani un exercițiu la cal cu minier; valoarea de 40 bani un exercițiu la sol; valoarea de 55 bani un exercițiu la paralele; va-

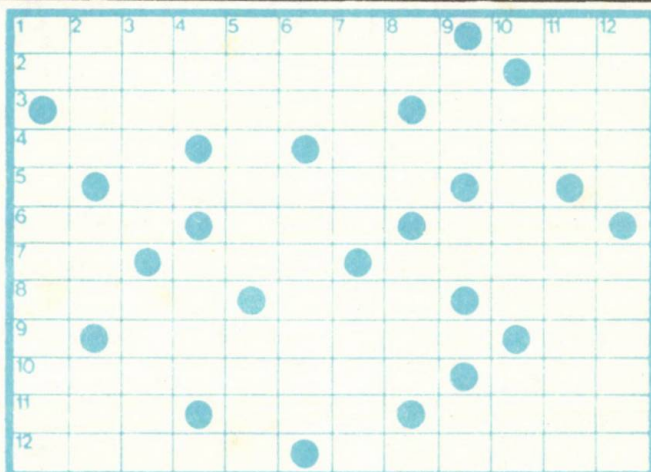
loarea de 1 leu un exercițiu la birnă; valoarea de 2,15 lei un exercițiu la inele; valoarea de 4,80 lei un exercițiu la paralele inegale.

Pe deplin conștienți că rezultatele remarcabile înregistrate la Olimpiada de la Montreal din 1976 și la Campionatele Europene de Gim-

nastică feminină ediția 1977 puteau fi și mai bune, precum și de răspunderile mari care le revin antrenorilor și sportivilor pentru asigurarea unei participări cât mai bune la Olimpiada din 1980, gimnaștii noștri vor face totul pentru obținerea de noi și noi rezultate remarcabile,

pentru dezvoltarea mișcării noastre sportive.

După cum ați putut remarca, Poșta Română a redat cu multă putere de sugesție frumusețea și succesele de care se bucură această atât de îndrăgită disciplină sportivă în țara noastră care este gimnastica.

ORIZONTAL : 1) Statuia antică a lui Miron care apare pe valoarea de 20 de bani a seriei emise cu ocazia celui de Al IV-lea Festival mondial al tineretului și studenților de la București (1953) — Sport celebrat filatelic în 1965, odată cu desfășurarea Campionatului european de la București, într-o serie cu șase valori dantelate (și alte șase nedantelate). 2) Localitate austriacă unde a avut loc în 1963 Olimpiada albă, eveniment care a prilejuit emiterea unei atrăgătoare serii sportive (săruturi cu schiurile, patinaj viteză, hochei ș.a.) — Carei ! 3) Componenti ai unei echipe în limbaj strict sportiv — Fost fotbalist la „U”-Cluj 4) Stinga (abr. uz.) — Ad hoc cu caracter istoric (pl.). 5) Și-a format o părere. 6) Riu în U.R.S.S. — Sport... de masă, temă a unei emisiuni din 1966, cind a avut loc Olimpiada de șah de la Havana (Cuba) — O figură comică ! 7) 1/2 dintr-un plic ! — Apare pe valoarea de 20 de bani a seriei comemorative București 500 de ani de existență documentară a orașului — Oxid natural de titan. 8) Silicat folosit de către sportivi — Prefix pentru albine — Iubesc (lat.). 9) Deteriorată (fig.) — Bine ! 10) Sport montan ilustrat pe marca de 80 de lei din seria sportivă emisă în 1946 (alături de fotbal, natație, alergări și schi) — Infern. 11) Incepe rotativă !... — Repriză de volei (Campionatele europene din 1963 au prilejuit emiterea unei serii de 5 valori) — Inițialele de pe cele 8 mărci ale emisiunii sportive din 1937. 12) Participanți la Jocurile sportive de copii la sate (emisiune din 1960 care ilustrează oina, patinajul, alergările etc.) — Sportivă de pe valoarea de 1 leu și 55 de bani din seria „Preolimpiada de la München” (1972).

VERTICAL : 1) Indemn la... hipodrom — Un alt sportiv prezent de data aceasta pe prima valoare a seriei emise cu ocazia Campionatelor internaționale de atletism de la București din 1957 (pl.). 2) Sport acvatic prezentat pe valoarea de 20 de bani a apreciatei emisiuni Medalii olimpice (1961) — Măsura lui Cuza — Curs de apă în Sudan. 3) Lac din apropierea Bucureștiului, bază a sporturilor nautice de la noi din țară, în cadrul căruia apar evoluind sportivi de pe prima valoare (20 de bani) a emisiunii sportive din 1952 — Sport celebrat pe marca în valoare de 60 de bani în cadrul emisiunii Jocurile olimpice din Mexic (1968). 4) Club sportiv muncitoresc (abr.) — Cu gust neplăcut 5) Monumentul comemorativ de pe marca emisă în 1954 cu prilejul sărbătorii Săptămîinii culturii chineze — Persoane. 6) Indicativ pe autovehiculele din Bagreim — Sport care figurează pe prima valoare (de 40 de bani) a celor două serii dedicate Jocurilor olimpice de la Roma (1960). 7) Port la Atlantic (Dahomey) — Teren de concurs pentru alergări (valoarea de 1 leu și 75 de bani a emisiunii Campionatele de atletism (1957). 9) Localitate în India — Gheorghe Udrea — Primele din ultimele ! 10) Ștampilă într-un anumit sens — Localitate în Norvegia. 11) Țară asiatică ce a emis aproape 1700 de mărci poștale în peste 100 de ani — Sportivele de pe mărcile emisiunii sportive din 1957 dedicate Cupei europene (masc. sing.). 12) Cupă rivnită de toate finalistele în cadrul Campionatului mondial de fotbal — 1966 — Anglia, care apare pe valoarea de 4 lei a seriei emise cu această ocazie ... —... și capitala europeană în care a avut loc finala acestei ediții.

Dicționar : ROV, LOL, BRN, KAV, IFE.

TOMA MICHINICI

I NTRE VÎNĂTORI

Dialog surprins și redat de SIN ARION

- V. 2 : Continuă te rog !
- V. 1 : Da... Și cum ziceam, fiecare cu pasiunea lui. Unii sint îndrăgostiți de frumusețile florale, alții admiră ore întregi monumentele istorice. Eu mă dau în vînt după animale, păsări...
- V. 2 : Știu, știu, altminteri nu te făceai vînător. Dar te rog continuă cu...
- V. 1 : Cu ursul ?
- V. 2 : Da !
- V. 1 : Cînd l-am văzut stînd în două labe și îmbrățișînd o tufă de alune, sub cerul albastru și limpede — am și pus ochii pe el.
- V. 2 : Și l-ai luat ?
- V. 1 : Nu. N-am avut noroc. Fiind o raritate s-au găsit și alții amatori.
- V. 2 : Păcat !
- V. 1 : Pînă să mă gîndesc, ce și cum, mi l-a luat un altul — de sub mină.
- V. 2 : De sub ochi.
- V. 1 : Tot una e. Recunosc însă că omul a „cedat” și el în schimb, ceva frumos — un ciine alsacian. Dacă mă grăbeam, poate „mergea” și ogarul meu. Ei... m-am mulțumit cu un fazan, piesă valoroasă, cu penaj strălucitor, în toate culorile... adică știi, că doar ești și tu vînător.
- V. 2 : Totuși... un fazan, e mai puțin decît un urs.
- V. 1 : Ca valoare, nu prea. O mică diferență. Dovadă că, un alt coleg se mai ține și astăzi scai după mine, să i-l „cedez”. Mi-a oferit pentru el un cîrd întreg de lișițe și o familie de rațe sălbatice.
- V. 2 : Și de ce nu i-l dai ?
- V. 1 : Nu ! Dacă e să renunț la fazan, barem să obțin un tigru bengalez, un șarpe boa sau... o cămilă cu două cocoase.
- V. 2 : Stai, stai frate, că m-ai zăpăcit. Ce tigru ?... Ce cămilă ?... Unde, în ce pădure ai fost la vînat ?
- V. 1 : Care vînat ?... Ce pădure ?... Aha ! Am înțeles. Cum, dacă sintem vînători adică, trebuie să vorbim numai despre vînat ? Eu despre mărci vorbeam omule, despre mărci poștale. E clar ? Sint și filatelist, activez într-un cerc filatelic...
- V. 2 : Gata, gata. M-am lămurit. Ia spune-mi te rog prietene. Nu vrei să-mi arăți și mie fazanul tău grozav ?
- V. 1 : Ba da, cu plăcere. Dar de ce vrei... ?
- V. 2 : Știi și eu ? — Poate mi-l „cedezi” mie, în schimbul unui struț ,sau al unei gazele, sau, mai vezi tu ce-ți convine — că am o colecție de timbre... numai rarități.

ESPRE MUZICĂ ȘI MĂRCILE POȘTALE ROMÂNESTI

ELVIRA DUMITRESCU și GHE. PAȘA

Prin varietatea tematicii abordate, prin contribuția pe care o aduce la îmbogățirea și răspândirea cunoștințelor în general, filatelia reprezintă un act de cultură de necontestat, căci ce altceva reprezintă aceste mici bucăți de hârtie frumoasă colorată dacă nu istorie; istorie a lumii, istorie a civilizațiilor; istorie a culturii. Am văzut înșiruite mărci care povesteau despre pictură, despre sculptură, despre arhitectură, medicină, zboruri cosmice, despre muzică...

Și în materie de muzică filatelia românească a fost deosebit de activă, punând în circulație emisiuni cu cei mai valoroși interpreți instrumentiști și vocali, muzicologi, compozitori români și străini.

În cele ce urmează vom încerca să scriem cîte ceva despre mărci și muzică.

Vom începe cu George Enescu, compozitor român, violonist, pianist, dirijor și pedagog, unul din cei mai proeminenți muzicieni de la sfîrșitul secolului XIX și prima jumătate a secolului XX. Enescu s-a născut la Liveni în 1881, a studiat la Viena și la Paris. Identificîndu-se cu sensibilitatea poporului și reflectînd o mare dragoste pentru acest popor, a creat o muzică cu un pronunțat caracter popular și național, ridicînd în același timp muzica românească la nivelul valorilor muzicii universale. Chiar și Oedip, opera sa capitală inspirată din bine cunoscuta tragedie greacă, cuprinde transpuneri ale unor elemente folclorice, bineînțeles cu mijloace de expresie caracteristice artei contemporane. Printre lucrările sale cele mai de seamă se află „Poema română”, „Rapsodiile române” a I și a II-a, cele trei simfonii, sonata a III-a în caracter popular românesc. Enescu mai are marele merit de a-i fi format pe pianistul român Dinu Lipatti și pe celebrul violonist Yehudi Menuhin.

Figura lui Enescu și-a găsit deseori loc în emisiunile românești de mărci: în 1946 la 25 ani de la înființarea Filarmonicii din București, în 1956 cu prilejul comemorării a 75 ani de la nașterea sa (două valori, Enescu la 5 ani, fig. 1 și Enescu în plină maturitate), în 1961 cu prilejul celui de-al II-lea Festival muzical internațional „G. Enescu” și în 1964, la cel de-al III-lea Festival (patru valori).

fig. 1

Un alt compozitor român comemorat de Poșta Română în 1953, cu prilejul împlinirii a 100 ani de la naștere, este Ciprian Porumbescu (1853—1883). Născut în regiunea Suceava, Ciprian Porumbescu este unul din înaintașii de seamă ai muzicii românești, muzica sa reflectînd puternic influența populară. Și-a împletit munca de promovare a muzicii românești cu lupta pe tărîmul social. Balada sa pentru vioară și pian se bucură de o extraordinar de largă popularitate ca și opereta „Crai nou”.

Am spus mai sus că marele Enescu l-a format pe Dinu Lipatti (1917—1950), pianistul român de renume mondial, compozitor, profesor de pian la Conservatorul din Geneva, care a excelat în interpretarea muzicii lui Chopin și Schuman, remarcîndu-se prin perfecțiune tehnică, sensibilitate, sobrietate, forță de interiorizare. În cadrul emisiunii „Aniversări culturale”, în 1967, o marcă reprezintă portretul lui Lipatti alături de o claviatură pe care aluneacă miinile marelui pianist (fig. 2).

fig. 2

N-au fost uitați nici marii noștri interpreți de operă: George Ștefănescu (1843—1925), Hariclea Darclee (1860—1939) (fig. 3), George

fig. 3

Folescu (1884—1939), Traian Grozăvescu (1895—1927), D. Popovici Bayreuth (1859—1927), Jean Athanasescu (1895—1930), Elena Teodorini, Ion Băjenaru (1863—1921) și Leonard (1806—1928), care au fost comemorați în cadrul emisiunii filatelice din 1964 „Interpreți de operă români”.

În seria emisiunilor „Mari aniversări culturale”, în 1956 s-a emis o marcă cu portretul lui Wolfgang Amadeus Mozart (1756—1791), marele compozitor și interpret austriac, reprezentant alături de Haydn și Beethoven al clasicismului vienez. Născut la Salzburg, a fost considerat copil minune datorită calităților sale muzicale excepționale și s-a impus de foarte tânăr ca talentat compozitor, clavicinist și violonist. Academiiile din Bologna și Verona l-au primit în rândul membrilor lor la 12 ani. În ciuda talentului, a muncii istovitoare, a reputației sale, a geniului său muzical, Mozart a rămas sărac, stingându-se din viață foarte tânăr, la 35 ani și înmormântat la groapa comună. A scris celebrele opere: „Nunta lui Figaro”, „Don Juan”, „Flautul fermecat”, zeci de concerte pentru pian, vioară, clarinet, în forma ciclică de concert în trei părți, creație de preclasicii italieni, lieduri, sonate etc. Creația mozartiană răsună ca un imn închinat dragostei și tinereții veșnice, ca un mesaj umanist al năzuinței către o viață mai bună, mai fericită.

Cel mai de seamă creator de oratorii, compozitorul german George Friedrich Haendel (1685—1759) este sărbătorit într-o emisiune de mărci intitulată „Aniversări culturale”, în anul 1959, cu ocazia împlinirii a 200 ani de la moarte (fig. 4). În 1710 se stabilește defini-

fig. 4

tiv la Londra. Oratoriile sale, în număr de peste 30, reprezintă tipul clasic de oratorii în care se îmbină tradiția polifonică germană cu arta corală engleză. Inclinația spre grandios și monumental se manifestă și în creația instrumentală a lui Haendel. A scris 20 de concerte pentru orgă și orchestră, suite destinate a fi cântate în aer liber (Muzica apelor și Jocuri de artificii) și peste 40 de opere care l-au situat printre cei mai proeminenți reprezentanți ai genului secolului XVIII. Creația sa marchează trecerea de la preclasicism la clasicism și prezintă tendințele progresiste ale iluminismului.

În 1957, cu prilejul comemorării centenarului morții compozitorului rus Mihail Ivanovici Glinka (1804—1857), Poșta Română emite o marcă cu portretul compozitorului. Intemeietor al muzicii clasice ruse, Glinka a valorificat în creația sa atît folclorul rus cît și al altor popoare. A scris opere, lucrări simfonice, piese vocale, cîntece, arii. Opera sa este străbătută de patriotism (Ivan Susanin) și de credința nestrămutată în măreția poporului (Ruslan și Ludmila), în triumful binelui, al adevărului, al frumosului. El a fost acela care pentru prima oară în istoria muzicii simfonice universale a prelucrat folclorul spaniol (Uverturile spaniole). Stilul lui a devenit temelia stilului național matur al muzicii ruse.

Unul dintre cei mai de seamă reprezentanți ai teatrului liric din secolul XIX și creatorul celor mai melodioase și cunoscute opere este compozitorul italian Giuseppe Verdi (1813—1901). Simpatizant al ideilor revoluționare ale anului 1848, opera sa este străbătută de suflul eroic, patriotic al revoluției. Cele mai cunoscute opere „Nabuco”, „Traviata”, „Aida”, „Don Carlos”, „Bal mascat” se remarcă printr-o exprimare caldă, melodioasă și prin repartizarea perfectă a corurilor și ariilor în elaborarea cărora Verdi s-a dovedit mare maestru. Creația sa muzicală reprezintă întruchiparea stilului italian bazat pe expresivitatea vocii și nuanțarea sentimentelor. În semn de omagiu, Poșta Română, în anul 1963, cu prilejul împlinirii a 150 ani de la naștere a emis o marcă cu chipul compozitorului (fig. 5).

fig. 5

Muzica poloneză este prezentă pe mărcile poștale românești prin ilustrul ei reprezentant Frederic Chopin (1810—1849) al cărui portret

apare în emisiunea Aniversărilor culturale din 1960. Compozitor și pianist, el este întemeietorul școlii muzicale poloneze clasice. La 20 de ani a părăsit Polonia, stabilindu-se definitiv în Franța, rămânând însă tot timpul în legătură cu reprezentanții mișcării poloneze de eliberare. Muzica sa este străbătută de dorul de patrie, de avântul revoluționar, de năzuințele de libertate ale poporului polonez (mazurcile). Compozițiile sale se remarcă prin cantabilitate, prin simplitate, rafinament, prin strălucirea expresiei. Opera lui Chopin — a compus în special lucrări pentru pian solo și cu acompaniament de orchestră se bucură de o mare prețuire în întreaga lume, în al cărui patrimoniu muzical ocupă un loc de frunte.

În 1965 apare o marcă ce comemorează 100 de ani de la moartea compozitorului finlandez Jean Sibelius (1865—1957), unul dintre cele mai mari nume din istoria muzicii moderne. Muzica pe care el a creat-o, inspirată în parte de legendele străvechi și din lupta pentru libertate a Finlandei, a sporit cu un cuprins moral mai bogat tezaurul artistic universal. Poemele sale simfonice cu subiecte și personaje din epopeea Kalevali au devenit inspiratoarele luptei pe care poporul finlandez a dat-o spre a-și cuceri libertatea națională și a creat un stat independent.

Despre poemul „Finlanda” se spune că a adus țării înrobite mai multe servicii decât eforturile diplomaților, iar cantata „Cântecul atenienelor” a fost afirmarea încrederii nestrămutată a artistului în viitorul luminos al țării celor 1 000 de lacuri.

Marelui titan al muzicii, Ludwig van Beethoven (1770—1827), îi este închinată emisiunea din 1970, cu prilejul celui de-al doilea centenar al nașterii sale (fig. 6). Marele com-

fig. 6

pozitor german, născut la Bonn, este cel mai de seamă reprezentant al simfonismului în muzica universală. În creația sa, care se adresează umanității, își găsesc strălucită afirmare năzuința omenirii către libertate, dorința omului de a învinge nedreptatea, asuprirea. Opera lui se distinge prin originalitatea și strălucirea

melodiei, prin extraordinara ei forță de comunicare.

A scris nouă simfonii, dintre care a IX-a reprezintă apogeul creației sale, expresie culminantă a încrederii în înțelegerea dintre oameni. „Oda bucuriei” a lui Schiller ce răsună în finalul simfoniei este marea chemare la egalitate și înfrățire. Beethoven a avut o activitate componistică extraordinară de bogată și variată: a compus cinci concerte pentru pian, unul pentru vioară, 32 sonate pentru pian, muzică de cameră, triouri, cvartete, cvintete, opera „Fidelio” și cele patru uverturi ale acesteia dintre care trei intitulate „Leonora”, uverturi și încă multe, multe alte.

Încă din 1820 Beethoven era numit Shakespeare al muzicii, putea să respire în jurul său mireasma nemuririi; Czerny spunea că „este cel mai mare om din Europa” și, în ciuda unor necazuri morale și bănești, s-a bucurat de o glorie excepțională în viață, iar când a murit, funeraliile lui au fost „o explozie de jale a poporului, de o măreție și de o spontaneitate fără precedent în țările germanice” (Romain Rolland).

Vom încheia aici povestea muzicii spusă de mărcile poștale românești, dar povestea e departe de a se fi sfârșit, pentru că ea cuprinde multe, foarte multe nume pe care le-am dori evocate pe mărci, ori emisiunile românești n-au evocat decât foarte puține. Sperăm că Direcția Generală a Poștelor și Telecomunicațiilor va lua în considerare acest deziderat al filateliștilor și ne permitem a face și o propunere: să se facă o emisiune intitulată „Interpreți de seamă ai muzicii populare românești”, în cadrul căreia să fie evocați: marea cântăreață Maria Tănase și violonistul Grigoraș Dinicu, apoi o emisiune în cinstea marelui dirijor român George Georgescu.

ESTIMATIVĂ

(Criptografie : 1, 7, 7,4)

Toma Michinici

IN ISTORIA NECUNOSCUȚĂ A MĂRCILOR POȘTALE

UNA dintre „vedetele” filateliei clasice este faimoasa marcă „3 kreuzeri” roșu, din Saxonia. Singura coală din această marcă a fost găsită din întâmplare, în anul 1871, în sătulețul Eibenstock, cu ocazia renovării unei încăperi în care funcționase oficiul poștal. Pe un stîlp de lemn, sub tapet, a ieșit atunci la iveală o coală încreagă de 20 exemplare!

În scurt, timp ea a trecut din mină în mină: cu 50 mărci unui negustor din Leipzig, cu 300 mărci, după scurt timp, casei filatelice Siegmund Friedel, apoi cu 2 000 mărci aur (bani grei pe vremea aceea) celebrului colecționar Ferrari de la Renotiére.

Cînd colecția Ferrari a fost vîndută la licitație în 1922 (ca pradă de război) de guvernul francez, coala a fost cumpărată de Maurice Burrus, alt colecționar vestit, pentru 4 111 dolari. După cîțiva ani, ea a ajuns, pe o cifră mult mai mare, în colecția Anderegg. O vreme, nu s-a mai auzit mai nimic de această raritate, pînă ce — în 1965 — a fost expusă la „Wipa”, Viena, unde a făcut senzație.

O senzație mult mai mare a intervenit însă în 1966, cînd a fost pusă în vînzare în cadrul uneia din licitațiile Schwenn: după licitație, s-a anunțat că faimoasa coală a fost adjudecată unui colecționar american (al cărui nume „nu putea fi dat”) pentru fantastica sumă de 620 000 mărci, plus 10% comision!

Firește, lumea întreagă a fost uimită de acest adevărat record, care a contribuit din plin la relansarea licitațiilor Schwenn, atrăgîndu-le un imens material filatelic.

Nu mult după aceea, Schwenn, speculant tipic, lansează o operație „originală”, vînzînd prin bănci pachete sigilate cu loturi de mărci rare, moderne, la prețuri fixe (cîteva mii de mărci germane) cu clauza ca Schwenn să le răscumpere la termene fixe, cu prețuri mult mai mari. Un „tam-tam” uriaș în presă susținea că acest tip nou de plasament oferea venituri mai sigure și mult mai mari decît alte operații financiare.

Ceea ce era de așteptat s-a produs. La termene, Schwenn nu a mai răscumpărat nimic. Pachetele din bănci s-au dovedit a nu putea fi realizate decît mult sub valorile plătite inițial. Și atunci „marele Schwenn” a plecat, grăbit în America de Sud, lăsînd în urma lui un faliment de toată frumusețea cu un pasiv de multe milioane de mărci germane.

Se va putea întreba: care era legătura între aceste manopere și colița de trei kreuzeri?

Iată-o: vînzarea coliței cu prețul atît de trimbițat de 620 000 mărci (care făcuse reclamă lui Schwenn) s-a dovedit a fi fictivă. În realitate, colița o achiziționase el, la un preț mult mai mic depunînd-o apoi pe tăcute, la o bancă, în garanția împrumuturilor contractate de Schwenn.

După fuga aventurierului, coala a reintrat în circuitul filatelic obișnuit. Lipsită de aureola ei febrilă, ea a fost scoasă din nou în vînzare prin vechea casă de licitații Mohrmann. După o competiție foarte aprinsă, ea a fost atribuită unui cumpărător (tot anonim). Deși mult sub cifrele truate ale lui Schwenn, prețul obținut constituie totuși un vir: 228.000 mărci germane.

Pentru completarea poveștii acestei piese se mai poate adăuga că în „trecutul” ei plin de peripeții se numără și reparații constînd din retușarea desenului cîtorva mărci din coală, care fuseseră ușor atinse la dezlipire. Ele au fost însă readuse la starea inițială, prin spălarea retușurilor, o piesă atît de rară neavînd nevoie de restaurări (de altfel nepermise în filatelie).

Cu acest ultim episod, s-a încheiat — cel puțin pînă acum — povestea acestei piese, care se confundă — pe alocuri — cu un roman detectiv și care aruncă încă o dată o rază de reflector asupra unor manopere din „subsolul” filateliei.

LEDOARIE DESPRE FALSURI

Dr. ing. EMIL COSTIN

În urmă cu mulți ani, cînd pasiunea filateliei mă molipsise — copil fiind — pentru prima oară, ramineam ca fermecat auzind vorbindu-se despre mărci rare, ca cele din emisiunea „Cap de bour“, ori „Favoriți“. Așa, aceste mărci au căpătat în imaginația mea o aureolă proprie, nelegată de valoarea lor bănească, valoare care era și pe atunci foarte ridicată, cel puțin pentru unele exemplare din aceste faimoase emisiuni românești.

Este deci lesne de înțeles sentimentul pe care l-am trăit cînd, la împlinirea impresionantei vîrste de 12 ani, bunicul meu mă chemă de o parte și-mi dăruie trei mărci, păstrate de el din vreme pentru mine imemorabile: o marcă „Principatele Unite“ și „doi favoriți“. Ce importanță avea că prima era cam „invalidă“ (de fapt lipsea cam... un sfert din ea!)? Ce conta că celelalte două nu erau prea „întregi“? Din acel moment aveam și eu în colecție piese filatelice cu adevărat demne de acest nume.

După multă vreme, cînd morbul filateliei m-a contaminat — pare-se — definitiv, atenția și interesul meu de filatelist mi-au fost atrase de la început de mărcile care constituiseră cîndva țelul de neatinș al pasiunii mele — și, fără să țin seamă de sfaturile „rezonabile“ ale prietenilor întru ale filateliei, care îmi recomandau maximă prudență în abordarea unui asemenea domeniu „minat“, m-am avîntat cu toată pasiunea către mărcile românești denumite „clasice“.

Nesocotind sfaturile care îmi recomandau alte orientări filatelice mai puțin periculoase, am păstrat totuși o doză de prudență, care m-a făcut să încerc să lămuresc sursa reticențelor aproape generale care apar cînd e vorba de colecționarea mărcilor românești clasice.

Și m-am edificat foarte curînd. În paralel cu mărcile adevărate, autentice, se găseau în colecțiile filateliștilor și se ofereau foarte multe mărci din aceste emisiuni, contrafăcute, așa numite „falsuri“. Iar identificarea unei mărci false, deosebirea ei de una originală, era o treabă destul de complicată, mai ales pentru un începător ca mine.

Așa am ajuns să adîncesc întreaga problematică a mărcilor false, a genezei lor, a modalităților lor de identificare. Și în același timp am început să adun o colecție de mărci false.

Iar astăzi, văzînd cum numărul celor ce își orientează pasiunea filatelică către colecționarea mărcilor românești clasice se împuținează tot mai mult, cum tot mai puțini filateliști tineri se încumetă să pătrundă în acest scanzatuar al filateliei noastre, mă gîndesc că una din cauze este dificultatea deosebită a găsirii în literatură a unor indicații cu privire la falsificarea mărcilor românești și la identificarea falsurilor.

Cu îngăduința ta, cititorule, voi încerca în rîndurile ce urmează, să schițez foarte pe scurt primele cunoștințe care îi sînt necesare unui filatelist dornic să abordeze spinoasă problemă a falsurilor mărcilor românești.

În primul rînd, falsurile sînt de două feluri: cele realizate în dauna poștei și cele realizate în dauna filateliștilor. Primele, care sînt și cele mai vechi, au apărut din dorința unor persoane de a înșela administrațiile poștale; apariția acestor mărci false a fost facilitată de desenele relativ simple folosite pentru mărcile poștale ca și de tehnologia puțin complicată care se întrebuiința pe atunci. Falsurile în dauna poștei sînt de regulă mai prost executate decît originalele; din punct de vedere filatelic, acestea există numai în stare obliterată și filateliștii le prețuiesc uneori mai mult decît pe suratele lor autentice — mărcile false circulate sînt de regulă mai rare.

Dintre mărcile românești, în dauna poștei au fost falsificate emisiuni începînd cu emisiunile București (1876). Se cunosc asemenea falsuri din emisiunile următoare: Vulturi și Cifra în patru colțuri, toate trase pe hîrtie fără filigran. Evident, apariția hîrtiei cu filigran, însoțită de reducerea tarifelor poștale și de creșterea dificultății realizării machetelor au pus piedici din ce în ce mai mari acestei activități de fraudă, care a încetat apoi cu desăvîrșire.

Celelalte falsuri, astăzi practic aproape singurele cunoscute, sînt cele realizate în dauna filateliștilor. S-ar părea că „lovitura de început“ în acest caz, a fost dată fără intenții frauduloase

Într-adevăr, pasiunea de a colecționa mărci poștale a apărut foarte curînd după apariția primelor mărci. Colecționarii începînd să caute mărci pentru colecțiile lor, se adresau în acest scop negustorilor, care erau de regulă aceiași care se ocupau și cu comerțul de librărie, deci aveau

legături cu activitatea de imprimare. Înainte de sfârșitul secolului trecut, unul dintre ei, Ch. Fournier, elvețian din Geneva, a avut ideea originală de a imprima facsimile după mărcile din foarte multe țări (care, de altfel, la acea dată nici nu erau chiar atât de multe) și de a le pune astfel în comerț. În reclamele sale, acest negustor — cinstit, se pare — dar de numele căruia sînt astăzi legate cele mai periculoase falsuri filatelice, anunță că vinde reproduceri de pe mărcile poștale, iar prețurile pe care le cerea erau corespunzător reduse. Dar Fournier, negîndindu-se la ce va putea servi producția sa, a făcut grava greșeală de a nu imprima pe mărci și calitatea de facsimil a acestora. Astfel, reproducerile sale au încăput ulterior pe mîinile unor escroci care le-au comercializat ca piese autentice, ajungîndu-se la situația de azi. Să mai adăugăm că sarcina escrocilor acestora a fost mult ușurată de munca conștiincioasă a lui Fournier, de calitatea deosebită a reproducerilor, foarte asemănătoare originalelor.

De sigur, nu numai Fournier a fost realizator de facsimile filatelice intrate în colecții prin reaua intenție a comercializatorilor. Astăzi se cunosc nenumărate emisiuni de tot felul de mărci poștale de pe toate meridianele globului care imită mărcile originale, în special pe cele rare, dar și pe unele mai puțin rare, și care au reușit să inducă în eroare generații de filателиști.

De cele mai multe ori falsurile sînt executate mai grosolan decît originalele (uneori, mult mai grosolan), dar numai un ochi posedînd o anumită experiență poate sesiza diferențele, chiar și în aceste cazuri. Există însă și falsuri deosebit de rafinate executate, a căror identificare necesită cunoștințe detaliate referitoare la tiparul mărcilor, la hirtia utilizată etc.

Progresul tehnicii realizat în ultimele decenii, a adus împreună cu el, atît mijloace pentru reproducerea mai fidelă a mărcilor poștale, cît și mijloace nu mai puțin importante, de depistare a diferențelor între acestea și originale.

Trebuie spus că primele foruri sesizate de apariția falsurilor și care au început lupta cu acestea au fost administrațiile poștale. Măsurile luate au fost orientate către crearea de condiții pentru identificarea simplă a contrafacerilor, prin introducerea de complicații în tehnologia fabricării mărcilor: hirtie cu diferite adaosuri, hirtie cu un fir de mătase colorată înscrustat în structura sa, hirtie cu filigrane de cele mai diferite și complicate forme, desene complicate și greu de reproduș, imprimare în mai multe culori etc., etc.

Toate aceste măsuri au făcut ca activitățile de falsificare, care cunoscuseră o creștere remarcabilă înaintea primului război mondial, să scadă apoi în continuare destul de repede, ajungînd să-și restrîngă atît activitatea cît și domeniul, în special la mărcile foarte vechi, rudimentar executate. De aceea nu se cunosc falsuri ale unor mărci recente, decît în modul cu totul excepțional.

Mai există un domeniu în care falsificatorii au avut cîmp liber și relativ comod, de activitate: domeniul supratiparurilor. Aceste „suplimente” de tipar care apar din cine știe ce necesități: economice (schimbarea valorii taxei poștale, schimbarea monedei), politice (schimbarea formei de guvernămînt), militare (ocuparea militară a unui teritoriu, utilizarea unor mărci în folosul militarilor), administrative (mărci cu suprataxe), culturale (aniversări, comemorări), sportive (sărbătoriri de evenimente) etc., etc., reprezintă din punct de vedere tipografic desene simple — adesea numai cîteva litere și cifre — care pot fi reproduse fără mare dificultate. Și aici este deci necesar un spor notabil de atenție.

Cum putem identifica falsurile, care sînt căile pe care trebuie să le urmăm spre a ne feri de a confunda o marcă falsă cu una originală?

Din cele prezentate atît de sumar mai înainte se poate vedea că falsurile apar într-o varietate impresionantă, fiind totuși cel mai adesea relativ ușor de identificat.

Fără să vrem să indicăm reguli incontestabile pentru depistarea falsurilor, de altfel asemenea reguli nici nu prea există, ne vom mîrgini să arătăm că în această direcție a depistării falsurilor trebuie să punem accentul pe spiritul nostru de observație, pe stăpînirea noastră de sine și pe capacitatea de a judeca.

În primul rînd, trebuie să știm că nu vom putea depista un fals al unei mărci pe care nu am mai examinat-o cu atenție înainte: marca falsă nu vorbește singură spre a se trăda.

Înainte de a aborda problema depistării falsurilor, o altă problemă: care sînt mărcile românești la care se cunosc falsuri? Din nefericire, la această întrebare CMPR '74 ne oferă numai un răspuns parțial, astfel că îl vom da pe cît posibil noi, fără a avea pretenția de a epuiza problema. Iată-l: se cunosc falsuri pentru aproape toate emisiunile românești, începînd cu „Cap de bour”, pînă la emisiunile „Ferdinand” uzuale (din 1920), cu următoarele excepții: emisiunea „Ingeri” (1906), „25 ani regat” (1906), 40 ani domnie (1906), Obolul (1907), Gravate (1908). Din anumite emisiuni nu au fost falsificate toate valorile, ci numai cele mai valoroase, atît în dauna poștei cît și în dauna filателиștilor. Astfel, au fost falsificate numai valorile mari din „Expoziția 1906” (ultimele trei) valorile de 1 și 2 lei din unele emisiuni „Spic de griu” etc. În schimb au fost falsificate mărcile „Taxa de plată”, pînă și unele mărci „Scutit”!!

După 1922, falsurile s-au împuținat radical. Totuși se cunosc falsuri din emisiunile Jubileul Societății de Geografie (1927), supratiparul „8 iunie 1930”, 75 ani de la apariția mărcilor „Cap

de bour" (numai valoarea de 10 lei, pe hirtie cu filigran!) (1932), Jubileul Palatului P.T.T. (1932) supratiparele „Mica înțelegere” (1936) în culoare aurie și argintie, precum și multe din supratiparele ce au urmat, până în 1945. De atunci încoace nu au mai fost semnalate falsuri.

Așa dar: un prim pas al acelor care colecționează mărci printre care se cunosc falsuri este documentarea amănunțită cu privire la particularitățile tipăririi, execuției mărcilor respective, a cernelurilor, hirtiei acestora, a însuși desenului mărcilor.

În special pentru mărcile vechi românești, există o documentare care permite să ne facem o imagine suficient de exactă despre caracteristicile acestora. În această privință Catalogul Mărcilor Poștale Românești '74 este de un foarte mare ajutor, cu condiția să îl citim în paralel cu examinarea unor mărci autentice.

Acolo unde catalogul nu ne poate ajuta în măsură suficientă, va trebui să așteptăm apariția altor publicații sau să facem apel la colecțiile mai vechi ale revistei filatelice românești.

După ce ne-am documentat temeinic și ne-am înarmat cu o lupă bună, și un odontometru (pentru mărci e dantelate), vom începe prin a căuta pe marca supusă examenului, anumite semne caracteristice indicate în literatură; aceste semne nu sînt numeroase și de regulă sînt hotărîtoare: cele mai multe falsuri nu le posedă. Să exemplificăm pe cîteva mărci din cele clasice:

— Marea majoritate a mărcilor din primele două emisiuni „Carol cu favoriți” (CMPR '74—NN 14—19) prezintă un punct caracteristic, foarte mic dar vizibil în vârful nasului efigiei, semn ce nu este întîlnit la falsuri (fig. 1)

Fig. 1. Prima emisiune „Carol cu favoriți” — 1866, valoarea de 2 parale. Detaliul prezintă punctul caracteristic la nas. Acest punct apare practic la toate emisiunile de favoriți 1866—1870, în care efigia se află în cerc periat.

— Mărcile de 10 bani din emisiunea III „Carol cu favoriți” prezintă un punct de culoare în meandru de deasupra lui A din POSTA (fig. 2).

Fig. 2. Emisiunea „Carol cu favoriți” — 1869 — valoarea de 10 bani. Punct caracteristic în meandru, în dreptul literei A din POSTA.

— Mărcile de 25 bani din emisiunea IV „Carol cu favoriți” și din emisiunile „Carol cu barbă” (nedantelat și dantelat) prezintă un semn caracteristic la meandru de deasupra literei T din POSTA (fig. 3).

— Mărcile de 50 bani din emisiunile „Favoriți” și „Barbă” (ca la 25 bani) prezintă un semn caracteristic în meandru de deasupra literei M din ROMANA (fig. 4).

Și așa mai departe.

Printre semnele caracteristice ale mărcilor figurează neapărat filigranul (forma, dimensiuni) și dantelura.

Fig. 4. Emisiunea „Carol cu favoriți” — 1869, valoarea de 25 bani. Formă tipică a spăturii meandrului din dreptul literei M din ROMANIA.

Fig. 3. Emisiunea „Carol cu barbă” — 1871 (nedantelat, dantelat), valoarea 25 de bani. Spătură tipică în meandru între S și T din POSTA. Aceiași detaliu se observă și la valoarea de 24 bani din emisiunea cu favoriți 1869.

Desigur, prezența unui singur semn nu poate oferi certitudini, dar reprezintă un pas însemnat înainte. Dacă — așa este cazul cu majoritatea mărcilor — cunoaștem mai multe semne din acestea, putem începe a fi mai siguri de părerile noastre. Dacă însă vreunul din semnele caracteristice lipsește, treaba devine delicată. În asemenea caz, dacă sîntem începători, este mai bine să ne dăm la o parte și să ascultăm ce spun cunoscătorii cu experiență.

Dacă și această etapă am trecut-o cu bine, la cele mai multe mărci nu mai avem ce face. La altele însă, și aci ne referim la cele clasice, care au fost realizate pe hîrtie fără filigran, mai avem o posibilitate suplimentară de verificare: identificarea pe marcă a semnelor caracteristice poziționării mărcii în cadrul așa numitului „bloc-report”. Ce este blocul-report nu putem să vă lămurim aci, din lipsă de spațiu. Explicații complete ca și semnele principale ale blocurilor-report le găsiți în CMPR '74. Cît privește semnele, ele sînt asemănătoare celor menționate mai sus, dar ceva mai rafinate și, mai multe. Dacă marca posedă și aceste semne, putem fi liniștiți, avem toate șansele ca ea să fie originală.

Dacă ne pasionează o anumită serie de mărci, ori grup de serii, după o perioadă de acomodare relativ scurtă începem să reținem aspectul general al mărcii autentice ca și aspectul hîrtiei, al tiparului etc. Reținînd imaginea de ansamblu, pe lângă semnele menționate, ne vine mult mai ușor să ne formăm o părere asupra autenticității diferitelor exemplare ce ne cad sub ochi.

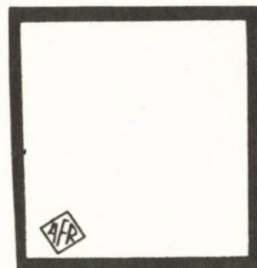
Trebuie spus în cele din urmă că se cunosc cazuri de mărci (cazuri foarte rare, ce e drept) în care nici chiar specialiști cu experiență nu îndrăznesc să se pronunțe imediat. În aceste cazuri devine necesară o analiză comparativă mai atentă, compararea detaliilor cu cele de pe alte mărci de autenticitate neîndoelnică; se ajunge la folosirea de aparate mai sofisticate, printre care lampa de cuarț este de un prețios ajutor în multe situații.

În asemenea cazuri este rezonabil să se facă apel la grupul de experți investit cu dreptul de a-și oficializa punctul de vedere prin eventuala imprimare — la dorința posesorului mărcii —

pe spatele mărcii examinate și găsite „în regulă“, a unui semn distinctiv, care pentru comisia de expertiză a AFR are forma din fig. 5.

Fig. 5 Verso-ul unei mărci nedanetate, purtând poansonul AFR care atestă autenticitatea mărcii. Poziția poansonului depinde de prezența sau absența dantelurii, de calitatea mărcii, de starea obliterate sau nu a acesteia.

Înainte de a încheia aş vrea să atrag atenția asupra faptului că falsificatorii și-au îndreptat eforturile nu numai în direcția falsificării de mărci poștale. Se cunosc astăzi falsificări de ștampile poștale — se știe că sînt unele mărci mult mai rare în stare obliterate decît în stare nouă (vezi mărcile Cuza de 5 parale etc.) — chiar compoziții de întreguri poștale (plicuri de corespondență, circulate) în care mărcile sînt autentice, plicul este de asemenea autentic și adesea circulat prin poștă cu peste 100 ani în urmă dar întregul ansamblu este falsificat.

În figura 6 sînt prezentate două asemenea exemple: în primul „mărcile de 30 par. „Principatele Unite“ sînt din emisiunea zisă „tipar de mașină“, mult mai rare în stare obliterate, plicul este de asemenea autentic, dar ștampila „Sinești 26/12“ este falsă — asemenea ștampila nu a existat în perioada pînă în 1865, cînd mărcile respective au fost scoase din uz. La fel, ștampilele PD de altă culoare, nu își găsesc nici o justificare logică.

Fig. 6 Două exemple de întreguri poștale contrafăcute, cu mărci autentice.

În al doilea exemplu, mărcile sînt de asemenea autentice, dar sînt din categoria „hîrtie subțire“ lipite pe un alt suport de hîrtie și numai după aceea pe plic, ca să pară a fi „hîrtie groasă, de zece ori mai valoroase pentru filатели. Plicul la rîndul său a circulat, dar fără mărci (reglementările poștale ale vremii permiteau circulația corespondenței între instituțiile de stat, fără mărci poștale. Aceasta se vede după numărul de înregistrare din stînga de jos, scris cu aceeași cerneală ca și adresa — care este a unei instituții oficiale. Ștampila, pusă cu tuș albastru este foarte bine contrafăcută; a fost „scăpat“ însă din vedere faptul că ștampila „Urdiceni“ nu există cu steluță, ci numai cu agrafă.

Iată-ne astfel la sfîrșitul acestui scurt material al cărui principal scop a fost să arate că nedreptatea pe care majoritatea noilor filатели o fac mărcilor românești vechi, clasice și post-clasice, neglijîndu-le, din teama de a nu cădea victime ale mărcilor false, se răzbună de fapt tot pe acești filатели; ei sînt privați de o activitate foarte variată și interesantă, captivantă chiar, care este cea de depistare a acestor falsuri.

Această activitate necesită cunoștințe noi, necesită documentare, dar face apel și la însușirile de spirit de observație și profunzime de gîndire, proprii filателиlor.

Din punctul nostru de vedere, ne exprimăm speranța că prezentarea pentru un cerc cît mai larg de filатели a cunoștințelor specifice filateliei de nivel ridicat, va contribui la răspîndirea preocupării pentru colecționarea mărcilor vechi românești, acest domeniu negrăit de interesant al filateliei noastre.

CENTRE RĂSTURNATE

În rindul erorilor filatelice, poate că locul de frunte — și totodată cel mai puțin contestat — revine așa-ziselor „Centre răsturnate”.

De decenii, literatura filatelică și colecționarii între ei poartă discuții asupra caracteristicii lor care îndreptătesc a considera o anumită anomalie de tipar drept eroare sau varietate.

Astfel de controverse nu-și au locul în cazul „centrelor răsturnate”. Acestea intervin în procesul de imprimare al mărcilor al căror desen se compune din două părți (de regulă destinate a fi tipărite în culori deosebite).

În fluxul de fabricație, astfel de erori intervin cind coala este introdusă inversat în mașină — la a doua intrare.

Se pare că primele „centre răsturnate” cunoscute în filatelie se întîlesc la unele valori ale seriei uzuale a S.U.A. din 1869 (15, 24 și 30 c.). Cea mai valoroasă — prin raritatea ei — este marca de 15 cenți, reprezentînd debarcarea lui Columb în America.

Primul care și-a dat seama de această greșeală de imprimare a fost un oarecare Antonio (mai mult nu se știe despre el) care, cumpărînd de la poștă o coală de mărci de 15 cenți, a observat că era „prost tipărită”. Temîndu-se să-și piardă banii, mărcile „nefiînd bune”, el s-a grăbit să ducă la poștă cele 99 exemplare rămase nefolosite, cerînd vehement să-i fie preschimbate sau să i se dea banii înapoi.

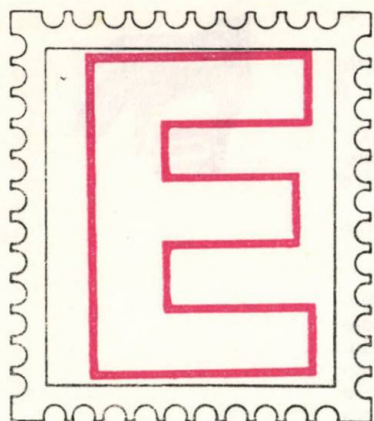
Vestea acestei reclamații a ajuns la un negustor de mărci, care s-a grăbit să verifice toate mărcile de acest fel care i-au ajuns la îndemină. Munca nu i-a fost zadarnică, întrucît a izbutit să găsească cîteva „centre răsturnate”. Neuzate se cunosc numai trei exemplare din această eroare.

Mai tirziu, au apărut și cîteva erori la valorile de 24 și de 30 cenți din aceeași serie. Cea mai rară rămîne însă cea de 15 cenți.

În toate colecțiile pe țări, „centrelor răsturnate” constituie un element de atracție. Le putem întîlni în Belgia, în Guatemala, în Iran, în seria „Parlamentului” din Republica Austriacă, în Argentina, în Australia de Vest și în alte țări. De asemenea și în seriile uzuale ruse din 1866, 1875—79 și 1883—84. Din marca rusă Yv. nr. 24 nu se cunoaște decît un singur exemplar, iar din cea cu nr. 54 a, numai un bloc neuzat cu guma intactă.

În galeria „centrelor răsturnate” își găsește locul, printre altele, și marca românească „Recensămînt”.

STE FILATELIA O ȘTIINȚĂ?

GRIGORE RACOVICANU

Copiii au fost cei dintii care au îndrăgit și au adunat mărcile poștale, iar adulții, seduși de varietatea culorilor, le-au dat, la început, o destinație utilitară: tapetarea pereților din interiorul camerelor. Iată însă că în 1850 apar primii colecționari, care înțelegeau să colecteze mărcile poștale după o anumită clasificare, îndeletnicire ce a provocat apariția primelor cataloage și reviste de specialitate în jurul anului 1861. Un an mai târziu, în 1852, s-a deschis prima expoziție filatelice la Bruxelles, iar în 1864 s-a desfășurat prima vânzare de mărci prin licitație.

Un colecționar, Helpin, scria: „Nu este de mirare că mărcile poștale sînt căutate și studiate de 6-7 ani și nimeni nu s-a gîndit să dea un nume acestei atrăgătoare îndeletniciri, care face fericirea unora și îmbogățirea altora? Nu este cu putință să o denumim *timbromanie*, așa cum s-a folosit pînă azi în lipsă de ceva mai bun, dar trebuie să înlăturăm acest termen din vocabularul nostru, deoarece are un caracter defăimător. Întrucît neologismele se formează pe baze de rădăcini latine sau grecești, cuvîntul *filatelie* este format din două cuvinte grecești: prieten, amator și

scutit de orice taxă sau impozit. Filatelica ar însemna îndrăgirea studiului a tot ce privește francatura poștală”.

Termenul nu este desăvîrșit din punct de vedere logic, dar s-a împămîntenit și este folosit pe toate continentele, deoarece din nenumărate feluri de colecționare este cea mai răspîdită, deși este cea mai nouă dintre categoriile de colecții.

Față de numărul filateliștilor, care este de cîteva milioane, și de importanța publicațiilor întreprinse pentru clasificarea, studierea și autentificarea mărcilor poștale s-a pus întrebarea dacă filatelia are caracter de știință.

Dicționarul limbii române (pag. 839) arată că știința este totalitatea cunoștințelor acumulate de omenire în decursul veacurilor. Totalitatea cunoștințelor dintr-o ramură, dintr-o specialitate. Pentru Dicționarul Larousse știința reprezintă o sumă de cunoștințe organizate referitor la anumite fapte sau fenomene.

În analiză, știința este caracterizată prin următoarele elemente:

- a) o sumă de cunoștințe;
- b) organizate (sistemate);
- c) referitor la un număr multiplu de elemente;

d) pe bază materialistă, deoarece știința nu se poate întemeia decît pe o observație faptică, fără amestec de supranatural;

e) observațiile verificate se concretizează în anumite norme, care reprezintă legile științifice.

Incontestabil că filatelia nu se poate compara cu însemnătate socială cu știința matematică, cu biologia, cu chimia și altele, dar nu trebuie uitat că filatelia a împlinit o existență numai de curînd de 100 de ani și importanța ei privește abia cîteva milioane din imensa populație a Terei.

Filatelia a adunat o sumă de cunoștințe asupra mărcilor poștale, totuși nimeni nu se poate lăuda că le stăpînește pe toate. Cel care năzuiește să cunoască totul, ajunge să știe din toate cîte puțin, pînă cînd nu mai știe nimic temeinic, în timp ce specialistul știe așa de mult asupra puținului și continuă a ști din ce în ce mai mult pînă cînd află totul asupra puținului.

Cei care au cunoscut totul asupra puținului au realizat pașii mari ai științei: Darwin, Pasteur, Lavoisier, Edison etc.

Filatelia reprezintă incontestabil un număr de cunoștințe metodice și organizate

asupra următoarelor obiective :

a) împrejurările care au determinat apariția fiecărei emisiuni de mărci poștale ;

b) determinarea procedee-
lor grafice folosite ;

c) stabilirea caracteristicilor de hirtie, dințatură, gumaj, culoare, inscripții, subiect, erori și varietăți ;

d) studiul ștampilelor pe epoci și regiuni ;

e) studiul documentelor referitoare la activitatea poștală a fiecărui stat ;

f) o terminologie specială ;

g) studii pentru depistarea falsurilor.

Filatelia, la început simplă distracție, a reușit în cițiva ani, în urma studiilor a mii de cercetători din toate părțile lumii, de a trece de caracterul de diletanțism pentru a se transforma în adevărată știință, așa cum de altfel este caracterizată în dicționarul Larousse : „Filatelia — studiul și știința mărcilor poștale”.

Filatelia deși știință tânără, a izbutit să stabilească anumite reguli :

a) catalogarea diferitelor categorii de mărci poștale și a întregurilor poștale ;

b) reguli privitoare la calitatea mărcilor și a ștampilelor poștale ;

c) o terminologie specială și precisă ;

d) reguli privind organiza-

rea colecțiilor și a expone-
telor ;

e) studii asupra organiza-
țiilor poștale în timp și spațiu ;

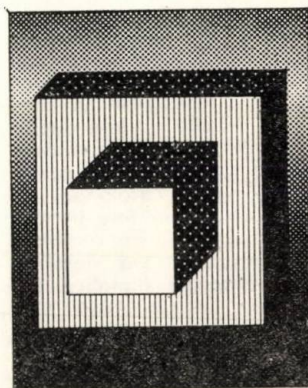
f) studii asupra procedee-
lor de tipar și a tuturor
elementelor fiecărei mărci
poștale ;

g) procedee pentru depis-
tarea falsurilor ;

h) stabiliri valorice.

Cită depărtare de vremurile cînd mărcile poștale erau folosite pentru tapeta-
rea camerelor, pînă la valoarea de studiu și plasament a acestora. Într-un cuvînt nu mai cine nu a studiat mărcile poștale și nu și-a dat seama de greutatea sau strădania unei asemenea operațiuni mai poate susține că filatelia nu este o știință.

Filatelia, din simplă distracție la început, a reușit în decursul anilor, ca urmare a cercetărilor a mii de filateliști din toate țările din lume, să păsească de la diletanțism la adevărată știință. Filatelia este o știință a mărcilor poștale, a rolului lor social, și alături de numismatică trebuie să fie socotită ca o știință auxiliară istoriei. Filatelia n-a fost niciodată influențată de interpretări idealiste ori supranaturale, ea este tipul preocupărilor bazate pe observații concrete.

ERORI FILATELICE „NOSTIME“

În afară de obișnuitele erori tehnice de tipar, de culori etc., în desenele sau în inscripțiile unor mărci s-au strecurat și greșeli de istorie, de limbă, ortografie etc.

Scăpate neobservate în toate fazele (de machetare, de control tehnic etc.), ele nu au scăpat însă ochilor de Argus ale filateliștilor.

Unele dintre acestea, mai „nostime“, sînt:

— Pe marca australiană de 2 pence din anul 1937, din emisiunea comemorării a 150 ani de la fondarea orașului Sidney (nr. 123 Yvert et Tellier), care reprezintă debarcarea primilor pionieri în golful Sidney, căpitanul Philip — comandantul vaselor — apare cu o impozantă pereche de epoleți. Decît — doar — că epoleții au fost introduși în marina engleză abia în 1795, respectiv cu șapte ani mai tîrziu.

— La Olimpiada de la Melbourne (1956), din echipa de ștafeta 4 × 400 m a S.U.A. au făcut parte și atleții Jenkins și Courtney.

Pe marca dominicană de poștă din 1957 (nr. 120 Yvert et Tellier) ei apar trecîndu-și bagheta ștafetei. În realitate ei au alergat primul și al patrulea; nu era posibil, deci, să-și treacă ștafeta.

O C SORĂ MAI MICĂ A FILATELIEI: ARTOFILIA

Ing. Silviu Dragomir

Puțini dintre filателиști au găsit răgazul de a zăbovi câteva momente atunci când, din întâmplare, au întâlnit cuvintele de cartofil sau cartofilie, iar dacă au făcut-o, probabil că faptul se datorează mai mult ciudatei rezonanțe ce amintește denumirea propriei pasiuni.

Este de notat că acei care fac respectiva analogie nici nu greșesc prea mult, deoarece ambele pasiuni — am numit filatelia și cartofilia — cuprind un vast domeniu poștal pe care îl investighează, în comun, adesea revendicându-și aceleași piese de colecție. Pentru că trebuie să spunem de la bun început că multe din piesele poștale cele mai frumoase ar putea foarte bine sta la loc de cinste fie în colecția unui filatelist, fie în cea a unui cartofil. Și ar mai fi de pus la socoteală o a treia pasiune apropiată, maximafilia, având ca obiect tocmai reunirea, îngemănarea unor piese filatelice cu alte piese de cartofilie, în anumite condiții date.

Deoarece am început acum să ne lămurim asupra domeniului pe care am dori să-l investigăm, putem risca și o definiție: cartofilia este pasiunea de a colecționa, selecționa și studia cărțile poștale ilustrate. Denumirea este preluată direct

din limba franceză, termen rămas împămîntenit acum, spre deosebire de „cartolinie”, un alt termen care în trecut se utiliza în paralel și care era preluat din italiană (vidi „cartolina postale”). Asta ar fi o definiție seacă a inofensivei și foarte frumoasei plăceri, care, generoasă, ne deschide prin imagine o încântătoare fereastră spre lumea largă, utilizând mijloace minime în același timp.

Declarată soră mai mică a filateliei, prin unele tangențe comune, cartofilia s-a ivit aproape concomitent cu apariția pe mapamond, în jurul anului 1870, a primelor cărți poștale ilustrate. La noi în țară această îndeletnicire a apărut ceva mai târziu, întrucât însăși obiectul respectivei pasiuni, vederile, au început să circule mai frecvent abia prin anii 1895—1896.

Numărul amatorilor de ilustrate a devenit în prezent foarte mare. Cu puțin timp în urmă, ziarul „le Figaro” aprecia că în Franța ar exista circa 400.000 de cartofili ce au la dispoziție asociații proprii, reviste de specialitate și spații de expunere. La noi în țară credem că ar exista de asemenea câteva mii de astfel de colecționari.

Utilizăm mai întii termenii generici de amatori, pa-

sionați, sau colecționari de cărți poștale ilustrate, în loc de cartofili. Mulți dintre aceștia sînt și filателиști, dar lipsa unei îndrumări de specialitate cartofilă are consecințe negative asupra calității colecțiilor, constituite într-un mod total empiric, sistem în care piesele stau amestecate, în general lipsind aproape cu desăvîrșire colecțiile tematice, ca de exemplu: sport, aviație, floră, faună, teatru, arhitectură, personalități etc.

Primele ilustrate reproduceau peisaje, aspecte urbane, imagini ale unor personalități, sau erau legate de anumite evenimente. Astăzi multe dintre aceste piese sînt păstrate drept singur document despre unele locuri, oameni sau fapte, care, altfel, nu ni le-am mai fi putut reprezenta iconografic.

Așa au apărut ilustratele-document.

Ca urmare a acestei tendințe — din inițiativa unor cabinete de stampe sau a unor colecționari particulari — au fost organizate o serie de expoziții publice de ilustrate.

În anul 1972 s-a deschis expoziția „Orașul Român văzut în ilustrate”, prima

FIG. 1. Piesă de cartofilie sugerind doar concordanța dintre marca poștală și cartea poștală ilustrată, dar avînd obliterarea în perfectă concordanță „de loc” cu subiectul.

expoziție tematică de cartofilie din țara noastră. Succesul ei a fost deosebit, fiind expuse unele imagini cu totul inedite ale orașului Roman, așa cum arăta el la sfîrșitul secolului trecut, ceea ce a suscitat interes din partea publicului vizitator. În anul 1973, Muzeul de Istorie al Municipiului București a organizat în capitală o expoziție de mare amploare — însumînd 500 diferite vederi — denumită „Vechiul București în cărți poștale ilustrate”. În anul 1975 Biblioteca Tineretului a găzduit de asemenea o expoziție avînd ca subiect Bucureștii vechi, iar revista Săptămîna și-a făcut un frumos obicei în a găzdui în saloanele sale de primăvară și colecții de cartofilie tematică, pe lîngă exponatele de filatelie și maximafilie.

Astfel de manifestări constituie un frumos act de restituire culturală a unor valori care, altfel, ar rămîne necunoscute și ar putea fi expuse unor pierderi iremediabile.

Pentru a arăta subiectul extrem de interesant al unor ilustrate-document, precum și pentru a justifica denumirea de „soră mai mică” a filateliei, vom căuta să amintim cîteva astfel de piese cartofilie, menționînd totodată că diversitatea lor este cu mult mai mare.

La tema „datini și obiceiuri” se poate întîlni o piesă, editată în anul 1899, care apare ca prima carte poștală ilustrată ce este în același timp și întreg poștal (C.M.P.R. 1974 — C. P. 46). Este vorba de o emisiune specială pentru felicitări de anul nou, purtînd textul LA MULȚI ANI 1900. Pe verso prezintă imprimat valoarea de 5 bani din emisiunea SPIC DE GRIU. Deci o piesă comună atît cartofiliei cît și colecționarilor de întreguri poștale.

În anul 1934 a apărut un set de 16 semiilustrate cu vederi diverse din țară, emisiune ce prezintă de asemenea interes atît pentru filатели ca întreg poștal,

cît și pentru cartofilii pentru ilustrațiile respective.

În primele decenii ale acestui secol încep să apară unele piese, vederi avînd reproduse prin tipar mărci care prin subiect fac o legătură cu reprezentarea grafică a cărții poștale respective. În acest fel, se pare, s-au făcut primii pași spre maximafilie. În aceeași situație, dar sugerînd deja maximafilie, apar unele piese de cartofilie (fig. 1) piese ce reprezintă, deocamdată, doar o sugere a concordanței dintre marca poștală și ilustrată. Dar de la astfel de piese pînă la maximafilie, nu a mai fost nevoie decît de un singur pas.

Printre cărțile poștale ilustrate care intră la diversele teme apar și referiri la unii filатели de marcă. În acest caz, piesele aparțin — în mod evident — și temei filatelice de istorie poștală. Redăm alăturat o astfel de piesă reprezentînd pe filatelitul George Matheescu-Sinaia, binecunoscut pio-

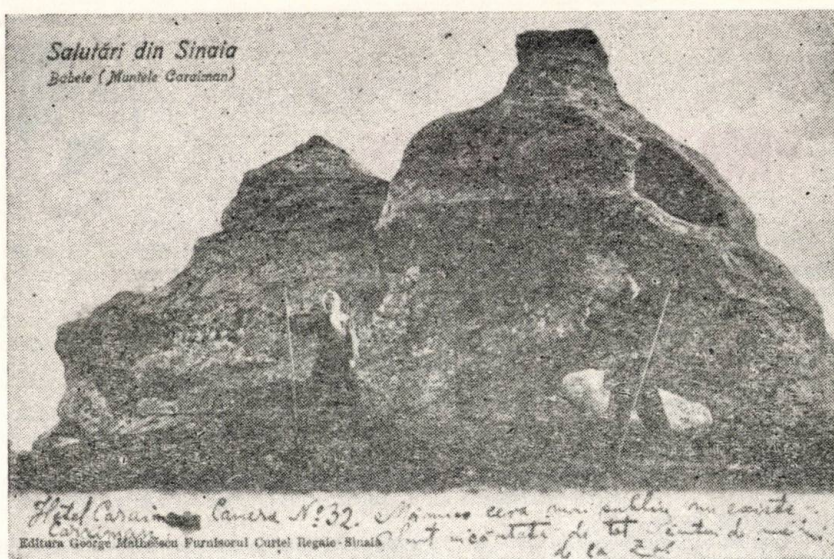

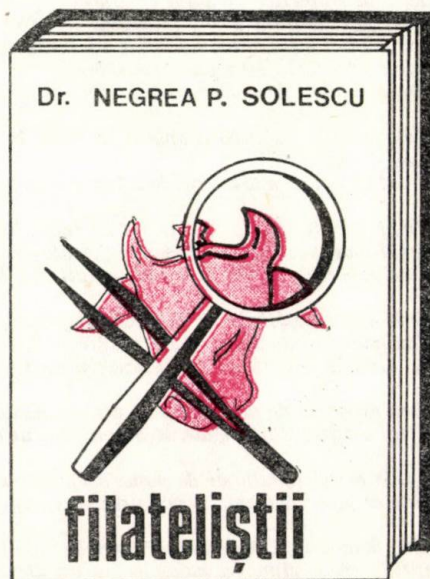
FIG. 2. Piesă de cartofilie aparținînd și temei de istorie filatelică.

nier-animator în ale filateliei, în excursie pe Bucegi, împreună cu soția sa. (fig. 2).

În încheiere mai amintim o categorie cu totul aparte de ilustrate-document reprezentînd tematica „paralele în timp”, caz fericit în care, peste zeci de ani, pot fi găsite vederi ale aceluiași obiectiv ce, între timp, a suferit modificări structurale. În acest caz putem face o reconstituire a felului în care au evoluat unele colțuri ale patriei noastre.

Este bine de știut că, în timp, orice carte poștală ilustrată poate deveni interesantă. Ilustrata nouă de astăzi, miine va fi veche și vom ajunge să o comparăm cu o alta mult mai nouă. Și ne permitem un sfat: nu dezlipiți niciodată timbrele de pe cărțile poștale ilustrate! În afara faptului că valoarea filatelică va fi cu mult mai ridicată păstrînd timbrele în condițiile de circulație poștală, puteți recupera și o piesă de cartofilie pentru care, peste ani și ani, un pasionat colecționar cartofil vă va mulțumi.

COPERTĂ LITERARĂ

Prin anagramare se vor afla patru termeni strict filatelici.

RIMATE FILATELICE

— Prima marcă poștală a apărut în Anglia în ziua de 6 mai 1840. Este vorba de vestitul „Penny Black”, marca de 1 penny, de culoare neagră, înfățișând portretul Reginei Victoria. De atunci și până acum, mărcile engleze nu poartă denumirea țării.

— Prima ștampilă poștală și-a făcut apariția pe o scrisoare, la 15 mai 1661, în localitatea Yarmouth, Anglia. Era formată dintr-un cerc de 13 mm, tăiat orizontal de o linie și conținând în partea superioară două litere, iar în partea inferioară o cifră.

— Prima dată au apărut „dinții” sau dantelura la mărcile din Anglia. În 1841 englezul Archere face primele încercări iar în 1852 sînt experimentate și de unitățile de poștă din Anglia. Încercări neoficiale s-au făcut și în Franța, pe mărci cu chipul lui Napoleon. În 1854 în Anglia și în 1862 în Franța este introdusă în mod oficial dantelura.

— Prima marcă pentru poșta aeriană, în valoare de 25 c, a fost emisă în 1917, în Italia. Ea a fost folosită pentru francarea corespondenței cu ocazia zborului Roma-Torino. Supratiparul — „Esperimento Posta Aerea”.

— Prima marcă imprimată în trei culori a apărut în Elveția în anul 1845 și s-a numit „Porumbița din Basel”.

— Prima marcă de serviciu a apărut în Spania în 1854.

— Prima țară care a introdus transportul corespondenței prin elicopter a fost Suedia. Primul zbor a fost efectuat la 10 februarie 1948 pe distanța Lindarenge-Stockholm.

— Prima marcă înfățișînd „Porumbelul păcii” a fost emisă în 1932 în Elveția.

— Primele mărci pentru Antarctica au fost emise la 9 octombrie 1933 de către S.U.A., cu ocazia expediției în Antarctica condusă de Byrd.

— Prima carte poștală a fost introdusă în 1869, în Austria.

— Primul plic „prima zi” apare la 15 iunie 1936, în S.U.A., iar prima ștampilă poștală „prima zi” a fost folosită la 10 septembrie 1936.

— Primul catalog de mărci poștale este editat în 1861 de firma „Berger et Leverault” din Strassbourg.

— Prima revistă filatelică a apărut în 1862 la Liverpool, iar pe continent, în 1863, și s-a numit „Le timbre-poste”.

— Primul album de mărci poștale a fost realizat de francezul Justin Lallier. Cuprindea 1 200 de mărci.

— Primul cerc filatelic a luat ființă în 1856, în S.U.A.

— Primul magazin special de mărci poștale s-a deschis în 1860 în S.U.A.

— Prima expoziție filatelică a fost organizată la Dresda în 1870. Au fost expuse 6 000 de mărci.

— Prima expoziție filatelică internațională a fost organizată în 1877, la Anvers.

— Prima marcă dedicată O.N.U. a apărut la 25 aprilie 1945 și a fost pusă în circulație la San Francisco. Este de 5 cenți albastru deschis, cu inscripția „Toward United Nations, April 25, 1945”.

— Prima expoziție de mărci poștale din România a avut loc la Timișoara, în 1923.

— Primul congres filatelic din România a avut loc între 22 și 24 septembrie 1923, la Timișoara.

— Primele mărci românești de poștă aeriană au fost emise în 1928 cu prilejul inaugurării curselor regulate de poștă aeriană. Denumirea emisiunii este cunoscută sub prescurtarea de „Aviație C. Raiu”.

— Prima dată cînd Tarom folosește o obliterare specială, cu ocazia deschiderii unor noi linii, a fost la 6 aprilie 1965, cînd s-a inaugurat linia directă București-Zürich. S-a folosit o ștampilă specială din cauciuc, care a fost aplicată cu tuș negru.

— Primele mărci dedicate zilei de 1 Mai au apărut în Uniunea Sovietică în 1923. Mărcile sînt foarte rare. Au circulat doar o singură zi, la Moscova.

— Primul plic „prima zi” românesc a apărut în 1947 („Ziua Economiei”)

— Primul cerc filatelic de tineret din cadrul cooperativelor agricole de producție a luat ființă în Comuna Dudeștii-Noi, Timișoara.

— Primul „Almanah filatelic românesc” a apărut în 1946, iar al doilea — în 1976.

DEFINIREA MĂRCII POȘTALE, ELEMENTELE EI COMPONENTE, CONDIȚIILE DE CALITATE CARE TREBUIE SĂ LE INDEPLINEASCĂ MARCA POȘTALA

Ă ÎNVĂȚĂM FILATELIE

Nic. Demetrescu

Marca poștală apare la mijlocul secolului al XIX-lea.

În sud-estul european printre primele mărci care au apărut au fost cele emise de Moldova (iulie 1858), Grecia (1861), Turcia (1863) Serbia (1866) etc.

Marca poștală constituie dovada plății transportului corespondenței, făcută anticipat, ea însoțind corespondența pînă la destinație. Valoarea ei nominală reprezintă plata prestației efectuate de către serviciul poștal.

Emiterea mărcilor poștale constituie monopol de stat. În Republica Socialistă România, dreptul de a emite mărci poștale este exercitat de către Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, prin Direcția Generală a Poștelor și Telecomunicațiilor.

La început, mărcile emise au avut putere circulatorie numai pe teritoriul țării emittente.

După înființarea Uniunii Poștale Universale (U.P.U) toate statele membre ale acestei organizații au dobîndit noi drepturi. Mărcile emise de aceste state au putere circulatorie pe teritoriile tuturor statelor membre.

Datorită faptului că fiecare țară emitea mărcile poștale în condiții diferite ca dimensiuni, culori, desene și

valori, s-a născut pasiunea de a colecționa mărci din întreaga lume, fără însă ca această colecționare să se facă ordonat, după anumite reguli. Pe măsură ce această pasiune s-a extins, modul de colecționare a devenit ordonat, colecționarul ținînd seama de anumite reguli izvorîte din însăși îndeletnicirea în sine.

Pentru a putea fi introduse în colecții, mărcile poștale trebuie să îndeplinească anumite condiții de calitate.

Pentru mărcile poștale vechi, în aprecierea calității lor se iau în general drept criterii de bază condițiile de calitate întrunite de mărcile poștale, care s-au păstrat într-o formă de prezentare cît mai apropiată de cea în care au fost emise. Pentru aceste mărci se admit margini mai mici, o dantelură mai slabă, o ștampilă mai îmbicsită, lipsa de centraj etc.

În situația în care trebuie să apreciem calitatea unei mărci de o raritate deosebită, marca va fi inclusă în colecția filatelică făcîndu-se total abstracție de defectele ei, uneori se vor colecționa chiar mărci subțiate, deteriorate.

Un exemplu îl constituie mărcile „Mauritius” (cu inscripția „Post office”) care sînt în cea mai mare parte cu defecte, iar primele măr-

ci emise în Hawai (1851, valoare 2 cenți, culoare albastră) sînt deteriorate și uneori reconstituite din fragmente rupte. Exemplarele unice „Guiana engleză” (emisiune 1856, valoare 1 cent, culoare roșie) au colțurile tăiate prezentînd o formă octogonală, avînd pe față o pată și răzături. Acestea sînt mari rarități chiar cu aceste defecte.

Pentru mărcile noi regula de bază în privința stabilirii calității constă în aceea că marca poștală filatelică trebuie să se prezinte într-o stare perfectă și în această situație ea trebuie să îndeplinească, în mod obligatoriu, următoarele condiții de calitate :

- hîrtia să fie uniformă, fără părți subțiate sau lipsă ;
- marginea și culoarea să nu fie alterată ;
- dantelura să fie perfect uniformă și să nu lipsească nici un dinte ;
- la mărcile nedantelate, marginile să fie cît mai perfect tăiate și cît mai late, pentru a nu se transforma o marcă dantelată în nedantelată, știindu-se că mărcile nedantelate, avînd tiraje reduse, au valori filatelice mai mari ;
- marca să nu fie pliată, adică să nu prezinte pliuri care apar pe am-

bele părți; dacă pliuul apare numai pe partea gumată nu este defectă; punctele cafenii din hirtie nu diminuează calitatea mărcii;

- marca să fie bine centrată;
- la mărcile circulante (oblitrate), ștampila să fie aplicată curat, lizibil și în așa fel încât imaginea mărcii să poată fi identificată ușor.

Aceleași condiții privitoare la calitate vor fi respectate și în ce privește vinetele, colile etc.

Elementele componente ale mărcii poștale pot fi prezentate astfel:

- elemente intelectuale;
- elemente materiale.

Elementele intelectuale sînt:

- tema;
- studiile preliminare;
- concepția artistului;
- imaginea;
- inscripția;
- mesajul.

Tema emisiunilor de mărci poștale în R.S.R. urmărește un scop instructiv-educativ, de culturalizare, exprimînd importante evenimente de ordin politic, economic, istoric, social-cultural și științific.

De asemenea nu sînt neglijate nici temele care exprimă flora, fauna, sportul, transporturile și telecomunicațiile.

Fiecare eveniment generează tema unei emisiuni, care va exprima prin imaginile mărcilor poștale importanța și rolul acesteia. Odată fixată tema emisiunii, realizarea imaginilor este îndreptată artistului plastic (machetator, grafician).

Acesta, este necesar mai întîi să se documenteze, pentru a cunoaște toate aspectele legate de evenimentul respectiv. Documentarea constă în consultarea de lucrări, în cercetarea person-

lă eventual a locurilor și edificiilor, în studierea operelor de artă (tablouri, sculpturi, monumente etc.), care sînt prevăzute să intre în componența imaginii mărcii. După aceea artistul plastic va întocmi schița de idei care va prezenta tema emisiunii. După aprobarea acesteia, va trece la realizarea machetei.

Numărul valorilor care formează o emisiune de mărci se stabilește în funcție de importanța evenimentului care trebuie ilustrat de necesitățile traficului poștal și de complexul artistico-grafic.

În ceea ce privește formatul, mărcile pot fi împărțite în trei grupe:

- mărci de dimensiuni mici;
- mărci de dimensiuni mijlocii;
- mărci de dimensiuni mari.

În cercetarea evoluției istorice a dimensiunilor mărcii se desprinde tendința spre adoptarea dimensiunilor mai mari. Aceasta se explică prin faptul că marca poștală, în afara rolului ei de echivalent al prestației poștale, este necesar să exprime cît mai inteligibil detaliile imaginii evenimentului, cu ocazia căruia a fost emisă.

Ca formă, se poate afirma că imaginația realizatorilor a fost destul de fructuoasă, așa explicîndu-se apariția mărcilor pătrate, dreptunghiulare, triunghiulare, romboidale, hexagonale, octogonale etc. Important pentru colecționari este să știe că în anumite perioade de timp, din necesitate, expeditorii trimiterilor poștale sau chiar funcționarii poștali fracționau mărcile pentru a le reduce valoarea corespunzător prestației poștale. Toate aceste trimiteri poștale și chitanțe poștale cu mărci tăiate oblitrate în circuitul poștal sînt astăzi rarități.

Indiferent de formatul mărcii, valoarea ei filatelică

reiese din imaginea ei, din ideile pe care le exprimă, din frumusețea și armonia ei estetică, din tiraj etc., motiv pentru care formatul este subordonat conținutului.

Imaginea mărcii poștale care reprezintă evenimentul care a generat-o trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

- claritate; să nu permită interpretări echivoce;
- detalii strict necesare pentru ca subiectul central să domine;
- colorit armonios și pe cît posibil atrăgător la toate valorile din emisiune;
- realismul imaginii;
- fidelitatea coloritului față de original la mărcile care reprezintă reproduceri ale unor opere de artă;
- inscripția (textul) să nu jeneze imaginea făcîndu-o nepredominantă;

- imaginile și textul dintr-o serie de mărci să fie strîns legate între ele și toate la un loc de tema emisiunii.

Atît din punct de vedere al calității, dar mai ales privit prin prisma aspectului instructiv, textul își are importanța lui și de obicei conține:

- obligatoriu, țara care a emis marca; numai Anglia ca țară care a emis prima marcă poștală poate prin încredințarea ce s-a dat de U.P.U. să emită mărci fără acest element;

- de asemenea, obligatoriu, valoarea nominală;

- explicarea imaginii (în unele cazuri denumirea științifică a acesteia);

- realizatorul imaginii, precum și anul punerii în circulație.

Se poate afirma că elementele intelectuale folosite în compunerea mărcii poștale ca unitate cît și încadrate în serie reprezintă mesajul emisiunii, prin conținutul de idei cît și prin

orientarea ideologică a în-
tregii emisiuni.

De altfel, această caracteristică este valabilă pentru toate emisiunile de mărci poștale puse în circulație de țara noastră.

Elementele materiale ale mărcii poștale sînt :

- hirtia ;
- guma ;
- filigranul ;
- cernelurile ;
- sistemele de tipărire ;
- supratiparul ;
- procedeele de detașare ;
- dantelura.

Studierea elementelor materiale care intră în compunerea unei mărci poștale impune două aspecte :

- stabilirea originalității, caracteristicilor și eventualelor varietăți de mărci poștale, pentru a avea o orientare asupra aspectului valoric și calitativ al emisiunii ;
- evitarea degradării mărcii, în situația în care o supunem anumitor analize în vederea introducerii ei în colecție.

Prin cunoașterea calității hirtiei din care este făcută marca, a gumei etc., putem să identificăm dacă defectele mărcii sînt reale sau constituie anumite caracteristici ale emisiunii. Pentru fabricarea mărcilor poștale, în special pentru a înlătura contrafacerea, este indicat să fie folosită o hirtie specială care să corespundă cerințelor moderne. Se obișnuiește ca mărcile poștale să fie fabricate din hirtie cu filigran sau care conține fire de mătase etc.

În cele mai multe cazuri se întrebuințează hirtia creată, acoperită cu un strat subțire de cretă, care o face mai rezistentă și mai lucioasă.

Guma constituie un alt element material din compunerea mărcii poștale. Ea poate fi albă sau colorată. Structura gumei constituie un indiciu prețios în stabilirea autenticității mărcii poștale respective.

Pentru a nu da posibilitate la contrafacerea mărcilor poștale, s-a introdus în structura hirtiei un element nou „filigranul”, care este format din diferite semne, constînd în litere, cifre, steme, embleme, linii etc. Filigranul se constată fie cu ochiul liber sau introducînd marca în benzină.

Calitatea grafică a unei emisiuni de mărci poștale este desăvîrșită de compoziția cernelurilor, care scot în evidență frumusețea. Cernelura trebuie să îndeplinească mai multe condiții și anume :

- să-și păstreze culoarea după imprimare timp îndelungat și să fie rezistentă la lumină ;
- să nu se dizolve în contact cu apa sau cu benzina ;
- să-și păstreze individualitatea, în sensul de a nu se întina, amestecîndu-se o culoare cu alta.

La tipărirea mărcilor poștale, pot fi folosite toate metodele moderne ale tiparului : tipar plan, tipar înalt, tipar adînc și în relief.

Supratiparul intervine după tipărirea mărcilor, avînd drept scop evidențierea unor evenimente de ordin economic, politic, istoric, schimbarea taxei prestației poștale etc.

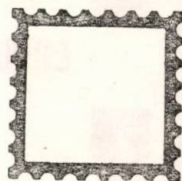
Procedeele de detașare a mărcilor poștale se execută prin mai multe căi :

- detașarea prin tăierea cu foarfecile sau cu cuțitul în cazul mărcilor nedantelate ;
- detașarea prin perforare, procedeu folosit frecvent, datorită rapidității manipulării și a dantelurii regulate pe care o creează.

Dantelura reprezintă perforarea marginii mărcii care după rupere capătă o formă dințată. Ea este de mai multe feluri și se măsoară cu odontometrul.

Cunoscînd toate aceste elemente, colecționarul își va putea îmbogăți colecția

sa numai cu mărci de primă calitate.

LORDUL DISTRAT

Lordul James Stratton, posesorul uneia din cele mai valoroase colecții filatelice din Anglia, și-a confirmat renumele de om foarte distrat. Profund preocupat de ceea ce căuta într-o carte din voluminoasa lui bibliotecă, el a pus între filele acesteia, una din mărcile sale deosebit de prețioase. Dar în care carte? Cînd și-a dat seama după un timp, ce a făcut, a început să caute cartea, respectiv marca poștală, printre filele celor 26 000 de volume ale bibliotecii sale. A petrecut 17 zile și nopți răsfoind filă cu filă și aceasta numai dintr-o mică parte a bibliotecii sale fără să fi găsit încă valoroasa piesă a colecției sale.

PERSPICACITATE

O fotografie și numărul unui cod poștal au fost singurele elemente aflate pe o scrisoare sosită din Olanda în cele mai bune condițiuni și fără întârziere, în regiunea Valencia din sud-estul Franței.

Scrisoarea a fost expediată de către un olandez unui prieten din Franța al cărui nume îl uitase și care a recurs în ultima instanță la... fotografia destinatarului. Scrisoarea a fost înmînată acestuia, datorită perspicacității factorului poștal.

ERCUL DE FILATELIE POLARĂ „EMIL RACOVITĂ” AL ȘCOLII GENERALE NR. 107 CLUJ-NAPOCA

SORIN OLTEAN

În urmă cu trei ani, din inițiativa unui grup de tineri filателиști, dornici de a trăi prin filatelie marile aventuri ale celor porniți să dezvăluie omenirii tainele celor două regiuni polare ale terei, cu ajutorul câtorva filателиști dispuși să ne ajute, avînd alături sprijinul Filialei A.F.R. Cluj-Napoca, al cadrelor didactice, al conducerii școlii, bucurîndu-ne de sprijinul tovarășului academician Eugen Pora, a luat ființă cercul de filatelie polară „Emil Racoviță”.

În rîndurile noastre se numără pionieri și elevi din municipiul nostru, precum și din cele mai îndepărtate colțuri ale țării: Călărași, Alexandria, Carei, Dorohoi, uniți însă de aceeași preocupare și pasiune.

Membrii cercului nostru colecționează piese filatelice cu temă polară, plicuri cîrculate din regiuni polare cu ștampile ale oficiilor poștale, ale vaselor din circuitele polare, ale stațiilor de cercetări, piese care se înscriu în temele abordate de noi: „Oficii poștale de pe Cercul Polar de Nord”, „Fauna polară”, „Exploratori polari”, „Nave din circuite polare”.

Încercăm prin colecționarea plicurilor și mărcilor care vorbesc despre această lume de basm și bărbăție, să cunoaștem cît mai multe despre întinderile albe, despre lupta acelor care n-au precupețit nici un efort pentru a o cuceri, pentru a dovedi că omul este în stare de fapte mărețe.

Cunoscînd viața acestor eroi, i-am îndrăgit și în fiecare dintre noi există acum dorința de a le urma pilda, de a nu ne speria nicicînd de greutăți, oricît de mari ni s-ar părea ele.

Acești oameni ne-au învățat ce este demnitatea, ce este dragostea de patrie, căci fiecare dintre ei au încercat să fie primii care să înfișă steagul țării lor în punctul imaginat numit Polul Nord sau Polul Sud.

Într-un timp relativ scurt, însă animați de dorința vie de a realiza ceva, cu modestele noastre posibilități am hotărît în luna iunie a anului 1975 să organizăm o expoziție.

Cu această ocazie am decis să facem un plic special. Pentru machetarea sa am organizat un concurs, care a fost cîștigat de eleva Elsa Weinhard din Călărași. Deoarece hotărîsem, ca expoziția să devină o tradiție a cercului nostru, celelalte două machete, care

au fost prezentate de elevii Sorin Oltean și Ștefan Buda și care au fost de asemenea apreciate, au apărut pe plicurile speciale ale următoarelor două expoziții.

Și pentru că acolo unde se muncește cu suflet și cu rîvnă lucrul iese bine, prima noastră expoziție s-a bucurat de succes și de apreciere unanimă.

Datorită ajutorului consecvent acordat de filiala A.F.R. CLUJ-NAPOCA preocupării noastre, în urmă cu aproape un an, în luna mai 1976, am deschis cea de-a II-a expoziție a cercului de filatelie polară „Emil Racoviță”.

Ca un rezultat al muncii și al ambiției noastre și al prietenii din țară, am tăiat în ziua de 27 februarie a.c. panglica omagială a celei de-a III-a expoziții, manifestare închinată în cadrul Festivalului Național „CIN-TARE ROMÂNIEI” aniversării marilor evenimente istorice: Centenarul Cuceririi Independenței de Stat a României, 70 de ani de la Răscoala din 1907.

În timpul dintre cele trei expoziții am organizat lunar ședințe de cerc. La aceste ședințe au răspuns cu amabilitate invitațiilor noastre de a participa tov. academician Eugen Pora, tov. ing. René Racoviță, tov. Anton Nusbäum și alții, care ne-au vorbit despre minifică lume a căcerilor albe, despre viața laponilor, despre viața și activitatea marelui savant și explorator polar român Emil Racoviță, și ne-au împărtășit din experiența lor de filателиști.

Exponatele noastre s-au bucurat de succes și la alte expoziții filatelice, cum ar fi de pildă exponatul „Fauna polară reprezentată pe ștampile”, care s-a situat la loc de frunte la Expoziția Cravatele Roșii cu tricolor, ediția 1976, la prima bienală a filateliei polare.

În ultimul timp am participat la două expoziții internaționale, la Amsterdam și Köln, unde am fost invitați și unde munca noastră a fost apreciată.

Țin să mulțumesc pe această cale acelor care au fost alături de noi și care n-au precupețit nici un efort pentru a ne ajuta și țin să menționez că sîntem gata oricînd să primim în rîndurile noastre orice tînăr filatelist dornic de a-și îmbogăți cunoștințele despre cele două lumi albe.

OCUL DE ȘAH O COLECȚIE TEMATICĂ DE ACTUALITATE

Ing MIHAIL POPOVICI
(A.I.J.P.)

După unele izvoare, jocul de șah a cărui origine se pierde în negura timpurilor datează din sec. V e.n. și a fost inventat după unii de către un brahman indian, iar după alții de către vizirul Sessa. Acesta, după cum povestește marele istoric arab Asaphad, a prezentat jocul său lui Scheran, prințul Indiei, care încitat de noul joc îl întrebă ce recompensă ar dori. Sessa, ar fi răspuns: „Să binevoiască Măria-Voastră să-mi dea un bob de grâu pentru primul pătrat al tablei de șah, două boabe pentru al doilea, patru pentru al treilea și așa mai departe înfăptuind mereu numărul boabelor de fiecare pătrat pînă la al 64-lea”. Mirat de modestia aparentă a acestui inventator, prințul ordonă să i se îndeplinească dorința. După ce calculul a fost făcut, s-a constatat că tot grînarul vastului imperiu indian era insuficient pentru satisfacerea cererii inventatorului.

Intr-o altă ipoteză se spune că acest joc ar fi venit de la persi, a trecut la arabi, de unde s-ar fi introdus în Europa în urma cruciadelor, prin Spania, unde în palatul Escorial se poate vedea datînd din anul 1283 renumitul „Codex” al lui Alfons al X-lea (Înțeleptul), regele Castiliei, în care acesta povestește despre jocul de șah și redă tablouri miniaturale ale acestuia.

Aici, jocul de șah a fost modificat și a devenit foarte asemănător cu jocul de șah de azi. Astăzi, majoritatea țărilor lumii sînt constituite în Federația Internațională de Șah (F.I.D.E.: Fédération Interantionale des Echecs), care a luat ființă la Paris în anul 1924, cu deviza: „Gens Una Sumus” (Sîntem o singură familie).

Filatelicia și-a dat contribuția ei la popularizarea acestui joc, începînd cu anul 1923. De la această dată numeroase mărci poștale, plicuri speciale, cărți poștale și obliterate ocazionale au fost dedicate turneelor internaționale și tuturor competițiilor șahiste în lupta pentru titlul de campion național și mondial.

Primele manifestări filatelice au fost ștampilele de poștă.

Astfel, orașul Böstendorf (R.F.G.) a utilizat între anii 1923—1929, pentru industria locală pentru fabricarea hîrtiei și a diferitelor obiecte din lemn, o ștampilă dublu cerc cu legenda: „Papierfabriken-Dam-u. Schachbrett-Kinderklaviere” Böstendorf (Erzgeb.), avînd în centru data: 11.5.23.12.1N. (fig. 1). Aceasta a fost urmată apoi de o ștampilă poștală publicitară a turneului internațional de șah din anul 1927, emisă de către orașul Kecskemet (Ungaria), cu legenda: „Nemzetközi Sakk Verseny — Kecskemet 1927” după care

pînă în anul 1947 alte numeroase competiții șahiste din Cehoslovacia, Germania, Olanda, Polonia, Suedia, U.R.S.S. și Argentina au consemnat evenimentele prin obliterate poștale adecvate. Prima marcă poștală reprezentînd o piesă a jocului de șah (calul), a fost emisă de Administrația poștelor din Bulgaria în anul 1947, într-o serie prilejuită de jocurile olimpice (fig. 2).

fig. 1

fig. 2

Începînd cu anul 1947, numeroase administrații poștale au căutat să dedice frumoaselor manifestări prilejuite de competițiile șahiste emisiuni

de mărci poștale, plicuri semiilustrate, FDC-uri, cărți poștale și obliterate ocazionale. Astfel, au început să se contureze tematici șahiste, alcătuite pe capitole ca: FIDE și organizațiile de șah naționale; epoca primului campion al lumii W. Steinitz și a celor unsprezece campioni ce i-au urmat; apoi mărci poștale emise de țările organizatoare ale campionatelor internaționale de șah, întreguri poștale, obliterate și mărci poștale legate de competițiile internaționale de șah, între care: olimpiade, campionate naționale și internaționale masculine, feminine, de tineret, universitare, esperantiste, pentru surdumuți și orbi, fulger, militare, grands prix-uri, congrese, mari figuri ale jocului de șah etc. Bogăția și frumusețea lor nu pot fi cuprinse în aceste rânduri. De aceea, în cele ce urmează, voi descrie principalele manifestări filatelice internaționale legate numai de cucerirea titlului de campion al lumii (masculin și feminin).

Istoria luptei pentru cucerirea titlului de campion mondial începe cu primul turneu internațional masculin de șah, care a avut loc la Londra în anul 1851. La acest turneu, pe primul loc s-a situat șahistul german Adolf Andersen (1818—1879), care a fost recunoscut ca cel mai mare șahist din mijlocul sec. XIX. În anul 1866 acesta pierde meciul în dispută cu americanul Wilhelm Steinitz (1836—1900), care se situează astfel pe primul loc. În turneul din 1883 de la Londra, Steinitz a fost înțrecut de către germanul Johan Zukertort (1842—1888), pentru ca în meciul din anul 1886, din Statele Unite, victoria să revină din nou lui Steinitz, care a primit pentru prima oară titlul de campion al lumii la șah. De la aceste manifestări nu avem din păcate dovezi filatelice. Începând cu această dată, lumea șahului își are și ea campionii ei. Astfel, la

Clubul Central de Șah Moscova, există o galerie a campionilor lumii, care până în anul 1963 era formată din portretele a opt campioni: americanul Wilhelm Steinitz, campion al lumii între anii 1866—1894; germanul Emanuel Lasker (1894—1921, fig. 3); cubanezul Jose Raul Capablanca (1921—1927, fig. 4); sovieticul A. A. Aliohin (1927—1935 și 1937—1946); olandezul Max Euwe (1936—1937); sovieticii Mihail Botvinnik (1951—1957), V. V. Smislov (1957—1960), M. N. Tal (1960—1963), la care se adaugă în ultima vreme Tigran Petrosian (1963—1969), Boris Spasski (1969—1972), americanul Robert Fischer (1972—1975) și sovieticul Anatolie Karpov (1975—).

fig. 3

fig. 4

În scopul desemnării continuatorului marelui campion al lumii A. A. Aliohin, neînvins și decedat în 1946, un loc deosebit în istoria șahului îl ocupă cel de-al V-lea campionat mondial de șah, care s-a ținut la Moscova în anul 1948 între marii maeștri internaționali, cei mai puternici din lume la acea dată (M. Botvinnik, P. Keres, V. Smislov, S. Reshevsky și M. Euwe). Meciul a fost câștigat de M. Botvinnik, care a fost desem-

nat în mod oficial al șaselea campion al lumii.

Pentru sărbătorirea acestei victorii, Administrația poștelor sovietice a emis la sfârșitul anului 1948 o emisiune de mărci dantelate și nedantelate, din care două reprezintă Casa Sindicatelor din Moscova, locul în care s-a desfășurat meciul, iar ultima, emblema acestei competiții internaționale (fig. 5). Începând cu anul

fig. 5

1951 și până în anul 1972, Moscova a fost centrul în care s-au ținut cu regularitate competițiile masculine pentru titlul de campion al lumii.

Astfel, în anul 1951 titlul a fost câștigat din nou de M. Botvinnik. Timp de două luni o ștampilă poștală circulară consemnând evenimentul, a obliterat cu tuș violet corespondența depusă la oficiul poștal central din Moscova.

În anii 1954 și 1957 titlul de campion a fost cucerit de V. Smislov. Și pentru aceste victorii, ștampile speciale poștale au consemnat evenimentele.

În anul 1960, cu prilejul obținerii titlului de noul campion al lumii la șah de către M. N. Tal, Administrația poștelor sovietice a pus în circulație plicuri speciale, semiilustrate, cu imagini de șah, obliterate în roșu și violet, cu o ștampilă poștală specială figurativă (fig. 6).

În anii 1963 și 1966, titlul de campion al lumii a fost cucerit de noul campion Tigran Petrosian. Cu acest prilej în anul 1963 au fost emise de către Administrația poștală sovietică o serie de mărci dantelate și nedantelate cu imagini de șah, din care va-

fig. 6

fig. 7

loarea de 16 k. reprezintă Teatrul de Estradă, locul unde s-a desfășurat competiția. O ștampilă de poștă figurativă a obliterat în tuș negru întreaga corespondență din timpul meciului, iar plicuri speciale semiilustrate au întregit manifestarea. De asemenea și în anul 1966, filateliiști tematici iubitori ai jocului de șah și-au îmbogățit colecțiile cu o nouă emisiune de mărci poștale sovietice, reprezentând „Victorii sportive sovietice”, din care valoarea de 6 k. reprezintă imagini ale unor piese de șah. Întreaga emisiune este completată cu o coliță formată din patru mărci, din care valoarea de 10 k. reprezintă piese ale jocului de șah așezate pe fundalul medaliei de aur a campionatului. O ștampilă figurativă marcând evenimentul a fost aplicată pe întreaga corespondență circulantă în acel timp.

În anul 1969 titlul de campion al lumii a fost cucerit de B. Spasski. Meciul a prilejuit emiterea unui plic poștal semiilustrat reprezentând turnul ca piesă a jocului de

șah și globul pământesc înconjurat de lauri. O ștampilă de poștă figurativă a obliterat cu tuș violet întreaga corespondență trecută prin oficiul poștal din sectorul în care a avut loc meciul.

Competiția șahistă din anul 1972, cunoscută ca „Meciul Secolului” pentru disputarea titlului de campion al lumii, a avut loc în orașul Reykjavik (Islanda). Titlul de campion a fost cedat temporar, după o ședere de 35 ani în cadrul marilor maeștri sovietici, marelui maestru american Robert Fischer. Prilejul a constituit pentru Islanda, țara care a găzduit meciul, emiterea unei mărci poștale care reprezintă planiglobul așezat pe o tablă de șah, având în dreapta turnul, ca piesă de șah (fig. 7).

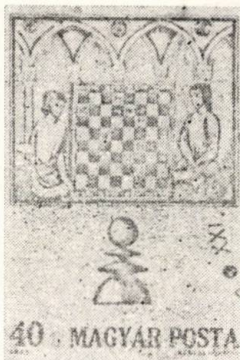

fig. 8

De asemenea, în amintirea acestui meci, poșta islandeză a aplicat pe corespondență pe toată durata competiției două ștampile poștale speciale, a emis FDC-uri și etichete pentru scrisori recomandate din orașul Reykjavik. Poșta U.R.S.S. a tipărit un plic poștal semiilustrat, reprezentând un pion pe o simbolică tablă de șah, iar Administrația poștelor orașului Belgrad, în amintirea acestui meci, a aplicat pe corespondența din 2.7.1972 (începutul meciului) o ștampilă poștală circulară figurativă. Republicile Niger și Mali au dedicat acestui meci câte o emisiune de mărci

poștale dantelate și nedantelate, în plus, orașul Niamey din Republica Niger a tipărit un FDC cu o ștampilă de prima zi a emisiunii. De asemenea, ambele republici au pus în circulație colițe speciale, emisiuni de lux, FDC-uri și alte amintiri filatelice.

În anul 1975, pentru decernarea titlului de campion al lumii, Federația Internațională de Șah (F.I.D.E.) a dat publicității un comunicat în care se arată că marele maestru sovietic Anatolie Karpov a fost declarat drept cel de-al XII-lea campion al lumii la șah, ca urmare a retragerii titlului deținut de marele maestru american Robert Fischer, care nu a confirmat acordul său de a susține meciul pentru titlul mondial în condițiile fixate de congresul extraordinar al F.I.D.E.

Prilejul n-a constituit de această dată emiterea vreunor piese filatelice. În cursul lunii martie 1977 a început turneul candidaților menit să stabilească cine va fi viitorul adversar al campionului lumii Anatolie Karpov, care în cursul anului 1978 va trebui să-și apere titlul.

Acum ceva și despre competițiile internaționale feminine în disputa titlului de campion al lumii. Din vechi hrisoave există dovezi că încă din anul 1178 înaintea erci noastre și femeile jucau un joc mult asemănător jocului de șah. Astfel în palatul din Teba se păstrează un papirus din perioada sus-amintită, care cuprinde un desen satiric reprezentând un faraon cu chip de leu, jucând șah cu una din favoritele sale, prezentată ca o gazelă. De asemenea se pare că încă din evul mediu jocul de șah a fost una din distracțiile preferate de femeile rămase singure acasă, atunci când soții lor, cavalerii, erau plecați la războaie, fapt ce se poate vedea din ilustrația uneia din paginile „Code-xului” regelui Alfons al X-lea al Castiliei, imortalizate filatelic de mărcile poștale ale Re-

publicii Populare Democratice Yemen din 1967 și mai recent de cele ale Republicii Populare Ungaria (fig. 8) din anul 1974. Primul turneu in-

fig. 9

ternațional feminin de șah a avut loc la Londra în anul 1897, câștigat de șahista britanică Rudge. În secolul nostru, tot la Londra în anul 1927, turneul a fost câștigat de tânăra șahistă cehoslovacă Vera Mencik, devenită prima campioană de șah a lumii și în același timp prima femeie care s-a încumetat să înfrunte pe marii maestri în turnee masculine.

Vera Mencik și-a adjudecat titlul de campioană atât la cel de-al II-lea turneu pentru campionatul feminin al lumii la șah de la Hamburg, cât și fără concurență la campionatele din 1931 și 1933, iar în 1935 reușește aceeași performanță la Varșovia. Al șaselea titlul îi revine la turneul internațional feminin de șah de la Stockholm din anul 1937. Aici, filatelice pentru prima oară, o ștampilă poștală circulară (fig. 9), prilejuită de campionat și de cel de-al XIV-lea congres internațional de șah, a obliterat corespondența din zilele competiției. De asemenea a fost pus în circulație și un plic festiv. Vera Mencik, una dintre cele mai impresionante figuri ale șahului feminin mondial, moare la Londra în 1944, sub dărimăturile pricinuite de sălbaticile bombardamente ale aviației fasciste germane.

Pentru desemnarea continuatoarei marii campioane a lumii, Vera Mencik, în anul 1949 a avut loc la Moscova un meci de șah, titlul revenind marii maestre sovietice Ludmila Rudenko. O ștampilă poștală circulară specială, care

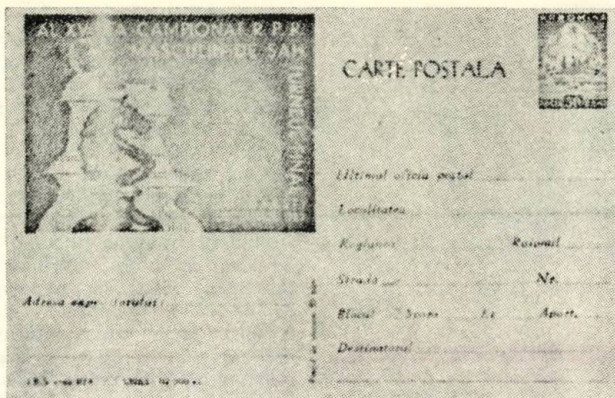

fig. 10

a obliterat corespondența din zilele competiției, a marcat evenimentul.

În anul 1952, la turneul internațional feminin de șah al candidadelor, ținut la Moscova, titlul de campioană a lumii a revenit marii maestre sovietice Elisaveta Bikova. Prilejul a constituit și de această dată pentru Administrația poștelor sovietice un prilej ca să oblitereze corespondența din zilele competiției cu o ștampilă poștală circulară specială.

După o întrerupere de 4 ani, în anul 1956, tot la Moscova a avut loc un al doilea meci pentru desemnarea campioanei lumii, meci care a fost câștigat de maestra sovietică Olga Rubțova. Cu acest prilej s-a aplicat pe corespondență o ștampilă poștală specială.

În anul 1961, turneul internațional feminin de șah pentru desemnarea candidatei la titlul de campioană a lumii s-a ținut la Vrnjacka Banja (Iugoslavia). Titlul a revenit marii maestre sovietice Nona Gasprindavili. Ca amintire de la această competiție, poșta iugoslavă a pus în circulație o carte poștală și a obliterat corespondența din timpul meciului cu o ștampilă poștală specială figurativă.

În anul 1967, turneul feminin de șah s-a ținut în orașul Subotica (Iugoslavia). Titlul de campioană a revenit și

de data aceasta unei mari maestre sovietice Alla Kouchnir. Și de la această competiție avem ca amintire un plic special și o obliterare specială poștală figurativă.

În anul 1969, Belgradul a fost orașul care a găzduit turneul internațional feminin de șah. Titlul de campioană a revenit tot uneia din marile maestre sovietice, de data aceasta fiind câștigată de Nana Alexandria. Poșta iugoslavă a pus în circulație cărți poștale și plicuri speciale adecvate evenimentului, precum și o ștampilă de poștă specială figurativă care a obliterat corespondența cu tuș albăstrui.

La meciul feminin de șah pentru titlul de campion al lumii de la Riga din anul 1972, titlul revine din nou marii maestre sovietice Nona Gasprindavili, care-l deține și în prezent. Poșta sovietică a satisfăcut cerințele filateliștilor punând în circulație un plic semiilustrat, precum și o ștampilă poștală specială figurativă cu care s-a obliterat în roșu, corespondența din timpul meciului.

Strădaniile administrațiilor poștale depuse de-a lungul anilor, dacă n-au putut emite mărci poștale cu subiecte ale acestui joc într-o măsură care să satisfacă cerințele filateliștilor, au căutat să suplinească acest gol prin emiterea de plicuri semiilustrate, cărți

poștale, FDC-uri și viniete adecvate evenimentelor șahiste, precum și ștampile de poștă specială, punând astfel la îndemâna filateliștilor un bogat material pentru constituirea unei tematici de specialitate. Din punct de vedere filatelic și țara noastră a contribuit la popularizarea jocului de șah. Pentru prima dată, cu prilejul turneului final al celui de-al XV-lea campionat masculin de șah din decembrie 1962, pentru cucerirea titlului de campion al țării, obținut de maestrul Florin Gheorghiu, Poșta Română a pus în circulație două cărți poștale semiilustrate, azi mari rarități filatelice (fig. 10 și 11). De asemenea, cu prilejul celui de-al XII-lea campionat mondial universitar de șah de la Sinaia din anul 1965, Poșta Română a emis un splendid plic color semiilustrat cu subiect de șah și marcă fixă de 55 bani (fig. 12), azi mult

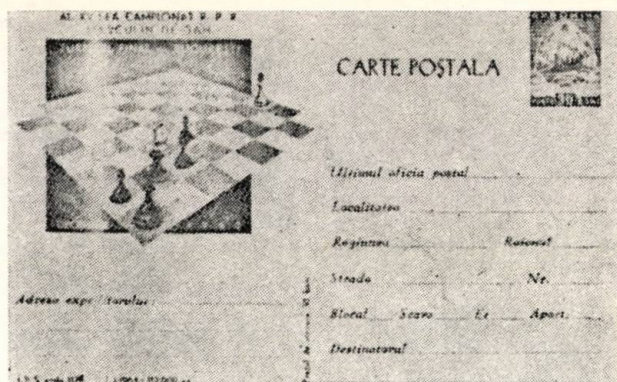

fig. 11

fig. 12

fig. 13

căutat de filateliștii tematici.

În continuare Poșta Română, pentru cea de-a XVII-a olimpiadă de șah de la Havana (Cuba) din 1966, la care echipa României s-a calificat în finală, a emis o serie de mărci poștale cu subiect de șah (fig. 13), însoțite și de două FDC-uri adecvate evenimentului.

fig. 14

În sfârșit, pentru jocurile balcanice de șah ediția a V-a de la Poiana Brașov din anul 1973, s-a pus în circulație un plic festiv, obliterat cu o ștampilă rotundă (fig. 14), iar

fig. 15

pentru turnul internațional feminin de șah de la Timișoara din mai 1975, s-a emis un plic festiv obliterat cu o ștampilă dreptunghiulară (fig. 15).

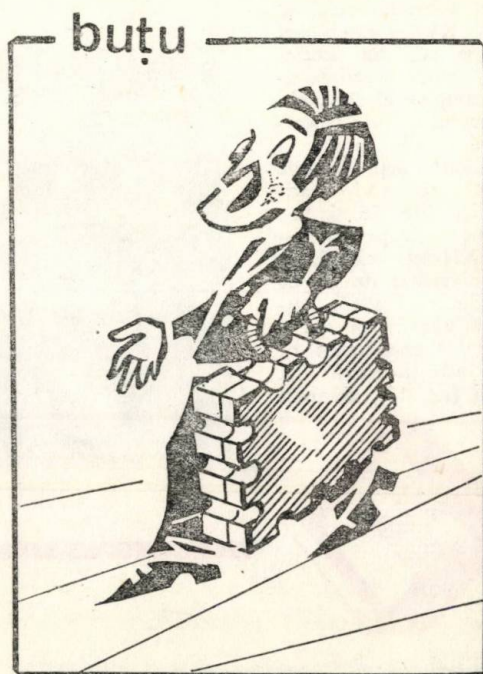
Nu ne îndoiim că anul 1978 va aduce pentru admiratorii vechiului și inteligentului joc evenimente șahiste pasionante iar colecționarilor acestei tematici le prevedem emiterea unor noi emisiuni și piese filatelice cu motive de șah deosebit de interesante.

Bibliografie:

- Das Königliche Spiel von J. Hoffmann — Sammler-Express, 20/1960.
- „Jocul de șah” de ing. M. Popovici — Filatelia, 9 și 10/1963.
- Catalogul sovietic al ștam-

pilelor poștale — Moscova, 1963.

- Una collezione tematica d'avvenire gli scachi de Jacqueline Cuarat — Il collezionista Italia filatelica, 9/1965.
- „CHECKMATE” catalog de H. Ulfströmer și J. Sutcliffe — Upsala 1975, Suedia.
- Schach Sonderstempel de F. Paroulek — Podebrady — CSSR, 1975.
- Olimpiadele în alb și negru de Elisabeta Polihroniade, Buc. 1976.

FILATELISTUL „VOIAJOR”

Momente îngemănate din trecutul filateliei și al
căilor ferate

UN FIRMAN IMPERIAL ȘI O MARCĂ POȘTALĂ PRIMAT FEROVIAR EUROPEAN

DEM. URMĂ

Trecuse războiul Crimeii și se încheiase, în martie 1856, pacea de la Paris. Pentru străbunicile noastre el însemnase apariția modelului rochiilor „malacof” (de la numele unei fortărețe a Sevastopolului), așa cum le vedem în vechile albume de familie, iar pentru soții lor apariția modelului „raglanului” (de la numele lordului J.H. Raglan, general comandant în timpul aceluia război, care inventase îmbrăcămintea rămasă până astăzi).

Nu la fel de bine a fost pentru Imperiul otoman, pentru care evenimentele au însemnat în fapt o nouă știrbire a puterii și prestigiului său, deși ieșise victorios, cu contribuția hotărâtoare a Angliei, Franței și regatului Sardiniei. Desigur că în tratatul din 1856 nu sta scris și faptul că Înalta Poartă trebuia, printre altele, să accepte în teritoriile sale o puternică mărire a influenței puterilor occidentale — și în special a Albionului. Englezii își înmulțesc navele comerciale pe Dunăre și pe Marea Neagră, căutând să creeze și căi de transport terestre pentru colectarea și transportul mărfurilor. Dar ce să încerce în 1856 un vas englez la Constanța, dacă această localitate era pe atunci doar un mic târg de pescari săraci, cu un bazin portuar capabil de a adăposti numai mici ambarcații locale și vreo corabie mai răsărită, cu o zonă înconjurătoare slab productivă? Dacă însă portul ar fi fost mărit și s-ar fi construit o linie ferată care să taie Dobrogea până la Cernavodă, la Dunăre, situația s-ar fi schimbat radical. Distanțele s-ar fi scurtat mult și s-ar fi evitat efectele înghețului fluviului și bara de la Sulina.

Și iată că așa, din aproape în aproape, s-a ajuns ca, la 1 septembrie 1857, energicul și întreprinzătorul sir John Trevor Barkley¹ (ca reprezentant al grupului londonez format din Thomas Wilson, Cunard, Price, Paget, Lewis și Newall) să încheie cu guvernul turc o convenție pentru concesionarea construirii și exploatării liniei ferate de la Constanța la Cernavodă, a porturilor din localitățile-terminus și a administrării comerțului de import-export.

Un firman imperial de 270 de cuvinte într-o singură frază

Convenția respectivă avea două versiuni (în limbile franceză și turcă) și devenea executorie mulțumită unui firman (ordin scris) al lui Abdul Medjid, sultan între 1839 și 1861. Ea cuprindea, se înțelege, toate condițiile privitoare la executarea lucrărilor și la folosirea lor. Linia ferată în chestiune apare sub numele turcesc de „Küstendjié-Boghas Keui”. Durata concesiunii era de nu mai puțin ca 99 de ani de la data intrării în funcțiune a liniei ferate. Cum acest eveniment s-a întâmplat la 4 octombrie 1860, rezultă că acea complexă exploatare engleză ar fi încetat abia în anul 1959! De unde să știe Sublima Poartă că zeița Clio a istoriei și a poeziei epice nu avea să permită o asemenea sfidare a evoluției lumii?²

Numele politentacularului concern englez apare în convenție sub forma „Compagnie du Chemin de fer Imperial Ottoman du Danube et de la Mer Noire”, dar în realitate el s-a numit oficial „Danube and Black Sea Railway Küstendje Harbour Company Limited” — adică, textual, „Societatea anonimă a căii ferate Dunărea-Marea Neagră și a portului Constanța”. Foarte pe

¹ Avea să construiască, în timpul domniei lui Al. I. Cuza, primele 18 poduri metalice din România, apoi linia ferată Varna—Rusciuk (Ruse), în 1866, și, în fine, linia Giurgiu—București, în 1869.

² Dovada: în 1882, la patru ani după ce ținutul transdunărean s-a întors la România, statul nostru a cumpărat de la compania engleză linia ferată, iar în 1884 și portul!

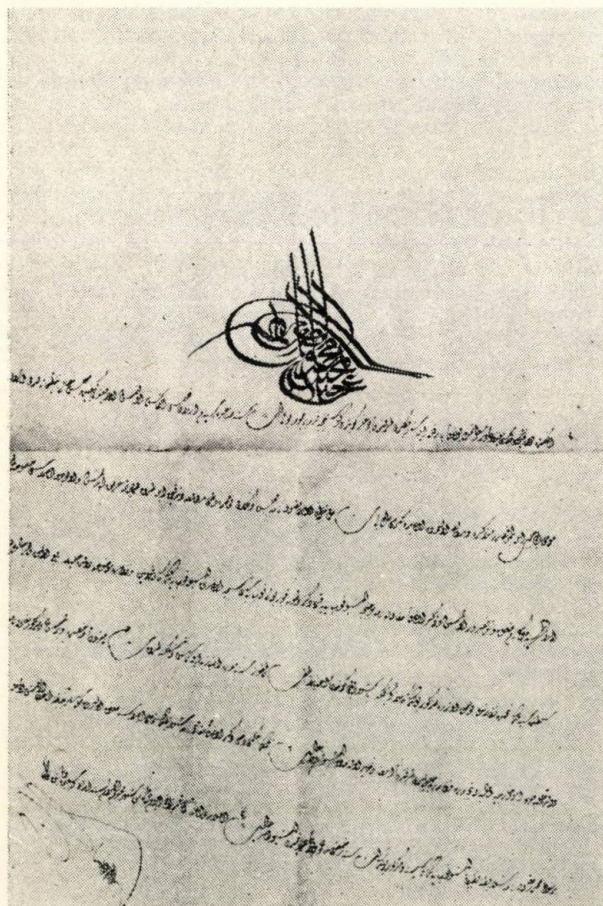
scurt, ea s-a numit „DBSR“ (Danube and Black Sea Railway), inițiale care apar și pe bornele care delimitau terenurile concesionate, pe acte, pe marca poștală emisă cum se va vedea etc.

Firmanul sultanului, prin care se aproba concesionarea și trecerea la executare, este un document căruia i se atribuie o deosebită valoare istorică, deschizând era feroviară în Imperiul otoman, măcar că într-o provincie care de drept nu-i aparținea.

Textul este redactat în „divanê“ — vechea limbă de cancelarie turco-arabo-persană — și, în spiritul tradiției, nu cuprinde nici un semn de punctuație, nici un „respiro“, măcar pentru evitarea asfixierii cititorului.

Puțin a lipsit ca în luna mai a anului 1944 exemplarele convenției și firmanul să nu fie distruse. Se aflau la Muzeul C.F.R., amenajat cu ocazia „Ceferiadei“ din 1939, în sălile din corpul potcoavei Stadionului Giulești, și, într-o bună zi, un pachet de bombe incendiare de câteva zeci de kilograme a lovit construcția, inclusiv compartimentul documentelor. Găsindu-se întâmplător în incinta Stadionului, ing. Vanghele Mișicu — care organizase în 1939 sărbătorirea „Ceferiadei“ și Muzeul C.F.R. și care știa de existența numitului compartiment — a reușit să salveze prețioasele acte originale. Ele sînt păstrate astăzi cu grijă la sediul din calea Griviței 193-B al noii forme din 1969 a Muzeului Căilor Ferate.

Firmanul poartă în frunte *turaua* (monograma foarte complicată) a sultanului Abdul Medgid, tatăl sultanului Abdul Hamid, supranumit „sultanul roșu“ și detronat în 1909 de Junii turci (figura de mai jos).

Firmanul cu *turaua* (monograma) sultanului Abdul Medgid, emis în a doua zi a lunii Muharem 1274 (1 sept. 1857) și redactat în vechea limbă de cancelarie „divanê“,

Ing. Vanghele Mișicu³ l-a tradus din limba „divană” și, pentru a-i păstra „culoarea istorică”, a lăsat fără punctuație și versiunea română. Aceasta cuprinde nici mai mult și nici mai puțin decât 270 de cuvinte, pentru a căror citire fără pauze ar trebui să avem plămîni mari ca foalele de fierărie! Pentru a ușura lectura, noi am fragmentat traducerea în aliniate, rupînd rîndurile așa cum fac și unii poeți care, prin aceasta, cred că au devenit în mod automat moderni.

Iată așadar cuprinsul firmanului, cu stilul lui ultra-pompos, care s-ar fi potrivit mai bine lui Baiazid sau lui Mahomed al II-lea decât unui sultan din ultimele decenii ale imperiului otoman!

ABDUL MEDGID
(turaua)

BARKLEY AND CO. ONORABILUL [SUPUS AL FOARTE RESPECTATULUI
STAT ENGLEZ
GĂSINDU-SE ÎN CAPITALA MEA
CERIND FAVOAREA DECRETULUI ÎNALTEI MELE PERMISIUNI ÎN
VEDEREA CONSTRUIRII CĂII FERATE DE LA BOGHAS—KEOI LA KÜSTENDJE
PRIN SUSNUMIȚII DOMNI
CAZUL A FOST ADUS ÎNAINTEA CONSILIULUI SUPERIOR AL TANZI-
MATULUI CARE CONVOCÎND FIRMA CU CARE A AVUT MULTIPLE DISCUȚII ȘI
EXAMINĂRI
CONTRACTUL ÎNCHEIAT ÎN ACEST SCOP ȘI COMPORTÎND DOUA
ZECI DE ARTICOLE FIIND DE ASEMENEA EXAMINAT ȘI STUDIAT DE CĂTRE
FOARTE RESPECTABILUL MEU CONSILIU DE MINISTRI
ȘI PREZENTAT CĂII MELE IMPERIALE
ȘI ORDINUL PRIVITOR LA EXECUTAREA SA ÎNTOCMAI FIIND EMANAT
DE LA PUTEREA MEA IMPERIALĂ
ȘI ACEASTĂ COMPANIE SITUÎNDU-SE CONFORM CONTRACTULUI CITAT
MAI SUS SUB RAȚIUNEA SOCIALĂ DE COMPANIA SOCIALĂ A CĂII FERATE DE LA
MAREA NEAGRĂ LA DUNĂRE
ȘI PATENTA FIIND ACORDATĂ PE CALEA MEA IMPERIALĂ ÎN VEDEREA
ÎNFIINȚĂRII ACESTEI COMPANII CU TERMENUL CONCESIUNII DE 99 DE ANI CU
ÎNCEPERE DIN ZIUA DE CÎND SUS-NUMITA CALE FERATĂ AR ÎNCEPE SĂ FIE
ÎN ÎNTREGIME EXPLOATATĂ
FIIND TOTDĂTĂ SUPUSĂ TUTUROR DISPOZIȚIUNILOR LEGILOR ȘI
REGULAMENTELOR ÎNALTULUI MEU STAT ȘI ÎN TOATE CAZURILE GĂSINDU-SE
SUB SUPRAVEGHEREA SULTANATULUI MEU IMPERIAL
ȘI CONTRACTUL MAI SUS CITAT FIIND SEMNAT ȘI PECETLUIT DE CĂTRE
MINISTERELE AFACERILOR STRĂINE, FINANȚELOR ȘI COMERȚULUI ÎNALTU-
LUI NOSTRU STAT
ȘI PUTEREA PREZENTULUI MEU FIRMAN IMPERIAL FIIND CONFERITĂ
DOMNILOR FONDATORI ÎN VEDEREA EXECUTĂRII TOTALE A CONDIȚIILOR
CONTRACTULUI SUS ENUNȚAT
PREZENTUL MEU ORDIN GLORIOS A EMANAT DIN CONSILIUL MEU IMP-
ERIAL ȘI A FOST ELIBERAT COMPORTÎND PERMISUL DE ÎNSTITUIRE A ACE-
STEI COMPANII ȘI DE CONSTRUIRE A NUMITEI CĂI FERATE CU APLICAREA
TUTUROR CONDIȚIILOR CONTRACTULUI
FIIND DAT ÎN SCRIS ÎN A DOUA ZI A LUNII MUHAREM A ANULUI UNA
MIE DOUA SUTE ȘAPTEZECI ȘI PATRU⁴

(ss) ABDUL MEDGID

Cît de anacronice apar stilul și mentalitatea care rezultă din textul de mai sus! Și nu sînt de atunci decât 120 de ani... Bunicul autorului acestor rînduri avea 17 ani, iar V. Alecsandri tocmai scrisese „Hora Unirii”.

O marcă poștală rară — primat în tematica feroviară europeană

Circulația feroviară între porturile colectoare-distribuitoare Constanța și Cernavoda, traficul comercial și relațiile de diferite naturi au făcut necesară înființarea unui organism poștal. Trebuia să se creeze și o legătură terestră între poșta maritimă și cea fluvială, cum se va arăta.

Astfel, pe străvechiul pămînt al lui Mircea cel Bătrîn — domnitorul în al cărui titlu din anii 1404—1406 găsim cunoscutele cuvinte: „Eu..., mare voevod și domn..., stăpînind și domnind..

³ A fost o deosebită plăcere pentru noi, în vara anului 1977, să-l ascultăm pe acest inimos aromân depănîndu-și vicii amintirile. S-a născut în martie 1886, deci acum 92 de ani, în marea și frumoasa comună macedoneană Crușova, la altitudinea de 1 250 m, care pe atunci avea 14 000 de locuitori aromâni. Ing. V. Mișicu a urmat școala primară românească din satul natal, liceul românesc din Bitolia, a trăit la Salonic și la Constantinopol. După absolvirea Institutului electrotehnic din Grenoble (Franța), a intrat, în 1914, în serviciul C.F.R., unde a desfășurat vreme de 35 de ani o rodnică activitate tehnică, culturală și socială.

⁴ Se știe că era mahomedană începe cu data Hegirei, a fugii lui Mohamed din Meca la Medina, în noaptea de 15/16 iulie a anului 622 după calendarul iulian. Anul musulman este mai mic decât anul nostru, astfel că 32 de ani gregorienii corespund aproape la 33 de ani musulmani. De aceea, anul 1274 din acest firman corespunde cu anul 1857, iar nu cu 1274+622=1896, cum greșit s-ar crede. Nu este locul a arăta aici modul de calcul al trecerii de la anul musulman la cel gregorian și invers. Este destul să spunem că multă vreme s-a crezut într-o greșeală a originalului sau a traducerii, pînă cînd am reușit să dezlegăm „misterul”.

și de amîndouă părțile pe toată Podunavia, încă și pînă la Marea cea Mare și stăpînitor al cetății Dirstorului” — Compania DBSR a înființat, probabil în anul 1864, deci la patru ani de la deschiderea liniei ferate, o poștă particulară locală, denumită *Local-Post*. Ea stabilea legătura nu numai dintre cele două localități-terminus ale liniei, dar și cu serviciul poștal al companiei maritime austriece „Lloyd”. Corespondența venea cu vaporul de la Constantinopol la Constanța, de aici era dusă pe calea ferată pînă la Cernavoda și apoi, în continuare, cu vaporul vestitei societăți fluviale „DDSG” (inițiale din titulatura completă „Erste kaiserliche und königliche privat Donau Dampfschiffahrts Gesellschaft”).

La zece ani de la semnarea firmanului lui Abdul Medgid, adică în 1867, această *Local-Post* (care se pare că a funcționat numai patru ani) a emis o marcă poștală obliterate în mod obișnuit cu cerneală, cu pana⁵, cum și, uneori, cu ștampilul „Kustendje” al agenției Lloyd. Un cercetător⁶ a întîlnit, pe o marcă poștală izolată, și ștampila MEDJIDIE, în litere majuscule antiqua de 4 mm. Același autor scrie că mărcile poștale autentice obliterate ale Companiei DBSR sînt extrem de rare, iar corespondența purtînd timbrul obliterate de companie trebuie să fie considerată drept „cea mai mare raritate în filatelia română” (figura de mai jos).

Marca poștală emisă de compania „Danube & Black Sea Railway”, pe care este stîngaci reprezentat un tren plecînd din portul Constanța

Să trecem acum la descrierea mărcii emise de DBSR. Ea era dantelată și avea dimensiuni mici, de abia 18,5 × 22,25 mm. Imprimarea s-a făcut prin litografiere, pe hîrtie colorată în verde-albastru închis. Valoarea era una singură, de „20 paras” (20 de parale). Așa cum se vede pe fotografia din text, mult mărită, a acestei rarități filatelice, pe marginea din stînga (noastră) citim inscripția DBSR, sus LOCAL-POST, în dreapta KUSTENDJIE & CZERNAWODA, iar jos 20 PARAS.

Pornind din primul plan spre fund, desenul reprezintă Marea Neagră, o corabie mare, cîteva ambarcații mici și un tren fumegos plecînd vesel din portul Constanța, cu locomotiva sa ca din altă lume... Probabil că, numai pentru a crea imaginii un fundal grafic spectaculos, desenatorul a făcut ca malurile din spatele portului să pară înalte ca niște munți! De altfel — așa cum se poate constata privind gravurile și fotografiile expuse la Constanța la Muzeul cu celebrul mozaic — bazinul portuar se afla la poalele dealului care cobora din regiunea acestui Muzeu spre apa Mării Negre. Privind în sens invers, de pe chei spre deal, se poate admite că, prin contrast, acesta putea părea foarte înalt. În acest mod, desenatorul nu a greșit prea mult...

⁵) Cornel Spireanu ș.a. — *Stueii de filatelie*, Editura T. Tc. 1965, partea I p. 33.

⁶) Gr. Racoviceanu — *Ștampilele postale folosite în Țările Române pînă în anul 1881*, Ed. TTC, 1963, p. 104.

În fine, continuînd descrierea mărcii noastre, observăm că aceasta purta deasupra peisajului desenul unei stele, în concavitatea unei semilune (de ce culcate?), simbol al suveranității otomane.

Care este interesul mărcii poștale emise de DBSR, din punctul de vedere al filateliei tematice? Acest interes este foarte mare. Pe pămîntul românesc al Dobrogei, în ultimii ani ai vremelnicii ocupații otomane, a circulat prima marcă poștală emisă în Europa în care centrul tematic este axat pe o imagine feroviară (un tren în plină viteză pe linia sa ferată), cum se arată în „Catalogul mărcilor poștale românești” din 1974, elaborat de Kiriac Dragomir și de Aurel Surpățeanu (p. 516).

Dar și pentru iconografia istorică feroviară acest primat prezintă un anumit interes. Desenul stîngaci al mărcii — cu enormele lui aproximații și naivități — este *singura* reprezentare, *singura* „vedere” din secolul trecut a vechii linii ferate dobrogene. Pictorul-fotograf Carol Popp de Szathmáry a fotografiat multe stații de cale ferată din România, dar printre ele nu se află nici una din stațiile celei de-a șasea linii ferate de pe rețeaua noastră feroviară: Constanța-orăș, Constanța-port, Murfatlar, Medgidia și Cernavoda-port (actuala stație Cernavoda sau Cernavoda-pod datează din 1895, pe cînd Cernavoda-port din 1860, fiind stație-terminus a liniei inițiale)⁷.

Tocmai pentru interesul multiplu al mărcii poștale prezentate, autorul acestui articol este fericit de a fi putut oferi filateliștilor în general și celor feroviarî în special imaginea din text, mult mărită de la minusculele ei dimensiuni originale arătate. În „Catalogul mărcilor poștale” din 1974 citat mai înainte ea este în mod necesar reprodusă mult mai mică, la pag. 516.

Firul comun ce leagă două documente

Un firman imperial de acum 120 de ani cu o puternică coloratură orientală, amintind vremuri de mult și pentru totdeauna apuse... O marcă poștală primat european în filatelia feroviară de acum 110 ani... Două documente mai disparate decît acestea sînt greu de imaginat și totuși ele sînt legate de un fir comun — istoria celei mai originale linii ferate din țară. Pe această linie a călătorit Al. I. Cuza de două ori (în 1860 și în 1864) mergînd la Constantinopol. Pînă în 1878 — cînd, după mai bine de patru secole și jumătate, administrația românească s-a instalat din nou și definitiv în ținutul transdunărean — vagoanele de călători ale liniei dobrogene aveau compartimente special rezervate femeilor de religie musulmană, turce și tătare, cu gratii la uși și ferestre, bine păzite... În Europa, era o situație pe care Pierre Loti ar fi folosit-o în vreun roman cu caracter exotic, dacă ar fi cunoscut-o...

Cu toată importanța ei de cale mai scurtă de legătură între Dunăre și Marea Neagră, linia Constanța—Cernavoda era slab dotată. La 10 decembrie 1882, cînd statul român a cumpărat-o de la Compania DBSR, inventarul ei mobil cuprindea doar opt locomotive, vreo 30 de vagoane de călători și mai puțin ca o sută de marfă.

O dată cu acest material rulant rămas pe linie, în administrația acesteia au rămas și mulți salariați ai fostei companii. Printre ei s-a aflat și inginerul-șef Thomas Harower (pînă în 1889) și, poate, șeful stației Cernavoda, al cărui nume îl aflăm dintr-o sursă nesperată: un plic francat cu marca de 20 paras descrisă și adresat „à Monsieur Charles Gasquet/Chef de gare/Tchernavoda”. Fotografia plicului se găsește în lucrarea citată a lui Gr. Racoviceanu. Iată deci că filatelia poate ajuta istoria, dovedindu-se mai mult ca o pasiune. Putem afirma cu tărie că filatelia este soră bună cu medalistica: una lucrează cu suportul *hîrtie*, alta cu suportul *metal*. Și, deoarece medalistica este de mult considerată ca o știință auxiliară a istoriei, sora ei filatelia, mai tînără, trebuie să intre și ea în aceeași categorie de discipline, alături de numismatică, epigrafie, sigilografie etc.

Încheiem amintind că, în cursul anilor, linia dobrogeană a fost refăcută pe alt traseu, dublată și înzestrată cu instalații moderne. Au apărut stații și halte noi, linii ramificate la sud și la nord, iar partea dinspre est a fost radical transformată și amplificată. „Dulcis in fundo” — linia este în curs de electrificare.

⁷) Detalii în lucrarea „Epopeea feroviară românească”, de C. Botez, Dem. Urmă și I. Saizu, Ed. Sport-turism, 1977. Despre linia dobrogeană, vezi p. 99, 128, 184 și 192; despre primele linii ferate din țară — harta de la p. 120.

Ă ÎNVĂȚĂM FILATELIE

CE DETERMINĂ VALOAREA FILATELICĂ A MĂRCILOR

Dr. MIRCEA GEORGESCU

Toți filателиi, tineri sau bătrâni, noi sau vechi în această frumoasă pasiune, cunosc chiar de la primele lor contacte cu lumea filatelică o noțiune de bază în această activitate și anume că fiecare marcă poștală are o anumită valoare. M-am gândit că nu este rău ca în acest almanah al nostru, atât de util, să discutăm și să informăm nu numai „schimbul de miine al filателиilor”, dar și pe cei mai vechi în această pasiune, despre valoarea filatelică a mărcilor.

Se știe că orice marcă poștală nu poate fi emisă fără a avea înscrisă valoarea în moneda țării emitente. Aceasta este valoarea facială (nominală), aceea cu care se poate cumpăra de la orice oficiu poștal. Primele mărci poștale din lume, emise în Anglia în 1840, au scris sub efigia reginei Victoria doar valoarea: one penny și two pence. Deci, oricine cumpăra aceste două mărci, plătea pentru toată seria doar trei pence. Astăzi, aceste două mărci neobliterate au o valoare filatelică înscrisă în cataloagele 77 mai mare, ca de exemplu 1600 și respectiv 5000 franci în cat. Zumstein. Aceleași mărci, însă obliterate, nu au decît 120 și respectiv 375 franci. Cu un an mai târziu, aceeași serie a fost emisă în culoarea schimbată la valoarea de 1 penny, din negru în braunrot (maro-roșcat), prezentînd în același catalog o valoare mult mai mică, respectiv 140-350 și 1000-45 (pentru neobliterate și obliterate). Se naște firesc întrebarea de ce această diferență atât de mare? Care sînt criteriile ce stau la baza aprecierii valorii unei mărci?

Auzim cu toții în conversațiile filatelice adjectivele atât de uzitate despre o marcă: comună (obișnuită, banală), rară, foarte rară, extrem de rară și chiar superlativul „unicat”. Acest ultim termen este uneori greșit folosit în strictul sens al cuvîntului, el vrînd să accentueze existența unică a piesei respective. Sigur că aceste „unice” sînt piese ce nu pot fi evaluate în cataloage decît aproximativ, întrucît neexistînd o altă piesă similară, valoarea ei este practic inestimabilă. Odată

stabilit faptul că principalul criteriu de bază ce determină valoarea unei mărci este raritatea ei, vom încerca în cele ce urmează să urmărim procesul prin care aceste mărci pot deveni, prin felurite întîmplări, mai rare sau mai puțin rare și, prin această calitate, să-și modifice sau nu valoarea.

Analiza atentă a oricărui catalog filatelic ne face să remarcăm de la început că, la marea majoritate a țărilor, primele emisiuni se bucură de valori mari. Totodată se mai remarcă faptul că nu totdeauna la aceste prime emisiuni, zise clasice, ba chiar la emisiuni ulterioare (post clasice) întîlnim același fenomen și chiar altul, și anume că nu totdeauna la o emisiune mărcile neobliterate sînt mult mai scumpe decît cele obliterate. Uneori situația este inversă. Alteori constatăm că aceeași marcă poate avea pentru obliterate o valoare mult mai mare, care crește vertiginos dacă marca este prezentă încă pe plicul original de corespondență.

Numai din aceste cîteva observații nu se pot trage concluzii, de aceea este bine să analizăm multiplele aspecte și situații ce pot interveni în „viața” unei mărci poștale de la naștere (adică tipărire) și pînă la moarte (adică distrugere, dispariție etc.).

Este cunoscut faptul că fiecare marcă poștală emisă are un tiraj (adică numărul total de exemplare emise). Acest tiraj, încă de la apariția primelor mărci poștale, era determinat de nevoile de francare a corespondenței în momentul emiterii. Decurge în chip firesc concluzia că la apariția primelor serii de mărci, în fiecare țară, nevoile erau modeste, corespondența fiind restrînsă la anumite comunicări personale și comerciale, care foloseau poșta de scrisori. Spun asta pentru că, în acele timpuri se foloseau încă mult trimiterile private, prin cunoscuți, prin servitori sau curieri și chiar prin conducătorii diligențelor care, în afară de sacul poștal oficial, serveau o serie de persoane pri-

vate din diverse considerente, fără a „marca” scrisorile.

Dar, în afara tirajului redus și a corespundenței restrinse în acea perioadă, nu exista sau nu se manifesta încă preocuparea de a colecționa mărci poștale, așa încît marea majoritate a scrisorilor odată citite erau aruncate la coș. O altă cauză, care explică varietatea mărcilor din primele emisiuni, este și aceea că, o dată emisă o nouă serie, emisiunea precedentă se retrăgea oficial, ca nevalabilă pentru francare, iar pentru a nu fi utilizate mărcile erau distruse prin diferite procedee, cel mai adesea prin ardere în fața unei comisii special constituite. Așa se explică de ce în perioada respectivă, de regulă, mărcile neobliterate sînt mult mai valoroase decît cele obliterate. Ulterior, cînd a apărut mișcarea filatelică și, mai ales, comerțul filatelic, administrațiile poștale retrăgeau din circulație anumite emisiuni, pe care ulterior le vindeau ca loturi filatelice negustorilor sau colecționarilor, cel mai adesea printr-o licitație publică. Așa a procedat deseori și poșta noastră. Așa se explică de ce mărcile de 3 și 30 de parale din emisiunea „Principatele Unite 1864” au valori reduse ca neobliterate, în raport cu cele obliterate. Dacă studiem emisiunile de mărci „uzuale”, care rămîneau în circulație cîtiva ani, tipărindu-se în acest caz cantități mari în diferite tranșe, constatăm că mărcile obliterate au o valoare foarte redusă, față de aceleași valori neobliterate. Un alt fenomen: mărcile cu valoare nominală foarte mică și care nu acopereau taxa unei trimiteri decît prin combinație cu alte valori, sau mărcile cu valoare nominală mare care se foloseau la trimiteri în străinătate sau pe pachete poștale determină valoarea ridicată a acestor mărci obliterate. Tot la începuturile filateliei apar și primele emisiuni comemorative, prilejuite de diferite evenimente istorice, care se tipăreau de regulă în cantități mult mai mici și care, de la început, aveau o valoare filatelică mai ridicată, ca de exemplu: „25 ani domnie”, „Căișorii”, „Efigiile” și „Expoziția 1906”.

O altă cauză frecventă este modificarea tirajului unei emisiuni pe parcursul existenței sale. Acest aspect a apărut de mult în activitatea poștelor, determinat de mai multe cauze, cum ar fi: devalorizarea monedei sau reformele monetare, schimbarea inopinată din diverse cauze a tarifelor poștale, evenimente politice (desființarea monarhiilor, revoluții, independența de stat etc.) sau militare (ocupații vremelnice de teritorii, războaie, cum ar fi cele două conflagrații mondiale), schimbări de administrație. Toate aceste evenimente economice, politice și militare au fost totdeauna reflectate cu promptitudine de poștă, care a urmat toate

schimbările administrative de orice natură ar fi fost ele.

Toate aceste evenimente impun modificarea corespunzătoare a valorii sau a aspectului mărcilor într-un termen foarte scurt, fapt care a determinat soluționarea printr-un mijloc simplu și eficient: supratipărirea stocului existent cu un text sau numai cu valoarea de sine. Dacă, pe de o parte, acest supratipar se efectuează rapid, pe de altă parte are neajunsul că poate fi ușor falsificat. Acest lucru se întîmplă totdeauna cînd mai există un stoc din valorile respective nesupratipărit și care poate oricînd să fie falsificat, cu mult după trecerea evenimentului, atunci cînd valorile supratipărite fiind în cantități mici devin rare și solicitate.

În aceste cazuri crește atît valoarea mărcii inițiale cît și a aceleia supratipărite. Să cot că este inutil să dăm exemple, deoarece acestea abundă în toate cataloagele și pot fi urmărite pînă în anii din urmă, în special în perioada recentă de decolonizare a Africii. În ultima vreme, statele care își hotărăsc independența din timp au grijă și emit serii proprii, care apar odată cu declararea ei, evitînd astfel faza intermediară a supratipărilor, nu totdeauna dorită de filатели.

În sfîrșit, mai există un aspect ce se practică oficial astăzi de unele state mici, care își fac un venit din emisiunile filatelice, ca Republica San-Marino, Vaticanul, Andorra, chiar și Lichtenstein, care urmînd ridicarea valorii filatelice a emisiunilor lor aplică două metode: o metodă este tirajul redus, firesc față de nevoile poștale ale populației respective, și a doua, stabilirea unei perioade scurte de valabilitate la francare, după care cantitățile rămase se distrug oficial. Prin asemenea practici poștale se urmărește un dublu scop: să crească atît valoarea seriilor neobliterate, cît și a mărcilor șampilate. Personal, cu ani în urmă, am văzut în Riccione cozi la oficiile poștale unde filатели își „scriau” scrisori (de fapt plicuri goale) francate cu seria întregă, de multe ori chiar expres, pe adresa de acasă, cerînd să fie obliterate cu ștampile speciale. M-a amuzat, dar mi-am dat seama ulterior că aceasta reprezenta pe lingă un plus de venit pentru această veche și încîntătoare republică, dar și un plic special pentru colecționari.

În afara cauzelor descrise pînă acum, în viața unei sau a unor mărci pot apărea și catastrofe naturale sau provocate, care pot

aduce modificări importante, uneori negindite, ale valorii lor filatelice. Astfel, incendiile, inundațiile, distrugerile provocate de războaie și de cutremure, deși sînt cauze puțin frecvente totuși, nu o dată, au distrus colecții întregi, adeseori foarte valoroase, sau au distrus depozite de mărci poștale ale oficiilor mai mici sau mai mari.

În ceea ce privește modul cel mai comun de pierdere a valorii filatelice a foarte multor mărci este acela al folosirii sale efective la francarea corespondenței. Începînd cu ruperea neatentă a mărcii din coală, cu lipirea ei incompletă sau chiar pe marginea adesea colorată a plicurilor moderne, cu ștampilarea grasă, deseori dublă sau cu ștampile-viniete pentru reclamă în cele mai variate scopuri (murdărind fața timbrului și transformîndu-l într-o piesă nefilatelică) și terminînd cu transportul corespondenței, toate acestea strică foarte multe mărci. Discutînd această ultimă categorie de „nenorociri”, care duc la pierderea valorii mărcilor poștale, cu vechi salariați ai poștelor și cu vechi filателиști, făcînd și eu o statistică pe timbrele ștampilate ce le găsesc pe fragmente, am stabilit că un procent mediu de 30% din mărcile de francatură se pierde pentru filatelie. Dacă acest procent, care mi se pare cel mai aproape de realitate, nu operează asupra valorii filatelice a uzualilor care se tipăresc în tiraj mare, poate duce la o reconsiderare mai atentă a catalogării capetelor de serie obliterate chiar la mărcile românești unele greșit catalogate. Pentru edificare dau un exemplu din constatările mele personale. Căutînd să completez colecția mea de „Anglia ștampilat”, am constatat la mărcile uzuale de 1 liră (Z 526 și 656) că la bucata de Z 526 din peste 25 văzute am ales 4, iar din varianta Z 656 am ales 7 din peste 50 văzute și controlate.

Mai trebuie să menționez că tendința unor state de a emite serii poștale mari și foarte mari (aș spune chiar exagerat de mari) nu fac decît să sporească numărul acelor mărci care au nenumărate defecțiuni (de la pliuri și lipsuri de dinți la altele mai grave) și prin aceasta să crească, în mod firesc, valoarea acestora. Cred că în această privință ar fi de inițiat prin A.F.R. o acțiune către F.I.P. și U.P.U. care să stăvilească această nefirească modă „maxi” a emisiunilor noi de mărci.

În fine, departe de a fi exhaustiv în articolul de față, aș vrea să mai insist asupra unui alt aspect, de astă dată l-aș numi tehnic, care influențează într-o mare măsură valoarea filatelică a unei mărci poștale. Mă refer la caracterele propriu-zise ale mărcii, și anume la hîrtie, dantelură, culoare, defecte de clișeu etc. Sînt multe de spus în această privință, dar voi căuta să le expun

numai pe cele mai frecvente și mai importante.

Dacă studiem primele emisiuni din toate țările europene, sau chiar din lume, remarcăm că sînt foarte multe mărci care au cote diferite în funcție de hîrtie. Aceste diferențe se datoresc faptului că primele emisiuni au fost de regulă tipărite în ateliere tipografice particulare și acestea, în funcție de comenzile administrației poștale, tipăreau cantitățile cerute în tranșe, pe hîrtia pe care o găseau în comerț. De aceea se întîmplă ca aceeași marcă să apară pe hîrtie groasă, normală, subțire, uneori chiar carton. De asemenea se întîmplă ca hîrtia să fie uneori albăstruie (*azuré*) în loc de albă, așa cum o cunoaștem și de la primele emisiuni românești.

Încă de timpuriu s-au folosit la tipărirea mărcilor poștale coli de hîrtie cu filigran, fapt care prevenea încă de la început falsificarea mărcilor. Totuși, aceste filigrane au determinat și ele, prin poziția sau prin lipsa lor în cadrul mărcii, piese mai rare și, prin aceasta, au modificat valoarea filatelică a mărcii respective.

La început mărcile au fost tipărite pe coli, fără perforări (danteluri) de desprindere a lor din coală. Adesea clișeele tipografice erau așezate la doi milimetri unul de altul (majoritatea statelor vechi germane), la trei milimetri (statele italiene vechi, Franța, Anglia etc.) și rar la mai mulți milimetri (Moldova, Principatele Unite, unele emisiuni din America de Nord și Sud) care au clișeele cam la patru milimetri. Din această cauză detașarea prin tăierea cu foarfecele era o manipulare greoaie și adesea plicticoasă. Acestea au dus la tăierea marginilor mărcilor nu numai în mod inegal, dar și, în multe cazuri, chiar la tăierea cadrului mărcii. Acest fapt nu a contat mulți zeci de ani în colecționarea timbrelor, dar în zilele noastre exigența colecționarilor a dus la declanșarea valorică a unei mari cantități de mărci vechi.

Apariția perforării, acest progres tehnic, a dus cu timpul la diferențieri mari între valorile aceleiași mărci, exemplul clasic fiind moderna marcă franceză „Pont du Gard” (Z 234, A și B), care are trei tipuri de danteluri, cea rară, de 11 fiind de șapte ori mai scumpă decît celelalte două. Modificările „din greșeală”, sau cu scop precis, a dantelurilor au determinat modificări de valoare a multor mărci. Astăzi există țări ca R.P.U. și altele, care în mod sistematic au pentru fiecare emisiune un tiraj de nedantelate, care fiind mult redus conferă acestor emisiuni o cotă mult mai mare.

Desigur că exemplele sînt atît de numeroase încît ar mări nejustificat articolul de față prin înșiruirea lor, dar nu este lipsit de importanță să arătăm că uneori modificările mici de dantelură, greu de identificat chiar și de către filateliștii avansați pe odometrele obișnuite, au mărît enorm valoarea unor mărci. Tot așa, variantele de culoare, de hirtie, de filigran, care uneori diferă de la un tiraj la altul, se pot observa chiar și în emisiunile moderne, în special la mărcile uzuale chiar ale unor state care beneficiază de condiții tipografice excelente.

Mai pot apărea, chiar și la cele mai recente emisiuni, defecte în clișeu, greu de remarcat și care creează uneori erori ce măresc valoarea acestora, dacă au circulat pe corespondență. Citez ca exemplu valoarea „Concorde” din Franța (Z 1642), unde un clișeu din coală avea înscris REPUBLIQUE FRANÇAISI în loc de FRANÇAISE, și este evaluată în DBZ la 15. — iar varianta „Française” la 12. — stampilată și neșampilată, față de cota 6,25 și 1,50 în catalogul Michel 1976.

Starea mărcii (calitatea) influențează în mod deosebit valoarea ei. Astfel, un dinte lipsă (deseori rupt la manipulare, din cauza hirtiei), sau chiar un dinte mai scurt are o importanță deosebită și face să scadă simțitor valoarea mărcii. Cu această ocazie trebuie să reamintesc că la dantelura lineară, practică încă și astăzi la administrația poștelor din Statele Unite și din alte țări, fiecare marcă are un colț aparent defect. Acest lucru a fost eliminat de mult prin dantelarea în pieptene, dar există și astăzi mărci emise mai de mult, la noi în țară pînă în 1950, dantelate linear, care nu pot avea toate cele patru colțuri cu dinți perfecți, unul fiind întotdeauna stirbit. Acest lucru nu diminuează cu nimic valoarea acestor mărci. Prețuitorii și colecționarii care consideră ca defecte aceste mărci sînt într-adevăr nepricepuți.

Despre gumă și șarniere s-a scris atîta, încît cred că nu mai este cazul să reamintim aici decît faptul că aceste două „calități” (prezente) atîrnă greu în aprecierea mărcii respective.

În încheiere, aș mai vrea să amintesc în cîteva cuvinte despre ștampilele speciale. Ele au putere de francare numai o zi sau, în cazul unui eveniment deosebit, cîteva zile. Aceste ștampile conferă întregului poștal pe care sînt aplicate o valoare mai mare, proporțională cu numărul de plicuri ștampilate. Aș da ca exemplu călătoria peste pol a Zeppelinului, expozițiile filatelice de la începutul secolului nostru, comemorări deosebite, tîrguri, stații de explorări etc. Pentru toți filateliștii interesați de aceste specialități filatelice ele sînt cu adevărat valoroase.

COPERTĂ LITERARĂ

Prin anagramare se va afla numele unui mare pictor român care s-a inspirat în operele sale din faptele de vitejie ale ostașilor români în războiul pentru cucerirea independenței de stat a României, opere care în nenumărate rînduri au fost reproduse pe mărci filatelice

Dintr-o colecție

WMKRT

(Biverb 5,8)

OUĂ DECENII

Prof. univ. dr. **C. DANCIU**
Președinte al Asociației Filateliștilor din R. S. România

1978 este un an cu o deosebită rezonanță pentru mișcarea filatelică din R. S. România. Se împlinesc 20 de ani de la înființarea Asociației Filateliștilor din România. Sînt 20 de ani de reluare a celor mai ilustre tradiții ale mișcării filatelice din România, care, în ciuda unor greutăți ale vremurilor, au reușit să promoveze nobilele idei de pace, progres, suveranitate și independență națională.

Aniversarea unui astfel de eveniment suscită și o sumară retrospectivă. Să întoarcem filele calendarului la anul 1891. În acest an, la București, din inițiativa unui grup de colecționari, se constituie Societatea Filatelică Română. Nu trece mult timp și societatea reușește să atingă un record pentru acele vremuri — unirea sub același ideal nobil a peste 5000 de membri. Printre ei se remarcă personalități de seamă ale culturii, vieții sociale și politice române ca: Vasile Lascăr, Ion Oteteleșeanu și D. Butculescu, ultimul fiind ales și președinte.

Secolul XX jalonează declanșarea unui impuls permanent în această direcție, îndeosebi după primul război mondial. Zeci de mili-

oane de oameni de pe întregul mapamond sînt tot mai intens atrase de efectele concrete și binefăcătoare ale acestei frumoase pasiuni. De la tragedă vîrstă pînă la cei mai înaintați ani se colecționează, au loc aprinse confruntări, mai mult sau mai puțin principiale. În 1923 și, respectiv, în 1924 sînt organizate congrese filatelice la Timișoara și București.

Adevărata dezvoltare însă, filatelia a luat-o abia în anii construcției socialiste. Cu mult înainte de înființarea asociației, sub actuala formă, filatelia devenise un bun al maselor largi, un mijloc de cunoaștere a istoriei glorioase a poporului român, a realizărilor regimului nostru, a frumuseților patriei.

Din agenda cronologică a vremii mai aflăm că, la 30 decembrie 1957, un număr de filateliști din diferite cercuri din fabricile, uzinele, instituțiile centrale de cultură din capitală s-au constituit în Cercul Filatelic București — C.F.B. Prin preocupările sale, acest cerc nu era numai al capitalei, ci era embrionul viitoarei noastre asociații. Spunem acest lucru cu toată certitudinea, avînd în vedere că membrii cercului, la început puțini la număr dar toți plini de entuziasm și hotărîre, s-au angajat să sprijine neaprețuit organizarea de cercuri filatelice pe tot cuprinsul țării —

moment deosebit, care avea să se finalizeze în crearea Asociației Filateliștilor din România. Acest act avea să se materializeze în iulie 1958, cînd s-a constituit primul Consiliu central A.F.R.

Anul 1958 a constituit pentru filatelia românească un examen deosebit de sever. A fost anul sărbătoririi Centenarului primelor mărci românești, precum și al organizării unei mari expoziții internaționale dedicată acestui memorabil eveniment.

Sîntem la un an după cea de-a V-a Conferință pe țară a filateliștilor. Avem un bilanț rodnic. Rîndurile asociației noastre numără circa 60.000 de membri, dintre care aproape jumătate o reprezintă tineretul. Simpozioanele, conferințele, expozițiile cu teme filatelice, paginile revistei de specialitate oglindesc, în mod pregnant, adevărul a tot mai mulți cetățeni ai patriei noastre socialiste pentru filatelia clasică și modernă și pentru studiul istoriei poștale. Prezența a numeroși colecționari la expozițiile filatelice internaționale a făcut să se ridice prestigiul filateliei românești peste hotare, mijloc important pentru promovarea și întărirea legăturilor de prietenie cu toate popoarele lumii. Direcția Generală a Poștelor și Telecomunicațiilor a acordat și acordă permanent un valoros sprijin, moral și ma-

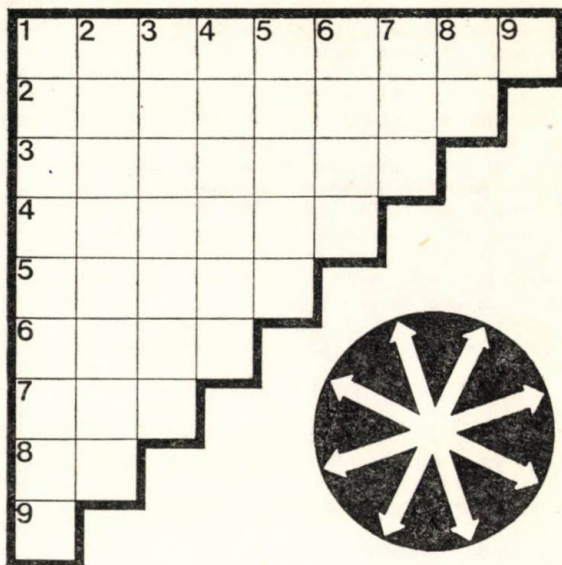
terial întregii mișcări filatelice din țara noastră.

Pe baza prețioaselor indicații primite din partea conducerii de partid și de stat, în centrul atenției D.G.P.T.c. stă preocuparea majoră de a face din filatelie un puternic mijloc de educare comunistă, revoluționară a tineretului și a oamenilor muncii, în spiritul cultului față de muncă, al eticii și echității socialiste, al principiilor, normelor vieții comuniste. Este demn de remarcat, în acest context, telegrama adresată de Conferința din ianuarie 1977 tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, președintele țării, în care, printre altele, se spunea: „Avînd drept călăuză exemplul Dumneavoastră de muncă și viață comunistă, stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, ne angajăm în mod solemn că vom acționa la înălțimea sarcinilor și îndemnurilor partidului, că vom face totul pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român și ale Congresului educației politice și al culturii socialiste”.

Sîntem conștienți și hotărîți să ducem la îndeplinire în cele mai bune condiții aceste sarcini de o deosebită importanță. Avem un plan de activitate în toate sectoarele asociației noastre, de o deosebită însemnatate, dar pe deplin realizabil. Prin efortul fiecărui membru al asociației noastre, sîntem convinși că vom îndeplini ceea ce ne-am propus.

TRIUNGHI

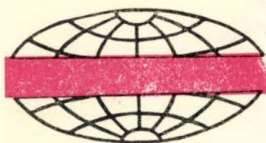

Orizontal și vertical :

- 1) Retrimiterarea unor mărci la depozitul central.
- 2) Serie de mărci.
- 3) Circulație.
- 4) Nașteri.
- 5) Însemnul papal al lui Paul al VI-lea care apare pe o marcă emisă de Vatican în 1963 (pl.).
- 6) Sine (pl.).
- 7) Nord-nord-est.
- 8) „Listă... stoc“, atît de familiară filateliștilor.
- 9) Unică !

Toma Michinici

OCOLUL LUMII ÎN.....DOI ANI

sau mărturia filatelică a unei performanțe românești

VICTOR TEODORU

Jules Verne nu are nici un amestec. Nici povestirile lui științifico-fantastice. Totul s-a petrecut în zilele noastre. Mai precis cu aproape zece ani în urmă, adică în 17 decembrie 1969.

Îmi amintesc că era o după amiază cenușie de iarnă fără zăpadă. Ne aflam într-unul din saloanele aeroportului București — Băneasa. Lume multă, rumoare, flori, flasch-uri, zimbete și îmbrățișări. Și în toată larma aceea un aviator, de statură potrivită îmbrăcat într-un costum bleu-marin, atunci parcă scos din cutie, mai găsisese resurse pentru a acorda un interviu.

— Plecăm astăzi și sperăm să ne întoarcem în primele zile ale lui ianuarie, dar... la anul !...

— Deci, va fi o cursă care va dura... doi ani ? !

Aviatorul, în fapt comandantul unui avion IL-18, ce-și aștepta răbdător pasagerii, stînd gata de plecare pe pista betonată a aeroportului, așa dar aviatorul, a zîmbit, conștient.

— Dacă începem cursa azi și o terminăm... la anul înseamnă că ea durează, dacă vreți dumneavoastră doi ani.

Era prima cursă pe care un echipaj românesc și cu turiști europeni o făcea, înconjurînd globul nostru pămîntesc, la bordul unei aeronave a Companiei Aeriene TAROM.

Înainte de a pleca, comandantul aeronavei IL-18, cu fața numai zîmbet și care-și purta cu vîdită plăcere costumul său nou-nouț, omniprezent în mulțimea din salon m-a tras deoparte și a desfăcut o mapă.

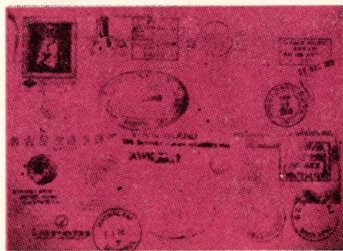
Aveam în față cîteva plicuri, dar nu înțelegeam prea bine despre ce este vorba.

— Despre cursa noastră se va scrie azi, sau mîine, mi-a spus aviatorul. Se vor mai scrie cîteva rînduri la sosirea noastră, lumea ne va felicita și apoi cine știe cînd se va mai vorbi de performanța noastră ? De aceea am luat cîteva plicuri pe care voi pune ștampilele tuturor aeroporturilor pe care vom ateriza. Și sînt cîteva !...

De atunci au trecut aproape zece ani.

Am în față mea unul din acele plicuri, este plin de ștampile colorate, care de care mai deosebită. În colțul din stînga sus, două

timbre, fiecare aparținînd unei serii de valori filatelice. Prima, în valoare de 10 bani este o reproducere după celebrul tablou al pictorului Nicolae Grigorescu „ȚĂRANCA CU MARAMĂ” și face parte din serie de reproduceri apărută în 1909.

Al doilea timbru de 1,20 lei, înfățișează Curtea Domnească de la Tirgoviște, și este a patra valoare din seria „MONUMENTE ISTORICE 1968”. Tot în colțul din stînga, dar jos, plicul poartă însemnele TAROM-ului.

Privind ștampilele de pe plic, ești tentat să reconstitui în imaginație, drumul parcurs de aeronava românească, orientîndu-te după cîteva din reperele existente : Karachi-Airport-Pakistan, Thai — International — Airport Bangkok, Nagoya — Japan, Honolulu — Hawaii-Airport — dec. 27. 1969, Aeropuertos y servicios auxiliares — aeropuerto, internacional de la Ciudad de Mexico, Panam — New-York — ianuarie, 4, 1970, Canada — Gander, Aeropuerto — Las Palmas, Roma — Fiumicino și în sfîrșit Havaalani — Istanbul 7 ian. 1970.

Deci plicul pe care îl am în față mea a făcut înconjurul pămîntului într-o cursă care a început în 1969 și s-a terminat în 1970.

Veți întreba poate unde este performanța, cînd ocolul pămîntului a devenit o treabă de rutină de foarte mult timp ? Așa-i. Dar să nu uităm că pentru prima oară în decembrie 1969, o aeronavă cu însemnele românești și avînd la bord pasageri a înconjurat globul nostru terestru. Și chiar dacă alte companii aviatice au făcut un asemenea zbor înaintea TAROM-ului, cel de care amintim este făcut de aviatorii noștri, deci

ne aparține și valorează cu mult mai mult decât celelalte toate luate la un loc.

Iar despre o asemenea performanță ne vorbește plicul cu pricina. Îmi amintesc cu cită duioșie l-a scos din mapă comandantul aeronavei, în după-amiază zilei de 7 ianuarie 1970, în acea după-amiază de iarnă cu cer întunecat și zăpadă puțină. Era frig, dar în aceeași sală a aeroportului Băneasa, unde ne reîntilnisem după o despărțire de aproape trei săptămîni, bucuria revederii ne încălzea inimile. Și aviatorul cu fața

numai zimbet, puțin mai obosit la reîntoarcerea din cursă, a lăsat deoparte pentru o clipă, florile ce le ținea la piept și rîzînd a scris pe un colț al plicului: „Oferim acest plic în amintirea primei curse în jurul lumii...”.

Și a iscălit apoi tot echipajul...

De atunci au trecut aproape zece ani...

Nu știu dacă din punct de vedere filatelic, plicul are vreo valoare. Dar ca mărturie a prestigiului aripilor românești, el are o valoare certă. Și cred că acesta este punctul cel mai important...

desen de Ando

ILATELIA ȘI ȘCOALA

LUCIAN BELCEA

Președinte al Filialei A.F.R. București

În vasta operă de făurire a societății socialiste și comuniste, de formare a omului nou constructor activ al comunismului cu o conștiință socială avansată, educarea tinerii generații trebuie să constituie obiectivul principal. În realizarea procesului instructiv-educativ al tineretului, un rol important revine educației politico-ideologice, formării și dezvoltării dragostei de patrie și pentru înaltașii poporului nostru, însușirea temeinică a cuceririlor științei și tehnicii, a culturii.

Pentru realizarea acestor înalte cerințe, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu secretarul general al Partidului Comunist Român la lucrările Congresului al X-lea al U.T.C. : „în activitatea de formare a omului nou, de dezvoltare a conștiinței socialiste a tinerilor, trebuie larg folosite toate mijloacele de educație de care dispune societatea noastră.”

Din ce în ce mai mult, filatelia a început să se bucure de apreciere, tot mai mulți sînt aceia care recunosc posibilitățile de instruire și educare pe care le aduce filatelia, tot mai multe școli și cadre didactice și-au înscris în programul activităților lor și filatelia.

Pe întreg cuprinsul țării, filatelia a început să fie prezentă în activitățile extraprofesionale ale elevilor. Nu voi insista asupra suitei de expoziții naționale reunite sub genericul „Cravatele roșii”, nici asupra numeroaselor manifestări organizate pe planul județelor, de pionieri sau uteciști. Important și convingător este faptul că în școli, de cele mai multe ori cu forțe proprii, filatelia a început să fie prezentă, să fie apreciată. Și, dacă te gîndești la suita de expoziții organizate în diferite școli generale din București, cum sînt cele cu numărul : 21, 76, 89, 56, 94, 195, 23, 26, 117 sau Școala generală nr. 19 și Liceul pedagogic din Sibiu, la Liceul „Nicolae Bălcescu” din Craiova sau la Școala generală nr. 17 din Cluj-Napoca, nu se poate să nu recunoști o dată în plus, că filatelia își găsește locul cel mai potrivit, în școală.

Desfășurarea unor activități filatelice în școli nu este întîmplătoare. Ea se datorește

în primul rînd unor pasionați, în special cadre didactice, care înțelegînd posibilitățile filateliei au conjugat activitatea de colecționare a copiilor cu scopurile educației.

Nu putem omite însă nici înțelegerea unor foruri conducătoare ale procesului de învățămînt. Încă din anul 1961, Secția de învățămînt a Capitalei, prin circulara nr. 9925/21 din decembrie, recomanda valorificarea posibilităților educative ale filateliei în procesul de învățămînt.

În anii 1975/1976, Filiala A.F.R. București, în colaborare cu Consiliul municipal al organizației pionierilor, a organizat o suită de lecții de inițiere filatelică, destinate cadrelor didactice care conduc cercuri filatelice școlare.

În județul Dimbovița, Inspectoratul școlar a manifestat o deosebită preocupare pentru filatelie, asigurînd chiar publicarea unei lucrări destinate începătorilor.

Pe aceeași linie se situează și simpozionul „Filatelia și educația” ce a avut loc la Tulcea în luna aprilie 1971, comunicarea „Filatelia și geografia”, prezentată la Centenarul Societății de Geografie, întîlnirea cu profesorii de istorie din sectorul 2 București, „Micul îndreptar filatelic școlar”, editat la Iași sau pliantul „Școala și filatelia” apărut la Constanța.

Desigur că și în alte județe au existat asemenea preocupări și s-au obținut rezultate bune.

Dar toate acestea nu sînt în măsură să se poată trage concluzia că filatelia este valorificată în suficientă măsură în procesul de învățămînt. Iată pentru ce considerăm necesare unele precizări.

Gama pieselor filatelice, prin aceasta înțelegîndu-se tot ce poate constitui obiectul

colecționării filatelice (mărci, întreguri și cărți poștale, impresiuni de ștampile etc.) prezintă un orizont infinit de subiecte. Începând cu istoria patriei, cu portretele și realizările meritorii din diferite domenii de activitate umană, flora și fauna, sportul și pictura, muzica, literatura, totul dar absolut totul își găsește reflectarea în piesele filatelice. Nu există domeniu de activitate sau preocupare umană care să nu fie oglindită în emisiunile de mărci poștale.

În număr mare, elevii acumulează cantități de mărci, fac un fel de filatelie empirică, neîndrumați, neajutați de nimeni. Răreori părinții sau cadrele didactice înțeleg aportul filateliei, îi încurajează, îi ajută să beneficieze de rolul ei educativ. Atunci când cadrele didactice înțeleg foloasele filateliei, se poate realiza unul din principalele deziderate ale învățământului: participarea tot mai activă a copiilor la realizarea lecțiilor. Nu putem omite și un alt aspect, la fel de important, existența unui vast material didactic care există în mod obiectiv, și care nu așteaptă decât să fie valorificat. Atragerea elevilor spre acest proces de învățare și prin filatelie, duce și la creșterea stimulului elevilor slabi spre învățatură, îi apropie de profesori, de școală.

Formele de organizare a activității filatelice în școală sînt multiple, sînt variate. Primul pas se realizează prin sistematizarea mărcilor aflate în albumele și clasoarele elevilor, după tematici, adică separarea în raport de subiectul mărcilor. Astfel, mărcile pot fi grupate în tematicile floră, faună, sport, pictură, geografie, istorie, literatură, personalități din istoria patriei, monumente istorice, construcții ale socialismului, frumusețile naturii, porturi populare, arhitectură, crucea roșie etc. În cadrul aceleiași tematici, mărcile pot fi așezate după diferite criterii: cronologic, teritorial, după ramificații — cînd este cazul — pe ramuri de industrie, pe zone geografice, pe discipline etc. Odată început modul de organizare a mărcilor, fiecărui elev filatelist, profesorului, îi revine sarcina de a supraveghea realizarea.

Mărcile pot fi așezate în clasoare — cel mai simplu mod de așezare — sau în caiete de desen care au file mai groase. În nici un caz nu se recomandă lipirea mărcilor. O etapă superioară reprezintă aranjarea pieselor filatelice pe planșe formată filă, bloc de desen sau coală mare de carton simplex ($0,85 \times 100$). În montarea pieselor filatelice se caută a se respecta un criteriu. Iată spre exemplu, la Școala generală nr. 23, cu ocazia celei de a 55-a aniversări a P.C.R., s-a organizat o manifestare filatelică. Pe cite o filă de bloc, format mare, s-a scris cite un titlu: „Din lupta partidului”, „Realizările clasei muncitoare”, „Construcții ale socialis-

mului”, „Republica”, „Organizațiile de tineret”, „Femeia în țara noastră” etc. Pe fiecare filă s-au montat mărcile corespunzătoare titlului, în poșete de celofan (care se găsesc la toate magazinele filatelice), iar alte piese filatelice ca întregurile poștale, ilustratele maxime, plicurile ocazionale etc. au fost montate cu ajutorul colțarelor pentru fotografii. Toate planșele au fost apoi montate la rîndul lor pe un cadru mare de lemn îmbrăcat în pînză de sac pe care de obicei se expuneau lucrările de pictură ale elevilor. La vernisajul expoziției a fost invitat un filatelist din conducerea filialei București, care a vorbit despre momentul sărbătorit și filatelie.

Piesele filatelice însă pot fi folosite și în permanență, la predarea unor lecții, nu numai ocazional. Iată spre exemplu, la o lecție de limba română unde se vorbește despre marii noștri scriitori pot fi prezentate numeroasele serii de mărci dedicate lui Mihail Eminescu, Caragiale, Creangă, Coșbuc, Vlahuță etc. Prin strădania și preocuparea elevilor, atunci cînd sînt încurajați, ei mai pot aduce un substanțial aport în completarea la o asemenea lecție și prin alte materiale filatelice ca: întreguri poștale (care în ultimii ani sînt tot mai reușite și mai variate), ilustrate maxime, impresiuni de ștampile etc.

Nu vom insista asupra posibilităților de folosire a filateliei la lecțiile de botanică, zoologie sau istorie, unde materialul existent poate satisface cele mai înalte cerințe. Dar, chiar și unele materii ca matematica își găsesc bogate reprezentări în piesele filatelice. În Nicaragua a apărut o serie formată din 10 valori, la care fiecare marcă redă în mod sugestiv, o ecuație însoțită de o ilustrare corespunzătoare: legea lui Newton, legea lui Einstein, teorema lui Pitagora, legea lui Napier, ecuația lui Boltzmann, legea lui Țiolkovski, legea lui Marnell, legea lui Broglie etc.

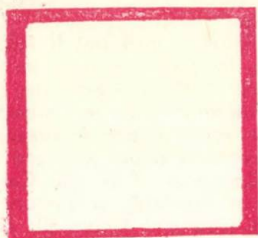
Spațiul nu ne poate permite enumerarea gamei deosebit de variate a subiectelor pieselor filatelice. Este de ajuns ca elevii să fie încurajați și un bogat material didactic potențial va aduce un suflu și un aport nou în predarea și însușirea materiilor.

Credem că problema posibilităților valorificării filateliei în școală nu poate fi epuizată în cîteva pagini, dar nu putem conchide înainte de a aminti că filatelia dezvoltă simțul estetic, corectitudinea, spiritul de economie, de colectivitate, facilitează învățarea limbilor străine.

Iată, dar foarte pe scurt, cîteva aspecte ale avantajului încurajării copiilor să-și dezvolte pasiunea filateliei și mai ales, să o transforme într-un instrument al procesului de învățămînt, iar cadrele didactice care vor înțelege sensurile educativ-formative ale fila-

teliei, pot oricând găsi concursul de specialitate din partea membrilor cercurilor filatelice ale Asociației Filateliștilor.

Credem că nu este lipsită de relevanță nici aprecierea pe care o face tovarăsa prof. ing. dr. docent Suzana Gidea, ministru al Educației și învățămîntului: „Filatelia, această minunată îmbinare de frumos cu util, de etic cu estetic, de artă cu știință, cu numeroasele ei influențe pozitive în educarea și formarea tineretului, constituie în același timp un mijloc de recreere activă a minții, pe lângă faptul că ea contribuie la dezvoltarea orizontului cultural, social, politic al tuturor oamenilor”.

CE SĂ COLECȚIONĂM

GH. PAȘA

Marea majoritate a filateliștilor de pretutindeni încep prin a colecționa mărcile poștale emise de administrația poștală din propria țară. Iată și principalele argumente în favoarea acestei preferințe a filateliștilor:

— Majoritatea emisiunilor tratează subiecte cu caracter național, ilustrând aspecte din activitatea, realizările și aspirațiile oamenilor din țara emitentă. Aceste evenimente nu pot fi străine de colecționarul autohton, el însuși, strămoșii sau predecesorii săi participând la desfășurarea acestora.

— Emisiunile din propria țară se pot procura mai ușor și la prețuri accesibile.

— Există mai mult material documentar în limba maternă cu referire la aceste emisiuni.

— Seriile se pot completa destul de ușor și din mărci deparaiate (desperecheate).

— În timp, mărcile poștale dintr-o țară oarecare sînt mai intens solicitate și mai bine cotate în țara respectivă decît în alte țări.

— Dispunînd de mai mult material filatelic din propria țară, filateliștii pot face colecții specializate și studii (eseuri, erori, varietăți, ștampile etc.).

Se recomandă deci filatelistului român să înceapă prin a colecționa emisiunile de mărci poștale românești, prin contractarea unui abonament pentru una sau mai multe serii neștampilate și ștampilate.

În ceea ce privește procurarea mărcilor mai vechi neștampilate, este mai economic pentru filatelist să achiziționeze în primul rînd toate emisiunile ce se vînd la valoarea nominală (prețul înscris pe mărci) și apoi celelalte emisiuni mai vechi care au prețuri mai mari decît valoarea nominală. Filateliștilor care intenționează să colecționeze și mărci poștale străine, li se recomandă:

— În cazul mărcilor neștampilate să se limiteze la colecționarea, în mod cronologic a acestora dintr-un număr restrîns de țări și în special din țările limitrofe, de unde pot fi procurate mai ușor. În acest fel se pot forma relativ ușor colecții complete din cîteva țări pe o perioadă de 10-15 ani.

De asemenea, din multiplele subiecte ilustrate pe mărcile poștale, pot fi alese una sau mai multe teme, urmînd a fi achiziționate și mărci poștale care fac obiectul colecției cu tematica preferată (floră, faună, muzică etc.).

În cazul mărcilor poștale ștampilate, dimpotrivă, este bine să se rețină cel puțin un exemplar din toate mărcile achiziționate, indiferent de țară, în vederea formării unei colecții de mărci poștale „Toată lumea”.

Colecționarea de mărci poștale ștampilate din toată lumea oferă filatelistului multe satisfacții. Astfel:

— Învăță practic să identifice mărcile colecționate în cataloagele filatelice internaționale și își îmbogățește cunoștințele filatelice.

— Nu de puține ori, colecționarul are plăcuta surpriză de a descoperi printre mărcile comune achiziționate și unele mai rare. Mărcile comune pot fi valorificate oricînd, în mod superior, prin întreprinderea „Rompresfilatelia”, sub formă de sortimente „Toată lumea” de 10 000-50 000 diferite.

— Dar, satisfacția cea mai de preț a filatelistului este faptul că prin intermediul mărcilor poștale, își îmbogățește cunoștințele generale, cunoaște mai bine viața și activitatea oamenilor de pretutindeni, în diverse domenii de activitate.

Toate acestea conduc la înțelegerea, respectul, colaborarea și prietenia dintre popoare, la asigurarea păcii în lume.

IN ISTORIA PRESEI FILATELICE ROMÂNEȘTI

GHE. AGIU

Este un adevăr de necontestat. În urmă cu circa 110 ani, România se număra printre primele state din lume în care apărea o publicație cu caracter poștal și filatelic. Mai precis, numai 7 ani au constituit perioada care a despărțit memorabilul eveniment al apariției primei mărci poștale românești (1858) de editarea, la București (1865), a primului Buletin telegrafo-poștal al Direcției Generale a Telegrafelor și Poștelor. La puțin timp după aceea, și mai ales spre ultimele decenii ale secolului al XIX-lea, interesul manifestat pentru „timbromanie“, prima formă oficială sub care s-a desfășurat prestigioasa filatelie a zilelor noastre, s-a reflectat prin apariția, mai mult sau mai puțin temporară, a unor publicații de specialitate. Notăm astfel, în cronologia strictă a luminii tiparului, publicațiile: Journal philatelica Român, ianuarie-martie 1881 și noiembrie 1891 — martie 1893, care apărea în limbile română și franceză, drept organ al Societății române de timbrologie. Curierul mărcilor poștale (15 decembrie 1890 — ianuarie 1891), Monitorul Societății Filatelice Române, care a apărut sub direcția lui Oteteleșanu (septembrie-decembrie 1892); România filatelică, revistă lunară ilustrată din Jassy, septembrie 1893; Philatelist oriental, editura David Steiner — Galați 1895; Poșta Română, Focșani 1895; Rumänischer Philatelist, București, mai 1896; Jurnal filatelic pentru colecționari și comercianți de mărci Iași 1897; Filatelia Română — Jurnal filatelic lunar pentru colecționari și comercianți de mărci, Birlad, septembrie-octombrie 1898. Acestea sînt doar cîteva din principalele titluri de reviste și foi filatelice consemnate pînă la începutul acestui secol.

Efervescența preocupărilor de menținere a unei prese filatelice în țara noastră s-a perpetuat sub aceleași forme nesigure dar demne de toată admirația, pentru tenacitatea celor care le-au promovat și în primii ani ai acestui secol. Astfel, în intervalul decembrie 1904 — februarie 1905, apare „La Roumanie philatelique — revue mensuelle“, care în subsidiar era recomandată drept organul oficial al Societății Filatelice Române, precum și cea mai răspîndită revistă din țară și în peninsula balcanică. Cu regretele respective, fără a știrbi de loc din frumusețea acestor inițiative, trebuie arătat că ele se aflau din punct de vedere al conținutului și periodicității mai mult în sfera dorințelor și nu a realității realizabile.

La puțin timp după terminarea primului război mondial, a desăvîrșirii unității Statului Român, sînt consemnate noi intenții menite să continue frumoasele tradiții ale filateliei române. Să-i impregneze noi talente, noi partizani.

Studiind colecțiile care datează din acele vremuri, s-au putut depista, în ordinea apariției lor, alte titluri, alte inițiative, toate de fapt năzuind să pună o nouă cărămidă la temelia acestei pasiuni de cultură și artă. O să redăm în continuare doar cîteva din titlurile care au reținut atenția pasionaților iubitori de mărci poștale în perioada dintre cele două războaie mondiale. Printre acestea figurau: „l'Orient timbrologique“, Ploiești 1920; Buletinul Societății Orientul filatelic, 1921; „Curierul filatelic“, Ploiești 1922; „Filatelistul român“, București 1922; „Noul Curier filatelic“, Ploiești 1924; „Ecoul filatelic“, Piatra Neamț 1926; „Bazarul filatelic“, Birlad 1928; „Filatelia pentru toți“, București 1933; „Revista filatelică română“, București 1937, apoi „Revista Societății Filatelice Române“, „Noua revistă filatelică română“, 1937.

După circa o lună și jumătate de la înfăptuirea marelui act al insurecției armate naționale de sub dominația fascistă, la București este scoasă revista „Filatelia“ care a avut o existență de aproape cinci ani.

„Filatelia sau cuvinte încrucișate“, revistă de informare filatelică a Editurii de stat pentru imprimate și publicații, a conturat forma „Filateliei“ de astăzi, organ al Asociației Filateliștilor din Republica Socialistă România. Începînd de la 1 ianuarie 1958, „Anul Centenarului mărcii poștale românești“, revista își reia în sfîrșit apariția lunară.

EDICINA ÎN FILATELIA ROMÂNEASCĂ

Dr. Nicolae Neagu
Dr. Apostol Turbatu

România se numără printre primele țări din lume care au emis timbre cu subiect medical. Încă în 1906, la 10/23 martie apare seria de patru valori (3 bani — brun, 5 bani — verde, 10 bani — roșu, 15 bani — violet) „Mama răniților” (nr. 165—168, în catalog *). De altfel, patru emisiuni din 1906 sînt alcătuite din mărci de binefacere (nr. 157—172). În 1914 apar timbrele de ajutor (pentru mobilizați, orfani etc.) care se aplicau obligatoriu pe scrisori. Dar înaintea acestora, în 1913, notăm o emisiune de două valori (5 bani — verde și 5 bani — portocaliu) folosite benevol în francarea scrisorilor și cunoscută sub numele de „Asistența tuberculoșilor”. Înaintea acestor emisiuni, în 1907, apar cele patru valori ale emisiunii cunoscută sub numele de „Obolul” (nr. 204—207); valoarea acestor mărci de binefacere ținea integral locul taxei de francaj și nu reprezenta, ca în cazul celorlalte timbre de ajutor, o taxă poștală suplimentară.

În 1932 (septembrie), cu ocazia celui de-al V-lea Congres Internațional de Istoria Medicinei, s-a emis o serie de trei valori (1 leu — roșu, 6 lei — galben, 10 lei — albastru) dantelate. S-au tras și cîteva sute de serii nedantelate din această emisiune, după cum se obișnuia pe atunci. Desenele au următoarele subiecte: Spătarul Cantacuzino și Grigore Ghica Vodă, fondatorii spitalelor Colțea și Pantelimon din București; aspect de la Congres; Esculap și Higeia (nr. catalog 538—540). La 1 noiembrie, același an, Poșta Română emite o serie de trei valori (4 + 1 lei — verde, 6 + 1 lei — brun roșcat, 10 + 1 lei — albastru) dantelate, cunoscute sub numele de „Sanatoriul P.T.T.” (nr. catalog 541—543). Desenele reprezintă: Sanatoriul P.T.T. pentru tuberculoși; placa comemorativă ridicată în memoria eroilor P.T.T. din războiul 1916—18; plaja și căminul maritim P.T.T. de la Eforie. Suprataxa era destinată fondurilor pentru sanatoriile P.T.T.

În 1941 (august), Poșta Română emite o serie de patru valori cu suprataxă în folosul

Societății de Crucea Roșie (nr. catalog 746—750): 1,50 + 38,50 lei — violet și roșu, 2 + 38 lei — liliachiu și roșu, 5 + 35 lei — oliv închis și roșu, 7 + 33 lei — maro și roșu, 10 + 30 lei — albastru și roșu. Ultimile două valori sînt întrunite, nedantelate, într-o colită cu valoarea 200 lei. În 1943 apare o nouă emisiune în folosul Crucii Roșii, formată din trei valori (12 + 88 lei — maro și roșu, 16 + 84 lei — albastru și roșu, 20 + 80 lei — negru și roșu) dantelate. Ultimile două valori, nedantelate, sînt întrunite într-o colită cu valoarea de 500 lei (nr. catalog 751—752).

În 1943 apare o nouă emisiune Crucea Roșie, formată din trei valori (nr. catalog 797—799): 12 + 88 lei — brun și roșu, 16 + 84 lei — albastru și roșu, 20 + 80 lei — negru și roșu; ultimile două valori, nedantelate și negumate, apar în colita emisă cu aceeași ocazie (nr. catalog 800—801).

În 1944, cu ocazia centenarului învățămîntului medical în România, este emis un timbru ultramarin, în valoare de 35 + 65 lei, reprezentîndu-l pe dr. N. Krepleescu, întemeietorul învățămîntului medical din țara noastră (nr. catalog 863).

În 1945 apare o a treia emisiune Crucea Roșie, formată din patru valori: 4,50 + 5,50 lei — violet, 10 + 40 lei — cafeniu, 15 + 74 lei — albastru, 20 + 80 lei — brun roșcat (nr. catalog 875—878). În 1946 mai notăm două asemenea emisiuni: prima formată din șapte valori (50 bani — oranj, 1 leu — lila, 2 lei — maro, 4 lei — albastru, 5 lei — violet, 8 lei — verde, 10 lei — negru), iar cea de a doua, din trei valori, tipărite atît pe hîrtie albă, cît și pe acea hîrtie cenușie, numită hîrtie de război. Această a doua emisiune a apărut atît dantelată, cît și nedantelată (setul complet cuprinde 12 mărci în numai trei culori distincte: brun roșcat,

* Catalogul mărcilor poștale românești 1974

verde și violet, bineînțeles cu crucea roșie, geneveză; deci ar fi patru serii cu aceleași culori).

Am putea aminti, ca emisiuni paramedicale: „Asistența copiilor” — un timbru de 40 lei — albastru verzui emis la 23 August 1944 (nr. catalog 960) și „Ajutorarea înfometaiilor de pe urma secetei” (4 valori și colia nedantelată), apărută la 15 ianuarie 1947 (nr. catalog 1068—1071; 1072: 300 lei — oliv, 600 lei — violet roșcat, 1500 lei — portocaliu, 3700 + 5300 lei — violet; 5 000 + 5000 lei — azuriu).

În emisiunea Institutului de Studii Româno-Sovietic, din iunie 1947, una din valori reprezintă portretul lui Victor Babeș (valoarea de 1500 + 1500 lei — portocaliu, nr. catalog 1106).

Cu ocazia zilelor medicale româno-sovietice (14—28 aprilie 1952) Poșta Română emite un timbru în valoare de 1 leu — brun carmin, reprezentând portretul lui I.P. Pavlov (nr. catalog 1444). S-a folosit cu această ocazie și o ștampilă specială, pentru a doua oară în tematica „Medicină” (prima oară se întrebunțase la obliterarea emisiunii din 1932 — Congresul internațional de Istoria Medicinii). Tot în 1952 (20 iunie) apare un timbru de 55 bani — violet (nr. catalog 1466) cu ocazia sărbătoririi a 500 ani de la nașterea lui Leonardo da Vinci, geniu universal și anatomist faimos (plic „Prima zi a emisiunii”, obliterat cu ștampilă specială).

La 15 august 1954, Poșta Română emite un timbru roșu de 55 bani (nr. catalog 1546) dedicat sărbătoririi centenarului nașterii lui Victor Babeș.

La 7 iunie 1956 este emis un timbru Crucea Roșie în valoare de 55 bani — oliv și roșu (nr. catalog 1646).

Între timp mai apar o sumedenie de timbre din tematici înrudite: case de odihnă, sport și muncă, mama și copilul, pionieri; dintre plante, notăm valoarea de 1,55 lei — brun din seria plante industriale (10 noiembrie 1955) reprezentând floarea soarelui, valoarea de 3 lei; din seria flori (26 septembrie 1956), reprezentând macul, valoarea de 55 bani — gri și ultramarin deschis din seria flora carpatică (22 iunie 1957) reprezentând gențiana etc.

Cu ocazia Congresului național de științe medicale (București, 5—11 mai 1957) se emite o serie de patru valori: 20 bani — verde (Gh. Marinescu și Institutul de neurologie creat de el), 35 bani maro (I. Cantacuzino și Institutul de seruri și vaccinuri ce-i poartă numele), 55 bani — violet (V. Babeș și Institutul antirabic pe care l-a creat) și 1,75 lei — ultramarin și roșu (triptic — clădirea Institutului de Medicină și Farmacia din București între portretele lui N. Krețulescu și Carol Davila) nr. catalog 1704—1707. Există și plic „Prima zi a emisiunii”.

La 3 septembrie 1957 se emite un timbru de 55 bani verde albastrii și roșu, cu ocazia săptămânii Crucii Roșii (nr. catalog 1745). Un an mai târziu, la 16 aprilie 1958, cu ocazia sărbătoririi a 25 ani de activitate medico-sportivă, Poșta Română emite un timbru de 1,20 lei — verde deschis și roșu (nr. catalog 1796), reprezentând emblema medico-farmaceutică (cupa și șarpele) pe un fond pe care e prezentă schema unui stadion. În perioada 1958—59 mai apar emisiuni în cinstea unor biologi faimoși, care s-au ocupat, tangențial, cu probleme medicale (Racoviță, Darwin etc.). De asemenea revine într-o emisiune o valoare reprezentând floarea soarelui.

La 25 noiembrie 1959 apare prima emisiune românească de „Plante medicinale” — formată din 10 valori: 20 bani — degețelul roșu, 40 bani — menta, 55 bani — mușetelul, 55 bani — albastrelele, 1 leu — brîndușa de toamnă, 1,20 lei — omagiu, 1,55 lei — macul de câmp, 1,60 lei — teiul argintiu, 1,75 lei — măcieșul, și 3,20 lei — rușcuța (nr. catalog 1903—1910). În seria de uzuale 1960 (5 și 11 iunie) există trei valori care ne interesează aici: 30 bani — roșu portocaliu (asistența medicală la domiciliu — nr. 1956), 50 bani — violet (asistența copiilor — nr. 1959), 2,40 lei — violet (industria de medicamente — nr. 1970). Tot în 1960, în emisiunea „Mari aniversări culturale” din 2 august, notăm valoarea de 1,55 lei care-l reprezintă pe Robert Koch (nr. 1988), ca și valoarea de 1,20 lei (portretul lui A.P. Cehov — nr. 1987).

Cu ocazia Centenarului grădinii botanice din București (15 septembrie 1961) este emisă o serie de nouă valori (dantelate + nedantelate) și o colia reprezentând portretul doctorului Carol Davila, inițiatorul Grădinii botanice și al botanistului D. Brandza, întemeietorul acestei grădini (nr. catalog 2087—2095; 2096). Există, bineînțeles, și aici, plicuri „Prima zi a emisiunii”.

În emisiunea „Oameni de știință și cultură români” din 1962 (20 iulie) din zece valori ultimile patru reprezintă figuri de mari medici-savanți: 1 leu (ultramarin — nr. 2173) — Gh. Marinescu, 1,20 lei (roșu — nr. 2174) — I. Cantacuzino, 1,35 lei (verde albastrii — nr. 2175) — V. Babeș și 1,55 lei (violet — nr. 2176) — C. Levaditi. Pe lângă plicurile „Prima zi a emisiunii”, aceste patru valori au apărut împreună pe un plic cu o obliterare specială, cu ocazia celui de-al III-lea Congres internațional de patologie infecțioasă, care s-a ținut la București, între 8 și 11 septembrie 1962.

Emisiunea „Mari aniversări culturale” din 1963 conține o valoare (55 bani — oliv și

brun închis) reprezentându-l pe Gh. Marinescu (nr. catalog 2263). Timbrul a apărut cu o blaterare specială pe un plic emis în același an, cu ocazia Conferinței naționale de farmacie din 14—16 noiembrie.

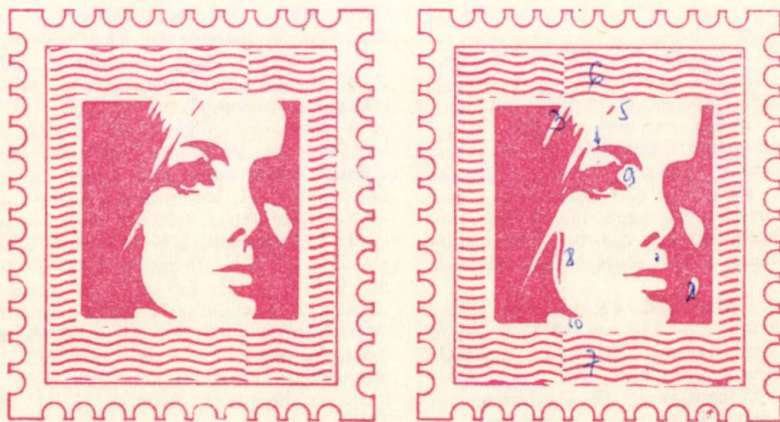
În 1964 apar emisiunile „Flori de grădină” și „Fructe de pădure”, care conțin valori ce-ar putea fi incluse în tematica „medicină”. La fel, un an mai târziu, pentru emisiunea dedicată centenarului Grădinii botanice din Cluj, dintre „algele” și „flora carpantină” emise în 1966, unele pot fi întrebuințate ca remedii în anumite boli, înscriindu-se în tematica pe care o prezentăm acum. Printre valoare dintre cele patru care cinstesc centenarul Academiei este dedicată tot medicinei (40 bani — nr. 2635). Din 1967 apar aproape anual emisiuni în tematica floră, incluzând și unele plante medicinale.

În 1968 notăm: în emisiunea „Aviație și Aviasan”, două valori (55 bani — nr. 2759 și 1 leu — nr. 2760) policrome, pe care apare Crucea Roșie. Tot atunci apar o valoare bleu și galben, de 1,60 lei (nr. catalog 2771), cu ocazia sărbătoririi a 20 de ani de la înființarea O.M.S. și o valoare de 1 leu în cinstea Anului internațional al drepturilor omului și a populației (subiect paratematic, ca și lupta împotriva rasismului), în emisiunea „Mari aniversări culturale”, o valoare de 1,30 lei (violet — nr. 3319), reprezentând portretul lui C.I. Parhon, de la o cărui naștere s-au împlinit 100 de ani.

Se cuvine să consemnăm și timbrul de 40 bani — brun închis dedicat în 1974 aniversării centenarului nașterii doctorului Albert Schweitzer (nr. listă 1046) precum și emisiunea de patru valori în 1976 Centenarului Crucii Roșii din România (nr. listă 1086): 55 bani — portretul lui Carol Davila, 1,75 lei — soră la capul bolnavului, 2,20 lei — pionieră bandajând mâna unui pionier mai mic, 3,35 lei — donatori de sînge. De remarcat că, în afara plicurilor „prima zi a emisiunii”, s-a mai alcătuit cu valoarea de 55 bani din „Centenarul Crucii Roșii” — un plic policrom cu ștampilă specială, cu ocazia Conferinței balcanice de Cruce Roșie și Semiluna Roșie.

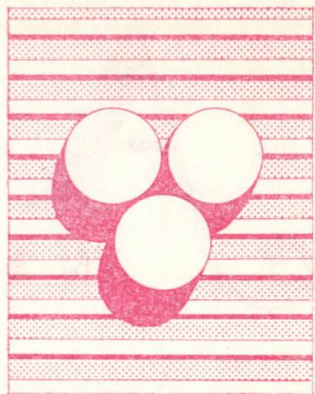
Un ultim timbru pe care-l consemnăm aici este valoarea de 1 leu din seria Centenarul Independenței, reprezentînd reproducerea picturii „Baterie de artilerie la Calafat”, de dr. Sava Henția.

În ultimii ani, exceptînd elegantul plic tipărit cu ocazia Conferinței naționale de istoria medicinei (27—28 mai 1965), au apărut o serie de întreguri poștale care se înscriu în tematică: șase plicuri de plante medicinale, tot atîtea cu spitale și dispensare noi, sau modernizate. Din cele patru plicuri cu reproduceri de la muzeul din Golești, unul îl evocă pe Carol Davila. O serie întreagă de plicuri și cărți poștale militează pentru creșterea numărului donatorilor de sînge și împotriva poluării. Nădăjdum că un viitor catalog va cuprinde și lista întregurilor poștale emise de Poșta Română.

Cele două mărci par la prima vedere identice. Examinarea lor atentă va duce la alte concluzii: între ele sînt 10 deosebiri. Vă invităm să le găsiți.

DIN ISTORIA NECUNOSCUTĂ A MĂRCILOR POȘTALE

La una din licitațiile firmei Harmer Inc. din New York s-a răspindit în lumea filatelică o știre de-a dreptul senzațională: o singură piesă a atins cifra de necrezut de 380 000 dolari!

Este vorba de o scrisoare francată cu două minunate exemplare de 1 penny, din faimoasa emisiune „Post Office” din insula Mauritius, una dintre raritățile filatelice cele mai prestigioase.

Scrisoarea, care aparținea marelui colecționar Alfred F. Liechtenstein, trecuse — după moartea lui, în 1947 — în posesia fiicei sale Louise Boyd Dale, de asemenea colecționară pasionată.

La moartea acesteia, colecția întreagă a fost lăsată moștenire unei fundații de binefacere, a cărei conducere a hotărât să realizeze parte din valoarea colecției, prin scoatere la licitație. Printre piesele vindute se situează și scrisoarea sus-amintită.

La deschiderea licitației, unii apreciaseră că ea va atinge un preț de circa 100 000 dolari. Alții, mai „optimiști”, considerau că se va urca până la 250 000 dolari, cunoscuți fiind unii amatori importanți care ar fi ținut să achiziționeze acest giuvaer filatelic de prim ordin. Printre aceștia și marele colecționar japonez Kanai, posesorul celei mai importante colecții de „Mauritius” din prima emisiune, inclusiv unica scrisoare franceză francată cu ambele mărci — cea roșie și cea albastră — (piesă care a putut fi admirată la „Praga 1968”).

Prima ofertă a fost de 75 000 dolari. Cînd s-a ajuns la 280 000, licitatorul a adjudecat lotul; dar — după scurte aplauze — licitația a fost redeschisă, întrucît nu se observase că în fundul sălii fusese ridicată o mîină, pentru o contraofertă. Nu mult după aceea s-a atins nivelul amețitor de 380 000 dolari, oferit de un cumpărător din New Orleans.

Interesant de relatat este istoricul acestei piese. Scrisoarea, expedită din Mauritius la Bombay, zăcuse decenii de-a rîndul uitată, într-o arhivă. În 1897 ea ieșise la lumină într-un coș cu fragmente de scrisori sau scrisori fără importanță, pe care le oferea spre vînzare un mic negustor „de toate” din bazarul din Bombay. Acolo, ea a fost reperată de un modest funcționar englez de la calea ferată. Prețul cerut reprezenta o pătrime din salariul lui pe o lună, sumă de care nu dispunea. A cerut atunci negustorului să-i păstreze „marfa”, dîndu-i o arvună și a plecat să împrumute de la prieteni suma necesară. Cînd s-a întors, coșul era tot acolo, pierdut între zeci de alte mărfuri eteroclite, dar negustorul i-a spus că se ivise încă un cumpărător, care oferea un preț mai mare. A fost nevoie de multă ceartă, de amenințări cu reclamații întemeiate pe plata contului și... de adaosul la preț, nelipsit de orice tocmeală orientală, pentru ca să poată intra în posesia „coșului”.

Conștient de valoarea scrisorii, cumpărătorul a plecat la Londra, unde a obținut un preț de 1 600 lire sterline, cifră foarte mare pe vremea aceea. De atunci, piesa a trecut prin mai multe colecții importante. În 1917 făcea parte din colecția lui George Worthington, un industriaș din Cleveland, pentru a fi apoi achiziționată de Liechtenstein.

Prețul obținut la ultima vînzare a fost vărsat — potrivit dispozițiilor testamentare ale ultimei posesoare — Colegiului Vassar.

Cine știe care vor mai fi viitoarele ei peregrinări!

A SPECTE JURIDICE ÎN ACTIVITATEA FILATELICĂ

NICOLETA PETCU

Pornind de la prevederile Constituției R.S.R. și ale Codului Civil cu privire la proprietate, potrivit căreia este garantat dreptul de proprietate personală agonisită prin muncă, proprietatea asupra unui bun conferind proprietarului dreptul de a se bucura și a dispune de acesta în mod exclusiv și absolut, se naște întrebarea : ce drepturi au filateliștii asupra colecției filatelice personale ?

În literatura filatelică s-a definit noțiunea de colecție filatelică, prin aceasta înțelegându-se rezultatul acumulării treptate de mărci poștale (indiferent dacă sînt românești sau străine, noi sau șampilate și indiferent de criteriul de colecționare : pe țări sau teme), în scopul dobîndirii de noi cunoștințe culturale, geografice, sportive, istorice, tehnicoștiințifice etc. Desigur, scopul filateliei poate fi tratat mai pe larg într-un material în care tema ar suscita adîncirea acestui aspect.

Rezultă deci că o colecție de mărci filatelice, dobîndită în mod licit, se bucură de protecția legilor. În consecință, care sînt căile și în ce constă dreptul legal de a dispune de colecția filatelică personală ?

Constituind un bun propriu, colecția filatelică personală — cu excepția mărcilor poștale declarate ocrotite prin Legea nr. 63/1974 — poate fi transmisă cu titlu oneros (vînzare-cumpărare, schimb) sau cu titlu gratuit (donăție, moștenire). Simpla manifestare de voință, prin care colecționarul se obligă să transmită colecția sa în totalitate sau în parte, este suficientă. Deci, orice colecționar are latitudinea să-și înstrăineze colecția, în schimbul unui preț. Este recomandat ca vînzările de mărci filatelice, să se efectueze prin întreprinderea „Rompresfilatelia”, singura unitate specializată, cu profil comercial al cărei obiect de activitate constă în comercializarea mărfurilor filatelice și care

garantează primirea unor prețuri reale și în condiții avantajoase.

S-au menționat mai sus dispozițiile legale cu privire la drepturile filateliștilor asupra colecției personale. Aceste dispoziții sînt valabile, exceptînd drepturile asupra mărcilor declarate ocrotite în patrimoniul național. Ocrotirea patrimoniului cultural național al R.S.R. constituie o necesitate pentru poporul român, în scopul de a se evita înstrăinarea sau deteriorarea valorilor naționale de o deosebită semnificație social-culturală.

În înțelesul legii ocrotirii patrimoniului, au fost desemnate bunuri ocrotite, următoarele mărci poștale românești care tebuie declarate de proprietari :

A. EMISIUNEA I „CAP DE BOUR” 1858

Prima serie din emisiunea Cap de bour (27, 54, 81 și 108 parale) unicate, uzate și neuzate, pe fragmente sau scrisori, precum și în grupaje.

1858 Nr. 1	27 parale
Nr. 2	54 parale
Nr. 3	81 parale
Nr. 4	108 parale

B. EMISIUNEA a II-a „CAP DE BOUR” 1858/1859

Din emisiunea a II-a Cap de bour, valoarea de 5 parale pe hîrtie azurată și pe hîrtie albă cu cadrul complet în unicate, tîte-bêche, grupaje în stare uzată și neuzată.

1858/1859 Nr. 5	5 parale, cadru întreg, uzat și neuzat pe hîrtie azurată și albă.
Nr. 7	80 parale, neuzat pe hîrtie azurată.

- 80 parale, tete bêche, uzat și neuzat, pe hirtie azurată.
- 80 parale, tete bêche, uzat pe hirtie albă.
- 80 parale, în bloc de patru, pe hirtie albă.

C. EMISIUNEA a III-a „PRINCIPATELE UNITE”1862

Din această emisiune :

a) Tipar de mîna

- 1862 Nr. 8/1 3 parale unicat, tete bêche, grupaj sau multiple, uzat pe hirtie vărgată.
- Nr. 9/1 6 parale unicat, tete bêche, grupaj sau multiple, uzat pe hirtie vărgată.

b) Tipar de mașină

- 1862 Nr. 8/II 3 parale, tete bêche, uzat și multiple pe scrisori.

D. Scrisorile circulat francate cu mărci din emisiunile românești de la 1858-1872 inclusiv (respectiv de la numerele 1 pînă la 35 inclusiv din catalog) a căror francatură include piesele formate din grupaje de patru sau mai multe exemplare în ștraif sau bloc.

E. Orice imprimat poștal (recipise de primiri sau expedieri, adeverințe, confirmări etc.) francate cu mărci din emisiunile de la 1862-1872 inclusiv (respectiv de la numerele 8 pînă la 35 din catalog) purtînd mărci din aceste emisiuni înjumătățite.

F. Orice fel de document, ziare, reviste, cărți, broșuri etc. ale timpului respectiv în care sînt consemnate condițiile de emiter, tipărire, de punere în circulație a mărcilor poștale românești, deținute de persoane fizice sau juridice în afara Direcției Generale a Poștelor și Telecomunicațiilor, a Academiei Române și Arhivele Statului. Această prevedere cuprinde întreaga perioadă din 1850 pînă în prezent.

Nu se consideră documente în sensul acestei prevederi, probele, eseurile și speci-menele.

G. Orice instrument (ștemplu, ștampilă, pecete etc.) folosit de poștă pentru obliterationea francaturilor poștale inclusiv și ștemplurile pecetilor din perioada prefilatelice. Această prevedere se extinde pînă la data actuală.

Trebuie menționat că bunurile intrate în patrimoniul cultural național pot fi vindute,

donate ori valorificate prin schimb, numai după 60 zile de la data informării în scris a Oficiului pentru Patrimoniul Cultural Național, întrucît în toate cazurile de vânzare a acestor bunuri, statul își poate exercita în acest termen dreptul prioritar de cumpărare, la prețul fixat de Comisia Centrală de Stat a Patrimoniului Național.

Din cele expuse, se desprinde limpede că este garantat dreptul de proprietate personală asupra colecției filatelice, colecționarul putînd dispune de colecția sa filatelice ca de orice bun personal, în condițiile arătate mai sus.

Tratarea problemei drepturilor filateliștilor asupra colecției personale impune a se aborda mai pe larg problema drepturilor și îndatoririlor colecționarilor de timbre, în raport de reglementările legale, astfel că vom continua printr-o succintă prezentare a acestora.

Așa cum rezultă din statutul A.F.R., membrii activi ai asociației pot face parte dintr-un singur cerc filatelic. În cadrul cercurilor filatelice nu se pot efectua vânzări de mărci filatelice, singurul drept în această direcție fiind acela de schimb filatelic care se poate efectua în condițiile legale.

Încălcarea acestor obligații se sancționează prin suspendarea temporară sau chiar excluderea definitivă din cerc.

Mergînd pe linia interdicțiilor legale, este necesar a se sublinia nelegalitatea activității de cumpărare în scop de revînzare a mărcilor poștale, în vederea realizării unui beneficiu material, această activitate întrunind elementele infracțiunii de speculă, prevăzută în Codul penal și pedepsită ca atare.

În baza reglementărilor în vigoare filateliștii români pot efectua schimburi filatelice cu străinătatea numai prin intermediul A.F.R. Altfel de schimburi cu străinătatea contravin dispozițiilor legale și sînt sancționați în consecință.

Drepturile filateliștilor cu privire la modul de cumpărare a mărcilor sînt cunoscute, reamintim totuși că pentru emisiunile de mărci românești se pot contracta abonamente în număr nelimitat de către orice solicitant, cu excepția emisiunilor a căror circulație este reglementată de Direcția Generală a Poștelor și Telecomunicațiilor.

Continuînd referirile asupra drepturilor filateliștilor, trebuie subliniat că unitățile P.T.T.R., precum și magazinele filatelice rezervă abonaților emisiunile de mărci timp de 30 zile de la data primirii fiecărei serii noi de emisiuni la sediul acestora, data anunțîndu-se prin afișare, iar în cazul cînd abonatul ridică un număr de serii mai mic decît cel la care a fost abonat, pierde drep-

tul de abonament la restul de serii, fără restituirea taxelor de abonament.

Se cunoaște că în activitatea filatelică, o serie de emisiuni sau mărci poștale au stîrnit interesul unor persoane încorecte, de a falsifica astfel de piese în dauna filateliștilor sau chiar a poștei (în scopul de a fi folosite la francarea curentă).

Vom prezenta în legătură cu acest aspect unele probleme juridice ridicate de noțiunea de fals în filatelie.

Falsul, de care se ocupă legea penală, este acea alterare, cu intenție, a conținutului material sau intelectual al unui înscris. În filatelie, piesele falsificate pot fi prezentate drept valori autentice unor colecționari de bună credință.

Există de asemenea alt gen de alterare a autenticității unei mărci, prin așa-zisele cazuri de „restaurare” sau „reparare” a unor

valori, pentru restabilirea condițiilor inițiale, unor mărci care au suportat deteriorări datorită vechimii, proastei conservări sau unor accidente. În aceste cazuri, deși marca inițială este autentică, cel care o înstrăinează cu bună știință, prezentînd-o ca fără defecte, comite infracțiunea de înșelăciune, sancționată de asemenea de Codul penal.

Pentru protejarea persoanelor de bună credință, pe lângă A.F.R. s-a înființat o comisie de expertizare a mărcilor filatelice, la care, contra unei taxe, oricine se poate adresa în vederea stabilirii valorii sau autenticității mărcilor filatelice.

Din tratarea acestor aspecte ale drepturilor și îndatoririlor filateliștilor, se desprinde concluzia că statul nostru sprijină activitatea filatelică, asigurînd cadrul legal desfășurării activității filatelice în bune condiții, pentru afirmarea filateliei în procesul general de dezvoltare culturală a țării.

COMPLETAREA COLECȚIEI PRIN SCHIMBUL FILATELIC

FLORENTINA DEMETRESCU Studentă A.S.E.

O formă foarte importantă în completarea colecției filatelice este schimbul filatelic individual. Schimbul filatelic individual se poate efectua în următoarele situații:

- în cadrul cercurilor filatelice sau în afara acestora;
- prin corespondență cu filateliștii din țară sau din străinătate.

Pentru efectuarea schimbului filatelic individual sînt necesare în primul rînd cunoștințe în utilizarea cataloagelor filatelice internaționale, precum și:

- indicații în legătură cu modalitățile și criteriile de bază în efectuarea schimbului filatelic;
- completarea carnetelor de schimb filatelic;
- studierea regulamentului de schimb A.F.R. cu străinătatea;
- redactarea și publicarea anunșurilor de schimb filatelic.

Corespondența filatelică și anunșurile în revistele filatelice reprezintă, de asemenea, un mijloc prin care filateliștii propun oferte de schimb, cereri de schimb, răspuns la oferte de schimb etc.

Se pot schimba mărci dintr-o țară cu alte mărci din aceeași țară, sau cu mărci străine.

Schimbul filatelic individual cu străinătatea, în Republica Socialistă România, se practică prin Asociația Filateliștilor din România (A.F.R.) în baza regulamentului aprobat de M.T.Tc.—D.G.P.Tc., numai de către membrii A.F.R.

Nu pot fi expediate și nici nu se vor primi din străinătate mărci poștale, plicuri „prima zi a emisiunii”, cărți maxime, întreguri poștale, literatură filatelică etc., care figurează în lista emisiunilor necomercializabile și excluse de la schimbul filatelic. Criteriul de schimb și de evaluare se stabilește după cotele existente în cataloage.

Pentru stabilirea valorii schimbului filatelic individual cu străinătatea în „Lei“ a mărcilor poștale (românești și străine) primite sau expediate, neobliterate sau obliterate, se iau ca bază cotele prevăzute în cataloagele filatelice internaționale valori:

- 1 franc catalog Zumstein (Elveția) = 1 leu
- 1 franc catalog Yvert (Franța) = 1 leu
- 1 marcă catalog Michel (Germania) = 1 leu

Valoarea maximă (cota de schimb) a pieselor filatelice admisă la schimb este reglementată de regulamentul de schimb.

În schimbul pieselor filatelice se pot primi materiale filatelice, cum sînt: cataloagele, albumele, lucrări filatelice etc.

La stabilirea valorilor la mărcile filatelice, plicuri „prima zi a emisiunii“, întreguri poștale etc., se ia în considerare valoarea cea mai mare rezultată din comparația cotelor din Catalogul mărcilor poștale românești sau ultima listă de prețuri cu a celor din cataloagele filatelice internaționale enumerate mai sus, la care se va aplica valoarea cursului de schimb.

Cînd schimbăm mărcile românești cu altele tot românești, este indicat să utilizăm cotele Catalogului mărcilor poștale românești sau ne vom ghida după lista de prețuri editată de către Întreprinderea „Rompresfilatelia“.

Este firesc acest lucru, deoarece valoarea de schimb a unei mărci este stabilită mult mai exact în țara în care a fost emisă, unde sînt și cei mai mulți colecționari, decît dacă este lăsată la aprecierea cataloagelor străine care de multe ori este subiectivă sau este determinată de anumite criterii speculative (ne referim la cataloagele emise de firme particulare). Dacă schimbăm însă emisiuni de mărci din țări diferite, atunci — fără îndoială — se vor lua ca bază de schimb cotele din cataloagele filatelice internaționale, ele constituind mijlocul principal pentru formarea colecției filatelice.

Pentru stabilirea valorii schimbului filatelic individual cu străinătate a emisiunilor de mărci poștale (românești și străine) cu dată recentă (noutăți) și netrecute în cataloagele filatelice internaționale, se pot folosi trei procedee:

a) se va determina pentru noutăți valoarea de schimb ce se stabilește între parteneri, respectiv valoarea de schimb cu care s-a căzut de acord în raport de valoarea nominală;

b) schimbul se va executa ca și la mărcile mai vechi, dar se va face după cotele stabilite de suplimentele cataloagelor;

c) se va determina, de comun acord între parteneri, valoarea nominală echivalentă cu cotele cataloagelor filatelice internaționale folosite (Zumstein, Yvert, Michel etc.).

Stabilirea valorii în „Lei“ se va face la moneda catalogului filatelic respectiv egală cu un leu.

Un lucru foarte important pentru filateliștii care efectuează schimburi cu străinătatea îl constituie modul de ambalare a mărcilor pentru ca acestea să-și păstreze calitatea în cursul manipulării plicurilor care circulă prin diverse birouri poștale, dar această cerință nu este decît subsidiară faptului că între parteneri trebuie să existe în primul rînd corectitudine și chiar prevenirea eventualelor greșeli.

Revenind la schimbul individual în cercurile noastre filatelice, trebuie arătat că regulile de mai sus sînt valabile pentru toți filateliștii începînd de la vîrsta de 9 ani.

Considerăm însă că filialele și cercurile filatelice, ca de altfel și resortul de tineret al A.F.R., trebuie să vegheze ca tinerii filateliști să fie îndrumați și chiar ajutați de către un membru din comitetul cercului sau filialei în schimbul filatelic pe care-l efectuează.

Găsiți cele 5 deosebiri

I EI AU FOST....

ȘI EI SÎNT FILATELIȘTI

Dr. T. CUTLIC

Printre milioanele de filателиști din lumea întreagă, cit și printre cei circa o sută de mii din țara noastră, există și o serie de personalități pe care i-ă preocupat sau îi preocupă filatelia.

Această nobilă și nevinovată pasiune a cuprins savanți, scriitori, artiști, compozitori, oameni politici etc., care au găsit în filatelie clipe de destindere, de relaxare.

Cu câțiva dintre aceștia, din țara noastră, am avut posibilitatea să stau de vorbă despre timbre, cu ani în urmă, când și din punct de vedere profesional aveam contingență cu filatelia.

Numărați oameni de știință, de artă, sînt sau au fost la timpul lor filателиști. Astfel, savantul de renume mondial, speologul Emil Racoviță (de altfel un cerc filatelic din Cluj-Napoca îi poartă numele), apoi Henri Coandă au fost filателиști. Academicianul Ștefan Ilcu a binevoit să dea revistei noastre „Filatelia” un interviu în care printre altele ne spunea: „Filatelia dezvoltă și întreține pasiunea pentru pictură, geografie, istorie și alte ramuri. Și eu iubesc foarte mult pictura. Fără îndoială că filatelia m-a instruit nu numai în anii copilăriei sau ai adolescenței”.

Filatelia a reprezentat o pasiune și pentru marele nostru Enescu, pentru celebrul violonist Yehudi Menuhin, precum și pentru nu mai puțin cunoscutul dirijor al Operei Metropolitane, Kurt Adler. Regretatul dirijor Constantin Silvestri, vajnic filatelist, cu ani în urmă ne-a făcut câteva confidențe despre pasiunea sa: „Filatelia mă pasionează. După un efort, după un studiu de repetiție sau dirijat nu găsesc un alt mijloc de odihnă, de relaxare, decît în răsfoirea colecției mele. Pe parcursul activității mele m-am întîlnit cu mulți filателиști, printre care cu dirijorii Furtwängler și Bougartz. Am trăit mult timp prin preajma marelui Enescu și el un pasionat filatelist”.

Filatelia și-a găsit și în muzica ușoară iubitori. Printre compozitorii-filateriști se numără și Elly Roman, de altfel autorul primului cîntec din lume închinat filateliei. Iată câteva confidențe făcute și de acest compozitor îndrăgît:

„Colecția de mărci a început să facă parte integrantă din viața, din năzuințele mele de muzician. Lumea aceasta a mărcilor a constituit un auxiliar prețios în viața mea de creație. În momentele de căutare, de îndoieli (inerente oricărui creator din orice domeniu), mă refugiez, mă odihnesc, răsfoiesc clasoarele mele. După lucru filatelia îmi aduce o destindere, ca apariția curcubeului după ploaie.”

Un alt compozitor cunoscut, filatelist, este apreciatul Aurel Giroveanu, care a închinat și el un cîntec filateliei. Trecînd din nou la muzica clasică, trebuie să subliniez prezența în viața filatelică a unor personalități remarcabile din lumea operei, ca: Elena Cernei, Zenaïda Pally, care ne-a declarat: „Concep filatelia nu ca un simplu paliativ pentru plictiseală. Filatelia pentru mine este o necesitate, așa cum aș citi ziarul în fiecare zi”. Urmează apoi Magda Lanculescu, care și ea ne-a spus: „Sînt o filatelistă pasionată, orice om care iubește frumosul nu poate să nu îndrăgească aceste obiecte de artă în miniatură”, Ecaterina Vilcovici de la opera din Cluj-Napoca, apreciată prim-solistă și regretatul bas Mircea Buciu. Dintre cîntăreții străini de operă au fost filателиști Leo Slezak și Tita Ruffo. Opera este și ea prezentă în rîndurile filателиștilor prin simpaticele prim soliste Constanța Cîmpeanu, Lucia Roic, Ștefi Bărbulescu, apoi Horia Căciulescu, Toni Buiacici, Gabriel Gheorghiu. La teatrele de proză există de asemenea o serie de filателиști, printre care amintim pe regretatul regizor Sică Alexandrescu, maestrul Radu Beligan, care îmi amintesc cum căuta o marcă rară de aviație pentru colecția sa, regretatul Marcel Anghelescu care și el cu ani în urmă ne-a făcut câteva confidențe despre pasiunea sa: „Eu sufăr de o curiozitate permanentă, vreau să știu, să cunosc, să aflu. Trebuie să fiu recunoscător filateliei care mă ajută să-mi astîmpăr în parte setea de cunoștințe noi”, Fory Eterle, Nicolae Brancimir,

precum și decanul actorilor Naționalului din Cluj-Napoca, Ion Fărăianu, precum și marea artistă care a fost Mărioara Zimniceanu, apoi multilaterală Stela Popescu. Se spune că unul dintre cei recent contaminați ar fi și Dem. Rădulescu.

Printre marii noștri prozatori care în filatelie au găsit clipe de destindere se numără: Mihail Saloveanu, Camil Petrescu, Emil Isac, apoi Scarlat Calimache, Petre Vintilă și veșnic tinărul romancier și regizor de filme, Francisc Munteanu. Iată de altfel un pasaj din convorbirea filatelică avută cu el: „O familie de filатели? O dinastie, eu sînt a patra generație. Filatelia îți pune ordine în cunoștințe, în gândire, îți lărgeste viziunea asupra lumii. Călătorim cu ajutorul filateliei în timp și în spațiu“. Dintre marii prozatori străini care au fost filатели trebuie să-l amintim și pe Maxim Gorki, precum și pe savantul I. Pavlov.

Fostul președinte al S.U.A., Franklin Delano Roosevelt, în celebra sa colecție avea câteva exemplare și din prima noastră emisiune, celebrele Capete de bour, de care era foarte mîndru. Colecția reginei Angliei este expusă la multe expoziții filatelice internaționale. Fostul conducător al poporului vecin și prieten, Gheorghe Dimitrov, s-a numărat și el printre filатели. Dintre figurile politice contemporane, secretarul general al O.N.U., Kurt Walheim, este un îndrăgostit de mărcile poștale, colecția sa „Austria veche“ fiind cunoscută ca una din cele mai complete.

Înșiruirea de mai sus, desigur, nu poate fi considerată ca fiind completă, aceste exemple însă ne vor întări credința că filatelia este într-adevăr o preocupare interesantă, instructivă de cel mai înalt nivel, căreia multe personalități deosebite îi închină o parte din timpul lor liber.

DESCOPERIRI MEMORABILE ÎN..... PODURI

Pe la începutul secolului nostru, Lady Naylor-Leyand a găsit în podul vilei sale din cartierul Mayfair, din Londra, coli întregi din primele emisiuni ale unor colonii britanice, din vânzarea cărora a realizat câteva mii de lire sterline. Cu 20 de ani mai târziu, în același pod, a mai fost găsită o cantitate importantă de mărci clasice, printre care și o coală întreagă din valoarea de $2\frac{1}{2}$ d (nedatelat), din emisiunea 1858 a Ceylonului. Numai această coală a adus 5 300 sterline.

Tot cam pe atunci, în Italia, un colecător de hirtie veche a vîndut în bloc, unui colecționar, un pachet de scrisori vechi francate cu mărci din vechile state italiene. La desfacerea lui, norocosul cumpărător a găsit 254 plăcuți francate cu 748 exemplare din primele emisiuni ale Toscanei și ale ducatului Modena, printre care și câteva exemplare din valoarea de 80 cenți, a Guvernului Provisoriu din Modena și o sută din cea de o liră, din 1852, ambele foarte rare. Pe scurt, un lot a cărui valoare este azi de ordinul milioanei.

O altă „descoperire“ fabuloasă este cea cunoscută sub denumirea de „lotul Hemingway“. Acesta se compunea dintr-o arhivă veche vîndută de o bancă din Filadelfia, fabricii de hirtie Hemingway. În această corespondență — scăpată de distrugere numai prin întîmplare — s-au găsit sute de scrisori vechi, dintre care 105 erau francate cu rarele mărci locale din Saint Louis (S.U.A.). Numai pentru aceste scrisori s-au obținut peste 43 000 dolari.

Tot dintr-o „descoperire“ provine și unicul exemplar cunoscut din faimosul „5 cenți“ pe hirtie azurată, emis de „Postmasterul“ din Alexandria (S.U.A.) în 1846. Marca fusese aplicată de un tinăr, pe o scrisoare trimisă logodnicei sale; se încheia cu rugămîntea de a arde scrisoarea. Destinatară nu a dat curs cererii și astfel fiica sa a putut realiza — după mulți ani — 10 000 dolari din vânzarea ei.

Tot la Filadelfia, acum cîțiva ani, în cursul unor amenajări într-o clădire pentru birouri, înlăturîndu-se un zid despărțitor s-a dat peste un ungher în care se aflau lăzi cu arhivă veche comercială. Peste 500 scrisori erau francate cu marca de 10 cenți din emisiunea S.U.A. din 1847, reprezentînd azi o valoare filatelică considerabilă.

Dar există și „descoperiri ratate“. Iată un caz. La Neapole, un filatelist a întrebat pe un cunoscut în vîrstă dacă nu cumva păstra ceva mărci din tinerețea lui. Aceasta și-a adus aminte că lipise multe exemplare din marca de 1/2 tornesi a Neapolelui, ca ornament, pe o mîsuță care ar fi trebuit să se mai găsească în pod. Imediat a fost organizată o expediție, mîsuța a fost găsită într-un ungher. Dar vai, nici urmă de mărci. O slujnicuță găsise că ele nu-și aveau nici un rost pe o masă atît de drăguță și le înlăturase cu mare grijă, distrugînd valori care ar fi putut fi astfel recuperate.

Precum se vede, podurile joacă un mare rol în toate aceste întîmplări. Poate că nu ar strica să dăm și noi o raită: nu se știe dacă nu putem da peste o surpriză plăcută!

ENEZA, VIAȚA ȘI ÎNSEMNĂTATEA ZILEI MĂRCII POȘTALE

GRIGORE RACOVICANU

La 2 iulie 1890, Administrația Poștelor din Marea Britanie a folosit un ștemplu ocazional „Penny postage jubilee” (jubileul mărcii poștale) pentru sărbătorirea a 50 ani de la apariția celebrului „penny black”, prima marcă poștală din lume.

În anul 1935 colecționarul german Hans von Rudolphi (1884–1944) a propus ca o zi din an să comemoreze marca poștală prin emiterea unui timbru special. Această idee avea rădăcini mai adânci în Germania, întrucât într-o publicație din 1895 se sărbătorea a VII-a zi a filateliștilor germani (Deutschen Philatelisten Tag).

Congresul internațional al F.I.P. din Luxemburg de la 29 august 1936 a adoptat sugestia colecționarului Rudolphi, pe care a supus-o Congresului Uniunii Poștale Universale din Paris în anul 1937, unde s-a hotărât că fiecare administrație poștală are facultatea de a hotărî data și oportunitatea emiterii unei emisiuni care să sărbătorească ziua mărcii poștale.

Calea a fost deschisă de Administrația Poștelor Franceze, prin organizarea unei expoziții internaționale PEXIP 1937, când s-a retipărit prima marcă franceză și s-a aplicat o ștampilă specială.

Revista belgiană „Le monde des Philatelists” (nr. 255 din iunie 1973) exprimă părerea că prima administrație care a realizat o emisiune specială pentru ziua timbrului ar fi cea din Austria cu seria generalilor din 1935. Se pare că există o coincidență între propunerea Rudolphi și apariția acestei serii menționată de revista belgiană, care se încadrează în emisiunile anuale ale acestui stat: poeți 1931, pictori 1932, arhitecți 1934, medici 1936.

În acest caz trebuie făcută următoarea distincție: nu se pot socoti emisiuni comemorative ale zilei mărcii poștale decât acelea care poartă inscripția caracterizantă: *Journée du timbre poste*; *Tag der Briefmarke*; *Giornata del Franco Bollo*; *Dia del Sello*; *Ziua mărcii poștale*, pe când mărcile emise cu prilejul unor manifestări, evenimente etc., chiar filatelice, care nu au această inscripție nu pot fi socotite mărci jubiliare ale acestei zile decât printr-o largă asimilare.

Englezii folosesc termenul „Stamp Day”, deși Administrația Poștelor Britanice nu a emis mărci pentru această zi.

În țara noastră, cu prilejul expoziției „Efiro 75” din 1932 și al expoziției din 1958 — 100 ani de aniversare a emiterii primei mărci românești, au fost tipărite mărci dedicate acestor evenimente, dar ele nu sînt comemorative ale zilei mărcii poștale, prima emisiune de acest fel fiind tipărită în 1959.

De asemenea, mărcile franceze din 1923 cu supratiparul Congresului Filatelic din Bordeaux sînt mărci comemorative ale unui congres, dar nu comemorative ale zilei mărcii poștale.

Un număr destul de important de administrații poștale n-au adoptat însă sugestia emiterii de mărci comemorative ale zilei mărcii poștale ca: Danemarca, Finlanda, Grecia, Lichtenstein, Luxemburg, Marea Britanie, Norvegia, Suedia, etc.

Administrația Poștală din Elveția n-a emis mărci care să comemoreze ziua mărcii poștale, dar a folosit în 1937 o ștampilă cu această mențiune specială. Administrația Poștală din Austria a sărbătorit ziua mărcii poștale tot din 1937 printr-o ștampilă „Tag der Briefmarke Wien 1937”, dar numai din 1952 se întilnește această mențiune pe mărcile poștale.

Alte țări au tipărit aproape fără discontinuitate în fiecare an emisiuni cu mențiunea zilei mărcii poștale, după cum urmează: Germania din 1942, Franța din 1944, Monaco din 1945, Ungaria din 1946, Saar din 1950, Cehoslovacia și Polonia din 1957, România din 1959, Portugalia din 1960, Belgia din 1961.

Este de observat înalta exprimare artistică și grafică a acestor emisiuni, care se întrec unele pe altele.

Amintirea extensivă a tuturor acestor emisiuni ar întrece cadrul acestui articol, așa că îmi voi îngădui să enunț cîteva din cele ale Administrației Poștale din România, care se caracterizează prin realizări deosebite: 1967 — „Trecerea Buzăului” după gravura artistului francez Rallet, cu cartușe laterale în stil brîncovenesc; 1970 — o căruță poștală pe timp de iarnă a pictorului austriac Vol-

kers ; 1971 — „Portret de femeie cu scrisoare” de pictorul Sava Henția ; 1973 — „Surugiul” de pictorul Verona.

Se pune însă o problemă : ce înseamnă, cu alte cuvinte ce înțelege să comemoreze ziua mărcii poștale ? După părerea mea înțelesurile sînt multilaterale. Astfel :

În primul rînd mă gîndesc la acei care au inventat marca poștală al cărei embrion au fost acele bilețele de cite „un sou” (5 bani) pe care Vélayer le emisese în 1953 pentru trimiterea unei scrisori în raza orașului Paris (bilețele ce corespund exact funcției mărcilor poștale actuale).

Încercarea lui Vélayer a rămas fără urmări din cauză că mijloacele de transport erau încă rudimentare. Dacă el ar fi avut la dispoziție motociclete sau cel puțin biciclete, altul ar fi fost rezultatul acestei inițiative și marca poștală s-ar fi născut din veacul al XVII-lea.

Abia în secolul al XIX-lea publicistul Rowland Hill *) a izbutit să convingă Administrația Poștală din Marea Britanie să renunțe la sistemul taxării pe distanțe, înlocuindu-l cu o taxă fixă de 1 penny. Inovația a reușit peste așteptările inițiatorului însuși, din cauza ajutorului căilor ferate ce asigurau un transport rapid, punctual și mai cu seamă pentru cantități mari. Fără căile ferate propunerea lui Rowland Hill s-ar fi soldat cu un faliment total pentru poștă.

Rowland Hill se poate deci socoti părintele mărcii poștale, care s-a concretizat la început printr-un întreg poștal (primul din lume) — plicul Mulready — și concomitent prin marca poștală adezivă (1840) — penny black.

Gîndul meu se mai îndreaptă și către Heinrich von Stephan **), mic funcționar al poștei din Prusia, care a conceput mecanismul schimburilor internaționale ce se făceau prin decontare, sistem birocratic care îngreuna și întîrzia circulația poștală internațională, iar cheltuielile de contabilizare întrecu valoarea taxelor percepute.

Heinrich von Stephan a conceput ca taxele poștale să fie percepute de administrația unde avea loc expediția, cu presupunerea că taxa scrisorii de răspuns va compensa spezele poștei de destinație. Același raționament l-a făcut și pentru scrisorile de tranzit : fiecare administrație poștală slujind pe celelalte scontează să fie ajutată la circulația scrisorilor expediate. La inițiativa lui von Stephan, ajuns director general al Poștelor din Prusia, s-a înfiptuit Uniunea Poștală Universală în 1874 la care au participat, la constituire, 22 de state printre care și țara noastră și care s-a extins prin adeziunea tuturor statelor din lume.

Acest organism — U.P.U. — reprezintă organizația internațională cea mai desăvîrșită

în ceea ce privește realizările sale, pentru că toate administrațiile poștale membre aveau interese reciproce în executarea cu cea mai desăvîrșită bună credință a stipulațiilor convenției, pe cînd multe alte tratate și convenții internaționale au fost executate ținînd seama de forță sau de cerințe politice de moment.

În același timp mă gîndesc la milioane de muncitori din administrațiile poștale, care cu munca și abnegația lor, mergînd pînă la sacrificiul sănătății și chiar al vieții nu-și cruță oboseala pentru realizarea circulației poștale, care în destinul omenirii au același rol ca globulele roșii în circulația sanguină.

Mă mai gîndesc și la milioanele de filateliști care prin munca și contribuția lor au determinat administrațiile poștale să nu privească marca poștală numai din punct de vedere utilitar, transformînd-o într-o adevărată operă de artă.

„Sărbătoarea filateliei trebuie să dovedească marelui public ceea ce este realmente filatelia, dintr-o trecere ușoară de timp a devenit o adevărată știință a cărei valoare educativă și culturală este inestimabilă și joacă un rol din ce în ce mai important în folosirea timpilor liberi” (Le Monde des Philatelistes, nr. 255/1973).

Anumiți filateliști ar dori ca administrațiile poștale să emită mărci potrivit sugestiilor lor, dar aceasta nu este cu putință, deoarece administrațiile poștale privesc înainte de toate interesele naționale, politice și economice. Meritul și sirguința filatelistului este ca din noianul de emisiuni din lumea întregă să selecționeze ceea ce este esențial în tematica pe care o îndrăgește.

Și pentru că șirul dezvoltărilor noastre ne-au adus să ne referim la colecția tematică, amintim că mărcile emise cu profilul zilei mărcii poștale reprezintă în marea lor majoritate activitățile poștale.

În acest context trebuie amintiți și cei ce desenează mărcile, făcînd din ele deseori adevărate opere de artă care reprezintă o desfătare nu numai pentru cei ce le colecționează, dar și pentru toți iubitorii de frumos.

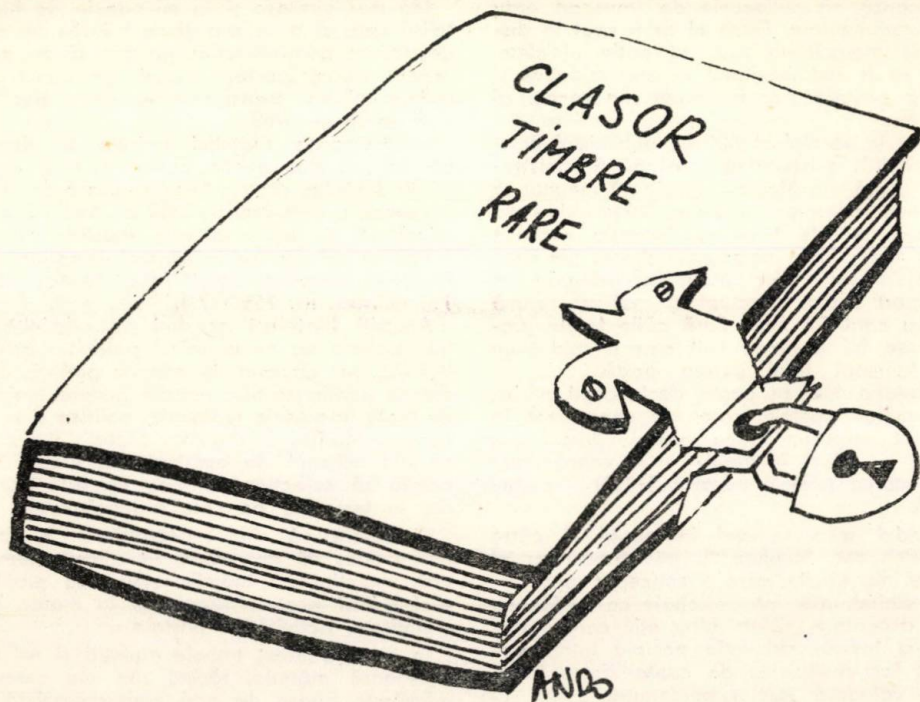
În încheierea acestor rînduri consider că ziua mărcii poștale este o sărbătoare a tuturor locuitorilor pămîntului care folosesc marca poștală drept mijloc de comunicare, o verigă de bază a civilizației omenești ; cu cît legăturile prin corespondență vor fi mai numeroase, cu atît ne vom cunoaște, ne vom înțelege mai bine și, ca urmare, ne vom iubi mai mult, marca poștală reprezentînd rîndul afectiv al păcii universale.

* Rowland Hill (1795—1879), reformator englez, s-a născut în localitatea Kidderminster, la 3 decembrie 1795. Într-o anumită perioadă a fost învățător, după care și-a îndreptat ac-

tivitatea spre probleme sociale și de interes public. În 1837 a publicat o broșură intitulată: „Reforma administrației poștale“, prin care susținea uniformizarea taxei poștale interne la 1 penny, indiferent de distanță și percepută de la expeditor prin aplicarea unei mărci adezive.

Cu toate opunerile oficialității, un vot al Parlamentului, din 1839, adoptă propunerea sa și la 10 ianuarie 1840 noul sistem este pus în aplicare. Pentru rezultatele spectaculoase date de această reformă, în 1846 i s-a făcut un dar de 13.000 lire sterline, strinși prin subscripție publică; în 1847 Hill a fost numit subsecretar în Direcția poștelor, iar în perioada 1854–1864 a fost numit titular al acestei administrații.

** Heinrich von Stephan (1831–1897) s-a născut la 7 ianuarie 1831 la Slop, în Pomerania, ca fiu al unui meseriaș. După terminarea studiilor gimnaziale, în etate de 17 ani, intră în serviciul poștelor din Prusia, obținând în orașul natal primele grade inferioare ale carierei sale. Transferat la Colonia (1851), metropola provinciilor renane și însemnat punct de tranzit european, întrezărește importanța ușurării schimburilor poștale internaționale prin aplicarea unor măsuri de simplificare pe care le inițiasă în calitate de director general al poștelor Confederației Germane de Nord, la etatea de 39 ani. În 1885 a fost proclamat doctor „honoris causa“ al Universității din Halle. A decedat în 1897.

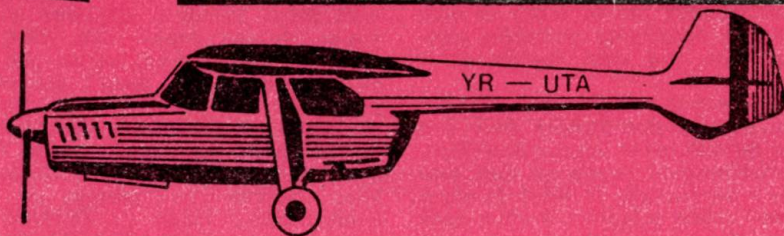
MĂRCI SALVATOARE

O întreprindere de fierărie cu o vechime de un veac și jumătate a fost salvată de faliment printr-o fericită împrejurare. Cu ocazia inventarului de lichidare a firmei, s-a găsit într-o ladă vechea corespondență a firmei, datînd din anii 50–60 ai secolului trecut: facturi, scrisori, cu mărci din Saxonia, Hamburg, Bremen, Brannschwig și din celelalte state vechi germane.

Expertul filatelist chemat a lucrat mai bine de trei zile — pînă ce a stabilit că valoarea acestor piese clasice era de aproape o sută de mii de mărci germane. Piese descoperite au fost vîndute în bloc unei firme din Berlin și falimentul a fost evitat.

55 bani

POSTA
AERIANA

ORIZONTAL : 1) Cosmonaut sovietic participant, împreună cu A. G. Nikolaev, la *Primul zbor spațial în grup*, cu acest prilej țara noastră a emis în 1962 trei valori. 2) Înaintaș al aviației românești al cărui chip apare pe primele două valori din emisiunea Ziua aviației (1960) — Inedit (dim.) 3) Prefix pentru egalitate — Prima cosmică, text supratipărit cu roșu pe marca emisă în anul 1959, când a fost lansată Prima planetă artificială a sistemului solar (pl.) 4) Anatomie (abr.) — Refren din cîntecule populare — Începe ! 5) Transporturile aeriene române prezentate grafic pe ultima din cele 5 valori ale seriei *Mijloace de transport* emisă în 1963 — Alitudine (abr. uz.) 6) Preot mahomedan — Asociația Europeană a Liberului schimb (abr.) 7) Începe eclipsa ! — Fundal grafic de pe mărcile emisiunii (sing.). 8) Format central ! — Propulsați ! 9) Inginer român de notorietate internațională creator al *primului avion cu reacție* (1910), realizare care a fost marcată filatelice la cea de-a 40-a aniversare prin emiterea unei mărci de 60 bani — Privește. 10) *Primul om în cosmos*, cosmonautul erou al cărui chip a apărut pe nenumărate mărci atât în anul istoricului zbor, cât și ulterior — Băutură tare. 11) Munte ! — Astrul aflat în eclipsă totală la 15.II.1961, eveniment cosmic marcat filatelice prin emiterea a două mărci (1 leu și 60 de bani și 1 leu și 75 de bani) — Semilună !

VERTICAL : 1) Cea de-a 50-a aniversare a celei civile (1970) a prilejuit emiterea unei frumoase serii dantelate de două valori — Congres comemorat în 1947 marcat printr-o serie de 3 valori și două mărci de *Posta aeriană* în valoare de 1100 lei și respectiv 3 000 + 7 000 lei (abr.) 2) Astrul nopții ilustrat pe colțul din stînga sus al mărcilor din 1963 emise sub titlul inițial *Cosmonautica în slujba păcii* — Popor iugoslav 3) O foarte frumoasă serie de *Postă aeriană* emisă în anul 1959 (nu mai puțin de 10 valori în policromie) — Cititor în stele (fig.). 4) Mioare — Prenume masculin — Nănaș .5) Însemne dragi înscrise pe valorile de 55 bani și 1 leu emise cu prilejul celui de-al XI-lea Congres al partidului nostru — Marginea unei mărci ! — Prefix acvatic. 6) Produs de pasăre — Localitate prezentată în cea de pe urmă marcă a emisiunii *Vederi de la munte* în 1960 (2 lei). 7) Crocănit — Pornire în spațiu ! — Număr (abr.) 8) Absorbții curative. 9) Vechi fotbalist de la Rapid — Adjectiv pentru o serie de genul celei intitulată *Primul zbor în grup* (formată din 3 valori) (masc.) 10) În zbor — *Păsări migratoare* (sing.) 11) Domnul muntean care apare pe o colită de *Postă aeriană* emisă în 1959 cu prilejul sărbătoririi a cinci secole de atestare documentară a orașului București — Năvală... în păsările din curte !

Dictionar : IMAM, IDRO, COE.

TOMA MICHINICI

ARCOFILIA,

RAMURĂ A FILATELIEI PE NEDREPT NEGLIJATĂ

TOMA COMĂNESCU

Pe măsură ce filatelia s-a dezvoltat și a cuprins tot mai mulți adepți, parafilatelia a început și ea să aibă o pondere tot mai mare în pasiunea filateliștilor, completind acel „briliant de hirtie”, cum numea marca poștală marele colecționar Gheorghe Matheescu-Sinaia.

În cele ce urmează am să încerc să arăt câte ceva despre importanța marcofiliei pentru filatelie, care și-a cam neglijat acest „copil” al ei.

Desigur, în centrul colecției unui filatelist sînt mărcile poștale, dar acestea dacă sînt încadrate și de alte piese poștale diversifică, variază, înfrumusețează exponatul care este prezentat la o manifestație filatelică. În afară de faptul că-i ridică valoarea, îi dă o notă de distincție, de originalitate. Aceasta este și explicația că la expoziții se remarcă, din ce în ce mai mult, prezența tot mai numeroasă a întregurilor poștale, a ilustratelor-maxime, a obliterărilor speciale, încoronînd cadrul cu mărci poștale adezive, care primește și o apreciere mai bună din partea juriului.

Marcofilia sau ștampilofilia se ocupă cu studiul și colecționarea ștampilelor poștale. Ea se împarte în două: *marcocartofilia*, care cuprinde ștampilele de pe cărți poștale sau plicuri obișnuite și *aerocartofilia*, pentru ștampilele de pe trimiterile poștale pe calea aerului.

În țara noastră s-a vorbit puțin despre ștampile. Studiarea acestor „urme” este utilă și recomandabilă întrucît stimulează căutarea, aflarea de „perle” în materie, care nu înseamnă numai adevărată filatelie ci și istorie poștală.

În marcofilie trebuie să vorbim despre două aspecte: instrumentul cu care se aplică ștampila (ștemplul) și obliterarea în sine.

Ștemplul, unealta cu care se imprimă ștampila pe scrisoare, este o placă de metal din lemn sau din cauciuc („gus” în limbajul gravorilor), obișnuit rotundă, cu diametrul în jur de 20 mm și care are

fixat perpendicular pe el un miner; pe partea liberă are înscrisă în relief denumirea unei localități și un bloc-datar („șifri de data zililor și a lunilor de pus la ștemplu”) schimbător pentru a face data zilei, arătarea oficiului, timpul de cartare.

Operația de obliterare se face prin umezirea plăcii cu tuș și aplicarea ei pe scrisoare. Într-un raport din 1858, Biroul expediție din Fălticeni cerea „un ștemplu cu titulația acestui birou”, iar alt raport „să se facă ștemplurile cuvenite pentru scrisori și plicuri”. Încă din 1859 instrucțiunile cereau ca ștampilarea să se aplice din plin pe toată marca, deoarece un birou solicita „un ștemplu cu titulația acestui birou, fiindă cu FRANCO nu să acoperi marca după trebuință”, iar Regulamentul din 1861 arăta că: „fiecare subprefect de plasă va primi un timbru umed, cu designația biroului și înlăuntrul căruia subprefectul va fi dator a înscrie data zilei pornirii sau sosirii scrisoarei fiecărei corespondențe”.

În constatarea timpului de folosire a unui ștemplu se examinează diferitele particularități de uzură pe care le prezintă acesta. În acest sens este bine să redau aici cele spuse de ing. Ilie Demetrescu, vechi și reputat filatelist pentru sublinierea afirmațiilor mele:

„Colecționarii de nivel ridicat deosebesc în multe cazuri, cu care anume ștampilă (ștemplu) este ștampilată o marcă, în ce măsură ștampila este aplicată frumos și cu ce fel de tuș a fost aplicată: apoi în cadrul fiecărei ștampile interesează foarte mult data obliterării: dacă aceasta s-a făcut în prima zi a introducerii ștampilei respective sau în ultima zi de folosire; de asemenea în ce stadiu de uzură se află ștampila aplicată etc.... Valoarea diferită a mărcilor purtătoare de astfel de obliterări depinde, bine înțeles în primul rînd, de raritatea acestora”.

Întîia zi sau data timpurie de circulație, de folosire a unui ștemplu, se numește în limba engleză „early date” și respectiv „last

date" — data tirzie, pentru ultimele zile de circulație.

După modul cum ștemplurile execută obliterarea, distingem :

— obliterare *mecanică* („la rulu" sau „fără sfârșit"), cu adaos în prelungirea anulării de loc și dată, în linii paralele drepte sau ondulate, ori cu text, unele cu repetarea aceleiași inscripții, altele compuse dintr-un text în două părți alăturate sau în două texte diferite, alăturate ;

— obliterarea *manuală* („cu ștemplul" sau „de mână").

Obliterare sau *ștampilare* este urma lăsată prin operația ștampilării, semnul care îl face organul poștal pe scrisoare pentru a anula mărcile poștale, a indica localitatea și data de plecare sau de sosire a corespondenței, numită și „timbrul biroului, timbrul umed sau de anulare" în Regulamentul poștal al scrișorilor din Principatele Unite din 1861, care precizează că „orice scrisoare, pachet, jurnal sau scrisoare tipărită, cu orice francament ar fi, capete pe ea timbrul biroului cu data zilei când depunerea s-a efectuat" ;Obiectele francate sînt însemnate fără osebire cu cerneală neagră prin timbrul de anulare". Regulamentul din 1873 prevedea, tot în legătură cu ștampilarea, următoarele : „Stricarea sau deprecierea mărcilor poștale se va face numai prin ștampila de zi", pe cînd Anafora din 7 martie 1851 a Moldovei prevedea că „scrisorile ce se depun la oficii trebuiesc ștampilate cu o pecete purtînd în mijloc numele orașului și împrejur data zilei de prezentare". Cînd taxele se plăteau anticipat, pe scrisoare se aplica și o ștampilă cu indicația FRANCO. Aceste obliterări au forma lunguiată, cu colțurile rotunjite și cu inscripția în caractere chirilice. Ștampilele în Muntenia sînt cunoscute din anul 1854, cu forma liniară fără cadru, conținînd în chirilică denumirea localității iar dedesubt — data. În 1858 în Moldova, odată cu introducerea mărcilor adezive, s-au aplicat ștampile în dublu cerc concentric cu legende în caractere latine, conținînd localitatea, Moldova și data, fără arătarea anului. În 1859 au fost introduse ștempluri de felurite forme, dar cu conținutul uniform — FRANCO și denumirea localității. Între anii 1861 și 1865 poșta din Iași a folosit o ștampilă de formă pătrată, cu colțurile tăiate, care pe lîngă inscripția JASSY cuprindea și data completă, denumită ștampila „Draperie". Din 1862 toate birourile poștale din Principatele Unite au fost înzestrate cu ștempluri rotunde cu legenda, localitatea și data. Anul 1865 a însemnat introducerea ștemplurilor oarbe în formă de grătar în linii simple, numai pentru Iași din linii duble iar poșta din București utiliza și ea un ștemplu mare dreptunghiular, în grătar, cu cadru și cruciule la întretăierea liniilor. În 1867 s-au

introdus ștempluri avînd mențiunea timpului : DIM, DUP, AMIADI, SERA și DUPĂ PLECARE. Au urmat o seamă de ștempluri de forme și mărimi variate.

Unele țări (Austria, Anglia) au întrebunțat ștampile așa-zise MUTE sau de anumite forme, respectiv — semnificații, ca : o stea pentru trimiteri ce n-au fost expediate regulat în ziua predării din cauza cartării greșite ; un triunghi — scrisoare ce a fost depusă după închiderea sacilor ; linii paralele într-un oval sau rotund pentru trimiteri insuficient francate ș.a.

După prevederile Convenției U.P.U. corespondența este însemnată (obliterată) la biroul P.T.T. de origine, indicîndu-se în caractere latine, locul și data. La biroul de sosire a corespondenței, eventualele mărci obliterare nu se vor ștampila ci se vor anula cu creionul.

Ștampila completează timbrul poștal, îi dă acestuia un fel de vitalitate deosebită și constituie pentru el un certificat de origine însăși. Mărcile în stare neuzată sînt lipsite de sens și n-au decît valoarea unei simple miniaturi, cîteodată artistică, dar acoperite de o ștampilă și mai ales specială, ele trăiesc, sînt dovezi autentice ale manifestațiilor pe care le celebrează „îndeplinindu-și astfel rolul cu prisosință" — scria Georges Chapier, membru al Academiei Franceze de Filatelie, iar R. Zoscsack spunea : „ștampilele tot așa ca și mărcile constituie istoria poștei".

În zilele noastre obliterarea comportă :

— anularea mărcilor poștale, prin aplicarea peste ele de semne grafice care le desfigurează pentru a împiedica reintrebunțarea lor la francare ;

— arătarea locului și datei expediției ;

— publicitatea cîteodată, uneori cu ilustrații.

După conținut obliterările se împart în :

1) Curente, de serviciu sau de loc și dată, care cuprind numirea localității și data.

2) Speciale, cu text în afara obișnuitei anulări poștale, indicînd un eveniment anume. Acestea pot fi :

- a) ocazionale (festive sau comemorative) a căror întrebuițare este limitată la o manifestație (congres, expoziție, aniversare) ;
- b) recomandări poștale, conținînd o îndrumare a publicului în domeniul poștal ;
- c) reclame.

Obliterările speciale sînt permanente (în genere recomandările poștale) și temporare, care servesc la prefațarea unei manifestații.

De cîtu timp obliterationile speciale au devenit mai numeroase, variate, atrăgătoare, ștampilele avînd text în prelungirea obișnuitei anulări poștale, cu inscripții sugestive și contribuții substanțiale educative și de propagandă.

Ștampilele speciale au apărut pe la sfîrșitul secolului trecut, cu prilejul Expoziției Universale de la Paris din 1878 cînd a fost întrebuițată obliterationea PARIS EXPOSITION UNIVERSELLE ; în țara noastră, cu ocazia primei expoziții filatelice, în 1894 (în cadrul unei expoziții a cooperatorilor) s-a utilizat o ștampilă cu legenda EXPOZIȚIE.

Acestea au intrat în preocupările filateliștilor, de vreun sfert de veac : în 1949 Pierre Drouaire prin revista franceză „Le Timbre” formula primele noțiuni.

Ca să cuprindem toate obliterationile speciale, deci pe acelea care au un text în afara inscripției de „loc și dată”, înclinăm să le numim publicitare, pentru că ele anunță, recomandă, îndeamnă, solicită, comemorează, fac propagandă sau reclamă, mobilizează masele pentru o idee, pentru o manifestație de înaltă ținută. Iată cite contribuții importante aduc obliterationile speciale, care în final fac publicitate !

Din deceniul al treilea al secolului, colecționarii români au început să vadă tot mai des obliterationi publicitare, acestea fiind introduse mai curent de Poșta Română. Între primele apărute au fost recomandările poștale, au urmat anunțurile, reclamele, cele ocazionale, apoi lozinci mobilizatoare.

Dintre obliterationile speciale nu pot fi omise ștampilele „Prima zi a emisiunii”, care anunță punerea în circulație a mărcilor poștale, inovație a S.U.A. din 1937, la noi în țară introdusă din 1947.

În unele cazuri numai obliterationea arată felul întrebuițării și indică valoarea filatelică a scrisorii.

Poștele străine ca și cele militare s-au născut din obliterationi. De un deosebit interes pentru țara noastră sînt ștampilele dinaintea introducerii mărcilor poștale adezive. Acestea sînt așa-numitele ștampile prefilatelice care, astfel cum scria P. Murea, „au semnificația similară cu a timbrelor poștale introduse mai tîrziu”.

Poate că în rîndul ștampilelor trebuie clasate și preobliterationele — mărci care au fost obliterate înainte și vindute astfel marilor întreprinderi pentru a-și franca diferite imprimări ; de obicei acestor piese li s-a aplicat o ștampilă-supratipar indicînd localitatea de expediție. Primele preobliteratione au fost emise de S.U.A. în 1847. În țara noastră nu s-au operat astfel de preștampilări.

Ștampilă aplicată curat și citeț pe un colț al mărcii poștale și fără a fi alterat prea mult desenul constituie „ștampilă filatelică”, care este căutată de filateliști.

Pentru determinarea organelor poștale ca ștampilele care obliterationează scrisorile să fie curat aplicate, filateliștii sau societățile lor lipesc pe trimiteri etichete convenționale cuprinzînd indemnuri ca : Ștampilăți cu atenție etc.

Rapida înmulțire a scrisorilor a creat probleme dificile atît pentru francare cit și pentru ștampilare. Ca o consecință s-a adoptat de către unele administrații poștale un sistem care înlocuia nu numai marca poștală adezivă dar și anularea sa : mașina de imprimat-obliteration — francarea mecanică — care a dat naștere mecanoteliiei. Prima dată aceasta a fost introdusă de Noua Zeelandă în anul 1904 și a fost admisă de U.P.U. în 1920, iar în țara noastră este utilizată din toamna anului 1929. Mașina de francat funcționează pe un principiu simplu : un contor cu o deschizătură în care se introduce scrisoarea care trebuie francată. Dintr-o învîrtitură de manivelă sau electric este imprimat un cadru de forma mărcii, cu denumirea țării și cu valoarea de francare, totodată făcîndu-se și obliterationea. Imprimarea mai conține alături : indicativul mașinii, numărul de ordine al scrisorii, întreprinderea sau instituția care o folosește, eventual o reclamă, sfaturi sau desene sugestive, totul în roșu, conform obliterationii publicitare figurative originale sau convenției U.P.U.

Multe francaturi mecanice în România au texte eficiente, frumoase. Astăzi însă, francaturile mecanice sînt simple, ne mai prezentînd interesul publicitar dobîndit anterior.

Cîndva, Traian Turtureanu, fostul director al revistei „Schimb Club Român” care apăsese la Craiova, și un harnic propagator al filateliei, scria : „...Foarte puțin costisitoare și foarte atrăgătoare, colecțiunile de obliterationi întrebuițate scurt timp atîng astăzi prețuri demne de un „Cap de bour sau de un „Post Office”...”.

Poate că se exagerează, dar poate fi și un adevăr pentru pasionații de astfel de piese!

Colecționarii din străinătate au început să dezvolte tranzacțiile și în acest sector filatelic.

Acum cițiva ani, Casa franceză C. Demarest a organizat „Vinzări pe bază de oferte”, la care, în broșurile de prezentare, ofereau și scrisori cu oblitterări speciale, unele din a doua jumătate a secolului trecut, altele din timpurile noastre. Prețurile de pornire la licitație erau cuprinse între zeci și sute de franci piesa.

Revista „Il Collezionista — Italia filatelica” are o rubrică permanentă — Annulli Italiani — în care publică oblitterările speciale ce apar. Într-un număr am numărat 17 tematici reprezentate.

Dar nu putem să evidențiem numai partea comercială ci și latura pur filatelică a

acestei discipline, care deschide un domeniu deosebit ce se dezvoltă cu pași uriași, în pasiunea noastră.

Ce surprize, ce descoperiri interesante de istorie poștală, produce examinarea ștampilelor. Acestea le-am aflat cînd, studiind și alcătuiind o colecție cu evoluția oblitterărilor poștale din PLOIEȘTI, am găsit că pentru această localitate, de-a lungul anilor, s-au întocmit ștempluri cu zece forme grafice, ceea ce nu s-a mai întimplat cu nici un alt oficiu poștal românesc: PLOYEST, PLOESCI, PLOJESTIE, PLOESCHTI, PLOIESCI etc.

ȘTAMPILE DE "HOTEL,,

Un capitol oarecum aparte în cîmpul vast al oblitterărilor poștale îl constituie acela al ștampilelor oficiilor poștale funcționînd pe lîngă hoteluri. Fără a fi extrem de rare, astfel de exemple nu sînt întîlnite decît într-un număr destul de limitat de țări.

Una dintre administrațiile poștale care a folosit frecvent astfel de ștampile este cea egipteană. Pentru a veni în sprijinul organizației turistice, o seamă de oficii poștale au fost create pe lîngă hotelurile cele mai importante, atît în Cairo, cit și în alte localități cu mare mișcare turistică (Luksor, Assuan, Heliopolis etc.).

Ștampilele de loc și dată folosite de aceste oficii au avut aceleași caracteristici ca și tipurile de ștampile curente în uz la datele respective, dar în spațiul rezervat denumirii localității ele poartă și denumirea hotelului.

Ștampilele „de hotel” au început a fi introduse în ultimul deceniu al secolului trecut. Utilizarea lor mai largă se situează în perioada 1900—1940, însă ștampilele tirzii se întîlnesc pînă în preajma anului 1900.

Ținînd seama că poșta egipteană a emis și mai multe mărci prezentînd mari hoteluri turistice, ștampilele respective își pot găsi un loc foarte potrivit, alături de aceste emisiuni, în colecțiile cu tema „Turism”.

NEAȘTEPTAT, DAR PLĂCUT!

Un filatelist suedez a colecționat mărci false timp de 27 de ani. Dar iată că veni ziua cînd amatorul nostru de falsuri din diferite colțuri ale lumii a hotărît să se despartă de colecție. A chemat negustorii care intenționau să-i cumpere colecția. Dar nu mică îi fu mirarea cînd constată că la aproape fiecare două mărci, una era veritabilă!

PATRU LUNI DE POȘTĂ

CU BALOANE ȘI CU PORUMBEI

S-au dat și se dau mereu exemple despre marea capacitate a speciei umane de a se adapta la cele mai variate și potrivnice situații de viață, de a găsi soluții salvatoare în cele mai grele împrejurări. În asemenea ocazii, ingeniozitatea omului s-a manifestat uneori prin realizări uimitoare. Despre una din acestea — cu totul uitată — vrem să vorbim în cele ce urmează.

Era ziua de 2 august a anului 1870. La 15 zile de la declararea războiului, începuseră ostilitățile dintre Franța și Prusia. Peste numai o lună, împăratul Napoleon al III-lea capitula la Sedan, cu ultima sa armată nefricată. Victorioase, trupele prusiene s-au îndreptat repede spre Paris, pe care l-au asediat timp de patru luni, de la 19 septembrie 1870 la 28 ianuarie 1871, când nici o rezistență nu a mai fost posibilă.

Inconjurată din toate părțile, mîndra capitală a Franței nu mai avea nici un mijloc de comunicare cu restul țării, unde armate improvizate făceau încercări grele de a debloca Parisul. Trebuind neapărat să se țină legătura cu aceste armate, pentru coordonarea eforturilor, francezii și-au adus aminte de vechea invenție a montgolfierelor, a aerostatelor cu care frații Etienne și Joseph Montgolfier izbutiseră să se ridice pentru prima dată de la pămînt, în secolul precedent, la 5 iunie 1783.

Și astfel, la 23 septembrie 1870, la numai patru zile de la încercuirea și asediul Parisului, directorul poștelor de aici, pe nume Rampout, a trecut la organizarea unui amplu serviciu de trimitere a corespondenței peste capul asediatorilor. S-au confecționat atunci, foarte repede, 64 de baloane de diferite mărimi, care în aer au fost conduse de ingineri, profesori de fizică și de elevii lor.

Acești aeronauți improvizati ai Republicii au reușit să transporte în cele patru luni arătate peste 3 000 000 de trimiteri poștale, din care vreo două treimi au putut fi depuse la adresele lor. Operațiunile respective au implicat însă multe jertfe umane și materiale, deoarece nu toate baloanele au ajuns cu bine la destinația lor, cum este de imaginat. Unii aeronauți și-au pierdut viața, alții au fost răniți, în aer sau la sol.

Pe o hartă întocmită ad-hoc după război putem vedea locul în care a aterizat fiecare

balon și ce s-a mai întîmplat cu el, datorită tirului prusienilor, accidentelor și capriciilor vînturilor, aerostatele neputînd fi în nici un fel dirijate. În esență, 41 de baloane au putut ateriza fără nici o pierdere, scăpînd tuturor pericolelor. Altele au fost doborîte (două incendiate) sau duse de curenții aerieni în teritorii ostile, uneori chiar dincolo de Rin. Unul din baloane a ajuns cu bine tocmai în Norvegia, dar alte trei au căzut în ocean: unul în vestul Angliei iar două pe coasta atlantică a Franței.

Cu toate riscurile, aerostatele puteau pă-răsi Parisul, dar desigur că circulația în sens invers, din departamentele țării, era cu totul imposibilă. Ce se putea face pentru a realiza comunicații și în acest sens interzis, cum puteau fi transmise mesaje în interiorul capitalei asediate? Problema a fost rezolvată în mod simplu și elegant. Baloanele plecate din Paris duceau cu ele porumbei călători dresați. Acolo unde ajungeau, li se legau de picioare, cu precauțiile necesare, minuscule scrisori cu litere microscopice, așternute pe hîrtie extrem de fină. Numai două grame cîntărea un asemenea mesaj!

Nu a fost ușor să se găsească cei 354 de porumbei necesari, efectiv folosiți, într-o iarnă foarte aspră, cînd în Parisul înfometat erau vîinate pisicile, cînd carnea de cal se distribuia pe cartele de 30 de grame pe zi de persoană (24 de franci kilogramul), iar șobolanul se vindea cu doi franci bucata! Din cei 354 de porumbei utilizați au rămas pînă la urmă doar 60. Ceilalți au fost pierduți după mai multe sau mai puține curse, în cea mai mare parte doborîți de vîntorii prusieni. Grațioasele păsări au adus în Paris nu mai puțin ca 215 000 de scrisori, fără de care asediații nu ar fi știut nimic din ceea ce se petrecea în restul Franței.

A fost unicul caz din istoria poștelor cînd corespondența a circulat într-un sens cu ajutorul baloanelor și în celălalt cu ajutorul porumbeilor călători. Pe lingă avantajele de ordin imediat practic al acestui original sistem de comunicații — posibilitatea de a schimba informații, de a primi dispoziții, de a anunța hotărîri etc. a contribuit mult și la susținerea moralului populației din Paris și din departamente.

IOANA BOGDAN

SĂ ÎNVĂȚĂM
FILATELIE

CUM SĂ FOLOSIM CATALOGUL MĂRCILOR POȘTALE?

ADRIAN MITU

În ultimul moment am fost solicitat să scriu un articol despre modul de folosire a unui catalog de mărci poștale. Sarcină ingrată ținând seama că răspunsul corect ar fi: fiecare îl folosește cum poate. Dar s-o luăm pe îndelete.

Există desigur cel puțin două metode de tratare a subiectului. Una oarecum didactică, prin care spui pur și simplu: caută dacă este vorba de „Catalogul mărcilor poștale românești” la „Indexul alfabetic al emisiunilor filatelice”. Dacă seria se intitulează bunăoară „Expoziția tehnică, industrială și agricolă”, vei fi îndrumat la pag. 249 de unde vei lua cunoștință că seria respectivă — neobliterată — este cotate cu 4 lei (fiecare valoare — seria are 4 valori — avînd aceeași cotă: cîte 1 leu). Dar de fapt acest „ultim” catalog românesc a apărut în 1974 și prețurile (cotele) au suferit modificări. Deci, faceți bine și apăsați la o altă sursă „Lista de prețuri a mărcilor poștale românești și străine”. Aici o să aflați că seria „Expoziția tehnică, industrială și agricolă” este cotate 10 lei, deci raportată la bucată, fiecare valoare este evaluată 2,50 lei. În cazul cînd mărcile din serie ar fi avut cote diferite, raportul nu poate fi decît proporțional (deci, o marcă din cele de mai sus, cotate să zicem 0,50 lei în „catalog” are drept corespicient cota de 1,25 lei).

Dacă vrei să știi cum sînt cotate mărcile în cataloagele internaționale, mergi tot la „coadă” și afli din index pagina la care se găsește țara emitentă a mărcilor ce te interesează și cauți cota respectivă. În catalogul Yvert o vei găsi în franci francezi, în catalogul Zumbstein în franci elvețieni, în catalogul Michel în mărci germane, ș.a.m.d.

Ținînd seamă că în „lista de prețuri” există

o „listă-anexă cu coeficienți de transformare în lei a cotelor prevăzute în catalogul Zumbstein pentru calcularea prețurilor de cumpărare-vînzare ale mărcilor străine” (din țările europene), precum și o altă listă anexă pentru mărcile din țările extraeuropene după cotele catalogului Yvert, înseamnă că ai la îndemînă în linii mari un material documentar satisfăcător.

Și cam asta ar fi — tot în linii mari — metoda „didactică” de a folosi cataloagele mărcilor poștale.

De își va pune vreun novice întrebarea: „Cum o să găsesc în Catalogul mărcilor poștale românești o marcă, dacă nu știu din ce serie face parte, sau cum se numește seria?”, vei avea pe unde scoate foarte ușor cămașa, spunîndu-i: „Uite-te dom’le după pozele din catalog, pînă dai de ea”. Și... l-ai lămurit.

Mai este însă o a doua metodă de folosire a catalogului, pe care mi-aș permite a o numi „științifică” sau cea pe care am numit-o la începutul articolului „drept cea care îți convine mai bine”. Adică, ținînd seamă că între cataloage există diferențe de cote — diferențe care exprimă puncte de vedere — folosești în schimburile „nevinovate” cu alți filателиști, catalogul care are cota cea mai mare atunci cînd... dai, și catalogul cu cota cea mai mică atunci cînd... iei. Depinde de... novice.

Sperăm că cele două metode prezentate mai sus au fost suficiente de lămuritoare și pentru inițiați și pentru novici, iar tentele de umor sau de satiră — cum vreți s-o luați — strecurate în articol, au fost cu totul și cu totul întâmplătoare, ele nedatorîndu-se subsemnatului ci pixului care a așternut pe hîrtie foarte în grabă cuvintele pentru tipar.

ARTA ÎN FILATELIA ROMÂNEASCĂ

Dr. DRAGOȘ NICOLESCU

Pentru a delimita precis sfera considerațiilor ce urmează, prima noțiune care trebuie lămurită este conținutul obișnuit al termenului de artă. De obicei, în tratatele despre istoria artei, există trei mari capitole: arhitectura, pictura și sculptura. Deși sub termenul generic de artă se mai pot introduce și alte noțiuni (porturi populare, olărie, ceramică, măști etc.), în cele ce urmează nu vom depăși cele trei compartimente clasice. (Anunțăm pe cititor că toate cifrele din paranteză indică numărul mărcii respective din C.M.P.R. ediția 1974.)

În privința modului de tratare a subiectului cuprins de titlu, cititorii noștri să nu se aștepte la o listă exhaustivă cu numere de catalog. În conceptul filateliei tematică, este la fel de important și sperăm ca cititorul să observe acest lucru, de a ști cum se poate alege și prezenta un subiect din sfera ce ne interesează.

ARHITECTURA ÎN FILATELIA ROMÂNĂ

Cît privește arhitectura, considerăm important să se știe că geniul poporului nostru a creat, de-a lungul secolelor, câteva stiluri arhitectonice distincte, proprii acestei țări și anumitor zone ale ei, ridicînd monumente ce nu se mai pot întîlni niciunde, chiar dacă se pot întrezări influențe din zone învecinate (bizantin, rus, gotic, romanic). Se pot distinge astfel bisericile din lemn din Maramureș, caracterizate de fleșa acută a turlei, cum ar fi biserica din Fildul de Jos (721), biserica cimitirului din Ieud (891), biserica din Plopiș (2697). Stilul moldovenesc poate fi exemplificat prin biserica Voroneț (602, 719, 2700, 3093, 2939), biserica Mănăstirii Putna (763, 768, 775, 2634), biserica Mănăstirii Moldovița (2811, 2955), biserica Mănăstirii Sucevița (755, 765, 769), biserica din satul Milisăuți (774), biserica Mănăstirii Dragomirna (758) și o biserică din Suceava (773). Mănăstirea Neamț este prost redată (601) fiind evidente mai mult adăogiri ulterioare.

Singularele biserici fortificate din Transilvania (ele sînt aproape 300) apar pe mărcile 886, 893 care reprezintă bisericile din Archița și Viscri. (Ne exprimăm regretul pentru că sîntem obligați să contrazicem indicațiile eronate oferite în C.M.P.R. 1974 aici ca și în alte locuri.) Asemenea monumente nu se mai întîlnesc nicăieri în Europa.

Arhitectura populară țărănească apare în seria „Muzeul satului” 1963 (2313—2319): Casa lui Creangă (611, 613, 2379), Casa lui Avram Iancu (890). Să reamintim de timbrul de ajutor (231, 232) și cel de poștă locală Păltiniș 1926 (PLP 15 și 16).

Prelucrări ale stilului popular se pot întîlni și în construcții recente făcute de arhitecți cunoscuți, cum sînt: clădirea Muzeului P.C.R. (1589) și Căminul cultural din Rădășeni (867), ca și pavilionul României de la Expoziția New-York 1939 (670), Expoziția 1906 și Serviciul Expoziției (199, 200), Craiova (3257) care reprezintă același stil.

Se mai pot remarca mărcile cu imagini de stil popular arhitectural Căișorii 1903 (142, 149, 552) și Hanul lui Manuc (2903) care ilustrează frumoase cerdacuri caracteristice.

O mențiune specială trebuie făcută pentru un gen de construcții, care pot fi socotite populare, și anume casele fortificate cunoscute sub numele de cule, caracteristice în Muntenia și Oltenia subcarpatică, dar și în cîmpia Țării Românești. În filatelia românească ele apar în reproducere la Expoziția 1906 (197, 198) și Cula Măldărești (3263).

În seria viticulturii din 1960 unele mărci au în planul doi frumoase elemente de arhitectură populară din zonele respective (2024—2030), între care porți sculptate, case etc.

Arhitectura românească mai există și pe unele reproduceri de picturi ca în „Hora” de Aman (3047) unde apare un cerdac de han, ca în tabloul lui Teodorescu Sion (2803) sau în reproducerea după casa tipică de deal din pictura lui Petrașcu (2614), precum și în peisajele rurale ale lui Andreescu (1263, 1265).

De fapt cele mai vechi construcții arhitectonice de pe teritoriul României se pot admira pe mărcile Histria (716), Callatis (1993), colifa dantelată a seriei „Anul European al Ocrotirii Monu-

mentelor" din 1976 cu incinta sacră circulară de la Sarmizegetusa dacică (Grădiștea de munte), Podul lui Traian (553, 556) prezent și în seria mai sus-amintită, Monumentul de la Adamclisi (410, 440, 441) reprezentat și el în seria citată, o metopă din 1967 (2810), Amfiteatrul din Sarmizegetusa romană (3185), pe marca Murfațlar (2030) unde apare un fundal cu un fronton frumos clasic susținut de coloane, și în sfârșit Columna lui Traian pe o marcă din seria amintită la început (Anul European al Ocrotirii Monumentelor) — există și ca marcă fixă pe un plic semiilustrat — și o metopă de pe columnă (554).

Despre stilul bizantin pur, aproape că nu se poate vorbi în filatelia românească. Cea mai tipică reprezentare apare la Cozia (596, 2812). Există însă serioase influențe bizantine în planul triconic al altor monumente din epoca feudală.

Arhitectura romanică poate fi exemplificată numai prin biserica de la Densuș (3261). Caractere romanice mai pot fi întâlnite la turnul de intrare al Mănăstirii Putna (2634) și în oarecare măsură la decorarea exterioară a Catedralei de la Alba Iulia (389, 720).

Stilul gotic este bine reprezentat: Castelul de la Hunedoara (597, 1666, 2815, 3154), Castelul Bran (448, 3153), unele construcții din Sibiu (2695, 3005, 3157) și „Ziua mărcii” 1974), Turnul din Sighișoara (3158), Biserica Neagră (3155), Biserica din Dej (3262), Biserica din Tîrgu Mureș (3266), Biserica Sfîntul Mihai din Cluj (3182) Castelul de la Criș (2696). Două din mărcile seriei de viticultură au schița unor turnuri și cetăți (2027, 2028). Se mai pot remarca unele influențe în traforul ferestrelor la bisericile Voroneț, Putna și Moldovița și foarte probabil în fleșa turelor bisericilor de lemn din Maramureș.

Stilul romantic (neogotic) are ca unic reprezentant Palatul culturii din Iași (2814) al cărui model este primăria din Calais sau halele din Ypres.

Stilul neoclasic este reprezentat prin: fosta clădire a Muzeului Simu (1592), Muzeul de istorie al R.S.R. pe foarte multe mărci, Ateneul Român, de asemenea frecvent în filatelia noastră, Muzeul Aman (1588), Muzeul de artă al R.S.R. din București (1591) și multe altele.

Stilul Renașterii italiene are unele reprezentări la Castelul Peleş (558, 559, 659, 3151), Muzeul Bruckenthal din Sibiu (3004), Institutul Babeș din București (1706).

Renașterea brîncovenească, extrem de interesantă și importantă pentru noi, apare pe marca cu foisorul Mănăstirii Horez (718), pe marca pentru cultură din 1932 (TC3), Palatul Mogosoaia (2699) fig. 1, Palatul Cotroceni (1596), Biserica Domnească din Tîrgoviște (2813), Biserica din Alba Iulia (389, 394, 720).

Fig. 1

Fig. 2

Serioasele influențe orientale apar pe mărcile reprezentînd Biserica Curtea de Argeș, cornișa de stalactite faguri și portalul dinaintea intrării (623, 624, 669, 2724), ca și pe mărcile cu Biserica Trei Ierarhi din Iași (3183) sau Geamia din Constanța (1990).

Fortificațiile medievale, din necesități funcționale adesea lipsite de ornamente, se încadrează mai greu în stilurile arhitecturale, deși am citat Castelul Hunedoara sau turnurile de la Sibiu ca fiind de factură gotică. Astfel pe marca din 1968 cu Mănăstirea Moldovița (2811) se vede o parte din clișirniță (locuința domnească) și turnul de intrare încadrîndu-se în acest grup al fortificațiilor, ca și Cetatea Deva (3187), Cetatea Neamțului (2698), Cetatea Rîșnov (3260) Cetatea Tîrgu Mureș (3266), precum și Turnul lui Sever (553).

Barocul ca atare aproape lipsește în filatelia noastră. Singura mostră certă este poarta cetății Alba Iulia (3190). Construcțiile secolului XIX au însă elemente aparținînd acestui curent: Palatul C.E.C. (1628, 1629), Muzeul Aman (1588), Castelul Peleş (3151) și altele.

Stilul modern, caracterizat prin folosirea betonului cu linii simple, începe în filatelia românească cu seria 1922, două sanatorii P.T.T. (541, 543) continuă apoi în 1939 cu Palatul C.F.R. (690) și are apoi o impresionantă suită de imagini, din care se pot selecta:

a) stilul simetric cu gara din Constanța (2122), Hotelul Internațional din Mamaia (1996), Palatul Televiziunii (3189), Palatul „Casa Scintei”;

b) stilul asimetric cu blocul Patria (1886), Palatul Telefoanelor (2739, 3053), Biblioteca Academiei (2715), construcții de pe litoral (1994, 1955);

c) stilul funcțional a Aeroportul Otopeni (2934, 3191) și Aeroportul Băneasa (1972, 1978), sala mare a noii clădiri a Politehnicii (3184), fig. 2, serele Grădinilor Botanice din București (2090, 2096) și Cluj (2545), Observatorul astronomic (2072), Stadionul 23 August (1890) și altele.

Arhitectura turismului, cu specific aparte, este reprezentată începând cu poșta locală Păltiniș, emisiunea 1923 (PLP 13, 14) și 1924 (PLP 15, 16) și continuă cu seriile „Case de odihnă” 1954 (1534) și „Puncte turistice” 1964 (2385, 2388); la fel „Poiana Brașov” (3031), Sovata (3033) și Mangalia Nord (3034).

Tot la acest prim capitol trebuie menționată arhitectura industrială, ca de exemplu seria 1963 2228—2233, dar și multe altele pe mărci de aniversări (1605, 2396) sau uzuale. Să amintim că unele instalații industriale de mari dimensiuni au loc, de asemenea, dacă nu de drept măcar prin faptul existenței, în acest capitol. Ca și construcțiile, ele modifică peisajul natural, alcătuind o stranie simfonie de turnuri și țevi, rezervoare, stâlpi și coșuri, uneori adevărate păduri artificiale, altele bizare dantelării strălucitoare sau savante încolăcirii pe orizontală sau verticală. Am numit aici de pildă sondele (1484, 1556, 1964), furnalele (1695), barajele (1954, 2489, 2838, 3152, 3187) sau instalațiile pentru chimie (1751, 1752).

Ca subcapitol aparte merită a fi privite instalațiile utilitare: șosele (715, 1696, 2384, 2488, 2746, 3029), poduri (442, 443, 2049, 3131—3133), faruri (438, 1990), teleferice (2386), mari antene TV (1787, 1788, 1971, 2500, 2745), turnuri de pompieri (3161).

Unele mărci românești de comemorări sau aniversări ilustrează construcții care nu se află în România: clădirea O.N.U. de la New York (2467), clădiri din Geneva și Helsinki (3247, 3248) München și Atena (3159, 3160, 3310), vedere din Stockholm (3323), Innsbruck (2302), (2302), Universitatea Lomonosov (1474), Poarta Brandenburg din Berlin (1330), Casa lui Shakespeare (2383), Sediul U.P.U. (2968), o pagodă japoneză din Osaka (2995), seria Veneția 1972 (3163—3169).

Toate mărcile cu subiect din arhitectură se pot împărți, din punctul de vedere al tratării importanței subiectului arhitectonic, în mai multe categorii:

1) Mărci al căror unic subiect este monumentul în cauză (de exemplu întreaga serie de monumele istorice 1967).

2) Mărci al căror subiect principal este altul, cel arhitectonic figurând în planul doi, secundar (de exemplu, întreaga serie de costume naționale din 1936).

3) Mărci cu subiecte multiple în care figurează și unul arhitectonic, dar care nu este în raport de inferioritate față de celelalte: seria Peleş 1933 (558), Ateneul Român cu Teatrul Mare din Moscova (918), clădirea C.E.C. și un libret de economii (1628, 1629) etc.

4) Mărci cu subiecte arhitectonice impersonale, neidentificabile: casa din seria „Obolul” 1907 care arată un portal cu arcadă în acoladă, trei din mărcile seriei Ceferiadei 1939 care arată una o gară iar celelalte niște poduri, anonime; o marcă din seria AGIR 1947 (1134) care arată un siloz, o marcă din seria G.M.A. (1300) care are și o clădire monumentală cu fronton triunghiular și colona-de, un Cămin cultural (1551).

5) Mărci reprezentând elemente componente arhitecturale: Castejul Bran (449) privit printr-o fereastră în acoladă, taxa Poșta pentru cultură 1932 (TC3) care arată o coloană torsionată, fig.3; Doamna Maria, 1938 (641) care are figura înscrisă sub o arcadă în treflă cu coloane și capitol doric; tot o arcadă în treflă cu coloană și capitel corintic limitează și acoperă subiectul unei mărci din (1939) (665); o coloană canelată cu capitel ionic este și pe valoarea Mangalia din 1960 1993, iar Ziua mărcii 1966 are și o coloană în stil popular, înfinit (2647).

6) Mărci formate din reproduceri de picturi, ce conțin numeroase elemente de arhitectură: Asediul Constantinopolului (2913) din fresca de la 1969, ca și alte fresce similare; colifa (2881), Greva de la Grivița (1488) are ca fundal clădirea fabricii. Ele sînt suficient de numeroase pentru a putea avea un subcapitol într-un eventual exponat.

Fig. 3

PICTURA ÎN FILATELIA ROMÂNEASCĂ

Pînă în anul 1966, cînd apare prima serie de mărci (2614—2619) dedicată exclusiv reproducerilor de tablouri, filatelia românească are subiecte de pictură ocazionale de comemorări sau aniversări. De altfel ținem să atragem atenția cititorului nostru că în fond toate figurile de oameni iluștri din filatelia noastră, care nu au trăit pînă la invenția și răspîndirea fotografiei, sînt de fapt reproduceri după picturi, gravuri de epocă.

Este logic să deosebim de la început, pentru sistematizare, două mari capitole. Primul va conține referiri la reproduceri, după pictori români, iar cel de-al doilea va trata mărcile care reproduc picturi de autori străini, din care marea majoritate se găsesc în muzeele din R.S.R.

Prima marcă românească care reproduce o pictură este aceea din 1906 (183) unde se redă centrul tabloului lui Aman, în care este imortalizat momentul cînd, în Parlamentul celor două Principate unite nu de mult, principele Carol depune jurămîntul pe Constituție. În continuare este justificată o scurtă aranjare cronologică a unor imense valori de cultură, adevărat tezaur național, de importanță istorică, constituite din frescele care decorează unele monumente istorice din țara noastră. Filatelia românească are chiar emisiuni de mărci dedicate exclusiv reproducerilor de fresce; astfel, începînd cu marca 2700 care arată celebra Biserică Voroneț și care are în prim plan nu mai puțin cunoscutul perete exterior vestic cu fresca Apocalipsului, apar apoi serii numai cu reproduceri de fresce întregi sau numai fragmente. Seria din 1969 inaugurează acest gen de reproduceri după mari picturi murale „a fresco”, cu alte cuvinte pictate pe tencuiala foarte proaspătă, umedă, în care culorile pătrund profund și pot rezista bine la diferite vicisitudini. Așa se explică de ce bisericile din nordul Moldovei care au numeroase decorații picturale exterioare, unele fiind în întregime acoperite de astfel de imagini, au putut ajunge pînă în zilele noastre în condiții foarte bune. Ele au fost restaurate atent și cu grijă, pentru a pune mai bine în valoare aceste veritabile creații ale geniului popular, din care destule au și semnificație de document istoric. Trebuie să se știe că frescele, chiar cînd sînt nesemnate, aparțin de cele mai multe ori unor maeștri autohtoni. Această afirmație are la bază observația că foarte multe obiecte conținute de decorul pictural, inclusiv veșmintele, sînt reproduse după obiecte similare ale localnicilor și este logic să gîndim că numai un locuitor care s-a născut și a crescut pe aceste plaiuri a putut să se exprime morfologic și coloristic în limba pe care o învățase de la părinții săi. În plus în fresca „Asediul Constantinopolului” este redată o biserică în stil moldovenesc.

Din prima serie, valoare de document are marca ce reprezintă tabloul votiv al Bisericii Voroneț — fosta mănăstire — (2909). După cum se știe un tablou votiv conține două elemente importante istoric: cititorul bisericii și biserica însăși în forma inițială; după acesta se pot face reconstituiri și restaurări ale monumentului eventual deteriorat sau ale costumelor de epocă.

Uneori cititorul (în cazul nostru Ștefan cel Mare) este pictat cu întreaga familie. Valoare de document are și marca „Asediul Constantinopolului” (2913), furnizînd informații despre veșmintele purtate de cele două tabere în luptă.

În 1970 apare a doua serie de fresce (2955—2960), ca și o colifă (2961). În serie există un tablou votiv (2955) al Mănăstirii Moldovița cu Petru Rareș și biserica în forma inițială și altul cu Alexandru cel Bun și Mănăstirea Sucevița (2957) și o altă valoare (2959) cu un grup de otomani de pe peretele vestic exterior al Bisericii Voroneț, din care de asemenea se pot face deducții în privința contactelor cu demnitarilor otomani (după veșminte). Mitropolitul Roșca (2956), susținător al politicii domnitorului din vremea sa și promotor al culturii românești, pictat lingă ușa de intrare a Bisericii Voroneț, mai apare și pe o colifă, în stînga (3098). Colifă despre care am mai amintit (2961) reprezintă un ritual festiv la curtea Bizanțului, frescă pictată pe peretele vestic al bisericii din satul Arbore.

O altă serie de fresce apare în 1971 (3092—3097) cu o colifă (3098). O altă marcă (2779) reprezintă fragmentul dintr-un tablou votiv provenind de la Curtea de Argeș și avînd pictat pe Mircea cel Bătrîn, fragment care împreună cu o parte din zidăria subiacentă se află la Muzeul R.S.R. Tot de la Curtea de Argeș provine și tabloul votiv care-l reprezintă pe Neagoș Basarab (3078), precum și biserica mănăstirii.

După ultimele cercetări și studii unele biserici apar legate de numele unor maeștri autohtoni cunoscuți: la Voroneț — Pristavul Marcu; la Sucevița — Sofronie și Ion; la Arbore — Dragoș Coman; la Humor-Toma de la Suceava iar la Moldovița un amoniu care l-a imitat pe Toma de la Suceava sau chiar acesta.

Probabil că cel mai reprezentat pictor în filatelia românească este N. Grigorescu (1838—1907), clasicul cel mai cunoscut al picturii noastre și primul impresionist român. Începînd cu marca „Dorobanț” (494, 2686), continuînd cu „Atac la Smîrdan” (497, 1737), mai menționăm seria din 1938 (651—655) care conține un autoportret, un convoi de prizonieri turci și trei tratări idilice ale vieții rurale (un car cu boi și două țărânci). Un autoportret apare și în seria din 1947 (1105), ca și în cea din 1957 (1735—1737) compusă dintr-un autoportret, un car cu boi și „Atac la Smîrdan”. Tot în 1957 apare un gornist (1743). În seria de reproduceri din 1966 apare o țărâncă cu maramă (2615) iar

în aceea din 1968 apare o fetiță cu basma roșie (2763), un nud în 1971 (3062), o torcătoare în seria „Munca” din 1973 (3255), „Lupta lui Dragoș cu zimbrul” (2772), ca și seria exclusivă din 1977.

Dintre pictorii care au precedat pe Grigorescu și care sînt prezenți în filatelia noastră trebuie menționați:

— Anton Chlodec (1794—1882), de origine ceh, cu reproducerea (3228) după tabloul Ienăchiță Văcărescu, pictat în stil neoclasic. În atelierul său a lucrat și Grigorescu.

— Niccolo Livaditti (1804—1858), pictor revoluționar carbonar din Triest, refugiat la noi în 1821 și stabilit la Iași în 1832, tributar al școlii italiene din secolul XIX. Este reprezentat cu o colifă (3231) pe care apare familia Alecsandri. Il va forma pe Negulici.

— Constantin Lecca (1807—1887), militant pentru ideile Revoluției de la '48, pictează pe serdarul D. Aman (3229) și alte numeroase pinze cu caracter istoric.

— Ion Negulici (1812—1851), pictor revoluționar poșoptist, exilat și mort la Brusa. Apare în filatelie cu două autoportrete (1321, 2171) în fapt același tablou. A mai pictat pe C. Bolliac și N. Bălcescu.

— Carol Popp de Szathmary (1812—1888), elev al lui Chlodec, reprezentat cu portretul lui Cuza (2937) și al unei țărănci (3045).

— Barbu Iscovescu (1814—1854), pictor revoluționar pașoptist, exilat și îngropat la groapa comună în Brusa, ca I. Negulici. Apare în filatelie cu un autoportret (1562) și portretul unui necunoscut (3230). A mai pictat pe Avram Iancu (2791, 3318) și pe Bolintineanu.

— Constantin Daniel Rosenthal (1820—1851), pictor revoluționar de factură romantică academistă, apare cu reproduceri în seria „România revoluționară” și „România rupîndu-și lanțurile” (1324—1327).

— Gheorghe Tattarescu (1820—1894), clasic și promotor al picturii românești, este prezent cu un autoportret (1561) și cu Bălcescu (1478, 1479, 2790), „Deșteptarea României” (2802) și un nud (2854), Sofia Krefulescu (2896).

— Mișu Popp (1827—1892), revoluționar transilvănean, apare cu portret de față (2762); a mai pictat pe Cuza, Kogălniceanu, Gh. Lazăr, Andrei Mureșanu.

Alți pictori români clasici prezenți în filatelia noastră sînt:

— Theodor Aman (1831—1891), personalitate proeminentă în dezvoltarea mișcării artistice românești din veacul al XIX-lea, participant la Revoluția din 1848, precursor al realismului deși în stilul său predomină academismul, este prezent cu autoportret (1661), T. Vladimirescu (3006), Hora la țară (3047), Hora Unirii (2818).

— Theodorescu-Sion (1882—1939), atras de folclor și marea compoziție, este prezent cu „Compoziție” (2803).

Dintre pictorii a căror viață și formație a cuprins cumpăna veacurilor XIX-XX și perioada interbelică cităm pe:

— Ștefan Luchian (1866—1916), pictor revoltat de nedreptățile sociale, arată acest lucru în „Impărțirea porumbului” (2688) și „Moș Niculaie cobzarul” (2764). Este prezent cu un autoportret (2610) și își arată preferința pentru naturile moarte în „Anemone” (2769), o marcă din seria „Colaborarea europeană” 1975. O altă serie de șase valori numai cu flori a apărut în 1976.

— Ștefan Dimitrescu (1886—1933) a pictat lumea satului, ca în pictura „Țesînd la război” (2673).

— Gheorghe Petrașcu (1872—1949) este bine reprezentat în filatelia noastră cu mărcile „Vedere din Veneția” (3163, 3169), Palatul Moliberti — Veneția (3165), autoportret (3144), „Casă de țară” (2614), în care dovedește că dezvoltă moștenirea lui Grigorescu într-o viziune mai gravă și interiorizată.

— Octav Băncilă (1872—1944), reprezentant al realismului critic mai ales prin celebrul său tablou „1907” fig. 4 (1356, 1435, 1701, 2687 și în stema Jud. Botoșani), dar și cu un autoportret (3143). Un alt portret al lui Băncilă (1539) este datorat lui Nic. Popa.

Opera viguroasă, demascatoare a lui Octav Băncilă arată o evidentă preferință pentru cei exploatați.

Fig. 4

— Nicolae Tonitza (1886—1940), pictor satiric și protestatar, demască nedreptățile burgheziei; a fost și publicist. Apare în filatelie cu un nud (2856) și cu florile din seria „Colaborarea europeană” 1975.

— Theodor Pallady (1871—1956), prieten cu Matisse, caracterizat pentru rafinamentul desenului, este prezent în filatelia noastră cu nud (2855) și un autoportret (3080).

— Jean Alexandru Steriadi (1880—1957), atras către compozițiile de mari dimensiuni, peisagist impresionist, este reprezentat de mărcile „Corăbii în portul Brăila” (3076), „Chivuțele” (2672).

— Alexandru Phoebus (1899—1954), preocupat de figurile celor ce trudeau, apare cu „Muncitor” (3254).

— Dumitru Stoica este prezent cu „Mihai Viteazul intrînd în Alba Iulia” (2817).

— Ștefan Szönyi apare cu „Tipografie clandestină” (3038), fig. 5.

Fig. 5

— Nicolae Dărăscu (1883—1959), peisagist neoimpresionist, are în filatelie „Bărci la Veneția” (3077), „Marină” (3164), „Palat venețian” (3167).

— Iosif Iser (1881—1958) a evoluat de la teme satirice la realismul socialist și apare în filatelie cu un nud (3060).

— Gheorghe Șaru este prezent cu tabloul „Sudorițe” (3250).

— Ștefan Popescu (1872—1948) a pictat într-un stil viguros realist; apare cu „Prinzul secerătorilor” (3256); de asemenea un portret al său (3142) este datorat lui Eustațiu Stoenescu.

— Camil Ressu (1880—1962), antimonarhist, publicist și pedagog, degajă din pictura sa multă forță morală; a rămas în filatelie cu „Cosași odihnindu-se” (2616), un nud (3061).

— Marius Bunesco (1881—1971), specializat în peisaje marine (3166, 3168), apare și cu „Șantier” (3251).

— Sava Henția (1848—1904) este prezent cu „Fata cu scrisoarea” (3091).

— Artur Verona (1868—1946) este influențat de Popescu, dar are și desene demascatoare satirice și apare cu „Surugiu” (3249).

— Henri Catargi are un colorit sobru, naturi moarte, dar și picturi tematice ca „Șantier naval” (3252), „Muncitor” (3253).

— Gavril Miklossy este cunoscut prin compoziții tematice, ca în tabloul „Grivița 33” (1488).

Trebuie să menționăm de asemenea o serie de reproduceri după tablouri ale unor pictori care ne-au vizitat țara. Astfel „Trecerea Buzăului” (2730) se datorează lui Raffet; „Hanul lui Manuc” (2903) lui M. Bouquet; „Tărâni călări” (3178), ca și „Poștașii iarna” (2994) lui E. Volkers și „Curtea lui Mihai Vodă” (2816) lui L. Mayer.

Despre cel de-al doilea subcapitol al temei de pictură, rezervat reproducerilor filatelice românești după maeștri străini, sînt destule de spus. Nu ne interesează o înșiruire cronologică a apariției mărcilor cu reproduceri după tablouri, cu mult mai importantă este sistematizarea după școlile de pictură cărora aparțin autorii.

Precursor al Renașterii, Giotto apare cu „Dante” (2499).

Renașterea italiană este slab reprezentată cu portretul lui Da Vinci (1466) și „Venus și Amor” (3066) ale florentinului Angelo Bronzino (1503—1573).

Școala venețiană este prezentă cu „Ecce homo” (2767, 2768) de Tizian, „Senator venețian” (2895) după un elev al lui Tintoretto, „Venus și Amor” (3065) de Palma Il Vechio, poreclă a lui

Jacopo Negretti (1480—1528), influențat de Giorgione și Tizian, „Medor și Angelica“ (2766) de Sebastiano Ricci (1659—1734).

Școala flamandă este mult mai bine reprezentată prin:

— Jan Van Eyck (1390—1441), pictor și diplomat, este prezent cu „Omul cu tichia albastră“ (2617);

— Rubens (1577—1670), pictor și diplomat și el, apare cu „Hercule și leul din Nemea“ (2675);

— Dierick Bouts (1415—1475) pictează evident sub influența lui Rogier van der Weyden; este reprodus tabloul „Bărbat cu craniu“ (2765);

— Hans Memling (1433—1494), stabilit numai la Bruges, apare cu „Portret de bărbat citind“ (2898);

— Jacob Jordaens (1593—1678), influențat de Caravaggio, este prezent cu „Vara“ (2807) și „După vânătoare“ (2978);

— Frans Snyders (1579—1657), specializat în tablouri de vânătoare și naturi moarte, apare cu „Negustor de vinat“ (2979, 2981);

— Pieter Breughel cel tânăr este reprezentat cu „Vara“ (3123).

— Un pictor anonim flamand din secolul al XVII-lea apare cu „Venus și Amor“ (2857).

Pictura olandeză este prezentă prin mărcile cu reproduceri după Rembrandt (1606—1696), marele maestru al clar-obscurului: „Autoportret“ (1682), „Haman și Estera“ (2676) și „Portret de femeie“ (2900).

Pictura spaniolă are în filatelia românească reprezentanți pe: Diego Velasquez (1599—1660) cu „Filip al IV-lea“ (2897) și pe El Greco (1540—1614) cu „Logodna fecioarei“ (2619). fig. 6.

Fig. 6

Școala germană este prezentă cu autoportretul lui Dürer (3083) și tabloul lui Cranach cel Bătrîn „Venus și Amor“ (2674).

Pictura japoneză apare reprezentată de autoportretul (1983) lui Hokusai (1760—1849) și al lui Toyo-Oda (1674), ambele fiind gravuri, ca și marca cu nr. 2931.

Pictura franceză începe în filatelia noastră cu „Autoportretul“ (3082) lui Antoine Watteau, apoi reproducerea după J. R. Oudry (1686—1755) a tabloului „Prepelicari și fazani“ (2976 și continuă cu Antoine Daumier (1808—1879), viguros desenator, caricaturist politic și social, așa cum apare și în reproducerea „Compartimentul de clasa a II-a“ (2618). Șeful școlii romantice franceze, Eugene Delacroix (1789—1863), este prezent cu un autoportret (2262) și cu „Chopin“ (1989) și „Odaliscă“ (3063). Cu Paul Cezanne (1829—1906), precursor al artei moderne, prezent cu „Portret de fată“ (3280), se deschide seria pictorilor impresionisti. Claude Manet (1832—1883) este reprezentat de „Bărci la Montfleur“ 3275). Celebrul peisagist Alfred Sisley (1831—1899) apare cu „Biserica din Moret“ (3276). După Camille Pissarro (1830—1903) sînt reproduse mărcile „Livada înflorită“ (3277) și „Jeanne“ (3278); după Auguste Renoir (1841—1919) sînt trei reproduceri: „Nud în peisaj“ (3064), „Peisaj“ (3279) și „Femei la scăldat“ (3281).

Școala rusă și sovietică este reprezentată de Repin (1844—1930) cu un autoportret (1108), Tropinin cu portretul lui Pușkin (1109, 1247, 1248), M. A. Gherasimov cu Taras Bulba (1439) și Lenin (1930), Perov cu portretul lui Dostoievski (1679), Engels (2963) al lui Iakovenko, Lenin (2726) de Andreev, Tolstoi (1981) de Bonder, Glinka (1801) de Ciudnovski.

Suprarealismul apare cu Joan Miro (2997—2998).

SCULPTURA ÎN FILATELIA ROMÂNEASCĂ

Acest capitol al artei — sculptura — în articolul de față va fi prezentat, ca și celelalte, nu cronologic ci pe genuri, după cum urmează:

1) Genul arhitectural, de mari dimensiuni, care centrează o întreagă zonă, apare cu: „Arcul de triumf“ din București (a III-a versiune), construit în 1921 (722), versiunea inițială întrezărin-

du-se pe marca 189; Monumentul eroilor luptei pentru socialism din București, inaugurat în 1963 (3150), fig. 7; Poarta sărutului (2683) și seria Brâncuși 1975, „Masa tăcerii” (în seria Brâncuși 1975), „Coloana infinitului” (2679, 2757, 3258), toate la Tirgu-Jiu și datorate lui Brâncuși; „Statuia aviatorilor” (1120) din București, opera lui L. Kotzebze; „Monumentul eroilor patriei”, inaugurat în 1957 (1822, 1933, 1935, 2773, 2940); Monumentul de la Adamclisi (410, 440, 441) și seria „Anul european al ocrotirii monumentelor”; Monumentul de la Carei (2901) de Vida Geza, „Construim socialismul” (2039) de C. Medrea.

Fig. 7

Fig. 8

Fig. 9

2) Statui de mari dimensiuni, dar cu personaje singulare, producând efect eventual și prin amploarea pedestalului, cum sînt: Decebal la Deva (3187), Lenin (1764, 1931) de B. Caragea, Statuia soldatului sovietic (1214, 1297, 1550, 1934, 1936) de C. Baraschi, Gh. Lazăr (1652) de I. Grigorescu la 1885, Statuia ecvestră a lui Mihai Viteazul (447 și o colifă în 1975), fig. 8 este opera lui Carier Belleuse, toate în București: V. Alecsandri la Iași (1652) de V. Haegel, Ovidiu (1749, 1990) la Constanța de Ferrard.

3) Statui de dimensiuni nu prea mari, care apar în filatelia noastră prin: Eminescu (2036) de C. Baraschi, „Se naște o idee” (2040) de Andrei Șobotka, „Pacea” (2038) de Ion Jalea, „Oțelar” (2032) de Ion Arimescu, „Întîlnirea” (2034) de Boris Caragea, „Hipocrate” (2635), „Cumințenia pămîntului” (2681) și „Sărutul” (2680), ambele de C. Brâncuși.

4) Genul busturi este exemplificat cu: „Gh. Doja” (2033) de Ion Vlad; „George Enescu” (2035, 2420), de Gh. Anghel; „Cap de fată” (2677), „Muză dormind” (2678) și „Domnișoara Pogany” (2682), toate trei de Brâncuși.

5) Reliefurile mari sînt reprezentate de: „Răscoala de la 1907” (2037) de Mac Constantinescu, „Metopă de la Adamclisi” (2810), fig. 9, Metopă de pe Columna lui Traian (554), Altar votiv antic (3289).

6) Relieful mic este amplu reprezentat. Aici se includ toate decorațiile (1441, 1443, 1445), monedele (2684, 2685, 2941–2946), medaliile ca pe colifă Viticultura (2031) și toate seriile de medalii olimpice, începînd cu seria 2109–2118 și pînă la recente medalii de la Montreal.

7) În filatelia românească se mai întîlnesc:

— obeliscuri, ca cel de la Bobilna (1770);

— coloane clasice (Mangalia 1993) (2757) sau renescentiste (TC3).

8) Sculptura în lemn se poate observa cu ușurință în prim planul mărcilor din seria „Muzeul satului” (2313–2319) sau troițele (560, 562, 600, 821).

9) Monumente care nu se găsesc la noi în țară: „Muncitorul și colhoznica” (1474) de la Moscova de V. Muhina; „Coloana Păcii” în stil chinez la Pekin (1557); „Soldatul păcii” la Berlin (1584) de Vucetici; un sclav pe marcă cu Michelangelo (2381) iar pe o marcă în care apare din nou în 1974 se vede și o parte din monumentul lui Lorenzo Medici.

Atenționăm pe cititor să studieze cu multă atenție noile mărci cu steme de județe și municipii, în curs de apariție la data redactării prezentării noastre, ele conținînd elemente de arhitectură, sculptură sau chiar pictură (stema Jud. Botoșani).

După cum sperăm că s-a putut observa, filatelia românească are vaste posibilități de a prezenta o temă de artă. Firește că un începător va fi atras de titluri cu conținut vast, mai ușor de realizat. Pentru a putea construi un exponat de o oarecare valoare, tema trebuie însă restrînsă, iar în prezentare introduse, în afară de mărci, piese poștale suplimentare, dar neapărat în strînsă și directă legătură cu tema aleasă. Așa sînt plicurile semiilustrate cu marcă fixă în temă, scrisori vechi circulate cu ștampile adecvate, plicuri circulate cu ștampile publicitare sau ilustrate și bineînțeles ilustrate maxime..

Dictionar : DRIN, UIB, ORO, KRN.

94

UMOR

buđu

buđu

MĂRCILE SUPRATIPĂRITE LA CLUJ-NAPOCA CU INSCRIPTIA "ZIARIȘTI — 1920 — UJSAGIROK"

ION ILEA

În vederea întocmirii unui studiu asupra poștelor și telecomunicațiilor din anumite regiuni ale țării, în ultimii 11 ani am cercetat câteva sute de documente privind nașterea și evoluția diferitelor servicii poștale.

Adeseori însă, documentele ce ne stau la îndemână prezintă unul și același eveniment cu totul diferit, punînd pe istoriograf în dilemă. Un asemenea caz este și acela în legătură cu mărcile supratipărite la Cluj-Napoca în anul 1920, cu inscripția: „Ziariști — 1920 — Ujsagirok“, pentru care există în cataloagele mărcilor românești editate în țară următoarele patru variante:

1) În Catalogul mărcilor românești întocmit de Fr. Konrad (Oradea ediția 1947) se arată (pag. 19) că „mărcile emise la Cluj-Napoca cu ocazia Festivalului ziariștilor ardeleni au fost declarate ca neoficiale“.

2) În Catalogul mărcilor românești ediția 1959 (pag. 33) se arată că: „Ministerul P.T.T. nu a recunoscut aceste mărci ca emisiune oficială“.

3) În Catalogul mărcilor românești ediția 1964, aceste mărci nu sînt menționate nici ca emisiune oficială și nici ca neoficială ori particulară.

4) În Catalogul mărcilor poștale românești din 1974, sînt prevăzute la pag. 184, dar se menționează că Ministerul P.T.T. nu le-a recunoscut ca o emisiune oficială.

Aceeași situație apare și din cataloagele străine. Astfel:

— În catalogul YVERT nu sînt înscrise.

— În catalogul LIPSIA sînt arătate ca o emisiune particulară.

— În catalogul MICHEL, precum și în catalogul ZUMSTEIN sînt prezentate ca o emisiune apărută cu aprobarea conducerii P.T.T. din Transilvania, însă Direcția P.T.T. din București nu le-a declarat oficiale.

Din documentele aflate în Arhiva Direcției Județene de Poștă și Telecomunicații Cluj-Napoca, rezultă următoarele:

În vara anului 1920, Asociația Centrală a Ziariștilor din Transilvania și Banat a proiectat organizarea la Cluj a unui congres al ziariștilor cu scopul de a discuta unele probleme profesionale.

În vederea comemorării acestui eveniment, comitetul de organizare a congresului s-a gîndit între altele să solicite „Direcțiunii generale P.T.T.“ emiterea unei serii de mărci.

Direcția generală P.T.T., cu ordinul nr. 1134 din 16 august 1920, aprobă cu unele restricții cererea Asociației Ziariștilor și dispune ca Direcția Regională P.T.T. Cluj să ia următoarele măsuri:

„1) Caseria oficiului P.T.T. Cluj să elibereze Uniunii Ziariștilor o cantitate de timbre poștale uzuale din valorile de care dispune.

2) Să se înființeze la locul ținerii congresului un oficiu poștal ocazional, dîndu-se de oficiul Cluj în acest scop un angajat (ca diriginte) pentru manipularea recomandatelor și 2—3 factori pentru stringerea, ștampilarea și predarea corespondențelor.

3) Pentru comemorarea acelor serbări s-a admis ca, pe timbrele poștale cumpărate în acest scop, să se imprime fără a schimba prin ceva costul original — următoarea inscripție:

ZIARIȘTI — 1920 — UJSAGIROK

4) Aceste timbre vor fi admise în circulație locală numai în zilele de 21 și 22 august, după care se vor considera ca anulate.

5) Obliterarea acestor timbre se va face cu ștampila oficiului Cluj I“.

Ca urmare dispoziției Direcției Generale P.T.T. arătate mai sus, Direcția Regională P.T.T. Cluj-Napoca, cu adresa nr. 34.420 din 17. VIII. 1920 comunică Asociației Ziariștilor aprobarea dată de Direcția Generală P.T.T. așa cum este arătate la punctele 1—5 de mai sus, subliniind în adresă următoarele:

„Direcțiunea este de acord ca ziariștii să dispună imprimarea pe timbrele poștale ordinare inscripția: Ziariști — 1920 — Ujsagirok și să se servească de ele la francarea corespondențelor,

țin să accentueze că aceste timbre, după serbări vor fi absolut invalidate din punct de vedere al circulației postale și nu vor putea servi pentru francare și nici nu vor fi schimbate“.

Supratipărirea mărcilor s-a făcut de către „Imprimăria Societății Anonime a Ziariștilor“ din Cluj-Napoca sub supravegherea inspectorului Constantin Jurcan, în calitate de delegat al Direcției Regionale P.T.T. Cluj-Napoca.

Au fost supratipărite cu inscripția arătată următoarele cantități de mărci:

501 file a 1 ban — culoare bronz
101 file a 10 bani — culoare negru
11 file a 10 bani — culoare negru
101 file a 15 bani — culoare negru
11 file a 25 bani — culoare roșie
101 file a 40 bani — culoare bronz
101 file a 50 bani — culoare negru
11 file a 1 leu — culoare negru
11 file a 2 lei — culoare negru

Congresul s-a ținut la Teatrul Maghiar din Cluj-Napoca, în a cărui incintă a fost construită o gheretă pe frontispiciul căreia scria „Localul Poștei Ziariștilor“.

Mărcile s-au vândut în mod obișnuit, iar scrisorile prezentate și francate cu aceste mărci erau obliterate pe loc, cartate pe destinații și expediate așa cum se proceda la oricare alt oficiu postal din țară.

Chiar în prima zi de funcționare a acestui oficiu postal ocazional, dirigintele oficiului a primit vizita „oficială“ a notarului public, Nicolae Schreiber, care era însoțit de către Otto Amon, casierul Sindicatului ziariștilor.

Notarul public a luat notă de cantitatea mărcilor supratipărite puse în vânzare și a notat numele funcționarilor postali care deserveau acel oficiu ocazional, precum și faptul că la acest oficiu se prezintă scrisori obliterate cu mărci supratipărite cu inscripția „Ziariști — 1920 — Ujsagirok“.

În ziua de 22 august 1920 se întâmplă un fapt a cărui semnificație va putea fi înțeleasă abia peste un an, adică prin iulie 1921, și anume: încă nu se demontase ghereta în care funcționase așa-zisul oficiu postal, când funcționarii postali care au deservit acel oficiu, împreună cu delegatul Direcției Regionale P.T.T., Constantin Jurcan, au fost invitați de către notarul public Nicolae Schreiber, să se prezinte la fostul oficiu. S-au prezentat și spre mirarea lor acolo se mai aflau întruniți: Otto Amon în calitate de casier al Sindicatului ziariștilor, Lonis Rohonczy și Andrei Benedek ca reprezentanți ai filateliștilor, Ladislau Grois și Emerik Szeghe ca delegați ai Sindicatului ziariștilor, Iulius Kovacs în calitate de șef al imprimeriei care a efectuat supratipărirea mărcilor.

Pe toți aceștia notarul public i-a anunțat că au fost convocați pentru a participa la încheierea unui act autentic în care să fie consemnată înființarea și modul cum a funcționat oficiul P.T.T. „POȘTA ZIARIȘTILOR“.

Notarul public a consemnat în procesul-verbal încheiat la 29.VIII.1920 și înregistrat sub nr. 1080/1940 că: „notarul public, personal a urmărit cu atenție mînuirea scrisorilor simple și recomandate depuse de public la oficiul postal al ziariștilor, înființat la 21.VIII.1920, că scrisorile erau francate cu menționatele timbre românești supratipărite; se certifică oficial că baraca poștală a ziariștilor a fost în realitate un birou postal unde a funcționat un amplaiat și personal manipulant de la poșta din Cluj și că scrisorile francate cu timbrele avînd inscripția „Ziariști 1920—Ujsagirok“ au fost obliterate cu ștampila oficială a oficiului postal Cluj“. De asemenea, în procesul-verbal încheiat sub această formă autentică, s-a mai menționat cantitatea mărcilor emise cu inscripția „Ziariști—1920—Ujsagirok“ și că supratipărirea a fost aprobată de Direcția P.T.T. Cluj cu decizia nr. 34.420/1920 și de către Comisia de verificare P.T.T. (reprezentantă în Transilvania, Direcția generală P.T.T.) cu decizia nr. 1257/1920.

În procesul-verbal autenticat s-a mai menționat și faptul că a fost depusă spre casare „forma care a servit la imprimarea inscripției“.

Din acest act întocmit cu atîta grijă în mod intenționat, s-a omis relatarea că la închiderea oficiului postal, absolut toate mărcile disponibile au fost vîndute unor persoane rămase necunoscute, așa că nu a mai fost cazul ca o comisie specială „să distrugă timbrele rămase prin ardere“.

Se pune întrebarea: cine să fi achiziționat în timp de două zile toată această cantitate de mărci supratipărite? Conducerea Direcției Regionale P.T.T. Cluj-Napoca n-a avut nici o bănuială în legătură cu vânzarea acestor mărci, în primul rînd fiindcă printre funcționarii poștei nu s-a afla nici un filatelist la acea dată, iar în al doilea rînd Direcția P.T.T. a fost bucuroasă că a realizat un venit, epuizînd toate mărcile puse în vânzare.

Faptele, petrecute așa cum s-a arătat mai sus, nu au trecut însă neobservate la Direcția Generală București, unde s-a bănuat că ideea supratipării mărcilor și apoi grija excesivă ce s-a depus ca să se obțină aprobările necesare, precum și consemnarea tuturor acestora într-un proces-

verbal sub formă autentică „ascunde o afacere menită să producă foloase materiale celor interesați“.

Drept urmare, această emisiune nu a mai fost comunicată Biroului Internațional de la Berna și nu a mai fost nici recunoscută ca oficială.

După trecerea aproape a unui an de la cele întâmplate, Otto Amon, în calitate de casier al Asociației Centrale a Ziariștilor din Transilvania și Banat, depune la Oficiul P.T.T. Brașov un memoriu în numele organizației, ce pretindea că o reprezintă, și în care solicita ca emisiunea de mărci supratipărită cu inscripția „Ziariști—1920—Ujsagirok“ să fie comunicată Biroului Internațional din Berna, pentru ca astfel, aceste mărci să fie recunoscute ca o emisiune oficială de mărci românești.

În sprijinul cererii s-au anexat o serie din aceste mărci, avizul Direcției Regionale P.T.T. Cluj-Napoca și avizul Comisiei P.T.T. de Unificare, iar în final procesul-verbal autenticat de notarul public, prin care se constată și atestă faptul că aceste mărci s-au supratipărit în asistența unui organ poștal și s-au vândut de către un oficiu poștal și că ele au avut putere de francare legală circulând prin oficiile poștale din România.

Cererea lui Otto Amon începe cu o frază patriotico-sentimentală și anume cu aceea că: „Aceste timbre poștale surchargeate cu aprobarea organelor poștale s-au cumpărat cu încredere în mari cantități și din partea inteligenței române, și astfel Societatea Ziariștilor are un mare interes moral pentru recunoașterea lor. Din aceste motive este de dorit ca valoarea filatelică a acestor timbre să fie asigurată“.

În final, cererea lui Otto Amon invocă motive de fapt și de drept pentru care Direcția Generală P.T.T. *trebuie* să declare ca oficiale aceste timbre.

Oficiul P.T.T. Brașov a transmis cererea lui Otto Amon Comitetului Consultativ din Direcția Generală P.T.T. București care, prin procesul-verbal din 14 iulie 1921, o respinge.

În rezolvarea definitivă a acestei cereri, ultimul cuvânt l-a avut contenciosul P.T.T. care a luat în studiu cazul din punct de vedere al faptelor și motivelor de drept.

Contenciosul P.T.T., din capul locului remarcă stăruința depusă de petent pentru ca toate faptele petrecute în legătură cu mărcile în cauză să fie consemnate în acte autentice.

De ce această stăruință? Nu cumva petentul a avut un interes material în recunoașterea acestor mărci? Din felul cum s-au petrecut faptele, iese la iveală împrejurarea că „formula sentimentală: comemorarea festivităților din 21—22 august 1920 a servit de paravan scopului final intenționat și anume specula materială pe calea filateliei. Ideea morală pusă în față la luarea aprobării pentru supratipărirea timbrelor ascundea una lucrativă pentru mai tirziu“.

Contenciosul P.T.T. București, prin avizul nr. 96 din 4 iulie 1921, după o amplă analiză a stării de fapt și de drept, conchide că:

„Motive de drept și motive de înaltă ordine morală și națională se opun la traducerea în fapt a încercării lui Otto Amon de a da acestei emisii un caracter oficial“.

În motivarea avizului s-a arătat că atât comisia de unificare cât și Direcția Regională P.T.T. Cluj-Napoca, când și-au dat consimțământul pentru supratipărirea acestor mărci, nu s-au gândit ca ele să aibă caracterul și consecințele mărcilor supratipărite, deoarece este bine știut faptul că: „prin surcharge se înțelege inscripția pusă pe un timbru în scopul de a-i modifica valoarea sau a-i schimba destinația din marcă poștală în timbru de ajutor fiscal etc., ceea ce nu a fost cazul timbrelor în cauză“.

În mod obișnuit, supratipărirea se făcea pe cheltuiala și din inițiativa Direcției Generale P.T.T., ceea ce nu a fost cazul.

Astăzi, după trecerea a 50 de ani de la supratipărirea acestor mărci, judecând cazul descris mai sus și prin prisma practicii filatelice din ultima jumătate de veac, ne putem forma unele păreri obiective în legătură cu acest caz, după cum urmează:

1) Este un fapt de necontestat că mărcile poștale arătate mai sus au fost supratipărite cu inscripția „Ziariști—1920—Ujsagirok“ după obținerea prealabilă a aprobării comisiei de unificare P.T.T. și a Direcției Regionale P.T.T. Cluj-Napoca, ambele foruri competente în a da astfel de aprobări.

2) După cum rezultă din procesul-verbal autenticat, supratipărirea s-a făcut sub supravegherea organelor poștale.

3) Corespunde realității faptul că toate mărcile supratipărite s-au vândut de către funcționarii poștali, la un ghișeu aflat în incinta unui oficiu poștal sucursal.

4) Mărcile în cauză au avut putere de francare pe toate obiectele de corespondență poștală.

5) Scrisorile și alte obiecte de corespondență timbrate cu aceste mărci supratipărite au circulat prin oficiile poștale în mod absolut legal.

Așa fiind, este greu de susținut că această emisiune din zilele de 21 și 22 august 1920 nu a fost oficială, cu putere de francare locală.

Faptul că ulterior Direcția Generală P.T.T. a avut probe evidente că prin această emisiune s-a urmărit realizarea unor foloase materiale în favoarea unor particulari, iarăși corespunde realității.

Concluzia noastră este că aceste mărci sînt mărci cu caracter local, dar nu mărci particulare așa cum greșit figurează trecute în unele cataloage.

MĂRCI CU SUBIECTE SPORTIVE REPRODUSE DUPĂ OPERE DE ARTĂ

Mulți dintre cei care îndrăgesc filatelia sportivă, poate nu întotdeauna știu că o parte din miniaturile poștale cu subiect sportiv pe care le posedă în colecție reprezintă, de fapt, reproduceri după diterite lucrări de artă. Astfel:

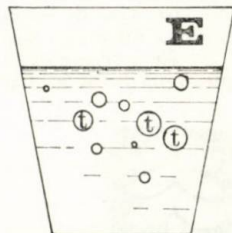
O marcă de 10 riali din Iran, emisă în 1953, reprezintă o porțiune dintr-o cupă de argint înfățișînd pe Sapur al II-lea vinînd lei (sec. al IV-lea î.e.n.). Pe o marcă din Indonezia, pusă în circulație în 1962, poate fi văzut un arcaș reprodus după un relief din Borodur (Insula Java, sec. VIII-IX e.n.). Jocul „Jeu de paume“, apărut în Franța în secolul al XIII-lea, este cunoscut datorită gravurilor. O figurină poștală de 40 fi. apărută în 1965 în R.P. Ungară prezintă o reproducere după o astfel de gravură (Yv. 1734).

Una din cele mai interesante miniaturi de carte din evul mediu prezentînd jocul „Calcio“, a fost realizată de D. Franco și este păstrată în prezent la un muzeu din Veneția. Tocmai după această miniatură s-a inspirat poșta monegască cînd a pus în circulație valoarea de 0,10 fr. (Yv. 624) înfățișînd aspecte din istoria fotbalului. După cum se știe, la 17 februarie 1530, la stadionul Santa Croce din Florența a avut loc primul meci de fotbal. Subiectul mărcii de 0,20 fr. din aceeași serie a fost preluat după un tablou de R. Gruschenk, redînd o scenă dintr-un meci de fotbal din 1827, în curtea unei școli militare. Tabloul lui Pieter Breughel-tatăl „Jocuri de copii“ (1560) a servit ca sursă de inspirație pentru poșta din Suriname, care a reprodus fragmente din lucrare pe diferite valori. Administrația din Panama a emis, la sfîrșitul anului 1968, o coliță de șase valori înfățișînd curse de cai din Anglia. La rîndul său și administrația poștală din Ruanda a imortalizat în seria „Curse de cai“ o renumită lucrare a pictorului realist. Th. Gericault. Este deosebit de interesantă și o marcă poștală din Liberia, emisă în 1969, al cărei desen reprezintă pictura „Regata în apropiere de Argenteuil“ (1874) a pictorului francez Claude Monet.

Se poate aprecia că mărcile cu subiecte sportive reproduse după opere de artă îmbogățesc tema cu elemente picturale de o certă originalitate, diversificînd și îmbogățînd imaginile, și constituînd un capitol aparte în colecțiile temei „Sport“.

Există încă numeroase picturi cu aspecte din viața și activitatea sportivă care ar putea oferi machetatorilor de mărci surse inedite de inspirație. Acest lucru este cu atît mai necesar cu cît apare tot mai mult pericolul ca multe mărci cu subiect sportiv să devină un fel de „surori-siameze“, prin repetarea și reproducerea aproape identică a unor scene, faze și figuri.

PENTRU INFORMARE
(Monoverb : 4 — 8)

Toma Michinici

Clasorul

I. D. POPA

*Îți pare ca un teanc de foi
Strinse-n coperte cartonate,
Dar poartă-n paginile-i moi
Comori de lucruri minunate.
Mihai Viteazul și Ștefan,
Pe mărcile-n policromie,
Ne toarnă-n inimi un vulcan
Că ne-am născut pe-această glie.
Picturi de clasici autori
Și reproduceri de sculptură
Prefac clasorul cu valori
Într-un muzeu-miniatură.
Compozitori, mai noi, mai vechi,
Pe-ntregul glob cu rezonanță,
Ne-aduc o clipă în urechi
Un lied, un vals sau o romanță.
În alte mărci, pe lung, pe lat,
Vezi animale înrăite*

*Alături stind. Dar nu se bat,
De parcă-s toate imblinzite.
Gagarin, Armstrong și-alți eroi,
Ce-n Cosmos și-au purtat bravura,
Sînt o dovadă pentru noi
Că Omul biruie natura.
Gondole sau un peisaj
Cu lungi dantelării montane
Ne poartă ca într-un voiaj
Pe Terra, fără geamantane.
Cu-n renumit alergător
Din mărcile nou apărute,
Revezi ca la televizor
Mai vechi olimpice dispute.
Clasorul filatelic gros,
Ce, zi de zi, cu mărci se-ncarcă,
Rămîne astfel valoros,
Deoarece e chiar... de marcă !*

STRĂMOȘUL ALBUMULUI FILATELIC

Primul album de mărci poștale a fost realizat de francezul Justin Lallier în anul 1860. El putea cuprinde nu mai puțin de 1 200 mărci. Primele sale pagini erau rezervate diferitelor poște particulare, printre primele mărci fiind incluse și multiple viniete, etichete, tăieturi de mărci încrustate de pe întreguri poștale, larg folosite pe vremea aceea.

După un an — în 1861 — își face apariția un alt album, editat de Richard Claudius, fără reproducerea mărcilor, ilustrarea limitîndu-se la desenul stemei țării respective, plasat lingă denumirea țării, pe foaia respectivă de album.

Colecționarii au preferat albumul lui Lallier. Prima lui ediție fiind repede epuizată, în anii următori au apărut mai multe ediții. Dar, au existat și pe atunci destui „colecționari” care au preferat albumului, ușile dulapurilor, geamantanele, paravanele, pe care și-au înșirat mărcile lor, lipindu-le bine de tot cu pap sau cu gumă arabică. Ba unii au împins această preferință pînă la tapetarea întreagă a pereților cite unei camere cu mărci poștale.

Nu e greu deci să ne închipuim cite minunate piese filatelice au fost astfel distruse și pierdute iremediabil pentru filatelie.

DIN ISTORIA POȘTEI PNEUMATICE

Sistemul transmiterii corespondenței prin conducte pneumatice este destul de vechi. Se pare că prima dată el a fost folosit la Viena, unde rețeaua de conducte pneumatice a fost instalată inițial pentru a ușura transmiterea mesajelor de la oficiul telegrafic central în diferite cartiere ale orașului, înlocuindu-se astfel folosirea curierilor pe jos, pe distanțe mari, care erau extrem de costisitoare. Mesajele erau puse în cutii cilindrice, care erau expediate apoi sub acțiunea presiunii pneumatice.

În 1875, Administrația poștelor austriece a extins folosirea rețelilor și pentru transmiterea rapidă a corespondenței. În acest scop, au fost puse în vinzare întreguri poștale speciale, purtând imprimat un timbru fix cu desenul timbrelor telegrafice și inscripția „Brief zur pneumatischen Expressförderung” (scrisoare pentru transmiterea pneumatică, expres). Foaia se putea îndoi, însă nu putea fi închisă, iar numărul cuvintelor care puteau fi scrise nu era limitat. La expediere, poșta nota pe partea exterioară ora și minutul expedierii și predării la destinație.

Nu mult după aceea, aceste întreguri au fost înlocuite prin plicuri cu mărci fixe de 20 Kr iar rețeaua a fost extinsă până în suburbiile orașului. În 1882 au fost puse în vinzare cărți poștale speciale pentru trimitere pneumatică; taxa a fost redusă la 10 Kr iar marca fixă era de tipul emisiunii uzuale contemporane.

Corespondența putea fi expediată din 11 puncte ale orașului, principalele fiind Poșta Centrală și Bursa. În 1890, numărul trimiterilor a fost de peste un milion.

Sistemul poștei pneumatice a mai fost adoptat și de: Berlin (1876), Paris (1885), Marsilia (1910), Roma (1953), Rio de Janeiro, München etc.

La Praga, inaugurarea poștei pneumatice a avut loc la 4 martie 1899. Rețeaua pneumatică, cu o lungime totală de 60 km, lega între ele oficiile poștale din toată partea urbană a capitalei cehoslovace.

Din 1945 poșta pneumatică a încetat să mai funcționeze ca un sistem aparte de expediere a corespondenței, rețelele ei fiind folosite de serviciile poștale pentru expedierea rapidă a telegrameelor și scrisorilor expres, în raza orașului.

În perioada de existență a poștei pneumatice au fost emise de către fosta administrație poștală austriacă, în decursul anilor, șapte cărți poștale simple (cu desene și culori diferite), cinci cărți poștale duble cu răspuns plătit, șase pliante poștale și cinci plicuri speciale.

După proclamarea Republicii Cehoslovace, vechile întreguri poștale rămase de la administrația austriacă au fost folosite citva timp în continuare, francatura completându-se cu mărci cehoslovace.

Nu mult după aceea au fost puse în circulație noile întreguri poștale cehoslovace pentru poșta pneumatică. Succesiv, au fost folosite trei tipuri diferite de astfel de întreguri.

În timpul ocupației naziste nu a fost emis nici un întreg, folosindu-se cărți poștale uzuale pe care se aplica o etichetă specială de „poșta pneumatică”.

RAPIDITATE.....

60 kilometri — aceasta este distanța străbătută în timp de 41 de ani de o trimitere poștală. Mesajul — o felicitare de Anul Nou — a realizat deci o viteză de 1,5 km pe an!

Expediată din sudul Franței, din Cannes, la data de 31 decembrie 1929, ea avea ca punct de destinație orașul Menton, situat la 60 de kilometri.

Factorul poștal în zadar s-a mai străduit să predea această felicitare — după 41 ani, întrucât destinatarul încetase din viață cu zece ani în urmă.

Potrivit legii de exploatare poștală, în această situație, trimiterea trebuie înapoiată expeditorului, întrucât adresa figura pe plic. S-a constatat însă că expeditorul nu mai era în viață.

Unde a zăcut atita amar de vreme această trimitere poștală — nu s-a descoperit. Până la urmă, ea și-a găsit loc — ca obiect de curiozitate — în Muzeul poștal francez.

UN NEFILATELIST PRINTRE NOI

Cu ziaristul L. SĂRĂȚEANU despre cum îi văd „ceilalți” pe colecționarii de timbre

Paginile almanahului nostru sînt — în mod firesc — ocupate de opinii, împărtășiri de experiență, schimburi de păreri și informații, aparținînd, toate, unor pasionați și competenți filatelști. Dar, deși pasiunea noastră este din ce în ce mai răspîdită în lume, iar România nu face cîtuși de puțin excepție de la acest îmbucurător fenomen, mai sînt unii care au reușit să se... strecoare pînă la vîrste, dacă nu venerabile, în orice caz apreciable, fără a fi reținut altă virtute a mărcilor poștale decît pe aceea de a face o scrisoare să ajungă în mina destinatarului.

Din această categorie de persoane (demne de compătimit) face parte și ziaristul și scriitorul L. Sărățeanu. În dorința de a oferi cititorilor și opiniile unuia din afara marii familii a filatelștilor, am hotărît să-i solicit punctul de vedere. Vorba latinilor „ascultă și partea cealaltă”. Iată de ce am trimis — printr-un amic comun — viitorului meu interlocutor o misivă (nefrancată, întrucît eram sigur că n-ar fi remarcat existența timbrului), iar el, ca un nefilatelist ce este, mi-a răspuns... prin telefon că este de acord.

Convorbirea care a avut loc, la cîteva zile după aceea, o reproduc în cele ce urmează după notele amănunțite pe care mi le-am luat.

— Tovarășe Sărățeanu, dumneavoastră sînteți gazetar dar nu sînteți filatelista; eu nu sînt gazetar și mă ocup de filetalie. După cum vedeți sîntem în cea mai fericită situație pentru a realiza — sub o formă gazetărească — o discuție despre filatelie.

— Într-adevăr ne completăm de minune, și dacă este cît de cît adevărat că... ageamii au noroc, atunci s-ar putea ca răspunsurile mele să intereseze, iar întrebările dumitale să placă.

— Să sperăm. Și pentru că ați pronunțat un cuvînt pe care eu n-aș fi îndrăznit să-l scot din gură, ca să nu vă jignesc, capăt curajul de a vă întreba direct: Cum de ați rămas atît de „ageamiu” în ale filateliei?

— Vedeți, ca și baletul, sau vioara și fila-

telia trebuie începută de mic. Or eu, în școală, n-am avut timp. Eram preo ocupat cu schimbul de nasturi.

— Nu v-ați dat seama că filatelia v-ar fi grăbit instrucția? Geografia, bunăoară...

— Aș putea, desigur, să mă laud că am fost un copil genial care și-a dat seama de la o vîrstă precoce de o mulțime de lucruri. La urma urmelor cine ar mai putea azi controla adevărul spuselor mele. Dar mai bine s-o spun p-a dreptă. În mintea mea de atunci se sădise convingerea că, alături de aritmetică și gramatică, geografia a fost inventată de un om rău, cu ură personală împotriva școlarilor, ca să le amărăscă zilele.

— N-a existat nici un moment în trecutul dumneavoastră școlăresc care să vă fi apropiat de filatelie?

— Dacă mă gîndesc bine, a fost totuși un moment în care am gusta și eu filatelia.

— Vedeți? Vă rog să relați în amănunt.

— Colegul de bancă, recunoscător pentru faptul că i-am suflat atunci cînd — la memorizare — se încurcase recitînd „Cîinele soldatului”, m-a recompensat, în recreație, cu un timbru „Republica Franceză”. Am pus darul în buzunar, dar s-a lipit de o bomboană pe care o țineam acolo de rezervă. Uitînd de timbru, atunci cînd am băgat bomboana în gură, am fost tare supărat.

— Pentru că se stricase marca?

— Nu, pentru că bomboana avea gust de gumă arabică.

— Așadar, în felul acesta ați „gustat” filatelia? La propriu!

— Da, am gustat-o, dar nu mi-a plăcut. Sper că sinceritatea mea nu mă va face iremediabil antipatic în ochii cititorilor dv.

— Să sperăm că nu. Dar, pentru că paza bună trece primejdia rea, vă rog să-mi spuneți dacă în cariera de ziarist — știu că ați luat sute de interviuri în țară și în străinătate — vi s-a întâmplat să întâlniți interlocutori care să sublinieze însemnătatea filateliei.

— Da, firește. Chiar anul trecut, când Federația Internațională a Ziaristilor și Scriitorilor de Turism a acordat marele ei premiu „Mărul de Aur” mănăstirilor noastre din nordul Moldovei, printre oaspeții veniți din zeci de țări am întâlnit și un pasionat filatelist. E vorba de distinsul scriitor Pierre de Gorse, membru corespondent al Institutului Franței. În interviul pe care domnia-sa a avut amabilitatea să mi-l acorde pentru radiodifuziunea noastră, arăta că interesul său față de România datează încă de pe vremea când era copil. Într-adevăr, explica domnul Pierre de Gorse, începând pe la vreo 11 ani să colecționeze timbre, o rudă — mare colecționar — i-a arătat o marcă înfățișând Capul de Bour. Aceasta a avut asupra lui o influență deosebită. A început să cerceteze lucrări despre România, devenind un bun prieten al nostru, încă înainte de a ne fi vizitat.

— Prin urmare nu sînteți, totuși, lipsit de înțelegere față de pasiunea filateliștilor.

— Bineînțeles că nu. Dimpotrivă, aș spune chiar mai mult: îi stimez pe filateliști. Aceasta în primul rînd pentru că cred în valoarea pasiunilor pașnice. Ele sînt ca risul, despre care Anatole France spunea că este un bun sfătuitor deoarece calmează enervările. De altfel, alți oameni de duh au

remarcat că unde nu e ris, nu e nici umănitare. Parafrazînd, aș spune că fiecare pasiune pașnică, de tipul filateliei, este o expresie a omenescului și chiar a omeniei. Prin astfel de pasiuni oamenii învață să fie perseverenți și în munca productivă. Ei sînt deopotrivă consecvenți în opinii, fideli în prietenie și în dragoste.

— Aș adăuga, în spiritul celor spuse de dumneavoastră, că filatelia este și o școală a cinstei.

— Cred că aveți dreptate. Ca și bibliofilia, discofilia, dragostea pentru albumele de artă — care îmi sînt mai apropiate — mi se pare că și filatelia este un bun dascăl al corectitudinii, al simțului valorilor și proporțiilor, al măsurii în toate aprecierile. Și, dacă nu mă înșel, aș mai adăuga o virtute: filatelia, presupunînd schimb permanent, este și o școală a spiritului de echipă, a colegialității.

— Vedeți că am avut dreptate, la început, cînd spuneam că sîntem într-o situație fericită pentru a realiza un bun interviu?

— Un interviu, ca orice alt gen gazetăresc, trebuie să aibă o ...adresă precisă. Realizatorul trebuie să știe cui se adresează, adică trebuie să știe căror cititori li se adresează pentru a conduce discuția astfel încît ea să intereseze publicul respectiv. Or, rămîne ca noi — știind precis că ne-am adresat filateliștilor — să aflăm dacă cele spuse aici s-au „lipit” de cititori sau dimpotrivă au trecut pe lingă ei fără a le stimula dorința de a-și păstra în „colecția” lor de idei interesante vreuna din cele formulate aici.

— Mulțumesc.

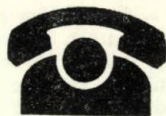
Cu evaluare

(Rebo eliptic anagramat (6)+3=8)

ELECOMUNICAȚIILE

REPREZENTATE ÎN FILATELIA ROMÂNEASCĂ

Dr. ing. OCTAVIAN MANGIUREA

Dezvoltarea telecomunicațiilor s-a corelat armonios cu aceea a tuturor ramurilor economiei noastre naționale, în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane.

Sporirea mijloacelor de telecomunicații, creșterea și diversificarea lor, atingerea unor înalți parametri calitativi în construcția echipamentelor au constituit sarcini importante pentru industria noastră, iar exploatarea eficientă a acestor echipamente a reprezentat o permanentă și ascendentă preocupare a organelor de poștă și telecomunicații din întreaga țară.

Construcția unei aparaturi performante de telecomunicații și utilizarea eficientă a echipamentelor existente sînt sarcini de o importanță deosebită pentru asigurarea circulației informației politice, economice și social culturale, atît în scopul informării maselor populare, a asigurării conducerii planificate a economiei, a urmăririi realizării sarcinilor, cit și pentru asigurarea desfășurării normale a tuturor activităților economice, industriale, agricole, comerciale, de aprovizionare, financiar-contabile, de transporturi etc.

Filatelă românească a reliefat prin emisiunile de mărci poștale realizate de-a lungul anilor evoluția mijloacelor de telecomunicații și a exploatarei acestora.

INCEPUTURILE TELECOMUNICAȚIILOR ÎN ROMÂNIA

Subdezvoltarea țării noastre înainte de 1944 în toate domeniile vieții economice a făcut ca, alături de alte ramuri și subramuri ale economiei naționale, telecomunicațiile să nu fie reprezentate în filatelă noastră, cu toate că o serie de cercetători români s-au dedicat problemelor de telegrafie și telefonie încă din secolul trecut obținînd rezultate remarcabile. Așa au fost: Victor Pop, născut în părțile Sălajului, salariat între anii 1885–1890 al Oficiului poștal din Arad, cunoscut prin preocupările sale în domeniul telefoniei și al perfecționării telegrafiei fără fir, a apli-

cat la noi sistemul poștei pneumatice. După ce înființează telegrafia fără fir în Maroc, moare la Paris în anul 1912. Augustin Maior, născut la Cluj, pune bazele matematice ale transmisiei multiple, realizează pentru prima oară în laborator transmiterea a 5 convorbiri simultane pe un fir și în mai 1907 publică rezultatele cercetărilor sale, fiind într-adevăr un precursor în domeniul curenților purtători.

Este păcat că memoria acestor doi eminenți oameni de știință nu a fost omagiată pe nici o emisiune filatelică românească.

Cu toate aceste preocupări, în țara noastră cea dintîi centrală telefonică automată, cu o capacitate de 2 000 linii, s-a instalat în anul 1927 (centrala Dacia din București).

În anul 1921 ia ființă Fabrica de telefoane din Timișoara, iar în anul 1930 Standard Electrica Română din București, ambele aparținînd concernului „International Telephon and Telegraph Corporation” (I.T.T.), care a concesionat exploatarea telefoniei în țara noastră.

Aceste întreprinderi cu circa 30 salariați realizau, cu tehnologii rudimentare, asamblarea echipamentelor venite din import.

În deceniul 1930–1940 numărul abonaților telefonici crește de la aproximativ 15 000 la 70 000, punîndu-se la punct primele tehnologii din domeniul întreținerii și exploatarei echipamentelor de telecomunicații. Prin fuzionarea celor două fabrici de telefoane din țara noastră sub denumirea „Standard, fabrică de telefoane și radio”, numărul de salariați a crescut de zece ori dar profilul de fabricație a rămas în domeniul asamblării pieselor de import. În perioada 1941–1944 întreaga industrie a telecomunicațiilor din țara noastră este inclusă în concernul german Lorentz AG, aproape întreaga producție fiind destinată armatei.

Acest sintetic istoric al telecomunicațiilor, pentru perioada dinainte de 23 august 1944, cînd industria și exploatarea telecomunicațiilor din țara noastră erau concesionate unor concernne străine, este semnificativă și explică

lipsa emisiunilor filatelice românești cu această temă.

PRIMELE EMISIUNI FILATELICE LEGATE DE ETAPA DE AVANT A TELECOMUNICAȚIILOR DIN ȚARA NOASTRĂ

Etapa de avant a telecomunicațiilor din țara noastră începută imediat după 23 august 1944 și continuată cu naționalizarea bunurilor concernului Standard este marcată și de o serie de emisiuni filatelice.

În anul 1944 apare prima emisiune „Asistența PTT”, formată dintr-o serie de 4 mărci și 2 colițe, heliogravată, de mare frumusețe, dintre care un număr de 16 000 colițe au fost supratipărite.

În anul 1945 apare seria de 7 valori intitulată „Munca PTT” cu un tiraj de 28 000 serii în blocuri de 4 bucăți. Din această serie un număr de trei mărci poștale reprezintă munca în telecomunicații și anume: valoarea de 150 lei (roșu și brun lila) este primul timbru românesc care reprezintă un telegraf în funcțiune; valoarea de 250 lei (verde deschis și albastru deschis) reprezintă un muncitor lucrând pe un stîlp de telegraf, iar valoarea mare (500 lei) reprezintă Palatul poștelor din București.

Munca în comunicații este scoasă în evidență de emisiunea sub acest titlu din anul 1948, din care valoarea de 3 + 3 brun lila și negru reprezintă munca desfășurată de telegrafisti și telefonisti. Desenele de pe mărci realizate de Dimitrie Știubei reprezintă sugestiv această temă.

Emisiunea „Semicentenarul palatului poștelor” din 1953 (serie de 4 valori) reprezintă heliogravuri reușite. Valoarea de 20 bani are în stînga reprezentată o operatoare telefonică, iar valoarea de 1,55 lei roșu-violet (cap de serie) reprezintă doi telegrafisti lucrînd pe emisie și recepție (în medalion palatul P.T.T.). Pentru prima dată pe o marcă poștală apare munca femeii în telegrafie și telefonie. Faptul este reprezentativ deoarece în această ramură a economiei aportul femeilor este hotărîtor atît în fabricația echipamentelor, cît și în exploatarea lor.

Anul 1958 prilejuiește apariția emisiunii „Conferința telecomunicațiilor — Moscova 3—17 decembrie 1957”. Valoarea de 55 bani consemnează primele antene de televiziune reprezentate pe mărcile poștale românești iar valoarea de 1,75 leu roșu-violet o linie aeriană de telecomunicații și un lanț de radiorelee.

Perioada 1944—1958 la care ne-am referit a reprezentat o etapă de avant a telecomunicațiilor din țara noastră.

EMISIUNILE FILATELICE CONSACRATE ETAPEI DE MATURITATE A TELECOMUNICAȚIILOR DIN ROMÂNIA

Între 1949—1955 apar o serie de sortimente de centrale telefonice manuale cu baterie locală și centrală și diverse tipuri de telefoane cu carcasă de bachelită, rod al concepției constructorilor noștri. Muncitorii, tehnicienii și inginerii români demonstrează concret capacitatea lor creatoare, reușind prototipul primului tip de centrală telefonică automată de instituție, centrala tip pas cu pas de 25—100 linii.

În cadrul seriei de „uzuale” din anul 1960, valoarea de 3 lei este consacrată radioului, televiziunii și telecomunicațiilor. Alături de realizările în domeniul telefoniei și telegrafiei, filatelia noastră începe să scoată în evidență preocupările din ce în ce mai intense în domeniul televiziunii, concretizate ulterior printr-o puternică industrie.

Odată cu lansarea primilor sateliți artificiali ai pămîntului a apărut problema transmiterii și recepției prin aparatură de telecomunicații a informațiilor extraterestre. În acest sens s-ar putea introduce toate emisiunile legate de cosmonautică în cadrul tematicii telecomunicațiilor. Pentru delimitarea celor două tematicii distincte, se propune ca o colecție specializată să cuprindă numai sateliții specifici pentru telecomunicații din cadrul cosmonauticii.

În acest sens trebuie evidențiate valorile de 30 bani și 40 bani din cadrul seriei „Cosmonautica” din anul 1965, care reprezintă satelitul de telecomunicații Syncom 3 (desene realizate de M. Giurcă). În anul 1965 în cadrul seriei cosmonautica I apare satelitul Early Bird (2,40 lei policromie). În același an apare într-o altă serie satelitul Molina I.

În paralel cu aceste emisiuni, în anul 1965 apare seria „Centenarul telecomunicațiilor” în care valoarea de 1,75 lei (albastru) are reprezentat un stîlp de telegraf și o antenă direcțională. Ziua mărcii poștale din 1965 reprezintă un porumbel stînd pe o antenă de televiziune, caz frecvent de perturbare a recepției emisiunilor televizate.

Utilizarea sateliților specializați pentru telecomunicații este reluată în anul 1967 cu ocazia a 10 ani de cosmonautică, cînd valoarea de 1,20 lei reprezintă din nou satelitul Early Bird.

Colița nedantelată de la jocurile olimpice de la München 1972 reprezintă în medalion un satelit de telecomunicații și o antenă direcțională, sugerînd transmiterea tele a acestor jocuri, care a adus în fața a sute de milioane de telespectatori imaginile pasionantelor întreceri sportive duse în spiritul

olimpic, acela al păcii și înfrățirii între popoare.

Perioada 1958-1977 a reprezentat pentru țara noastră o etapă de maturitate, de realizare și depășire a prevederilor planurilor cincinale și anuale în ceea ce privește dezvoltarea telecomunicațiilor.

La începutul acestei perioade au fost realizate în țară centrale telefonice automate rotative de 200-900 linii, centrale de tip urban 7D până la 10 000 linii, redresoare pentru alimentarea aparaturii de telecomunicații cu tensiune continuă stabilizată. Au apărut o varietate mare de produse de telecomunicații autohtone, ca telefoane cu baterie locală pentru agricultură, telefoane speciale pentru locomotive diesel electrice, telefoane antigrizutoase de mină, de tip secretariat și pentru reglarea circulației. Începând din anul 1961 a început fabricația în țara noastră a sistemelor de curenți purtători cu una, trei și 24 căi, echipamente cu repetori de înaltă frecvență pentru sisteme de 60 căi, obținându-se performanțe calitative și tehnico-construcitive la nivelul normelor internaționale.

Una din realizările importante ale industriei telecomunicațiilor din țara noastră este asimilarea în bune condiții și înainte de termen a licenței centralei telefonice automate Pentaconta bazată pe sisteme de comutație Crossbar. Construcția tehnologică modulară permite realizarea unor sortimente variate, de la centrale de mică capacitate până la centrale de 100 000 abonați.

Ca urmare a dezvoltării industriei telecomunicațiilor, numărul posturilor telefonice instalate a crescut la peste 800 000, tehnologia de exploatare și întreținere a acestora, precum și a rețelilor și centralelor telefonice dezvoltându-se corespunzător.

Această dezvoltare este impusă de problemele dificile și urgente pe care le ridică din ce în ce mai pregnant ritmul ridicat de creștere a tuturor ramurilor și sectoarelor de activitate. Gradul de automatizare a telefoniei automate urbane a ajuns la circa 90%, cu o densitate de peste 3,5 posturi la 100 locuitori, numărul întreprinderilor și instituțiilor conectate la rețeaua telex a crescut de trei ori în ultimii 5 ani, majoritatea localităților mari beneficiază de legături telefonice cu prefix. Paralel cu dezvoltarea sistemelor telefonice prin curenți purtători, funcționând pe linii aeriene sau cablu, s-au instalat sisteme de curenți purtători pe linii de radiorelee. În perioada 1965-76 s-au dezvoltat legăturile telefonice și radioreleele magistrale Est-Vest.

Emisiunile filatelice apărute în această perioadă au reușit în parte să reliefeze preocupările din domeniul telecomunicațiilor.

În afară de emisiunile specificate anterior, este necesar a scoate în evidență seria de

uzuale apărută în anul 1967, din care 5 mărci poștale reprezintă realizări din domeniul telecomunicațiilor.

Valoarea de 10 bani (brun-roșcat) reprezintă un microreceptor; 50 bani (roșu-portocaliu) are în centru un telefon automat realizat de uzina Electromagnetica; valoarea de 1,75 lei reprezintă o stație de releu de televiziune; valoarea de 3 lei reprezintă harta țării noastre cu simbolurile legăturilor telefonice automate și un disc telefonic, iar valoarea maximă de 5 lei (violet-albăstrui) reprezintă un teleximprimator și harta lumii, sugerând legăturile politico-economice tot mai strânse pe care țara noastră le are cu celelalte state ale lumii prin intermediul telecomunicațiilor.

PERSPECTIVELE TEMATICE LEGATE DE DEZVOLTAREA VIITOARE A TELECOMUNICAȚIILOR

Ritmul dezvoltării telecomunicațiilor în țara noastră face posibil ca în următoarele două cincinale să fie atins nivelul mondial cu privire la densitatea telefonică și telegrafică, precum și al gradului de automatizare. Dezvoltarea telecomunicațiilor pe plan mondial în ceea ce privește sectorul de telefonie-telegrafie, este axată spre adoptarea unui mod de comutație și de comandă modern și unitar care să asigure un sistem integrat de telecomunicații. În această accepțiune ar urma ca sistemul integrat să cuprindă atât echipamentele pentru telefonie, telegrafie, transmisii de date, cât și o rețea de calculatoare electronice aferente acestui sistem.

Este o certitudine că în viitorul apropiat vor funcționa sisteme informaționale automate între țări, că se va dezvolta rețeaua telefonică automată cu legături de telecomunicații prin sateliți, cabluri coaxiale, ghiduri de undă, fascicule herțiene de mare capacitate etc. De asemenea, este prevăzută o mare dezvoltare a rețelei telefonice automate mobile, prin instalarea de telefoane la bordul automobilelor, avioanelor, navelor etc.

Videotelefonul este în momentul de față o problemă a asigurării tehnologiei de fabricație în serie. Utilizarea rețelei de telecomunicații legate direct cu calculatoarele pentru serviciile de documentare, traduceri, consultații, învățământ, bazată pe crearea unor bănci operative de date, reprezintă o etapă la care ne putem gândi chiar pentru viitorul cincinal.

Sintem convinși că în anii ce vor urma, filatelia românească va fi în pas cu progresele tehnice în domeniul telecomunicațiilor care vor fi reliefate în câteva emisiuni la nivelul calitativ ridicat cu care ne-a obișnuit.

P E MARGINEA

UNOR ȘTAMPILE VECHI

Prof. SILVIU ISER

Problema ștampilelor poștale a început să mă pasioneze îndeosebi după apariția lucrării „Ștampile poștale folosite în Țările Române până în anul 1881” de distinsul cercetător Gr. Racoviceanu. Colectînd, comparînd și analizînd unele piese ce le am în colecție, am ajuns la unele constatări care cred că pot aduce lucrări noi și pot interesa și pe alți filatelisti.

În cele ce urmează am să aduc la cunoștință cititorilor concluziile cercetărilor mele.

Astfel, un plic cu ștampile ce aduc unele lucrări noi în legătură cu data folosirii ștampilelor prefilatelice, are două ștampile descrise în cartea sus-amintită și anume A 3—4 mm București cu data 29 Dek și A 7 Bucarest Walachei 29/12 în tuș roșu cărămiziu viu. Scrisoarea adresată la Craiova, venea poate din străinătate (nu are adresa expeditorului, avînd o bulină sigiliu EP, dar are adresa scrisă în cirilică și în limba italiană), în orice caz a tranzitat prin București și se pare că una din ștampile aparținea unui birou (stație) poștal din punctul de trecere a diligenței și cealaltă ștampilă unui alt punct de trecere. S-ar putea deci ca birourile de cartier să nu se fi înființat în 1865 (vezi GR. pag. 24) ci mai înainte, în anul 1860. Concluzionînd, acest plic mi se pare important prin aplicarea a două ștampile aceleiași localități, aceea ce ar presupune existența unor oficii poștale diferite—o dată tirzie a ștampilei A 3, din moment ce funcționa ștampa A 7 (nu se poate reproduce plicul, ștampilele fiind palide).

La pag. 60 se arată existența unor ștampile pentru justificarea întîrzierii, ștampile DUPĂ PLECARE. Posed un plic care în loc să prezinte, cum am întîlnit în marea majoritate a cazurilor, ștampilă după plecare și ștampilă de dată a expedierii, are două ștampile de dată și anume Calafat 10/11 Dim și Calafat 13/11 Dim — ștampilă B 21 dar cu stea cu 5 raze în loc de 6 raze cum se arată la pag. 48 și ștampilă justificatoare C 11. Interpretez această prezență a două ștampile de dată ca o eventuală neatenție a poștei: aplicarea ștampilei din 10/11, observarea greșelii prin aplicarea ștampilei C 11 și plecarea normală pe 13/11. De asemenea, demnă de menționat este ștampa Calafat cu stea cu 5 raze (la pag. 48 Gr. R. reproduce fotografic cu 5 raze, dar necorect în text). Pe verso e ștampa CRAIOVA cu stea cu 6 raze.

Un al treilea plic ce poate prezenta interes este expedit din comuna Desa spre Craiova și poartă ca ștampile de expediție 2 tipuri diferite de ștampile Calafat. Una din ele, dublu cerc, are inscripția Calafat, data 18 DEC 74 pe trei rînduri și crucea de Malta. A doua este tot dublu cerc, inscripția este CALAFATUL, data 18 DEC (fără an) și o floricică cu patru petale. Prima ștampilă s-ar asemana cu B 38 dar nu este cerc simplu ci dublu iar cea de-a doua cu B 39 dar are cerc simplu și nu are dată de an. Nu sînt citate de Gr. R. S-ar asemana cu B 62, dar acestea sînt date de Gr. R. în 1877 și ștampa este din 1874 iar diametrul cercului exterior nu este de 24 mm ci doar de 22 mm.

Un alt plic adresat la Craiova prezintă trei ștampile diferite ca tip. Prima este B 9, ștampilă de plecare Țîntăreni 19/12, lingă care apare ștampa B 26 FILIAȘI (Baston) a stației telegrafice iar ca sosire ștampa B 21 Craiova. Demnă de semnalat este ștampa FILIAȘI (Baston) neapărută în lucrarea lui Gr. R. și folosirea tirzie a ștampilei Țîntăreni.

SĂ ÎNVĂȚĂM
FILATELIE

UM SE ALCĂTUIEȘTE O COLECȚIE ȘI UN EXPONAT FILATELIC

CONSTNTIN DUMITRU

Filatelia a încetat de multă vreme să fie o simplă pasiune, un prilej de a colecționa la întâmplare mărci poștale, de a căuta prin ea numai un mijloc de destindere, de evadare.

Ancorată în realitățile cotidiene, filatelia a devenit un instrument eficient de culturalizare, un autentic mijloc de propagandă, în țară și peste hotare, a multiplelor aspecte din istoria multimilenară, din viața și munca harnicului popor român.

Pasiunea pentru filatelie poate deveni și un prilej de investigații, de studiu și cercetare, atunci când încercăm să ne organizăm o colecție sau un exponat.

O colecție care participă la o expoziție filatelică poartă numele de exponat filatelic și reprezintă de cele mai multe ori, o parte din colecția propriu-zisă sau selecțiunii din aceasta, în funcție de tema sau subiectul ales.

Dacă alcătuirea unei colecții constituie o problemă pur personală, de gust și imaginație, organizarea unui exponat, deci pregătirea de a participa la o competiție, ne obligă să cunoaștem și să respectăm anumite norme.

În felul acesta răspundem exigențelor mereu crescînde

ale juriului și în ultimă instanță, putem culege roadele muncii noastre, căci filatelia este și trebuie să fie un prilej de posibile și dorite satisfacții.

Ori de cîte ori vom folosi în text termenul de „colecție”, ne vom referi la aceea care este pregătită pentru a participa la o expoziție, deci la un exponat filatelic.

Colecție sau exponat, în cuprinsul acestui material, vor avea același înțeles.

După conținutul lor, colecțiile pot fi :

- 1) de filatelie tradițională ;
- 2) de istorie poștală și prefilatelie ;
- 3) de filatelie tematică ;
- 4) de aerofilatelie ;
- 5) de întreguri poștale ;
- 6) de maximafilie.

Colecțiile din grupele 1-3 cuprind mărci poștale și diferite piese sau documente filatelice, cu material ajutător.

Colecțiile din grupa 4 cuprind uneori același material filatelic ca și colecțiile din grupa 1-3. Alteori, cuprind numai piese filatelice aranjate după un regulament particular, pentru aerofilatelie.

Colecțiile din grupa 5-6 cuprind o singură categorie de piese filatelice : întreguri

poștale sau ilustrate maxime.

Pentru o mai bună înțelegere, ne vom opri pe scurt la fiecare gen de colecție.

1) Colecțiile de filatelie tradițională cuprind mărci poștale și piese filatelice dintr-o singură țară, aranjate cronologic, după catalog.

Avînd în vedere numărul mare al emisiunilor filatelice din majoritatea țărilor, poate fi prezentată o anumită perioadă sau selecțiuni din colecția respectivă.

2) Colecțiile de istorie poștală și prefilatelie se bazează pe studiul și clasificarea documentelor filatelice și a pieselor poștale care se referă în mod direct la căile și la mijloacele de transport ale curierului poștal din toate perioadele sau la organizarea serviciilor poștale (oficiale, locale sau particulare).

O colecție din această categorie este alcătuită din plăcuțe, mărci uzate și documente poștale, aranjate pentru a ilustra o temă de istorie poștală.

În cadrul documentelor poștale pot fi incluse diferite tipuri de ștampile, cărți poștale, gravuri, schițe, documente etc., care au legătură cu tema respectivă.

Printre temele de istorie poştală pot fi abordate :

a) serviciile poştale pre-filatelice ;

b) studiul general al dezvoltării serviciilor poştale, naţionale sau internaţionale ;

c) poştă militară, poştă de campanie, poştă de prizonieri de război şi lagăre de concentrare ;

d) poştă maritimă ;

e) poştă accidentală ;

f) poştă în timpul unor epidemii ;

g) poştă prin căile ferate ;

h) cenzura poştală etc.

3) Colecţiile de filatelie tematică — dezvoltă o temă sau ilustrează o idee, servindu-se de imaginile oferite de mărci ca şi de informaţiile oferite de documentele filatelice sau poştale.

În cazul acestor colecţii, alegerea unei teme sau a unui subiect, constituie adesea o dificultate şi poate chiar o condiţie pentru organizarea colecţiei sau a expozatului respectiv.

Numărul temelor ce pot fi alese este extrem de mare, dacă nu chiar infinit. Totul depinde de preocupările şi preferinţele colecţionarului, de posibilităţile ce le are pentru a-şi procura materialul filatelic adecvat şi, în ultimă instanţă, de exigenţa sa.

Vizionind expoziţii, cercetînd cataloage şi reviste de specialitate, am avut ocazia să constat cu admiraţie o diversitate de teme şi subiecte, rod al imaginaţiei şi culturii expozanţilor.

Unele din teme cuprindeau o sferă prea mare, ca de exemplu : „Natura şi omul”, „Omul şi mediul înconjurător”, „Istoria artei” sau chiar numai „Istoria picturii”, „Arhitectura”, „Sculptura”, „Navigaţia”, „Sportul”, „Cosmosul”, „Fauna”, „Flora”, „Oameni de seamă” etc. o arte prea întinsă, pentru a

putea fi exemplificate pe câteva feţe de panou (în general cinci), cit se acordă de obicei la majoritatea expoziţiilor.

Acestea pot constitui cu uşurinţă genericul unor expoziţii şi nicidecum titlul unor expozate.

Pe cit posibil, se va alege o temă mai restrînsă, un capitol mai limitat dintr-un domeniu sau altul de activitate, pentru a o putea aprofunda cit mai bine, a o exemplifica şi prezenta cit mai complet, pe cele câteva feţe de panou.

Din domeniul muzicii se poate alege şi organiza un expozat tematic cu : compozitori (de preferinţă dintr-o anumită perioadă), instrumente muzicale interpreţi şi critici muzicali, diverse manifestări muzicale etc.

Din lumea teatrului pot fi prezentate : istoria teatrului, profesiuni teatrale, construcţii de teatre, circul etc.

Din viaţa medicală poate fi prezentată : o specialitate a medicinei, lupta împotriva unora din bolile cu extindere în masă (malaria etc.), plante medicinale, staţiuni balneo-climaterice, ocrotirea mamei şi a copilului, istoria medicinei etc.

Astronomia oferă posibilitatea prezentării unor personalităţi, fenomene şi aparatură astronomică, anul geofizic internaţional etc.

Teme originale care se pretează la prezentării reuşite sînt : podurile, tunelele, barajele etc.

Din lumea animală se poate prezenta o încrengătură sau preferabil o clasă, un ordin, o familie. Clasificarea zoogeografică trebuie reţinută ca o modalitate de prezentare.

Într-un expozat cu „Fauna R. S. România”, se poate prezenta : fauna culmilor alpine, pădurilor, stepei şi Deltei Dunării.

Flora alobului poate fi prezentată pe regiuni, sub-

regiuni, provincii sau districte floristice, iar flora şi vegetaţia ţării noastre, pe aceleaşi zone principale ca şi la faună.

Din „Istoria artelor” se poate alege : pictura, sculptura sau arhitectura dintr-o anumită perioadă (antică, medievală, bizantină, romantică, gotică, modernă etc.), o şcoală (romantismul, realismul, impresionismul etc.) sau o epocă (quattrocento, arta în timpul revoluţiei franceze etc.).

Unii colecţionari mai cuţetători îşi limitează aria cercetărilor la un subiect din domeniile enumerate mai sus sau din alte numeroase domenii ca de exemplu : Beethoven, Dürer, Leonardo da Vinci, Michelangelo sau : Crucea Roşie, lupta împotriva malariei, t.b.c., o disciplină sportivă, costumul popular, ceramica, o specie de flori, animale sau păsări etc.

Desigur, atît în cazul colecţiilor tematice limitate cit şi în cazul colecţiilor de subiect, există suficiente dificultăţi în procurarea mărcilor şi mai ales a pieselor filatelice auxiliare. Dar tocmai depăşirea acestor dificultăţi poate constitui prilejul unor reale şi justificate satisfacţii.

O colecţie tematică trebuie să pună în valoare, pe baza unui plan, tema aleasă, să urmărească un fir conducător, să exprime în cel mai înalt grad contribuţia expozantului la cercetarea temei respective şi, în ultimă instanţă, să contureze personalitatea colecţionarului.

O temă originală, bine aleasă, cu un conţinut bogat şi variat, cu o prezentare grafică îngrijită, consti-

tuie cheia succesului pentru filatelitul tematician.

Colecțiile tematice constituie astăzi preferința majorității filateliștilor. Așa cum filatelia clasică este filatelia trecutului, în fața căreia ne înclinăm, filatelia tematică este filatelia prezentului și a viitorului, cu posibilități nelimitate de cercetare, de prezentare și afirmare.

Cu mijloace relativ modeste fiecare din noi își poate alcătui o colecție tematică.

4) Colecțiile de aerofilatelie pot cuprinde:

a) colecții de precursori (baloane montate, zboruri experimentale etc.);

b) colecții de aerograme, comportînd studiul și clasificarea mărcilor poștale, ștampilelor și altor mijloace specifice folosite de poștă pentru a caracteriza curierul poștal;

c) colecții de piese comemorative ale manifestărilor aeriene.

e) colecții de cosmonautică.

5) Întregurile poștale și ilustratele maxime pot fi incluse în celelalte grupe, alături de alte piese filatelice sau pot constitui colecții de sine stătătoare, organizate după aceleași criterii ca și colecțiile din grupele 1-3, respectiv cronologic pe țări sau tematic.

Ilustratele maxime pot fi prezentate în cadrul unui exponat și ca realizări personale, expozantul avînd un merit în plus, de creație.

Pe lângă categoriile de mai sus se pot organiza și expozate de studiu, care se referă la anumite particularități ale mărcilor (varietăți de culoare, de hirtie, dante-lură, de imprimare, erori etc.) sau ale pieselor filatelice folosite ca material auxiliar (varietăți similare celor în-tîlnite la mărcile poștale, curiozități, diferite tipuri de ștampile etc.

Cuvîntul „studiu” într-o colecție filatelică se referă la conținutul filatelic și nu

la studiul temei sau subiectului.

Studierea componentelor filatelice se apreciază la capitolul „Cunoștințe filatelice”, iar studiul temei sau subiectului, la capitolul „Originalitatea și punerea în valoare a acestora”.

Organizarea unei colecții, respectiv a unui exponat filatelic, indiferent din ce categorie face parte, necesită pe lângă un bagaj suficient de cunoștințe generale și filatelice, o anumită îndemînare și experiență, mult gust, foarte multă răbdare și dacă e posibil, un anumit grad de talent pentru inscripționarea textelor pe foile de expunere.

În selecționarea materialului filatelic se va ține seama în primul rînd de piesele mai vechi, cu anumită „greutate” filatelică, piesele rare (chiar dacă sînt de dată mai recentă), reprezentative — în funcție de titlul exponatului și desigur, calitatea acestora. Ele trebuie să fie în perfectă stare, fără defecte.

În cazul mărcilor ștampilate vor fi alese acelea cu o ștampilă clară, curată, care să acopere cît mai puțin din subiectul mărcii.

Nu se recomandă de a se prezenta pe aceeași foaie mărci noi, neuzate și mărci ștampilate.

Plicurile „prima zi” vor fi folosite în măsura în care aduc elemente noi prin ilustrație și ștampilă (text sau desen adecvat), de preferință chiar circulate.

Întregurile poștale, după o clasificare neoficială dar unanim acceptată, se împart în mai multe categorii. Cele mai valoroase sînt acelea care au marca fixă, ilustrația și textul legate de titlul exponatului sau cel puțin două din aceste elemente. Vor fi preferate întregurile poștale circulate.

Ilustratele maxime sînt cu atît mai valoroase cu cît

aduc elemente noi prin ilustrație (față de subiectul mărcii, mai ales cînd acesta este un detaliu dintr-un ansamblu: pictură, arhitectură, sculptură sau peisagiu) sau prin ștampilă.

Atît plicurile prima zi, întregurile poștale, cît și ilustratele maxime, vor fi folosite într-o proporție echilibrată, pentru a nu prejudicia (prin dimensiuni și cantitate) mărcile poștale, elementul predominant în orice colecție.

Ștampilele speciale (ocasionale, prima zi, publicitare) pe fragmente de plic sînt extrem de utile și îmbogățesc exponatul.

Fără îndoială, cu cît pie-sele filatelice vor fi mai vechi și respectiv mai rare, cu atît va crește valoarea colecției.

Piesele mari vor fi așezate în partea de jos a foi de expunere, constituind un veritabil suport pentru mărci și ștampile.

În anumite situații, pentru economie de spațiu, vom folosi sistemul „ferestrelor” pentru a expune numai porțiuni dintr-un plic „prima zi” sau un plic obișnuit circulat, pentru a pune în evidență o ștampilă specială etc.

În ceea ce privește întregurile poștale, acestea se expun integral, respectînd astfel însăși definiția lor.

Folosirea judicioasă a materialului filatelic, aranjarea lui cu gust și pricepere pe foi și inscripționarea sobră, concisă și îngrijită, în ciuda unor dificultăți inerente, conferă unei colecții premise de succes la expoziții și, în ultimă instanță, prilej de legitimă satisfacție.

ISTORIE POȘTALA

● Cercetătorii istoriei poștale cunosc mai puțin despre „Poșta mică din Viena“. Iată cite ceva despre ea:

A fost denumită astfel, pentru a fi deosebită de „Poșta mare“ a împăratului care lega orașele mari. Pînă la crearea „poștei mici“, poșta nu primea și nu transmitea trimiteri poștale în cuprinsul orașului Viena și a suburbiilor sale.

Pentru a înlătura acest gol, Joseph Hardy a solicitat, în 1771, acordarea unui „privilegiu“ de organizare a unui serviciu poștal local. La 20 ianuarie 1772, împărăteasa Maria Tereza a încuviințat înființarea unui serviciu poștal local, pe cuprinsul orașului de scaun și al suburbiilor. Poșta mică era autorizată și să primească și să retransmită astfel de trimiteri poștale din afara zonei ei.

Interesant este că documentul imperial făcea referire la exemplul poștelor mici, care funcționau — la epoca respectivă — la Paris și la Londra. În continuare, el stabilea și tarifele pentru scrisori și pachete, în funcție de greutatea lor și de destinație.

Pentru filатели, „Poșta mică“ din Viena prezintă interes mai ales datorită ștampilelor pe care le aplica pe scrisori. În primii doi ani de funcționare, ștampilele purtau — într-un cerc simplu — cite o literă: „A“, pentru oficiul poștal central, sau literele următoare din alfabet, ca indicativ al celorlalte oficii. Mai tirziu aceste ștampile au fost înlocuite prin altele, tot circulare, purtînd inițialele „KP“ (Kleine Post) și numărul de ordine al oficiului. Aceste ștampile au fost aplicate cu cerneală roșie. Diametrul lor varia între 18 și 20 mm, cu excepția ștampilei KP/4 al cărei format era oval (17:19 mm).

Exemplul Vienei a fost urmat apoi de orașele Graz și Praga, care și-au organizat, și ele, „poște mici“ locale, dotate cu ștampile. De la poșta din Praga cunoaștem — pînă în prezent — numai o singură ștampilă, purtînd litera „P“, într-un cerc.

● Din documentele de istorie poștală a celui de-al doilea război mondial, corespondențele — atît de rare și atît de chinute — ale prizonierilor din lagărele de concentrare din Germania nazistă formează o categorie aparte.

Pusă sub controlul fostului Înalt Comandament al Wehrmachtului (O.K.W.), organizația prizonierilor de război era administrată prin intermediul Armatei de înlocuire („Ersatzheer“). Ea cuprindea 17 districte militare („Wehrkeise“).

În decembrie 1944, se aflau în lagărele germane nu mai puțin de 2 450 000 prizonieri de război și internați civili, internați în diferite tipuri de lagăre, după stadiul internării (lagăre de îndrumare, la sosirea din zona frontului „Frontstammlager“; lagăre de tranzit — „Durchgangslager“, lagăre pentru ofițeri sau pentru trupă etc.).

Posibilitățile prizonierilor de a corespunda erau extrem de limitate, unor categorii întregi de prizonieri le era răpit cu desăvîrșire dreptul de a trimite sau de a primi vreo veste.

În limita foarte redusă îngăduită pe corespondențele expediate sau sosite în lagărele de prizonieri se aplicau ștampilele de control ale lagărelor purtînd indicativele respective (Stalag, Oflag etc., însoțite de numerele de ordine formate din cifre romane și litere).

CU PREZENTARE
(Triverb : 7, 2, 8)

"LADY McLEOD"

O CORABIE CU PÎNZE ȘI O MARCĂ POȘTALĂ PARTICULARĂ

E

Ați auzit de insula Trinidad? (cuvîntul înseamnă în spaniolă „treime, trinitate, trio”). Dacă cumva nu, aflați că are suprafața de 4 827 km² și că este situată aproape de coasta Venezuelei, spre nord-est. Posesiune spaniolă din 1532, ea a devenit în 1797 colonie britanică. Astăzi, împreună cu insula Tobago, mult mai mică, formează un stat independent, cu statut de dominion britanic. Închizînd golful Paria, lângă delta fluviului Orinoco, insula Trinidad are o poziție foarte favorabilă din punct de vedere economic. Se exportă petrol, cacao, zahăr, rom și altele.

Să ne întoarcem acum în timp. Pe la mijlocul secolului trecut, o impozantă corabie cu pînze făcea legătura între capitala Port of Spain (astăzi cu circa 100 000 de locuitori) și orașul San Fernando, la o distanță ceva mai mare decît 50 km spre sud și cu o populație cam pe jumătate.

Aflînd că, în Anglia, Rowland Hill inventase marca poștală pentru francarea corespondenței — era anul 1840 — și dîndu-și seamă că acest lucru i-ar putea aduce avantaje, ce s-a gîndit lupul de mare David Bryce, căpitanul corăbiei de mai sus, pe care se putea citi inscripția „Lady McLeod”? De ce n-ar impune și el asemenea mărci? Trecînd la fapte, a angajat un desenator — e drept că nu prea abil — să deseneze macheta corăbiei, aplicîndu-i inițialele „L.Mc.L.” ale numelui vasului. Apoi a pus să i se imprime mărcile respective, pe care le vindea cu 5 cenți, ca taxă percepută pentru transportul corespondenței între orașele Port of Spain și San Fernando.

În acest fel au apărut primele mărci poștale particulare, care cu timpul au devenit o mare raritate filatelică. Ele au fost ulterior recunoscute de autoritățile coloniale engleze ale insulei Trinidad și au fost primele cunoscute acolo. Pentru a nu putea fi folosite a doua oară, ingeniosul căpitan David Bryce le anula cu creionul sau cu pana. Ba chiar le rupea la un colț, cam așa cum se face astăzi cu biletele de intrare la spectacole. Firește, pentru filатели acest adevărat masacru a constituit un teribil prilej de disperare.

În orice caz, un timp oarecare, marca poștală particulară „L.Mc.L.” s-a bucurat de o faimă mai mare decît a primelor mărci din 1840.

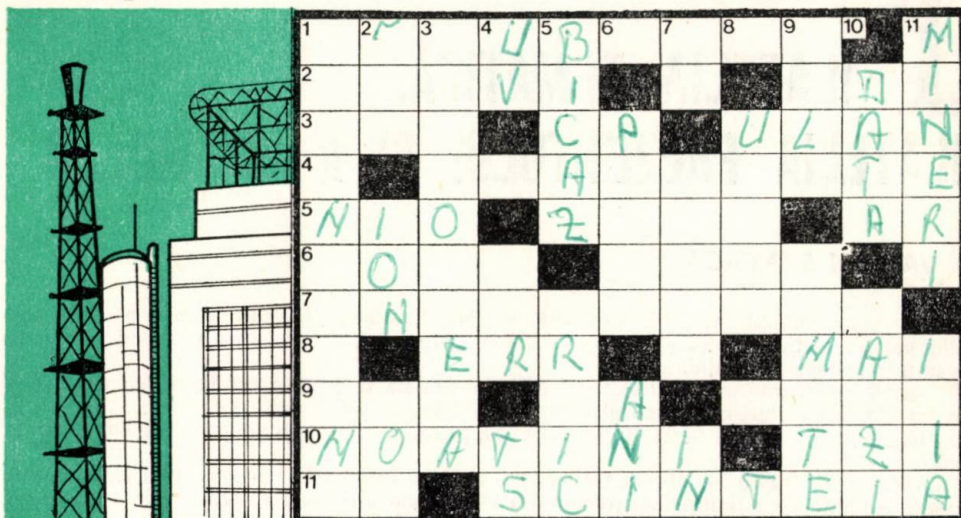
Ioana Bogdan

Filatelică

(Metagramă anagramată : xxoxxx –
xxxoxxx)

Toma Michinici

album comemorativ

ORIZONTAL: 1) Aniversată filatelic în mai multe rînduri dintre care amintim frumoasa serie din 1957 și pe cea din 1967 (patru valori, dantelată). 2) Pionieri, emisiune din 1968 (flori și subiecte diverse) formată din 6 valori (5 bani, 40 de bani, 55 de bani, 1 leu, 1,60 lei și 2,40 lei) — Colițe. 3) Caut o marcă... la înălțime! — Carte poștală (abr.) — ...Bator, capitala R. P. Mongolă. 4) Sistemul hidroenergetic de la Porțile de Fier, de exemplu; în 1965 s-au emis două valori, una reprezentînd Defileul Porților de Fier, iar cealaltă Macheta barajului. 5) Localitate în Japonia — Verb la... vedere — Măsura unei mărci! 6) La Pești (sing.) — Mătușă, lele (reg.). 7) Celebrare a unui eveniment, cum ar fi împlinirea a 25 de ani de la greva feroviarilor de la Grivița, care a prilejuit emiterea a două valori filatelice (1958) (pl.). 8) Localitate în Franța — 1... —, sărbătoarea internațională a muncii care a prilejuit în timp emiterea mai multor mărci. 9) Întreprinderea optică română (abr.) — Primul cuvînt — ... Sandburg, poet american contemporan (n. 1878). 10) Mici pînă la 2 ani — Vechi stat chinez (sec. XI—III î.e.n.). 11) Cato! — Organul de presă al P.C.R., de la înființarea căruia s-au împlinit 25 de ani în 1956; cu acest prilej a fost emisă o marcă dantelată în valoare de 55 de bani.

VERTICAL: 1) Acțiune social-politică desfășurată în același an, 1956, care a

fost de asemenea marcată filatelic (o valoare de 55 de bani și una de 1 leu și 75 de bani). 2) Diminutiv feminin — ... Creangă, de pe cea de a doua valoare (10 bani) a emisiunii Scriitori români (1958) — Rocada mare la șah. 3) Ramură industrială al cărei centenar a fost omagiat și în rîndurile filateliștilor odată cu emiterea a trei valori (dantelate) în anul 1957. 4) Udrea Vasile — Onomatopee... în aer! — Tunse! 5) Faimoase chei montane din Carpații Răsăriteni al căror nume este legat de o puternică hidrocentrală de pe Bistrița, chei care apar pe prima marcă din seria Munți și peisaje diverse (1964) — Caracterul măreț al Intrării lui Mihai Viteazul la Alba Iulia (E. Stoica), lucrare reproducă pe cea dinții marcă a seriei Semicentenrul Unirii Transilvaniei (1968). 6) Insulă plutitoare din Delta Dunării — 1877—1977. 7) 10! (pot fi și bani)! — Stînjenei — Plantă textilă. 8) Unitate industrială reprezentată grafic pe valoarea de 11 lei a emisiunii Expoziția tehnică, industrială și agricolă din 1950. 9) A descoperi — Își serbează ziua la 25 octombrie în fiecare an (astfel, de exemplu, în 1958, s-a emis cu această ocazie o serie de trei valori) (pl.). 10) Dată — Unități de lungime. 11) Muncitorii din subteran, cei a căror zi sărbătorească a fost aproape permanent marcată și prin emisiuni filatelice cu subiect adecvat — Oraș de pe Mureș.

Dicționar: NIO, ERR, TZI, ZVR.

FILATELIA TEMATICĂ.

FILATELIA PREZENTULUI ȘI A VIITORULUI

DR. VALERIU S. NEAGA

Inventarea mărcii poștale în anul 1840 de către Rowland Hill, ca mijloc de plată a serviciilor poștale, a atras atenția iubitorilor de frumos, care au început să adune aceste mici viniete, adevărate capodopere în miniatură.

Astfel au apărut primii filателиști, primele albume și primele cataloage, cu descrierea mărcilor din lumea întreagă, numărul acestora fiind la început limitat.

Colecționarii adunau mărci din toată lumea, pe care le lipeau în albume, cu gumă arabică, pe țări, în ordine cronologică.

Ulterior, odată cu înmulțirea țărilor care emiteau mărci cît și a numărului emisiunilor, a apărut tendința de a limita colecționarea la cîteva sau la o singură țară.

Aceasta constituia filatelia clasică sau tradițională, pe care o mai practică și astăzi filателиști.

Dacă primele mărci poștale prezentau un număr restrîns de imagini (efigii ale conducătorilor de state, steme, alegorii sau simple cifre), treptat, odată cu înmulțirea mărcilor s-au diversificat și temele acestora.

Filatelia clasică sau tradițională, respectiv colecționarea mărcilor poștale pe țări, a devenit o povară din punct de vedere material.

Colecționarii au preferat să-și aleagă o temă, care cu cheltuieli relativ modeste, poate satisface concomitent plăcerea, interesul și exigența unui filatelist.

Într-o colecție tematică, o marcă veche (clasică) își găsește locul alături de o emisiune recentă, o marcă din Finlanda poate fi vecină cu una din Madagascar, o scrisoare prefilatelică alături de o ștampilă specială. Bineînțeles, cu condiția ca toate să aibă o legătură cu tema aleasă.

Conform definiției din Regulamentul internațional al colecțiilor tematice și de subiect: „Colecția tematică dezvoltă o temă sau ilustrează o idee după un plan logic, servindu-se de subiectele oferite de mărcile poștale ca și de informațiile furnizate de documentele filatelice sau poștale. Toate acestea trebuie să fie în raport strîns cu tema sau ideea dezvoltată”.

Colecțiile de subiect sînt alcătuite în raport cu subiectul mărcilor sau cu scopul emisiunii acestora. Prezentarea materialului filatelic, în acest caz, poate fi făcută într-o ordine sistematică, tematică sau pe țări, cronologic. Este posibilă și o prezentare mixtă.

În fond, colecția de subiect nu este decît o colecție generală, ale cărei limite sînt fixate de subiectul ales, în loc de țara de origine sau de epoca urmărită.

În limba germană aceasta este numită „Dokumentarische Motivsammlungen“, ceea ce pare mai apropiat de caracterul acestor colecții.

Marca poștală încetează să fie un simplu mijloc de francare a corespondenței, devenind un mesager al istoriei, bogățiilor și frumuseților țării emitente.

Se poate afirma că în prezent există o adevărată întrecere între țări, în emiterea unui număr cît mai mare de mărci, ca mijloc de propagandă și culturalizare.

Este adevărat că multe din emisiuni nu au nimic comun cu specificul țării respective, în timp ce anumite teritorii (șeicatele sau emiratele din peninsula arabică etc.), fără a avea cel puțin birouri poștale proprii, emit serii de mărci cu teme „la modă”: sport, pictură, cosmos etc. O adevărată inflație în filatelie!

Criteriul în alegerea mărcilor pentru filatelistul tematician îl constituie exclusiv temă sau subiectul acestora și, în unele cazuri, scopul pentru care au fost emise (de exemplu: combaterea malariei, a tuberculozei, Crucea Roșie etc.).

Depășind trăsăturile obișnuite ale filateliei tradiționale ((examinarea atentă a mărcilor sau obliterării, culoarea, perfecțiunea dantelurii, felul hîrtiei folosite, exactitatea textului,

micile detalii și erorile de impresiune), care oferă largi posibilități de îmbogățire a cunoștințelor geografice, de cunoaștere a unităților monetare folosite de diferite țări, etc., filatelia tematică are un pregnant caracter cultural.

Pe lângă identificarea și familiarizarea cu imaginea mărcii, filatelitul tematician trebuie să-și întocmească un plan judicios, care să-i permită găsirea materialului filatelic ilustrativ și să elaboreze succinte explicații pentru subiectul mărcilor.

Pe lângă nota personală, adesea originală, colecționarul trebuie să dovedească o cunoaștere temeinică a temei, multă îndemânare, imaginație și inventivitate.

Filatelia în general și filatelia tematică în special, poate fi un prețios și eficient mijloc de învățămînt, alături de alte metode experimentale, pentru a reține mai ușor noțiuni de istorie, geografie, botanică sau zoologie etc.

Pe lângă plăcerea în sine, de a colecționa și aranja materialul după un fir conducător (temă sau subiect), filatelitul poate avea și dorința de a-și compara colecția cu a altora, pentru a-și da seama mai bine de munca și strădania sa.

Aceasta îl determină să participe la competițiile, respectiv la expozițiile, organizate la diferite nivele și cu diferite prilejuri.

Încă din anul 1950 a luat ființă Federația de Filatelie Constructivă (F.I.P.C.O.), care și-a propus îndrumarea colecționarilor în acest gen nou pe atunci, dar mult mai accesibil sub aspect material.

Ulterior, s-a constituit în cadrul Federației Internaționale de Filatelie (F.I.P.), o comisie tematică, la care participă delegați din toate țările membre, inclusiv din țara noastră.

Această comisie a redactat „Regulamentul colecțiilor tematice și al colecțiilor de subiect” (însoțit de o serie de comentarii), aprobat și adoptat ulterior de către F.I.P.

Literatura filatelică a fost îmbogățită cu două lucrări valoroase de filatelie tematică, publicate de Frans de Troyer (Belgia) și Marc Dhotel (Franța).

Colecțiile tematice sînt prezente astăzi în proporție de peste 75% la toate expozițiile filatelice organizate la diferite nivele, inclusiv la cele patronate de F.I.P., obținînd înalte distincții.

Mai mult decît atît, au fost și sînt organizate expoziții exclusiv tematice, cu o largă și prestigioasă participare.

Astfel, în anul 1968 a fost organizată la Poznan (Polonia) o expoziție internațională tematică, care a cuprins peste 450 colecții din 30 de țări, aranjate pe aproape 3000 cadre (fețe panou).

În anul 1975 a fost organizată la Bruxelles „Prima expoziție mondială de filatelie tematică” — THEMABELGA, care a cuprins pe aproape 2000 cadre, 285 colecții din 35 țări.

În luna noiembrie 1977, orașul Porto din Portugalia, a găzduit a doua ediție a expoziției mondiale de filatelie tematică, sub denumirea de „PORTUCALE 77”.

La toate aceste manifestări au fost prezente și colecții tematice românești, care au obținut importante distincții.

În țara noastră, filatelia tematică constituie preocuparea mării majorități a filateliștilor maturi și tineri.

În cadrul Asociației filateliștilor din R.S. România funcționează Comisia națională de filatelie tematică, care îndrumază activitatea pe plan tematic la nivelul filialelor, cît și a celor 14 grupe tematice existente: arhitectură și construcții, artă, copii și tineret, etnografie și folclor, faună și floră, filatelie polară, istorie universală, istoria patriei, medicină și Cruce Roșie, minerit, sport și turism, știință și tehnică, transporturi și telecomunicații, istorie poștală.

Această comisie editează un buletin informativ trimestrial.

Grupa de filatelie polară a reușit de-a lungul a cîtorva ani să editeze un buletin tematic cu un bogat și variat conținut.

Articole, informații și recenzii, cu conținut tematic, apar aproape în fiecare număr al revistei „Filatelia”.

În anul 1973 a fost organizată la Brașov „Prima expoziție republicană de filatelie tematică”, dedicată aniversării a 300 de ani de la nașterea marelui cărturar și om politic român Dimitrie Cantemir.

Reușite expoziții tematice au fost organizate de grupele: Faună-floră, Transporturi și telecomunicații, Medicină și Cruce Roșie, Filatelie polară.

Filiala A.F. Constanța a organizat o admirabilă expoziție cu tema „Marina”, cu participare interjudețeană, constituindu-se cu acel prilej și o grupă tematică.

În cadrul lectoratului central de filatelie tematică sînt prezentate trimestrial comunicări interesante, cu exemplificări.

Filatelia tematică constituie în prezent preocuparea primordială a majorității filateliștilor, oferind pe lângă satisfacția colecționării, cu consecințele ei certe deconectante și posibilitatea unei afirmări pe planul personalității și a cunoștințelor acumulate într-un domeniu sau altul, în vederea prezentării unei teme și unei cît mai judicase și originale exemplificări.

FATURI UTILE PENTRU FILATELIȘTI

În cele ce urmează este vorba de lucruri cunoscute. Nu strică însă ca ele să fie reamintite, mai ales celor care se află la... începutul carierei lor filatelice.

— Nu includeți în colecții mărci defecte, reparate sau cu dantelura incompletă. Astfel de mărci nu numai că nu îmbogățesc colecția, dar o și depreciază.

— Nu achiziționați serii incomplete sau scurte. Completarea lor nu se va putea face de cât cu greu, iar cel care vi le oferă probabil că a pierdut nădejdea de a le putea completa.

— Seriile complete trebuie să fie alcătuite fie numai din mărci neobliterate, fie numai din mărci ștampilate. Amestecul de mărci uzate și neuzate în cadrul aceleiași serii nu constituie o completare și dăunează aspectului colecției.

— Nu atingeți mărcile neobliterate cu mâna: prospețimea lor va avea de suferit, iar valoarea lor se va deprecia.

— Mărcile neobliterate trebuie păstrate cu grijă. Fiți atenți la calitatea poșetelor și a clasoarelor, pentru ca ele să nu afecteze culoarea mărcilor sau aspectul gumei.

— Dacă pe guma unei mărci apar pete de oxidare, este preferabil să spălați guma, chiar dacă astfel se va deprecia marca. Lăsând oxidul pe loc, el va străpunge guma și va ataca însăși hîrtia mărcii, deprecînd-o total și iremediabil.

— Păstrați albumele și clasoarele în poziție verticală, pentru a preveni lipirea mărcilor. Aerisiți-le din timp în timp.

— Când întîlniți mărci mai vechi pe plicuri, nu vă grăbiți să le desprindeți prin spălare. De cele mai multe ori, valoarea lor este mult mai mare pe plic.

— Când procedați la spălarea mărcilor de pe scrisori, lăsați deoparte piesele pe hîrtii colorate (mai ales violet, portocalii și galbene). De obicei, aceste culori nu rezistă la spălare și pătează nu numai mărcile de pe fragmentul respectiv, ci și toate celelalte mărci cu care vin în atingere în timpul spălării.

— Mărcile cu ștampile foarte grele sau pătate sînt depreciate. Prezența lor dă colecției un aspect neîngrijit.

— Este de preferat să vă procurați mărci mai rare și de valoare mai mare, decît să acumulați cantități mari de mărci de valoare neînsesnată. Cele rare vor fi întotdeauna mai greu de procurat și — ca atare — mai ușor de schimbat sau de plasat. Pe lîngă aceasta, cataloagele dovedesc că în timp ce mărcile mai puțin comune marchează creșteri de cote, celelalte rămîn adesea pe loc și — de multe ori — marchează scăderi.

CONSERVAREA MĂRCILOR

Una din principalele griji care apar în fața colecționarilor este aceea a conservării optime a pieselor filatelice. În acest scop, mulți filателиști introduc mărcile în poșete de celofan, crezînd că astfel le ocrotesc de toți factorii care ar putea să contribuie la deteriorare. De fapt, însă, celofanul nu asigură nici pe de parte integritatea mărcilor, ci dimpotrivă înlesnește generarea — în cursul timpului, a unor agenți nocivi, periculoși „sănătății” mărcilor.

Explicația acestei acțiuni nefavorabile rezidă în compoziția chimică a celofanului (aproape 80% celuloză, 12% glicerină și 8% apă). Cu alte cuvinte el prezintă un hidrat de celuloză. Avînd puternice însușiri higroscopice, el are proprietatea de a absorbi nu numai umezeala din aer, dar și din hîrtia mărcii.

Hîrtia din care este confecționată marca nu este o substanță absolut lipsită de viață, cum s-ar putea crede: ea „respiră” prin porii săi, prin care pătrunde oxigenul. Pentru ca hîrtia să nu-și modifice proprietățile inițiale, ea trebuie să mențină în compoziția ei aceeași cantitate de umezeală pe care o conținea inițial.

Cînd aerul este uscat, celofanul pierde apa din componența sa și începe s-o reîntregească, absorbînd-o din marcă. Hîrtia mărcii se usucă, apare un dezechilibru intern care poate provoca crăpături.

În afară de aceasta celofanul are și tendința de a se încreți, de a forma zbîrcituri, de a se

contracta, din care cauză, adesea, mărcile învelite în celofan se strică (mai ales prin în-
doirea sau degradarea dantelurii).

Pe de altă parte, apa și glicerina refractă razele de lumină, asemănător unei lupe din sticlă. Aceasta contribuie la oxidarea accelerată a culorilor; ca urmare, cu timpul, marca poate căpăta o culoare mai închisă, degradându-se.

Se poate deci considera că celofanul nu este indicat pentru păstrarea îndelungată a mărcilor. El poate fi utilizat numai ca înveliș protector la expedieri de mărci și numai atunci când există certitudinea că în acest răstimp proprietatea celofanului de a absorbi umezeala nu va acționa asupra mărcii.

Problemele de conservare a mărcilor, ridicate de calitatea materialelor folosite la montarea colecțiilor, sînt atît de serioase, încît în cadrul F.I.P.-ului a fost formată o comisie specială, care are sarcina de a studia în laborator aspectele chimice și biologice respective. Primele referate ale comisiei — elaborate pe baza cercetărilor făcute — urmează a fi prezentate la congresul Federației din anul 1978.

SPĂLAREA MĂRCILOR POȘTALE

Pentru a dezlipi mărcile de pe corespondență, se taie plicurile sau alte trimiteri poștale în jurul mărcilor aplicate pe acestea, la o distanță de circa 5 mm.

Fragmentele de plicuri astfel obținute se sortează înainte de spălare pe grupe de culori. Astfel, în vasul folosit la spălare vor fi introduse în același timp mărcile de culori apropiate, pentru a se evita îmbălsirea desenului sau a hîrtiei. Fragmentele de plicuri confecționate din hîrtie colorată, de asemenea, vor fi spălate separat, pe culori, deoarece o parte din ele se pot decolora și pata mărcile.

Fragmentele pe care sînt aplicate mărci poștale mai valoroase se spală și ele tot separat, cu mai multă atenție, pentru a se evita deteriorarea lor.

Pentru a spăla 100 g fragmente de plicuri, se recomandă folosirea a circa 2 l apă caldă, în care se dizolvă o lingură cu sare de bucătărie (este necesară o cantitate mai mare de apă pentru a se evita pătarea mărcilor din cauza gumajului dizolvat sau a decolorării unor fragmente de plic colorate, iar sarea ajută la menținerea culorilor inițiale ale mărcilor). În apa astfel pregătită se introduce una din grupele de fragmente. După circa 10 minute, mărcile se desprind de fragmente și se pot usca între două ziare netede sau între două sugative peste care se așază o greutate (una sau mai multe cărți) pentru ca mărcile spălate să rămînă netede după uscare. Această operațiune se repetă pentru fiecare grupă de fragmente, avînd grijă ca apa să fie schimbată de fiecare dată.

Atenție! Există mărci care se decolorează dacă sînt ținute mult timp în apă, cele mai vulnerabile fiind mărcile poștale tipărite pe hîrtie cretată (Expoziția 1906).

După uscare mărcile se sortează din punct de vedere calitativ, eliminîndu-se mărcile defecte, decolorate, pătate sau cu ștampile prea întinse iar celelalte se împart în două categorii: una în care se includ mărcile în stare bună, cu ștampile frumos aplicate, clare, care se colecționează, și a doua în care vor intra celelalte mărci în stare bună, însă cu ștampile mai puțin frumoase; acestea pot fi folosite la formarea de diferite sortimente.

În nici un caz nu se taie sau se spală plicurile sau alte trimiteri poștale sau fragmente din acestea, pe care sînt aplicate mărci clasice sau alte mărci valoroase. Păstrate pe scrisori sau fragmente, aceste mărci prezintă elemente suplimentare de autentificare și au o valoare filatelică mai ridicată. De asemenea, trimiterile poștale pe care sînt aplicate mărci comune, dar care au ștampile speciale sau mai puțin cunoscute, trebuie păstrate intacte pentru documentare și studiu. În acest sens se cunosc destule cazuri în care o marcă poștală relativ ieftină, avînd o ștampilă rară, a devenit o piesă filatelică de valoare.

Fără cuvinte

S TIȚI CE ESTE UN „ALMANAH”?

Ce este un calendar și ce este un almanah? Care sînt deosebirile dintre aceste alcătuiri atît de cerute, care le este istoria?

Să spunem de la început că la unele din aceste întrebări răspunsurile sînt ușor de dat și sigure. La altele, dimpotrivă. Să vedem.

INTII AU FOST „CALENDELE”...

Foarte multe lucruri se înțeleg prin termenul calendar. Mai întii un sistem de împărțire a timpului în ani, luni și zile, care poate fi materializat într-un indicator al succesiunii lunilor și zilelor anului, plecînd de la anumite fenomene periodice astronomice. Dar calendar mai este și o simplă tabelă a lunilor și zilelor anului — uneori în forma unei „foi de perete” iar alte ori în forma unei broșuri cuprinzînd și informații asupra sistemului solar, asupra fazelor lunii, asupra eclipselor și sărbătorilor etc. De asemenea, se mai spune calendar unui anumit program de activități sau de întrebuințare a timpului.

Aceste „definiții” — sau, mai curînd, explicații — fac să se înțeleagă de ce un calendar poate avea cele mai variate conținuturi și forme, de la o simplă pagină sau foaie la o agendă, o broșură sau o carte cu multe pagini. În ultimele cazuri, calendarul se prezintă ca un magazin cu caracter științific-literar-economic etc., fiind de fapt un almanah.

De asemenea, ele arată de ce se întîlnesc atît de multe categorii de calendare: roman, egiptean, iulian, gregorian, ebraic, etiopic, musulman, dacic, aztec, apoi perpetuu, viticol, horticol, farmaceutic, școlar, juridic, vînătoresc, pescăresc, sportiv și altele. Desigur, conținutul este în concordanță cu titlul.

Originea cuvîntului este clară. La început a fost verbul latinesc calo, calare — cu formă foarte asemănătoare în limbile sanscrită, celtică și elină — care înseamnă a chema, a convoca. La romani, ponteficii chemau poporul în prima zi a fiecărei luni, pentru a-i face diferite comunicări asupra zilelor lunii respective. De aici, prima zi din orice lună se numea calendae sau kalendae. S-a format apoi cuvîntul calendarium, dat unui registru de socoteli în care cei ce împrumutau bani (printre ei se aflau înșiși ponteficii!) își însemnau datoriile sau dobînzile de încasat, operație a cărei scadență era tocmai ziua calendelor.

Tîrziu de tot, calendarium a căpătat înțelesul de astăzi, pierzîndu-l pe cel inițial. Cunoscuta expresie ad kalendas graecas solvere (a achita la calendele grecești) înseamnă „nici-odată”, „la paștele cailor”, dat fiind că la greci nu exista noțiunea de kalendas, după cum nici caii nu au paște. Zicala românească „mi-a făcut capul călindar” înseamnă „mi-a umplut capul cu lucruri multe și felurite (ca dintr-un călindar) și m-a zăpăcit”.

ALMANAH = CALENDAR + ALTE INFORMAȚII, INCLUSIV DISTRACȚII

Dar ce este un almanah? Dacă deschidem dicționare străine și românești, găsim următoarele definiții sau explicații:

- numele grec sau arab al unei cărți cu poziția planetelor;
- cărțuie care arată zilele anului, fazele lumii, eclipsele etc. și unde se fac prognoze meteorologice;
- calendar cu indicații astronomice și meteorologice;
- lucrare care dă informații variate;
- calendar care cuprinde și material beletristic sau (și) date de popularizare din diferite domenii;

— publicație periodică cu articole dintr-un anumit domeniu de activitate.

După cum se vede, sfera noțiunii de almanah este și ea foarte largă; nu există un acord general asupra definiției ei. Să vedem de aceea ce arată realitatea obiectivă, practica seculară. În acest caz constatăm că nici un almanah nu a fost și nu este un simplu calendar, dar multe calendare au fost și sînt de fapt și în fond almanahuri. Admițînd că prin calendar trebuie să înțelegem o lucrare care cuprinde numai împărțirea timpului în ani, luni și zile, cu notarea zilelor semnificative (eventual și cu arătarea unor date cosmice legate de anul respectiv, cum ar fi eclipsele și cometele, fazele lunii, răsăritul și apusul soarelui etc.), vom putea spune că un almanah este un calendar îmbogățit cu texte din cele mai variate domenii (texte științifice, istorice, literare, folclorice, economice, distractive etc.), cu caracter de popularizare, pentru a putea fi la îndemîna unui cerc cît mai larg de cititori.

Unele almanahuri au o tematică foarte generală, cum sînt cele editate sub egida unui ziar sau a unei reviste de largă circulație, sub egida unei edituri etc. Altele sînt arborescențe pe o temă specială, fiind compuse pentru cititori care practică sau se preocupă de o anumită activitate. În această categorie intră Almanahul filatelic din 1977 și cel de față, Almanahul farmaceutic din 1929 sau Almanahul turistic din 1961.

Originea cuvîntului almanah este învăluită în ceață. S-a spus că ar fi vorba de un termen arab sau transformarea arabă a unuiu grecesc. De asemenea, i s-a atribuit o origine celtică.

Pentru etimologia arabă pledează înțelesul cuvîntului („Dumnezeu numără”) și faptul că în limba arabă există multe cuvinte asemănătoare. Avem astfel: Almansor („Dumnezeu acordă victoria”), supranumele celui de-al 2-lea calif, Almamum, numele celui de-al 7-lea calif, Almanar, Almazan și Almageste, titlul celebrei cărți a lui Claudios Ptolemaios (sec. II e.n.), un tratat de astronomie care a rămas valabil pînă la Kopernic.

Pentru etimologia celtică pledează faptul că în limba respectivă al monaght (citit „al monak”) înseamnă observarea lunilor. Primele almanahuri arabe și celtice conțineau numai efemeride (tabele astronomice cu poziția astrzelor etc.), date calendaristice și sărbători, prezicerea vremii după fazele lunii și zodiacul (preziceri astrologice asupra destinului oamenilor, după zodia în care s-au născut).

Dacă este să credem ceea ce citim în unele lexicoane, almanahul ar fi fost „inventat” de chinezi și că în Europa primele almanahuri ar fi fost compuse de astronomii greci din Alexandria din Egipt, după moartea lui Claudios Ptolemaios. În orice caz, arabii sînt aceia care au alcătuit sistematic almanahuri, răspîndite prin copiere cu mîna pînă la apariția tiparului. Ele au cuprins multă vreme numai informații calendaristice și efemeride. Deosebită a fost activitatea învățaților mauri din califatul Cordovei (Spania), stabiliți acolo de la prima invazie arabă, în anul 711.

Un continuator a fost regele Alfonso X al Castiliei (1252—1284), supranumit și „astronomul” sau „cel înțelept”. Din ordinul său, un grup de astronomi creștini, mauri și evrei a alcătuit începînd chiar din 1252 așa-numitele „tabele alfonsine” (sau „alonsine”), unde anul era împărțit în 365 de zile, 5 ore, 49 minute și 16 secunde. Această precizie de determinare se apropie cel mai mult de cea actuală (365 de zile, 5 ore, 48 minute și 45,8 secunde).

Se știe prea puțin că și regele Matei Corvin (1443—1490) are merite în evoluția almanahurilor. La cererea sa, vestitul astronom, matematician și astrolog german Regiomontanus (de fapt Johann Müller, 1436—1476), traducătorul lui Ptolemaios, a compus un almanah în limba latină, cu adnotații în limba germană, unde obișnuitele informații calendaristice, cosmografice și astrologice erau completate cu însemnări geografice, sfaturi, mici istorioare*. Se pare că acesta a fost primul almanah apărut în Europa în afara Spaniei. Acest gen de lucrări a plăcut repede și a găsit imitatori în multe țări. În acea vreme (din a doua jumătate a sec. XV) tocmai se răspîndea convenția tiparului cu caractere nobile; cele mai multe cărți editate la început au fost cele religioase și almanahurile.

* Almanahul se numea „Kalendarium Novum” (tipărit în 1472 sau ulterior). Regiomontanus a fost profesor la Viena și la Padova (1463). A stat cîțiva ani la curtea lui Matei Corvin, la Buda, după care s-a stabilit la Nürnberg, unde a fondat o tipografie. A murit la Roma (1476), poate de ciumă, poate asasinat. A scris mult și are merite mai ales în trigonometrie.

IN ALTE ȚĂRI ȘI LA NOI

După almanahul pentru folosința tuturor al lui Regiomontanus (1472) istoria înregistrează multe lucrări de acest fel. La British Museum (Londra) se păstrează poate cea mai bogată colecție de almanahuri arabe în manuscris și almanahuri europene, cele mai multe tipărite. Printre autori s-au numărat Rabelais (1533), Nostradamus (Nostre-Dame), în 1540, Mathieu Laensberg (1636), William Lilly (1644) și mulți alții. Pe atunci considerațiile astrologice aveau o mare pondere în conținutul almanahurilor.

Treptat, almanahurile își diversifică alcătuirea și conținutul. Unele apar sistematic. Din 1679 începe să apară Almanach de France iar în 1730 fundația engleză „Royal Calendar” reia compunerea vechilor almanahuri celtice (Celtics Calendars). Toată lumea a auzit de vestitul Almanah de Gotha, a cărui editare anuală a început în anul 1763 în orașul Gotha (capitala Turingiei), situat între Erfurt și Weimar. Este un repertor genealogic, geografic, statistic, politic și diplomatic, tipărit în limbile franceză și germană.

Dintre almanahurile mai apropiate de vremea noastră vom cita pe Nautical Almanac în Anglia, Connaissance des Temps în Franța, Soviet Calendar în U.R.S.S., Il Futuralmanacoo (1926) și Almanacoo Antoniano (1934) în Italia.

Și poporului nostru i-au plăcut calendarele de toate felurile și almanahurile, le-a găsit interesante, instructive și utile, prin informațiile lor de ordin general și practic și prin partea lor distractivă. Aceste tipărituri circulau cu același succes ca și binecunoscutele opere de literatură populară „Alixândria”, „Viața și pildele lui Esop” sau „Genoveva de Brabant”.

Primul calendar pare a fi cel tipărit la Brașov în 1733; era tradus din limba sârbă și cuprindea numai partea calendaristică. Un al doilea, de același fel, s-a tipărit la Iași în 1785, de către un anume Striblițchi.

Cel dintîi calendar cu parte distractivă, apropiat almanahurilor, s-a tipărit la Sibiu în 1794 și ulterior, în același an, un altul, la Viena, cu o năvelă. Cel din București (1795) cuprindea numai însemnări calendaristice. În 1797 se tipărește un calendar la Sibiu și tot acolo un altul, în 1802, cu o anecdotă în versuri, „Ursul și pușcașul”. Cel din 1803 avea și poezii.

Începînd din anul 1806 apar regulat calendarele din Buda. Primul cuprindea ca supliment o parte din „Istoria românilor” a lui Samuil Clain iar cel din 1808 începutul „Cronicii” lui Gh. Șincai. Calendarul din 1810 are învățăături morale. În 1814, Nicola Nicolau tipărește la Brașov un calendar cu rețete de medicină veterinară. Un altul, din 1816, conține predici și articole de Petru Maior. În 1817 tipărește un calendar Zaharia Carcalechi.

Cu trecerea timpului, și cu deosebire după Unirea Principatelor, se înregistrează apariția a tot mai multe și felurite calendare, cu un tot mai pronunțat caracter de almanah. Denumirea aceasta este totuși rar întrebuințată. Avînd cel mai adesea o destinație populară, calendarele cuprindeau basme și poezii din folclor, părți din cărți populare (de exemplu din „Viața și pildele lui Esop”), sfaturi agricole, snoave, jocuri, explicația zodiilor, previziuni meteorologice și chiar gromovnicul, preziceri făcute pe baza interpretării tunetelor și fulgerelor și rînduite după zodiile lunilor.

Exemplele date în continuare, puține din lista totală, arată mai cu seamă varietatea calendarelor editate, din care — repetăm — cele mai multe erau veritabile almanahuri.

Cităm astfel, reproducînd fidel titlul :

— „Calendaru istoricu și popularu al Principatelor Unite, București, 1860, Librariu-Editoru George Ioanid, cu prevestirile vestitului astronom anticu Kazamia și o mulțime de alte materii interesante, amuzante și istorice, poezii și anecdote” ;

— „Calendarulu Anticu pe Anulu 1862”, întocmit de pr. Gr. Musceleanu ;

— „Almanac de învețatură și de petrecere, ilustratu cu stampe, pe 1872”, Iasi, Tipografia Lucrătorilor Români Asociați ; cuprinde date statistice generale, meditații, sfaturi, descrieri de călătorii, varietăți, năvele etc. ;

— „Calendarul cultivatorului pe anul 1873” (Annul I), Roman, Tipografia Gh. V. Sandu ; conține chiar mersul trenurilor ! ;

— Cele două almanahuri literare editate de societatea academică „România Jună” a studenților români din Viena, alcătuite după modelul lui Regiomontanus și la care au contribuit cei mai de frunte scriitori români ;

— „Almanah bazliu și popular, scos de I. L. Caragiale în 1878 ca supliment la „Claponul“; pe copertă stă scris, printre altele: „Cine va da 50 de bănuși, va primi acest almanah gratis“;

— „Amicul poporului, Calendar pe anul comun 1885“, Sibiu, Tiparului și editura lui W. Krafft;

— „Calendarul revistei Lumea ilustrată pe anul 1895“, (anul V);

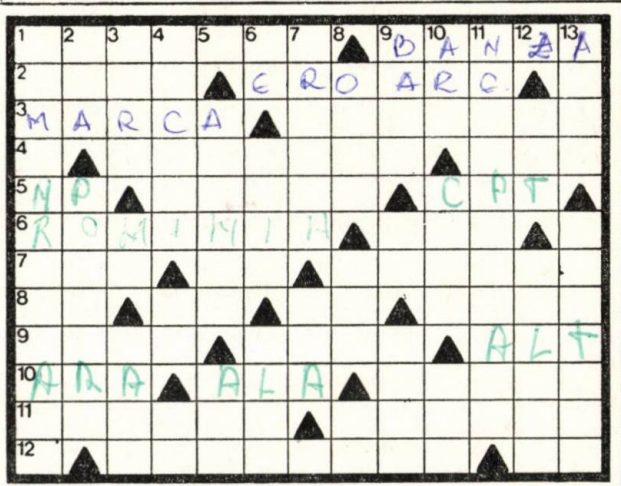
— „Calendarul Moftului român“, scos în 1902 de I. L. Caragiale;

— „Calendarul Căilor ferate române“, editat anual din 1885 până în 1916 inclusiv, publicație periodică de mare valoare documentară, un adevărat almanah feroviar (200—260 pagini pe an).

Nu este loc pentru a mai da exemple. În secolul nostru, colecția calendarelor și a almanahurilor este impresionantă și cu deosebire din ultimele trei decenii. Se constată o diminuare a informațiilor calendaristice, în favoarea părților de tip almanah. De altfel, denumirea de „almanah“ se generalizează. Calendarele sînt numai „de birou“ și „de perete“, într-o simplă foaie mică sau mare sau în blocuri de 365 de foi, cu diferite texte pentru verso-ul fiecăreia.

DEM URMĂ

nu
sînt,
ce par
a
fi!

ORIZONTAL : 1) VOLAN — LA MAGNETOFON (pl.). 2) ÎNCERCARE ÎN RUGBI — INEXACTITATE MATEMATICĂ. 3) A ÎNSEMNA — EXTREMITATE. 4) IMPORTANȚĂ — Joacă pe mutește. 5) Nelu Popescu — DEGRADATĂ — Căpitan (abr.). 6) Țară europeană — Ansamblu muzical. 7) INDIVID — Semi-ușor! — VECHI. 8) Caic! — Zis fără miez! — Textilă — Zeul soarelui la vechii egipteni. 9) A se jupui — INDOITURĂ — Altitudine (abr.). 10) A brăzda — Acela (pop.) — Cupă. 11) NUANȚA A VOCI — ACCESORIU FEMEIESC. 12) DIN PROGRAMUL RADIO T.V. — Acut!

VERTICAL : 1) FĂRĂ VALOARE. 2) Astfel — MAPE UȘOARE. 3) Ritm susținut (fig.) — Victor Popa — BUNE DE RAS. 4) Sărutare ardelenescă — LA ȘTAMPILĂ — Barbu Mirescu. 5) Oltul din vremea daco-romanilor — Suprafețe agrare. 6) Cale! — CATALOG — SEMNUL ADUNĂRII. 7) Întărită în construcții — Refren popular. 8) Pasăre de curte — ÎN MILEZIME — Cupeu! 9) LA GIMNASTICĂ (pl.) — Con gol! — Cupon fără... cotor! 10) Unitate de lucru mecanic — ALTITUDINE — A se osifica (rog.). 11) NETIPĂRITE. 12) Cui special — O FOAIE SUBȚIRE. 13) LA FEL — TRIMIS DE PE EXTREMA ÎN SPORT.

Toma Michinici

ESPRE CALITATEA MĂRCILOR POȘTALE

GHE. PAȘA

Cînd vorbim despre calitatea mărcilor poștale trebuie să ne referim la următoarele două aspecte:

- 1) Condițiile de calitate a mărcilor poștale din punct de vedere al realizării.
- 2) Condițiile de calitate care trebuie să le îndeplinească mărcile poștale pentru a fi incluse într-o colecție.

Analizînd primul aspect, se poate aprecia că o marcă poștală este de bună calitate dacă întrunește următoarele condiții:

a) Subiectul ales să ilustreze evenimente de interes național sau internațional, precum și tematici îndrăgite de colecționari.

b) Desenul mărcilor poștale să redea cît mai clar și sugestiv subiectul tratat.

c) Imbinarea culorilor desenului să fie armonioasă și de bun gust.

d) Hîrtia și cernelurile folosite să fie de bună calitate.

e) Gumajul să reziste timp îndelungat la factorii ce influențează murdărirea sau degradarea acestuia.

f) Mărcile să fie bine dantelate și centrate.

Trebuie să reținem însă că nu întotdeauna a existat posibilitatea respectării acestor condiții de calitate. Este bine să ne reamintim că, la începuturile apariției primelor mărci poștale, unica destinație a acestora a fost francarea corespondenței și că procedeele de executare erau mai puțin perfecționate decît în zilele noastre.

În acest sens, se cunoaște faptul că sistemul de detașare a mărcilor din coală s-a îmbunătățit progresiv în timp. Inițial, mărcile poștale se detașau prin tăiere cu foarfeca sau cu cuțitul, apoi prin străpungere, perforare „în linie”, perforare „pieptene” iar în prezent se folosește perforarea „grătar”. Cu excepția ultimului procedeu de detașare, în care dantelura mărcilor se prezintă uniformă iar colțurile egale, la celelalte procedee mărcile se prezintă cu margini înguste, inegale sau la care lipsește o fișie îngustă din marca propriu-zisă (la mărcile detașate prin tăiere), margini inegale și 2—3 dinți lipsă (la mărcile străpunse) și colțuri inegale, mai scurte sau cu un dînte de colț lipsă (la mărcile perforate „în linie” sau „pieptene”).

Guma mărcilor vechi de asemenea nu este întotdeauna omogenă și uniform aplicată pe spatele mărcilor, iar hîrtia întrebuițată la tipărirea mărcilor a fost foarte variată de la hîrtia foarte subțire (pelur) pînă la hîrtia foarte groasă (cartonată).

Calitatea hîrtiei fiind foarte diferită de la o perioadă la alta, uneori mărcile poștale au fost tipărite pe hîrtie de stuț sau din diferite deșeuri de celuloză, fapt care a influențat negativ calitatea mărcilor. Nu trebuie să uităm că omenirea a trecut prin perioade grele, prin războaie, lipsuri de tot felul, foamete și boli. În aceste condiții, administrațiile poștale din țările afectate au fost nevoite să emită mărci poștale care nu corespundeau calitativ exigențelor de azi ale filateliștilor. De asemenea, nu trebuie să uităm că multe țări au fost nevoite să schimbe des tarifele poștale din cauza inflației, iar apoi din cauza reformelor monetare trebuiau tipărite în timp foarte scurt noi emisiuni sau supra-tipărite cele vechi.

Toate aceste improvizații au afectat calitatea emisiunilor apărute în această perioadă, dar filateliștii au înțeles aceste realități și au continuat să colecționeze și aceste emisiuni mai puțin reușite calitativ dar a căror valoare filatelice nu a fost cu nimic diminuată.

Este bine să reținem și faptul că uneori la emisiuni mai recente, din diferite motive, se întîmplă ca tot tirajul unor emisiuni sau numai o parte a acestora să prezinte mici defecte de fabricație pliuri ușoare (ce nu pătrund pe fața mărcii), unele impurități în hîrtie sau gumă, dantelură înfundată, mărci mai puțin bine centrate sau cu mici defecte de tipar (puncte de culoare pe fața mărcilor). Ori-

cum, hîrtia rămîne hîrtie, iar în procesul de fabricație oricînd pot surveni defecte din cele menționate mai sus.

În ce privește calitatea mărcilor poștale românești, din punct de vedere al realizării, se constată că există o permanentă preocupare a D.G.P.Tc. și a celorlalți factori interesați pentru o cît mai bună realizare a emisiunilor. Astfel, în ultimii ani, s-au bucurat de mult succes în țară și peste hotare emisiuni ca: „Tezaurul de la Pietroasa”, „Ceramica românească”, „Ocroțirea naturii-floră” 1974 „Medalii olimpice” 1976, „Colaborarea culturală economică intereuropeană” din ultimii ani și altele. Au apărut însă și unele emisiuni mai puțin reușite, în special în ce privește coloritul, cum sînt emisiunile „Olimpiada München” — 1972 (seria) sau „Olimpiada de la Sapporo” — 1972 (colija).

Sperăm că factorii care eliberează „certificatul de naștere” al emisiunilor de mărci poștale românești vor fi mai exigenți în această direcție, contribuind prin aceasta la creșterea prestigiului filateliei românești, la creșterea eficienței economice în comerțul filatelic.

În ceea ce privește condițiile de calitate pe care trebuie să le îndeplinească mărcile poștale pentru a fi incluse într-o colecție filatelică, trebuie în primul rînd să ținem cont de calitatea inițială a mărcilor din punct de vedere al realizării lor. Astfel, nu putem pretinde ca mărcile poștale dantelate cu alte procedee decît prin perforare „grătar” să aibă toți dinții sau colțurile intacte. De asemenea, nu putem pretinde ca unele mărci să fie gumate uniforme, să fie tipărite pe hîrtie de bună calitate sau să nu prezinte alte mici defecte de fabricație, menționate anterior, cînd acestea s-au „născut” ca astfel de „hibe”. Acestor mărci nu li se diminuează cu nimic valoarea filatelică și pot fi incluse fără nici un fel de rezerve în orice colecție filatelică.

Pornind deci de la calitatea inițială a mărcilor poștale, după punerea lor în circulație nu vom include în colecție mărcile cu următoarele defecte:

— mărcile false, reparate sau trucate (regumate, redantelate, cu culorile inițiale schimbate, cu ștampile sau supratipare false etc.);

— mărcile rupte;

— mărcile îndoită sau pliate puternic (vizibil pe față);

— mărcile subțiate, înșepate, zgîriate sau cu perforări nepoștale;

— mărcile decolorate sau cu pete de orice natură;

— mărcile cu dinți sau colțuri rupte (cu excepția mărcilor detașate din coală prin străpungere, care pot avea doi sau trei dinți mai scurți sau a mărcilor detașate prin perforare „în linie” sau „pieptene” care pot avea colțuri neregulate sau mai scurte);

— mărcile ștampilate neglijent, cu tușul foarte întins, care acoperă o mare parte a desenului.

Mărcile poștale care prezintă defectele menționate mai sus nu mai pot avea valoare filatelică.

Există însă și mărci cu defecte mai mici, survenite după punerea în circulație, a căror valoare filatelică nu este anulată dar care este diminuată simfitor. Acestea sînt:

— mărcile poștale nedantelate cu margini mai mici de 1 mm;

— mărcile neștampilate fără gumă (în cazul celor ce au fost inițial gumate);

— mărcile neștampilate, cu amprente puternice sau cu pete de orice natură pe suprafața gumată, dar care nu afectează hîrtia;

— mărcile neștampilate la care lipsesc porțiuni din gumă (cu excepția mărcilor ce au fost inițial astfel gumate);

— mărcile neștampilate cu șarniere sau cu urme de șarniere;

— mărcile cu ștampile mai puțin clare, cu tușul întins dar la care desenul mărcii este suficient de vizibil.

Am amintit în rîndurile de față unele aspecte legate de calitatea mărcilor poștale, deoarece se constată o înțelegere greșită a calității de către unii filателиști; aceștia ignorînd condițiile de calitate în care au apărut mărcile poștale, pretînd ca toate mărcile pe care le achiziționează, vechi sau noi, să fie impecabile, ceea ce practic este imposibil. De asemenea, considerăm că această pretenție exagerată ne îndepărtează de adevăratul scop al filateliei. Regretabil este faptul că Întreprinderea Rompresfilatelia, influențată și de astfel de „filателиști”, respinge deseori mărcile poștale ce sînt oferite spre achiziționare, invocînd calitatea necorespunzătoare a acestora, deși o bună parte din mărcile respinse îndeplinesc condițiile normale de calitate. Din această cauză, filателиștii nu-și pot procura de la magazinele filatelice mărcile poștale mai vechi ce le lipsesc din colecție, iar Rompresfilatelia este lipsită de un beneficiu suplimentar ce s-ar putea realiza din rabatul legal aplicat la valoarea mărcilor achiziționate și revindute. Sperăm că Întreprinderea Rompresfilatelia își va reconsidera optica în legătură cu calitatea mărcilor poștale, în concordanță cu doleanța majorității filателиștilor și cu interesele ei.

ROL

Monoverb cu prepoziție
(2—8)

DIN CIUDĂȚENIILE ÎMPĂRȚIRII ȘI MĂSURĂRII TIMPULUI

Calendarul iulian și cel gregorian — Un fals de identitate descoperit de un tânăr filatelist — Se pot coace cireșele în martie? — Ciudatul caz al lui Hazel Christy

Sintem în anul 1979, luna aprilie, ziua 13. În biroul directorului, care introdusese inovația de a ține audiențe în comun, solicitanții ședeau pe scaune și așteptau răbdători să fie chemați.

Cînd i-a venit rîndul, salariatul S.V. s-a ridicat, s-a apropiat de masa directorului și i-a spus:

— Eu am împlinit astăzi exact 60 de ani și doresc să fiu pensionat.

— Dar parcă arătați mult mai tînăr, se miră directorul.

— O dovedesc cu buletinul de identitate, face S.V. Puteți vedea că m-am născut la 13 aprilie 1919, exact acum 60 de ani.

Se uită directorul la buletin, se uită la solicitant și rămîne pe gînduri... Ceva nu se potrivea. Dar ce să facă?

Deodată, de pe unul din scaune se ridică un tînăr cunoscut ca pasionat filatelist și strigă în gura mare:

— Imposibil, nu se poate! Îmi pare rău s-o spun, dar colegul nostru minte. El nu s-a născut atunci cînd afirmă. Dacă asta scrie pe buletinul său de identitate, înseamnă că acesta este fals!

— Cum așa, se încruntă directorul?

— Sînt perfect sigur, spuse cu hotărîre filatelistul. Matematic, nu există nici o persoană care să se fi născut în ziua de 13 aprilie 1919. Și nici în cele anterioare.

— Ce enormitate mai e și asta, se încruntă și mai tare directorul. Cum de ai cutezanța să afirmi așa ceva? De unde știi?

— Nu am nici o îndoială, nici cea mai mică, spuse răspicat tînărul, ridicînd semeț capul. Lucrul este demonstrat net în „Almanahul filatelistului pe anul 1978”. E clar — și motivul este acela că în anul 1919 zilele de 1—13 aprilie nu au existat!

Se făcură cercetări și se dovedî repede că S.V. avea numai 55 de ani și că buletinul său de identitate era fals. Ei, dacă ar fi citit și el „Almanahul filatelistului pe anul 1978”...

Dar de ce s-au anulat cele 13 zile din anul 1919?

Geruri mari în octombrie și cireșe coapte în martie

Acum vreo 3 000 de ani, egiptenii reușiseră să calculeze durata anului, găsind-o de 365 de zile. Pe această bază, și-au alcătuit un calendar în care anul era împărțit în 12 luni de cîte 30 de zile, cu un supliment de 5 zile pentru a se ajunge la $365 = 12 \times 30 + 5$. Acest supliment producea multe încurcături. Mai existau și alte inconveniente.

Dar, deoarece mișcarea de revoluție a Pămîntului în jurul Soarelui este de 365 de zile și ceva*, după două milenii s-a impus îmbunătățirea calendarului vechilor egipteni. La propunerea astronomului Sosigene din Alexandria (Egiptul fiind atunci o provincie romană), împăratul roman Caius Iulius Caesar a instituit în anul 46 î.e.n. un calendar corectat, cu care să înlocuiască arbitrarul și complicatul calendar al sacerdoților romani. Plusul peste 365 de

* Anume, exact 365 de zile, 5 ore, 48 de minute și 45,8 secunde. Aceasta este durata anului tropic, definit ca intervalul de timp scurs între două treceri succesive ale Soarelui la echinocșiul de primăvară, adică la data de 21 sau 22 martie. Echinocșiul este momentul din timpul anului cînd Soarele se află în planul ecuatorului terestru și cînd razele sale sînt perpendiculare pe diferitele puncte ale acestui ecuator. În acel moment, durata zilei este egală cu aceea a nopții.

zile fiind considerat, rotund, de 6 ore, rezulta de aici apariția unei zile la fiecare patru ani. Pentru a o face să intre în calendar, se adăuga din 4 în 4 ani o zi lunii februarie, care pentru romani era ultima a anului. În acest mod au luat naștere anii bisecți sau bisextili (din expresia ante diem bissextum Calendas Martias, adică „repetarea zilei a șasea dinaintea calendelor lui Martius”, deoarece, la început, ziua în plus era intercalată între 23 și 24 februarie).

Acest sistem de împărțire și măsurare a timpului a fost adoptat în toată lumea romană și cu timpul s-a răspândit uneori și în afara ei.

Așa cum se vede în nota din subsolul acestei pagini, durata exactă a mișcării de revoluție a Pământului în jurul Soarelui nu este de 6 ore, ci numai de 5 h, 48 min și 45,8 s, adică mai mică cu circa 11 min. În cursul secolelor, diferența aceasta s-a cumulat și a început să fie sensibilă. Calendarul iulian rămânea în urma timpului real, astronomic. În anul 1582, de exemplu, rămânerea în urmă era de 10 zile; echinocliul de primăvară „cadea” la 11 martie. La începutul anului 1900, diferența s-a ridicat la 13 zile. Dacă s-ar fi mers în continuare după acest sistem calendaristic, după un anumit număr foarte mare de ani (ușor de calculat) s-ar fi ajuns ca echinocliul de primăvară să aibă loc în decembrie. Gerurile cele mai mari s-ar fi înregistrat în octombrie, iar cireșele s-ar fi copt în martie! Să fim bine înțeleși: poziția ocupată de Pământ pe orbita sa ar fi fost aceea din totdeauna când se coc cireșele, dar luna respectivă, s-ar fi numit martie, iar nu iunie.

Reforma din 1582: apare „stilul nou“

În anul 1582, locul lui Cezar din anul 46 î.e.n. l-a luat papa Gregorius XIII, iar al lui Sosigene l-a luat astronomul Luigi Giglio (Lilio Aloisio). S-a instituit un nou calendar, corectat, prin bula papală rămasă sub numele „Inter gravissimas” (primele cuvinte din text). Ce s-a întâmplat cu cele 10 zile întârziate? Foarte simplu: ziua de 6 octombrie 1582 s-a numit 15 octombrie, anulându-se zilele intermediare. Cu alte cuvinte, după ziua de 5 a urmat 16 octombrie, iar nu 6.

Noul calendar, numit gregorian, a fost adoptat imediat de întreaga lume catolică, cum se înțelege ușor. Astfel a apărut noul stil calendaristic sau stilul occidental.

În țările de rit ortodox, ai căror credincioși (români, sârbi, bulgari, greci, ruși, georgieni etc.) recunoșteau din anul 1054 drept cap al bisericii pe patriarbul din Constantinopol, a rămas în vigoare vechiul calendar iulian, adică vechiul stil calendaristic sau stilul oriental.

Poziția celor două stiluri unul față de altul a variat în felul următor, în cursul secolelor:

Perioada istorică

Rămânerea în urmă a calendarului iulian

5/15 oct. 1582—18/28 feb. 1700 10 zile
19 feb./1 mar. 1700—18 feb./1 mar. 1800 11 zile
18 feb./1 mar. 1800—16/28 feb. 1900 12 zile
17 feb./1 mar. 1900—15/28 feb. 2100 13 zile

S-a discutat mult în trecut adoptarea calendarului occidental în țările de rit ortodox. Organele eclesiastice respective s-au opus însă mereu la aceasta, din motive legate mai cu seamă de stabilirea datei Paștelui, sărbătoare mobilă, cum se știe. Nu este de mirare că în Rusia „pravoslavnică” vechiul stil s-a păstrat până puțin după Marea Revoluție din Octombrie. Aceasta a avut loc la 25 octombrie stil vechi, dată care corespunde cu 7 noiembrie stil nou. Stilul nou a fost introdus după trei luni, la 1 februarie 1918.

Cum s-a procedat în România?

Printr-un decret-lege, în anul 1919 s-a hotărât ca ziua de 1 aprilie să devină automat 14 aprilie — așa că după ziua de 31 martie din acel an a urmat 14 aprilie, iar nu 1 aprilie. De aceea, la noi în țară nu au existat acte de naștere și de deces (și nici altele!) care să poarte date dintre 1 și 13 aprilie 1919, inclusiv. Din tradiționalism, inerție și alte motive, unii s-au mai condus după stilul vechi, iar biserica a îndreptat calendarul iulian în anul 1924. (Nu l-a introdus pe cel gregorian, cum greșit s-a spus uneori).

Pe unele din publicațiile noastre (mai ales periodice), se tipăreau până în 1919 ambele date, după cele două stiluri, eventual cu prescurtările „st. v.” „st. n.”. Astfel, pe un „Mers al trenurilor” din anul 1872 citim: „Valabil de la 1 (13) Septembrie 1872”. La începerea lucrărilor marelui pod de la Cernavoda, pe programul serbării de inaugurare s-a tipărit data de „9/21 octombrie 1890”, tot după ambele stiluri. Administrația noastră feroviară utiliza sistematic ambele stiluri și uneori chiar numai pe cel nou, date fiind relațiile sale strânse cu căile ferate din occident (orarele trenurilor internaționale, corespondență, hotăriri comune, conferințe etc.).

Și unele publicații periodice erau bi-datate. Avem în fața noastră un „Monitor oficial” de acum 90 de ani, cu următoarea identificare de apariție: „No. 151 — Marți, 11 (23) Octombrie 1888”. Acest No. era prescurtarea general-europeană a cuvântului italian Numero. Punctul după o nu avea însă nici un rost!

Bi-datarea pentru evenimente, apariția periodicelor, nașteri, decese etc. survenite până la 31 martie 1919 inclusiv este totdeauna ne-

cesară.* Dimpotrivă, mono-datarea poate crea confuzii, neclarități etc. Vom da numai două exemple concludente.

Pe placa de pe casa memorială din Rășinari, data nașterii lui Octavian Goga este de 20 martie 1881, dar în unele lucrări de istorie literară această dată este de 1 aprilie. Cineva născut în tainele calendarului se poate întreba pe drept cuvânt: care din cele două date este corectă? Citind acest articol, își dă seama că ambele date sînt juste și că trebuia scris, pe placă și în lucrări, „20 mar.11 apr. 1881“.

Dacă s-ar „actualiza“ data morții lui Ion Creangă (adică dacă s-ar scrie după stilul nou), ea ar fi de 12 ianuarie 1890, cea după stilul vechi fiind de 31 decembrie 1889. Ce s-ar întîmpla atunci? Cînd s-ar scrie, cum se face adesea, numai anul nașterii și al morții (lucru permis), iar nu și luna și ziua, durata vieții lui Creangă ar putea fi cînd de 52, cînd de 53 de ani!

„Clubul celor 8 ani fără zi de naștere“

Pentru a termina, este interesant de făcut o altă precizare. Durata atît de... nerotundă a anului tropic (365 de zile, 5 ore, 48 de minute și 45,8 secunde) mai are o consecință. Pentru a face calendarul cît mai concordant cu anul real, astronomic (concordanța abso-

lută fiind imposibilă), anul 1600 a fost bisect, dar anii 1700, 1800 și 1900 (deși se împart exact cu patru) au fost ani simpli, fără ziua de 29 februarie. De aceea, nepoțica autorului acestor rînduri, Ioana Ruxandra, născută la 29 februarie 1972, nu va avea zi de naștere între anii 1996 și 2004, vreme de 8 ani. În anul 2004 ea nu-și va sărbători pentru a opta oară ziua de naștere, ci numai pentru a șaptea oară.

Alîndu-se într-o situație similară, octogenara Hazel Christy din Nevada (statul Iowa, S.U.A.) a fost aleasă vicepreședintă a unui club cu totul special. Ziarele de acum doi ani au comentat pe larg amuzantul ei caz. Născută la 29 februarie 1896, an bisect, Hazel ar fi trebuit să-și sărbătorească cea de-a 19-a aniversare la 29 februarie 1976, conform „saltului din 4 în 4 ani“. Totuși, la acea dată, ea și-a sărbătorit, odată cu împlinirea celor 80 de ani, numai cea de-a 18-a aniversare. Ca urmare a acestei ciudățenii de cronologie, a fost aleasă cu mare fast vicepreședintă a „Clubului celor cu opt ani fără zi de naștere“, o instituție cu totul sui-generis.

Ce bine ar fi fost pentru toată lumea din toate timpurile dacă, la nașterea Pămîntului, Soarele ar fi spus planetei sale: „Bagă de seamă, te vei învîrți în jurul meu exact în 360 de zile — nici o secundă în plus și nici una în minus“. Ar fi rezultat un an din 12 luni de cîte 30 de zile fiecare, fără adaosele care au provocat atîtea încurcături, fără stil vechi și nou, fără ani bisecți, fără discuții și neconcordanțe. Și nici acest articol nu ar mai fi fost scris, spre fericirea cititorilor!

DEMUR

* Așa s-a făcut în importanta lucrare de referință și informație rapidă, *Istoria României în date* (Ed. encicl. rom., 1971), elaborată de un colectiv condus de regretatul acad. C. C. Giurescu.

Între aceste două timbre există 8 diferențe: le puteți găsi?

CÎTE CEVA DESPRE ACHIZIȚIILE DE MĂRCI

MARGARETA NICOARĂ

Mărcile poștale românești sau străine, în serii complete sau deparaiate, șampilate sau neșampilate, ajung în clasoarele colecționarilor pe mai multe căi. Mărcile de curînd emise sînt procurate de la magazinele și ghișeele filatelice, în baza abonamentelor.

Emisiunile de mărci poștale din anii trecuți pot fi procurate tot pe această cale sau în cadrul operațiunilor de schimb de la cercurile filatelice.

Pentru a onora cerințele colecționarilor mai vechi sau mai noi, care din diferite motive au lipsuri în colecție, Întreprinderea Rompresfilateliei procură aceste mărci poștale prin achiziționarea lor de la colecționari.

În cadrul Întreprinderii Rompresfilateliei s-a organizat operația de valorificare a mărcilor poștale deținute de persoane particulare și care, din diferite motive, renunță — în parte sau în totalitate — la mărcile colecționate.

Pentru desfășurarea în condiții cît mai bune a operației de prezentare a ofertelor, persoanele particulare au la dispoziție liste de achiziții, care se găsesc afișate la magazinele și ghișeele filatelice, liste care cuprind categoriile de mărci poștale care se achiziționează.

Tehnica preluării mărcilor poștale de către Rompresfilateliei constă în:

- consultarea prealabilă de către ofertant a listei de achiziție în vigoare la acea dată;
- întocmirea ofertei-inventar, conform datelor înscrise în formularul tip;
- prezentarea mărfurilor pentru recepționare la colectivul de resort din cadrul Întreprinderii (pentru ofertanții din București prezența acestora este obligatorie la recepționarea mărcilor, ofertanții din provincie pot expedia mărcile prin colet poștal sau scrisoare deschisă cu valoare declarată);

— la încheierea operației de recepționare, pe baza documentelor întocmite, se dispune plata contravalorii mărcilor achiziționate, plată care se face în decurs de 5 zile libere de la încheierea recepției, la casieria Întreprinderii pentru ofertanții din capitală și prin mandat poștal pentru cei ce domiciliază în provincie.

Pentru ca operația de recepționare să se efectueze în termen cît mai scurt și pentru a evita refuzul justificat al Întreprinderii pentru mărcile poștale necorespunzătoare, este bine ca ofertantul să țină seama de următoarele recomandări:

- să ofere numai mărcile care figurează în lista de achiziții a Întreprinderii;
- lista inventar să fie întocmită cu înscirarea corectă a numărului de listă sau de catalog, după caz, denumirea completă a emisiunii, numărul de serii sau bucăți oferite.

Cu privire la calitate, este bine ca ofertantul să facă o triere prealabilă cît mai exigentă, cunoscînd că mărcile poștale achiziționate de Întreprindere au scopul de a fi comercializate pe piață, ca astfel să ajungă în colecțiile altor filателиști în bună stare.

În principiu, Întreprinderea Rompresfilateliei este interesată în achiziționarea următoarelor categorii de mărfuri filatelice:

— Colecții de mărci poștale în serii complete, neuzate „România”, prețul fiind stabilit per serie în lista de prețuri în vigoare.

— Sortimentele de mărci poștale „Toată lumea” de la 5 000 la 60 000 buc. Mărcile care intră în componența acestor sortimente pot fi obliterate, neobliterate sau preobliterate; nu vor fi incluse mărci necomercializabile, anulate cu cerneală, perforate și nepoștale. Prezentarea sortimentelor se face în carnet de schimb ce pot fi cumpărate de la magazinele sau ghișeele filatelice.

— Fragmente de plicuri cu mărci poștale românești și străine.

— Mărcile poștale clasice obliterate și neobliterate românești și străine, la prețul de listă sau catalog în vigoare.

— Serii de mărci poștale străine.

Celelalte categorii de mărfuri filatelice figurează în listele de achiziții care se editează periodic de către Întreprinderea Rompresfilateliei.

ȘI GREȘELILE DE TIPAR POT FI CELEBRE? DA, ARATA ISTORIA!

DEMUR

Care cititor atent nu s-a indignat găsim greșeli de tipar în cărțile preferate — care redacție nu s-a îngrozit descoperind aceste „săgeți otrăvite” în momentul cînd nu mai poate face nimic pentru a le îndrepta?

Și totuși, cu toată grija depusă de zetari sau monotipisti, de corectori, de redactori, de „capul rece” al redacției și chiar de autori, se constată, practic și concret, că este rară cartea sau revista în care un ochi vigilent să nu descopere greșeli de tipar — măcar o literă lipsă sau înlocuită cu alta, greu de observat la o lectură obișnuită. Newton însuși, marele și meticolosul Newton, scria odată editorului său, Cotes: „Vă mulțumesc pentru cele două îndreptări în chestiunea cvasdratelor. Dar n-aș vrea ca dv. să vă deranjați revăzînd toate demonstrațiile cuprinse în cartea mea. Este imposibil a publica o carte fără a lăsa cîteva greșeli” (subl. ns.).

Sînt însă erori și erori. Peste unele din ele toată lumea trece ușor, pentru că nu au, practic, nici o importanță. Nu sînt menționate nici măcar la erata cărții. Altele, mai deosebite, sînt îndreptate la erată, chit că cele mai multe cărți nu o au (deși ar fi necesară!). Dar cîți cititori din o sută au grijă să îndrepte greșelile semnalate în erată, înainte ca aceasta să se piardă?

Desigur, cea mai interesantă categorie de erori de tipar este aceea a erorilor devenite istorice, celebre, prin surpriza pe care o provoacă, prin enormitatea lor sau prin consecințele lor neplăcute.

În cele ce urmează nu ne vom ocupa de greșelile întîlnite la tipărirea mărcilor poștale, foarte pasionante pentru filatelisti și pînă la urmă subiectul unui articol special, ci de cele cu astfel de caracteristici încît pot interesa pe toată lumea. Memoria scrisă a omenirii nu le-a putut uita; sîni semnalate în tot felul de lucrări și greutatea constă în a le depista și colecta, ordonarea lor în sub-categorii fiind o treabă ușoară.

Litere inversate sau schimbate, litere în plus sau în minus

Iată ce rezultă atunci cînd o simplă și inocentă literă este înlocuită cu alta, cînd sînt inversate două litere sau cînd una lipsește sau prisosește.

* Începem cu prima greșeală din istoria tiparului, întîlnită în lista de subscripție publicată pe ultima pagină a vesteii „Psaltiri de la Maiența”, tipărită de I. Fust și P. Schoeffer în 1457. În loc de genitivul plural latinesc Psalmorum, a apărut Spalmorum! Evident, supărarea nu a fost prea mare.

* Într-un articol de fond al unui ziar s-a putut citi: „Ei trebuie să pășească pe căile stricte morale”. Trebuia stricteii!

* O recenzie afirma că: „Numai mulțumită muncii intense pe care a depus-o, el și-a cîștigat pe drept fața de care azi poate fi atît de mîndru”. De fapt, trebuia fala!

* Un economist dinaintea războiului și-a văzut o frază tipărită în felul următor: „Trebuie să se ia măsuri severe contra celor care fură fiscal, neplătind taxele puse asupra spiritului”. Trebuia evident spiritului!

* Dar și greșeala „în sens invers” a fost depistată, în următoarea propoziție, dintr-o dare de seamă: „Avocatul acuzatului a obținut achitarea, datorită argumentelor aduse și spiritului său amețitor”. Natural, era vorba de spirit, nu de spirt!

* Una boacăna de tot, care a produs multă indignare, a fost următoarea, apărută într-un ziar, în comentariul unui discurs ținut de un vechi politician la o întrunire feminină: „La cele afirmate de orator în acel moment, cîteva vaci din sală protestară vehement”. Se înțelege, trebuia voci, nu vaci! Să nu fi fost o glumă a zetarului, lăsată de corector?

* Într-o prezentare elogioasă s-a putut citi următoarea frază: „El este unul din tinerii perfecți care fac oroare administrației noastre. Se vede îndată că trebuia onoare!”

* Mai blamabilă a fost eroarea apărută într-un citat dintr-un discurs funebru: „Ni se sfîșie inima de jale gîndindu-ne ce se va întîmpla cu sărmana lui măduvă”. Era vorba de văduvă!

* Un autor de schiță și-a văzut eroul astfel prezentat: „În compartiment se afla o singură persoană, un tânăr distins, coborât dintr-o veche vită“. Firește, trebuia vită!

* Între cele două războaie mondiale, „aleșii poporului“ în parlament erau în cea mai mare parte simpli figuranți, mai cu seamă la Senat, în grupul majoritar al partidului aflat la putere. Știind aceasta, gustăm mai bine hazul următoarei greșeli apărute într-un reportaj parlamentar: „La aceste cuvinte nimeni nu ripostă, nici măcar unul din acei muți senatori din majoritate“. Vroia să spună mulți!

* Și în romane, o singură literă nelalocul ei schimbă cu totul sensul exprimării. Iată un exemplu: „După multe insistențe din partea lui, Elena se înduplecă și se declară de acord să-i facă catirul solicitat“. O singură literă desparte pe catir de hatir!

Erori și anecdote adevărate, dar fără erată !

* O mare emoție au avut francezii citind, în sec. 17, într-o gazetă, următoarea informație: „Le roi Louis XV est depuis 8 jours au château de Fontainebleau; hier il s'est pendu dans la forêt“. Pendu (spânzurat) a apărut în loc de perdu (pierdut), din cauza unui n cules în loc de r, ajungându-se la o știre senzațională: „Regele Ludovic al XV-lea se află de opt zile la castelul Fontainebleau; ieri s-a spânzurat în pădure“. Cu atîția copaci, nu era greu!

* S-a putut pierde și viața pentru o greșală de tipar, e drept că voită, fără a se ști motivul. Sintem desigur în Evul mediu, la sfîrșitul lui. Un mare tipograf german avea gata pregătite pentru tipar paginile unei noi traduceri a Bibliei. Noaptea, soția sa a intrat pe furiș în atelier, unde a făcut o mică, dar catastrofală, schimbare de litere, într-un verset al unei pagini. Acest verset, 16 din cap. XXXI, se referea la supunerea femeii față de bărbat, cu cuvintele: „Bărbatul va fi stăpînul tău“ (în germană dein Herr). Numita soție a înlocuit literele He cu Na, astfel că, în loc de dein Herr (stăpînul tău) s-a tipărit dein Narr (nebunul, bufonul tău). Este ușor de închipuit ce tumult a iscat în acea vreme originala manifestare de protest conjugal, interpretată ca o gravă erezie. Pe tipograf l-a costat capul.

* Alteori greșeala a fost doar penibilă, ca aceea semnalată în ziarul francez „Le Journal de Débats“, acum vreo 40 de ani. Scriindu-se despre moartea unui mare filantrop, a apărut: „La France vient de perdre un homme de rien“, adică „Franța a pierdut un om de nimic“ — deoarece în loc de bien (bine) s-a cules rien (nimic).

* O eroare de tipar (una din puținele cu adevărat de tipar) se pare că a împiedicat la un moment dat alianța dintre împărații Napoleon I și Alexandru al Rusiei. Pentru ziarul oficios „Le Moniteur de l'Empire“ s-au cules într-o zi următoarele cuvinte: „Ces deux souverains, dont l'union ne peut être qu'invincible...“. S-a întîmplat însă că, în timp ce colile de hîrtie ieșeau din mașina de tipărit, literele ion din union nu au mai apărut, tipele respective de plumb adîncindu-se puțin față de nivelul feței zăplului. De aceea, începutul de frază de mai sus a devenit: „Ces deux souverains, dont l'un ne peut être qu'invincible...“, adică: „Acești doi suverani, din care unul nu poate fi decît invincibil...“. Cînd i s-a raportat aceasta țarul Alexandru s-a supărat atît de tare încît nimic nu l-a putut convinge că nu era vorba de o intenție rea. Să credem oare pe cei care au susținut că acest incident penibil a contribuit la neîncheierea alianței?

* De numele poetului romantic italian Giacomo Leopardi se leagă o eroare de care nu a fost cu nimic vinovat. El culesese fragmente din scrierile pierdute ale unor părinți ai bisericii catolice, pe care le-a tipărit în volum sub titlul (latinesc) „Fragmenta SS Patrum“, unde literele „SS“ însemnau pluralul „Sanctissimi“ (foarte sfinți). Tradus liber, titlul era deci acesta: „Fragmente din scrierile prea sfinților părinți ai bisericii“. Ce s-a întîmplat cu ediția germană a cărții? Confundîndu-se „SS“ cu „55“ — lucru foarte ușor — titlul a luat următoarea formă: „Fragmenta 55 Patrum“ — ceea ce avea totuși sens, însemnînd „Fragmente din scrierile a 55 de părinți ai bisericii“. Latura nostimă a acestei erori este aceea că ea a trecut în manuale de literatură și astfel, pentru multă lume, Leopardi a fost de fapt „Strîngătorul de fragmente din operele a 55 de părinți ai bisericii“. Tîrziu s-a lămurit situația.

* Pentru că Leopardi a fost italian, să încheiem „recolta“ noastră cu o greșală de tipar întîlnită într-un ziar italian chiar de autorul acestor rînduri, cel mai bun garant al autenticității ei. Se vorbea despre un ministru, descris ca un om cumsecade, bun la inimă. A apărut însă: „Si, certo, questo signor Bernardi è un tonto buon uomo“, ceea ce înseamnă: „Da, desigur, acest domn Bernardi este un tont și bun om“. Trebuia „un tanto buon uomo“ (un atît de bun om).

Acum, la sfîrșit, fie-ne permis să clamăm următoarea invocație: „autori, zețari, lino-tipiști, monotipiști, corectori, redactori, „capete seci“, declarați război necruțător erorilor de tipar. S-au făcut destule, nu mai e nevoie de altele! (Erată: citiți reci în loc de seci!).

M INUSCULE ȘTAFETE

ADI CĂLIN

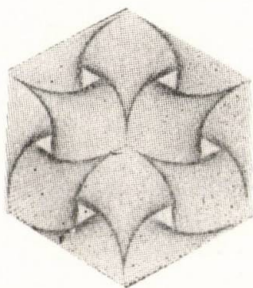
Minuscule ștafete de hirtie
Ce nu cunoașteți forța ce-n voi tălăzuește
Și nu cunoașteți depărtare,
Din lumi ce-au fost, din lumi de azi, din lumi ce azi se nasc.
Aduceți torța vie călătoare.
Simbolice tratate fără paragrafe,
Ce nu cunoașteți și nu aveți hotar
Mici diplomați de mare-abilitate
Aveți în voi nebănuitul har.
Lumi de-au pierit, biblioteci de-au ars,
Voi ați rămas vestigii de lumină
Ați colindat pământu-n lung și-n larg
Tăcerile făcându-le catarg.
De-au dispărut cetăți, civilizații chiar,
Fragile documente, voi le reamintiți
Și duceți peste veacuri a lumilor schimbare
Să vadă ochiul vremii cenușa cum tresare.
Luăm timpul cum îl vrem...
Printr-un ocean de gând și de cunoașteri
De la bătrina artă din Hellada
Treci la sonetul clasic de Petrarca
Și nu știi de respira pinii din Roma
Sau pe acei ai țărmlui de azi.
Neostenită cale cu voi străbate arca.
Cu voi vin vești din secole trecute și ere după ere le deschideți,
Încape toată lumea-n voi și depărtările-s topite.
Sînteți geografi, sînteți istorici, și mari savanți, inventatori.
Deopotrivă mari artiști și creatori.
Oglinda vremii voastre sînteți
Și-acum la noi, a unei ere noi înfloritoare,
Simboluri mici cu chipul plin de soare.
Efigiile celor ce țara străjuiă renasc atît de viu și glăsuiesc,
Sonor se-aprind pe-a timpului uitată, rece liră.
Un Dorobanț pe marcă în cronică grăește...
Vedem poporul aprig cu dor de libertate
Și jertfele cad mîndre pentru Independență.
El spune despre Plevna, de Grivița, Smîrdan,
Și spune de Moldova cu lunca din Mircești,
De un poet al gliei și-al limbii strămoșești.
Il vedem pe Șonțu împătimit de Țară
Și pe Mărăcineanu jertlindu-se senin
Și revedem sergentul sfințind țărîna gliei
Purtînd pe piept o cruce și Steaua României.
Dar cîte nu evocă un Dorobanț pe marcă
Și cîte file gîndul cutreerînd încearcă.
Cît poate să cuprindă bătrînul Decebal,
Ștefan, Mihai Viteazul, Tudor din Vladimîr,
Se-aude legea sfîntă a unui sfînt pămînt,
Se deapănă-n imagini trecutul fir cu fir.

Se veșnicește-n marcă răscala din Flămînzii,
 Un braț întins spre ceruri și o privire stinsă...
 Nu unul a fost jertfa ci s-au jertfit cu mii
 Să aibă piine-n casă s-o-mpartă la copii.
 Strigase cu putere Coșbuc „Noi vrem pămînt”,
 Uniți au fost cu toții în sfîntul legămint
 Pentru-un pămînt de veacuri cu lacrimi sfîntit,
 Pe care numai astăzi îl au, l-au cucerit.
 De-i graiul vechi oricine vă-nțelege de vrea al vostru grai să-l
 audă,
 Voi ați rămas ca iedere pe timp dindu-i epocii voastre slovă
 crudă.

Cît e de mică Terra ne dăm seama
 Călătorind în jilț pe-o filă de album,
 Străbăteam cale lungă de-nvolburări, de lupte,
 Și stă un cap de bour la început de drum.
 Secunda ne surprinde la Polul Nord în ghețuri,
 Sorbind cu-nfrigare exoticul parfum
 Din insule aprinse în mijloc de oceane,
 Cu boababi de veacuri în brațe de liane,
 Mulțime de privesc într-un tablou se-adună,
 Cînd zăbovești în Indii, cînd ești la Piramide,
 Te cheamă Nefertiti cu-al Nilului mister
 Te-nțîmpină și soare, și razele de lună.
 Cutreerăm în grabă vestite metropole,
 Tărîmuri presărate pe-aceleași paralele.
 Ne ducem prin basilici, eterne monumente,
 Prin epoci de renașteri, pe vaste traiectorii,
 Legende se-nțîripă, istorice momente,
 Și stăm de vorbă astfel cu toți nemuritorii.
 Și ne urcăm pe lună cu nave fermecate,
 Setoși de noutate noi cercetăm imperii,
 Filozofii antice, legende ca în vis,
 Cum retrăia pe-o filă sărmanul Dionis.
 Ce-ntr-un miracol parcă pinzele se trag
 Și zările se strîng tot mai aproape
 Și continente nu-s, planetă nu-i
 Și țări nu sînt tivite de fruntarii,
 Ci-o lume doar ce își croiește drum
 Spre țărîmul nins de pace la care stau de veghe
 Străbunii ca și Larii.
 Voi, soli ai păcii sînteți și soli iubirii,
 Ce alergați în roiri minunea s-o-impliniți.
 Și fiecare-i sunet în Simfonia Păcii
 Cînd în colindul vostru vibrează sacral mit.

FI SAU A NU FI ... FILATELIST SAU DIALOG FILATELIC

O. M.

Ne aflăm într-o după-amiază însoțită de primăvară tîrzie, cînd florile magnoliilor de la șosea s-au scuturat și parfumul liliacului bătut de un alb imaculat sau mov închis se revarsă pe unele alei ale parcului național, cunoscute mai mult de tinerii îndrăgostiți și de pensionarii care redescoperă frumusețile uitate de vîltoarea vieții.

Nae Ionescu zîmbi satisfăcut coborînd treptele de la „Expoflora” căci își recunoscuse prietenul furat de un peisaj mai mult anatomic decît botanic.

— Dane, mai ridică-ți privirea în sus că ești în stare să-ți uiți prietenii pentru o floare.

Dan Georgescu tresări auzindu-se strigat și fata i se luminează recunoscîndu-și prietenul.

— Ce mai faci bătrîne? Te-ai lăsat de filatelie?

— Nu numai că nu m-am lăsat, dar m-am gîndit să te fac și pe tine filatelist.

— Ce te face să crezi că ai avea șanse?

— În primul rînd că te preocupă ideea. Dacă nu te-ar bate gîndul nu ai fi adus vorba de filatelie.

Se așezară împreună pe o bancă privind la valurile mărunte ale lacului Herăstrău, care se izbeau de malul umbrît de sălciile pletoase care înfrunziseră de-a binelea. Tăceau amîndoi, fiecărui convenindu-i ca celălalt să continue discuția.

— Măi Nae, nu știu ce putere de convingere ai tu, dar știu că pe fiul meu l-a apucat boala mărcilor. A cumpărat o mulțime de plicuri filatelice, bunică-sa i-a făcut cadou un dosar și o pensetă și muncește toată ziua la ele.

— Ar fi cazul să începă și cu cele neobliterate, răspunse Nae într-o doară.

— Dar ce sînt acestea?

— Timbre neștampilate, în serii complete mult mai valoroase decît cele ștampilate în serii incomplete din plicurile filatelice.

— Bine, bine, sfaturi, dar astea costă o mulțime de bani și fiul meu investește din buzunarul subsemnatului.

— Nu este chiar așa cum îți închipui. Toate emisiunile filatelice dintr-un an costă sub 200 lei și repartizați lunar nu reprezintă o cheltuială prea mare. Întotdeauna cînd faci o investiție te gîndești și la profit. La 13 ani

fiul tău profită enorm din punctul de vedere al culturii sale generale. Emisiunile filatelice îl apropie de artă, literatură, istorie, de figurile reprezentative în diverse domenii de activitate, de evenimentele politice din țară și din lumea întreagă.

— Să știi că devine interesant măi Nae. Eu credeam că pe treaba asta cheltuiești o mulțime de bani.

— Ura măi flăcăilor, se auzi o voce baritonă în preajmă.

— Flăcăi tomnatici, bombăni în barbă Nae Ionescu, care după grimasa pe care o făcu se vedea clar că nu prea înghițea cu plăcere noua prezență. Sandu Rareș era un tip jovial, rotofei, întotdeauna bine îmbrăcat și de un spirit care etapa cu rapiditate pe cei din jur. Inclinarea prea mare pentru afaceri, pentru cîștiguri imediate, pe care i-o intuia Nae crea acea antipatie vagă, acea prudență pe care i-o trezea întotdeauna apariția lui.

— Măi Nae, am auzit că-ți vinzi colecția filatelică și te lași de meserie, alumi Sandu, confirmînd parcă gîndurile lui Nae.

— Da,, îmi vînd dublurile la prețul listei care va veni, bolborosi Nae printre dinți, nu ești amator?

Pentru Dan Georgescu se ivise cea mai bună ocazie de a realiza un dialog filatelic din care să-și precizeze gîndurile.

— Ia ascultă Sandule, te-ai băgat pe fir tocmai cînd Nae mă convingea să mă fac filatelist.

Fața rotundă a lui Sandu se umplu de un zîmbet sănătos.

— Foarte bine, foarte bine. Cred că Nae te-a învățat să faci un abonament, un carnet de membru, să strîngi serii complete neobliterate, dar nu te-a învățat...

— Nici n-am apucat să-i spun toate acestea, izbucni Nae înfuriat de debitul verbal ce nu se mai încheia.

— Dar devine interesant, îl întrerupse la rîndul lui Dan Georgescu. Alți bani, altă distracție. Ce este cu abonamentele și carnetetele ?

Deplin satisfăcut, Sandu luă complet inițiativa discuției.

— Dacă Nae nu a reușit nici asta, să-ți explic atunci, cred că aștepta nerăbdător apariția mea. Să o luăm pe puncte :

1) Carnet de membru egal 24 lei/an pentru adulți, 12 lei/an pentru copii ; dreptul de a activa, de a face expozate pentru expoziiții, de a cumpăra unele mărci cu restricții.

2) Abonament : 5 lei pe an de abonament la magazinele Întreprinderii Rompresfilatelia, 2,50 lei pe an în cadrul abonamentelor colective la cercuri ; îți asigură accesul la toate emisiunile ce se livrează prin Rompresfilatelia, iar mărcile sînt păstrate o lună după apariție pentru onorarea tuturor emisiunilor dintr-un an.

Dan Georgescu dorea să-și fixeze ideile deoarece viteza cu care Sandu îi debitase aceste informații fusese prea mare.

— Cu alte cuvinte pot să fac carnet de membru și abonament pentru mine și pentru băiatul meu, fie la magazinele Întreprinderii Rompresfilatelia, fie la un cerc filatelic.

— Nu este așa, interveni Nae satisfăcut, Sandu se cam grăbește cu explicațiile. Carnetul de membru se face numai în cadrul

unui cerc filatelic. Fie cercul instituției din care faci parte, atunci cînd există, fie cercul filatelic al unui sector din capitală sau al orașului unde locuiești.

Abonamentul îl faci fie la ghișeul Întreprinderii Rompresfilatelia ca abonament individual, fie la cercul din care faci parte, ca abonament colectiv.

Nae lungi într-adins explicațiile, observînd nerăbdarea lui Sandu de a interveni. Într-adevăr, cum termină explicațiile, acesta sări ca ars.

— Bine, bine, toate acestea sînt bune și relativ ieftine, dar să spună Nae cum procuri clasoare, pensete și alte ustensile necesare cînd nu se găsesc pe piață.

— Ce alte ustensile mai sînt necesare frate Sandule, izbucni involuntar Nae. Parcă ar fi vorba aici de niște laboratoare atomice sau stații meteorologice. Un clasor și o pensetă sînt suficiente pentru început ; un catalog de mărci poștale sau un odontometru pentru măsurarea dantelurii nu reprezintă de asemenea o cheltuială prea mare. Atunci cînd faci o investiție te gîndești însă întotdeauna la profit.

posta	7	3	4	1	8	9	4	1,20 LEI
	10	11	3	2	11	9	6	
	12	8	13	3	6	5	11	
14	5	9	11	4	15	8	9	4
2	13	3	4	5	6	9	11	5
12	11	16	5	6	3	8	9	11

ARITMOGRIF

Înlocuind cifrele cu litere veți afla pe cele șase orizontale ca și pe coloana A—B tot ațitea noțiuni specifice filateliei.

Toma Michinici

Sandu se gîndește numai la un anumit profit, acela material, la faptul că mărcile poștale au cunoscut cea mai constantă creștere. Noi, aceștia care avem copii trebuie să ne gîndim în primul rînd la profitul educațional.

Filatelia contribuie să ne instruim copii, să le dăm educația cercetării și analizei, să le dezvoltăm spiritul de observație, să le ridicăm cultura generală, gradul de cunoaștere.

Culoarea roșie a lui Sandu se transformată în stacojie.

— Ce te infurii așa măi Nae? Te-am contrazis eu cu ceva la aceste argumente? Dar spune drept măi Nae, numai de dragul culturalizării te-ai apucat tu de filatelie?

— Da măi Sandule, a mai apărut ceva pe parcurs. A mai apărut pasiunea, dorința de a-mi îmbogăți permanent cunoștințele, de a difuza tineretului această pasiune, de a schimba impresii cu cei ce au aceleași sentimente și idei cu ale mele.

Sper că odată și odată rolul filateliei în formarea omului nou va crește în așa măsură încît vom avea cercuri filatelice în fiecare instituție, în fiecare școală; că vom avea o casă a filatelistului; că numărul membrilor activi din țara noastră va trece de un milion.

— Nae m-ai convins, se auzi vocea lui Dan Georgescu. Trebuie să-mi fac o colecție. De ea va beneficia fiul meu sau copiii lui. Și eu cred că filatelia este o expresie a progresului, că ea dezvoltă spiritul de analiză și cercetare. De altfel la aceste concluzii am ajuns mai de mult și sufletul cu care ai vorbit îmi dă garanția că adevărații pasionați vor face ca activitatea filatelică să cunoască împlinirea dorințelor tale.

Vîntul se juca cu frunzele galbene de pe alei. Verdele închis al brazilor și al conurilor de tuia contrasta anemic cu nuanțele de galben închis pînă la roșcat ale pomilor și tufelor din parcul Herăstrău. Cu gulerul ridicat la pardesiul, Nae Ionescu își făcea plimbarea duminicală.

— Nae, mai ridică-ți privirea în sus, se auzi vocea lui Dan Georgescu de pe o alee laterală.

Nae zîmbi recunoscîndu-și prietenul.

— Hai să bem o bere pînă nu vine vremea țuicii fierte și să mai schimbăm impresii despre filatelie.

— Văd că te-a cuprins și pe tine pasiunea aceasta Dane; niciodată nu este prea tîrziu.

— Da, am dat în mintea copiilor; seara stau cu fiu-miu și aranjez timbrele în clasor. Știi, vreau să fac un exponat. Nu ai cumva emisiunea „Ziua internațională a copilului” apărută în anul 1956 cu 10 viniete diferite?

— Se procură, se procură, răspunse zîbind Nae.

Siluețele celor doi prieteni se depărtau coborînd treptele de la Expoflora. Dialogul lor filatelic se auzea din ce în ce mai estompat.

Pescarul filtelist

E VREI

IOAN CLAPA

De vrei s-ajungi o minte luminată,
Să cugeți la ce-a fost sau va să vie,
Să urci pe culmi, s-audă lumea toată...
Să-ncepi a studia ... **FILATELIE**.

Cind vei simți — spre marea ta mirare —
Că mintea curioasă-ar vrea să știe
Ce-i dincolo de noi, în Universul mare,
Nu-ncepe-ntii să-nveți **Astronomie** !

De taine planetare și de Lună
De-întii îndrăzneți ce-au fost pe-acolo,
În pilde, prin imagini, prin culoare
Îți va vorbi un **SKYLAB** sau **APOLLO**.

De vei dori, aducerile-aminte,
Să-ți spună despre cei ce cu migală
Au pus la temelia vremii noastre,
Întreaga lor speranță și-ndrăzneală,

Să nu începi a descifra hrisoave,
Sau mari istorii, scrise în vechime.
Există documente mult mai simple,
Necunoscute încă pentru tine.

Deschizători de drumuri în știință,
Voievozi străbuni, sau locuri legendare,
Frînturi din vremuri grele sau de glorie,
Le vei găsi pe... **MĂRCILE POȘTALE**.

De la Brâncuși, la Rembrandt, Grigorescu
— Toți marii făurari de bogăție —
Își au eternizate opera și chipul,
Pe micile colițe de hirtie.

De vei râvni vre-odată la drumeție,
Ca unul ce dorește aventura,
Și peste tot : la munte, șes, sau mare,
S-admiri ce are mai măreț natura,

Să cunoști țări, popoare, continente, ...
Să rătăcești — imaginar — prin toate,
Să zbori asemeni unui vultur liber,
Pe unde gândul vrea-va să te poarte,

Întotdeauna să-ți aduci aminte,
Deviza celui ce la drum pornește :
Nu-i **Geografia Lumii**, ci ... **CLASORUL**
Abecedarul celui ce-ndrăznește.

Din timbrele cu faună și floră,
Să-nveți ce e frumos, ce-i gingășie,
Încît ajuns la capătul-nvățării,
Să simți că ești atras de ... **zoologie**.

Să zăbovești prin nesfârșite serii,
Sedus de via lor coloratură,
Și copleșit de-atîta măreție,
Să-ncepi a studia ... **horticultură**.

Cînd întrebări subtile îți va pune,
Un cuget ce-ți va pare în derivă :
(Ce-i cîntec, pasiunea-ntietatea... ?)
Să te oprești în lumea, zis, sportivă.

De cupe, de medalii, de victorii,
Despre curaj, triumf, suprafație, ...
Vorbesc cu prisosință, prin imagini,
Stilate peticuțe de hirtie.

Și cînd vei înțelege marea jertfă,
Depusă pe altarele elade,
Să-ncepi să strîngi cu sîrg și pasiune,
Colițe-nfățișînd **Olimpiade**.

Stringînd mereu, lărgindu-ți orizontul,
Vei deveni o ... **enciclopedie**.
Dar pînă să ajungi pe-această culme,
Răbdare multă și ... **FILATELIE** !

STUDIU ASUPRA MĂRCII DE 80 PARALE PE HÎRTIE ALBĂSTRUIE (VÎNĂTĂ, AZURÉ)

CORNELIU SPINEANU

O analiză a problemelor pe care filatelia și istoria poștală le-a pus în legătură cu marca de 80 parale pe hirtie albăstruie nu s-a făcut pînă astăzi, nici cel puțin parțial.

Datorită acestui fapt, valoarea reală a acestei mărci nu este cunoscută, ea fiind numai „simțită” de marii colecționari care și-au dat seama că n-au putut achiziționa decît cu foarte mare greutate o piesă neobliterată sau o pereche obliterate pe scrisoare.

Cele cîteva bucăți neobliterate sau pe scrisori n-au apărut decît la licitațiile marilor colecții Ferrari, Rothschild, Hind, Caspary, Burus, Leon și Cohen, cînd s-a putut constata că piesele care au existat în colecțiile Ferrari, Rothschild și Hind trecuseră în marea lor majoritate în posesia lui Caspary și Burus iar de la aceștia în colecțiile Leon și Cohen, apoi în actualele colecții Tomassini și F. Heimbüchler.

La numeroasele burse și licitații internaționale din ultimii 10 ani nu a fost oferită spre vânzare o asemenea marcă neobliterată sau obliterate pe scrisoare.

Pentru a stabili valoarea reală a acestei mărci în stare neobliterată, obliterate, în unicat sau pereche, pe scrisori etc. nu este suficient să știm că este foarte rară în stare neobliterată sau pe scrisori, trebuind clarificate toate aspectele sub care se prezintă și anume :

— data apariției acestei mărci, cantitatea tipărită (tirajul), cît timp a circulat ;

— cantitatea de mărci existentă în circuitul filatelic ; unitățile cunoscute mondial în stare neobliterată și obliterate ;

— culoarea și nuanțele hirtiei și mărcii, defecțiuni de imprimare, ștampilele folosite ;

— gradul de raritate față de celelalte mărci Cap de bour ;

— punctajul (valoarea) mărcii de 80 parale pe hirtie albăstruie.

I. Data apariției, cantitatea tipărită (tirajul), cît timp a circulat.

Georges Brunel și Serrane au susținut că emisiunea a II-a Cap de bour a apărut la 27 octombrie 1858 dar a fost pusă în circulație la 5 noiembrie, cu toate valorile (5, 40 și 80 parale) pe hirtie albăstruie.

Ei au afirmat că tirajul mărcii de 80 parale pe hirtie albăstruie ar fi fost de 2816 bucăți și a circulat în perioada 5 noiembrie 1858 pînă la sfîrșitul lunii iunie 1859, cînd s-a pus în circulație un nou tiraj de 11.264 exemplare pe hirtie albă sau gălbuie.

Möens afirma că tirajul ar fi fost de 14.000 bucăți iar pe hirtie albă sau gălbuie, 35.000 bucăți.

R. Zoscsak și J. Witzleben au demonstrat pe baza documentelor că mărcile emisiunii a II-a au fost puse în circulație la 1 noiembrie 1858 (Witzleben posedă o scrisoare francată cu o marcă de 40 parale pe hirtie albăstruie obliterate IASSY — MOLDOVA 1/11—1858).

Inițial ei sînt de acord cu Brunel și Serrane că toate cele trei mărci au apărut și au circulat pe hirtie albăstruie pînă la sfîrșitul lunii iunie 1859 după care acestea au fost tipărite pe hirtie albă sau gălbuie. În privința tirajului se deosebesc de Brunel, Serrane și Möens considerînd că s-au tipărit 13.056 bucăți pe hirtie albăstruie (azuré) și 33.960 pe hirtie albă sau gălbuie.

René Poncelet în articolele publicate în revista „La philatéliste belge” nr. 140 și 141 din anul 1933 sub titlul „Mărcile Principatelor Dunărene ale României, Moldova, emisiunea 1/13 noiembrie 1858” reproduce la fel ca Brunel documentele premergătoare punerii în circulație a emisiunii a II-a (adresele Ministerului de Finanțe și Direcției Poștelor nr. 8823, 4288, 9740 și 9741) precum și ordinele nr. 10.046 și 10.283 prin

care se dispunea tipărirea primei tranșe și punerea în circulație cu data de 1 noiembrie 1858. El admite părerea lui Brunel Serrane, Zoscsak și Witzleben că primele tranșe ale celor trei mărci s-au tipărit pe hirtie albăstruie afirmind că tirajele publicate de Zoscsak și Witzleben i se par mai reale decât cele prezentate de Brunel, Serrane și Möens.

După apariția celor două articole, Poncelet primește o scrisoare de la Witzleben în care acesta îi comunică că în urma ultimelor cercetări făcute de Zoscsak „ar trebui admis” că marca de 80 parale pe hirtie azură „nu a fost tipărită în 1858 ci numai în 1861 sau că cel puțin nu a fost întilnită obliterate decât începând cu această epocă”. Această constatare se bazează pe următoarele elemente :

a) toate mărcile de 80 parale pe hirtie azură prezintă o deformare accidentală a clișeului în linia cadrului vertical din stînga care este concav deformat către interior mai jos decât litera P din PORTO pe care ei o calificau tip II ;

b) toate mărcile de 80 parale pe hirtie azură sînt obliterate cu ștampila FRANCO care a fost folosită numai începînd cu sfîrșitul anului 1859 ; nu s-ar fi găsit nici o marcă de 80 parale pe hirtie azură obliterate cu ștampila rotundă cu două cercuri singura existentă în perioada 1 noiembrie 1858 — sfîrșitul anului 1859.

Ajunși la aceste noi concluzii, Zoscsak și Witzleben au renunțat la afirmațiile făcute anterior în legătură cu tirajul și perioada în care a circulat marca de 80 parale pe hirtie albăstruie.

Primind scrisoarea lui Witzleben, Poncelet face cunoscute argumentele celor doi cercetători din România în articolul pe care-l publică în următorul număr al aceleiași reviste, (nr. 142 din august 1933). Deoarece concluziile pe care le trage Poncelet cuprind esența problemelor ce se pun în legătură cu această marcă, le redăm în întregime :

„Ne declarăm de acord în principiu cu aceste puncte ; este evident că mărcile de 80 parale existînd în cele două stări pe care tocmai le-am semnalat ar trebui admisă anterioritatea cronologică a tirajelor pe hirtie albă sau gălbuie cărora aparține tipul I fără deformări. Dar este locul să adăugăm că tipul II nu este propriu hirtiei azură ; cunoaștem ca și corespondentul nostru Dl. Witzleben multe exemplare pe hirtie albă sau gălbuie de acest tip și mai ales o scrisoare francată cu o bandă (streif de trei) tip I (numai cu întreruperea din linia cadrului din dreapta, N.N.) datată iunie 1861, în posesia noastră. Pe de altă parte, și aceasta este în mod deosebit de-

rutant, noi am văzut un 80 parale pe hirtie gălbuie de tip II cu cadru deformat obliterate prin mijlocirea ștampilei rotunde cu dată de tipul 1858. Trebuie oare să tragem concluzia că foarte marea masă, dacă nu totalitatea mărcilor de 80 parale au fost imprimate în 1858, în același timp pe hirtie albăstruie și gălbuie sau albă, operațiuni în cursul cărora matrița a fost avariata și că nu se datorează decât hazardului că stocul pe hirtie albăstruie nu ar fi fost livrat consumului decât către jumătatea lui 1861 ? Sau tirajele au spații foarte mari unele față de altele și aceasta s-a tipărit în 1861 pe hirtie azură regăsită în acest an ? Cum poate fi conciliată această a doua ipoteză cu existența unui tip II obliterate între noiembrie 1858 și iunie 1859 cel mai tirziu (N.N. se referă la marca de 80 parale pe hirtie galbenă obliterate cu ștampila dublu cerc) și tipul I, folosit în 1861 (N.N. se referă la „banda”, ștreif, de 3 bucăți de 80 parale care avea numai întreruperea din linia de cadru din dreapta obliterate iunie 1861).

„Acestea sînt problemele pe care le punem specialiștilor din România ale căror studii și cercetări ulterioare vor aduce poate soluția. Cum spune D. Zoscsak, se poate de asemenea ca o parte din 80 parale pe hirtie azură tipul I să fi fost imprimate în 1858, dar pînă acum (N. N. în anul 1933) existența nici unuia nu a fost relevată”.

Pentru a putea urmări în continuare problema datei apariției și tirajului mărcii de 80 parale pe hirtie albăstruie, trebuie precizat că atît Zoscsak, Witzleben cît și Poncelet consideră că :

— întreruperea din linia de cadru din dreapta situată în fața celei de-a doua litere „R” din „SCRISOREI” este o defecțiune de gravură anterioară tipării primei coli de 80 parale și că nu există marcă de 80 parale fără această defecțiune, adică cu linia de cadru completă ; acest tip de marcă a fost denumit tip I (fig. 2) ;

— defecțiunea din linia de cadru din stînga (mica concavitate) este considerată singura defecțiune intervenită pe parcursul tipării mărcii de 80 parale ; mărcile care prezintă și această defecțiune au fost denumite tip II (fig. 3) ;

— mărcile pe hirtie albă și pe hirtie gălbuie există atît tip I cît și tip II, pe cînd mărcile pe hirtie albăstruie sînt numai tip II cu ambele defecțiuni ;

— toate mărcile de 80 parale pe hirtie albăstruie sînt obliterate cu ștampila FRANCO apărută în decembrie 1859; nu sînt cunoscute asemenea mărci obliterate cu ștampila rotundă tip 1857/58;

— mărcile de 80 parale pe hirtie albăstruie ar fi fost date în consum în anul 1861.

În ianuarie 1945 apare lucrarea lui J. Wertheimer — Ghika „Documentele poștei române”. Pe baza documentelor pe care le publică, autorul stabilește pentru prima dată tirajul mărcilor emisiunii a doua, tirajul mărcii de 80 parale fiind de 60.072 bucăți.

Printre documentele publicate J. Wertheimer — Ghika prezintă și documentul pe baza căruia Möens, Serrane, Brunel și pînă în 1933, Zoscsak, Witzleben și Poncelet afirmă că în perioada noiembrie 1858 — sfîrșitul lui iunie 1859, cele trei mărci componente ale emisiunii a doua au fost tipărite pe hirtie albăstruie, după care ele au fost tipărite pe hirtie albă sau gălbuie. Iată conținutul acestui document:

„Șeful ateliei timbrului către Ministeriu al Financelor Moldovei
Nr. 31.

23 Iunie 1859

Raport

Mărcile comandate de Onorabil Minister cu oficia nr. 7216 pregătindu-se în citime de 2016 bucăți a cinci parale cu respect le prezentez, rugindu-l să binevoiască a-mi răspunde, cu adăugire că acum s-au făcut aceste marce în hirtie albă din cauza că această-mi era singura rezervă de la comanda trecută și hirtie vinătă nu am nici o filă.

Rezoluție

S.3.

23 Iunie

Se vor trimite direcției trăgîndu-să la Contabilitate spre a se încărca direcția cu soma banilor ce coprind, iar pentru feliul hîrtiei să vă face întrebarea direcției dacă n'au dat de feliul acel ce au făcut regulat”.

Pînă astăzi nu s-a descoperit (probabil că nici nu există) nici un document din care să rezulte că Direcția Poștelor a fost întrebată și care a fost răspunsul acesteia.

Prelucrînd acest document iată ce scrie J. Wertheimer—Ghika:

„Cei puțini, care acum vreo 50 de ani au luat cunoștință de acest document, fie din auzite, fie printr-un fost funcționar al Atelierului Timbrului, au tras concluzia că data acestui raport, 23 iunie 1859, trage linia de demarcație între emisiunile pe hirtie azurată și pe hirtie albă și că, de la 23 iunie 1859 înainte mărcile s-au tipărit numai pe hirtie albă. Fără a controla această con-

cluzie, toți scriitorii noștri, ca și cei din străinătate s-au servit în urmă de ea, stabilind că mărcile de 5;40 și 80 parale pe hirtie azurată au fost emise numai pînă la data de 23 iunie 1859.

Adevărul care reiese din acest raport este că de la începutul tipăririi acestor mărci (N.N. se referă la toate cele 3 mărci 5;40 și 80 parale) s-a întrebuințat și hirtia azurată ca și cea albă și că s-a urmat întrebuințarea ambelor calități pînă în ultima zi. Date precise cînd s-a întrebuințat azurat sau albă și în ce cantități, nu există, numai faptul că s-au găsit mai multe din aceste mărci pe hirtie albă și mai puține pe hirtie azurată permite concluzia că s-a tipărit un număr redus pe hirtie azurată. Dovada afirmațiilor mele este existența de scrisori date 1858 francate pe hirtie albă și scrisori date 1861 francate cu mărci pe hirtie azurată”.

Reluînd afirmația lui Zoscsak, pe care nu-l citează, autorul continuă:

„Interesantă și constatarea că mărcile de 80 parale pe hirtie azurată au un defect al cadrului de jos în stînga care se datorește unei lovitură a cadrului clișeului și care lovitura apare vizibilă abia după mijlocul anului 1861 cînd clișeul se întrebuințase deja timp de 2 1/2 ani fără acel defect”.

Analizînd afirmațiile lui J. Wertheimer — Ghika, constatăm:

În primul aliniat autorul se referă la scriitorii străini Möens, Serrane, Brunel și Poncelet iar cînd vorbește de „scriitorii noștri” se referă la Zoscsak și Witzleben.

Afirmația sa nu este exactă decît în privința lui Möens, Serrane și Brunel, deoarece așa cum am văzut mai înainte, în 1933 Zoscsak și Witzleben, revenind asupra părerii pe care o formulaseră anterior, sînt primii care afirmă că marca de 80 parale a fost tipărită la început pe hirtie albă și numai în 1861 pe hirtie albăstruie. Părerea lor a fost însușită și de Poncelet în 1933.

Privitor la celelalte două mărci 5 și 40 parale, noi considerăm că Zoscsak și Witzleben nu au greșit decît în legătură cu marca de 40 parale care într-adevăr a fost tipărită pe hirtie albăstruie și după 23 iunie 1859, dovadă existența scrisorilor francate cu această marcă, spre exemplu în 1861 (scrisoarea vindută la licitația Caspary sub nr. 389 obliterate FRANCO GALATZ, 14 august 1861), dar nu au greșit în legătură cu marca de 5 parale care s-a tipărit pe hir-

tie albăstruie numai pînă la 23 iunie 1859 într-un tiraj de 7008 exemplare. Această afirmație este rezultatul cercetărilor pe care le-am întreprins asupra licitațiilor din ultimii 50 de ani și a studierii colecțiilor de mărci Cap de bour prezentate la marile expoziții internaționale din ultimii ani (actuale) în care nu am găsit nici o piesă de 5 parale pe hirtie albăstruie obliterate în anii 1860—1862, după cum nu am găsit nici un 5 parale pe hirtie albă obliterate cu o dată înainte de 23 iunie 1859. În schimb am găsit suficiente dovezi că primele trei tranșe ale mărcii de 5 parale au fost tipărite pe hirtie albăstruie și că după această dată celelalte tiraje au fost tipărite numai pe hirtie albă. Dăm câteva exemple :

a) Pe hirtie albăstruie :

— ziarul „Zimbrulu și Vulturulu” francat cu două streifuri, unul de 5 și celălalt de 3 bucăți de 5 parale obliterate JASSY — MOLDOVA 11 noiembrie 1858, deci cu mărci din primul tiraj, socotit una din cele mai mari rarități filatelice mondiale vindute de casa de licitații Köhler în martie 1929 achiziționat de Burus, vindut la licitația colecției acestuia sub nr. 203 la 20.10.1962 inginerului Tomassini în a cărei colecție se găsește și astăzi ;

— ziarul „Foaia de agricultură practică” francat cu două bucăți de 5 parale obliterate în albastru JASSY—MOLDOVA 16 mai 1859 aparținînd colecției Caspary, vindut la licitația acestuia sub nr. 378 la 20.11.1957 cînd a intrat în colecția Leon.

b) Pe hirtie albă : un fragment cu o pereche de 5 parale obliterate în albastru FOKSKANI—MOLDOVA 16 octombrie din colecția Rotschild, vindut la licitație sub nr. 236 la 6.12.1948 lui Caspary, din colecția căruia a intrat la licitația din 20.11.1957 (nr. 403) în colecția Leon iar la licitația acestei colecții sub nr. 1316 din 14.10.1966 a intrat în colecția Cohen.

Din cercetarea a mii de mărci de 40 parale existente în cataloagele de licitații din ultimii 50 de ani, în marile colecții actuale prezentate la expozițiile internaționale de la Roma, Amsterdam, Bruxelles, München, Paris, Ierusalim, Barcelona, etc. și în colecțiile din țară, am constatat că afirmația lui J. Wertheimer-Ghika că marca de 40 parale a fost tipărită și pe hirtie albă înainte de 23 iunie 1859, nu se confirmă. Din mii de piese de 40 parale pe hirtie albă examinate nu am găsit nici o scrisoare datată 1 noiembrie 1858 — 1 iulie 1859 francată cu 40 parale pe hirtie albă, dar am găsit două piese obliterate cu ștampila rotundă 1857/58, datată din această perioadă, și anume :

în colecția Tomassini un tété — béche obliterate PIATRA MOLDOVA 20/2 (ex Cohen) dar culoarea tușului folosit de biroul PIATRA în perioada lunilor Ianuarie și Februarie 1859 fiind verde-gălbui nu corespunde culorii tușului aplicat pe tété-béche.

De asemenea o bucată obliterate în albastru cu ștampila rotundă tip 1857/58 IASSY-MOLDOVA 10/4 în colecția Leon sub nr. 1345. Cercetînd tușurile folosite de birourile poștale din Moldova în perioada 1858—1862 am constatat că biroul poștal lași a întrebuintat la 10/4 1859 tuș verde, și negru, la 10/4. 1860 tușul maron, la 10/4 — 1861 tușul albastru iar la 10/4 — 1862 tuș oliv, deci piesa semnalată a fost obliterate din eroare cu ștampila rotundă la 10/4—1861 în loc să fie obliterate cu ștampila FRANCO așa cum erau instrucțiunile. De altfel nu este singurul caz, se cunosc scrisori francate cu 40 și 80 parale date 1860 și 1861 a căror mărci au fost obliterate din eroare cu ștampila rotundă tip 1857/58.

În concluzie, numai dacă vor fi găsite scrisori date 1858—59 francate cu 40 parale pe hirtie albă, se poate afirma că această marcă a fost tipărită pe hirtie albă și în perioada 1 noiembrie 1858 — 1 iulie 1859.

Studiînd și mărcile de 40 parale pe hirtie albăstruie obliterate cu ștampila rotundă tip 1857/1858 de toate birourile poștale din Moldova, în special ale biroului poștal din lași care avea cel mai mare consum de mărci, putem da exemple din fiecare lună a perioadei 1 noiembrie 1858— 23 iunie 1859 și din care să se constate că în această perioadă nu au fost folosite decît mărci de 40 parale pe hirtie albăstruie.

S-ar putea susține deci că cele patru tranșe de mărci livrate de Atelierul timbrului pînă la 23 iunie 1859, au fost toate tipărite pe hirtie albăstruie.

Concluzionînd asupra modului cum a fost interpretat raportul nr. 31 al Atelierului timbrului nu putem să nu apreciem că el a dat naștere la destule speculații, una mai complicată ca alta și aceasta numai pentru că s-a încercat să se citească printre rînduri, în loc să fie înțeles așa cum este redactat.

Iată înțelesul acestui raport :

Mărcile de 5 parale comandate de minister cu dispoziția nr. 7216 au fost tipărite într-o cantitate de 2016 bucăți (63 coli $\times$ 32 mărci = 2016, față de cele 2000 de bucăți

comandate), cantitate pe care o predă ministerului cerind să i se confirme primirea.

Mai adaugă că această comandă a executat-o pe hirtia albă pe care o avea rezervă de la comenzile anterioare, din stocul predat de Direcția Poștelor pentru tipărirea mărcilor de 80 parale, în loc să o execute pe hirtie albastruie (vinată) așa cum au fost tipărite mărcile de 5 parale până la data aceea. Motivul pentru care au fost tipărite pe hirtie albă a fost că „hirtia vinată nu are nici o filă”. De altfel autorul rezoluției puse pe acest raport confirmă că până la acea dată 5 parale s-a tipărit pe hirtie albastruie cind scrie : dacă n-au dat de „feliul acel ce au făcut regulat”.

Ținînd seama de faptul că nu sînt cunoscute mărci de 5 parale pe hirtie albă obliterate înainte de 23 iunie 1859, așa cum am arătat, dar în schimb există mărci de 80 parale pe acest fel de hirtie în această perioadă, constatăm că atît Möens, Serrane și Brunel și inițial și Zoscsak, Witzleben și Poncelet au interpretat greșit acest raport deoarece el se referă exclusiv la marca de 5 parale. J. Wertheimer-Ghika are dreptate în parte (pentru mărcile de 40 și 80 parale) cînd afirmă că acest raport nu trage o linie de demarcație între emisiunile pe hirtie azurată și pe hirtie albă, dar greșește cînd afirmă că : „dela începutul tipăririi acestor mărci (N.N. se referă la toate cele 3 mărci : 5 ; 40 și 80 parale) s-a întrebuițat pe hirtia azurată ca și cea albă”.

Eduard Cohen, unul din marii colecționari ai mărcilor clasice românești, care era și un pasionat cercetător al acestor mărci, a achiziționat la o licitație un lot de mărci de 40 și 80 parale cu mici defecte. Studiindu-le constată că una din piesele de 80 parale pe hirtie albă obliterate FOKSCHANI — MOLDOVA 23/12 are cadru intact (fără cele două defecțiuni). Mai tirziu descoperind o nouă piesă cu cadru intact de data aceasta obliterate cu ștampila FRANCO JASSY, se convinge că inițial clișeul mărcii de 80 parale a avut linia de cadru intactă (completă), fără întreruperea din linia de cadru din dreapta și că deci la această marcă se disting trei tipuri, nu două cum era cunoscut pînă atunci.

Pregătind colecția pentru a o expedia la expoziția internațională de la New-York aranjează mărcile de 80 parale pe cele trei tipuri pe care le denumește astfel :

— primul stadiu (cu cadrul intact, fig. 1) ;

— al doilea stadiu (cu cadrul drept spart, fig. 2) ;

— al treilea stadiu (cu cadrul drept și cadrul sting sparte, fig. 3).

Cele două mărci considerate de Cohen tip I au fost vindute la licitația casei Schwen în 1967, lot 9900 care se pare că a fost achiziționat de F. Heimbüchler.

Fotografiînd cele 378 de planșe care conțineau colecția sa, expediază în țară, celor

doi prieteni, cercetătorii R. Zoscsak și Grigore Racoviceanu, cite un rind de fotografii ale celor 378 de planșe.

În anul 1962 apare lucrarea de sinteză a lui Val Tebeica „Primele mărci poștale românești” în care autorul după ce a studiat documentele existente la Arhivele Statului, publică la pag. 99 un tabel cu tirajul mărcilor emisiunii a doua, care este același cu cel publicat de J. Wertheimer-Ghika.

Analizând raportul nr. 31 al Atelierului timbrului și defecțiunile clișeului mărcii de 80 parale autorul ajunge la următoarele concluzii (paginile 100 și 101) pe care le reproducem :

În legătură cu raportul Atelierului timbrului : „Reiese deci că pentru imprimarea mărcilor din a doua emisiune „cap de bour” s-a folosit hirtia albă cit și hirtia vinătă chiar de la început”, iar mai departe : „Nu se poate determina, așa cum s-a făcut în trecut în repetate rânduri, un tiraj nici măcar aproximativ, pe cele două categorii de hirtie”.

Rezultă deci că V. Tebeica își însușește concluziile lui J. Weetheimer-Ghika care nu sînt confirmate de existența scrisorilor date. Inexistența categorică a mărcilor de 5 parale pe hirtie albă înainte de 23 iunie 1859 ca și existența acestei mărci numai pe hirtie albă după această dată ne permite să stabilim că tirajul mărcii de 5 parale pe hirtie albastruie este de 7008 bucăți iar pe hirtie albă și gălbuie este de 16032 bucăți. Iar mai departe :

„Valoarea de 80 parale s-a tipărit întii pe hirtie albă și de abia ultimele tranșe pe hirtie vinătă”.

Este reluată astfel afirmația lui Zoscsak care însă n-a precizat că au fost tipărite mai multe tranșe pe hirtie albastruie. Se mai afirmă apoi :

„Hirtia albă este o hirtie velină subțire și adesea întilnim la mărcile imprimate pe această hirtie și o nuanță gălbuie, provenită din cauza culorii gumei”.

O discuție pe această temă nu poate avea loc deoarece mărcile pe hirtie gălbuie au fost supuse analizei avizul fiind categoric că această culoare a hirtiei nu este datorată gumei. De altfel există două coli de 40 parale pe hirtie gălbuie considerate rarități tocmai datorită culorii hirtiei (numărul 166 la licitația Rotschild apoi nr. 228 la cea a lui Burus, și o coală în colecția Witzleben).

Trecînd la analiza „Defecte la clișee”, precizează :

„Defectul pentru 80 parale constă într-o sinuozitate observabilă pe latura din stînga a cadrului dar numai pe exemplarele tipărite pe hirtie vinătă, pe hirtie albă au fost

văzute atît exemplare cu cadru perfect cit și cu cadru ce are sinuozitate”.

În afară de faptul că autorul susține existența unei singure defecțiuni a clișeului mărcii de 80 parale, mai constatăm că această frază este foarte curios formulată deoarece afirmația din prima parte a frazei și anume că defectul pe care-l prezintă marca de 80 parale pe latura din stînga a cadrului se găsește numai la exemplarele tipărite pe hirtie vinătă (albastruie), este contrazisă de afirmația din ultima parte a frazei unde se arată că există și exemplare de 80 parale tipărite pe hirtie albă care prezintă această defecțiune.

O altă curiozitate rezidă în faptul că autorul consideră că există o singură defecțiune a clișeului mărcii de 80 parale (deci două tipuri), cu toate acestea prezintă la pag. 118 fotografia planșei Cohen cu mărcile de 80 parale dispuse pe cele trei tipuri.

În anul 1974, apare Catalogul mărcilor poștale românești, autori Dragomir Kiriac și Aurel Surpățeanu care prezintă cele trei tipuri ale mărcii de 80 parale și felurile de hirtie pe care au fost tipărite, precizînd că marca de 80 parale pe hirtie albastruie este numai tip III.

În catalog mai sînt redată nuanțele de culori și diverși coeficienți de care ne vom ocupa mai tirziu precum și afirmația că defecțiune care caracterizează tipul II, întreruperea din linia de cadru din dreapta deasupra celui de-al doilea R din SCRISOREI, s-a petrecut chiar în cursul tipăririi primei tranșe de mărci livrată Direcției Poștelor la 27 octombrie 1858. Această afirmație justă se bazează pe existența unei scrisori francată cu o piesă de 80 parale pe hirtie albă obliterate cu ștampila rotundă JASSY — MOLDOVA 5/11 — 1858 aparținînd colecționarului și cercetătorului englez de origine română Liviu Cristea. Scrisoarea mai dovedește, dacă mai era nevoie, că prima tranșe a mărcii de 80 parale a fost tipărită pe hirtie albă.

Cataloagele românești anterioare : Murea, Conrad etc., precum și cataloagele internaționale Michel, Zumstein, Yvert și Stanley Gibbons, prevăd existența mărcilor de 5 ; 40 și 80 parale pe hirtie albastruie pînă la data de 23 iunie 1859 după care ar fi apărut pe hirtie albă ceea ce așa cum văzut nu este valabil decît pentru marca de 5 parale.

După ce am parcurs tot ce ne-a pus la dispoziție literatura filatelica română și străină vom concluziona asupra datei apariției

tirajului și perioadei în care a circulat marca de 80 parale pe hirtie albăstruie prezentind și unele elemente noi pe care le deținem ca rezultat al cercetărilor pe care le-am făcut.

Data cind a fost tipărită și cind a fost pusă în circulație marca de 80 parale pe hirtie albăstruie nu se poate stabili cu precizie pe baza documentelor. Să încercăm însă în cele ce urmează să o stabilim, dacă va fi posibil, cu aproximație.

Zoscsak a arătat că această marcă nu există decît cu ambele defecțiuni în linia de cadru, tip denumit de el II, dar care a devenit tip III după descoperirea de către Cohen a existenței mărcii de 80 parale cu cadru complet, devenit tip. I.

Toți autorii au fost de acord cu Zoscsak iar studii colecțiilor și a licitațiilor confirmă că nu există 80 parale tip I și II pe hirtie albăstruie.

Toate mărcile tip I și II pe hirtie albăstruie sau dovedit a fi falsuri obținute pe cale chimică.

Este important să stabilim în primul rînd, dacă este posibil, data cind s-a produs defecțiunea în linia de cadru din stînga care marchează tipul III, indiferent pe ce fel de hirtie este tipărită marca de 80 parale.

Zoscsak a constatat că nu este cunoscută nici o marcă de 80 parale pe hirtie albăstruie obliterate înaintea anului 1861 și că toate mărcile pe această hirtie cunoscute sînt obliterate cu stampila FRANCO folosită numai începînd cu sfîrșitul anului 1859. El nu vorbește nimic în legătură cu data apariției acestui defect la mărcile pe hirtie albă sau gălbuie. J. Wertheimer — Ghika este mai precis cind afirmă să defecțiunea a apărut „abia după mijlocul anului 1861 cind clișeu se întrebuițase deja timp de 2 1/2 ani fără acel defect”.

Poncelet fără a pune în discuție constatările lui Zoscsak afirmă că posedă o scrisoare francată cu o bandă (streif) de trei bucăți de 80 parale care avea numai defecțiunea din linie de cadru dreapta pe care el o considera în 1933 tip I, azi tip II, obliterate iunie 1861. Dacă adăugăm la afirmațiile celor trei cercetători și rezultatul descoperirii pe care am făcut-o, că la licitația colecției Caspary sub nr. 397 s-a vindut o scrisoare francată cu o marcă de 80 parale pe hirtie albăstruie obliterate FRANCO GALATZ 1 august 1861, am fi îndreptățiți să concluzionăm că această defecțiune a apărut în iulie 1861 și că marca de 80 parale pe hirtie albăstruie a fost pusă în circulație în perioada iulie — august 1861.

Cu toate acestea problema nu poate fi considerată ca rezolvată deoarece nu putem

evita afirmația și întrebarea incomodă a lui G. Poncelet, care a fost ignorată de toți cercetătorii noștri: „Pe de altă parte și aceasta este în mod deosebit derutant, noi am văzut un 80 parale pe hirtie gălbuie de tip II (azi considerat tip III N.N.) cu cadru deformat obliterate prin mijlocirea stampilei rotunde cu data de tip 1859” iar mai departe întrebarea „Cum poate fi conciliată această a doua ipoteză (N.N. prima ipoteză era că 80 parale pe hirtie albăstruie s-a tipărit în 1861) cu existența unui tip II (azi tip III) obliterate între noiembrie 1858 și iunie 1859 cel mai tirziu”

Deci existența mărcii de 80 parale pe hirtie galbenă, tip II azi tip III obliterate cu ștampila rotundă tip 1858 văzută de Poncelet pune sub semnul întrebării afirmația făcută de toți cercetătorii noștri că tipul III cu defecțiunea în linia verticală de cadru din stînga a apărut la jumătatea anului 1861 și implicit concluzia că marca de 80 parale pe hirtie albăstruie a fost tipărită și dată în consum în 1861.

Întrebarea lui Pancelet mai dă naștere și la alte întrebări: a greșit Poncelet făcînd o confuzie asupra tipului mărcii, era sau nu tip III? Există mărci de 80 parale pe hirtie albăstruie obliterate cu ștampila rotundă tip 1858, care n-au fost descoperite de Zoscsak și de ceilalți cercetători? Dacă există care este semnificația acestui fapt? Un răspuns la aceste întrebări, cît mai aproape de adevăr, nu putea fi dat decît în urma cercetării și studierii licitațiilor din ultimii 45 de ani, respectiv a licitațiilor care au apărut după 1933, dată cind Zoscsak și Poncelet și-au prezentat constatările lor. Aceasta, deoarece este de presupus că cei doi cercetători consultaseră licitațiile și cunoșteau bine colecțiile existente la acea dată fără să găsească alte mărci de 80 parale tip III obliterate cu stampila rotundă tip 1859 în afară de piesa pe hirtie galbenă semnalată de Poncelet. De altfel ași putea afirma că aceasta nu este o presupunere ci o siguranță deoarece se găsește în posesia mea un catalog al unei licitații care s-a ținut la Paris în iunie 1922, pe coperta căruia Zoscsak a scris „80 parale tété-beche mit Stempel Franco Mihaileni falsch!”

În urma cercetărilor pe care le-am făcut am constatat:

1) Nu am găsit nici o marcă de 80 parale tip III pe hirtie albă sau gălbuie obliterate cu ștampila rotundă tip 1858, în schimb însă

am găsit două piese de 80 parale pe hirtie albăstruie obliterate cu această ștampilă :

— o piesă cu mici defecte obliterate JASSY—MOLDOVA (data nu este arătată) în licitația colecției A Casparay Nr. 394 ;

— o altă piesă, în stare perfectă, cu margini frumoase, pe fragment obliterate cu o ștampilă completă JASSY — MOLDOVA tip 1857/1858; 4/5 în ultramarin (fig. 4).

2) Există două plicuri ambele francate cu cite o pereche de 80 parale pe hirtie albăstruie, înregistrate... mare surpriză... 1860:

— în licitația colecției Caspary sub nr. 400, găsim un plic cu o pereche de 80 parale pe hirtie albăstruie, care este prezentată astfel :

— 80 parale roșu pe hirtie albăstruie, pereche orizontală, margini de jur împrejur, un mic defect în marginea de sus în afara desenului, obliterate în verde FRANCO BOTUSCHENI plic recomandat înregistrat 5 iunie 1860 adresat la JASSY ; plic foarte rar care a fost achiziționat de Cohen ;

— un plic cu o pereche foarte frumoasă pe hirtie albastru închis (profund) cu toate marginile mari, fără defecte, obliterate în verde FRANCO TEKOUTCI 12/8, înregistrat de arhivar 860/234 sosire JASSY — MOLDOVA 14/8 în ultramarin (fig. 5) colecția Ma-theescu.

3) Alte două plicuri cu cite o marcă de 80 parale pe hirtie albăstruie care sînt date :

— colecția Caspary, Nr. 397, o bucată cu margini superbe, obliterate FRANCO GALATZ datată 1 august (1861) ;

— un plic cu o pereche de 80 parale din care o bucată tăiată complet în cadru, cealaltă bucată perfectă, obliterate verde închis FRANCO FOKSCHANY 25/5 cu Recipisse, adresată la JASSY fără ștampila de sosire, dar înregistrat de arhivare 1861 iar

tușul ștampilei de la Focșani corespunde datei de 25/5 1861.

4) Alte trei plicuri, de data aceasta francate cu mărci pe hirtie albă, dar care prin datele de expediție ar putea ajuta la rezolvarea problemei ;

— în colecția Tomassini, ex. Cohen un plic francat cu pereche de 80 parale pe hirtie albă tip II, obliterate 17.11.1860 FRANCO GALATZ ;

— în colecția Caspary nr. 434, un plic cu francatură combinată 80 parale tip II și 40 parale ambele pe hirtie albă obliterate în roșu FRANCO GALATZ datat 7 iunie (1861) ;

— un plic francat cu 80 parale pe hirtie galbenă tip II obliterate în oliv FRANCO MICHAILENI 20/7—1861, la sosire JASSY — MOLDOVA 21/7 în ultramarin înregistrat 1861.

Analizînd datele obținute în urma cercetărilor pe care le-am făcut, constatăm :

a) În legătură cu existența mărcilor tip III obliterate cu ștampila rotundă tip 1857/1858 ;

Poncelet a avut dreptate cînd a afirmat că a văzut o piesă de 80 parale pe hirtie galbuie tip III obliterate cu ștampila rotundă tip 1857/58. Afirmatia lui este confirmată de rezultatul cercetărilor noastre prin descoperirea celor două piese de 80 parale pe hirtie albăstruie, obliterate cu același tip de ștampilă.

Care este semnificația existenței celor trei mărci obliterate cu acest tip de ștampilă ? Se poate trage concluzia că defecțiunea din linia de cadru vertical din stînga a luat naștere înainte de 4/5—1859, dată pe care s-ar părea că o poartă marca de 80 parale pe hirtie albăstruie descoperită de noi ? A greșit Zoscsak cînd a afirmat că defecțiunea s-a petrecut în anul 1861 ? Marca pe hirtie albăstruie a fost dată în consum în 1859 ?

Concluzia ar putea fi afirmativă numai dacă am putea dovedi că mărcile au fost obliterate intradevăr în perioada pînă la 4/5—1859 sau dacă ar exista scrisori francate cu mărci de 80 parale tip III obliterate în aceeași perioadă sau în perioada imediat următoare. Dovada că mărcile au fost obliterate în perioada anului 1859 s-ar putea face numai dacă culoarea tușului cu care sînt obliterate corespunde tușului folosit de birourile poștale care au obliterate la datele respective. Din cele trei mărci, două nu puteau fi supuse unei asemenea expertize deoarece datele necesare pentru marca semnalată de Poncelet și aceea din colec-

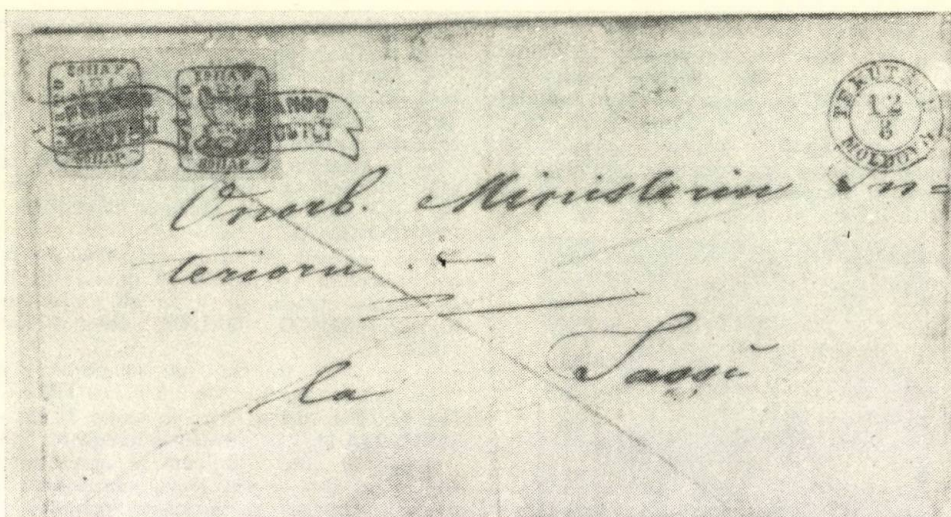

Figura 5

ția Caspary nu sînt cunoscute, în schimb am expertizat împreună cu cercetătorul K. Dragomir cea de-a treia marcă constatînd că tușul folosit de biroul poștal JASSY la data de 4/5—1859 (verde negru) și 4/5—1860 (negru și verde-gris) nu corespund, dar este același cu cel folosit de biroul poștal JASSY la 4/5 1861 (ultramarin și gri). Deci marca a fost obliteratea cu ștampila rotundă tip 1857/58 la 4/5 1861. Același lucru s-a petrecut în mod cert și cu celelalte două mărci care în nici un caz nu au fost obliterate pînă la sfîrșitul anului 1859, deoarece și din cercetările noastre a rezultat că nu există nici o scrisoare francată cu mărci de 80 parale pe hirtie albă, gălbuie sau albăstruie tip III care să fie circulat pînă la 4 mai 1861 (în afară de două plicuri francate cu cite o pereche de 80 parale pe hirtie albăstruie înregistrate 1860 pe care le vom analiza mai tîrziu). În schimb am găsit numeroase plicuri francate cu 80 parale tip II (numai cu întreruperea din linia verticală a cadrului din dreapta) plicuri care au circulat chiar la 20 iulie 1861 (a se vedea plicul obliterate FRANCO MICHAILENI).

În ceea ce privește folosirea ștampilei tip 1857/58 în 1861, este cunoscut faptul că instrucțiunea poștală dispunea, începînd din decembrie 1859, ca ea să fie aplicată pe plic alături de mărci care trebuiau obliterate cu ștampila FRANCO. Au fost întradevăr situații mai rare, cînd funcționarul poștal în loc să aplice pe mărci ștampila FRANCO a aplicat ștampila rotundă, (uneori chiar ștampila FRANCO prefilatelice). Aceasta este explicația existenței celor trei mărci obliterate cu ștampila rotundă tip 1857/58

în 1861 transformîndu-le în adevărate piese de amatori (specialist) care fac cîste oricărei colecții de mărci Cap de bour, dar care nu dovedesc circulația mărcii de 80 parale pe hirtie albăstruie în perioada 1858/59.

b) În legătură cu existența celor două plicuri francate cu cite o pereche de 80 parale pe hirtie albăstruie notate de arhivar în interiorul plicului 1860 sau 860 :

În urma cercetărilor întreprinse am constatat că mărcile de 80 parale pe hirtie albă sau gălbuie existente pe fragmente sau pe scrisori circulante în anul 1860, sînt absolut toate tip II, confirmînd astfel și constatările lui Zoscsak, Witzleben, Poncelet. Existența însă a celor două plicuri francate cu cite o pereche de 80 parale tip III pe hirtie albăstruie înregistrate 1860, ne-a derutat.

Numai expertizarea tușurilor și a amprențelor lăsate de ștampilele folosite la obliteratea mărcilor ar fi putut să confirme sau să infirme circulația lor în anul 1860.

Pentru plicul din colecția Cohen ex. Caspary, catalogul de licitații nu prevede decît tușul obliteratei la plecare FRANCO BOTOSCHENI în verde, ori atît în anul 1860 cit și în anul 1861, acest birou a folosit în perioadele respective tușul de culoare verde. Cum nu avem date asupra culorii tușului pe care biroul poștal JASSY l-a folosit la sosire și cum nu știm în ce colecție se găsește astăzi acest plic deoarece el nu

apare în litația colecției Cohen din septembrie 1967, nu putem trage nici o concluzie.

Expertizând cel de-al doilea plic obliterat la plecarea în verde **FRANCO TEKOUTCI** 12/8 și la sosire **JASSY — MOLDOVA** 14/8 în ultimarii notat de arhivar 860/234 am constatat că obliterarea la plecarea **FRANCO TEKOUTCI** în verde corespunde atit anului 1860 cit și anului 1861, în schimb obliterarea la sosire de către Biroul poștal din **JASSY** corespunde numai datei de 14/8 — 1861 deoarece în ziua de 14/8 — 1860 s-a folosit tușul de culoare negru-gri, nu ultramarin.

Examinind și amprenta lăsată pe plic de ștampila **JASSY — MOLDOVA** am constatat că ea corespunde uzajului din 1861 deosebindu-se de amprenta pe care o lăsa această ștampilă în anul 1860. Deci acest plic a circulat la 12/8 — 1861 iar însemnarea arhivarului „860/234” nu îndcă anul primirii ci fila și dosarul anului la care se referă problema semnalată în scrisoarea pe care o conținea plicul.

În urma studiului primului plic și a expertizei celui de-al doilea sintem convinși că ele au circulat în anul 1861 și nu în 1860. Această convingere se bazează pe lingă cele arătate la expertiza plicului obliterat **FRANCO TEKOUTCI** și pe următoarele argumente :

- nu s-au găsit scrisori date 1860 și pină în aprilie 1861 francate cu mărci de 80 parale tip III ;

- sint cunoscute mărci tip II circulat ieunie 1861 (streif de trei bucăți 80 parale care a fost în posesia lui Poncelet) și chiar 20 iulie 1861 (scrisoare obliterată **FRANCO MICHAILENI**) ;

- plicul nr. 400 din colecția Caspary francat cu pereche de 80 parale pe hirtie albăstruie înregistrat 5 iunie (1860) a fost cumpărat de colecționarul și cercetătorul mărcilor clasice românești Ed. Cohen. El cunoștea concluziile la care ajunsese prietenul său Zoscsak asupra datei apariției mărcii de 80 parale pe hirtie albăstruie încă din 1933 cind se afla în țară. Cu toate acestea nu a făcut nici o comunicare în legătură cu problema datei apariției acestei mărci, cum era normal să facă dacă plicul pe care îl poseda ar fi infirmat concluziile lui Zoscsak.

În fotografiile planelor colecției Cohen pe care le posed, toate plicurile care conțin scrisori date sînt prezentate cu data completă, inclusiv anul. Pe una din planșe se găsește și fotografia plicului nr. 400 din colecția Caspary necuprinzind și anul. Dacă plicul ar fi conținut și scrisoarea datată, desigur că ar fi fost înscris și anul.

Terminind analiza rezultatelor cercetării pe care am făcut-o asupra datei apariției mărcii de 80 parale pe hirtie albăstruie, tirajul

acesteia și perioada de circulație, putem trage următoarele concluzii :

- Defecțiunea în linia de cadru vertical din stînga care marchează tipul III a fost provocată de o lovitură pe care a primit-o clișeu în perioada intervenită între livrarea din iunie 1860 și livrarea din aprilie 1861. Acesta este un fapt cert deoarece pină la livrarea din aprilie 1861 nu au existat în consum mărci de 80 parale pe hirtie albă sau gălbuie decit tip II. Dovadă, scrisorile francate cu aceste mărci în perioada respectivă din care am exemplificat scrisoarea din colecția Tomassini ex. Cohen datată 17.11.1860 **FRANCO GALATZ**. O altă dovadă că în livrarea din iunie 1860 nu au existat mărci tip III este raportul Direcției Poștelor nr. 372 din 24 februarie 1861 care cerind Ministerului de Finanțe să urgenteze comanda celor 8000 de mărci de 80 parale comandate de la 25 ianuarie 1861 motivează astfel cererea sa : „Birourile expedițiilor de pe afară cer cu neconținere marce precum s-a spus domniei voastre prin raportul nr. 348. Niște asemenea la casieria direcției nu mai sint”. Deci la 24 februarie 1861 toate mărcile de 80 parale fuseseră date în consum iar mărcile tip III apar în consum abia la începutul lunii mai 1862, deci după livrarea din aprilie 1861.

- Prima dată cunoscută a existenței tipului III și în același timp și a apariției mărcii de 80 parale pe hirtie albăstruie este fragmentul obliterat **JASSY MOLDOVA** 4/5 — 1861, urmat de scrisoarea cu o piesă de 80 parale pe hirtie albăstruie obliterată **FRANCO FOKSCHANY** 25/5, apoi scrisorile cu cite o pereche de 80 parale pe hirtie albăstruie obliterat e 5 iunie **FRANCO BOTUSCHENI** și 12/8 **FRANCO TEKOUICI**.

- Concomitent cu circulația tipului III a circulat și tipul II, dovadă existența scrisorii francate **FRANCO MICHAILENI** 20 7 — 1861. Nu am putut determina data pină cind au circular împreună cele două tipuri II și III.

- Tirajul mărcii de 80 parale pe hirtie albăstruie nu poate fi stabilit, dar nu poate fi de 16000 de bucăți, adică egal cu totalul ultimelor două tranșe (8000 de bucăți provenind din livrarea din aprilie 1861 și 8000 de bucăți provenite din ultima livrare din septembrie 1861).

- El este mai mic de 16000 deoarece dacă ultimele două tranșe ar fi fost tipărite numai pe hirtie albăstruie nu ar fi existat mărci de 80 de parale pe hirtie albă sau gălbuie tip III.

- Tirajul probabil este între 4000—8000 bucăți, deoarece din studiul pe care l-am

făcut, proporția mărcilor de 80 parale tip III circulare este de cca 3—4/1 adică la 3—4 mărci de 80 parale pe hirtie albă și gălbui circulare se găsește o marcă circulară de 80 parale pe hirtie albastruie. De aceea consider că ultimele tranșe tipărite de Atelierul timbrului nu au fost tipărite separat pe hirtie albastruie și separat pe hirtie albă și gălbui ci ambele tranșe au conținut toate cele trei feluri de hirtie. Dovadă este faptul că mărcile de 80 parale tip III au circulat concomitent pe toate cele trei feluri de hirtie începând din mai 1861.

Probabil că și de această dată ca și în iunie 1859 cind s-a tipărit 5 parale pe hirtie albă în loc de hirtie albastruie, precedentul fiind creat, Atelierul timbrului a tipărit marca de 80 parale pe hirtia pe care o avea în depozit „rezervă de la comanda trecute”. Acest fapt nu trebuie să ne mire deoarece după 23 iunie 1859, Atelierul timbrului a tipărit și mărcile de 40 parale pe ambele hirtii.

O altă explicație a tipăririi, cel puțin a comenzii din 25 ianuarie, cu livrarea 1 aprilie 1861 pe cele 3 feluri de hirtie ar putea fi și faptul că nu se mai putea întirzia „spre a nu se ocaziona din aceasta (lipsei de mărci) sminteala serviciului” astfel că mărcile de 80 parale au fost tipărite și pe hirtia albastruie care o mai avea rezervă.

— Perioada în care a circulat marca de 80 parale este, aprilie — mai 1861 până la 1 mai 1862 la Iași și 4 mai inclusiv la celelalte birouri poștale. Trebuie să arăt însă că nu cunosc scrisori francate cu aceste mărci circulare în anul 1862 și că ar fi posibil că ultima tranșă din septembrie 1861 să nu fi tipărit nici o marcă pe acest fel de hirtie. Aceasta ar explica și mai pregnant raritatea acestei mărci și proporția constatată de mine în urma cercetărilor pe care le-am făcut.

II. Cantitatea de mărci de 80 parale pe hirtie albastruie existentă în circuitul filatelic.

Unitățile cunoscute mondial în stare neobliterată și obliterate

A. Cantitatea de mărci existentă în circuitul filatelic.

1. Mărci neobliterate

În ultimii 50 de ani nu se cunosc la licitații și în colecții decît 8 bucăți din care o singură piesă în stare perfectă, restul fiind fără gumă sau defecte.

Iată cum sînt prezentate în cataloagele de licitații aceste mărci :

a) Catalogul casei de licitații H.R. Harmer din Londra din decembrie 1948 care prezintă colecția A. Rotschild, la nr. 160 găsim singura piesă de 80 parale existentă în această mare colecție, descrisă astfel : 80 parale roșu pe hirtie albastruie în stare neobliterată, una din marile rarități, exemplar minunat cu margini frumoase de jur împrejur, gumă originală, exemplar deosebit.

b) Catalogul aceleiași case, editat de cursula ei din New York a prezentat în noiembrie 1957 colecția Alfred Caspary. Aceasta a fost cea mai mare colecție de mărci clasice românești. Ea conținea 31 de mărci Cap de bour din care o marcă neobliterată și 9 fragmente și scrisori de 27 parale, o marcă neobliterată și 8 pe fragmente și scrisori de 54 parale, o marcă neobliterată și 8 pe fragmente și scrisori de 108 parale precum și două mărci neobliterate și două fragmente de 81 parale. Din emisiunea a doua ea conținea 8 bucăți obliterate de 5 parale pe hirtie albastruie, 3 bucăți pe hirtie albă și un număr impresionant de mărci de 40 și 80 parale.

Cu toate că agenții colecționarului erau prezenți la toate licitațiile din lume iar la cele mai importante era prezent chiar el, nu a putut achiziționa, deoarece n-a găsit, decît două bucăți de 80 parale pe hirtie albastruie neobliterate, ambele cu defecte și 5 scrisori din care numai o pereche (cu defecte) pe scrisoare.

Iată cum erau prezentate în catalog cele două mărci neobliterate :

— Nr. 390 — 80 parale pe hirtie albastruie fără gumă dar proaspătă, margini frumoase, două subțieturi (una în margine). Una din cele mai rare mărci neobliterate românești.

— Nr. 391 — 80 parale pe hirtie albastruie neobliterată, margini pe toate laturile subțiată sus ca o micuță gaură de ac. Aparența frumoasă. Marcă foarte rară.

c) Colecția monumentală a lui Maurice Burus, cea mai mare colecție cunoscută în lume, estimată în 1957 la 10 milioane dolari, formată din cele mai valoroase piese provenite din colecția : Ferari de la Renotieré, Champion, Hind, Caspary etc. conținea 24 mărci Cap de bour din prima emisiune, faimosul ziar „Zimbrulu” și „Vulturulu” cu cele două străifuri de 3 și 5 bucăți de 5 parale pe hirtie albastruie, o piesă de 5 parale neobliterată pe hirtie albă și una pe ziar precum și un impresionant număr de mărci din

emisiunea a doua, Principatele Unite, Cuza, Carol cu favoriți și barbă, etc., dar nu conținea decât o piesă de 80 parale pe hirtie albăstruie neobliterată, două obliterate și o scrisoare cu o pereche cu un mic defect.

Marca neobliterată era prezentată astfel în catalogul de licitații al Casei Willy Balasse din octombrie 1962 (Bruxelles) :

— nr. 213 — 80 parale roșu pe hirtie albăstruie, certificat A. Diena, nuanță frumoasă, margini frumoase, prospețime remarcabilă, una din cele mai rare mărci românești în stare neobliterată.

d) Colecția E. J. Leon formată în mare parte din mărcile provenind din colecțiile Hind, Rotschild, și Caspary, conținând 850 mărci românești din perioada 1858—1872, din care 14 din prima emisiune, 8 bucăți de 5 parale Porto gazetei cadru întreg și peste 260 din emisiunea a doua, nu conținea decât o piesă de 80 parale pe hirtie albăstruie neobliterată și 8 obliterate din care una singură pe scrisoare tăiată în linia de cadru de jos.

Iată cum este prezentată marca neobliterată în catalogul casei Robson Lowe și Urs Peter Kaufman din Basel în octombrie 1966 :

— nr. 1307 — 80 parale roșu pe hirtie albăstruie, gumă originală, o mică subțietură în colțul din dreapta sus. Mare raritate. Este marca 391 din colecția Caspary.

e) Colecția Eduard Cohen formată în cea mai mare parte la noi în țară și din colecțiile Caspary, Burus și Leon conținând peste 1.000 mărci clasice românești din perioada 1858 — 1872 conținea 2 mărci neobliterate din care una falsă chimic, 4 mărci obliterate pe fragment și un plic cu o pereche subțiată în marginea de sus, nr. 400 ex. Caspary datat 5/6 înregistrat 1860.

f) O piesă în colecția Tomassini.

g) Mai există o piesă neobliterată în colecția Witzleben cu un mic defect și două piese cu defecte vindute de casele de licitații Gelli și Tani nr. 1520 din iunie 1927 și Harmer nr. 238 din octombrie 1933.

2. Mărci obliterate

Nu poate fi dată o cifră nici chiar aproximativă a cantității existente în circuitul filatelice, deoarece cu toate că această marcă se găsește destul de rar, ea există și în colecțiile medii de mărci clasice românești. Putem însă aprecia fără să greșim că numărul lor este de cca 4 ori mai mic decât al mărcilor de 80 parale pe hirtie albă sau gălbuie și de aproximativ 3—4 ori mai mic decât mărcile tip III tipărite pe celelalte feluri de hirtie.

În ceea ce privește existența lor pe scrisori putem afirma că ele sînt destul de rare

iar atunci cînd se găsesc două bucăți pe scrisoare pot fi apreciate ca foarte rare. Perechile și francaturile mixte pe fragment sau scrisoare pot fi apreciate ca foarte rare ele lipsind din cele mai mari colecții.

Dăm mai jos francaturile grele și scrisorile existente în marile colecții.

3. Francaturi grele

— În colecția Rotschild, nr. 161, patru bucăți de 80 parale pe hirtie de un albastru pronunțat, pe fragment obliterate FRANCO IASSY. Starea mărcilor este bună, margini frumoase în afara de o singură marcă care este tăiată pe marginea cadrului drept. Este foarte curios că această piesă nu o regăsim în nici una din marile colecții actuale.

4. Scrisori cu o singură marcă

1. În colecția Caspary :

— nr. 397 — 80 parale roșu cu margini superbe, obliterate FRANCO GALATZ, o neînsemnată subțiere în cadru, datată 1 august 1861 adresată la Iași ;

— nr. 398 — 80 parale roșu, margini mari, obliterate FRANCO GALATZ în roșu cu un neînsemnat defect ;

— nr. 399 — 80 parale roșu, margini aproape inexistente (dar nu atinge cadrul) obliterate FRANCO BACEU, adresat la Iași.

2. În colecția Leon numai un plic :

— nr. 1313 — 80 parale roșu, obliterate FRANCO BERLAD în albastru, tăiată în linia cadrului de jos.

3. În colecția Witzleben : două scrisori fiecare cu cite o marcă obliterate FRANCO PIATRA.

În colecția ing. Tomassini, o scrisoare cu o bucată ruptă manual, margini frumoase, obliterate FRANCO GALATZ 1/9.

— o scrisoare francată cu o pereche în care o marcă tăiată în cadru pe două laturi, cealaltă marcă frumoasă, obliterate FRANCO FOKSCHANY 2/5.

5. Scrisori cu o pereche

Sînt foarte rare. Sînt cunoscute :

— În colecția Caspary sub nr. 400, o pereche orizontală cu margini tăiate scurt, cu un defect în marginea de sus în afara cadrului, obliterate în verde FRANCO BOTUSCHENI ȘI RECEPISSE, datată 5/6 — (1860) achiziționată de Cohen.

— În colecția Burus sub nr. 216, o pereche orizontală obliterate în verde FRANCO BOTUSCHENI și RECEPISSE, cu un pliu în colțul superior drept.

— O a treia scrisoare cu o pereche orizontală pe hirtie albastru închis-profund obliterate FRANCO TEKOUTCI 12/8 colecția Matheescu Sinaia.

6. Francaturi mixte

Sint cunoscute obliterate cu ștampila FRANCO: o scrisoare cu o bucată de 80 parale și alta de 40 parale ambele pe hirtie albăstruie la licitația colecția Birnbach a casei Hans Grobe din Hanovra din 19 ianuarie 1939; un fragment cu o bucată de 80 și alta de 40 parale ambele pe hirtie albăstruie înscrisă în inventarul colecției Witzleben și al doilea fragment cu aceeași francatură prezent la o expoziție din Londra.

B. Unitățile cunoscute mondial în stare neobliterate și obliterate

Unitatea cea mai mare cunoscută la neobliterate este unicatul. Nu exista pereche, streif sau tete-beche.

La obliterate unitatea cea mai mare cunoscută este perechea care se găsește rar pe fragment și foarte rar pe scrisoare. Nu există tete-beche.

Scrisoarea trecută în catalogul mărcilor poștale românești la pagina 52 punctul 4 nu există. Nu se găsește o asemenea piesă în nici o colecție.

II. Culoarea hirtie și a mărcii, nuanțe, defecțiuni de imprimare, ștampile folosite

Culoarea normală a hirtiei este albastru deschis (azuriu). Există însă și mărci tipărite pe hirtie de un albastru pal care este rară. Se cunosc două bucăți pe fragment ex. Cohen azi în colecția Heimblucher — R.F.G. Tot așa de rare sint mărcile pe hirtie albastru profund, plumburiu (vinăt).

Culoarea hirtiei s-a falsificat prin tratarea ei de obicei cu sineală (scrobeală) care însă poate fi ușor recunoscută datorită atît culorii care este un albastru strident, cit și faptului că în hirtie rămîn părți albe necolorate.

În catalogul licitației unei părți a colecției Matheescu Sinaia de la Basel din 29 octombrie 1976 se găsește sub nr. 2311 o pereche de 80 parale pe hirtie albăstruie obli-

terat cu ștampila rotundă tip 1857/58 BAKEU-MOLDOVA 25/8. Culoarea hirtiei este contrafăcută marca fiind tip II.

Culoarea de bază a mărcii de 80 parale este cărămiziu pe toate cele trei feluri de hirtie, nu roșu cum prevăd cataloagele internaționale și de licitații; numai cca 30-35 % sint de culoare roșie (cu nuanțele ei).

Dacă pe hirtie albă și gălbuie se cunosc cca 5% mărci în nuanțele roșu vișiniu, roșu brun și foarte rar chiar brun, pe hirtie albăstruie nu sint cunoscute aceste nuanțe.

Sint cunoscute următoarele culori și nuanțe: cărămiziu, cărămiziu închis, roșu, roșu închis și roșu aprins — nuanța cărămiziu închis este mai rară decit roșu, iar roșu aprins (singe) este foarte rară.

Nu este cunoscută impresiunea dublă sau parțial oarbă care există la 40 parale sau la 80 de parale pe hirtie albă.

Ștampilele folosite pentru obliterate acestei mărci sint ștampilele tip 2 FRANCO date în folosință la sfîrșitul anului 1859.

Am descoperit pînă în prezent mărci obliterate numai cu ștampilele FRANCO: IASSY Nr. 1 în albastru și albastru violet, BACEU în roșu, BERLAD în albastru, BOTUSCHENII în verde, FOKSCHANY în verde, GALATZ în albastru și verde, PIATRA ȘI TEKOUTCI în albastru.

Nu am găsit obliterate cu FRANCO: CAHUL, DOROHOI, HUCHII, ISMAILU, GALATZ NR. 2, MICHILENI, ROMAN ȘI VASLUI.

Folosirea ștampilei prefilatelice FRANCO, care s-a întrebuițat excepțional pe mărcile emisiunii a doua, nu este cunoscută pe 80 parale pe hirtie albăstruie.

De asemenea nu sint cunoscute obliterate pe această marcă cu ștampilele FRANCO: IASSY mare, OKNA, NIAMTZU și BOLGRAD precum și ștampila dreptunghiulară cu anul, denumită și draperie, dată în folosință la IASSY în 1861.

Sint cunoscute ca rare cele două piese de 80 parale pe hirtie albăstruie obliterate accidental cu ștampila rotundă tip 1857/58 IASSY — Moldova.

Nu există jumătate marcă circulată. De altfel nici una din mărcile emisiunii a doua nu a fost folosită ca jumătate de marcă circulată. Scrisoarea francată cu o jumătate de marcă de 80 parale pe hirtie albă reproducă în lucrarea lui J. Wertheimer — Ghika la pagina 179, este trucată, ștampila BERLAD — MOLDOVA datată 6 iunie 1862 este falsă.

Nu sînt cunoscute perechi verticale obliterate.

Nu există mărci de 80 parale pe hirtie albăstruie circulate în dauna poștei, așa cum există pe hirtie albă (două piese obliterate a doua oară cu ștampila BERLAD MOLDOVA). Nu există eseuri sau reimprimări.

III. Gradul de raritate față de celelalte mărci Cap de bour. Punctajul (valoarea) mărcii de 80 parale pe hirtie albăstruie.

Din studiul pe care l-am făcut a rezultat că marca de 80 parale pe hirtie albăstruie neobliterată (8 bucăți) este mai valoroasă de 2 ori decît 27 și 108 parale (15 bucăți), de 2,6 ori față de 81 parale (21 bucăți), de 3,8 ori față de 81 parale (30 bucăți) și de 2,7 ori față de 81 parale obliterate (22 bucăți). Pentru fiecare marcă de 5 parale pe

hirtie albăstruie (3 bucăți) se găsesc 2,6 mărci de 80 parale pe hirtie albăstruie iar pentru fiecare marcă de 5 parale pe hirtie albă (4 bucăți) se găsesc 2 mărci de 80 parale pe hirtie albăstruie.

În ceea ce privește mărcile obliterate acestea sînt mai rare în proporție de 4/1 față de aceleași mărci pe hirtie albă sau gălbue.

Mărcile obliterate cu ștampila rotundă au preț de amator.

Perechile obliterate sînt mai rare în proporție de 5/1. Cînd acestea sînt pe fragment proporția este de 5/1 față de aceleași unități pe hirtie albă sau galbenă.

Unicatele de 80 parale pe hirtie albăstruie pe scrisori sînt mai rare în proporție de 5/1 față de același unități pe hirtie albă sau gălbue și în proporție de 4/1 față de marca pe hirtie albăstruie obliterate.

Perechile pe scrisori și francaturile mixte sînt rarități obținînd prețurile de licitații.

Iată acum și punctajul pentru această marcă după ce s-a ținut seama de proporțiile pe care le-am arătat mai înainte.

TABEL

cu punctajul mărcilor de 80 parale pe hirtie albăstruie, tip III, gumă gălbue, slab brun sau albă, obliterate cu ștampila FRANCO tip 1859.

	*	○	△	⊠
1. 80 parale cîrămiziu	240.000	7.000	12.000	28.000
2. 80 parale cîrămiziu închis	245.000	8.000	13.000	32.000
3. 80 parale roșu	220.000	7.500	12.500	30.000
4. 80 parale roșu închis	250.000	9.000	14.000	36.000
5. 80 parale roșu aprins (singe)	260.000	10.000	15.000	40.000

COEFICIENȚI

— Mărcile obliterate cu ștampila rotundă tip 1858

* * *

— Pereche 80 parale

3 3 *

— Francaturi mixte

— * *

* Preț de licitație punctajul stabilindu-se în raport de raritatea ștampilei, starea mărcilor, mărimea marginiei mărcilor pe cele patru laturi, acuratețea ștampilei, etc.

Stabilirea punctajului s-a făcut ținîndu-se seama în afară de gradul de raritate al mărcii și de următoarele criterii :

— mărcile neobliterate trebuie să fie în perfectă stare, cu șarnieră, cu margini (să nu fie atinsă linia de cadru).

Deoarece guma mărcilor emisiunii a doua are adesea impurități, crăpături sau nu este perfect întinsă pe întreaga suprafață a mărcii (cu locuri lipsite de gumă) ea nu influențează valoarea mărcii.

— Mărcile obliterate trebuie să fie în perfectă stare, cu margine albă pe toate 4 laturi (să nu fie tăiată linia de cadru), ștampila să fie clară.

— Pentru a se putea aplica punctajul dat pentru fragment ștampila de plecare trebuie să fie prezentă în proporție de 50—60% pentru a se putea expertiza cu precizie.

— Stabilirea punctajului perechilor pe nuanțe de culori se face înmulțind punctajul unei mărci de nuanța respectivă cu coeficientul 3.

— Plicurile trebuie să posede atât ștampila de plecare cit și ștampila de sosire. Se consideră plic complet și anvelopa pe care este aplicată marca, care nu poartă ștampila de sosire deoarece cind a fost deschisă s-a rupt mica bucățică de hirtie pe care era aplicată ștampila de sosire sau cind anvelopa este completă dar funcționarul poștal a omis să o oblitereze la sosire.

— Dacă există numai fața plicului pe care este aplicată marca dar pe aceasta se găsește atât ștampila de plecare cit și cea de

sosire punctajul va fi de 75% din punctajul pentru plic complet.

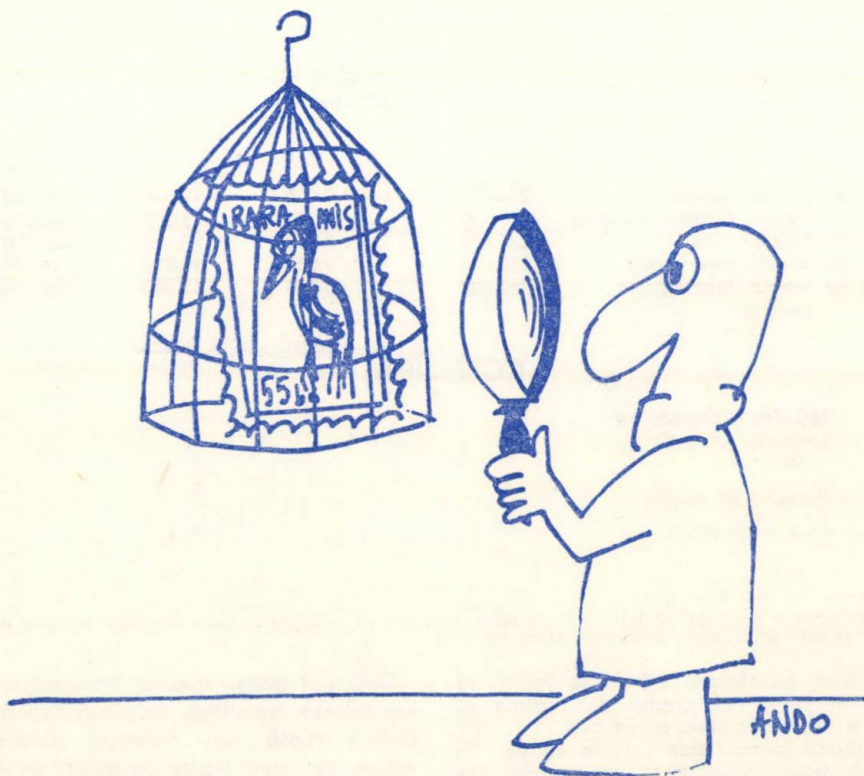
Prime se acordă peste punctajul prevăzut în tabel

— Marca neobliterată fără șarnieră sau urmă de șarnieră (dacă există) primește o primă de 25% peste valoarea stabilită prin punctaj. Prețul mărcilor neobliterate cu defecte poate fi scăzut pînă la 50% în raport de importanța acestuia.

— Mărcile neobliterate și obliterate cu margini mari, își măresc valoarea cu 10% pînă la 30% peste punctajul stabilit.

— Scrisoarea care are numai fața plicului și pe ea nu se găsește decît ștampila de plecare se consideră fragment mare acordîndu-se jumătate din punctajul prevăzut pentru plic.

— Mărcile obliterate tipărite pe hirtie albastru pal și albastru închis (plumburiu/vinăt) primesc o primă de 15% fiind mai rare decît restul mărcilor.

SURPRIZE

● Funcționarii bibliotecii publice din New York au avut nu de mult timp o surpriză neplăcută. Ei au descoperit lipsa unor timbre în valoare de 250 000 dolari, aparținând unei colecții aflate în această instituție. Este vorba de colecția Benjamin Miller, cu o valoare totală de un milion dolari, una dintre cele mai celebre din Statele Unite, acoperind perioada 1845—1921. Potrivit declarațiilor poliției, autorii furtului au intrat în bibliotecă, au așteptat închiderea ei și apoi au operat în liniște.

● Una din surprizele expoziției filatelice de la Amsterdam — „Amphilex '77” — a fost oferită de o... întâmplare. O întâmplare fericită care a dus la regăsirea unei rarități filatelice ce fusese furată în noiembrie 1975, la Haga, în cursul unei vânzări prin licitație, în împrejurări de atunci neelucidate. E vorba de un bloc de trei timbre cu efigia lui Wilhelm al III-lea al Țărilor de Jos, emis în 1852 și valorind 40 000 de florini. Ele au fost recunoscute de un filatelist participant la expoziție căruia i-au fost oferite spre cumpărare. Poliția sesizată l-a reținut pe vânzător, un francez care afirmă că timbrele i-au fost încredințate în vederea vânzării de către un prieten spaniol. Ancheta continuă.

ISTORIA DESCOPERIRII UNUI CONTINENT PE MARCILE POȘTALE

Minusculele bucățele de hirtie — mărcile — pot fi și documente ilustrate ale marilor descoperiri geografice.

Un exemplu în acest sens ni-l oferă descoperirea Australiei, mai întâi, a continentului ca atare, mai apoi explorarea cuprinsului lui.

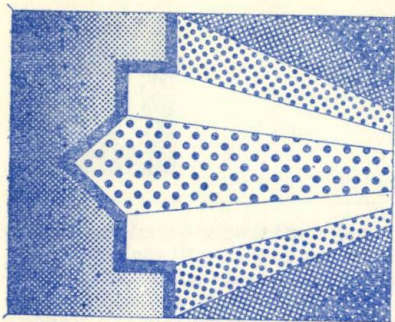
Hartog, Vlamingh, Nuyts și Dampier descoperiseră o parte din coastele de mieznoapte, de apus și miezăzi, când căpitanul Cook a ajuns, în 1770, pe coasta de răsărit a continentului australian. Cu mulți ani mai înainte, Abel Tasman (1603—1659) însemnase pe hartă insula care îi poartă numele.

Întreaga istorie a descoperirii acestui continent a fost reflectat în emisiuni de mărci care evocă, de la figurile navigatorilor până în epoca de pionierat a fermierilor din secolul trecut, toate etapele ei.

METODE DE DISTRIBUIRE A CORESPONDENȚEI

Până în anul 1863 corespondența în America se distribuia contra cost, cu asentimentul Congresului american care în 1825 a hotărât transmiterea corespondenței prin curieri particulari, care încasau pentru acest serviciu, de la destinatari, cîte o jumătate de cent pentru ziare și 2 cenți pentru o scrisoare.

Serviciul însă nu a funcționat practic decît în cîteva orașe mari. La propunerea directorului poștei (Postmaster), Montgomery Blair Congresul a ratificat în 1863 o lege pentru distribuirea poștei la domiciliu în toate localitățile, fără nici un fel de suprataxă.

ȘTIȚI CÎND A APĂRUT ODONTOMETRUL ?

Acest accesoriu de nelipsit al filatelistului, fără de care cu greu este de conceput o colecționare sistematică, a luat naștere în anul 1866.

Astfel, în numărul pe decembrie 1866 al revistei „Le timbre poste“, înființată de cunoscutul precursor al filateliei de studiu, belgianul Jean Baptiste Moens, a apărut, sub pseudonimul Dr. Magnus (alias dr. Legrand), un articol în care se atrăgea atenția asupra diferențelor de danteluri Este de reținut că, la data aceea, trecuseră numai 12 ani de la apariția primelor mărci dantelate din lume, în Marea Britanie.

Autorul sfătuia să se indice cu o cifră numărul de dințișori aflați pe latura orizontală a unei mărci, și cu o altă cifră cei de pe latura verticală. Date fiind însă dimensiunile variabile ale mărcilor, el sfătuia ca numărătoarea dințișorilor să se facă pe o anumită lungime. În acest scop a ales lungimea de 2 cm, care corespundea cu înălțimea cea mai des întâlnită a mărcilor poștale.

După aceea, autorul sugera de a se întocmi linii formate dintr-o serie de puncte negre, corespunzând cu dințișorii de perforare a mărcilor, și de a așeza apoi paralel, unele sub altele, aceste linii punctate, pentru a fi folosite la identificarea lesnicioasă a dantelurilor.

Astfel a luat naștere „odontometrul“, minusculul instrument de măsură specific filateliei, răspîndit în lumea întreagă și folosit curent de zeci de milioane de colecționari.

PRIMA COLIȚĂ FILATELICĂ

În legătură cu apariția acestei noi „specialități“ filatelice, au existat unele controverse. Unii au opinat că prima coliță ar fi fost emisă în Belgia, în 1930. De fapt, însă, Luxemburgul a realizat încă din anul 1923 o emisiune de mărci tipărite în cite un exemplar, cu margini late respectiv, deci, sub forma care — mai tirziu — urma să poarte curent denumirea de „coliță“.

Apariția unei piese ieșită din comun a atras pe speculanți, care — într-un timp extrem de scurt — au reușit să absoarbă, pe căi mai mult sau mai puțin directe, cea mai mare parte a tirajului. Față de numeroasele plingeri primite, administrația poștală a realizat un al doilea tiraj, care a fost pus în circulație la numai două săptămîni după primul. Laolaltă, cele două emisiuni totalizează numai 5 000 colițe. Exemplarele celor două tiraje pot fi lesne identificate, intrucit la tirajul II, perforarea depășește cu doi sau trei dințișori colțurile mărcii, în timp ce la prima emisiune, perforarea — bine centrată — se oprește la limita încadramentului dantelat.

Precum se vede, încă de la prima lor apariție, colițele au atras nu numai atenția filateliștilor, ci și cea a speculanților. De atunci, acest fapt se repetă destul de des. Ceea ce nu împiedică însă, ca ele să adauge colecțiilor o notă aparte, festivă — și ca atare — să fie rivnite și căutate.

GIUV AERE FILATELICE

Vă prezentăm în cele ce urmează, în ordinea alfabetică a țărilor emitente, câteva rarități mondiale ale poștei aeriene:

- 1) Cehoslovacia: supratipar pentru poșta aeriană, 5 cor., emisiunea a treia, cu dantelura 12 1/4; tiraj necunoscut, însă fără îndoială, extrem de redus.
- 2) Finlanda: „Zepelin 1930“, cu eroare de imprimare „1830“ (Z. 151); tiraj 324 exemplare.
- 3) Franța: supratiparele pentru zborurile catapultate de pe „Île de France“ (Z. 223–224); tiraj 900 serii complete.
- 4) Germania: precursorii de poșta aeriană cu eroare de supratipar („Gelber Hund“ în loc de „Gelber Hund“). Michel IV F. Tiraj necunoscut.
- 5) Germania — poșta aeriană, supratipar „Gelber Hund“ răsturnat. Michel IV. K; tiraj 200 exemplare.
- 6) Islanda „Höpfung/Italia/1933“ (Z. 172–174); tiraj 4 000 serii complete din care zburate, pe plicuri numai 298.
- 7) Italia „Volo di ritorno/New York—Roma“ (Z. 447 I); tiraj: 500 exemplare.
- 8) Italia — „Crociera aerea transatlantica“, eroarea cu șapte stele în loc de șase (Z. 366 I); tiraj: 500 exemplare.
- 9) U.R.S.S.: Supratiparul „Moscova — San Francisco“, cu eroare de supratipar (Z. 522); tiraj: 33 exemplare.
- 10) U.R.S.S. Valoarea de 1 200 m/50 kop. din seria de poșta aeriană de serviciu, cunoscută sub numele de „Poșta consulară Berlin—Moscova“. (Zu. VI). Tiraj circa 50 exemplare. Cota:

MĂRCI PENTRU NEVĂZĂTORI

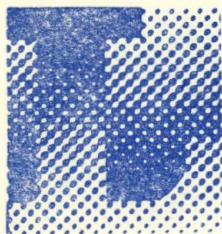
Filatelicia cunoaște o gamă întreagă de mărci poștale emise fie pentru diferite servicii poștale (porto, factaj, colete, fiscal-poștale etc.), fie pentru anumite categorii de expeditori (mărci de scutire de taxe pentru militari, pentru prizonieri și altele asemănătoare).

Cu totul ieșită din comun este însă o emisiune italiană, din 1930, care a fost destinată exclusiv pentru nevăzători. Este vorba de marca poștală de 2 cent., emisă în anul 1930 (Yv. 272), a cărei valoare nominală corespundea unui tarif special, redus, în cazul corespondențelor pentru nevăzători, scrise cu caractere Braille. Acestea puteau fi ușor verificate de organele poștale, datorită reliefului pe care-l prezintă scrierea Braille.

Emisă în 1930, această marcă a avut putere de francare pînă în anul 1940, dar — practic ea a mai fost tolerată la francare și după această dată, putînd fi întilnite corespondențe purtînd această marcă, datînd pînă în 1945, fără ca ele să fi fost penalizate de organele poștale ca fiind insuficient francate.

De reținut că scrisorile nevăzătorilor beneficiau, în afară de reducerea tarifului poștal de bază, și de o reducere a taxei de recomandare, aplicîndu-li-se, în acest scop, numai o taxă redusă de 10 cenți. Scrisori „Braille“ expediate recomandat se cunosc foarte puține și sînt foarte căutate de colecționarii specializați. Ele ar putea constitui piese de mare efect și în colecțiile tematice cu subiectul „Ochiul“, „Vederea“ etc. Nu există documente certe pentru a dovedi că scrisorile „Braille“ ar fi beneficiat de reduceri de taxe poștale și pentru trimiterile prin avion sau expres.

De menționat că marca de 2 cenți a fost admisă la francare și pe corespondențele normale, bineînțeles în cadrul tarifului poștal obișnuit. Astfel de francaturi au fost des aplicate în scopuri filatelice și sînt destul de comune. Piese rare rămîn, deci, numai cele de pe corespondențele „Braille“

EXIC FILATELIC

Dr. LUIZA SECHE

Prin *lexic* sau *vocabular* se înțelege totalitatea cuvintelor dintr-o limbă. Lexicul unei limbi nu constituie o masă compactă, omogenă, nediferențiată, ci cuprinde — pe de-o parte — un nucleu care alcătuiește *lexicul de bază* sau *lexicul fundamental*, în care intră mai puține cuvinte, dar de mare importanță, cele mai uzuale, avînd cea mai mare frecvență, stabilitate și capacitate de a da naștere la compuse și la derivate, și — pe de altă parte — *masa vocabularului*, care cuprinde cuvinte mai multe, dar mai puțin importante, unele chiar necunoscute de vorbitori, mai puțin întrebuițate și care aparțin celor mai variate domenii de activitate (arhaisme, regionalisme, elemente de jargon, termeni argotici și, îndeosebi, un mare număr de cuvinte folosite în limbajele tehnico-științifice). De această din urmă componentă se leagă sensul restrictiv al lexicului, acela de ansamblu de cuvinte caracteristice limbii unui domeniu de activitate, unei epoci, unei îndeletniciri etc., ceea ce lingviștii numesc *limbaj special*. Toate profesiile și toate meseriile au vocabularul lor propriu, menit să exprime noțiunile cu care operează ele în mod obișnuit. Medicii, inginerii, filozofii, economiștii, politologii, esteticienii, criticii literari și cei de artă, oamenii de știință, meseriașii din orice branșă etc. întrebuițează o serie de termeni pe care limba comună a celorlalte subiecte vorbitoare îi ignorează, fiindcă nu au nevoie de ei. Și *filateliștii* folosesc o serie de cuvinte sau de sensuri specializate, cu valori deosebite de cele din limba comună. Pentru aceste cuvinte, nuanțe semantice și expresii specializate, pe baza unei documentări în diverse lucrări de specialitate¹⁾, am întocmit *Lexicul filatelic* de mai jos. El se adresează tuturor acelor care, ocupîndu-se de colecționarea și de studierea mărcilor poștale și folosind în mod curent terminologia filatelică, împlinesc greutăți în înțelegerea unor cuvinte sau au nevoie de informații și de lămuriri în legătură cu noțiunile utilizate în filatelie.

Conceput ca un modest inventar de termeni din această mult îndrăgită activitate cultural-educativă, *Lexicul filatelic* înregistrează și explică unele cuvinte și unități frazeologice frecvente în limbajul filateliștilor.

În privința tehnicii de lucru, am folosit procedeul uzual în lexicografie: indicarea cuvîntului-titlu, a categoriei gramaticale, a etimologiei și a definiției, la care — de la caz la caz —, unde a fost necesar, am subordonat dezvoltările semantice de tipul expresiilor sau locuțiunilor aparținînd respectivelor cuvinte²⁾. Deoarece majoritatea acestor termeni sînt neologisme, mai ales împrumuturi din limbile moderne de mare circulație, cu evident caracter internațional, la sfîrșitul fiecărui articol al *Lexicului filatelic*, am notat, între paranteze drepte, corespondențele din limbile franceză, germană și engleză. Am considerat că acest lucru ar putea facilita consultarea unor lucrări de specialitate, a unor reviste sau rubrici de profil scrise în una dintre aceste limbi, precum și schimbul direct dintre colecționari (cu colecțiile lor), în diversele contacte filatelice naționale și internaționale.

Lexicul filatelic nu și-a propus să epuizeze întreaga terminologie filatelică, ci numai să înregistreze și să definească cuvintele fundamentale, frecvente și uzuale în filatelie și, totodată, să sugereze elaborarea — în perspectivă — a unui *lexicon* sau *dicționar filatelic tezaur*, plurilingv, ilustrat, cu caracter enciclopedic, istoric, etimologic, geografic etc., care să răspundă, atît exigențelor de mare finețe și competență ale specialiștilor, cît și colecționarilor începători, neinițiați în această frumoasă, instructivă, științifică, distractivă și atrăgătoare mișcare cultural-artistică.

¹⁾ Bibliografie selectivă: *Catalogul mărcilor poștale românești*, elaborat de Kiriac Dragomir și Aurel Surpăteanu, București, 1974; *Filatelia* — revista filateliștilor din R.S.R.; *Dicționarul explicativ al limbii române (DEX)*, 1975; *Lexiconul tehnic român*; *Săptămîna culturală a capitalei*; *Magazin*; diverse cataloage și materiale de filatelie și de maximafilie.

²⁾ Au fost folosite următoarele abrevieri: adj.=adjectiv, adv.=adverb, cf.=conform, engl.=englez, expr.=expresie, f.=feminin, fr.=francez, germ.=german, gr.=grec, intrans.=intransitiv, it.=italian, lat.=latin, m.=masculin, n.=neutru, n.pr.=nume propriu pl.=plural, refl.=reflexiv s.=substantiv, sl.=slav, suf.=sufix, tranz.=tranzitiv, v.=vez, vb.=verb.

ABONA vb. (< fr. *abonner*). Tranz. și refl. A(și) face un abonament. [Correspondente: fr. *abonner*, germ. *abonnieren*, engl. *to subscribe*].

ABONAMENT, *abonamente*, s.n. (< fr. *abonnement*). Convenție prin care, în schimbul unei sume, o persoană obține, pe o anumită perioadă, dreptul de a primi o revistă, un ziar, un catalog etc. [Correspondente: fr. *abonnement*, germ. *Abonnement*, engl. *subscription*].

ABONAT, -Ă, *abonați*, -te, s.m. și f. (< fr. *abonné*). Persoană care beneficiază de un abonament. [Correspondente: fr. *abonné*, germ. *Abonent*, engl. *subscriber*].

ADEZIV, *adezivi*, s.m. (< fr. *adhésif*). Substanță liantă, naturală sau sintetică, aplicată pe versoul mărcilor poștale, care, prin umezire, le face să adere pe plicurile, banderolele etc. de corespondență. [Correspondente: fr. *adhésif*, germ. *ankleband*, engl. *adhesive*].

ADMINISTRAȚIA POȘTELOR n. pr. Organ administrativ de stat însărcinat cu organizarea și cu gospodărirea poștei. [Correspondente: fr. *Administration des Postes*, germ. *Postwesen*, *Postverwaltung*, *Postbehörde*, engl. *postal Authorities*].

AERIAN, -Ă, *aerieni*, -e, adj. (În expr.). Poștă aeriană = serviciu de transportare a corespondenței pe cale aeriană; totalitatea mărcilor poștale destinate pentru francarea corespondenței expediate pe calea aerului. [Correspondente: fr. *poste aërienne*, germ. *Luftpost*, *Flugpost*, engl. *air mail*].

AEROGRAMĂ, *aerogramme*, s.f. (< fr. *aérogramme*). 1. Comunicare transmisă prin telegrafie fără fir. 2. Comunicare transmisă la distanță pe calea aerului (avion, heliicopter, balon etc.). [Correspondente: fr. *aérogramme*, germ. *Luftpostleichtbrief*, *Aerogramm*, engl. *aerogramme*, *air-letter*].

AJUTOR, *ajutoare*, s.n. (< lat. *adjutorium*) (În expr.).

Marcă (poștală) de ajutor = marcă poștală a cărei valoare nominală este destinată, total sau parțial, unor scopuri de binefacere. [Correspondente: fr. *aide*, *assistance*, germ. *Assistenz*, engl. *assistance*, *support*].

ALBUM, *albume*, s.f. (< fr., lat. *album*), cu foile dintr-o hârtie specială, în care se păstrează mărci poștale, organizate sistematic, după diverse criterii. [Correspondente: fr. *album*, germ. *Album*, engl. *album*, *stamp album*].

ALDINE s.f.pl. (< (it. *aldino*, de la numele tipografului și editorului italian *Aldo Manuzio*, 1449—1515). Caractere sau litere tipografice care au conturul liniilor de bază mai gros decât al literelor obișnuite; grase. [Correspondente: fr. *aldin*, germ. *Aldine*, engl. *Aldine*].

ANCRASA vb. (< fr. *enclasser*). Refl. (Despre o formă de tipar sau despre o coală). A se acoperi, a se îmbâcsi, a se păta datorită unei mari cantități de cerneală depuse pe ele, fapt care le influențează negativ, deformându-le și făcându-le, uneori, de nerecunoscut. [Correspondente: fr. *enclasser*, germ. *vollstopfen*, engl. *crammed*, *inked*].

ANEXĂ, *anexe*, s.f. (< (fr. *annexe*) (În expr.) *Anexa colii* = parte din coală care rămîne neocompletată la asamblarea corpului principal cu corpurile de report și care se completează cu clișee decupate din blocul de report. [Correspondente: fr. *annexe*, germ. *Aulage*, *Beilage*, engl. *annex*].

ANIVERSARE, *aniversări*, s.f. (< *aniversa* < fr. *anniversaire*). Sărbătorire a împlinirii unui număr de ani de la data la care s-a petrecut un eveniment. [Correspondente: fr. *anniversaire*, germ. *Jubiläum*, *Jahrestag*, engl. *anniversary*].

ANOMALIE, *anomalii*, s.f. (< fr. *anomalie*). Curiozitate.

[Correspondente: fr. *anomalie*, germ. *Anomalie*, *Abartigkeit*, *Mißbildung*, *Regelwidrigkeit*, eng. *anomaly*].

ANTICVE s.f.pl. (< lat. *antiqua*). Tip de litere de tipar drepte, din grupul caracterelor latine, gravate în secolul al XV-lea, asemănătoare cu cele folosite în inscripțiile sculptate pe monumentele din Roma antică și reprezentate prin linii de grosime egală și prin absența tălpilor. [Variantă: *antique* s.f.pl. — Correspondente: fr. *caractères romain*, *antiqua*, germ. *Antiqua*, engl. *Roman*, *antiqua*, *serifed*].

ANTIQUE s.f. pl. v. *anticve*.

ANULA vb. (< fr. *annuler*, lat. *annulare*). Tranz. A declara nul, a suprima, a bara, a șterge. [Correspondente: fr. *annuler*, germ. *ungültig machen*, *abstempeln*, *entwerten*, engl. *to cancel*, *to annul*].

ANULARE, *anulări*, s.f. (< *anula*, cf. fr. *annulation*). Suprimare a valorii fiduciare a unei mărci poștale, fie prin obliterare, cînd este vorba de o folosire obișnuită, fie prin suprainprimare, atunci cînd administrația îi rezervă o întrebuințare extraordinară sau îi pregătește distrugerea. [Correspondente: fr. *annulation*, germ. *Entwertung*, engl. *annulment*].

APAREIAJ, *apareiaje*, s.n. (< fr. *appareillage*). Desen care imită modul de așezare a elementelor unei zidării aparente, cu cărămizile dispuse tipic, în special la zidurile de fațadă ale unui edificiu. Acest tip de desen a fost utilizat la ornamentarea cadrului din jurul cercului perlat, la mărcile clasice românești din 1866 — 1877 „Favoriți”. [Correspondente: fr.

appareillage, germ. *Anschein, Schein, Spur*, engl. *appearance*].

APĂSARE, *apăsări*, s.f. (< *apăsa*). Întipărire în relief care, printr-un exces de presiune, apare pe verso și eventual pe recto, în jurul unei mărci poștale imprimate. [Correspondente: fr. *fouillage*, germ. *Drucken, Pressen*, engl. *pressing*]

ARMOARII s.f.pl. (< fr. *armoiries*). Ansamblul semnelor simbolice de pe o stemă, de pe un blazon etc.; totalitatea figurilor care alcătuiesc stema heraldică (de exemplu *capul de bour* în Moldova, *vulturul* în Muntenia, *șapte turnuri de cetate* în Transilvania, *leul* în Oltenia, *delfinii* în Dobrogea etc.). [Correspondente: fr. *armoiries*, germ. *Weppen*, engl. *armorial bearings*]

ASPECT, *aspecte*, s.n. (< fr. *aspect*). Fel de a se prezenta, înfățișare. [Correspondente: fr. *aspect*, germ. *Ansehen, Anblick*, engl. *appearance*]

AUREOLĂ, *aureole*, s.f. (< r. *aureole*, lat. [corona] *aureola* „coroană de aur?”). (În expr.) *Efigie cu aureolă* = efect grafic negativ, care intervine în desen, la mărcile clasice litografiate, în urma demarcației culorii în jurul efigiei, ca rezultat al retușării defectuoase cu penelul, a fondului cercului perlat, pentru ca cerneala retușului să nu atingă efigia domnitorului. [Correspondente: fr. *aureole*, germ. *Aureole*, engl. *aureola*]

AUTENTIC, -Ă, *autentici*, -ce, adj. (< fr. *authentique*, lat. *authenticus*). Care este conform cu realitatea, a cărui autenticitate nu poate fi pusă la îndoială. [Correspondente: fr. *authentique*, germ. *verbürgt, ursprünglich, echt*, engl. *genuine*]

AUTENTICITATE s.f. (< (fr. *authenticité*). Însușirea de a fi autentic. [Correspondente: fr. *authenticité*, germ. *Echtheit, Zuverlässigkeit*, engl. *genuineness*]

AUTOMATIZARE, *automatizări*, s.f. (< *automatiza* < fr. *automatiser*). Ansamblu de procedee automate folosite pentru facilitarea trierii și pentru accelerarea trimiterii corespondenței. [Correspondente: fr. *automation, automatisisation*, grem. *Automatisation*, engl. *automation*]

AUTOTIPIE, *autotipii*, s.f. (< (fr. *autotypie*). 1. Procedeu fotomecanic de executare a unui clișeu tipografic de zinc, pentru redarea cu aspect de semitonuri (nuanțe de umbră și lumină) a unei imagini fotografiate, folosind descompunerea imaginii în puncte de mărimi diferite, însă egal depărtate între ele, prin introducerea unei site de sticlă raster între original și placă. 2. Clișeu zincografic folosit în reproducerea imaginilor în tonuri și semitonuri, cu ajutorul rasterului, având suprafața imprimabilă formată din puncte de diferite mărimi, în funcție de tonalitățile imaginilor. [Correspondente: fr. *autotypie*, germ. *Autotypie*, engl. *autotypie*]

AVION, *avioane*, s.n. (< fr. *avion*). (În expr.) *Marcă poștală prin avion* = marcă poștală emisă de stat, aplicată sau tipărită pe plicurile de corespondență, pe reviste, pe colete etc. și servind drept plată anticipată a transportului respectivei corespondențe cu avionul. [Correspondente: fr. *timbre par avion*, germ. *Flugpostmarke*, engl. *Air stamp*]

AZURAT, -Ă, *azurați, -te*, adj. (< fr. *azure*, lat. *azzurum*). (În expr.) *Hirtie azurată* = hirtie fabricată dintr-o pastă, care, în timpul procesului tehnologic, a fost colorată cu o vopsea de culoare albastră. Datorită faptului că doza de colorantului nu s-a făcut uniform, hirtia prezintă mari diferențe de nuanțe de la albastru deschis la albastru intens. [Correspondente: fr. *azuré*, germ. *himmelblau*, engl. *azure*]

BALON, *baloane*, s.n. (< fr. *ballon*). (În expr.) *Poștă prin balon* = transportare a corespondenței, revistelor, coletelor etc. cu balonul. [Correspondente: fr. *poste par ballons*, germ. *Ballonpost*, engl. *balloon post*]

BANDĂ, *benzi*, s.f. (< (fr. *bande*). Ansamblu alcătuit din minimum trei mărci poștale identice, neseparate, în poziție orizontală sau verticală; ștraif. *Banda valorii* = denumire dată încadrământului de formă geometrică al unei mărci, delimitat de una sau de mai multe linii, în care este înscris un text (de exemplu *POȘTA ROMÂNĂ*) sau cifrele valorii; cartuș, eșarfă, friză, lentă. *Bandă de ziar* = fișe de hirtie folosită ca banderolă pentru ziarele și imprimarele expediate prin poștă, având imprimată o marcă a cărei valoare reprezintă costul prevăzut în tariful poștal pentru expedierea unui ziar sau a unui imprimat; banderolă. [Correspondente: fr. *bande, bande pour journaux*; germ. *Streifen, Klemmtasche, Band, Streifband*, engl. *strip, band, wrapper*]

BANDEROLĂ, *banderole*, s.f. (< fr. *banderole*). Bandă de ziar, v. *bandă*, [Correspondente: fr. *banderole*, germ. *Streifband*, engl. *wrapper*]

BARAT, -Ă, *barați, -te*, adj. (< *bara*, cf. fr. *barré*). (Despre mărci poștale) Peste care s-a tras una sau mai multe linii. [Correspondente: fr. *barré*, germ. *gesrichen*, engl. *barred, crossed*]

BICOLOR, -Ă, *bicolori, e*, adj. (< fr. *bicolore*). (Despre mărci poștale) Care prezintă două culori, cu două culori. [Correspondente: fr. *bicolore*, germ. *zweifarbzig*, engl. *bicoloured*]

BICROMIE, *bicromii*, s.f. (< fr. *bichromie*). 1. Procedeu

tipografic pentru imprimarea imaginilor de pe mărcile poștale, constind în folosirea a două culori. 2. Reproducere în două culori. [Correspondente: fr. *bichromie*, germ. *Zweifarbigkeit*, engl. *bichromatism*, *bichromatics*]

BINEFACERE, *binefaceri*, s.f. (<bine + *facere*, după lat. *benefacere*). (În expr.) *Marcă (poștală) de binefacere* = marcă poștală a cărei valoare este destinată, parțial sau total, unor scopuri de ajutoare și de binefacere. [Correspondente: fr. *timbre de bienfaisance*, germ. *Wohltätigkeitsmarke*, *Wohlfahrtsmarke*, engl. *charity stamp*]

BLAZON, *blazoane*, s.n. (< fr. *blason*). Ansamblu de elemente convenționale care constituie emblema unui stat, a unei provincii, a unui oraș, a unei familii nobile, a unei bresle etc. [Correspondente: fr. *blason*, germ. *Wappen*, engl. *coat of arms*, *shield*, (*e*)*scutcheon*, *blazon*]

BLOC, *blocuri*, s.n. (< fr. *bloc*). Ansamblu de mărci poștale identice, care nu au fost separate. În funcție de numărul mărcilor, există *bloc de patru*, în care mărcile sînt suprapuse două cîte două, *bloc de șase*, cu mărcile suprapuse trei cîte trei, *bloc de nouă*, în care sînt suprapuse trei benzi a cîte trei mărci. *Bloc-coliță* = ansamblu format din una sau din mai multe mărci poștale care se poate (respectiv se pot) utiliza, ca atare sau prin detașare din întreg. *Bloc de report* = ansamblu de clișee din gravura originală, utilizat la litografierea mărcilor clasice românești din perioada 1866—1872, ca transfer intermediar pentru asamblajul colii, el dispărînd, în practică, odată cu decalcarea lui pe piatra definitivă. *Bloc-report* = grup de mărci poștale din aceeași valoare, organizate pe tipuri și corespunzînd formei de tipar a pietrei intermediare. Caracteristicile tipurilor sînt folo-

site ca punct de referință pentru determinarea poziției mărcii în blocul-report, adesea și în coală, constituind, în același timp, un prețios instrument pentru stabilirea autenticității mărcilor. Blocul-report stă la baza filateliei științifice. Din colecționarea de mărci poștale clasice, în blocuri-report reconstituite se ajunge la colecții specializate. [Correspondente: fr. *bloc*, germ. *Block*, engl. *block*]

BRÊȘĂ, *breșe*, s.f. (< fr. *brèche*). (În expr.) *Breșă în linii* = spațiu liber, întrerupere, de circa 1 mm, în liniile de desen ale unei mărci poștale. [Correspondențe fr. *brèche*, germ. *Scharte*, *Lücke*, *Durchbruch*, engl. *breach*, *gap*, *break*, *opening*]

BURELAJ, *burelaje*, s.n. (< fr. *burelage*). Desen executat din linii fine, încrucișate sau paralele, care servește drept fond și din care se detașează desenul principal al mărcii poștale. [Correspondente: fr. *burelage*, germ. *Netz*, *Unterdruck*, engl. *network*]

CADRU, *cadre*, s.n. (< fr. *cadre*). 1. Element decorativ care înconjură desenul central al unei mărci poștale, mărginit de chenar. 2. Chenar. 3. (În expr.) *Cadre variate* = emisiune de mărci poștale al căror specific constă în aceea că au un motiv central unic, în timp ce marginile ornamentale — care constituie cadrele propriu-zise — diferă la fiecare marcă sau la fiecare grup de mărci. [Correspondente: fr. *cadre*, germ. *Rahmen*, engl. *frame*]

CAP, *capete*, s.n. (< lat. *caput*). (În expr.) *Cap de bour* = nume sub care sînt cunoscute primele mărci poștale românești, emise în Moldova în 1858, iar apoi în Principatele Unite, în anii 1862 și 1864. Desenul lor înfățișează capul de bour din stema Moldovei. Unele valori, din care s-au vîndut un număr mic de exemplare pînă la retragerea lor din circu-

lație, sînt catalogate printre cele mai prețioase mărci poștale din lume.

CARACTÈR, *caractere*, s.f. ((< fr. *caractère*, lat. *character*). (În expr.) *Caracter de literă* = caracteristică a unui ansamblu de litere, de cifre, de accente, de semne tipografice care au aceeași formă a desenului. Fiecare caracter de literă are o denumire proprie (de exemplu) *antice*, *latine*, *egiptiene*, *aldine*, *cursive* etc.). [Correspondente: fr. *caractère*, germ. *Druckbuchstabe*, *Letter*, *Type*, engl. *character*, *letter*, (*mental*) *type*]

CARTE, *cărți*, s.f. (< *charta*, fr. *carte*). (În expr.) *Carte poștală* = bucată de carton flexibil, servind ca obiect de corespondență, la care, pe una dintre părți, se completează adresa destinatarului și care circulă deschisă (fără plic) pentru diferite comunicări. Se disting: *cărți poștale obișnuite* sau *semi-ilustrate* și *cărți poștale ilustrate* (la care, pe o față, este imprimată o ilustrație). Unele dintre ele sînt francate dinainte. [Correspondente: fr. *carte poștale*, germ. *Postkarte*, engl. *postcard*]

CARTOFILIE s.f. (< fr. *cartophilie*). Disciplină care se ocupă cu colecționarea, studierea și expunerea, după anumite criterii tematice, științifice, artistice etc., a cîrților poștale ilustrate. [Correspondente: fr. *cartophilie*, germ. *Postkartensammlung*, engl. *collecting postcard*]

CARTÓN, *cartoane*, s.n. (< fr. *carton*). (În expr.) *Carton comemorativ* = bucată de carton avînd, de regulă, dimensiunile unei cărți poștale, pe care se aplică o marcă poștală sau o serie de mărci poștale, în ziua punerii

lor în circulație sau cu ocazia sărbătoririi unui eveniment, și se obliterează cu o ștampilă specială (de preferință cu ștampila poștală de „prima zi”), purtând data punerii în circulație sau data evenimentului sărbătorit. E bine ca și localitatea de pe ștampilă să fie legată de subiectul mărcii poștale. [Correspondente: fr. *carton*, germ. *Pape*, *Karton*, engl. *cardboard*, *carton paper*, *stout paper*]

CARTUȘ, *cartușe*, s.n. (<fr. *cartouche*). Banda valorii, v. *bandă*. [Correspondente: fr. *cartouche*, germ. *Zierrahmen*, *Ziertitel*, engl. *tablet*]

CATALOG, *cataloge*, s.n. (< fr. *catalogue*, lat. *catalogus*). Registru care conține o înșirare sistematică, după anumite criterii și cu anumite scopuri, de nume, de embleme, de mărci poștale, de titluri de cărți, de periodice, de monede, de stampe etc. [Correspondente: fr. *catalogue*, germ. *Katalogue*, *Liste*, *Verzeichnis*, engl. *catalogue*, *catalog*]

CATALOGA vb. (<fr. *cataloguer*). A înregistra sistematic, într-un catalog, nume de embleme, de mărci poștale, de titluri de lucrări, de periodice, de monede, de stampe etc., după anumite criterii și cu anumite scopuri. [Correspondente: fr. *cataloguer*, germ. *katalogisieren*, engl. *to list*]

CATEGORIE, *categorii*, s.f. (<lat. *categoria*, fr. *catégorie*). Grup de obiecte sau de fenomene de același fel sau asemănătoare între ele. [Correspondente: fr. *catégorie*, germ. *Kategorie*, *Gruppe*, engl. *category*]

CENTRĂJ, *centraje*, s.n. (< fr. *centrage*). Prezentare a unei mărci poștale în cadrul lăsat de dantelură sau de tăieturile marginale, care îl separă de mărcile învecinate. Un bun centraj se caracterizează prin integritatea timbrului, cu marginile egale pe toate cele patru părți (mar-

gini, în principiu, egale cu jumătatea spațiului care separă două timbre). [Correspondente: fr. *centrage*, germ. *zentrale Lage*, engl. *central point*, *centre*, *middle*]

CECOGRĂMĂ, *cecograme*, s.f. (< fr. *cécogramme*). Text scris în alfabetul Braille pentru nevăzători și la care expedierea prin poștă beneficia de un tarif redus, iar din 1959 este gratuit. [Correspondente: fr. *cécogramme*]

CĒTRU, *centre*, s.n. (<fr. *centre*, lat. *centrum*). Denumire dată desenului central al mărcii poștale, atunci cînd imprimarea se execută în două sau în mai multe culori. La imprimare pot apărea unele defecte cauzate, fie de devierea colii de hîrtie într-o anumită direcție (fapt care determină o poziție anormală a centrului și care poartă numele de *centru deplasat*), fie de inversarea colii (situație în care centrul apare în poziție răsturnată, în raport cu cadrul său, și atunci se numește *centru răsturnat* sau *centru ranversat*). [Correspondente: fr. *centre*, germ. *Mittelstück*, *Mittelpunkt*, *Zentrum*, engl. *centre*, *center* (Am).]

CENZURĂ, *cenzuri*, s.f. (< lat. *censura*, fr. *censure*). Control prealabil exercitat asupra conținutului corespondenței, publicațiilor, emisiunilor de radio și de televiziune etc. [Correspondente: fr. *censure*, germ. *Zensur*, engl. *the Board of Censors*, *censorship*]

CERC, *cercuri*, s.n. (<lat. *circus*, fr. *cercle*). (În expr.) *Cerc perlat* = cercul ce conturează mijlocul mărcii poștale, în care se află efigia, și care este format dintr-un cerc liniar și un cerc de perle cu un număr determinat pentru fiecare valoare, emisiune etc. [Correspondente: fr. *cercle*, germ. *Kreis*, engl. *circle*, *ring*]

CHENĂR, *chenare*, s.n. (< tc. *kenar*). Linie exterioară care mărginește toate elementele componente ale

desenului mărcii poștale și care poate fi *simplu* (cînd se prezintă ca o linie subțire unică), *dublu* (cînd este executat din două linii) și *bogat* (cînd este constituit din ornamente mai mult sau mai puțin complicate); *cadru*, *linia cadrului*, *ramă*. [Correspondente: fr. *cadre*, germ. *Rahmen*, engl. *frame*]

CÎMP, *cîmpuri*, s.n. (<lat. *campus*). (În expr.) *Cîmp gol* = spațiu din coala de mărci poștale rămas netipărit. Poziția acestui clișeu neutilizat (orb) contribuie la determinarea formei și a denumirii respectivelor coli de mărci. [Correspondente: fr. *champ*, germ. *Feld*, engl. *field*]

CLASĂ vb. (< fr. *classer*). Tranz. A aranja, a împărți, a rîndui ceva, după caracter distinctiv, într-o anumită ordine, în clase și în categorii, în vederea catalogării. [Correspondente: fr. *classer*, germ. *anordnen*, engl. *to classify*]

CLĂSĂ, *clase*, s.f. (< fr. *classe*, germ. *Klasse*). Grup de obiecte, de elemente, de fenomene etc. care au anumite însușiri comune. [Correspondente: fr. *classe*, germ. *Klasse*, *Gruppe*, *Art*, *Kategorie*, engl. *category*, *class*, *order*]

CLĂSIC, -Ă, *clasici*, -ce, adj. (< fr. *classique*, lat. *classicus*). (În expr.) *Mărci (poștale) clasice* = denumire dată mărcilor poștale dintr-o țară, pe o anumită perioadă, începînd de la data cînd a apărut prima emisiune. În România, sînt considerate *mărci poștale clasice* mărcile emise în perioada 1858—1872. Vezi și *modern* și *semimodern*. [Correspondente: fr. *classique*, germ. *klassisch*, engl. *classic*]

CLASIFICĂRE, *clasificări*, s.f. (< *clasifica*, cf. fr. *classifier*). Aranjare, distribuie,

repartizare sistematică pe clase sau într-o anumită ordine (alfabetică, cronologică, tematică etc.). [Correspondente: fr. *classement*, germ. *Anordnung*, engl. *classification*]

CLASOR, *clasoare*, s.n. (< fr. *classeur*). (În expr.) *Clasor filatelic* = carnet cu file de carton pe care sînt fixate orizontal benzi de cellofan lipite pe trei laturi, folosit de filатели pentru clasificarea și pentru păstrarea mărcilor poștale în despărțiturile formate de benzile de cellofan. [Correspondente: fr. *classeur*, germ. *Markenordner*, engl. *stockbook*]

CLIȘEU, *clișee*, s.n. (< fr. *cliché*). Planșă de metal, de lemn etc. pe care s-a reproducut sau s-a gravat o imagine, spre a fi imprimată, în vederea tragerii unui mare număr de exemplare. [Correspondente: fr. *cliché*, germ. *Klischee*, engl. *stereotyped plate*, *stereotype*]

COALĂ, *coli*, s.f. (< gr. *kólla*). Ansamblu format, în general, din 50 sau din 100 de mărci poștale, nedesprinse una de alta, de obicei de formă dreptunghiulară, mai rar de altă formă, grupate în rînduri de cîte zece, tipărite pe aceeași foaie de hîrtie și variind între ele după tipul de imprimare sau după dimensiunile lor. [Correspondente: fr. *feuille de papier*, germ. (*Papier*) *Bogen*, engl. *sheet of paper*]

COD, *coduri*, s.n. (< fr. *code*). (În expr.) *Cod poștal* = a) sistem de semne convenționale care servește la transmiterea unui mesaj, a unei comunicări; b) cod cuprinzînd un anumit număr de cifre sau de litere care reprezintă indicativele pentru numele de localități și care permit trierea mai rapidă a corespondenței. [Correspondente: fr. *code postale*, germ. *Postleitzahl*, engl. *postcode*]

CODĂJ, *codaje*, s.n. (< fr. *codage*). Indicare în grupe de semne convenționale, de litere sau de cifre, potrivit echivalențelor stabilite într-un cod.

[Correspondente: fr. *codage*, germ. *Kodifizierung*, engl. *coding*]

COLECȚIE, *colecții*, s.f. (< fr. *collection*, lat. *collectio*, -onis). Serie de piese filatelice, care, adunate și dispuse sistematic, reprezintă o valoare personală, științifică, artistică sau documentară. [Correspondente: fr. *collection*, germ. *Sammlung*, engl. *collection*, *stamp collection*]

COLECȚIONĂ vb. (< fr. *collectionner*). Tranz. A aduna, a strînge obiecte de același fel și a le organiza sistematic în vederea întocmirii unei colecții. [Correspondente: fr. *collectionner*, germ. *sammeln*, engl. *to collect*]

COLECȚIONĂR, -Ă, *colecționari*, -e, s.m. și f. (< fr. *collectionneur*). Persoană care colecționează obiecte de același fel, care posedă sau care întocmește o colecție. *Colecționar de mărci poștale* = persoană care colecționează și care studiază mărci poștale; filatelist. [Correspondente: fr. *collectionneur*, *collectionneur de timbres*, germ. *Sammler*, *Sammlermark*, engl. *collector*, *stampcollector*, *philatelist*]

COLIȚĂ, *colite*, s.f. (< coală + suf. -iță). Mică coală de hîrtie pe care este imprimat un ansamblu alcătuit din una sau din mai multe mărci poștale, identice sau nu, acoperind o suprafață, mai mare decît a mărcilor cuprinse, și avînd, uneori, pe margini, inscripții sau ornamente legate de tema sau de ocazia cu care a fost lansată respectiva emisiune. *Bloc-coliță* v. *bloc*. [Correspondente: fr. *feuille*, germ. *Blatt*, *Bogen*, *Markenbogen*, engl. *strip*]

COMEMORĂ vb. (< fr. *commémorer*, lat. *commemorare*). Tranz. A celebra solemn amintirea unei personalități sau a unui eveniment important. [Correspondente: fr. *commémorer*, germ. *kommemrieren*, *gedenken*, engl. *to commemorate*]

COMEMORATIV, -Ă, *comemorativi*, -e, adj. (< fr.

commémoratif) (În expr.) *Marcă (poștală) comemorativă* = denumire dată emisiunilor de mărci poștale puse în circulație în scopul comemorării unui anumit eveniment contemporan sau din trecut și care nu rămîne în vînzare decît un timp limitat. [Correspondente: fr. *commémoratif*, germ. *Erinnerungs...*, *Gedenk...*, engl. *commemorative*, *special issue*]

COMÚN, -Ă, *comuni*, -e, adj. (< fr. *commun*, lat. *communis*). *Marcă (poștală) comună* = marcă poștală uzuală, emisă și folosită la francare în foarte mari cantități. [Correspondente: fr. *commun*, germ. *gemein*, *gemein (sam)*, engl. *common*, *ordinary*, *usual*, *everyday*]

CONCÚRS, *concursuri*, s.n. (< fr. *concours*). Întrecere care se termină cu un clasament și cu acordarea de premii celor mai buni dintre participanți sau celor mai reușite dintre lucrările lor. [Correspondente: fr. *concours*, germ. *Wettbewerb*, engl. *competition*]

CONTRADATĂ vb. (< fr. *contredater*). Tranz. (Despre corespondență) A pune data exactă pe o marcă poștală, pe un plic, carton, carte poștală sau pe un alt document poștal. [Correspondente: fr. *contredater*, germ. *umdatieren*, engl. *to date*]

CORESPONDENT, -Ă, *corespondenți*, -te, s.m. și f. (< fr. *correspondant*). Persoană cu care cineva este în corespondență. [Correspondente: fr. *correspondant*, germ. *Partner*, *Korrespondent*, engl. *correspondent*]

CORESPONDENȚĂ, *corespondențe*, s.f. (< fr. *correspondance*). 1. Schimb (regulat) de scrisori între două sau mai multe persoane. 2. Totalitatea scrisorilor schimbate între două persoane. [Correspondente: fr. *correspondance*, germ.

Briefverkehr, Briefwechsel, Post engl. correspondence, mail]

CORODARE, corodări, s.f. (< fr. corroder). Pregătire a unei forme de tipar prin gravare chimică cu ajutorul unei soluții corosive. [Correspondente: fr. corrodation, germ. Korrosion, engl. corrosion]

COSTĂTĂ adj. f. (< coastă) (În expr.) Hîrtie costată = = hîrtie care, orizontal sau vertical prezintă dungi asemănătoare cu cele de la hîrtia vîrgată, executate cu mijloace mecanice, deosebite însă de acelea, prin faptul că sînt în relief.

COTĂ, cote, s.f. (< fr. cote). Număr care exprimă valoarea de schimb a unei piese filatelice (marcă poștală, serie, plic prima zi etc.), fie în monedă, fie în coeficienți; definiția cifrată a unei valori. De fapt, cotele din cataloagele de mărci poștale nu constituie decît o estimare comercială, mijloc, care poate, eventual, să servească drept bază a schimburilor. Cotă de bază = cotă care reprezintă valoarea comercială de pornire (în lei sau în bani), fixată pentru varianta cea mai comună a unei mărci poștale; marcă de bază. Cota variantelor = cotă care reprezintă valoarea diferențială pentru o piesă filatelice ce constituie o variantă mai rară decît marca de bază (de exemplu, dantelură, nuanță de culoare etc.). Cotă-coeficient = cifră care ajută la calcularea valorii unei piese deosebite în comparație cu marca de bază, fiind notată, fie în dreptul respectivei piese filatelice (de exemplu pereche, bloc de patru etc.), fie imediat după descrierea unei piese deosebite (erori, rețușuri etc.). [Correspondente: fr. cote, germ. Wert, Preis, Bewertung, engl. price, valuation]

CRAMMED adj. (< engl. crammed). Ancrasat. [Correspondente: fr. encrassé, engl. crammed]

CRĂTIMĂ, cratime, s.f. (< gr. krátima). Denumire dată semnului grafic străin,

asemănător cu liniuța de unire din ortografie, care apare incidental într-o parte a desenului unei mărci poștale. [Correspondente: fr. trait d'union, germ. Bindestrich, engl. hyphen]

CREIÔN, creioane, s.n. (< fr. crayon). (În expr.) Creion de răzuit = șabăr. [Correspondente: fr. crayon, germ. Bleistift, engl. pencil]

CRETĂT, -Ă, cretați, -te, adj. (< cretă). (În expr.) Hîrtie cretată = hîrtie mai groasă decît hîrtia velină, cu aspect lucios specific, preparată din celuloză înălbită și acoperită cu un strat mineral alb sau colorat, și folosită pentru imprimarea monocromă și policromă a mărcilor poștale.

CRÔMO adj. (În expr.) Hîrtie cromo = hîrtie pentru tipar sau decorativă, înnobilită prin acoperirea hîrtiei-suport, preparată din celuloză albită, cu conținut de pastă de lemn, pe o singură față, cu un strat mineral alb sau colorat. E folosită în cromolitografie, la imprimarea monocromă și policromă. [Correspondente: fr. chromo, germ. chromo, engl. chromo]

CULOARE, culori, s.f. (< lat. color, -ris, fr. couleur). Aspectul colorat al lucrărilor. [Correspondente: fr. couleur, germ. Farbe, engl. colour, color (Am)]

CURÊNT, -Ă, curenți, -te, adj. (< fr. courant). (În expr.) Marcă (poștală) curentă = = marcă poștală existentă, la un moment dat, cu valoare circulatorie. [Correspondente: fr. timbre d'usage courant, germ. gebrauchlich, Marke der laufenden Serie, engl. definitive, current]

CURIOZITĂTE, curiozități, s.f. (< fr. curiosité). Particularitate survenită în forma tipărită a unei mărci poștale (de exemplu lipsa parțială a dantelurii, dantelură deplasată sau dublă dantelură, porțiuni șterse sau pătate, pete de culoare etc.); anomalie. [Correspondente: fr. anomalie, germ. Ausnahme, engl. abnormality]

CURSÍVE s.f. pl. (< fr. cursif, lat. cursivus). Caractere sau litere tipografice avînd liniile de bază înclinate spre dreapta; unele litere ale acestor caractere sînt asemănătoare literelor scrise de mînă; italice. [Correspondente: fr. cursif, germ. kursive, engl. italics]

CŪTĂ, cute, s.f. (< bg. kuta). (În expr.) Cute de hîrtie = îndoituri ale hîrtiei apărute în timpul procesului tehnologic de imprimare a mărcilor poștale și care au drept rezultat neacoperirea cu cerneală a respectivei porțiuni îndoite. [Correspondente: fr. pli, germ. Falte, engl. fold, plait]

DANTELĂT, -Ă, dantelați, -te, adj. (< dantela < fr. denteler). (Despre mărci poștale) Cu marginile dințate, zimțate, perforate. Această perforare a fost făcută, inițial, pentru a ușura separarea timbrelor din aceeași coală. Cuvîntul dantelat este urmat, întotdeauna, de o cifră care indică numărul de dinți conținuți pe o lungime de 2 cm, care poate fi imediat evaluată cu ajutorul odontometrului. Dantelate 13 însemnează că mărcile poștale ale unei emisiuni oarecare sînt dantelate pe toate cele patru părți cu cîte 13 dinți. Dantelate 13 × 14 însemnează că partea orizontală are 13 dinți și partea verticală 14. Dantelate 13—14 însemnează că mărcile poștale ale unei emisiuni oarecare sînt dantelate în chip indiferent: 13, 13 × 14, 14 × 13 sau 14. Dantelate 12, 12 × 12 1/2 însemnează că fiecare marcă poștală a seriei există sub două forme cu danteluri diferite: 12 și 12 × 12 1/2. [Correspondente: fr. dentelé, germ. gezähnt, engl. perforated]

DANTELŪRĂ, danteluri, s. f. (< fr. dentelure). Tăietură

în formă de dinți pe marginile unei mărci poștale, obținută prin perforarea colii, fapt care facilitează desprinderea lesnicioasă a respectivei mărci poștale din coală. Diferențele de dantelură, în funcție de mărimea găurilor, se măsoară cu ajutorul odontometrului. [Correspondente: fr. *dentelure*, germ. *Zählung*, engl. *perforation*]

DĂTĂ, *dăți*, s.f. (< fr. *date*) (În expr.) *Data emisiunii* = timpul precis, exprimat în termeni calendaristici, când este pusă în circulație o marcă sau o serie de mărci poștale. *Data obliterării* = ziua în care se aplică pe o marcă ștampila poștală sau specială, făcând dovada circulației respectivei mărci prin poștă. *Ștampilă fără dată* = ștampilă care nu cuprinde data certă. [Correspondente: fr. *date*, non *daté* (sans *date*), germ. *Datum*, *undatert*, engl. *date*, *undated*]

DECĂLC, *decalcuri*, s.n. (< fr. *décalque*). Decalcare. [Correspondente: fr. *décalque*, germ. *Abklatsch*, engl. *calk*]

DECALCĂ vb. (< fr. *décalquer*). Tranz. A copia, a transpune un desen copiat pe o hîrtie transparentă, pe o altă hîrtie, pe o placă, pe o piatră litografică etc. [Correspondente: fr. *décalquer*, germ. *abklatschen*, engl. *to calk*]

DEMONETIZĂ vb. (< fr. *démonétiser*). 1. Tranz. A scoate, a retrage din circulație anumite monede, mărci poștale etc. 2. Refl. (Despre monede, mărci poștale etc.) A se devaloriza, a pierde sau a-și reduce valoarea de circulație; a se deprecia. [Correspondente: fr. *démonétiser*, germ. *demonetisieren*, engl. *to demonetize*]

DEMONETIZĂRE, *demonetizări*, s.f. (< *demonetiza*). 1. Scoatere, retragere din circulație a unor monede, mărci poștale etc. 2. Devalorizare, pierdere sau reducere a valorii de circulație a unor monede, mărci poștale etc. [Correspondente: fr. *démonétisation*, germ. *Entwertung*, engl. *demonetization*]

DEMONETIZATĂ, *de-monetizate*, adj. f. (< *demonetiza*). (În expr.) *Marcă poștală demonetizată* = marcă (poștală) a cărei putere de francare a încetat. [Correspondente: fr. *démonétisé*, germ. *ausser Kurs*, engl. *demonetized*]

DECALCĂRE, *decalcări*, f.s. (< *decalca* < fr. *décalquer*). Procedeu tehnic care constă în transpunerea sau în copierea unui desen de pe hîrtia de transfer pe piatră litografică sau invers; decalc, transfer. V. și *bloc de report*. [Correspondente: fr. *décalque*, germ. *Abklatsch*, engl. *copy*]

DECUPĂ vb. (< fr. *découper*). Tranz. A tăia dintr-un întreg, urmînd linia unui desen sau conturul unui model. [Correspondente: fr. *découper*, germ. *zerschnitten*, engl. *to cut*]

DECUPĂT, *-Ă*, *decupați*, *-te*, adj. (< *decupa*). Tăiat dintr-o hîrtie, urmînd linia unui desen sau conturul unui model. [Correspondente: fr. *découpé*, germ. *zerschnitten*, engl. *cut out*]

DEFECT, *defecte*, s.n. (< lat. *defectus*, germ. *Defekt*). Lipsă, scădere, imperfecțiune materială în modul de tipărire sau de prezentare a unei mărci poștale. [Correspondente: fr. *défaut*, germ. *Fehler*, *Mangel*, engl. *flaw*, *defect*]

DEFECTUOS, *-OĂSĂ*, *defectuoși*, *-oase*, adj. (< fr. *défectueux*, lat. *defectuosus*). Care prezintă imperfecțiuni materiale, cu defecte. [Correspondente: fr. *défectueux*, germ. *fehlerhaft*, *beschädigt*, engl. *defective*, *damaged*]

DESCENTRĂRE, *descen-trări*, s.f. (< *descentra* < fr. *décentrer*). Plasare incorectă a imaginii centrale a unei mărci, la distanțe inegale față de cadrul sau de marginile ei. [Correspondente: fr. *décentralisation*, germ. *Dezentralisation*, engl. *decentralization*, *out of centre*]

DESÊN, *desene*, s.n. (< fr. *dessin*). Reprezentare grafică a unui obiect, a unei figuri, a unui peisaj etc. pe o marcă poștală, pe o ilustrată etc.

[Correspondente: fr. *dessin*, germ. *Entwurf*, *Zeichnung*, engl. *design*, *drawing*]

DESTINATĂR, *-Ă*, *destinatari*, *-e*, s.m. și f. (< fr. *destinataire*). Persoană căreia i se încredințează sau i se trimite ceva; adresant. [Correspondente: fr. *destinataire*, germ. *Empfänger*, engl. *addressee*]

DIRIJĂRE, *dirijări*, s.f. (< *dirija* < fr. *diriger*). În-dreptare, trimitere. [Correspondente: fr. *acheminement*, germ. *Postbeförderung*, engl. *conveyance*]

DISTRŪS, *-Ă*, *distruși*, *-se*, adj. (< *distruge* < it. *distuggere*). Stricat, deteriorat. [Correspondente: fr. *abîmé*, germ. *verdorben*, engl. *destroyed*]

DREPT, *drepturi*, s.n. (lat. *directus*, fr. *droit*). (În expr.) *Drepturile omului* = drepturi fundamentale ale omului, pe plan politic, economic, social, în care se afirmă demnitatea și valoarea persoanei umane, egalitatea în drepturi a bărbaților și femeilor, egalitatea în drepturi a națiunilor mari și mici. [Correspondente: fr. *les Droits de l'Homme*, germ. *die Menschenrechte*, engl. *Human Rights*]

EARLY DATE. Expresie englezească ce denumeste data cea mai timpurie de circulație cunoscută a unei mărci poștale, a unei ștampile etc. față de perioada de folosire.

EFIGIE, *efigii*, s.f. (< fr. *effigie*, lat. *effigies* „imagine”). Reprezentare, pe o monedă, pe o medalie, pe o marcă poștală, a unui personaj. [Correspondente: fr. *effigie*, germ. *Effigie*, engl. *effigy*]

EGIPTIENE s.f.pl. (< *égyptienne*). Caractere moderne de literă tipografică, caracterizate prin grosimea uniformă a tuturor trăsăturilor, prin construcție aproape geometrică și tălpile picioarelor

aproape dreptunghiulare. [Correspondente: fr. *égyptienne*, germ. *Aegypten*, engl. *Egyptian*]

ELZEVIRE s.f.pl. (< fr. *elzévir*). 1. Caractere de litere subțiri cu talpa triunghiulară. 2. Ediții imprimate sau publicate de unii dintre membrii vestitei familii de tipografi olandezi Elzevir. [Correspondente: fr. *elzévir*]

EMBLĒMĂ, embleme, s.f. (< fr. *emblème*, lat. *emblemā*). Imagine care poartă în mod convențional un anumit înțeles, care simbolizează o anumită idee. [Correspondente: fr. *emblème*, germ. *Emblem*, engl. *emblem*]

EMIS, -A, emiși, -se, adj. (< *emite* < fr. *émettre*, lat. *emittere*) (În expr.) *Marcă (poștală) emisă* sau *serie de mărci (poștale) emise* = marcă sau serie de mărci poștale care a fost pusă în circulație în mod oficial de către administrația poștală și care a servit efectiv la francarea trimiterilor poștale. [Correspondente: fr. *emis*, germ. *ausgegeben*, engl. *issued*]

EMISIUNE, emisiuni, s.f. (< fr. *émission*, lat. *emission*, -onis). 1. Punere în circulație, de către Administrația Poștelor, a unei noi serii de mărci poștale sau retipărirea, la o anumită dată, a unei serii mai vechi. 2. Ansamblu de mărci poștale puse în circulație la un moment dat. Data emisiunii unei mărci poștale este considerată aceea a zilei cînd această marcă a fost pusă în circulație pentru prima dată. [Variantă: *emisie* s.f. — Correspondente: fr. *émission*, germ. *Ausgabe*, engl. *issue*]

ERINOFILIE s.f. (< fr. *erinnophilie*). Știință care se ocupă cu colecțiile de viniete fără valoare fiduciară. [Correspondente: fr. *erinnophilie*]

EROARE, erori, s.f. (< fr. *erreur*, lat. *error*, -oris). Defecțiune tehnică, la unele mărci poștale, care duc la apariția unor trăsături diferite de cele ale mărcii poștale-tip, ca, de exemplu, culoare

diferită, greșeli de imprimare la litere, cifre, semne etc., deformări ale desenului mărcii (cadru, centru, inscripții etc.) și care apar, în mod constant, în coală, fie la întreaga emisiune, fie numai la o parte din tiraj, păstrînd același caracter și aceeași poziție. Erorile sînt foarte căutate de specialiști. [Correspondente: fr. *erreur*, germ. *Felddrucke*, *Fehler*, engl. *error*]

ESĒU, eseuuri, s.n. (< fr. *essai*). Probă de culoare, de desen sau de sortiment de hîrtie, imprimată și multiplicată, executată în vederea realizării unor mărci poștale, înainte sau în timpul confecționării respectivelor mărci, fie cu scopul alegerii culorii, desenului sau hîrtiei, fie pentru a controla desfășurarea procesului de fabricație. [Correspondente: fr. *essai*, germ. *Essay*, *Probedruck*, engl. *trial*, *essay*]

ESTIMĂ vb. (< fr. *estimer*, lat. *aestimare*). Tranz. A evalua, a aprecia o marcă, o serie sau o colecție de mărci poștale. [Correspondente: fr. *estimer*, germ. *bewerten*, *schätzen*, engl. *to value*]

ESTIMĂRE, estimări, s.f. (< *estima*). Evaluare (aproximativă), apreciere a mărimumi, a valorii sau a importanței unei mărci, serii sau colecții de mărci poștale. [Correspondente: fr. *estimation*, germ. *Bewertung*, engl. *valuation*]

EȘĂRFA, eșarfe, s.f. (< fr. *écharpe*). Banda valorii, v. *bandă*. [Correspondente: fr. *écharpe*, germ. *Schärpe*, engl. *scarf*]

ETICHETĂ, etichete, s.f. (< fr. *étiquette*). Bucată de hîrtie fixată pentru expediere indicînd o particularitate de trimitere. Există numeroase grupuri de etichete poștale (recomandat, par avion, expres etc.). Întrebuințarea etichetelor a venit să înlocuiască sau a urmat pe aceea a mărcilor poștale (timbre umezite), avînd același obiect. [Correspondente: fr. *étiquette*, germ. *Etikette*, *Klebezettel*, engl. *label*, *docket*, *ticket*]

ET s.n. Substanță lichidă, compusă dintr-o soluție slabă de acid azotic, gumă arabică sau dextrină și apă, și folosită în litografie, pentru corodarea pietrei litografice.

EVALUĂ vb. (< fr. *évaluer*). Tranz. A determina, a estima, a stabili valoarea unei mărci, a unei serii sau a unei colecții de mărci poștale. [Correspondente: fr. *évaluer*, germ. *schätzen*, *der Wert bestimmen*, engl. *to assess*, *to value*]

EVALUĂRE, evaluări, s.f. (< *evalua*). Determinare, estimare, stabilire a valorii de schimb a unei mărci, a unei serii sau a unei colecții de mărci poștale, exprimată în lei sau în unități convenționale de catalog. [Correspondente: fr. *évaluation*, germ. *Schätzung*, *Bewertung*, engl. *appraisement*, *expert's report*]

EXPEDIERE, expedieri, s.f. (< *expedia* < fr. *expédier*). Ansamblu de formalități și de condiții asumate de Administrația Poștelor, prin care aceasta se obligă să trimită, pe garanția sa, scrisori, bani, pachete etc. la adresele indicate. [Correspondente: fr. *chargement*, germ. *Expedition*, *Absendung*, engl. *dispatch*]

EXPERTIZĂ, expertize, s.f. (< fr. *expertise*). Ansamblu de examene care permit identificarea unei piese filatelice și, între altele, determinarea și atestarea dacă este sau nu autentică. [Correspondente: fr. *expertise*, germ. *Expertenbericht*, *Expertise*, engl. *examination*, *survey*]

EXPOZIȚIE, expoziții, s.f. (< fr. *exposition*). 1. Prezentare organizată, publică a unor colecții filatelice pentru a pune în lumină și în valoare specificul activității filatelice. 2. Loc sau clădire special amenajate, unde sînt expuse asemenea colecții. [Co-

respondente: *exposition*, germ. *Ausstellung*, engl. *exhibition*, *display*]

EXPRES, -Ă, *expresi*, -se, adj. (< fr. *express*) (În expr.) *Scrisoare (recomandată) expresă* sau *colet expres* = scrisoare sau colet care ajunge la destinație mai repede, în schimbul unei taxe suplimentare. [Correspondente: fr. *express*, germ. *express*, *eilig*, *Eilbrief*, engl. *express*]

FACIAL, -Ă, *faciali*, -e, adj. (< fr. *facial*) (În expr.) *Valoare facială* = valoare înscrisă pe o marcă poștală. [Correspondente: fr. *valeur faciale*, germ. *Markenwert*, engl. *face value*]

FACSIMIL, *facsimile*, s.n. (< fr. *fac-similé*, lat. *facsimil*). Reproducere exactă a unui text, a unei picturi, a unei semnături etc., cu ajutorul fotografiei, fototipiei, prin copiere manuală etc. [Correspondente: fr. *fac-similé*, germ. *Faksimile*, engl. *facsimilie*, *faithful copy*]

FACTAJ, *factaje*, s.n. (< fr. *factage*) (În expr.) *Marcă (poștală) de factaj* = marcă poștală pentru perceperea taxelor în vederea distribuirii scrisorilor, telegramelor, banilor, coletelor etc. la domiciliul destinatarului. [Correspondente: fr. *factage*, germ. *Faktage*, engl. *factage*]

FALS, *falsuri*, s.n. (< lat. *falsus*, it. *falso*). Imprimat care prezintă, în aparență, aceleași caracteristici ca și o marcă poștală oficial emisă, dar care, în realitate, este contrafăcută. Falsurile pot fi: a) în dauna poștei, atunci când au fost întrebuințate pentru francarea corespondenței, în scopul sustragerii de la plata taxei tarifare, sau b) în dauna filateliei, prin contrafaceri fabricate pentru a fi vândute filateliștilor în scopul completării colecțiilor. [Correspondente: fr. *falsifié*, germ. *gefälscht*, engl. *forged*]

FALSIFICĂ vb. (< fr. *falsifier*, lat. *falsificare*). Tranz. A contraface, a altera, a denatura, a deforma, a

înșela. [Correspondente: fr. *falsifier*, germ. *fälschen*, engl. *to fake*, *to force*]

FALSIFICĂRE, *falsificări*, s.f. (< *falsifica*). Contrafacere, alterare, denaturare, deformare, înșelare. [Correspondente: fr. *falsification*, germ. *Fälschung*, engl. *forgery*]

FILATELIC, -Ă, *filatelici*, -ce, adj. (< fr. *philatélique*). Care aparține filateliei, privitor la filatelie; de filatelist. [Correspondente: fr. *philatélique*, germ. *philatelistisch*, engl. *philatelic*]

FILATELIE s.f. (< fr. *philatélie* < gr. *philos* „iubit” și *ateleia* (semn de) „scutire de impozit”). Colecționare și studiere a mărcilor poștale. Filatelia dezvoltă spiritul de observație și simțul artistic, îmbogățind, totodată, cunoștințele generale ale filatelistului. Filatelia se ocupă și cu întreaga mișcare filatelică, cu organizarea, programarea și popularizarea expozițiilor naționale și internaționale, simpozioanelor, precum și cu editarea de reviste, cataloage, pliante etc., aparținând acestei discipline culturale, educative și artistice. [Correspondente: fr. *philatélie*, germ. *Philatelie*, *Briefmarkenkunde*, engl. *philately*, *stamp-collecting*]

FILATELIST, -Ă, *filateliști*, -te, s.m. și f. (< fr. *philatéliste*). Persoană care se ocupă cu filatelia, colecționar de mărci poștale. [Correspondente: fr. *philatéliste*, germ. *Philatelist*, *Briefmarkensammler*, engl. *philatelist*, *stamp-collector*]

FILIGRÂN, *filigrane*, s.n. (< fr. *filigrane*). Semn distinctiv în structura hîrtiei utilizate la imprimarea mărcilor poștale, constînd din litere, cifre, linii sau desene a căror luminozitate sau transparență este diferită de cea a fondului și care este vizibilă atunci cînd marca respectivă este privită în zare. [Correspondente: fr. *filigrane*, germ. *Wasserzeichen*, engl. *watermark*]

FILIGRANSCÔP, *filigranscoape*, s.n. (< fr. *filigranscope*). Instrument sau aparat cu ajutorul căruia sînt cercetate filigranele. [Correspondente: fr. *filigranscope*, germ. *Wasserzeichensucher*, engl. *watermark detector*]

FISC s.n. (< fr. *fisc*, it. *fisco*). Instituție de stat care stabilește și încasează contribuțiile către stat ale unei persoane, urmărește pe cei care nu și-au plătit în termen aceste contribuții etc. [Correspondente: fr. *fisc*, germ. *Fiskus*, engl. *fisc*, *exchequer*, *treasury*]

FISCĂL, -Ă, *fiscali*, -e, adj. (< fr. *fiscal*). Care aparține fiscoi, privitor la fisc, de fisc. *Timbru fiscal* = timbru emis pentru operații administrative-fiscale și care are valoare fiduciară, nu poștală. *Timbre fiscale-poștale* = timbre emise inițial pentru operații fiscale, care — în urma unor dispoziții — au fost utilizate, fie pentru francarea trimiterilor poștale, fie ca o completare obligatorie a acestor francări. [Correspondente: fr. *fiscaux* (*timbres*), *fiscaux postaux*, germ. *Steuer* (*Steuermark*), *Stempelmarke*, engl. *fiscals*, *postal fiscals*]

FOND, *fonduri*, s.n. (< fr. *fond*). Ansamblul desenelor sau ornamentelor care se imprimă cu o culoare mată pe suprafața hîrtiei, folosită la tipărirea acțiunilor și a altor hîrtii de valoare. *Fondul medalionului* = spațiu cuprins între efigie și limita medalionului sau cadrului. [Correspondente: fr. *fond*, germ. *Fond*, engl. *foundation*]

FORMĂT, *formate*, s.n. (< fr. *format*). Ansamblul dimensiunilor care caracterizează forma și mărimea unei mărci poștale, dimensiuni exprimate în milimetri și necuprinzînd decît desenul, fără marginile respectivei mărci poștale. Di-

mensiunea orizontală se indică prima. [Correspondente: fr. *format*, germ. *Format*, GröÙe, Ausmaß, engl. *format*]

FOTOGRAVURA, *fotogravuri*, s.f. (< fr. *photogravure*). Ansamblu de procedee de gravură fotochimică, care permite obținerea reproducerilor, făcându-se apel, fie la heliogravură, fie la similigravură, fie la heliolitografie. [Correspondente: fr. *photogravure*, germ. *Photogravur*, engl. *photoengraving*]

FRAGMENT, *fragmente*, s.n. (< fr. *fragment*, lat. *fragmentum*). Parte dintr-un plic, ziar, banderolă etc. pe care este lipită o marcă poștală sau mai multe, purtând ștampila întreagă a oficiului poștal. *Fragment de coală* = grup mai mare de mărci poștale, legate între ele, prezentându-se sub diferite forme. [Correspondente: fr. *fragment*, germ. *Fragment*, engl. *fragment*]

FRANCĂ vb. (< it. *francare*). Tranz. 1. A plăti anticipat taxele pentru transportul corespondenței sau al altor trimiteri poștale. 2. A aplica marca adezivă sau a franca mecanic o scrisoare sau o altă trimitere poștală. [Correspondente: fr. *affranchir*, germ. *frankieren*, *freimachen*, engl. *to stamp*, *to frank*]

FRANCĂT, -Ă, *francați, -te*, adj. (< franca) (Despre scrisori) Cu mărcile poștale aplicate; franco, timbrat. [Correspondente: fr. *affranchi*, germ. *frankiert*, *freigemacht*, engl. *stamped*, *prepaid*]

FRANCĂRE, *francări*, s.f. (< franca). Aplicare a unei mărci poștale pe o scrisoare sau pe o altă trimitere poștală; timbrare. [Correspondente: fr. *affranchissement*, germ. *Frankatur*, *Frankierung*, *Freimachung*, engl. *franking*, *postage*]

FRANCATURĂ, *francaturi*, s.f. (< fr. *francature*). Ansamblu de mărci adezive aplicate pe o corespondență pentru achitarea costului transportului prin poștă, potrivit prevederilor tarifului poștal, corespunzător greutateii obiectului trimis, distanței și mo-

dului de circulație folosit (expres, par avion etc.). *Francatură mecanică* = francatură realizată cu mașina de fancat, care imprimă, cu tuș roșu, numele țării respective, un cadru dantelat în care este indicată valoarea de francare (taxa percepută), o ștampilă cu localitatea și data, eventual și numele întreprinderii sau instituției care o folosește. [Correspondente: fr. *affranchissement*, germ. *Frankatur*, *Frankierung*, *Freimachung*, engl. *franking*, *postage*]

FRANCO adj., adv. (< it. *franco*, „liber?”). (Despre formele comerciale de vânzare-cumpărare) În care toate cheltuielile de transport al mărfurilor, de asigurare etc. sînt cuprinse în prețul de vânzare. Pentru mărci poștale înseamnă „plătit pînă la destinație, francat”. [Correspondente: fr. *franco*, germ. *frei*, engl. *free*, *post-free*; fr. *franchise* (postale), germ. *Postgebührenfreiheit*, engl. *free postage*, *franking privilege*]

GALVĂNO s.n. (< fr. *galvano*). Mod de fabricare a mărcilor poștale obținut prin galvanoplastie. [Correspondente: fr. *galvano*, germ. *Galvanoplastie*, eng. *galvanoplastics*, *electrotyping*]

GALVANOPLASTIE, *galvanoplastii*, s.f. (< fr. *galvanoplastie*). Procedu tehnic de reproducere în relief a obiectelor, constînd în acoperirea lor sau a tiparului lor cu un strat de metal depus prin electroliză. [Correspondente: fr. *galvanoplastie*, germ. *Galvanoplastie*, engl. *galvanoplastics*, *electrotyping*]

GALVANOSTEREOTIPIE, *galvanostereotipii*, s.f. (< fr. *galvanostéréotypie*). Totalitatea procedeeleor de reproducere a formelor de tipar înalt (stereotipie) prin galvanoplastie. Galvanostereotipia asigură o bună redare a originalului și o mare rezistență la uzură. [Correspondente: fr. *galvanostéréotypie*, germ. *Galvanostereotypie*, engl. *galvanostereotypie*]

GRAVĂT, -Ă, *gravați, -te*, adj. (< grava < fr. *graver*). (Despre mărci poștale) Imprimat în tifdruc. Mărcile poștale gravate se caracterizează prin finețea imprimării și prin ușoara ieșire în relief și strălucire a tușului pe hirtie. [Correspondente: fr. *gravé*, germ. *graviert*, engl. *engraved*, *cuted*, *carved*]

GRAVURĂ, *gravuri*, s.f. (< fr. *gravure*). 1. Gen al graficii în care imaginea artistică este obținută prin reproducerea după o placă pe a cărei suprafață a fost trasat sau gravat desenul, în adîncime sau în relief. 2. Arta sau tehnica gravorului. 3. Placă de cupru, de piatră etc. pe care s-a gravat o imagine spre a fi reproducă; imagine reproducă după o astfel de placă. [Correspondente: fr. *gravure*, germ. *Gravur*, engl. *engraving*, *picture* (pictură), *woodcut* (în lemn), *etching* (în apă tare)]

GUMĂ s.f. (< it. *gummi*, germ. *Gummi*). Liant organic, supus influențelor atmosferice, transparent, incolor sau puțin gălbui, care se aplică pe reversul mărcilor poștale, și care, prin umezire, determină aderența acestora pe plicul de corespondență. [Correspondente: fr. *gomme*, germ. *Gummi*, engl. *gum*]

HELIOGRAFIE, *heliografii*, (< fr. *héliographie*). 1. Procedu de reproducere și de multiplicare a desenelor cu ajutorul luminii. 2. Variantă a procedurii de tipar adînc constînd în gravarea chimică a formei, prin intermediul unui strat de astfalt, pe care se realizează copia originalului de reproduc. [Correspondente: fr. *héliographie*, germ. *Heliographie*, engl. *heliography*]

HELIOGRAVURĂ, *heliogravuri*, s.f. (< fr. *héliogravure*). 1. Ansamblu de procedee fizice și chimice cu

care se execută clișeele de cupru pentru imprimarea heliografică. 2. Procedeu fotomecanic de gravare a formelor de tipar adînc. *Hîrtie pentru heliogravură* = hîrtie destinată tiparului adînc pe mașini rotoheliografice plane sau rotative, cu un grad de înclieiere slab și cu un satinaj cu luciu intens. [Correspondente: fr. *héliogravure*, germ. *Heliogra-vüre*, *Luchtdruck*, engl. *heliogravure*, *photogravure*]

HELIOLOGRAFIE, *heliolithografii*, s.f. (< fr. *héliolithographie*). Procedeu litografic în care desenele sînt obținute prin reproducere fotografică. [Correspondente: fr. *héliolithographie*, germ. *Heliolithographie*, engl. *heliolithography*]

HÎRTIE, *hîrtii*, s.f. (< sl. *chartiga*). 1. Produs industrial special pentru scris, desenat, tipărit, împachetat etc., fabricat din substanțe organice vegetale și materiale de înclieiere și de colorare, în formă de foi subțiri și întinse. 2. Foaie de hîrtie (l) scrisă sau tipărită. *Grosimea hîrtiei* = dimensiunea unei hîrtii (l), exprimată în milimetri sau în microni (a mia parte dintr-un milimetru). Se cunosc: *hîrtie subțire*, cea avînd o grosime sub 0,05 mm, *hîrtie normală*, cea de la 0,05 la 0,12 mm, și *hîrtie groasă*, cea peste 0,12 mm. [Correspondente: fr. *papier*, germ. *Papier*, engl. *paper*]

HOTEL, *hoteluri*, s.n. (< fr. *hotel*). (În exp.) *Marcă poștală de hotel* = marcă poștală particulară (uneori aprobată de poștă), purtînd emblema hotelului, pe care o eliberează sau o aplică administrația unui hotel. [Correspondente: fr. *timbre d'hôtel*, germ. *Hotelpostmarke*, engl. *hotel stamp*]

IDENTIFICĂRE, *identificări*, s.f. (< *identifica* < fr. *identifier*, lat. *identificare*). Recunoaștere, constatare, stabilire a identității unui lucru. [Correspondente: fr. *identifi-*

cation, germ. *Identifizierung*, engl. *identification*]

ILUSTRĂRE, *ilustrări*, s.f. (< *ilustra* < fr. *illustrer*, lat. *illustrare*). Reprezentare printr-un desen, printr-o imagine fotografiată sau desenată. [Correspondente: fr. *illustration*, germ. *Bild*, *Abbildung*, engl. *illustration*, *picture*]

ILUSTRĂTĂ, *ilustrate*, s.f. (cf. fr. *illustré*). Carte poștală care are pe una dintre fețe o imagine fotografiată sau desenată. *Ilustrată analoagă*, termen impropriu pentru ilustrată maximă, folosit de unii colecționari (polonezi în special) pentru a explica analogia care există între cele trei elemente constructive. [Correspondente: fr. *carte postale*, germ. *Postkarte*, engl. *post-card*]

IMĂGINE, *imagini*, s.f. (< lat. *imago*, -inis, fr. *image*). Reprezentare plastică a înfățișării unei ființe, a unui lucru, a unei scene de viață, a unui tablou din natură etc., constituind compoziția desenului, mărginită sau nu de chenar și completată cu inscripții. [Correspondente: fr. *image*, germ. *Bild*, engl. *picture*]

IMPRESIUNE, *impresiuni*, s. f. (< fr. *impression*). (În expr.) *Dublă impresiune* = defecțiune tehnică rezultată din tipărirea de două ori a unei mărci poștale cu aceeași formă de tipar, fie prin reintroducerea în mașină a unei coli gata tipărite, fie prin deplasarea colii gata tipărite, fie prin deplasarea colii în timpul tipăririi [Correspondente: fr. *double impression*, germ. *Doppeldruck*, engl. *double impression*, *double print*, *double printing*]

IMPRIMĂT, -Ă, *imprimăte*, adj., s.n. (< fr. *imprimé*). 1. Adj. (În expr.) *Marcă poștală imprimată* = marcă poștală tipărită pe un întreg poștal. 2. S.n. Obiect de corespondență, lipsit de inscripții manuscrise și neavînd nici un caracter personal, fapt pentru care poșta îi aplică un

tarif (reduș) special. 3. S.n. Trimitere poștală al cărei conținut este tipărit sau produs printr-un mijloc mecanic, are caracter de informare generală, circulă, de la prezentare pînă la distribuire, în ambalaje deschise, care permit verificarea conținutului, fără a fi deteriorate. [Correspondente: fr. (*timbre*) *imprimé*, germ. *Drucken*, *abdrucken*, engl. *printed stamp*]

INDEXARE, *indexări*, s.f. (cf. fr. *indexation*). Aplicație a unui ansamblu de semne convenționale care permite un clasament. [Correspondente: fr. *indexation*, germ. *Index*, *Indexzahl*, engl. *Index*, *Index number*]

INDICE, *indici*, s.n. (< fr. *indice*, lat. *index*, -cis). Număr indicînd gradul de raritate a unei piese într-o colecție, în raport cu altele sau cu o bază convenită (eventual mobilă). [Correspondente: fr. *indice*, germ. *Index*, engl. *index*]

INSCRIPȚIE, *inscripții*, s.f. (< fr. *inscription*, lat. *inscriptio*, -onis). 1. Text scurt, de obicei gravat pe piatră, pe metal sau în lemn, pentru a consacra memoria unei persoane, a unui eveniment etc. 2. (În expr.) *Inscripții marginale* = inscripții imprimate pe marginile unei coli, cu prinzînd data, numărul, fr. *inscription*, germ. *Inschrift*, engl. *lettering*, *inscription*, *wording*]

INTERLÍNIE, *interlinii*, s.f. (< fr. *interlinge*, după *linie*). Denumire dată spațiului alb care se lasă între două rînduri de litere scrise sau tipărite, între două linii de cadru, bandă, cartuș, cerc de medalion etc. [Correspondente: fr. *interligne*, gem. *leerer Zwischenraum*, engl. *interline*]

ITÁLICE s.f.pl. (< fr. *italique*, lat. *italicus*). Caractere tipografice care imită scrisul

de mină, aplecate spre dreapta; cursive. [Correspondente: fr. *italique*, germ. *Kursiv*, *Schrägschrift*, engl. *Italic type*, *italics*]

IZOLĂT, -Ă, *izolați*, -te, adj. (< *izola* < fr. *isoler*). (În expr.) *Marcă (poștală) izolată* = marcă poștală separată, care este luată ca unitate în afara blocului. [Correspondente: fr. *timbre isolé*, germ. *abgesondert*, engl. *loose stamp*]

INCADRĂMÎNT, *incadramente*, s.n. (< fr. *encadrement*). Porțiune a unei mărci poștale pe care este executat desenul; cadru. [Correspondente: fr. *encadrement*, germ. *Rame*, engl. *framing*]

ÎNJUMĂTĂȚIT, -Ă, *injumătățiți*, -te, adj. (< în — + *jumătăți*). (În expr.) *Marcă (poștală) injumătățită* = marcă poștală fragmentată, de obicei în două părți, și utilizată de poștă, în lipsa valorilor mici, luându-se proporțional în considerare numai jumătate sau o parte din valoarea lor. [Correspondente: fr. *moitié*, germ. *Hälfte*, engl. *half*]

ÎNLOCUIRE, *inlocuiri*, s.f. (< *inlocui*). Reparație a dantelurii unei mărci poștale sau dantelură nouă destinată să o schimbe pe cea veche, în scop comemorativ sau comercial. [Correspondente: fr. *répiquage*, germ. *Ersetzung*, *Vertretung*, engl. *replacement*, *substitution*]

ÎNTRÎG, *întreguri*, s.n. (< lat. *integer*, -gra). (În expr.) *Întreg poștal* = efect emis de Administrația Poștelor, purtând imprimată marca poștală, adesea o ilustrație și un text (de exemplu, semiilustrate, plicuri, cărți poștale ilustrate, benzi pentru ziare). [Correspondente: fr. *entier postal*, germ. *Ganzsache*, engl. *entire*, *postal stationery*]

JAPONÉZ, -Ă, *japonezi*, -e, adj. (< fr. *japonais*). (În expr.) *Hîrtie japoneză* = hîrtie, numită de orez, albă sau ușor gălbuie, mătăsoasă, satinată și lucioasă. [Correspondente:

fr. *japonais*, germ. *japanisch*, engl. *japanese*]

LATE DATE. Expresie englezescă ce denumește o dată tîrzie de circulație a unei mărci poștale, a unei ștampile etc., față de perioada de folosire.

LEGENDĂ, *legende*, s.f. (< fr. *légende*, lat. *legenda*). Inscripție alcătuită din unul sau din mai multe cuvinte, care, înscrise pe marca poștală, constituie o explicație a scopului pentru care a fost emisă. [Correspondente: fr. *légende*, germ. *Legende*, engl. *legend*, *inscription*, *wording*]

LENTĂ, *lente*, s.f. (< rus. *lenta*). 1. Panglică lată de mătase purtată de mării demnitarilor la solemnități. 2. Banda valorii, v. *bandă*.

LINIĂR, -Ă, *liniari*, -e, adj. (< fr. *linéaire*). (În expr.) *Dantelură liniară* = dantelură realizată cu ajutorul unei simple linii de puncte. [Correspondente: fr. *linéaire*, germ. *linear*, engl. *linear*]

LÎNIE, *linii*, s.f. (< lat. *linea*, it. *linea*, germ. *Linie*, fr. *ligne*). (În expr.) *Linia cadrului* = chenar. [Correspondente: fr. *ligne*, germ. *Linie*, engl. *line*]

LÎSTĂ, *liste*, s.f. (< fr. *liste*). Foaie, document, act scris de mină sau tipărit, care conține o enumerare de persoane, de ființe, de obiecte, de date etc.; înșirare, într-o anumită ordine, de persoane, de obiecte etc. [Correspondente: fr. *liste*, germ. *Liste*, germ. *Liste*, *Verzeichnis*, *Tabelle*, engl. *List*]

LÎSTEL s.n. Denumire dată interliniilor a două cercuri concentrice, a două chenare etc.

LITOGRAFIE, *litografii*, s.f. (< fr. *lithographie*). 1. Metodă de reproducere și de multiplicare pe hîrtie a textelor, desenelor, figurilor etc., prin utilizarea de negative imprimate sau desenate pe o piatră specială. 2. Desen sau tablou multiplicat prin litografie (1). *Hîrtie pentru lito-*

grafie = hîrtie similară hîrtiei ofset, însă cu o netezime mai mare. [Correspondente: fr. *lithographie*, germ. *Steindruck*, *Lithographie*, engl. *lithographie*]

LŪMEN, *lumene*, s.n. (.. fr. *lumen*). 1. Unitate de măsură a fluxului luminos. 2. Denumire dată spațiului alb, care apare ca o deschidere luminoasă în fondul desenului, în formă de punct sau de formă neregulată și rezultă din netipărirea unei porțiuni din desen. [Correspondente: fr. *lumen*,

MACHETĂ, *machete*, s.f. (< fr. *maquette*). Proiect reprezentînd desenul (inițial) pentru realizarea unei mărci sau unei ștampile. [Correspondente: fr. *maquette*, germ. *Makette*, engl. *maquette*]

MANCOLÎSTĂ, *mancoliste*, s.f. (< fr. *mancoliste*). Listă de mărci poștale care lipsesc dintr-o colecție și care este întocmită, în general, de proprietarul respectivei colecții. [Correspondente: *mancoliste*, germ. *Mankoliste*, engl. *lack-list*, *want-list*]

MĂRCĂ, *mărci*, s.f. (< germ. *Mark*). (Și în expr. *marcă poștală*) Mic imprimat, emis sau acceptat de administrația de stat, care, aplicat sau tipărit pe scrisori sau pe alte trimiteri poștale, servește pentru a face dovada plății de transport a acestora. *Marcă de control* = inscripție marginală destinată controlului (sursei) de fabricație. [Correspondente: fr. *timbre-poste*, germ. *Marke*, *Postmarke*, engl. *mark postmark*, *postal mark*]

MARCOFILIE s.f. (< fr. *marcophilie*). Disciplină care se ocupă cu colecționarea, studiarea și expunerea, după diverse criterii științifice, cronologice sau artistice, a ștampilelor poștale; ștampilografie. [Correspondente: fr. *marcophi-*

lie, germ. *Stempelsammler*, eng. *postmark-collecting*]

MĂRGIN, *margin*, s.f. (< lat. *margo*, -inis). 1. *Extremitate*, limită a unei suprafețe. 2. Parte a unei coli pe care nu sînt imprimate mărci poștale; bordură neimprimată care încadrează mărcile poștal nedantelate. *Marginea mărcii* = loc unde se termină suprafața unei mărci poștale. [Correspondente: fr. *marge*, germ. *du timbre*, eng. *Rand*, *Markenrand*, eng. *margin*]

MATRICE, *matrice*, s.f. (< lat. *matrix*, -cis, fr. *matrice*). Piesă metalică gravată folosită pentru reproducerea unui desen pe un material oarecare. [Correspondente: fr. *matrice*, germ. *Matrix*, eng. *matrix*]

MAXIMAFIL, -Ă, *maximafili*, -e, s.m. și f., adj. (< fr. *maximaphile*). 1. S.m. și f. Persoană care se ocupă cu maximafilia; colecționar de ilustrate maxime; maximafilișt. 2. Adj. Care ține de maximafilie, privitor la maximafilie. [Correspondente: fr. *maximaphile*, germ. *Maximaphilist*, eng. *maximaphilist*]

MAXIMAFILIE s.f. (< fr. *maximaphilie*). Ramură și modernă a filateliei, cu caracter poștal, care îmbină colecționarea simultană a mărcilor poștale, a cărților poștale ilustrate și a ștampilelor poștale, după anumite reguli de concordanță (fixate printr-un statut internațional), între elementele componente. Maximafilia se ocupă și cu întreaga mișcare maximafilă, cu organizarea, programarea și popularizarea expozițiilor și simpoziunilor naționale și internaționale de maximafilie, precum și cu întocmirea de pliante, cataloage, panouri, expozate etc. aparținînd acestei ramuri. [Correspondente: fr. *maximaphilie*, germ. *Maximaphilie*, eng. *maximaphily*]

MĂXIMĂ, *maxime*, adj. f. (< lat. *maximus*, fr. *maxime*, *maxima*). (În expr.) *Ilustra maximă* = piesă filatelică al-

cătuită din trei elemente constitutive: marca poștală, cartea poștală ilustrată și ștampila poștală, între care trebuie să existe o cît mai bună concordanță de subiect, de timp și de loc. [Correspondente: fr. *carte maximum*, germ. *Maximumkarte*, eng. *maximum card*]

MECANIZĂRE, *mecanizări*, s.f. (< *mecaniza* < fr. *mécaniser*). Ansamblu de procedee mecanice folosite pentru facilitarea francării și anulării mărcilor poștale, precum și pentru trierea corespondenței. [Correspondente: fr. *mécanisation*, germ. *Mechanisierung*, eng. *mechanization*]

MEDALIE, *medalii*, s.f. (< it. *medaglia*). Piesă de metal, în formă de monedă, gravată cu figuri și cu inscripții, conferită ca premiu la diferite concursuri sau ca distincție pentru merite deosebite. [Correspondente: fr. *medaille*, germ. *Medaille*, *Denkmünze*, eng. *medal*]

MĂMBRU, -Ă, *membri*, -e, s.m. și f. (< lat. *membrum*, fr. *membre*). Persoană care face parte dintr-o colectivitate organizată; fiecare dintre persoanele care fac parte dintr-o organizație sau dintr-o asociație. *Carte (sau carnet) de membru* = carnet cu date indicînd numele, profesiunea, adresa etc., care dovedește apartenența la o organizație sau la o asociație și atestă sau conferă persoanei care îl posedă anumite drepturi și obligații. [Correspondente: fr. *membre*, *carte de membre*, germ. *Mitglied*, *Mitgliedskarte*, eng. *member*, *membership card*]

MODEL, *modele*, s.n. (< fr. *modèle*, it. *modello*). Ceea ce poate servi ca orientare pentru reproducere sau pentru imitații; reprezentare în mic a unui obiect; tipar, machetă. [Correspondente: fr. *modèle*, germ. *Muster*, *Modell*, *Entwurf*, eng. *design*, *model*]

MODERN, -Ă, *moderni*, -e, adj. (< fr. *moderne*). Care se referă la ansamblul de mărci poștale posteroare anului 1940, în opoziție cu cele

clasice, emise înainte de 1875 sau 1900, și cu cele semi-moderne, care ocupă perioada intermediară. [Correspondente: fr. *moderne*, germ. *modern*, *zeitgemäß*, *neuzeitlich*, eng. *modern*]

MONOCRÔM, -Ă, *monocromi*, -e, adj. (< fr. *monochrome*). Care are o singură culoare; monocromatic. [Correspondente: fr. *monochrome*, germ. *einfarbig*, eng. *unicoloured*]

MONOCROMATIC, -Ă, *monocromatici*, -ce, adj. (< fr. *monochromatique*). Cu o singură culoare; monocrom. [Correspondente: fr. *monochromatique*, germ. *einfarbig*, eng. *unicoloured*]

MONOCROMIE, *monocrimii* s.f. (< fr. *monochromie*). 1. Procedeu tipografic pentru imprimarea imaginilor de pe mărcile poștale, constînd în folosirea unei singure culori; predominare a unei singure culori într-o imagine. 2. Reproducerea într-o singură culoare. [Correspondente: fr. *monochromie*, germ. *Monochrom*, eng. *monochrom*]

MONOGRAMĂ, *monograme* s.f. (< fr. *monogramme*). Semn scris, desenat sau gravat, format prin alăturarea sau prin inițialelor împletirea numelui și prenumelui unei persoane. [Correspondente: fr. *monogramme*, germ. *Monogramme*, eng. *cypher*]

MOTÎV, *motive*, s.n. (În expr. *Motivul desenului* = element pictural fundamental folosit într-o compoziție picturală sau de grafică. [Correspondente: fr. *motif*, *du dessin*, germ. *Gegenstand*, *Motiv*, eng. *design*]

MULTICOLÔR, -Ă, *multicolore* lat. *multicollor*). Care are mai multe culori; policrom. [Correspondente: fr. *polychrome*, *multicolore*, germ. *mehrfarbig*, *vielfarbig*, eng. *multicoloured*]

MUZEU POȘTAL s.n. Instituție de stat în care sînt strîns, păstrată și expuse (tematic, științific, istoric, artistic etc.) mărcile și documentele poștale, precum și orice alte piese, instalații, aparatură etc., care pot servi la ilustrarea istoriei poștale dintr-o anumită țară sau din lume. [Correspondente: fr. *musée postal*, germ. *Postmuseum*, engl. *postmuseum*]

NEDANTELAT, -Ă, *nedantelați*, -te, adj. (< ne- % *dantelat*) (Despre mărci poștale) Cu marginile drepte, fără dinți, neperforate; *Marcă (poștală) nedantelată* = marcă poștală emisă fără dantelură sau alt mijloc prevăzut pentru separarea de mărcile poștale învecinate. [Correspondente: fr. *non dentelé*, germ. *ungezähnt*, engl. *imperfurate*]

NEÉMIS, -Ă, *neemiși*, -se, adj. (*ne-* + *emis* < *emite* < lat. *emittere*, *émettre*). (În expr.) *Marcă (poștală) neemisă* = marcă poștală tipărită de Administrația Poștelor, care, din cîferite motive neprevăzute sau în anumite circumstanțe politice, economice și financiare, invite ulterior imprimării, nu a fost pusă în circulație și, în acest fel, nu a servit la francarea trimiterilor poștale. În cataloage, mărcile poștale neemise sînt indicate cu caractere italice. [Correspondente: fr. *non émis*, germ. *nicht zur Ausgabe gelangt*, engl. *unissued*]

NEOBLITERAT, -Ă, *neobliterați*, -te, adj. (*ne-* + *obliterat* < fr. *oblitérer*, lat. *obliterare*). (În expr. *Marcă (poștală) neobliterată* = marcă (poștală) neuzată sau neștampilată. [Correspondente: fr. *non oblitéré*, germ. *nicht gestempelt*, engl. *unicancelled*, *unused*]

NEȘTAMPILAT, -Ă, *neștampilați*, -te, adj. (< *ne-* + *ștampilat* < *ștampilă* < fr. *estampille*, it. *stampiglia*). (În expr.) *Marcă (poștală) neștampilată* = marcă poștală neuzată sau neobliterată. [Co-

respondente: fr. *estampille*, germ. *Kontrollstempel*, engl. *mark*, *handstamp*]

NEUZĂT, -Ă, *neuzăți*, -te, adj. (*ne-* + *uzat* < fr. *user*). (În expr.) *Marcă (poștală) neuzată* = marcă poștală în stare nouă, neștampilată și cu guma originală, întreagă; *marcă nouă, neobliterată, neștampilată*. [Correspondente: fr. *non usé*, *non affranchissement*, germ. *ungebraucht*, *nicht abgenutzt*, *Nichtfrankierung*, engl. *unused*, *unworn*]

NOMINAL, -Ă, *nominali*, -e, adj. (< fr. *nominal*, lat. *nominalis*). (În expr.) *Valoare nominală v. valoare*. [Correspondente: fr. *nominal*, germ. *nominal*, engl. *nominal*]

NOU, NOUĂ, *noi*, adj. (< lat. *novus*, -a). (În expr. *Marcă (poștală) nouă* = marcă poștală neuzată, neobliterată, neștampilată. [Correspondente: fr. *nouveau*, *nouvelle*, germ. *neu*, engl. *new*]

NOUȚATE, *noutăți*, s.f. (< lat. *novitas*, -atis). *Marcă poștală recent pusă în circulație*. [Correspondente: fr. *nouveauté*, germ. *Neuheit*, engl. *novelty*, *newness*]

NUMĂR, *numere*, s.n. (< lat. *numerus*). Cifră sau grup de cifre care notează locul ocupat de o marcă poștală într-o succesiune de mărci poștale organizate într-un anumit fel. *Număr de catalog* = cifră sub care se află înregistrată o marcă poștală într-un catalog filatelic. *Număr de control* = număr de verificare a autenticității unei mărci poștale, a valorii, datei de emisie, oblitterării etc. *Număr de planșă* = număr aplicat pe o planșă pentru a putea fi identificată. [Correspondente: fr. *numéro*, *numéro de catalogue*, *numéro de contrôle*, *numéro de planche*; germ. *Nummer*, *Zahl*, *Katalognummer*, *Kontrollnummer*, *Plattennummer*; engl. *number*, *catalog number*, *control number*, *number de planche*, *plate number*]

NUMEROTĂRE, *numerotări*, s.f. (< *numerota* < fr. *numéroter*). Însemnare a unei

serii de mărci poștale cu numere în ordine succesivă, pentru a le putea identifica și pentru a le deosebi între ele. [Correspondente: fr. *numérotation*, *numérotage*, germ. *Nummerierung*, engl. *number ring*]

OBLITERĂ vb. (< fr. *oblitérer*, lat. *obliterare*). Tranz. A anula o marcă poștală, prin aplicarea unei ștampile, în scopul evitării refolosirii [Correspondente: fr. *oblitérer*, germ. *stempeln*, *abstempeln*, engl. *to cancel*]

OBLITERĂRE, *obliterări*, s.f. (< *oblitera*). Anulare a unei mărci poștale sau a unui timbru fiscal prin aplicarea, manuală sau mecanică, a unui semn sau a unui complex de semne, de obicei cu o ștampilă de metal, mai rar cu una de cauciuc, avînd drept scop evitarea reutilizării lor. *Obliterare de complezență* = oblitterare făcută la cererea unei persoane particulare, fără a fi necesară pentru serviciul poștal. *Obliterare mecanică* = oblitterare efectuată cu ajutorul unei mașini, în opoziție cu oblitterarea manuală. *Obliterare temporară* = oblitterare utilizată un timp limitat, în general, cu titlu comemorativ. [Correspondente: fr. *oblitération*, germ. *Entwertungssempel*, engl. *cancellation*]

OBLITERĂT, -Ă, *obliterați*, -te, adj. (< *oblitera*) (Despre mărci poștale) Anulat, ștampilat. [Correspondente: fr. *oblitéré*, germ. *gestempelt*, *gebraucht*, engl. *cancelled*, *used*]

ODONTOMETRU, *odontometre*, s.f. (< fr. *odonomètre*, germ. *Odontometer*). Mic instrument din metal, celuloid, material plastic sau carton, care servește la măsurarea dantelurii unei mărci poștale. [Correspondente: fr. *odonomètre*, germ. *Zähnmessmer*, *Odontometer*, engl. (perforation) *gauge*]

OFICIAL, -Ă, *oficiali*, -e, adj. (< lat. *officialis*, fr. *officiel*). (În expr.) *Marcă (poștală) oficială* = marcă (poștală) de serviciu. [Correspondente: fr. *officiel*, germ. *amtlich*, *offiziel*, engl. *official*]

OFSÊT s.n. (< fr. *offset*). Procedu de reproducere și de multiplicare a tipăriturilor cu ajutorul formelor de tipar plane din metal, la care hîrtia nu ajunge în contact cu clișeu metalic, ci cu un cilindru de cauciuc care preia imaginea de pe forma de tipar și o aplică pe hîrtie. *Hîrtie pentru offset* = hîrtie destinată tiparului plan pe mașini offset, avînd înclînarea cea mai bună, netezime și stabilitate dimensională. [Correspondente: fr. *offset*, germ. *Offset*, engl. *offset*]

OMÎS, -Ă, *omiși*, -e, adj. (< *omite* < lăt. *omittere* Lăsat la o parte, trecut cu vederea; neamintit. [Correspondente: fr. *omis*, germ. *versäumt*, engl. *omitted*, *missing*]

PARAFILATELÎE s.f. (< fr. *paraphilatélie*). Disciplină care cuprinde tot ceea ce se subordonează interesului filateliștilor (piese și documente poștale, scrisori prefilatelice, ștampile obișnuite sau speciale, indicații poștale de tipul „par avion“, „recomandat“ etc., francatură manuală sau mecanică, întreguri poștale, plicuri „prima zi“, ilustrate maxime, imprimate, mărci poștale clasice, semi-moderne și moderne, diferite sortimente de hîrtie sau de sisteme de imprimare, gravuri, viniete etc.). [Correspondente: fr. *paraphilatélie*, germ. *Paraphilatelie*, engl. *paraphilately*]

PARAOBLITERĂRE, *paraobliteration*). Anulare particulară, făcută în colifă, înainte de distrugerea mărcilor poștale. [Correspondente: fr. *paraobliteration*, germ. *Paraobliteration*, engl. *para cancellation*, *paraobliteration*]

PELÛR adj. (< fr. *pelure*). (În expr.) *Hîrtie pelur* =

hîrtie foarte subțire, sub 0,03 mm, puțin translucidă, transparentă, folosită pentru imprimarea unor mărci poștale. [Correspondente: fr. *pelure*, germ. *Pelur*, engl. *pelure*]

PERÊCHE, *perechi*, s.f. (< lat. *paric(u)la*). (În expr.) *Pereche de mărci (poștale)* = ansamblu constituit din două mărci poștale nedespărțite, în poziție alăturată, orizontal ori vertical, sau, la mărcile nedantelate, ca o garanție a caracterului de nedantelat, mai ales cînd acestea sînt mai rare. [Correspondente: fr. *paie*, germ. *Paar*, engl. *pair*, *couple*]

PERFORĂ vb. (< fr. *perforer*). Tranz. A străpunge, cu o mașină specială, mărcile poștale pentru a marca un monogram, o inscripție, un semn distinctiv etc. [Correspondente: fr. *perforer*, germ. *perforieren*, *durchbohren*, *lochen*, engl. *to perforate*, *to bore (through)*]

PERFORĂRE, *perforări*, s.f. (< *perfora* < fr. *perforer*). Găurire care, dacă nu este un defect, este rezultatul străpunerii executate, în corpul unei mărci poștale sau al unui timbru fiscal, de o administrație poștală sau de o casă de comerț. [Correspondente: fr. *piquage*, *perforation*, *perforage*, germ. *Lochung*, *Zähnung*, *Durchstich*, *Durchlochung*, engl. *perforation*]

PERFORAT, -Ă, *perforați*, -te, adj. (< *perfora*). (În expr.) *Marcă (poștală) perforată* = marcă poștală străpunsă, fie oficial, fie particular, cu diferite inițiale, monograme sau inscripții făcute cu autorizația administrației poștale (uneori, numai tolerate), pentru a evita înstrăinarea lor. [Correspondente: fr. *percé*, *piqué*, germ. *perforiert*, engl. *perforated*]

PIÊSĂ, *piese*, s.f. (< fr. *pièce*). (În expr.) *Piesă-cheie* = denumire dată unei mărci poștale sau multora care au cea mai mare valoare și, de asemenea, unor efecte poștale

care au diverse semne caracteristice (tip, margine de coală, ștampilă deosebită, hîrtie, culoare etc.), menite să ducă la rezolvarea unor teme, cum ar fi, de exemplu, tirajul, poziția în coală, formatul unei planșe, data de punere în circulație etc. *Piesă întreagă* = obiect de corespondență avînd putere de circulație și fiindu-i conservată, în stare perfectă, integritatea. [Correspondente: fr. *pièce*, germ. *Stück*, engl. *piece*, *part*]

PIGEONGRĂMĂ, *pigeongrame*, s.f. (< fr. *pigeongramme*). Obiect de corespondență transportat prin poșta porumbel voiajori. [Correspondente: fr. *pigeongramme*]

PLACHÊTĂ, *plachete*, s.f. (< fr. *plaque*). Medalie pătrată sau dreptunghiulară care, de obicei, are o singură față modelată cu desene, basoreliefuri sau inscripții și care se oferă, ca recompensă, la unele concursuri sportive, artistice, filatelice etc. [Correspondente: fr. *plaque*, germ. *Plakette*, engl. *plakette*, *gift-pack*]

PLÂNȘĂ, *planșe*, s.f. (< fr. *planche*). 1. Placă de metal sau de lemn în care sînt săpate desene sau inscripții; placă litografică. 2. Formă de tipar a unei coli imprimate pe piatră definitivă, după care se litografiază mărcile. 3. Ansamblu de clișee, în general, de aceeași valoare, pe care se tipăresc mărcile poștale în coli întregi. [Correspondente: fr. *planche*, germ. *Tafel*, engl. *plate*]

PLIC, *plicuri*, s.n. (< gr. *plikos*). Obiect confecționat din hîrtie împăturită în chip special și lipită pe trei părți, pentru a închide o scrisoare, un act, mărci poștale etc. și folosit, de obicei, pentru transportul

corespondenței; obiectul împreună cu scrisoarea, actul, mărcile poștale etc. pe care le conține. Există plicuri cu marca poștală fixă imprimată (întreguri poștale), precum și plicuri obișnuite, foloste pentru corespondență. *Plic prima zi* = plic pe care se aplică mărcile poștale ale unei emisiuni, se obliterează cu ștampila „prima zi” și se expediază prin poștă, în ziua punerii în circulație a emisiunii respective. De obicei, are imprimat un motiv grafic legat de emisiunea respectivă. [Correspondente: fr. *enveloppe*, germ. *Briefumschlag*, *Kuvert*, engl. *envelope*]

POLICOLOR s.n. (< *poli* + *color*). 1. Insușirea unui obiect de a fi policrom; policromie. 2. Procedeu tipografic pentru imprimarea imaginilor în culori. [Correspondente: fr. *polychrome*, germ. *Mehrfarbig*, engl. *multi-colored*]

POLICRÔM s.n. (< fr. *polychrome*). Policromie. [Correspondente: fr. *polychrome*, germ. *Mehrfarbig*, engl. *multicoloured*]

POLICROMIE, *policromii*, s.f. (< fr. *polychromie*). 1. Procedeu tipografic pentru imprimarea imaginilor de pe mărcile poștale, constând în folosirea mai multor culori; multicolor, pliticolor, policrom. 2. Reproducere în mai multe culori. [Correspondente: fr. *polychromie*, germ. *Mehrfarbig*, engl. *multicoloured*]

PORTO s.n. (< it. *porto*). 1. (În expr.) *Marcă (poștală)* *porto* = marcă poștală folosită pentru încasarea taxei poștale sau pentru completarea francării scrisorilor expediate nefrancate sau insuficient francate. 2. Taxă care se plătește pentru expedierea prin poștă a unei scrisori, a unui pachet, a unei sume de bani etc. [Correspondente: fr. *port affranchissement*, germ. *porto*, engl. *Postage*]

POȘTĂL, -Ă, *poștali*, -e, adj. (< fr. *postal*). Care aparține

poștei, privitor la poștă, folosit de poștă. *Marcă poștală* v. *marcă*. [Correspondente: fr. *postal*, germ. *Post...*, *postalsch*, engl. *postal*]

POȘTĂ, *poște*, s.f. (< rus. *pošta*). Instituție publică care asigură primirea, transportul și distribuirea scrisorilor, oficiale și particulare, telegramelor, mandatelor, coletelor etc.; local în care se află această instituție. [Correspondente: fr. *poste*, germ. *Post*, *Postbüro*, *Postamt*, engl. *post*]

PREFILATÉLIC, -Ă, *prefilatelic*, -ce, adj. (< *pre* + *filatelic*). (În expr.) *Epoca prefilatelică* = denumire dată perioadei premergătoare apariției mărcilor poștale. În țara noastră, această epocă se încheie la 22 iulie 1858, data punerii în circulație a primelor mărci poștale „cap de bour”. *Ștampilă prefilatelică* = ștampilă aplicată pe corespondență, documente etc., în epoca prefilatelică. [Correspondente: fr. *préphilatélique*, germ. *vorphilatelisch*, engl. *prephilatelic*]

PREOBLITERĂ vb. (< fr. *préoblitérer*). Tranz. A oblitera, manual sau mecanic, o marcă poștală, înainte de a fi pusă în circulație, păstrându-i-se puterea de francare, în anumite condiții (de exemplu Franța, S.U.A. etc.). [Correspondente: fr. *préoblitérer*, germ. *vorauswerten*, engl. *to precancel*]

PREOBLITERĂRE, *preobliterări*, s.f. (< *preoblitera*). Obliterare, manuală sau mecanică, a unei mărci poștale, care se execută prin aplicarea unui tipar prealabil, marca fiind pusă în circulație sub această formă. [Correspondente: fr. *préoblitération*, germ. *Vorauswertung*, engl. *precancellation*]

PREOBLITERĂT, -Ă, *preobliterăți*, -te, adj. (< *preoblitera*). (În expr.) *Marcă (poștală) preobliterată* = marcă poștală la care obliterarea se execută, mecanic sau manual, printr-un tipar prealabil, mar-

ca respectivă punându-se în circulație sub această formă. Mărcile românești preobliterate nu au putere de francare. [Correspondente: fr. *préoblitéré*, germ. *vorausentwertet*, engl. *precancels*]

PRIM, -Ă, *primi*, -e, adj. (< lat. *primus*, -a). (În expr.) *Prima zi* = calificare dată după anul 1950 obliterării temporare speciale, în prima zi a emisiunii. [Correspondente: fr. *premier jour*, germ. *erste Tag*, engl. *first day*]

PROVIZÓRIU, -IE, *provizorii*, adj. (< lat. *provisorius*, fr. *provisoire*). (În expr.) *Marcă poștală provizorie* = marcă poștală destinată francării corespondenței, în anumite perioade, în care poșta nu dispune de stocuri suficiente de mărci poștale curente sau pînă la apariția unei noi emisiuni uzuale. [Correspondente: fr. *provisoire*, germ. *provisorisch*, *Aushilfs...*, engl. *provisional*]

P.T.T. s.n. Siglă a administrației de stat care are în sarcină serviciile poștelor și telecomunicațiilor (telegrafele și telefoanele). În Republica Socialistă România, sigla este *P.T.T.R.*

PŪNTE, *punți*, s.f. (< lat. *pons*, -tis). Spațiu gol sau prevăzut cu un desen ori o cifră care desparte coala de mărcile poștale. [Correspondente: fr. *pont*, germ. *Zwischensteg*, *Brücke*, engl. *small bridge*]

PUBLICITĂTE, *publicități*, s.f. (< fr. *publicité*). Faptul de a face cunoscut un lucru publicului; difuzare de informații în public, caracterul a ceea ce este public. [Correspondente: fr. *publicité*, germ. *Werbung*, engl. *publicity*, *advertisement*]

RACÓRD, *racorduri*, s.n. (< fr. *raccord*). Legătură între două rulouri de hîrtie destinate imprimării la rotativă. În mod normal, coala imprimată pe acest racord trebuie să fie distrusă, el se întimplă în timpul în care coala intră în domeniul public. [Correspondente: fr. *racord*, germ. *Zwischensteg*, eng. *overlap*]

RĂMĂ, *rame*, s.f. (< rus. *rama*, germ. *Rahmen*). Chenar. [Correspondente: fr. *cadre*, germ. *Rahmen*, eng. *frame*]

RANVERSĂT, -Ă, *ranversaji*, -te, adj. (< fr. *renversé*). (În expr.) Supratipar ranversat v. supratipar. [Correspondente: fr. *renversé*, germ. *verkehrt*, *kopfstehend*, eng. *reversed*]

RAR, -Ă, *rari*, -e, adj. (< lat. *rarus*). Care este puțin numeros, care se găsește numai în puține locuri sau apare la intervale mai îndepărtate. [Correspondente: fr. *rare*, germ. *selten*, eng. *rare*, *scarce*]

RARITATE, *rarity*, s.f. (< lat. *rarity*, *atris*). Obiect care se întâlnește rar, puțin abundent; (prin extensiune) piesă excepțională, deosebit de valoroasă, care, în filatelie, nu are decît foarte puține paralele cu cota. [Correspondente: fr. *rareté*, germ. *Seltenheit*, eng. *rarity*, *scarcity*]

RĂZĂ, *raze*, s.f. (< lat. *radius*). Zonă de taxare. [Correspondente: fr. *rayon*, germ. *Strahl*, eng. *ray*, *beam*]

RĂSTURNĂT, -Ă, *răsturnaji*, -te, adj. (< răs- + *turna* (În expr.) Supratipar răsturnat v. supratipar.

RĂZBÓI, *războaie*, s.n. (< sl. *razboj*) (În expr.) *Hîrtie de război* = hîrtie de calitate inferioară (v. și *hîrtie cu scame*).

RECIPISĂ, *recipise*, s.f. (< fr. *récépissé*). Imprimat care servește ca dovadă sau ca adevărită oficială prin care se confirmă primirea unor acte, telegrame, recomandate, colete, bani etc., destinate a

fi expediate. [Correspondente: fr. *récépissé*, germ. *Rezepisse*, eng. *receipt*]

RECONSTITUI vb. (< fr. *reconstituer*). Tranz. A constitui din nou, a reface un lucru întreg; a recompune. [Correspondente: fr. *reconstituer*, germ. *wieder verbessern*, eng. *to reconstruct*]

RECONSTITUIT, -Ă, *reconstitui*. (În expr.) *Planșe reconstituite* = planșe care au fost constituite din nou, refăcute, recompuse. [Correspondente: fr. *planches reconstituées*, germ. *Plattenwiederherstellung*, eng. *reconstructed plates*, *plating*]

RECONSTITUIRE, *reconstituiri*, s.f. (< *reconstitui*). (În expr.) *Reconstituirea planșelor* = refacerea, recompunerea planșelor. [Correspondente: fr. *reconstitution de planches*, germ. *Plattenwiederherstellung*, eng. *reconstructed plates*, *plating*]

RECTO s.n. (< lat. *recto*, fr. *recto*). (În expr.) *Recto-verso* = defecțiune tehnică ce constă în imprimarea unei mărci poștale pe ambele fețe, fie cu același desen, fie cu desenul altei mărci poștale. [Correspondente: fr. *recto*, *au recto*, (impression) *recto-verso*, germ. *Vorderseite*, *vorder-und rückseitiger Aufdruck*, eng. *front*, *on front*, *printed both-sides*]

RE ENTRY. Expresie englezescă întrebuințată pentru a denumi gravura dublă desenului, în general parțială, pe o marcă poștală imprimată în heliogravură. Dedublarea rezultă din cea de-a doua aplicare a molettei tipografice pe planșă.

REGÍM, *regimuri*, s.n. (< fr. *régime*). Ansamblu de reguli la care sînt supuse expedierile în cadrul P.T.T. Se disting: *regimul interior*, *regimul internațional* și cîteva *regimuri speciale*. [Correspondente: fr. *régime*, germ. *Regime*, eng. *regime*]

REIMPRESIUNE, *reimpresiuni*, s.f. (< fr. *réimpression*). Denumire dată imprimării oficiale a unei mărci poștale, după retragerea din circulație

a emisiunii, folosindu-se clișeele emisiunii originale. Reimpresiunile sînt făcute cu aceleași instrumente care au fost utilizate la confecționarea pieselor originale, în mod cu totul excepțional, refăcîndu-se special planșele. Alături de reimpresiunile oficiale, există *reimpresiuni particulare*, realizate cu material original, și destinate, îndeosebi, comerțului filatelic. [Correspondente: fr. *réimpression*, germ. *Nachdruck*, eng. *re-impression reprint*]

RELIÉF, *reliefuri*, s.n. (< fr. *relief*). (În expr.) *Impresiune în relief* = impresiune executată cu trei dimensiuni, ieșit în afară dintr-un plan, proeminent. [Correspondente: fr. *en relief*, germ. *Hochdruck*, eng. *embossing*]

REPARĂT, -Ă, *reparați*, -te adj. (< *repara* < fr. *réparer*, lat. *reparare*). (Despre mărci poștale) Refăcut, readus în stare bună; îndreptat, corectat. [Correspondente: fr. *réparé*, germ. *ausgebessert*, *repariert*, eng. *repaired*]

REPARAȚIE, *reparații*, s.f. (< fr. *réparation*). Ansamblu de operații efectuate asupra unei mărci poștale defecte, pentru a o readuce în starea inițială; restaurare. [Correspondente: fr. *réparation*, germ. *Ausbesserung*, eng. *repair*]

REPERTÓRIU, *repertorii*, s.n. (< fr. *répertoire*, lat. *repertorium*). Caiet, registru în care sînt înscrise, în ordine alfabetică, date, titluri, nume, informații etc. în legătură cu mărcile poștale și cu emisiunile de mărci poștale pentru a putea fi ușor găsite. [Correspondente: fr. *répertoire*, germ. *Liste*, *Tabelle*, *Verzeichnis*, eng. *checklist*]

REPÓRT, (*reporturi*, s.n. (< fr. *report*). Transfer al unui desen de pe un instrument intermediar pe altul, în vederea realizării unității de im-

primare litografice; rezultat acestui transfer. (În expr.) *Bloc report v. bloc*. [Correspondente: fr. *report*, germ. *Übertrag*, engl. *carryforward-over*]

RETUR, *retururi*, s.n. (< fr. *retour*). Indicație pentru serviciul poștal, pe un plic sau pe un colet, arătând că obiectul trebuie înapoiat trimițătorului. [Correspondente: fr. *retour*, par *retour* (du courrier), germ. *Rücksendung*, *postwendend*, *umgehend*, engl. *return*, *by return of post*]

RETUȘ, *retușuri*, s.n. (< fr. *retouche*). Denumire dată operației de corectare, de îndreptare și de reimprospătare parțială a formelor de tipar (execută, de obicei, manual), prin refacerea detaliilor deficitare prin ștergere, radere, zgîriere (cu acul de gravat, cu diamant, cu șabăr ori cu acizi) sau prin completare ori prin adăugire de culoare (cu penița sau cu penelul). [Correspondente: fr. *retouche*, germ. *Nachbesserung*, engl. *retouched*]

ROTATIVĂ, *rotative*, s.f. (< fr. *rotatif*). Mașină pentru tipărirea ziarelor, publicațiilor, mărcilor poștale etc., care are forma de imprimare și suprafața de presiune cilindrice. [Correspondente: fr. *rotative* (*impression*) germ. *Walzendruck*, engl. *rotary*]

RULETĂ, *rulete* s.f. (< fr. *roulette*). 1. Instrument format dintr-o roțiță de metal cu margine dințată, care se folosește la desenarea unor tipare. 2. Prezentare a mărcilor poștale în lungul benzii rulate, în mod special a acelor care urmează să fie vândute prin mașinile distribuitoare. S-a dat numele de „ruleta 93” (roulette de 93) primelor mărci poștale preobliterate în Franța obținute printr-o obliterare în coli, realizată, în 1893, cu ajutorul unui instrument avînd forma unei roțițe. [Correspondente: fr. *roulette*, germ. *Rollenmarke*, engl. *coll of stamps*]

SAC, *saci*, s.m. (< fr. *sac*). (În expr.) *Sac poștal* = obiect confecționat din pînză, din hîrtie rezistentă,

din material plastic etc. și folosit pentru transportarea corespondenței. [Correspondente: fr. *sac poștal*, germ. *Briefkartenschluss*, engl. *mail-bag*]

SATINĂT, -Ă, *satinați*, -te, adj. (< fr. *satiné*). (În expr.) *Hîrtie satinată* = hîrtie care are aspectul lucios, mătăsos, ca satinul. [Correspondente: fr. *papier satiné*, germ. *satiniertes Papier*, engl. *glossy paper*]

SCĂMĂ, *scame*, s.f. (< lat. *squama*). (În expr.) *Hîrtie cu scame* = hîrtie de calitate inferioară a cărei pastă este alcătuită din mici fragmente de fibre textile, foarte scurte și subțiri, rezultate în cursul proceselor tehnologice din filaturi, și utilizată, în trecut, și pentru imprimarea mărcilor poștale, în lipsa hîrtiei de calitate superioară.

SCRISOARE, *scrisori*, s.f. (< *scris* + suf. -oare). Comunicare scrisă trimisă cuiva prin poștă. [Correspondente: fr. *lettre*, germ. *Brief*, *Schreiben*, engl. *letter*]

SCUTÎT, -Ă, *scutiți*, -te, adj. (< *scut* < lat. *scutum*). (În expr.) *Marcă (poștală) scutită* (sau *scutit de taxă poștală*) = marcă poștală utilizată pentru francarea unor trimiteri poștale pentru care s-a aprobat scutirea de plata taxelor aferente; marcă (poștală) gratuită. [Correspondente: fr. *gratuit*, germ. *frei*, *gratis*, *kostenlos*, engl. *free*]

SEC, **SEACĂ**, *seci*, adj. (< lat. *siccus*). (În expr.) *Timbru (sau sigiliu) sec* = urmă de ștampilă în relief, care se imprimă pe anumite acte sau documente cu o mașină specială, fără tuș. *Imprimare seacă* = imprimare făcută printr-o singură apăsare, fără tuș. [Correspondente: fr. *sec*, germ. *trocken*, engl. *dry*]

SEMIMODERN, -Ă, *semi-moderni*, -e, adj. (< semi + modern). Care se referă la mărcile poștale emise după cele clasice și înainte de cele moderne (limitele cronologice sînt variabile). [Correspondente: fr. *semi-moderne*, germ. *Halbmodern*, *semimodern*, engl. *semi-modern*]

SEMIOFICIAL, -Ă, *semioficiali*, -e, adj. (< fr. *semi-officiel*). Care se referă la însușirea unui ansamblu de mărci poștale emise de o autoritate din afara serviciului poștal, dar în condițiile și în timpul tolerate de acesta. [Correspondente: fr. *semi-officiel*, germ. *halbeffiziell*, *semioffiziel*, engl. *semi-official*]

SEMN, *semne*, s.n. (< lat. *signum*). Notă specifică, trăsătură distinctivă după care se recunoaște ceva; semnăment, indicator. [Correspondente: fr. *signe*, germ. *Zeichen*, *Kennzeichen*, *Merkmal*, engl. *sign*, *mark*]

SEMNICIFĂȚIE, *semnificații*, s.f. (< fr. *signification*, după *sema*). 1. Conținut semantic al unui cuvînt, înțeles, sens, accepție. 2. Importanță, însemnătate, valoare (a unui obiect). [Correspondente: fr. *signification*, germ. *Bedeutung*, engl. *significance*, *signification meaning*]

SEPARĂȚIE, *separații*, s.f. (< fr. *séparation*, lat. *separatio*). (În expr.) *Linie de separație* = linie de despărțire, de izolare, de departajare. [Correspondente: fr. *ligne de séparation*, germ. *Trennungslinie*, engl. *dividing (lines)*]

SERIE, *serii*, s.f. (< fr. *série*, lat. *series*). Ansamblu de mărci poștale de același tip sau avînd aceeași înfățișare. *Seria* nu trebuie confundată cu *emisiunea*. [Correspondente: fr. *série*, germ. *Serie*, engl. *series*]

SERVICIU, *servicii*, s. n. (< fr. *service*, *servitium*). (În expr.) *Marcă (poștală) de serviciu* = marcă poștală utilizată de instituțiile de stat pentru francarea corespondenței administrative (trimiteri poștale oficiale); marcă (poștală) oficială. [Correspondente: fr. *timbre de service*, germ. *Dienstmarke*, engl. *special service stamp*]

SİMILI, *simili*, s.f. (< fr. *simili*) Similigravură. [Correspondente: fr. *simili*]

SIMILIGRAVURĂ, *similigravuri*, s.f. (< fr. *similigravure*). 1. Procedeu tehnic de gravură foto prin care se obțin clișee pentru tipar înalt, împărțite în puncte; simili. 2. (Concretizat) Clișeu obținut prin acest procedeu. [Correspondente: fr. *similigravure*, germ. *Similigravur*, engl. *process engraving, half tone*]

SOCIETATE FILATELICĂ s.f. Asociație care grupează pe filateliști dintr-o țară, antrenându-i la dezbaterile problemelor privitoare la colecționarea de mărci poștale, la îndrumarea, studierea, stimularea membrilor ei, precum și la organizarea de reuniuni și de expoziții naționale și internaționale, schimb de experiență, publicarea de reviste etc. [Correspondente: fr. *société philatélique*, germ. *Briefmarken Sammlerverein*, engl. *Philatelic society*]

SPECIMEN, *specimene*, s.n. (< fr. *spécimen*). Exemplar, model, exemplu, eșantion care ilustrează un obiect, o marcă poștală etc. Specimenele sînt destinate asociațiilor filatelice care le expun în vitrine plasate în diferite puncte de vânzare pentru a le face cunoscute publicului. [Correspondente: fr. *spécimen*, germ. *Spezimen*, *Probe*, *Muster*, engl. *specimen*]

SUBȚIĂ vb. I (< lat. *subtiliare*) Tranz. A face să devină sau a deveni mai subțire. [Correspondente: fr. *amincir*, germ. *dünner machen*, *abflachen*, *verdünnen*, engl. *thinned*]

SUBȚIĂT, -Ă, *subțiafi*, -te, adj. (< *subția*). (Despre mărci poștale) Devenit subțire. [Correspondente: fr. *aminci*, germ. *verdünnt*, engl. *thinned*]

SUBȚIERE, *subțieri*, s.f. (< *subția*). Diminuare, mai mult sau mai puțin ușoară, în grosimea hîrtiei în unul sau mai multe locuri. O marcă poștală subțiată pierde mult din valoarea ei, această valoare fiind apreciată propor-

țional cu gradul de subțiere. *sement*, germ. *Verdünnung*, engl. *thin spot*]

SUPRATĂXĂ, *suprataxe*, s.f. (< *supra-* + *taxă*, după fr. *surtaxe*). Taxă suplimentară, benevolă sau obligatorie, adăugată taxei de bază, percepută de stat prin intermediul mărcilor poștale, a căror valoare nominală cuprinde, pe lângă valoarea corespunzătoare puterii de francare, un surplus, avînd diferite destinații. [Correspondente: fr. *surtaxe*, germ. *Zuschlag*, engl. *extra tax, sur-tax, supertax*]

SUPRATIPĂR, *supratipare*, s.n. (*supra-* + *tipar*). Desen, cifră, imagine, text tipărit în negru plin, mai rar în roșu, albastru, auriu sau alte culori, peste o marcă poștală, o coliță sau alt ansamblu filatelic, ulterior emisiunii sale, în scopul schimbării valorii inițial tipărită sau al marcării unui eveniment; surșarj. *Supratipar răsturnat* (sau *ranversat*) = supratipar care se află în poziție inversă celei normale. Mai există *supratipar dublu*, *supratipar parțial*, *supratipar deplasat* etc. [Correspondente: fr. *surcharge*, germ. *Hochdruck*, engl. *high printing*]

SURȘĂRJ, *surșarje*, s.n. (< fr. *surcharge*). Supratipar. [Correspondente: fr. *surcharge*, germ. *Hochdruck*, engl. *high printing*]

ȘABĂR, *șabere*, s.n. (germ. *Schaber*). Instrument în formă de creion ascuțit, plat, cu tăișul de diferite forme, prevăzut cu mîner de lemn, care ajută la răzuirea, de pe piatra litografică, a părților necorespunzătoare din desen; creion de răzuit. [Correspondente: fr. *poinçon*, germ. *Schaber*, engl. *pencil, stick*]

ȘARNIERĂ, *șarniere*, s.f. (< fr. *charnière*). Bucată mică de hîrtie gumată, folosită de filateliști pentru a fixa mărcile poștale în albume. O șarnieră de bună calitate, pusă cu grijă, nu trebuie să diminueze valoarea unei mărci poștale. [Correspondente: fr. *charnière*, germ. *Falz*, engl. *hinge*]

ȘTAMPILĂ vb. (< *stampila*). Tranz. A pune, a aplica o ștampilă. [Correspondente: fr. *oblitérer*, germ. *stempeln*, *abstempeln*, engl. *to cancel*]

ȘTAMPILĂRE, *ștampilări*, s.f. (< *ștampilă*). Punere, aplicare a unei ștampile pe un act, pe o marcă poștală, pe un timbru, pe o bandă etc., pentru a indica proveniența sau apartenența lui sau, în cazul mărcilor poștale, în scopul evitării reutilizării lor în dauna poștei. [Correspondente: fr. *oblitération*, germ. *Entwertungsstempel*, *Kontrollstempel*, engl. *cancellation*]

ȘTAMPILĂ, *ștampile*, s.f. (< fr. *estampille*, it. *stampiglia*). 1. Instrument format dintr-o placă de cauciuc, de lemn sau de metal, fixată pe un mîner, pe care sînt gravate un semn, o inscripție, o emblemă, o dată, numele unei localități etc. și care este folosit pentru ștampilarea unor acte, mărfuri, obiecte etc., iar, la oficiile poștale, pentru anularea mărcilor poștale aplicate pe scrisori, în scopul evitării reutilizării lor în dauna poștei. 2. Semn, inscripție sau emblemă care se aplică pe documente, pe mărfuri, pe mărcile poștale etc. [Correspondente: fr. *estampille*, *tampon*, germ. *Stempel*, *Kontrollstempel*, engl. *stamp*, *handstruck*, *rubber-stamped*]

ȘTAMPILOGRAFIE s.f. (< *ștampilă* + *grafie*). Disciplină care se ocupă cu colecționarea, studierea, prezentarea etc., după diverse criterii (științifice, cronologice, artistice etc.) a ștampilelor poștale; marcofilie. [Correspondente: fr. *marcophilie*, germ. *Stempelsammler*, engl. *postmark-collecting*]

ȘTRĂIF, *ștraifuri*, s.n. (< germ. *Streif*). Bandă. [Correspondente: fr. *bande*, germ. *Streifen*, *Band*, engl. *strip*, *band*]

TARÍF, *tarife*, s.n. (< fr. *tarif*). (În expr.) *Tarif poştal* = tabel normativ pe baza căruia se stabilesc preţurile ce se aplică trimiterilor poştale. *Tarife reduce* = ansamblul preţurilor de transport reduce în raport cu cele ale scrisorilor obişnuite, acordate unor obiecte de corespondenţă (imprimare, ziare, cataloage etc.). [Correspondente: fr. *tarif*, germ. *Tarif*, *Preisverzeichnis*, engl. *rate*, *tariff*]

TĂXĂ, *taxe*, s.f. (< fr. *taxe*). (În expr.) *Marcă (poştală) taxă de plată* = marcă poştală care se aplică de către oficiile poştale pe scrisorile francate incomplet şi care, în ţara noastră, a fost utilizată pînă în anul 1947. V. şi *porto*. [Correspondente: fr. *taxe*, germ. *Gebühr*, *Steuer*, engl. *fee*, *revenue*]

TELEGRĂFIC, -Ă, *telegrafic*, -ce, adj. (< fr. *télégraphique*). (În expr.) *Marcă (poştală) telegrafică* = marcă poştală emisă pentru perceperea taxelor telegrafice, utilizată, în ţara noastră, în perioada 1871—1874. [correspondente: fr. *télégraphique*, germ. *telegraphisch*, *drahtlich*, engl. *telegraphic*]

TEMĂTIC, -Ă, *tematici*, -ce, adj. (< fr. *thématique*). Care ţine de o temă, făcut pe anumite teme. *Colecţie tematică* = colecţie de mărci poştale care ţine seama exclusiv de ilustraţia mărcilor sau documentelor grupate în jurul unui subiect precis. [Correspondente: fr. *thématique*, germ. *thematisch*, engl. *thematic*]

TEMĂTICĂ, *tematici*, s.f. (< fr. *thématique*, germ. *Thematik*). Totalitatea temelor, tema esenţială sau tema dată a unei colecţii de mărci poştale, a unor întreguri poştale sau a unor ilustrate maxime. [Correspondente: fr. *thématique*, germ. *Thematik*, engl. *tematics*]

TÊTE-BÊCHE Expresie franţuzească, folosită în terminologia filatelică, exprimînd aşezarea mărcilor poştale, izolate în coală sau rînduri

întregi, în poziţie răsturnată faţă de cele precedente.

TIFDRUC, *tifdrucri*, s.n. (< germ. *Tiefdruck*). 1. Metodă de tipărire cu forme de tipar la care imaginea este realizată prin scobituri gravate. 2. Maşină de tipar cu care se imprimă după tifdru (1). [Correspondente: fr. *taille-douce*, germ. *Tiefdruck*, engl. *mezzotint*]

TIMBRĂ, vb. (fr. *timbrer*). Tranz. A franca (2) [Correspondente fr. *timbrer*, germ. *abstem peln*, *frankieren*, engl. *to stamp*]

TIMBRĂT, -Ă, *timbraţi*, -te, adj. (< *timbra*). Francat. [Correspondente: fr. *timbré*, germ. *abgestempelt*, engl. *stamped*]

TIMBRĂRE, *timbrări*, s.f. (< *timbra*). Francare. [Correspondente: fr. *timbrer*, germ. *abstempeln*, *frankieren*, engl. *to stamp*]

TÍMBRU, *timbre*, s.n. (< fr. *timbre*). Imprimat de dimensiuni mici, emis de stat sau de o instituţie special autorizată, care se lipeşte pe acte oficiale şi care reprezintă un impozit sau o taxă. [Correspondente: fr. *timbre*, germ. *Stempel*, engl. *stamp*]

TIP, *tipuri*, s.n. (< fr. *type*, lat. *typus*). Obiect care reprezintă modelul pe baza căruia se fabrică un ansamblu de mărci poştale; prototip. [Correspondente: fr. *type*, germ. *Typ(us)*, *Urbild*, engl. *type*, *sort*]

TÍPO, *tipo*, s.f. (< fr. *typo*) Tipografic. [Correspondente: fr. *typo*]

TIPOGRAFÍE, *tipografii*, s.f. (< gr. *typographia*, fr. *typographie*). 1. Întreprindere sau atelier în care se execută tipărirea de cărţi, de ziare, de mărci poştale, de cataloage etc.; imprimerie, tipo. 2. Artă meşteşug, procedeu de a tipări un text, o lucrare, o marcă poştală etc. [Correspondente: fr. *typographie*, germ. *Typographie*, *Buchdruckerei*, engl. *typography*, (art of) *printing*]

TIRÁJ, *tiraje*, s.n. (< fr. *tirage*). 1. Numărul de exemplare în care se tipăresc mărcile poştale 2. Acţi-

unea punerii sub presă a colilor de mărci poştale în vederea tipăririi lor; rezultatul acestei acţiuni. [Correspondente: fr. *tirage*, germ. *Auflage (ziffer)*, engl. *number (of copies) printed*]

TRANSFÉR, *transferuri*, s.n. (< fr. *transfert*). Transmitere a unui act, a unui drept etc. de la cineva către altcineva, acţiunea de a transfera; de-calcare. [Correspondente: fr. *transfert*, germ. *Versetzung*, *Transfer*, *Übertragung*, engl. *transference*, *transfer*]

TRIPTÍC, *tripticuri*, s.n. (< fr. *triptyque*). Ansamblu filatelic alcătuit din trei mărci poştale, grupate orizontal sau vertical. [Correspondente: fr. *triptyque*, germ. *Triptyk*, *Trip tik*, engl. *triptich*]

UNICOLÓR, -Ă, *unicolori*, -e, adj. (< fr. *unicolore*). Care are o singură culoare; uni. [Correspondente: fr. *unicolore*, germ. *einfarbig*, engl. *uni-coloured*]

UZÁJ, *uzaje*, s.f. (< fr. *usage*). Denumire dată totalităţii mărcilor poştale vîndute în permanenţă, prin Administraţia Poştelor, pentru a permite francarea normală a corespondenţei, în cadrul unui ansamblu tarifor, în opoziţie cu *mărcile poştale speciale*, cu sau fără suprataxă, care au numai o perioadă limitată de vînzare. [Correspondente: fr. *usage*, germ. *Abnutzung*, *Gebrauch*, engl. *usance*, *usage*]

UZÁT, -Ă, *uzaţi*, -te, adj. (< *uza* < fr. *user*). (În expr. *Marcă (poştală) uzată* = marcă poştală pe care a fost aplicată o ştampilă, are guma originală dispărută, integral sau parţial şi nu mai poate fi utilizată în trimiterile poştale. [Correspondente: fr. *usé*, germ. *gebraucht*, *abgenutzt*, engl. *used*, *worn*]

UZUÁL, -Ă, *uzuali*, -le, adj. (< fr. *usuel*, lat. *usualis*). (În expr.) *Marcă (poştală) uzu-*

ală (sau comună) = marcă poștală utilizată în mod curent pentru francarea corespondenței. Aceste mărci poștale sînt emise, de obicei, în tiraje nelimitate. [Correspondente: fr. *usuel*, *timbre d'usage courant*, germ. *Dauermarke*, engl. *definitive*]

VALIDITĂȚE, *validității*, s.f. (< fr. *validité*, lat. *validitas*, -*atis*) Calitatea unui act, a unui mandat, a unui document etc. de a fi valid. Durata validității unei mărci poștale este aceea în timpul căreia, ea își păstrează valoarea sa fiduciară. [Correspondente: fr. *validité*, germ. *Validität*, (*Rechts*) *Gültigkeit*, (*Arbeits*) *fähigkeit*, engl. *validity*]

VALOARE, *valori*, s.f. (< fr. *valeur*, lat. *valor*, -*is*). (În expr.) *Valoare facială* (sau *nominală*) = denumire dată valorii înscrise pe marca poștală și care corespunde cifrei notate pe respectiva marcă poștală, reprezentînd puterea de francare în cadrul tarifului poștal în vigoare. [Correspondente: fr. *valeur*, *valeur faciale*; germ. *Wert*, *Preis*, *Markenwert*; engl. *value*, *face value*, *denomination*]

VARIANTĂ, *variante*, s.f. (< fr. *variante*). Aspect (ușor) schimbat față de marca poștală tip și manifestat prin neconcordanțe, abateri, curiozități etc. de la forma mărcii poștale de bază. [Correspondente: fr. *variante*, germ. *Variante*, engl. *variant*]

VARIAT, -*ă*, *variați*, -*te*, adj. (< fr. *varié*). Care este divers sau care conține elemente diverse [Correspondente:

fr. *varié*, germ. *bunt*, *verschieden*, engl. *composite*]

VARIETATE, *varietăți*, s.f. (< fr. *variété*, lat. *varietas*, -*atis*). (În expr.) *Varietate filatelică* = caracteristică de desen sau de tehnică (diferențe de hîrtie, de nuanțe, de filigran, de dantelură, de desen, de tipar etc.), care apare la întregul tiraj sau numai la o parte din tirajul unei mărci poștale, prezentînd unele deosebiri față de marca poștală tip. [Correspondente: fr. *variété*, germ. *Abart*, engl. *variety*]

VĂRGĂȚ, -*ă*, *vărgați*, -*te*, adj. (< *vargă*). (În expr.) *Hîrtie vărgată* = hîrtie care prezintă, orizontal sau vertical, dungi provenite din procesul tehnologic de fabricație a pastei de hîrtie. [Correspondente: fr. *papier vergé*, germ. *geriffeltes Papier*, engl. *laid paper*]

VELINĂ adj. f. (< fr. *vélin*). (În expr.) *Hîrtie velină* = hîrtie de calitate foarte bună, de culoare albă, luminoasă, preparată dintr-o pastă fină de celuloză-sulfat înălbătită, bine înțeleată și satinată. [Correspondente: fr. *papier vélin*, germ. *Velin*, *Druckpergament*, engl. *wove paper*, *velum paper*]

VERITABIL, -*ă*, *veritabili*, -*e*, adj. (< fr. *véritable*). (Despre mărci poștale) Autentic, original. [Correspondente: fr. *véritable*, germ. *wahr*, *echt*, engl. *genuine*]

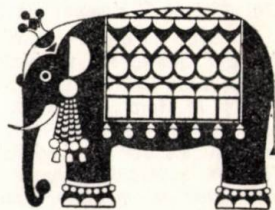
VÊRSO, *versuri*, s.n. (< fr. *verso*, lat. [*folio*] *verso*). Fața a doua a unei pagini, a unei mărci poștale, a unei ilustrate

etc.; dosul paginii, mărci poștale, ilustrate etc. *Inscripție pe verso* = inscripție pe reversul unei mărci poștale imprimate. *Recto-verso* v. *recto*. [Correspondente: fr. *verso*, germ. *Verso*, (*Blatt*) *Rückseite*, *Kehrseite*, engl. *verso*, *back*, *reverse*]

VINIETĂ, *viniete*, s.f. (< fr. *vignette*). 1. Ornament suplimentar adăugat unei mărci poștale, avînd, în principiu, aceleași dimensiuni cu marca la care este atașat și cu care formează corp comun, și purtînd diferite inscripții, desene, semne, etc., de obicei, legate de tematica emisiunii respective. 2. Etichetă adezivă avînd imprimat un desen. [Correspondente: fr. *vignette*, germ. *Klebeemarke*, engl. *stamp label*]

XILOGRAFIE, *xilografii*, s.f. (< fr. *xilographie*). Procedeu tipografic la care se folosesc clișee gravate în lemn; arta de a grava în lemn. 2. Clișeu tipografic gravat în lemn. [Correspondente: fr. *xilographie*, germ. *Xilographie*, *Holzschneidekunst*, *Holzschnitt*, engl. *xylography*, *wood carving*]

XILOGRAVURĂ, *xilogravuri*, s.f. (< fr. *xilogravure*). 1. Totalitatea procedurilor necesare producerii formei de tipar pentru xilografie; formă de tipar obținută printr-un astfel de procedeu. 2. Procedeu de gravură care constă din scăparea unui desen pe o placă de lemn și imprimarea lui pe hîrtie. 3. Artă de a grava în lemn. 4. Clișeu gravat în lemn. [Correspondente: fr. *xilogravure*, germ. *Xylogravur*, engl. *xylograph woodcut*]

MIXTIUNE

ÎN AFACERILE INTERNE

ALEXANDRU TEODORU

În anii adolescenței, fiecare își pune în trebarea ce profesie să îmbrățișeze. Și-și dă un răspuns, că n-are încotro. Cei mai mulți îl găsesc pe cel corect, corespunzător capacității și înclinărilor reale. Aceasta este marea categorie a fericitelor, a celor ce se realizează. Unii, însă, nu sînt născuți pentru a fi fericiti. Eu, de pildă, îmi pun tot felul de întrebări. Ajuns la o vîrstă care, delictat, se mai poate numi încă a maturității, mai caut răspuns la, ceea ce trebuia să fie clar de la „vîrsta întrebărilor”, cum zice un șlagăr.

Nu vreau să mă scuz. Ar fi tardiv și neeficient. Dar, o oarecare răspundere o are și fostul meu director din școala elementară. Cînd m-a întrebant în clasa a IV-a ce-aș vrea să mă fac, i-am spus — sigur de mine — că vreau să mă fac avocat, ca să apăr dreptatea. Directorul meu era un om cumsecade, serios, îi datorez mult. Dar cînd a auzit răspunsul meu, a zîmbit cu o ironie care nu a scăpat nici copilului de zece ani ce eram. Un zîmbet care m-a urmărit mulți ani. Așa că, la terminarea liceului, n-am urmat științele juridice, m-am îndreptat spre o profesie atît de banală, cît prefer să o trec sub tăcere.

Am făcut bine? Și da și nu. De avocat chiar nu eram bun. Aș fi fost un model de ratat. Dar ca cercetător, magistrat (de pildă, la Tribunalul Suprem), unde se cere cunoașterea perfectă a legilor și jurisprudențelor, studiul comparat al diverselor dispoziții legale în trecut și prezent, în diferite țări, asta da. Aici aș fi devenit un nume, o autoritate.

Și așa, în afară de filatelie, mai am un hobby. Studiarea problemelor juridice. (Eu nu sînt ca pictorașul ăla francez care scîrștia și la vioară, de scrie despre el în toate enciclopediile; n-am un singur hobby, ci mai multe, dar cu invidia e greu de luptat. Rudele, prietenii, cunoscuții știu și apreciază. Pînă acum nimeni nu mi-a făcut cadou măcar o marcă, oricît de prăpădită. Dar, cărți de drept, e plină biblioteca de cadouri, cît singur, mi-am cumpărat cam puține.

Dacă vă trebuie codul lui Hamurabi, al lui Justinian sau al lui Napoleon, n-aveți treabă: le găsiți la mine. Barem, pe al lui Napoleon îl am cu dedicație și autograf. Din păcate, nu al autorului, cît eram prea tînăr pe atunci.

Printre darurile primite se numără și o broșurică privind legi, dispoziții, ordonanțe etc. din diferite state ale Statelor Unite ale Americii. Introducerea la broșurică înformează cît, geloși pe fostul lor statut de independență, reprezentanții statelor ce constituie confederația numită S.U.A., s-au zbatut și, au obținut ca fiecare să-și aibă legile sale. Ce e legal într-un stat, e strict interzis în altul și, îngăduit parțial în al treilea. Dacă așa le place lor, de ce să ne supărăm noi? Am parcurs ultima ediție, apărută după 1970, și am căutat acele dispoziții în vigoare cu caracter de unicat. Care se găsesc adică numai în legiurile unui singur stat, de care celelalte state nici măcar nu s-au interesat.

Personal, sînt convins cît ele prezintă însă un interes major și e bine să le știe toată lumea. Am să dau cîteva exemple, în ordinea alfabetică a statelor și localităților respective (în materie de protocol, e bine să fii prudent).

În Alabama — e scris negru pe alb: „Dat fiind cît orice soț din Alabama este responsabil de conduita soției, el are dreptul să o bată, dar cu un băț nu mai gros decît degetul mare”. M-am întrebant, de ce tocmai degetul mare și nu — să zicem — ăl cu verigheta? M-am lămurit repede: degetul mare e cel care ne deosebește de toate celelalte mamifere, inclusiv cele mai evolute, maimuțele. Apropos, de animale. Localitatea Belvedere are o dispoziție care pare extrasă din filmul „Planeta Maimuțelor”: „Nici-un ciine nu poate intra într-un local public, fără stăpin la lesă”.

În California nu e voie să smulgi penele de pe gîștele vii (deși, citeodată, parcă te mușcă regretul cît unele gîșculițe de ale noastre nu au pene). Cei din Carolina inter-

zic strict, mersul pe acoperișul Parlamentului local. Înțeleaptă prevedere: ar putea, plimbărețul, să mai trezească din somn vreun parlamentar. În Connecticut (localitatea Devon) e interzis să mergi cu spatele, după apusul soarelui, în timp ce în Hartford nu poți traversa strada mergând în mîini (n-am găsit nici o precizare privind orele).

Nu mă pricep la economia americană dar, presupun că statul Kansas e specializat în creșterea animalelor, căci în localitatea Emporia, orice autoturism trebuie anunțat, din timp, de un pieton, pentru a se putea pune... caii la adăpost, iar în localitatea Newton, nu e voie să se mîne taurii pe stradă.

Simțul meu juridic a fost șocat de o prevedere din Maryland, pentru că incită la infracțiuni; dacă „e ilegal să ataci un tren de marfă cînd este pe șine”, înseamnă că nu ai altă soluție decît să-l faci în prealabil să deranjeze, și se mai poate avaria doamne fereste marfa pe care o furi.

În schimb, Oklahoma are o prevedere care, peste cîteva milenii, va putea deveni chiar umană (evoluția — dacă e să-l credem pe Darwin — făcîndu-se destul de lent): nu e voie să îmbeți pești. O ordonanță din Oregon (localitatea Hood River) a fost întocmită fără consultarea prealabilă a unui jurist, fapt care o face incompletă și, chiar inoperantă. De acord cu legiuitorii respectivi: „nimeni nu are voie să facă nici un fel de șmecherie fără permis legal”. Dar, nu se prevede cînd, cine și în ce condițiuni are calitatea să elibereze astfel de permise și nici dacă trebuie plătite taxe fixe sau proporționale.

Riverside este, sigur, unul din pionierii reclamei subtile, menite să creeze potențialului cumpărător, impresia că — de fapt — i se pune la dispoziție o informație de interes personal și nu că se încearcă să i se vire pe gît vreun produs fără căutare. Mai ales că, dispoziția se adresează, cu prioritate, celor tineri și celor entuziaști. Deci, luați aminte: „Este interzis sărutul celor care, în prealabil, nu s-au spălat pe buze cu apă dezinfectantă”.

Parcurgînd legile din Texas mă așteptam să găsesc niscăi dispoziții compatibile cu neprețuitul său renume („Ce, bă, crezi că ești în Texas?”). Nimic! Iată, ce găsesc: „Cînd două trenuri ajung simultan la o intersecție, ambele sînt obligate să stingă focul la locomotivă și, nici unul să nu plece înaintea celuilalt”. Să aibă, oare, în vedere această lege faptul că o țintă fixă e mai ușor de atins decît una mobilă?

Codul din Virginia are o prevedere etică valoroasă: „Este interzis oricărei persoane să folosească mita sau corupția...”

Aș sugera Consiliului Ziaristilor să trimită o telegramă de felicitare legiuitorilor din

Wisconsin, care au avut amabilitatea să recunoască superioritatea și caracterul deosebit al acestei profesii în bunul mers al societății. Idee în care a fost inclusă prevederea că: „pot merge pe șine numai feroviarii și gazetarii”.

Am lăsat la urmă New-York-ul. O fi el nou, dar tot York este. De aci, am spicuit două prevederi din domeniul care au făcut celebră această uriașă metropolă: afacerile și muzica (amintiți-vă lecțiile de la televiziunea de la Lincoln Centar ale lui Leonard Bernstein). O decizie a Tribunalului din New-York prevede (atenție, tovarăși de la I. T. B.): „Dacă un pasager cade dintr-un tren supraaglomerat, iar o rudă care vrea să-l ajute cade pe șine, compania de asigurări trebuie să-i plătească, acestuia din urmă, daune”.

Iubiții mei compatrioți, dacă treburile vă duc cumva prin acest oraș și trebuie să mergeți cu trenul, deschideți bine ochii: cade unul din tren și nu vă e rudă, nu săriți să-l ajutați; s-ar putea să muriți pe gratis. Mai bine, plimbați-vă pe jos prin localitatea Greene din statul New-York, la ora la care se dau concerte; legea vă autoriză să mincați alune pe stradă, numai în acest timp; și, nici măcar nu zice ce să faceți cu cojile...

Dar, să lăsăm gluma la o parte. Din 50 de state și nu știu cîte mii de localități, cu tot felul de legi, dispoziții, instrucțiuni, nu s-a găsit unul măcar, care să se ocupe — fie și în trecere — de pasiunea noastră comună: filatelia.

Mi-aș îngădui cîteva sugestii pe care le-aș supune, în mod cu totul și cu totul gratuit, parlamentelor, municipalităților, tribunalelor care au puterea să stabilească norme obligatorii.

Cred că, ar fi salutar dacă, oficiile poștale nu ar recunoaște ca valabilă francarea cu mărci lipite cu scotch mai lat de 2,23 mm, pentru a nu se împiedica citirea ștampilei poștale. De asemenea, nu ar trebui recunoscute mărcile la care — din greșeală sau cu bună știință — expeditorul a rupt un dînte, afară de cazul în care s-ar prezenta la oficiul poștal cu o derogare eliberată de decanul de vîrstă al stomatologilor din localitatea respectivă.

Cînd se ivește o dispută între doi filateliiști, cu privire la validitatea unei mărci, dreptatea să fie de partea celui care a cum-

părat lupa de la magazinul primarului sau al unui membru al Consiliului municipal; dacă ambii au același furnizor, departajarea să se facă acordind prioritatea după culoarea minerului, în ordinea dată de spectrul solar.

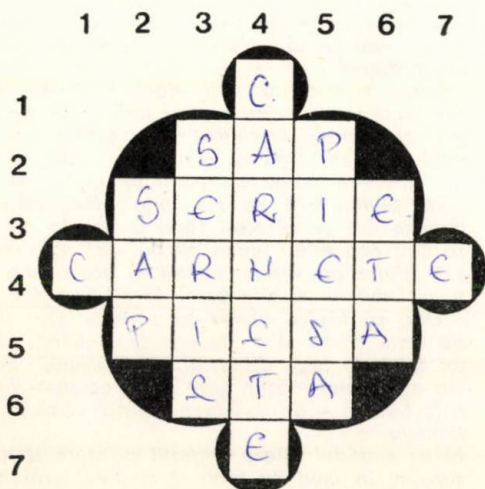
N-ar fi rău să se prevadă și recompune, nu numai interdicții. Astfel, posesorul unui timbru emis în secolul XVI, ar putea fi scutit de impozit pe un an, iar cei care au mărci și mai vechi, pe toată viața. Ar fi o încurajare pentru filateliștii adevărați și nici statul nu ar pierde.

Ar putea, deasemenea, fi autorizată vânzarea de timbre false, dar cu perceperea unei taxe, de cel mult 62% din prețul de catalog. Taxa — după reducerea impozitelor legale — ar reprezenta onorariul expertului care eliberează certificatul de autenticitate.

Stați o clipă. Să le spui oamenilor ce legi să facă la ei acasă? Asta nu se numește imixtiune în afacerile interne ale altora? Dacă vă puneți astfel de întrebări, înseamnă că nu ați citit cu atenție cele de mai sus. Știți, cu ziaristii. Ei sînt o categorie specială. Ziaristii — nu prăpădiți de reporterași de fapte diverse — comentatorii și editorialiștii vestiți pe toate meridianele pămîntului, ce fac toată ziua (și, mai ales, noaptea) decît să dea staturi altora, să dea lecții unora și altora?

Allo! „Filatelia”? Trimiteți-mi de urgență 4382 mărci pentru o scrisoare circulară, par avion, zona a V-a. Plătesc numerar, și dormiți liniștiți: nu mă amestec în afacerile interne ale altor state. Sînt gazetar și, aduc martori toți vecinii: sînt editorialistul gazetei de bloc.

R O M B

- 1) Oo sută! 2) Primele trei din șapte! 3) Toate valorile care formează o emisiune.
- 4) Clasă specială destinată mărcilor disponibile pentru schimb (pl.). 5) Alt nume (figurativ) pentru o marcă dintr-o serie. 6) Literă grecească. 7) Există.

Toma Michinici

FORMIDABIL BĂIAT

SIN ARION

Participă :
Tata
Mama și...
Gigel

TATA (*intrînd vesel*) : Bucură-te Sanda că avem un copil formidabil. Dacă ar fi posibil l-aș trece direct din clasa a 3-a în a 5-a.

MAMA : Exagerezi.

TATA : Nu eu. Așa mi-a spus diriginta. Aveți un băiat...

MAMA : Formidabil.

TATA : De unde știi ?

MAMA : Afirmația, îți aparține.

TATA : Da. Bine zici. Auzi ? Dă băiatul nostru niște răspunsuri spontane, nemaipomenite, la geografie, istorie, botanică (*brusc*) Ssst ! Vine Gigel. Nu-i spui nimic. Vreau să-l pun la încercare.

MAMA : Ai totuși îndoieli ?

TATA : Nu, dar vreau...

GIGEL (*intrînd*) : Bună ziua mămico, bună ziua tăticule. Am o foame de urs alb, din ținuturile Antartice.

MAMA : Spală-te pe miini, că masa te așteaptă.

GIGEL : Am plecat !

TATA : Ai să vezi numai cum îl trec, pe nesimțite, prin toate materiile.

MAMA : Prin citeva, că e greu.

TATA : Ai dreptate, Gigel e încă copil.

MAMA : Nu, nu. Greu pentru tine.

GIGEL (*vesel*) : Gata sint ! Avem supă, friptură și... Ce citești acolo, tăticule ?

TATA : Mă interesează cînd a domnit Decebal.

GIGEL : Îți spun eu. Între anii 87 și 106, era noastră... Mămico, mai dă-mi te rog o felie de piine.

MAMA : Poftim !

GIGEL : Mulțumesc ! Am uitat să vă spun, astăzi am avut la școală o lecție foarte interesantă, despre cosmos.

TATA : Cred că a fost foarte atractivă.

GIGEL : Eu am vorbit despre Iuri Gagarin — primul om care a părăsit planeta noastră.

TATA : Asta s-a întâmplat în anul...

GIGEL : La 12 aprilie 1961 — în urmă deci cu aproape 17 ani.

MAMA : Mănincă și prăjitura, că mă supăr.

GIGEL : Fac o mică pauză și măninc prăjitura... Miine vizităm cu tovarășa dirigintă o expoziție de sculptură și pictură. Ca sculptor mie îmi place foarte mult Brâncuși. Un astfel de artist trebuia să trăiască măcar 120 de ani.

TATA : (*repede*) : Și el cit a trăit ?

GIGEL : Stai să vedem. Dacă s-a născut în anul 1876 și a murit în anul 1957, a trăit 81 de ani. A lăsat niște lucrări...

TATA : Adică ?

GIGEL : Multe, Coloana infinită, Poarta sărutului, Masa tăcerii. Astea toate alături de picturile lui Grigorescu, Andreescu, Aman... Știi tăticule care sînt cele mai renumite picturi ale lui Theodor Aman ?

MAMA : (*incet*) Acum e acum.

TATA : Da... dar altceva vreau să te întreb, Gigele. Eu și mămica ta știm că ești un elev silitor, că te pregătești temeinic... vrem însă, și noi, să-ți cunoaștem sursele.

GIGEL : Adică, fața nevăzută a lunii ?

TATA : A lunii ? ...Bună glumă.

GIGEL : Foarte simplu tăticule. Am și eu metodele mele. Deschide dacă vrei ghiozdanul meu. Am acolo un carnet albastru.

TATA : L-am găsit. E clasorul cu timbre, pe care eu ți le cumpăr la fiecare chenzină.

GIGEL : Da tăticule și... îți mulțumesc. Timbrele. Asta-i sursa.

MAMA : Ce zici Sandule de fiul nostru ?

TATA : Că e formidabilă.

MAMA : Formidabil, vrei să spui.

TATA : Am spus bine. Formidabilă, ideea cu... timbrele !

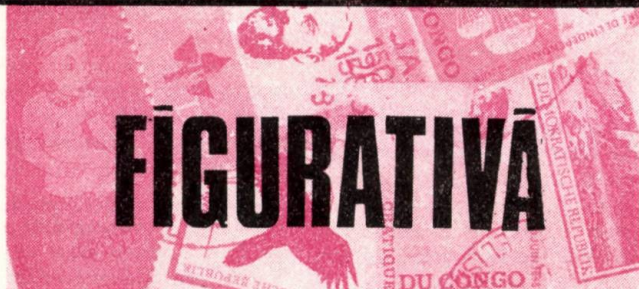
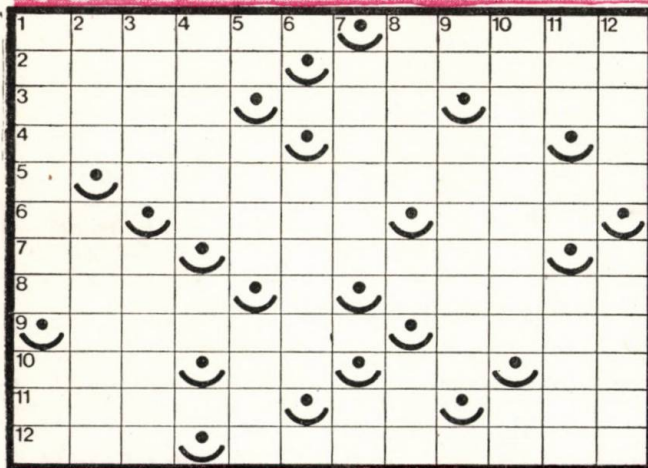
ȘTIȚI cite culori putem găsi pe mărci postale? Se vede că această întrebare l-a chinat mult pe un colecționar american care s-a apucat să le numere! A fost greu, dar el a precizat că numărul culorilor (inclusiv, desigur, toate nuanțele) totalizează 732. Numai culoarea albastru are 55 de nuanțe!

ȘTIȚI care este localitatea cu cea mai scurtă denumire, dotată cu o unitate de poștă? Este satul „Y” din Franța, aflat la o distanță de 30 km la sud de orașul St. Quentin.

MIREILLE MATHIEU, una dintre cîntărețele de muzică ușoară cele mai simpatizate de tineret, a avut cîntea de a apare — încă din viață — pe un document poștal.

Profilul ei a ilustrat o șampilă publicitară larg utilizată în R.F.G. pentru popularizarea loteriei televiziunii, din 1972.

REFLECȚII ale unui filozof necunoscut: Filateliștii sînt oameni care nu s-au lămurit pînă acum că mărcile se întrebuintează la francarea corespondenței.

FIGURATIVĂ

ORIZONTAL: 1) O greșeală... mult apreciată — A face o colecție. 2) Valori filatelice — Vitrină filatelice la purtător. 3) Vechi venit domnesc — Degradat în ultimul hal — Ultimele din colecție (v-o spun... personal!) 4) Familii de mărci gemene — Fac din marcă... MARCA! 5) Pri-lejuiesc emisiuni filatelice. 6) Cauc! — Vuit (reg.) — Marcă de motocicletă. 7) Termen folosit în descin-tece (reg.) — Impri-mați insuficient. 8) A-vînt sportiv — Bucăți, bucăți... 9) Luat cu treaba — Margine la mare. 10) Sportul min-ții — Cult! — Apare! — Cuib! 11) Eleni — Carte poștală (abr.) — Republica Socialistă România. 12) Locali-tate în apropiere de Zalău — Mîndria fie-cărui filatelist.

VERTICAL: 1) Numele de... familie al mai multor mărci — Abreviație pentru automobi-lele din Singapore. 2) Mărci căutate cu... luminarea aprinsă — Fard pentru frumusețea unor emisiuni. 3) Mersul trenurilor (pl.) — Ambalaj strict filatelic. 4) A fi înscris într-un cerc — Ba. 5) Valorile 3 și 4 din serie! — Personaj legendar — „Prima zi a emisiunii”. 6) Compus chimic. 7) Boala... filateliștilor (pl.) — Cele din clasor! 8) Un fel de... dicționar al mărcilor — Radu Florescu — Nuanțe de culoare. 9) De acord — Două degete... de împrumut pentru filateliști. 10) Lupa, penseta etc. (sing.) — Carte! 11) Abia au fost emise — Teu! — Flori de mai. 12) Sub cupola cercului (pl.) — Mărci.

Dicționar: IRAT, AUIT, NUP, PET, IEUS.

TOMA MICHINICI

ȘTIATI CĂ...

— Mecanotelia, este colecționarea și studiul impresiunilor făcute cu ajutorul mașinilor de francat.

— În anul 1936 poșta din Haiti a emis două mărci poștale cunoscute sub denumirea de „Cei trei Dumas”. Mărcile înfățișează în medalion portretele generalului Dumas și ale scriitorilor Al. Dumas tatăl și fiul.

Puțini filателиști știu că Al. Dumas tatăl, autorul celor „Treți mușchetari”, era mulatru originar din insula Haiti.

— Într-un orașel din Andaluzia, un spaniol a prezentat la ghișeul poștei locale o scrisoare de dimensiuni atât de mici, încât n-avea loc pentru a se aplica marca poștală. Funcționarul poștei a refuzat să o primească. Expeditorul s-a plîns tribunalului, care i-a dat dreptate întrucît Ad-ția poștelor a fixat limita maximă dar nu și una minimă pentru scrisori.

— A existat și un ministru hoț de mărci poștale? Această situație nu prea obișnuită s-a întîmplat în anul 1934 cu ministrul poștelor din Newfoundland (Terra Nova). Prins și arestat, el a mărturisit că în decurs de 14 ani, sustrăsesese din colecția muzeului Saint-John, mărcile de valoare.

— În Venezuela scrisorile de dragoste se bucură de un

regim special din partea poștei: ele sînt taxate numai cu $\frac{1}{2}$ din tariful normal, și pentru a putea fi ușor identificate ele sînt expediate în plicuri roșii.

— Începînd cu anul 1923 poșta franceză tipărește numai pentru titularii ministerelor și funcționarii superiori, o serie de colițe ale mărcilor emise, numite „Eseuri de lux”. Acestea, nu au putere circulatorie, totuși în cataloagele franceze sînt foarte bine cotate.

— Oficiul poștal care se află la cea mai mare înălțime din lume se găsește în satul Pharinjogot în munții Himalaia la 5000 m deasupra nivelului mării. În timpul iernii pentru transportul corespondenței depuse la oficiu pentru alte localități, poștașul folosește sacul ca o sanie, lunecă pe el la vale și astfel duce scrisorile în orașul cel mai apropiat.

— Seria de mărci poștale emise de Libia în anul 1956 pentru comemorarea a 100 ani de la moartea șeicului Sayed Mohamed Ali El Senoussi, întemeietorul sectei senusiste prezintă o greșală de tipar care de fapt nu este o eroare filatelice propriu-zisă. Șeicul a murit însă în anul 1859. Cum durata anului musulman este mai scurtă decît a anului din calendarul gregorian, (97 ani musulmani echivalează cu 100 ani gregoriani), pe măr-

cile emise, anul morții a fost indicat ca fiind 1859 în loc de 1856.

— Picturile murale înfățișate pe emisiunea din anul 1951 a R.F.G., prilejuită de împlinirea a 700 ani de la construirea catedralei Marienkirche din Lübeck, nu sînt în realitate decît abile falsuri. Faptul s-a observat abia după tipărirea emisiunii, cînd s-a constatat că picturile murale scoase la iveală de sub tencuieli cu prilejul restaurării catedralei, au fost executate de restauratori. Cum situația nu a fost cunoscută la data emiterii mărcilor poștale, se consideră că mărcile nu pot fi socotite erori filatelice propriu-zise.

— După o recentă statistică Venezuela și Nicaragua, ar putea fi considerate drept țările cu cele mai înaintate mijloace de transport pentru trimiterile poștale. Dacă am judeca după felul mărcilor pe care le emit, s-ar putea crede că în aceste țări toate trimiterile poștale se efectuează numai cu avionul întrucît din anul 1945 încoace, au fost emise aproape numai mărci de poștă aeriană.

— O inițiativă frumoasă a Consiliului Național al Cluburilor Grădinilor Publice din Statele Unite, a fost făcută cu prilejul emisiunii din anul 1958 a mărcii poștale pentru comemorarea centenarului nașterii vestitului horticultor ame-

rican Liberty Hyde Bailey.

Acesta, a trimis unui mare număr de filatelisti din toată lumea FDC-ul emis cu acest prilej, în care se afla un pliculeț cu semințe de flori, însoțită de o amabilă scrisoare, care invita să fie recoltate în grădina proprie.

— Executarea machetei medaliei Centenarului Mărcii Poștale Românești și a Poștei de Stat, a fost făcută pentru partea centrală de pe recto medaliei care reprezintă marca de 27 parale, după exemplarul prezentat la licitația „Corinphila” din Zürich 1958, suportul mărcii având un motiv de pe ușa din lemn de la minăstirea Tazlău, ctitoria Movileștilor, executat în sculptură în anul 1596 de „Cozma Maistru”.

Verso medaliei, reprezintă o ghirlandă luată după frizele aflătoare în colecția de lespezi și epistole de la biserica Stavropoleos din București. Ghirlanda este menită a ține locul frunzelor de laur, neuzitate în iconografia și arhitectura românească veche. Familia de caractere a inscripțiilor sînt extrase din lespezile și pisanile de la biserica „Dintr-un Lemn” Vilcea și de la biserica Stavropoleos din București. Intreaga lucrare, a fost executată de colectivul Kalerghi.

— Cele 17 500 000 000 buc. mărci tipărite de toate țările lumii pînă în anul 1973 ocupă o suprafață de circa 130 kmp, aproape cît suprafața ghețarului Tasman din Noua Zeelandă sau din suprafața

Lacului Maggiore (Europa), cîntăresc cca 1 200 000 kg, ocupă un volum de aproximativ 1 300 mc și se pot transporta în 120 vagoane acoperite de 10 000 kg.

— A gîndi și a face istorie, înseamnă a colecționa. —

Scrupulozitate poștală

O soră medicală din Bromsgrove (Anglia), prinsă la spital în timp ce încerca să fure cîteva medicamente necesare soțului bolnav, a hotărît într-un moment de disperare, să se sinucidă împreună cu bărbatul ei. Înainte de a trece la funestul gest, a scris o scrisoare unui unchi și a francat-o cu mărcile ce le avea la îndemînă, calculînd ca aceasta să ajungă la destinație după ce supradoza de medicamente luate își va fi făcut efectul. Datorită aprecierii funcționarului de la poștă care a interpretat că valoarea mărcilor aplicate, este mult mai mare ca obișnuită, scrisoarea a fost tratată ca fiind urgentă.

După ce a primit-o, unchiul candidatei la sinucidere, a anunțat imediat autoritățile din Bromsgrove. Poliția a pătruns cu forța în locuința celor doi, pe care i-a găsit în comă. Internați la spital, viața le-a fost salvată. Iată ce poate face scrupulozitatea poștală.

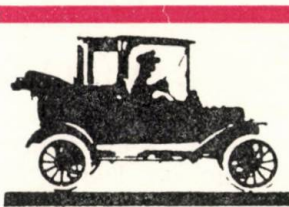
Recorduri

— 38 de ani..... Atît timp a trecut între momentul expeditiei și cel în care a ajuns

la destinație o scrisoare. Distanța parcursă: cca 400 m ceea ce înseamnă peste 10 m anual. Scrisoarea datată 14 Febr. 1939 a fost trimisă de unul din notarii din Siracusa (Italia) pe adresa procurorului din localitate, al cărui birou era la 400 m distanță.

Mijloace de locomoție...

— Serviciile poștale din India, beneficiază fără îndoială de toate mijloacele moderne necesare unei bune funcționări. S-a avut în vedere și tabloul geografic variat al țării: munții, jungle, întinse regiuni de deșert, zone greu ac-

cesibile în care nu există șosele sau căi ferate. Aici, corespondența se difuzează cu mijloace „tradiționale”. Astfel în junglele Assama, sînt folosiți elefanții, în nisipurile din Radjasthan, cămilele, iar pe cărările Himalaci, catîrii.

Factorii poștali, însărcinați să distribuie scrisorile, se vor deplasa de aici înainte cu ajutorul acestor mijloace de locomoție.

Faptul a fost anunțat încă din cursul anului 1976 de către Direcția Poștelor din ținuturile indiene sus menționate.

DE UNDE VIN NUMELE LUNILOR ANULUI ȘI ALE ZILELOR SĂPTĂMÎNII ?

DEM URMA

Este greu de admis că dintr-un almanah ca acesta, aflat în cel de-al doilea an de apariție (mulți înainte!), poate lipsi un articol cu tema din titlu. Cine nu este interesat să știe ce înseamnă *măsălar* și de unde vine acest cuvânt? — sau de ce decembrie este cea de-a 12-a lună a anului iar nu a 10-a, cum arată numele purtat ?

DE LA 10 LA 12 LUNI

Romanii s-au condus la început după un vechi an agrar, de 10 luni, calculat în funcție de ciclul lucrărilor agricole. Lunile aveau pur și simplu numere și prima era aceea numită astăzi martie, când începea munca pe ogoare. Lui Romulus (753—715 î.e.n.), primul rege, i se atribuie o mai bună organizare a anului și acordarea de nume de zei unor luni. Iată șirul lunilor de atunci :

1. *Martius* (31 de zile). Numele era al zeului războiului, al cărui nepot Romulus susținea că este, fiind el însuși o fire belicoasă.

2. *Aprilis* (30 de zile). Cel mai acreditat etimon al acestui cuvânt este verbul latin *aperire* „a deschide”. În această lună, pământul, viața, „se deschid” și începe primăvara, prin încolțirea semințelor și prin înmugurirea arborilor.

3. *Majus* (31 de zile). Era luna închinată zeului creșterii, care avea acest nume („*mensis Majus*”).

4. *Junius* (*Iunius*), 30 de zile. Zeița Juno (*Iunona*) era soția lui Jupiter, zeul zeilor.

5. *Quintilis*, de 31 de zile. De acum înainte lunile sînt denumite pur și simplu prin numărul lor de ordine.

6. *Sextilis*, de 30 de zile.

7. *September*, de 30 de zile.

8. *October*, de 31 de zile.

9. *November*, de 30 de zile.

10. *December*, de 30 de zile, ultima lună a anului.

Anul de acest tip avea deci numai 304 zile.

Nimic nu stă însă pe loc, se știe. *Omnis mutantur ...* (toate se schimbă) a scris Ovidiu și *Ta panta rhei* (totul curge) a scris Heraclit, cu mai bine de o jumătate de mileniu înainte. Se putea să nu se schimbe și sistemul vechi roman de împărțire a anului ?

Se admite că cel care a adăugat după December încă două luni a fost Numa Pompilius (715—672 î.e.n.), al doilea rege al Romei :

11. *Ianuarius*, lună consacrată lui Ianus, zeul cu două fețe, și

12. *Februarius*, luna cu care se încheie anul. A primit acest nume pentru că în a doua ei jumătate aveau loc ceremoniile *Februalia*, de purificare de păcatele săvîrșite în timpul anului (*februa* „purificare”).

Aceste ultime două luni însumau 50 de zile, dar romanii au adăugat 51 celor 304 dinainte, existînd la ei credința că numele impare sînt norocoase. Anul avea acum 355 de zile. Era un progres !

După asasinarea lui Caius Iulius Caesar (în anul 44 î.e.n.), consulul următor, Marcus Antonius, a decretat ca lunii Quintilis (a cincea) să-i fie dat numele gintei* predecesorului său. De atunci, această lună s-a numit *Iulius*.

Nu peste mult timp a apărut marele împărat Caius Iulius Caesar Octavianus Augustus, pe scurt *Augustus*, onorat după moarte ca un zeu. În anul 730 de la întemeierea Romei (deci în anul 753 — 730 = 23 î.e.n.), luna Sextilis (a șasea) a primit numele de *Augustus*. S-a ivit însă o mică încurcătură: această lună avea numai 30 de zile, pe când precedentă, *Iulius* (fostă *Quintilis*) avea 31. Dar era oare mai mare Cezar decât Augustus? Va fi fost la vremea lui, dar acum nu! Și atunci s-a hotărât ca „*mensis Augustus*” să aibă și ea 31 de zile. Cea în plus a fost împrumutată din „*mensis Februarius*”. Iată de ce lunile iulie și august, una după alta, au câte 31 de zile.

NUMELE POPULARE ALE LUNILOR ANULUI

Nu este locul a arăta aici transformările fonetice suferite de cuvintele latinești de mai înainte pentru a ajunge la forma lor din limba română. Credem că este mai util să amintim numele vechi, populare, ale lunilor anului, cu

* Când un roman avea trei nume, primul era ceea ce numim azi prenume, al doilea era numele gintei (familiei, tribului) iar al treilea era o poreclă, un supranume legat de om, de faptele lui etc. *Publicus Cornelius Tacitus* era „*Publius*, din familia *Cornelia*, tăcutul”, iar *Marcus Tullius Cicero* era „*Marcus*, din ginta *Tullia*, cel cu neg” (*cicero* = bob de năut, neg).

unele explicații. Sînt și luni care au mai multe nume.

Astfel :

1. *Ghenarie, ghenar, gerar, călindar, Ghenar(ie)* vine de la *Ianuarie* și poate forma *ghenarie* a fost anterioară. *Gerar*, de la gerurile mari din această lună. *Călindar* sau *cărindar*, pentru că în această lună începe anul calendaristic.

2. *Faur, făurar*. Din *Febr(u)arius*; într-un vechi calendar găsim explicația: „care ferecă și desferecă anul”(?)

3. *Mărțișor, germănar*. Primul nume vine evident de la numele obiceiului de a oferi „mărțișoare”; însuși acest cuvînt este legat de „*Martius*”. Cel de-al doilea este format din *germen* + *ar*.

4. *Prier*. Are ca etimon pe *Aprilis*, lună priincioasă semănăturilor.

5. *Florar, florer pretarin*. Este luna florilor.

6. *Cireșar*. Luna cînd se coc cireșele.

7. *Cuptor*. Este luna cea mai fierbinte a anului, caldă ca un cup-tor.

8. *Măsălar, Gustar, Agust, Aust*. *Măsălar* vine de la lat. *messis* „seceriș, recoltă”. *Gustar* este poate legat de gustul sau gustarea fructelor.

9. *Brumărel, vinicer*. Începe a se ivi bruma. *Vinicer* nu are explicație. (Începe să apară vinul?).

10. *Brumar*. Lună în care bruma este groasă.

11. *Răpciune*. Explicația (dintr-un vechi calendar) poate fi aceasta: frigul și umezeala produc asupra căilor respiratorii efecte oarecum asemănătoare cu cele ale răpciunii cabaline.

12. *Undrea, undrear, andrea*. În luna aceasta se coase și se încheie anul.

**BRUMAR, FLORAR, GERMĂNAR
și MĂSĂLAR la noi — BRUMA-
IRE, FLOREAL, GERMINAL și
MESSIDOR în Franța (1793)**

Este extrem de interesant de remarcat faptul că imaginația de care a dat dovadă poporul român „inventînd” lunilor nume sugerate de unele din caracteristicile lor a avut pereche în istoria mondială a calendarului. Prin ce misterioasă coincidență revoluționarii din Occident au rebotezat lunile anului cu nume egale sau asemănătoare cu cele inventate de multă vreme de poporul nostru?

Lucrul s-a întîmplat în timpul Revoluției burgheze franceze. În acea vreme — și anume, la 24 noiembrie 1793 — Convenția națională a adoptat *calendarul republican*, un nou sistem de împărțire a timpului. Anul începea la echinocțiul de toamnă, adică la 22 septembrie, și era divizat în 12 luni de câte 30 de zile. Cele 5 zile complementare erau dedicate celebrării sărbătorilor republicane. Lunile nu mai cuprindeau săptămîni, ci „dizaines”, decade, grupuri de câte 10 zile.

Primele luni erau cele de toamnă, după care urmau cele de iarnă:

Toamna

vendémiaire, culesul viilor
(începea la 22 septembrie)
brumaire (luna negurilor)
frimaire (luna chiciurii)

Iarna

nivôse (luna zăpezilor)
pluviôse (luna ploilor)
ventôse (luna vînturilor)

Correspondența cu denumirile „clasice este ușor de găsit.

Lunile următoare aveau denumirile de mai jos:

Primăvara

germinal (luna germinării)
floréal (luna florilor)
prairial (luna finețelor)

Vara

messidor (luna secerișului,
a recoltei)
thermidor (luna căldurii)
fructidor (luna fructelor).

Punînd alături aceste denumiri de cele date aceluiași luni de poporul român, cu mult timp înainte, asemănările și identitățile sînt izbitoare.

În Franța, de la data adoptării calendarului republican se utilizau numai aceste denumiri. Iată cîteva pasaje dintr-o istorie a Franței (A. Mallet): „În 1794, de la 22 prairial la 9 thermidor, Robespierre a făcut să se taie 1 376 de capete” ... „Era în timpul cumplitei Terori” ... „A doua zi, la 10 thermidor, a fost ghilotinat însuși Robespierre, incoruptibilul” ... „Trecuseră mai puțin de patru luni de cînd Danton fusese decapitat datorită influenței incoruptibilului”. Datele de mai sus corespund cu următoarele, în ordine: 10 iunie, 27 iulie, 28 iulie.

**DUMINICĂ, LUNI, MARȚI ȘI
CELELALTE ZILE**

Între o zi și o lună — intervale de timp prea mult deosebite între ele — omul a simțit nevoia să intercaleze altele care să răspundă necesităților vieții. Într-o vreme foarte îndepărtată, egiptenii divizau anul în 36 de grupuri de câte 10 zile fiecare, completate cu binecunoscutele 5 zile restante. Aceasta a fost originea împărțirii timpului în decade, preluată peste milenii de calendarul republican francez din 1793.

Romanii au adoptat pînă la o vreme diviziuni mai scurte, de numai 8 zile, ceea ce explică denumirea de „octade”. La vechii evrei apare o diviziune și mai mică, de 7 zile, inspirată probabil de durata celor patru faze ale ciclului lunar: lună nouă — pătrarul I; lună plină — pătrarul II etc. Aceasta este originea săptămînii, unitatea de măsură convențională, fără suport astronomic, deoarece nici fazele Lunii nu sînt de 7 zile și nici durata de revoluție a Lunii în jurul Pămîntului nu este exact de $4 \times 7 = 28$ zile.

Împărțirea în săptămîni nu se încadrează nici în sistemul lunilor (doar cînd februarie are 28 de zile) și nici în sistemul anului (365 sau 366 nu se împart exact cu 7). Totuși, ea s-a dovedit practică, avantajoasă, din multe puncte de vedere, astfel că a fost adoptată de romani (oameni foarte practici!) și apoi de creștini.

Din considerații religioase, însușite și de creștini, ziua a 7-a a fost consacrată odihnei, devenind sărbătoare. La evrei se numea *Sabbat*, adică „repaus”. Conform Bibliei, „Domnul a creat lumea în șase zile, iar în a șaptea s-a odihnit”. Tîrziu, denumirea a fost preluată de romani: *dies Sabbati* sau *Sabbati dies*, odată cu perioada numită „săptămînă” (lat. *septimana* = lucru legat de numărul 7).

Înainte de aceasta, romanii dedicau prima zi a săptămînii planetei Saturn, care ar fi dominat-o, influențînd-o. Prima oră a zilei următoare ar fi fost dominată de Soare și deci trebuia să-i poarte numele, iar prima oră a celei de-a treia zile, de Lună. Urma în continuare ziua planetelor Marte, Mercur, Iupiter și Venus — ultima.

Așadar, șirul zilelor săptămînii era următorul, la romani:

1. dies Saturni (denumită mai tîrziu „dies Sabbati”)
2. dies Solis
3. dies Lunae
4. dies Martis
5. dies Mercurii
6. dies Jovis
7. dies Veneris.

Preluînd de la sistemul calendaristic ebraic săptămîna de 7 zile, creștinii au considerat că *dies Saturni* (*dies Sabbati*) este ultima ei zi, iar nu prima, ca la romani. În acest fel, săptămîna creștină a început tot cu o zi de repaus, dar alta decît la evrei și anume următoarea. Ziua de repaus, *dies Solis*, a primit numele de *dies Domini* sau *dies Dominicus* („ziua stăpînului, a domnului”) și cu ea începea săptămîna.

A rezultat de aici următorul șir a zilelor săptămînii:

1. dies Domini sau dies Dominicus (duminică)
2. dies Lunae (luni)
3. dies Martis (marți)
4. dies Mercurii (miercuri)
5. dies Jovis (joi)
6. dies Veneris (vineri)
7. dies Saturni, apoi dies Sabbati (sîmbătă)

Prin urmare, zilele 1—6 au denumiri de origine romană, iar a șaptea, de origine ebraică.

În calendarul popoarelor de limbă romană s-au păstrat, desigur transformate, denumirile inițiale, cum se vede mai jos:

<i>Italia</i>	<i>Franța</i>
---------------	---------------

1. domenica	dimanche
2. lunedì	lundi
3. martedì	mardi
4. mercoledì	mercredi
5. giovedì	jeudi
6. venerdì	vendredi
7. sabato	samedi

Spania

domingo
lunes
martes
miercoles
jueves
viernes
sabado

Portugalia

domingo
segunda-feira
terça-feira
quarta-feira
quinta-feira
sexta-feira
sabado.

Se vede îndată că unele din aceste denumiri provin din inversări. De exemplu *luned* (it.) provine din *lunae dies*, iar *samedi* (fr.) din *sabbati dies*. Este curios cazul limbii portugheze, care a mers pe o altă cale. Acel *feira* (lat. *feria*) înseamnă „ziua săptămânii” și trebuia deci ca zilele să fie numerotate. La fel în limba rusă, unele zile ale săptămânii sînt numerotate: *piatnița* (vineri) este ziua a cincea.

La englezi, sistemul de denumire a zilelor săptămânii descinde din cel roman, cu referiri la mitologia anglosaxonă :

1. Sunday — ziua Soarelui
2. Monday — ziua Lunii
3. Tuesday — ziua zeului Tiuz (Tyr) al războiului
4. Wednesday — ziua lui Woden, zeul principal
5. Thursday — ziua lui Thor, zeul furtunilor, al tunetelor
6. Friday — ziua zeiței Frigg a iubirii
7. Saturday — ziua zeiței Seater.

În calendarul german zilele au denumiri de cele mai multe ori asemănătoare, mitologia anglo-saxonă fiind o varietate a celei germanice.

Avem astfel :

1. Sonntag — ziua Soarelui
2. Montag — ziua Lunii
3. Dienstag — ziua lui Things (Tiuz, Tyr), zeul războiului
4. Mittwoch — mijlocul săptămânii

5. Donnerstag — ziua lui Donar (Thor), zeul furtunii, al tunetelor

6. Freitag — ziua zeiței Frija (Frigg) a iubirii

7. Sonnabend — ajunul (zilei) Soarelui.

La greci, ca și la portughezi și ruși, zilele săptămânii au de cele mai multe ori numere drept nume : *Kiriak* (ziua Domnului), *Devtêra* (a doua), *Triti* (a treia), *Tetârti* (a patra), *Pêmpti* (a cincea), *Paraskevi* (pregătire) și *Sabbaton* (sîmbătă). Notăm că din vechiul cuvînt elin *Paraskeuê* a venit în limba română antroponimul *Paraschiva*, prin filieră slavă. Este un cuvînt sinonim, în ultimă instanță, cu *Venera* și *Afrodita*. Sf. Vineri din basmele populare este deci Sf. Paraschiva.

*

În încheiere, cîteva observații. Ne putem mira de faptul că germanii nu au dat zilei de miercuri numele lui *Wotan* (Odin), al zeului care personifica, în mitologia germano-scandinavă, principiul tuturor lucrurilor. La anglo-saxoni acest zeu se numea *Woden* și i s-a consacrat o zi, cum s-a arătat. Vrem apoi să subliniem faptul că în unele lucrări se dă cîte o explicație greșită. De exemplu, *Dienstag* ar fi „ziua serviciului” (*Dienst* „serviciu”), iar *Freitag* „ziua libertății” (*frei* „liber”). De fapt, primul din aceste nume derivă de la cel al zeului *Things*, iar al doilea din cel al zeiței *Frija* (*Frigg* la scandinavi). Să ne gîndim puțin : cum puteau popoarele germanice consacra, acum peste un mileniu și jumătate, nume ca „serviciu” și „libertate” unor zile ale săptămânii ? Se știe doar că în acest domeniu au urmat modele onomastice romane.

ROMPRESFILATELIA

BUCUREȘTI, 64—66 CALEA GRIVIȚEI

Oficiul poștal 12

MAGAZINELE ȘI GHIȘEELE FILATELICE

comercializează :

- mărci poștale românești clasice și moderne
- mărci poștale străine clasice și moderne
- colecții de mărci poștale românești și străine
- plicuri filatelice cu mărci românești și străine, cu premii
- clasoare filatelice
- ilustrate maxime
- plicuri „prima zi a emisiunii” românești
- cataloage filatelice
- accesorii filatelice

Consultând
BULETINELE INFORMATIVE
și
Listele de stoc

afișate la magazinele filatelice și ghișeele filatelice de pe lângă oficiile P.T.T.R., vă puteți informa cu privire la mărcile poștale și accesorii filatelice pe care le puteți procura.

ANUL FILATELIC 1977

**ANGELA MITRICĂ
MIRCEA STOIAN**

IN ȚARĂ :

Anul filatelic românesc 1977 a însemnat, din punct de vedere editorial, apariția a 19 emisiuni filatelice. Trebuie să remarcăm în mod deosebit conținutul de idei al planului tematic realizat de Direcția Generală a Poștelor și Telecomunicațiilor, sub directă îndrumare a tov. Director general adjunct, dr. Virgil Schiopârlan. Temele abordate sînt legate de trecutul istoric al poporului român, de arta și cultura sa, de problemele actuale ale activității interne și externe, de faună și floră, sport etc.

Un loc deosebit l-a ocupat aniversarea centrală a anului, sărbătorirea a 100 de ani de la cucerirea Independenței de Stat a României, căreia i-a fost dedicată o serie formată din șase valori, o coliță danteletă și una nedantelată.

În ordinea datelor de punere în circulație, emisiunile filatelice ale anului 1977 au fost :

1. Reproduseri de artă — Nicolae Grigorescu, emisiune formată din șase valori, cu un tiraj de 250 000 serii, în încadramentul Danei Grigoriu.

2. Stația de telecomunicații Cheia, formată dintr-o singură valoare, tiraj 1 000 000, în realizarea artistică tot a Danei Grigoriu.

3. Aviație-planoare, avînd șase valori, cu un tiraj de 200 000 serii, machetate de Vladimir Stoianov.

4. Animale ocrotite în România, cu șase valori de păsări și animale, într-un tiraj de 250 000 serii, machetator F. Ivănuș.

5. Colaborarea cultural-economică intereuropeană, emisiune formată din două valori, editată în coli de patru bucați pentru fiecare valoare. Tirajul emisiunii este de 220 000 de blocuri, încadrament grafic Dana Grigoriu.

6. Centenarul Independenței de Stat a României. Emisiunea reunește reproducerea mai multor tablouri ale unor pictori cunoscuți, înfățișînd aspecte din războiul pentru independență. Tirajul pentru cele șase valori este de 250 000 serii, colița dantelată 150 000, numerotată în negru iar colița nedantelată 80 000, numerotată în roșu. Încadramentul celor șase valori aparține Aidei Constantinescu, iar realizarea colițelor, Rodică Coteanu.

7. Aniversări, cu patru valori, dedicate lui Petru Rareș, Luptelor de la Mărășești, lui I. L. Caragiale și Celei de-a 23-a Conferință internațională de Cruce Roșie. Tirajul emisiunii este de 200 000 serii, machetator Rodica Coteanu și Ion Untch.

8. Conferința pentru securitate și cooperare în Europa, eveniment major

în viața politică a Europei căruia i-au fost dedicate două colițe, dantelată și nedantelată, în machetarea lui Aurel Popescu. Tirajul coliței dantelate este de 150 000 iar al celei nedantelate de 38 500.

9. Uzuale, valoarea de 20 lei, cu un tiraj de 1 000 000, în machetarea Aidei Constantinescu.

10. Centenarul mărcii poștale San-Marino, emisiune formată dintr-o singură valoare, machetată de Rodica Coteanu, după un diapozitiv trimis de Administrația poștală din San-Marino, cu un tiraj de 400 000.

11. Steme județe partea a II-a, 25 valori, 24 fiind steme de județe, a 25-a valoare reprezentând embleme Poștei Române. Emisiunea a fost realizată de regretatul machetator Ion Dumitrana. Tirajul este de 1 000 000.

12. Uzuale, valoarea de 30 lei, tiraj 500 000, machetator Aida Constantinescu.

13. Sport, emisiune dedicată gimnasticii, formată din șase valori, cu un tiraj de 200 000, machetator Aurel Popescu.

14. Călușarii, șase valori redând aspecte din vechiul dans, cu un tiraj de 200 000, o coliță dantelată cu un tiraj de 150 000, machetator Eugen Palade.

15. Navigația Europeană pe Dunăre, formată din șapte valori, cu un tiraj de 250 000, o coliță dantelată cu un tiraj de 150 000 și o coliță nedantelată cu un tiraj de 38 500, machetatori Cristina și Vasile Carnabatu și Bucur Constantin.

16. Ziua mărcii, emisiune de tradiție pentru filatelia românească, pusă ca deobicei în circulație la 15 noembrie, are ca temă poșta de campanie din timpul războiului de independență. Tirajul emisiunii este de 150 000. Machetator, Rodica Coteanu.

17. 30 ani de la proclamarea Republicii, emisiune care dedică eveni-

mentului trei valori, într-un tiraj de 250 000, machetate de Rodica Coteanu.

Paralel cu apariția emisiunilor filatelice, care au reușit să satisfacă exigențele colecționarilor de timbre prin varietatea temelor și maniera grafică diversă (explicată prin folosirea machetatorilor cu experiență cât și a celor tineri) s-au editat foarte multe întreguri poștale deosebit de variate din punct de vedere tematic. Este de remarcat progresul vizibil pe care îl înregistrează în ultima vreme editarea de întreguri poștale, aceasta paralel cu creșterea numărului colecționarilor de întreguri.

Dintre întregurile poștale ale anului amintim pe cele dedicate Centenarului Independenței de Stat a României (plicuri, cărți poștale semiilustrate val. 30 bani, cărți poștale ilustrate val. 1,90 lei). Luptele de la Mărășești, Recensămîntul populației, Jocurile sportive mondiale ale surzilor, Campionatul mondial de handbal pentru junioare, cele dedicate unor personalități precum: I. D. Goleșcu, I. L. Caragiale, I. H. Rădulescu, Petru Rareș sau ocazionate de diverse expoziții filatelice interne și internaționale.

PESTE HOTARE

Pe plan mondial observăm creșterea numărului emisiunilor filatelice precum și tratarea diferitelor teme specifice țărilor respective, paralel cu tratarea unor teme de interes general. Înregistrăm de asemenea tratarea aceleiași teme de către un grup de țări interesate în problema respectivă, adeseori cu același desen. Din această categorie putem aminti: Finlanda, Islanda, Danemarca cu emisiunea „Colaborarea între țările nordice, protecția mediului înconjurător”.

Gambia, Maurice, Camerun, Coasta de Fildeș, Niger, Nigeria, Ghana au emis mărci dedicate celui de-al 2-lea

Festival de artă neagră. Prin aceste emisiuni consemnăm de fapt aportul pe care îl aduce filatelia la întărirea prieteniei și colaborării între stat.

Sărbătorirea a 400 de ani de la nașterea pictorului P.P. Rubens a prilejuit apariția unor emisiuni filatelice în mai multe țări, ca : Malta, Monaco, U.R.S.S., Belgia.

Remarcăm apariția în China a unei serii formate din trei valori dedicată „Centenarului Independenței de Stat a României” și a unei serii formate din două valori, dedicată aceluiași eveniment, apărută în San Marino.

Preocupările administrațiilor poștale s-au mai îndreptat și spre diverse evenimente interne și internaționale, floră și faună, artă și sport.

Interesante emisiuni de floră și faună au apărut în Gibraltar, Jamaica, Lesotho, Cuba, Liberia, Mauritania, Iugoslavia.

Anul filatelic 1977 a însemnat un an bogat atât pe plan intern cât și pe plan internațional. Filatelia prin mijloacele sale proprii de exprimare aduce partea sa de contribuție la cunoașterea istoriei, artei, culturii, vieții social-economice a diferitelor popoare.

MOZAIC FILATELIC

CARANTINA POȘTALĂ

Molimele de ciumă și holeră au pustiit, veac după veac, continentul nostru. Aduse de cele mai multe ori din Orient de vreun călător sau vreo corabie, ele izbucneau pe neașteptate și — întinzându-se năpraznic — lăsau în urma lor numai jale și prăpăd.

De multe ori, molima fusese ascunsă în vreun balot de mărfuri sau într-o scrisoare contaminată de un bolnav. Încă din secolul XIV au început a fi dezinfectate scrisorile ce soseau din regiuni suspecte de infecție. Pe măsura evoluării științei medicale s-a recurs — pe rînd — la muierea în soluții dezinfectante, la afumarea cu praf de pușcă sau cu vapori de oțet și la felurite alte mijloace de purificare.

Mai târziu, în secolele XVII și XVIII, s-a recurs la dezinfectarea scrisorilor prin căldură, în cuptoare speciale. Deși aceste măsuri nu au putut asigura o pavază sigură împotriva molimelor, ele au constituit armele prin care omenirea a căutat să se apere, pe măsura cunoștințelor sale la epoca respectivă.

Această pagină de istorie prezintă un interes direct pentru filателиști, dat fiind că trecerea prin carantină era atestată prin aplicarea unei ștampile speciale, dovadă că scrisoarea respectivă fusese „curățată”.

De regulă scrisorile erau deschise pentru a fi purificate (prin vapori, stropire sau căldură) și pe dinăuntru. În astfel de cazuri, ștampila sanitară atesta, „Curățat pe dinafară și pe dinăuntru”.

La scrisorile oficiale, supuse secretului, purificarea se făcea numai pe dinafară, urmînd a fi desăvîrșită și în interior la locul de destinație. În astfel de cazuri, ștampila sanitară preciza „Curățat numai pe dinafară, necurățat pe dinăuntru”.

Lazaretele austriece folosind — pînă spre sec. XVIII — limba italiană, ștampilele sunau „Netto di fuori et sporco di dentro” sau „Netto di fuori et di dentro”.

Scrisorile deschise în posturile de carantină erau închise la loc aplicîndu-se sigilii de ceară. Multe scrisori de carantină poartă, de aceea, atît sigilii cu ceară roșie cît și ștampile ale posturilor de dezinfecție. În filatelie, astfel de piese sînt denumite curent ca „scrisori de carantină”.

Pe teritoriul României, au ființat o rețea de posturi de carantină austriece în Carpați — principalele fiind Timiș, Turnu-Roșu (Roten Thurn), Vulcan și Poiana. Pe Dunăre a funcționat o carantină austriacă la Orșova-Veche.

De la Porțile de Fier în jos, exista cordonul sanitar al Țării Românești, din care amintim aici Turnu Calafat, Zimnicea, Giurgiu, Brăila și — în Moldova — Galați.

COMOARA DIN POD

Descoperiri senzaționale de rarități filatelice nu se fac în fiecare zi. Ele nu sînt însă imposibile și, — din cînd în cînd — din unghere prăfuite, ies la lumină adevărate perle.

Cu ocazia unor reparații, în podul primăriei din Eichstätt, în Bavaria, s-a găsit într-o arhivă prăfuită și fără importanță, un plic francat cu șase exemplare din marca „Numărul 1” a Bavariei, faimosul 1 Kreuzer, negru („Schwarzer einer”).

Plicul a fost achiziționat de Ministerul Poștelor, pentru Muzeul poștal, la prețul respectabil de 125 000 mărci.

ȘANSA

O achiziție norocoasă a fost făcută la oficiul poștal din Chesterfield. Un funcționar al unei case de comerț prezentîndu-se să cumpere cîteva coli de mărci de 9 pence necesare pentru expedierea unor colete a observat că într-una din coli, marca reprezentîndatedrala nouă din Liverpool nu avea cifra valorii, în colțul din stînga.

Știind ce înseamnă o eroare filatelică, el s-a ferit a desface coala și a prezentat-o unor mari cunoscători din Londra. Curînd i s-au făcut oferte de achiziție fermă la preț foarte ridicat sau de desfacere la licitație.

O astfel de întîmplare este bineînteles foarte rară, șansa fiind de la 1 500 000. Dar ea a fost posibilă și — ce e mai interesant — a favorizat o persoană care și-a dat seama de ceea ce reprezintă în filatelie. Altfel, coala s-ar fi împrăștiat și cine știe dacă și cîtorva dintre mărcile ei li s-ar fi dat de urmă.

Cîți filателиști nu visează să aibă un asemenea noroc, barem o dată?

HERCULE SAU MILON?

Cu ocazia Jocurilor olimpice de la Paris — 1924, a apărut în Franța, o marcă de 30 c care a produs bătaie de cap colecționarilor de mărci cu această tematică, întrucît o bună bucată de vreme exista o controversă susținută în ce privește persoana înfățișată. Catalogele germane, Michel, și cele cu subiectul „sport” îl prezentau pe cel înfățișat în marcă, drept Hercule; catalogele Zumstein și Yvert nu aduceau precizări.

Bărbatul înfățișat pe această marcă încearcă să despice o rădăcină de copac; deci nu poate fi vorba de Hercule, întrucît asemenea „ispravă” nu figurează între cele 12 probe clasice ale acestuia. Și, de fapt, marca nici nu-l înfățișează pe Hercule, ci pe Milon, unul din cei mai vestiți atleți ai Greciei antice, învingător în două rînduri la Jocurile olimpice.

Dar e interesant să cunoaștem și istoria desenului de pe această marcă. Într-o zi, Milon plimbîndu-se prin pădure găsește o imensă rădăcină de copac în care erau bătute o serie de pene. Ca să-și încerce puterile, el s-a decis să despice cu mîinile această rădăcină. Datorită puterii sale supraomenești, penele din rădăcină zboară una după alta. O mișcare greșită, însă, face ca brațul său drept să fie prins într-o despicătură a rădăcinii. (Această scenă este înfățișată de desenul mărcii.) Povestea are un sfîrșit tragic: Milon nu-și poate elibera brațul și cade pradă lupilor din pădure.

POȘTA CU PISICI

Oricît de curios ar suna, dar porumbelii nu par să dețină monopol poștal. Ca și înaripații poștași, pisicile au un extraordinar simț de orientare care a fost întrebunțat pentru trimiterea corespondenței.

În anul 1879 a avut loc în Belgia o hazlie experiență de „poștă cu pisici“. Animalele au fost trimise din Liège în diferite părți ale țării, după ce li s-au pus scrisorile într-o punguliță legată la gît.

După mai bine de patru ore, prima pisică a sosit la destinație, parcurgînd un drum de 24 kilometri. În decurs de 18 ore au sosit la Liège toate pisicile

CINE A FOST PRIMUL ?

Controversă istorică, cu repercusiuni în filatelie

Nu întotdeauna istoricii sînt de acord în toate problemele vastului lor cîmp de activitate. Dezacordul lor poate pune în dilemă pe diverși cercetători ale căror studii au tangență cu istoria.

Aceste litigii se oglindesc adeseori și în filatelie. Astfel, s-au verificat cazuri în care țări difertie au emis mărci poștale pentru aniversarea unui aceluiași eveniment, în care fiecare își atribuie prioritatea faptelor istorice ilustrate. Un exemplu grăitor în această privință îl constituie și prima traversare a Oceanului Atlantic cu o navă acționată cu puterea aburului.

Astfel, în anul 1933, Canada, pentru a aniversa 100 de ani de la acest eveniment, a emis o marcă poștală în valoare de 5 cenți, de culoare bleu, înfățișînd vaporul „ROYAL WILLIAM“ și purtînd datele 1833—1933.

Cu 11 ani mai tîrziu, pentru a aniversa 125 ani tot de la prima traversare a Atlanticului cu o navă acționată cu abur, S.U.A. a emis o marcă poștală cu o valoare de 3 cenți, violetă, înfățișînd însă — de astă dată — vaporul „SAVANNAH“. Marca poștală poartă datele 1819—1944 și inscripția: „Prima navă cu aburi care a trecut Atlanticul“. Este ușor de înțeles că emiterea acestei mărci poștale nu poate însemna altceva decît revendicarea priorității

Statelor Unite în această performanță navală.

Dacă este adevărat că „Savannah“ a încercat primul traversarea Atlanticului la 22 mai 1819, cu ajutorul aburilor, nu este mai puțin adevărat că o bună parte din parcurs a fost străbătută cu ajutorul velelor. Această situație s-a repetat și cu ocazia traversării oceanului realizată de vasul „Royal William“, după 14 ani de la cea a lui „Savannah“: astfel, se pare că timp de 10 zile căpitanul acestei nave a făcut și el uz de pînze. Acest lucru însă nu a fost precis stabilit.

Realitatea este că și multe alte vase își atribuie această înțietate; printre ele sînt: „Curaçao“, „Great Western“, „Cape Breton“, „Sirius“ și „Great Western“ au terminat cu succes această cursă, bine înțeles fără a utiliza pînzele, abia în 1938.

Dar iată că dl. Michael Dwyer, fost ministru în Noua Scoție, într-o lucrare apărută în 1952 arată că „Cape Breton“ intrase în portul North Sydney — după ce trecuse Atlanticul venind din Marea Britanie — cu două săptămîni înaintea lui „Royal William“.

Oricare ar fi situația, pînă în prezent Canada atribuie succesul în această cursă vasului „Royal William“. Ca atare — în afara mărcii poștale de care am amintit la început, această traversare mai este amintită și de o placă comemorativă aflată într-unul dintre muzeele din Ottawa.

PAGINI DE ISTORIE

În anul 1937, cînd Republica Spania se găsea în chingile blocadei fasciste, a fost pusă în circulație o serie cu totul deosebită, destinată transportului corespondenței cu submarinul. Seria era formată din șase valori dantelate și tot atîtea nedantelate (Yv. 624—629) și cîte o coliță, dințată și nedințată (Yv. 11). Desenele mărcilor

înfățișează trei submarine republicane, din care două în submersiune.

Plicurile cu astfel de piese circulante oferă o sursă bogată de studiu și cercetare istorică. Un astfel de plic a fost expediat, în 1937, din mica localitate catalană Palafrugell în Franța, francat cu o marcă uzuală spaniolă din perioada respectivă și obliterated cu ștampila calendaristică a localității de expediție. În dreapta, plicul poartă ștampila dreptunghiulară a cenzurii militare. Cel mai interesant element al plicului îl constituie însă marca nedintată de 4 pesetas pentru poșta cu submarinul, obliterated cu ștampila rotundă cu inscripția „Correo submarino L2 H22“.

Dincolo de valoarea lor istorico-poștală, mărcile „poșta cu submarinul“ evocă aspecte sugestive din războiul civil din Spania.

DUPĂ 100 DE ANI

Nu de mult în mîlul de pe malurile Senei, a ieșit la iveală o mică „bombă“ metalică ruginită. La început, gășitorii s-au temut să nu fie vreo mină rămasă din ultimele două războaie. Artificierii chemați au procedat la desfacerea ei. Spre uimirea tuturor ea conținea, strîns păturite, nu mai puțin de 540 de scrisori de-acum un veac. Misterul nu a întârziat a fi deslușit, de îndată ce au fost consultați și filateliști, cunoscători în istorie poștală.

Scrisorile, francate cu mărcile franceze în curs în perioada asediului Parisului, și adresate la Paris, purtau toate și mențiunea „Paris par Moulins“.

Această mențiunea dovedea că fusese regăsită, intactă, una dintre vestitele „Boules de Moulins“.

Încercuit de asediul prusian, Parisul era practic izolat de restul Franței. Atît în oraș, cît și în teritoriul neocupat, poșta făcea eforturi uriașe pentru

a trece corespondențe peste liniile asediului. Curieri tereștri încercau să se strecoare cu riscul vieții lor, în timp ce băltoane cu sau fără echipaj încercau să răzbată pe calea aerului.

La un moment dat, Direcția generală a poștelor și telegrafelor a anunțat că primește scrisori, pentru a fi expediate la Paris pe o cale secretă, brevetată de inventatorii ei. Ele trebuiau francate cu cîte 1 franc, din care 20 centime reprezentau taxa tarifară iar diferențe de 80 centime, cheltuielile speciale de expediție prin noua cale. Aceasta consta din lansarea pe Sena a unor mici cutii metalice prevăzute cu aripioare. Scrisorile îndrumate prin Moulins, erau apoi lansate în Sena, în amonte de Paris. Cutiile (denumite apoi „Boules de Moulins“) erau duse la vale de ape pînă la Paris, unde urmau să fie pescuite în plasele așezate de asediati.

Procedul a putut fi folosit scurtă vreme, numai cîteva trimiteri izbutind să ajungă la destinație, înainte ca asediatorii să prindă de veste și să ia măsuri de interceptare.

De aceea, prea puține scrisori cu mențiunea „Paris par Moulins“ au ajuns pînă la noi. Valoarea lor filatelice depășește cu mult pe aceea a francaturilor lor, variind, în prezent, între 1 000 și 2 000 franci noi, în funcție de starea de conservare a scrisorilor. Laolaltă o „avere“ de aproape un milion de franci.

Scrisorile din cutia găsită recent au fost luate în primire de poștă, care căuta să identifice urmașii destinatarilor de pe vremuri, pentru a le preda acestora. Pentru cele cărora nu li se vor putea găsi destinatari legali, se pune întrebarea dacă ele se vor cuveni celor ce le-au găsit sau Muzeului poștal. Faptul că Muzeul poștal posedă un număr de asemenea piese, mărește șansele ca ele să fie atribuite celor care le-au descoperit, care vor putea realiza din vînzarea lor o sumă nu tocmai de neglijat.

Celebrul falsificator Raoul de Thuin a inundat piața filatelică americană cu periculoase falsuri ani îndelungați.

De origine belgiană, stabilit în Mexic, apoi în alte țări din America Latină, de Thuin se specializase în contrafaceri și chiar în inventarea unor stampile și supratiparuri rare din America de Nord, Centrală și de Sud, și chiar în mărci false.

Foarte bun cunoscător al istoriei poștale dar și al tehnicii de imprimare a mărcilor, de Thuin a folosit în largă măsură mărci sau scrisori vechi autentice, pe care aplica obliterări sau supratiparuri rare. Avînd legături cu o rețea vastă de negustori, de Thuin reușise să strecoare pe piața filatelică numeroase falsuri, dintre care multe au ajuns și în colecții vestite.

Falsurile de Thuin erau atît de periculoase, încît nu o dată au dezorientat și filателиști avansați. Din acest motiv, pentru a curma această activitate, Asociația filatelică din S.U.A. a cumpărat de la de Thuin întregul său „material de lucru“, inclusiv clișeele pe care le-a folosit. Prețul plătit a fost stabilit cu condiția că de Thuin se angaja să înceteze orice fel de contrafacere, sub sancțiunea unor grave urmări penale.

După falsurile celebrului Sperati, cele ale lui de Thuin se înscriu în rîndul celor mai greu de depistat. Tocmai pentru a pune mai bine în gardă împotriva lor, Asociația filателиștilor americani le-a publicat într-un volum amplu documentat.

Interesant pentru colecționarii români este că printre „materialele de lucru“ preluate de la de Thuin au fost găsite și cîteva clișee pentru „Capete de Bour“ ale Moldovei și pentru stampile corespunzătoare.

„Filatelist pînă dincolo de mormînt“ este titlul unei amuzante schițe a scriitorului ceh F. Y. Prazak din Prerov. Desprindem din aceasta cîteva pasaje :

— „Ne-am întîlnit cîteva din acești „mai în vîrstă“, la expoziția de maximafilie ce a avut loc la București. Într-o seară, în jurul unei mese, la un pahar de vin bun românesc (și ceva coniac), după ce am epuizat toate problemele de filatelie și de maximafilie, discuția a alunecat spre un alt subiect: Soția filatelistului. Desigur, există și destule femei filateliste și este deosebit de plăcut cînd doi filателиști, El și Ea, se unesc într-o căsnicie. Dar se întîmplă și astfel : cînd soțiile nu sînt filateliste, nici nu vor să audă despre așa ceva, silindu-ne ca pentru marea noastră pasiune să mai tragem și cîte o minciună, desigur nevinovată“.

Iată și exemplificarea celor spuse. Prima, despre un filatelist elvețian, să-i zicem, Wilhelm. Toată viața sa a strîns mărci și a reușit să-și alcătuiască o colecție respectabilă și valoroasă. Întrucît la loteria vieții el a cîștigat o soțioară foarte econoamă, a lăsat-o să creadă că toată colecția lui nu valorează aproape nimic. Din păcate soția l-a crezut : poate că-și va fi închipuit că mărcile poștale cresc undeva, pe cîmp ! Și așa, într-o bună zi, cînd iubitul nostru Wilhelm a murit, în urma unui atac de cord, — după o masă mai copioasă — prietenii lui filателиști au început să se gîndească zi și noapte numai la valoroasa lui colecție, ca nu cumva biata babă neștiutoare să fie păcălită de vreun „rechin“ veros. Și așa, după trecerea timpului minim cerut de buna cuviință, cîteva dintre ei s-au dus, în delegație, la biata văduvă. După o serie de discuții, fără nici o contingentă cu filatelia, unul dintre vizitatori a îndrăznit să se intereseze și de soarta colecției.

— „Ah, doamne! a exclamat văduva. Dv. întrebați de acele frumoase bucațele de hîrtie la care a ținut atît de mult soțul meu toată viața? Nu m-ar fi răbdat inima să-l despart de ele, așa că le-am așezat frumos lîngă el, în sicriu.“

Desigur că cititorul nostru n-o să se mire că au trebuit să treacă zece minute bune pînă ce „îndrăznețul“ a fost trezit din leșinul său.

Al doilea caz, oarecum mai vesel, s-a petrecut în Statele Unite ale Americii: un filatelist — să-i zicem Hobby — avea o soție foarte neîncrezătoare și — în același timp — deosebit de eco-noamă.

De fiecare dată cînd își vedea soțul în fața clasorului, aranjîndu-și mărcile achiziționate, îl întreba cît au costat. De fiecare dată, iubitul nostru Hobby a asigurat-o că n-au costat decît cîtiva cenți mizerabili. Și asta a continuat așa, pînă într-o nefericită zi cînd Hobby a trebuit să plece într-o deplasare de cîteva zile.

Într-o zi, așa cum se obișnuiește în America, apare la ușa casei un negustor ambulant, care întreabă de hîrtii vechi, cărți vechi sau mărci. Mrs. Hobby i-a arătat imediat colecția soțului ei. Trebuie să recunoaștem că negustorul a oferit pe cîte o marcă ba 20 de cenți, ba un sfert de dolar, cîte o dată jumătate de dolar și o dată chiar un dolar întreg. Cînd Hobby s-a înapoiat, soțioara îl aștepta în prag, radioasă. — Iubitule, dragule, știi tu ce afacere bună am făcut? Toată grămada de mărci vechi și murdare din albumul tău, pe care tu le-ai cumpărat doar cu cîtiva cenți, le-am vîndut pînă și la un dolar bucata! Ce spui, nu sînt o soțioară harnică?

Cum s-a terminat povestea, mai bine să nu mai vorbim!

PREVEDERE

În vara anului 1973, întinderi mari din teritoriul Statelor Unite ale Americii au fost inundate. Într-unul dintre orașele care au suferit de pe urma acestei calamități locuiește un mare comerciant de mărci poștale, Irwin Weinberg, posesorul actual al celebrului unicat de 1 cent, din Guyana Britanică, pe care l-a achiziționat în anul 1970, pentru fabuloasa sumă de 116 600 lire sterline. Acesta păstra mare parte din materialul său filatelic în casetele de siguranță ale unei bănci din localitate.

În preajma inundației, mulți prevedeau o creștere a nivelului apelor, însă nimeni nu credea că ele ar fi putut depăși limita maximă atinsă în ultimele decenii.

Dintr-un exces de prevedere, Irwin Weinberg a retras dis „safe“-uri colecțiile sale, cu cîteva minute înainte de închiderea băncii. În cursul nopții, apele — crescute impetuos, neașteptat de mult, au pătruns și în camerele de siguranță, unde ar fi deteriorat iremediabil și mărci în valoare de peste un milion de dolari.

S-a dovedit astfel încă o dată justetea vechii zicale: „Paza bună trece primejdia rea!“

Despre unicatul din Guyana — cea mai scumpă marcă din lume — s-a comunicat, însă, că nu fusese în pericol: din considerente de securitate era păstrat într-un loc și mai sigur decît banca unui oraș de provincie!

IN COLET... UN ELEFANT

Faptul că, în afară de corespondența propriu-zisă, poșta transportă și colete poștale este prea bine cunoscut. Ceea ce poate fi însă de mirare, este pentru

ce anume fel de trimeri pot fi solicitate — pe alocuri — serviciile poștale.

Astfel, un senator din Fort Worth, S.U.A., a primit un aviz poștal că un prieten din Cambodgia i-a expediat prin poștă, ca dar de Anul Nou, un... elefant tânăr.

Pentru acest „colet poștal“ prea puțin obișnuit, oficiul vamal din San Francisco a trimis destinatarului un aviz de sosire cu mențiunea că la ridicarea „trimerii“ va avea de plătit 1 400 dolari ramburs pentru costul transportului și 300 dolari pentru întreținerea elefantului pe 10 zile, socotite ca perioadă legală de carantină sanitară.

Destinatarul a crezut la început că e vorba de o farsă de 1 Aprilie; realitatea însă era cu totul alta: coletul trebuia ridicat și asta nu se putea face fără plata taxelor.

Presa relatează că, după achitarea sumei, senatorul a comentat: „Consider de-a dreptul de neînțeles cum de s-a putut lăsa convinsă administrația poștală să accepte un elefant drept colet poștal cu ramburs“.

„LETTRES ACHEMINÉES“

Doi termeni indicând, în limba franceză, o categorie aparte de scrisori din epoca prefilatelică.

Este vorba de scrisori expediate unor destinatari aflați în călătorie, în campanie etc., oricum fără adresă fermă și trimise unui intermediar, pentru a fi expediate, înainte destinatarului final la locul și la timpul potrivit, care urma să fie ales de acest intermediar.

Mai ales între secolele XVI și XVIII, existau în diferite puncte de escală persoane (comercianți, agenți, reprezentanți consulari) care acceptau să efectueze reexpedierile de scrisori, fie gratuit, pentru prieteni sau cunoscuți,

fie contra unor contraservicii similare sau chiar contra plată.

De obicei, scrisoarea pentru destinatarul final era într-o altă foaie de hârtie, împăturită în chip de scrisoare după obiceiul timpului și purtând adresa intermediarului. Desfăcând învelișul exterior, acesta găsea scrisoarea pentru destinatarul final, căruia i-o reexpedia la momentul cuvenit, menționând pe verso că scrisoarea a fost „înaintată“ de dînsul, precum și — obligatoriu — data reexpedierii.

Scrisorile „înaintate“, foarte căutate de amatorii de istorie poștală aduc în colecții și expozate o nouă apart.

PRIMA MARCĂ DEDICATĂ O.N.U.

Cu 32 de ani în urmă, la 25 aprilie 1945, în orașul San Francisco din S.U.A. a fost pusă în circulație o modestă marcă de 5 cenți, albastru-deschis (Yvert nr. 479). Lipsită de un desen care putea s-o facă mai atrăgătoare, marca era prevăzută doar cu inscripția „TOWARD UNITED NATIONS/APRIL 25, 1945“. Mai jos în dreapta, cu litere mai mici, era indicat și numele celui care pronunțase aceste cuvinte: Franklin D. Roosevelt. Dar pe cât de modest și de simplu era desenul mărcii, pe atât de important era evenimentul istoric căruia îi fusese dedicată această marcă: Conferința de la San Francisco pentru elaborarea Chartei O.N.U., convocată pentru 25 aprilie 1945. Aici, reprezentanții a 50 de state au discutat și semnat Charta Națiunilor Unite, al cărei principal obiectiv este menținerea păcii și securității internaționale.

Charta Națiunilor Unite, elaborată și semnată la San Francisco, a intrat în vigoare la 24 octombrie 1945. Această zi este socotită, de altfel, și Ziua Națiunilor Unite.

Marca de 5 centi, din 1945, emisă într-un tiraj de 75 500 000 exemplare, este prima marcă din lume dedicată O.N.U.

La 24 octombrie 1951 au apărut și primele mărci emise de Administrația poștală O.N.U.

În prezent, aproape că nu există țară care să nu fi pus în circulație mărci dedicate O.N.U. sau organismelor specializate ale O.N.U. Emisiunile O.N.U. sînt deosebit de apreciate în întreaga lume, iar numărul filateliștilor specializați în această tematică crește continuu.

ARHITECTURĂ

Noua clădire a Operei din Sidney (Sidney Opera House) reprezintă o realizare de seamă a arhitecturii moderne australiene. Arhitectul inițial al proiectului a fost danezul Jorn Utzon, care ulterior a fost succedat de firma australiană Hall, Todd și Littlejohn.

Construcția începută în martie 1959 s-a terminat în 1973, cînd Opera a fost inaugurată, la 20 octombrie, în prezența reginei Elisabeta II.

Clădirea Operei cuprinde patru săli de spectacole cu o capacitate cumulativă de 5 220 de locuri (o sală de concerte cu 2 700 de locuri, Teatrul de operă — 1 550 locuri, Teatrul de dramă cu 550 de locuri și o sală pentru muzică cu 420 de locuri).

În afara sălilor menționate mai sus, clădirea Operei mai cuprinde cîte o sală pentru recitaluri și de recepție, studii de imprimare și de audiție, două restaurante, șase baruri și o sală de expoziție.

Clădirea ocupă o suprafață de 1,82 hectare. Partea cea mai înaltă a Operei are o înălțime de 67,4 metri. Bolțile, suportate de 32 de coloane au o greutate de 27 336 tone.

Silueta îndrăzneță și originală a Operei din Sidney poate fi văzută pe marca australiană de 7 c., făcînd parte din seria „Arhitectură“.

JULES VERNE ȘI FILATELIA

Chipul inventivului scriitor — premergător al literaturii moderne științifico-fantastice — a apărut pe numeroase mărci. În mod deosebit, el a ilustrat mărcile seriei de 11 valori emise în 1955, de poșta din Monaco. În această emisiune au fost evocate și o seamă dintre romanele și povestirile cele mai populare ale lui Verne, de la cele „20 000 de leghe sub mări“ la „Călătoria în balon“ și la cvasi-geniala intuiție și prevedere a cosmonauticii moderne, întrevăzută în „De la Pămînt la Lună“.

Franța, Mali, Gabon, Guineea, Bhutan, Yemen, Republica Africa Centrală au înscris numeroase mărci în lista acestei tematici. De menționat și valoarea de 40 forinți (Yv. 309) emisă în 1969 de poșta maghiară, precum și evocarea lui Verne pe una din valorile seriei cehoslovace dedicată artilei de pe vremuri (valoarea de 1,80 cor., Yv. nr. 1793).

Tema include și numeroase obliverări speciale, de asemenea trecute în revistă în articolul sus-menționat.

De reținut că în Franța există un cerc „Jules Verne“ (Paris, Rue des Petits Champs, 19), care publică și un buletin trimestrial interesant.

AZI, CA ȘI ACUM 72 DE ANI... CELE MAI CELEBRE MĂRCI DIN LUME

În anul 1905, revista filatelică franceză „Le collectionneur“ a întocmit o listă a celor 25 mărci considerate pe atunci ca fiind cele mai rare din lume.

Cu titlu de curiozitate, redăm lista acestor mărci între care figurează și trei valori din prima noastră emisiune:

1. Guiana engleză — 1856 — 1 c. roșu; 2. Guiana engleză — 1850 — 2 c. roz; 3. Mauritius 1847 P.O. 2 c. albastru; 4. Mauritius 1848 — 1 c. portocaliu; 5. Moldova 81 p. albastru; 6. Hawai 1852 — 2 c. albastru; 7. Guiana engleză 1856 — 4 c. albastru; 8. Hawai 1852 — 13 c.; 9. Canada 1851 — 12 p. negru; 10. Hawai 1852 — 5 c. albastru; 11. Hawai 1852 — 13 c. albastru; 12. Toscana — 1860 — 3 L. ocru; 13. Reunion

1851 — 30 c. negru; 14. Reunion 1851 — 15 c. negru; 15. Moldova 108 p. albastru pe hîrtie roz; 16. Austria 1856 — Mercurul roșu; 17. Guiana engleză 1850 — 4 c. galben pe hîrtie roz; 18. Moldova 27 p. negru; 19. Noua Zeelandă 1872 — 1 p. cenușiu; 20. Guiana engleză 1850 — 8 c. verde; 21. Elveția — Geneva 1843 — 5—5 verde; 22. Elveția, Geneva 1848 — 4 c. bicolor; 23. Guiana engleză 1856 — 4 c. roșu; 24. Toscana 1851 — 60 cr. roșu-cenușiu și 25. Natal 1857 — 9 c. albastru.

SOLUȚIILE JOCURILOR DISTRACTIVE

Sport: Discobol; Tir Innsbruck; Ri; Oameni; Adam; Stg; L; Divane; A; Opinat; T; T; Rov; Sah; Gag; Ic; Act; Rutil; Talc; Api; Amo; O; Uritita; Nn; Alpinism; Iad; Rot; Set; UFSR; Elevi; Atletă.

Album comemorativ: Republica; M; Elevi; O; Foi; Cat; CP; Ulan; E; Realizare, Nio; Zări; AR; Solz; Uina; I; Aniversări; M; Err; I; Mai; Ior; Oa; Carl; Noatini; Tzi; To; Scînteia.

Picturală: Anemonă; Obs; Negulici; Rt; Drin; Tablou; Răscoala; Nd; E; Tir; M; Azi; Ea; Tokio; Ii; Solo; Repin; C; Iran; Eroi; Uib; L; Ori; M; Tattarescu; Bancila; Ion.

Figurativă: Eroare; Aduna, Mărci; Clasor; Irat; Zob; Tie; Serii; Lupe; N; I; Evenimente; Uc; Auit; Nsu; Nup; Stersi; T; Elan; R; Felii; Ocupat; Tarm; Sah; Lt; Aa; Ib; Greci; I; Cp; RSR; Pet; Colecție.

Nu sînt ce par a fi: Dantela; Benzi; Eseau; Eroare; D; Marca; Margine; O; Valoare; Mim; Np; Rupta; Cpt; Elveția; Cor; C; Tip; Us; Antice;

Ic; Zs; In; Amon; Zuli; Pliu; Alt; Aro; Potir; Timbru; Poșeta; A; Emisiuni; At.

Poștă aeriană: A; Popovici; Vlaicu; Nout; Ius; Rachete; Anat; Tra; Ep; Tarom; Alt; E; I; Imam; Aels; Ec; A; Astra; Rm; Impinsi; Coanda; Iata; Gagarin; Rum; Mt; Soare, Na.

Triunghi: Remitenda; Emisiune, Mișcare; Isdari; Tiare; Euri; Nne; De; A.

Romb: C; Sap; Serie; Carnete; Piesa; Eta; E.

Pentru informare: Buletine.

Estimativă: O valoare facială mare.

Aritmogrif: De la A la B: colițe; orizontal: plicuri, valoare, dubletă, ștraifuri, obliterated, dantelură.

Cu prezentare: Descriș în prospect.

Filatelică: Poșeta.

Monoverb cu prepoziție: Emisiune.

Dintr-o colecție: Album încărcat.

Cu evaluare: Prețuri.

Copertă literară I: Nicolae Grigorescu.

Copertă literară II: Listă de stoc, filigran, serie, lupe.

Epigrame

GABRIEL TEODORESCU

Unui filatelist care își strigă
în gura mare timbrele de vânzare

*Are el un cap de zimbru,
Și o marcă din Transval,
Însă, cel mai mare timbru,
Este... timbrul lui vocal.*

Necazul unui aerofilatelist

*Un timbru foarte rar aveam :
Un avion mic bimotor.
Azi, din păcate, nu-l mai am,
Că și-a luat zborul din clasor.*

La lansarea stației automate
LUNA 4, s-a emis un timbru pe
care este desenată Luna

*„Intră luna pe fereastră“ !
Spunea un compozitor.
Dar acum, în vremea noastră,
Intră luna... în clasor.*

LA UN CONCURS DE SOLIȘTI VOCALI

SIN ARION

La concurs n-a promovat
Baritonul Ion Berbec
Juriul i-a comunicat :
— Timbrul ai dar... unul sec.

TĂLMĂCIRI FILATELICE

SIN ARION

Timbru = călător permanent
Timbru fără zimi = pieptene fără dinți
Clasor cu timbre valoroase = C.E.C. la purtător
Timbru sub lupă = radiografie filatelică

UNUIA

SIN ARION

A fost cândva, e-adevărat
Filatelist, bine cotate
Și-acum tot el e supărat
Că nu mai este re... marcat !

ZICALE OBLITERATE

BARBU ALEXANDRU EMANDI

- Leul mai mult aleargă... dacă nu își ia la timp mărcile.
- Vorba dulce (și bine timbrată) mult aduce...
- Nu lăsa pe mîine ceea ce poți face astăzi : Pune-ți clasorul în ordine !

- Nu pune mîna ! Ia cu penseta.
- Greșelile se plătesc. De exemplu, greșelile de imprimare la unele mărci se plătesc și încă bine de tot.
- Strînge bani albi pentru zile negre... și timbre de toate culorile și nuanțele.
- Nu te juca cu focul... mai ales cînd ai clasorul în mînă !

ZIMȚATE ȘI RIMATE

V. D. POPA

Sfat pentru începători

*Marca nu e armăsar.
Și, cînd o primești în dar,
Fie și de la părinți,
Caut-o întîi la zimți.*

La un spectacol de operă

*Ascultîndu-l pe artist,
Nu-s în stare să-mi explic
Cum de nu-i filatelist,
Timbrul său fiind unic.*

Cadoul filatelistului

*Ca atenție discretă
Pentru ea, găsi cu cale
Să-i aducă o poșetă.
Precizez : de mărci poștale.*

Folosință

*Lupele sînt, evident,
Folosite cu-n temei :
Să mărească la moment
Marca, nu valoarea ei.*

Asemănare

*Filatelice spus, ce-s oare
Corurile muzicale ?
Natural, niște clasoare,
Adunînd timbre... vocale.*

Sprijin

*Ea, văzîndu-i etalate
Mărcile nedantelate,
Îi zimbi : — Lasă, Pande !
Le fac eu niște... dantele !*

Scuză

*— Marca-mi place ! Din păcate,
N-are zimți lingă ștampilă...
— Ce-i dai zor cu zimții, frate ?
Asta-i marcă și nu pilă !*

PROVERBE RĂSTĂLMĂCITE

GABRIEL TEODORESCU

- Ochii văd, inima cere, cînd timbrele stau la vedere.
- Mai repede își schimbă lupul năravul, decît un colecționar un timbru prețios.
- Peștele cel mare, înghite... mult spațiu din clasor.
- Cine caută, găsește... o marcă lipsă din colecție.
- Cu o floare, nu se face primăvară... dar nici o colecție de mărci cu temă floricolă.

INSEMNĂRILE UNUI COLECȚIONAR NAIV

GABRIEL TEODORESCU

- Să pot descoperi un timbru fals, am apelat la un grafolog.
- Și soarele are pete. De ce să n-aibă și timbrele poștale ?
- De cînd am achiziționat seria „Femei celebre“, soția mea a devenit geloasă.
- Unii filатели colecționează serii cu păsări. Cred că de aici vine proverbul : „Fiecare cu păsărica lui !“

DIALOGURI

GABRIEL TEODORESCU

- Marca asta perforată n-are nici o valoare.
 - Uită-te bine. Nu vezi ce scrie pe ea ? Cinci pence !

 - Ce tot te uiți la marca asta ? E foarte bună. N-are nimic.
 - Ai dreptate. N-are zimți, n-are gumă, deci... n-are nimic.

 - Ce faci tăticule cu timbrul ăsta ?
 - Îl măsoar.
 - Aha. Să vezi dacă a mai crescut ?

 - Tăticule, în clasorul tău am văzut și un avion. Poate să zboare ?
 - Numai dacă-l ia vîntul.
 - Sau dacă-l ia cineva.

 - Tăticule ce diferență este între un filatelist amator și unul experimentat ?
 - Filatelistul experimentat oprește seriile bune și le vinde pe cele care n-au valoare. Iar filatelistul mator oprește seriile care n-au valoare și le vinde pe cele bune.
 - Aha ! Abia acum înțeleg de ce ai vîndut toate seriile bune.
-

UNOAȘTEȚI TARIFUL POȘTAL?

Tariful poștal intern:

- una carte poștală simplă, semiilustrată: 30 bani;
- una carte poștală ilustrată: 40 bani;
- una carte de vizită, în plic, cu formulă de felicitare: loco = 35 bani; în țară = 55 bani;
- una scrisoare simplă (par tren): 20 g: loco = 35 bani; în țară = 55 bani;
100 g: loco = 1,15 lei; în țară = 1,35 lei
- una scrisoare recomandată: 20 g: loco = 1,55 lei; în țară = 1,75 lei
100 g: loco = 2,35 lei; în țară = 2,55 lei
- una scrisoare simplă (par avion): 20 g = 60 bani
100 g = 1,40 lei
- una scrisoare recomandată (par avion): 20 g = 1,80 lei
100 g = 2,60 lei

Tariful poștal extern (scrisori externe): (x)

		simplă	Scrisoare par avion	recom. tren	recom avion	Carte poștală ilustrată
Albania	20 g	3,60	4,45	15,00	15,85	2,55
	100 g	8,70	13,60	20,10	24,40	
Bulgaria	20 g	3,60	4,20	15,00	15,60	2,55
	100 g	8,70	11,55	20,10	22,95	
Cehoslovacia	20 g	0,55	1,40	11,95	12,80	3,40
	100 g	11,60	15,90	23,00	27,30	
U.R.S.S.	20 g	0,55	1,15	11,95	12,55	3,40
	100 g	11,60	14,45	23,00	25,85	
Celelalte țări europene	20 g	4,80	5,65	16,20	17,05	3,40
	100 g	11,60	15,90	23,00	27,30	
Africa	20 g	4,80	7,65	16,20	19,05	3,40
	100 g	11,60	25,85	23,00	37,25	

		simplică	Scrisoare par avion	recom. tren	recom. avion	Carte poștală ilustrată
America de Nord și Centrală și Asia	20 g	4,80	10,50	16,20	21,90	3,40
	100 g	11,60	40,10	23,00	51,50	
America de Sud	20 g	4,80	11,90	16,20	23,30	3,40
	100 g	11,60	47,20	23,00	58,60	
Oceania	20 g	4,80	14,80	16,20	26,20	3,40
	100 g	11,60	61,50	23,00	72,90	

Taxa de recomandare +11,40 lei

*) Tabele totalizatoare simplificate, întocmite după tarifele oficiale în vigoare de la 1 iunie 1975, pentru uzul trimitătorilor filatelice.

ROMPRESFILATELIA

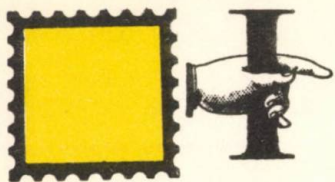
București, 64-66 Calea Griviței

Oficiul poștal 12

telefon : 50.29.42

achiziționează :

- mărci poștale românești, serii complete, neștampilate ;
 - mărci poștale străine, serii complete, neștampilate ;
 - sortimente mărci poștale românești diferite (de la 300 la 2 500) format mare și format normal ;
 - sortimente mărci poștale „toată lumea” (de la 5 000 la 60.000 buc. diferite, inclusiv cele emise de administrația română) ;
 - fragmente de plicuri cu mărci poștale românești și străine.
- Consultați listele de achiziții ce sînt afișate la toate ghișeele și magazinele filatelice din țară și din Capitală.

ÎNTEGURILE POȘTALE PIESE FILATELICE VALOROASE ÎNTR-O COLECȚIE TEMATICĂ

DUMITRU C. BIALA

Un întreg poștal este un efect emis de administrația poștală, cu marca fixă imprimată.

Aceasta-i conferă putere de francare, fără a fi nevoie — pentru o scrisoare simplă — de a adăuga alte mărci (adezivă).

Termenul de „întreg poștal” înseamnă că acesta formează un tot, cu alte cuvinte, este considerat ca o marcă poștală de format mare.

În această categorie pot fi incluse toate imprimaturile poștale care au tipărit o marcă fixă: carte poștală semi sau ilustrată, plic, mandat poștal, aerogramă, telegramă, bandă de ziar, poșta pneumatică etc.

Există și întreguri poștale care fac excepție de la regulă, cuprinzând alte indicații, ca de exemplu: cărțile poștale „boas festas” din Portugalia pe care este tipărită indicația „Prix, port compris 2,40 Esc.”, sau cărțile poștale emise de S.U.A. pe care s-a imprimat textul „Postal Card One Cent”.

O altă excepție, folosită și de Poșta Română, au fost cărțile poștale militare din primul și al doilea război mondial pe care s-a imprimat ca marcă fixă numai portretul regelui sau stema țării, fără a se mai trece și o valoare poștală de circulație.

De cîțiva ani, Poșta Daneză imprimă pe plicuri, în locul mărcii fixe, un desen în care apare un poștaş pe bicicletă, goarna poștală și inscripția PORTO BETALT P P DAN-MARK înconjurată cu o dantelură falsă într-un cadru dreptunghiular.

În general se apreciază că orice indicație oficială tipărită pe întregul poștal poate fi luată în considerare în filatelia tematică.

Un întreg poștal poate cuprinde următoarele patru elemente: marca fixă imprimată, textul, ilustrația și obliterarea.

1) Partea cea mai interesantă a întregului poștal este fără îndoială marca fixă imprimată. Dacă această marcă are un raport direct cu tema, întregul poștal va fi un document filatelic prețios.

În țara noastră au fost emise numeroase întreguri cu marca fixă adecvată unor teme sau subiecte: personalități (Brîncuși, Enescu, Gri-gorescu, (fig. 1, Spiru Haret etc.), evenimente congrese (fig. 2), conferințe, expoziții, muzee, campionate etc.), aniversări (fig. 3).

Fig. 1

Fig. 2

Fig. 3

În Franța, marca fixă pe unele întreguri poștale îl prezintă pe Pasteur, în Polonia pe Copernic, în America Latină scene din viața lui Cristofor Columb etc.

Aerogramele sînt și ele prevăzute adesea cu mărci fixe tematice (în România, Australia, Marea Britanie etc.). Un exemplu recent îl prezintă setul de aerograme românești cod 0082—93/1976 c-da 15017 (fig. 4), unde marca fixă reprezintă emblema aniversării a 50 de ani de la inaugurarea primei linii aeriene naționale București-Galați.

Fig. 4

2) Textul imprimat pe întregul poștal poate fi de asemenea prețios pentru filatelitul tematician, de exemplu: Centenarul Independenței de Stat a României 1877—1977, Expoziția filatelice „Națională 74”, Expoziția europeană de maximafilie „Euromax '74” (fig. 5), Centenarul Societății de științe geografice din România 1875—1975 set de șase plicuri.

Fig. 6

3) Elementul cel mai variat la un întreg poștal este ilustrația, care de obicei se află pe fața anterioară, în stînga spațiului rezervat pentru adresă.

Există întreguri poștale (cum este cazul cărților poștale ilustrate etc.), la care ilustrația nu este imprimată pe aceeași parte cu marca fixă (fig. 6). În acest caz, considerăm că numai marca fixă are valoare tematică.

Fig. 5

Numărul și diversitatea acestor ilustrații este așa de mare, încît o enumerare a lor este aproape imposibilă.

Cel mai frecvent se întîlnesc: reproduceri de artă, vederi, monumente, peisaje, floră, faună, sport etc.

4) Obliterarea poate completa în mod armonios celelalte elemente componente sau poate suplini unele din ele, cînd acestea lipsesc. Obliterarea este cu atît mai prețioasă,

cît ștampila este ilustrată sau cuprinde un text adecvat temei tratate.

În funcție de prezența acestor elemente, pe plan filatelic internațional se încearcă o clasificare a întregurilor poștale în patru grupe, după cum urmează:

a) Grupa I: întreguri poștale circulate, care au marca fixă imprimată, textul și ilustrația tematică.

b) Grupa II: întreguri poștale cu marca fixă, textul și ilustrația tematică, dar nu sînt circulate.

c) Grupa III: întregurile poștale care au numai două elemente tematice, din care obligatoriu marca fixă.

d) Grupa IV: întregurile poștale care au ilustrația și textul tematic.

După părerea noastră, este mai valoros un întreg poștal circulat, mai ales atunci cînd lipsesc unul sau două din elementele tematice (Grupa a III-a și a IV-a) sau cînd colecția (respectiv exponatul) este alcătuită din mărci obliterate.

În ultimii ani, unii filателиști din țara noastră au fost tentați să realizeze așa numitele „întreguri maxime” (termen sugerat de Adrian Bocșan), aplicînd pe întregul poștal o marcă adezivă, cu un subiect similar sau apropiat de elementele imprimate pe plic sau pe cartea poștală, obliterationea făcîndu-se fie cu o ștampilă specială (ocazională, prima zi, publicitară, prin zbor etc.), fie cu o ștampilă poștală de zi, dar a cărei localitate are legătură cu subiectul (fig. 7).

Fig. 7

Considerăm că aceste întreguri au un plus de valoare și aduc un element nou, al cincilea, care constituie contribuția personală a expozantului.

Cînd și cum poate fi folosit un întreg poștal într-o colecție tematică?

După cum se știe, o colecție tematică sau de subiect, este alcătuită din: mărci poștale (ca element predominant) și diferite piese sau documente filatelice, folosite într-o proporție convenabilă, care să-i asigure ansamblului filatelic o unitate și o armonie cît mai perfectă și să exemplifice tema sau subiectul tratat în mod cît mai concludent.

Întregul poștal fiind considerat ca o marcă poștală de format mare, poate fi colecționat în stare nouă sau circulat.

Dacă pe întregul poștal sînt aplicate și mărci adezive (pentru completarea taxelor poștale: de recomandare, expres, par avion etc.), acestea nu-i scade valoarea tematică chiar și atunci cînd ele au un subiect oarecum asemănător sau străin de tema tratată.

Valoarea tematică revine în primul rînd elementelor imprimate pe întregul poștal, fiind completată de calitatea obliterated, în cazul întregurilor circulare.

Întregurile poștale constituie un material prețios pentru un filatelist și îndeosebi pentru un exponat, în organizarea unei colecții, respectiv în tratarea unei teme sau a unui subiect.

Numărul mare al acestora și diversitatea lor ne permite să organizăm exponate tematice, în exclusivitate numai cu întreguri.

În cazul cînd le folosim într-un exponat tematic, vom alege întregurile cele mai vechi, cele mai rare, cele care cuprind maximum de elemente poștale și pe cît posibil întreguri circulare.

Desigur vom ține seama de elementele tematice imprimate pe întreguri respectiv și de măsura în care acestea își găsesc locul, pentru exemplificarea și tratarea temei.

Pe cît posibil, la o expoziție, vom expune și varietățile, îndeosebi cînd prezentăm numai întreguri poștale.

Acestea pot fi la :

- culoarea impresiunii ;
- culoarea cartonului sau a hîrtiei folosite ,
- compoziția tipografică a textelor imprimate ;
- formatul întregului poștal ;
- deplasări ale impresiunii (imaginii sau textului) ;
- eseuri, dacă există.

De asemenea, putem prezenta supratiparurile, la modificarea tarifelor poștale sau textele imprimate (la un tiraj limitat din totalul tirajului), cu ocazia unor evenimente (congrese, expoziții etc.).

Alături de varietăți, este bine să prezentăm și erorile existente, îndeosebi în ceea ce privește textul însoțitor, acestea fiind de obicei și rarități, ca de exemplu :

- 1) Cartea poștală „Anemone” a apărut de N. Grigorescu în loc de St. Luchian (c-da 65.105 cod. 63/66).
- 2) Cartea poștală „Atacul de la Smirdan” a apărut de St. Luchian în loc de N. Grigorescu (c-da 65.105 cod. 64/66).
- 3) Cartea poștală cu „Haman implorînd iertare Esterei” de Rembrandt a apărut în loc de Haman, Maman (c-da 65.105 cod. 59/66).
- 4) Plicul „Mărășești-Vrancea-Mausoleul eroilor” pe imagine are Mărăști (c-da 15.336 cod. 0117/75, fig. 8).

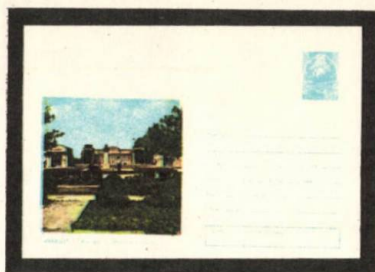

Fig. 8

Prezența unor varietăți și a unor erori într-un exponat îi atribuie acestuia un caracter de studiu.

Un întreg poștal va fi prezentat în întregime, pentru a se vedea toate elementele poștale imprimate.

Nu se recomandă prezentarea acestora „în fereastră”, pe foi de expunere și este total nepermisă decuparea unei părți din întregul poștal, acesta pierzîndu-și valoarea.

În țara noastră, Direcția Generală a Poștelor și Telecomunicațiilor, receptivă la propunerile filateliștilor, a lărgit gama emisiunilor pe întreguri poștale, prin unitatea sa specializată O.S.E.T.C.M., ceea ce permite o completare a exponatelor tematice și de subiect, îndeosebi a celor angajate, care prezintă aspecte din viața și istoria poporului român, tezaurul său cultural și științific, construcția socialismului etc.

Este îmbucurător faptul că din ce în ce mai multe întreguri au și marca fixă diferită, adecvată motivului pentru care sînt tipărite.

Avînd la dispoziție o gamă variată de întreguri poștale și folosindu-le cu discernămint, putem organiza exponate filatelice valoroase, mesageri fideli și prețioși ai istoriei, culturii și numeroaselor realizări din patria noastră.

Dr. VALERIU NEAGA

MAXIMAFILIA PE MERIDIANELE GLOBULUI

Vocabularul filatelic s-a îmbogățit în ultimele decenii, ca rezultat al diversificării preocupărilor milioaneilor de filателиști, cu noi și noi termeni.

Mulți din aceștia nici nu sînt încă incluși în dicționare, deși ei sînt folosiți în vorbirea curentă și în publicațiile filatelice sau generale.

Prestigioasa revistă „Presa noastră”, a publicat în nr. 5 din 1973, sub titlul „Note lexicale... filatelice”, un documentat material, întocmit de dr. Luiza Seche, cercetător principal la Institutul de Lingvistică al R.S.R., care trece în revistă și analizează, cu multă competență, termenii utilizați în maximafilie (maximafil, maximafilie, maximafilist, maximă) și insistă asupra necesității includerii lor în viitoarele dicționare.

Ceea ce a impus maximafilia pe plan mondial, ca o disciplină nouă a filateliei, dinamică, cu posibilități largi de cercetare și mai ales de creație, a fost un șir nesfârșit de manifestări (expoziții, simpozioane etc.), precum și nenumărate articole apărute în presa filatelică, în publicații periodice sau cotidiene, emisiuni la radio și televiziune etc.

În anul 1947, cu ocazia primului Congres internațional de maximafilie de la Dijon, în Franța (fig. 1), a luat ființă Uniunea Maximafilă Internațională, printre membrii săi fondatori numărîndu-se și filatelitul Gerhard Schalick din București.

Fig. 1

Austria a găzduit, în anul 1948, două prestigioase expoziții de maximafilie: una la Innsbruck și alta la Viena (fig. 2).

În același an, în Bulgaria, a fost organizată „Prima expoziție de maximafilie” la Sofia.

Fig. 2

O suită de expoziții „Phi-Nu-Max” (filatie-numismatică-maximafilie), au fost organizate la San Marino, în anii 1958, 1959 și 1960.

Orașul Paris a găzduit în anul 1961 Expoziția europeană de maximafilie „Ex-Eu-Max”.

În București, s-a organizat în anul 1965 „Prima expoziție de maximafilie” (din țara noastră).

Cu începere din anul 1969, Asociația „Les Maximaphiles Belges” a organizat anual „Saloane internaționale de maximafilie”, la Bruxelles sau în alte localități din Belgia, cu diferite teme (turism, faună, tineret etc.) sau bilaterale: Belgia-Ungaria (1971), Belgia-România (1973), Belgia-Luxemburg (1974), Belgia-Italia (1975), Belgia-Elveția (1976), Belgia-Franța (1977).

Orașul București a găzduit în anul 1970, Expoziția bilaterală de maximafilie România-Franța, returul acesteia avînd loc la Paris, în anul 1972, la Hotel de Ville (Primăria orașului), marele premiu oferit de Președintele Republicii fiind cîștigat de un participant român.

An de an au fost organizate în țara noastră expoziții de maximafilie, inițial interjudețene, la Brașov — în anii 1971 și 1972. Ulterior, expozițiile au căpătat un caracter republican, constituind o tradiție, o adevărată paradă a maximafiliei românești, organizate în orașele: Botoșani (1973), Tirgu-Mureș (1974), Rm. Vilcea (1975), Ploiești (1976) și Constanța (1977), ultima ediție fiind dedicată Centenarului Independenței de Stat a României.

În cadrul acestor expoziții s-au organizat și simpozioane naționale de maximafilie, primul la Brașov în 1972, apoi la Botoșani și Tirgu-Mureș în anii 1973 și respectiv 1974.

În anul 1975 a avut loc la Ploiești, cu ocazia pregătirilor expoziției republicane, Colocviul de maximafilie.

Expoziții locale de maximafilie au fost organizate de filiale în numeroase localități: Mamaia (1967), Constanța și stațiunile de pe litoral (1968), Baia Mare (1969), Craiova (1970), Slatina, Slobozia, Caracal, Găești și Arad (1973), Timișoara (Banatmax 1976 și 1977) și Pitești (1977).

Apogeul manifestărilor maximafiliilor din țara noastră și, fără modestie, din lumea întreagă, l-au constituit: Expoziția europeană de maximafilie „Euromax”, care a reunit cele mai valoroase colecții din 21 țări europene, precum și „Primul simpozion internațional de maximafilie”, ambele organizate la București, în luna octombrie 1974.

Cu ocazia simpozionului a fost adoptat Statutul internațional al maximafiliei și „Comentariile” la statut, respectiv asupra celor trei elemente constitutive, materialul de bază fiind întocmit de către maximafiliștii români.

Pentru selecționarea participărilor, maximafiliștii sovietici au organizat la Moscova, în vara anului 1974, „Prima expoziție de maximafilie Kartmaximum”, urmată de alte ediții în anii următori.

În anii 1975 și 1976, au avut loc două simpozioane internaționale de maximafilie, organizate la Paris, în cadrul Expoziției „Arphila” și respectiv, la Milano, în cadrul expoziției „Milano '76”.

La Paris au fost dezbătute și aprobate o serie de documente maximafiliile importante și anume:

— Criterii de apreciere a colecțiilor maximafiliile; comentarii pe marginea acestora. Barremul de recompense. (material întocmit de dr. Valeriu Neaga și ing. Constantin Dumitru).

— Locul ilustrației maxime într-o colecție tematică (comunicare prezentată de Avocat Paul Angelescu).

De asemenea, a fost aprobată „Clasificarea internă a expozițiilor maximafiliile”.

În cadrul Simpozionului de la Milano, organizat de către Asociația Italiană de Maximafilie, au fost prezentate numeroase comunicări, dintre care reținem:

— Ilustrata maximă, o piesă filatelică autentică (Nerva Tîrnăveanu).

— Valoarea suportului (cartea poștală) ilustratei maxime și importanța obliterării (Ștefan Stănescu).

Comunicările prezentate au suscitat un viu interes în rândul participanților, ridicându-se numeroase probleme privind instituirea unui cod internațional de schimb, redactarea unui glosar maximafilie internațional, publicarea unei culegeri multilingve cu textele adoptate la simpozioanele de la București, Paris și Milano, efectuarea unor schimburi organizate de informații privind procurarea de ilustrate adecvate subiectelor mărcilor poștale din diferite țări etc.

În continuare, participanții la simpozion au ascultat cu interes informările privind dezvoltarea maximafiliei în țările europene, remarcându-se cu satisfacție că după expoziția „Euromax”, organizată la București în anul 1974, maximafilie a cunoscut un puternic impuls în numeroase țări.

Pe lângă asociațiile sau secțiile maximafiliile existente în Belgia, Franța, România, Ungaria și U.R.S.S. s-au constituit: Asociația Italiană de Maximafilie (avînd ca Președinte pe Prof. A. Luigi Morera), o grupă de maximafilie la Geneva (Elveția), o grupă pe lângă Asociația Portugheză de Filatelie Tematică, o altă grupă pe lângă Federația Societăților Filatelice din Luxemburg, iar Asociația „Les Maximaphiles Belges” a fost admisă în Federația Societăților Filatelice din țara respectivă.

Concomitent a continuat organizarea de expoziții maximafiliile în diferite țări: Spania — Expoziția națională (1975), România — Expoziția bilaterală București-Moscova (1976) și U.R.S.S. — Expoziția bilaterală Moscova-București (1977).

Considerată ca cea mai tinăramură a filateliei, maximafilie, prin activitatea desfășurată, și-a dovedit deplina sa maturitate.

În România se apropie de aniversarea a 20 de ani de la înființarea maximafiliei ani plini de realizări, inițiative și succese.

Maximafiliștii români pot avea satisfacția că, pornind de la un nucleu modest de pasionați și entuziaști, au reușit să impună maximafilie în marea familie a filateliei din țara noastră și au contribuit la popularizarea și implicarea mai bună cunoaștere, cît și la creșterea prestigiului ei, ca disciplină ce oferă multiple posibilități, atît pentru colecționari, cît și, mai ales, pentru realizatori.

RIETENUL NOSTRU CÎINELE

Ing. GEORGE POPOVICI

Ciinele I Subiect banal la prima vedere. Toți îl știm, îl vedem zilnic sau aproape, îl mințim, ne temem de el sau ne este indiferent. Fiecare dintre noi, întrebât, ar putea spune ceva despre el, dar, în realitate, foarte puțini îl cunoaștem cu adevărat.

Erou de bibliotecă, oricând ar putea ocupa fără dificultate cîeva rafturi numai cu volumele în care se confundă cu subiectul unor studii științifice, fără să mai vorbim despre literatura beletristică ce l-a invitat atât de des în paginile ei.

Vedetă în filme artistice sau de desene animate, model pentru pictori, gravori sau sculptori, motiv căutat de machetatorii mărcilor poștale, ciinele datorită nouă este mereu printre noi.

De ce toate acestea? Oare să se fi dedicat atîta muncă unui subiect „banal”? Desigur că nu! Rezultă că omul simte nevoia să aibe ciinele aproape, să-și manifeste afecțiunea și recunoștința față de el.

Devotamentul și spiritul de abnegație de care dă dovadă fără excepție ciinele explică încercările de recompensare făcute de om. Creerea unui echilibru este aproape de neconceput deoarece oricît am dori nu ne vom putea niciodată achita de tot ce-i datorăm. Norocul nostru este că aceasta ciinele nu ne-o pretinde!

Povestea ciinelui merită deci a fi făcută auzită prin orice mijloc. Cei ce o cunosc trebuie să o spună și mai ales copiii

trebuie să o afle ca la rîndul lor să o poarte în timp, să-i asigure longevitate.

Aici intervine filatelia. Beneficiind de șansa de a moșteni rodul unei preocupări de vreo zece ani a machetatorilor de mărci poștale în ceea ce privește prezentarea launei de pe glob, putem cu destulă ușurință astăzi să ne numărăm printre acei ce încearcă să diminueze din datoriile umane față de ciine, prezentîndu-i cu mijloace proprii filateliei, pe scurt, lunga sa biografie.

Privitor la strămoșii săi, părerile sînt încă oarecum controversate existînd ipoteză unei surse unice sau a mai multor surse diferind de la rasă la rasă. Cert este că întocmai lupului (Polonia 1483), vulpii (Elveția 780), șacalului (Albania 682), sau fenecului (Tunisia 659), ciinele face parte din familia canidelor, păstrînd însă asemănări și deosebiri față de fiecare dintre aceștia.

Desigur că diversitatea aspectului raselor canine determină ideea strămoșilor diferiți. Aceasta însă nu poate fi suficient de convingătoare atîta timp cît structura anatomo-fiziologică se dovedește a fi unică indiferent de exemplarul ales din mulțimea speciei „*canis familiaris*”.

Trecînd deci de capitolul „originea ciinelui” iată-ne în fața unei părți noi pe care o putem intitula „ciinele, model pentru artiști” și care poate începe încă de la desenele rupestre.

Prezent în legendele antichității, cunoscutul „cerber” are și în filatelie (Grecia 1008), a-

ceasta oglindind de asemenea și vestita sculptură canină din sălile egiptene ale Luvrului (Monaco 722).

Pictorii, indiferent de epoca și curentul cărora le aparțin au preschimbatoresc deseori ciinele într-un subiect principal sau secundar, completator, al operei lor (Franța 1363, 1457, 1517, 1568 sau România 2410, 2561, 2564 și altele). Dintr-o atenție analiză a tablourilor, în care pe lângă ciine apare și omul, rezultă o interesantă constatare: ciinele nu își alege stăpînul după avere!

Trebuie notată că o reușită deosebită seria poloneză ce prezintă cîțiva eroi ai filmelor de desene animate, printre care ciinele este bine înțeles nelipsit.

Al treilea mare capitol va prezenta „rasele de ciini”, urmărindu-le după principalele subdiviziuni determinate de foloasele aduse omului. Și așa după cum am arătat, urmărind evoluția „meseriilor canine”, începutul trebuie făcut cu ciinele de vînătoare.

Posesor al unor simțuri extrem de bine dezvoltate, ciinele de vînătoare fără excepție și contrar oricărei logici, are urechile mari și lăsate în jos. Atît datorită lor cît și superbeii blăni ce o poartă, Cockerul (România 2590) și Setterul irlandez (URSS 2918) au ajuns azi să trăiască declinul ca vînători, cu toate că apartenența lor de grupul ciinilor de vînătoare este de necontestat.

Originar din Țara Galilor unde era folosit mai ales pentru a stirni becața să-și ia zborul, cokerul își datorează numele acestei păsări (chemată în engleză „Wood-Cock”). Setterul în schimb, făcîndu-se una cu pămîntul în prezența vînătorului își trage denumirea mai prozaică, de la ... un verb: „to set” (în engleză „a se culca”).

Desigur că reprezentanții tipici ai ciinilor de vînătoare rămîn Pointerul (Polonia 1755, fig. 1) și Bracul (Ungaria...), adevărate bucăți rupte din stăpînii lor, o prelungire a simțurilor

Fig. 1

acestora, antene sau detectori vînătorești ce îi preced pe drumul spre sălbăticiuni.

Terierii, la rîndul lor tinzînd să devină ciini de apartament, sînt de fapt la origine iscusii vînători.

De la Airedale — cel mai mare terier (Polonia 1235) și pînă la Teckel — sau Baset — (Luxemburg 598) cel mai mic dintre aceștia, toți se pricep să pătrundă în galerii subterane și să descopere vinatul.

Curajul foxterierului (România 2588, fig. 2), apropiat de înconștiență, este același indiferent de talia adversarului.

Desigur însă că „Don Juanii” ciinilor de vînătoare sînt Ogarul — sau Barzoii — (Albania 932) și Afganul (Ungaria 2222). Animale superbe, cu o ținută de paradă prin calitățile de viteză și ageritate ce le posedă nu-și dezic titlul de vînători. Așa de pildă Afganul, în țara sa de baștină, este utilizat la prinderea gazelurilor din alergare (fig. 3).

Dar treptat, după vînătoare, ciinele primește noi însărcinări, mai statice, de pază. Această grupare mare de rase cuprinde în primul rînd ciinii ciobănești.

Mimetizați parcă oilor pe care le au în grijă, acești ciini au în majoritate un aspect foarte asemănător între ei chiar dacă sînt de origine italiană (San Marino 415), maghiară, (Ungaria 1197) sau caucasiană (URSS 2926). Totuși, făcînd parte din aceeași grupare, ne vine cu greu să credem dar și Lupul Alsalcian (România 586 fig. 4) și Coolie (Liberia 644, fig. 5) sînt tot ciini ciobănești la origine.

Ciinele lup — extrem de inteligent și atașat — este pe de

Fig. 2

Fig. 3

Fig. 4

Fig. 5

geaba numit astfel, deoarece singe de lup sălbatec curge foarte rar în vinele lui. Calitățile sale îl recomandă însă ca pe un excelent ciine de pază, folosit în diverse domenii ca miliție sau armată, unde primește sarcini ce-i atrag merite odată cu rezolvarea lor cu succes.

Tot printre ciinii de pază — în general caracterizați de o statură impunătoare — se numără: Dogul Danez (Polonia 1240) Boxerul (Bulgaria 1802, fig. 6) și Dobermanul (Monaco 816), care prin sobrietatea și calmul de care dau dovadă pot speria chiar pe cel mai feroce răufăcător. Pe cit de se veri cu străinii pe atît de calmi și jucăuși cu copiii, toți paznicii de care am vorbit denotă că au suflet bun.

Fig. 6

O mare parte totuși dintre ciinii ce-i vedem în jurul nostru nu sînt solicitați să facă nimic, acestora pretinzîndu-le doar să-și manifeste afecțiunea față de stăpin. Sînt așa zișii ciini de apartament, dintre care cei mai răspîndiți sînt: Comisul (Monaco 1037, fig. 7) Pechine-

zul (Polonia 1753), Maltezul (Polonia 1748) și Pudetul (Bulgaria 1264). Acesta din urmă însă primește cu mare plăcere oricînd rolul de „ciine de cîrc” devenind motivul de amuzament al micilor spectatori și un adevărat propovăduitor al adoptării unui cățeluș în apartament.

Fig. 7

Dar, după cum am văzut, le nevia nu-l caracterizează pe ciine. El devine un slujitor docil, trage sîinii (Finlanda 572), trage căruța lăptarilor — ca în splendida serie emisă de Poșta Belgiană cu ocazia expoziției TEMABELGA, dar mai ales primește anumite însărcinări unde este de neînlocuit, ca de pildă în activitatea de salvamont a Saint Bernard-ului (Albania 937).

Nu putem încheia aceste rînduri închinat prietenului nostru credincios fără a sublinia că omul n-ar fi reușit să ajungă în cosmos dacă nu i-ar fi deschis drumurile tot el, ciinele (URSS 3120).

Iată pentru ce din toată fauna actuală, ciinele este singura ființă care poate fi considerată din punct de vedere psihic la mijlocul drumului între om și animal, iată pentru ce trebuie să fim încîntați că am întîlnit devotamentul canin!

COPILOR
LE PLAC
DULCIURILE !

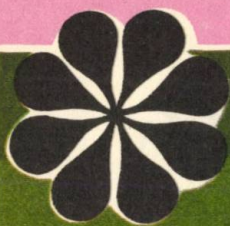
O bogată sursă de energie

Dulciurile sînt o bogată sursă de energie. Iată de ce vă sugerăm să le dați :

- bomboane umplute cu lapte, praline și fructe ; caramele cu lapte, cacao și fructe ; drageuri simple sau Amandine, Prododrops, Mentoprat ;
- șerbet de făină de fructe și cacao ;
- specialități de ciocolată cu interior de gem și dulceață ;
- specialități de ciocolată Zoo, Ioana, Carmen, Bicaș, Ialomicioara, Parc, Favorit, Carmen.

Sursa bucuriilor se află în magazinele comerțului de stat !

AROMAȚI DULCI SAU UȘOR PICANȚI
CROCANTI ȘI FRAGEZI

Biscuiți

PICANȚI,

MĂDĂLIN,

TRANSILVANIA,

DELTA,

LIDO

VOINICEL,

BUCUR,

SOVATA,

STELA

Mamaia

Catifelin

OANA

OANA

DARCEE

INTREPRINDEREA DE SĂPUN „STELA”

București,
B-dul Ion Șulea Nr. 315 Sect. 4

INTREPRINDEREA STELA PRODUCE :
un larg sortiment de săpunuri de toaletă extra-
fine, fine și de rufe, săpun hotelier, săpun li-
chid parfumat și neparfumat, săpun fulgi
«STELA» săpun praf industrial, causterit, acizi
grași, seu deglicerinați, oleină, stearină.

1. CATIFELIN
2. DARCEE
3. OANA
4. PERLA
5. LAVANDA
6. MAMAIA
7. IASOMIE
8. LILIAC
9. SANTAL
10. VIOLET

PRODUSE NOI

1. FLORI DE MUNTE
2. GIUVAER

PEȘTE OCEANIC

SARDINELA

Pentru pregătirea saramurei, a marinatei calde și reci
și diferite salate.

Sardinela este gustoasă și sub formă prăjită.

20% proteine • 6,3% gră-
simi • 2% substanțe mine-
rale

ECONOMIE DE TIMP,
PREȚURI CONVENABILE

Preparate culinare GOSPODINA

- preparate din ouă
- carne tocată, rasol și friptă
- preparate și semipreparate de cofetărie și patiserie
- semipreparate de legume
- semipreparate din carne de vită, porc și pasăre

PITOREȘTI LOCURI DE POPAS

În împrejurimile capitalei, rețeaua turistică a cooperației de consum oferă posibilitatea unor plăcute popasuri, în ambianța unor peisaje atrăgătoare și reconfortante.

Rețineți, deci, pe agenda dv. câteva adrese. utile :

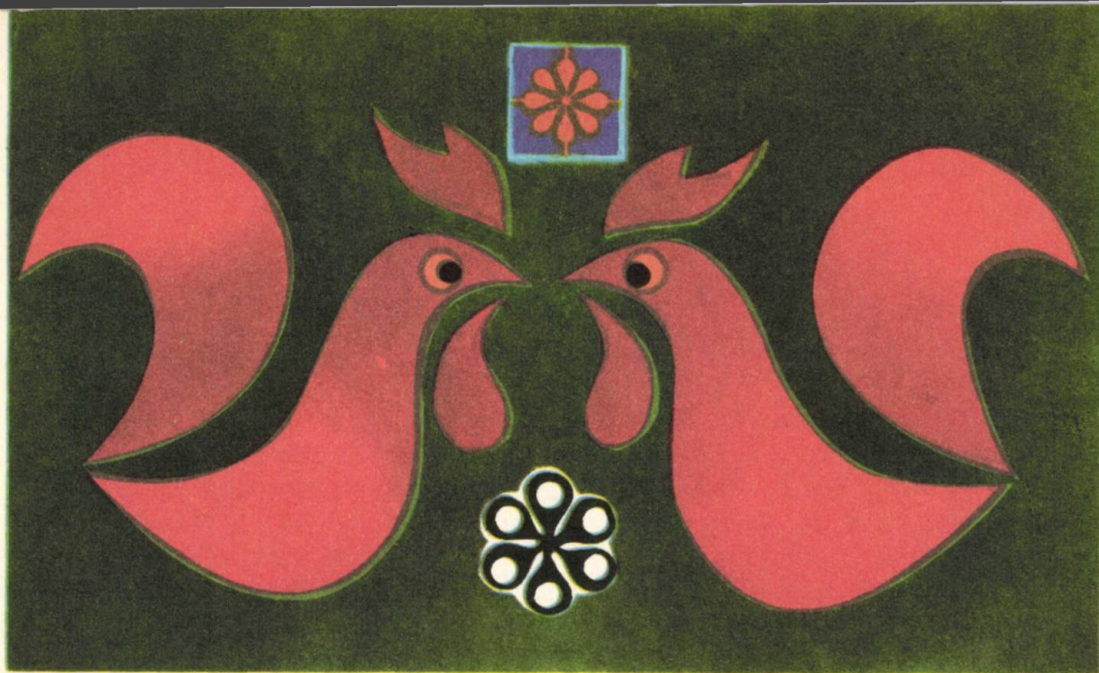
● Hanul și restaurantul Buda — pe șoseaua București-Alexandria, la 19 km de centrul capitalei, într-un cadru natural încântător — pădurea de pe malul Argeșului. Restaurantul vă srevește un sortiment variat de preparate de bucătărie românească și zabana. Hanul dispune de camere cu confort modern și încălzire centrală.

● Hanul și restaurantul Săftica — la 22 km de capitală, pe șoseaua București-Ploiești.

● Popasul turistic Sinești amplasat în zona pitorească a Pădurii Sinești, pe șoseaua București-Constanța, la km 31.

● Hotelul și restaurantul Măgurele din comuna suburbană Măgurele. Unitatea dispune de locuri de cazare în camere elegante, cu încălzire centrală. Restaurantul oferă gustoase preparate culinare românești.

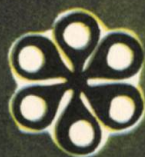

RESTAURANTUL „DOI COCOȘI“

Șoseaua Străulești nr. 2 telefon 67.19.28

Ambianță plăcută, cadru rustic, serviciu prompt, vă oferă restaurantul cu specific „DOI COCOȘI“. Preparațiile culinare sînt excelente; de la vestita ciorbă de porțoare la deliciosul pui la cînaun. Vinuri alese, muzică de pahar și cîntece lăutărești.

O seară plăcută, intimă, puteți petrece la restaurantul „DOI COCOȘI“.

ALMANAH FILATELIC 1978

EDITAT DE „ROMPRESFILATELIA“

DIN CUPRINS :

V. Schiopârlan : La cel de-al doilea număr (3) ● Adrian Păunescu : România (4) ● V. Dincă : Insurecția Națională armată antifascistă pe mărcile noastre (7) ● M. Stoian : 30 ani de la proclamarea Republicii (9) ● A. Mitrică : Zîmbetul copiilor noștri pe mărcile poștale (11) ● N. Tripcovi : Rarități între rarități (14) ● E. Dumitrescu și Ghe. Pașa : Despre muzică și mărcile poștale românești (23) ● E. Costin : Pledoarie despre falsuri (27) ● G. Racoviceanu : Este filatelia o știință (33) ● S. Dragomir : O soră mai mică a filateliei : Cartofilia (35) ● M. Popovici : Jocul de șah, o colecție tematică de actualitate (43) ● D. Urmă : Un firman imperial și o marcă poștală (40) ● M. Georgescu : Ce determină valoarea filatelică a mărcilor (53) ● C. Danciu : Două decenii (57) ● T. Comănescu : Marcografia, ramură a filateliei pe nedrept neglijată (79) ● D. Nicolescu : Arhitectura în filatelia românească (85) ● I. Ilă : Mărcile supratipărite la Cluj-Napoca cu inscripția „Ziariști — 1920 — Ujsagirok“ (95) ● L. Sărăteanu : Un nefilatelist printre noi (101) ● O. Mangiurea : Telecomunicațiile reprezentate în filatelia românească (103) ● V. Neaga : Filatelia tematică — filatelia prezentului și a viitorului (113) ● C. Spineanu : Studiu asupra mărcii de 80 parale pe hîrtie albăstruie (135) ● L. Seche : Lexic filatelic (153) ● D. Biala : Întregurile poștale piese filatelice valoroase într-o colecție tematică (197).

Redactor responsabil : Elena Andreescu
Coordonator : Corneliu Spineanu
Prezentarea grafică : George Buțu
Foto : Victor Stamate

Tiparul executat sub cd. 407 la I. P. „Filaret“,
str. Fabrica de Chibrituri nr. 9—11, București.
Republica Socialistă România

BIBLIOTECA „ASTRA“
SIBIU

1978

Rompresfilatelia urează tutu-
ror filateliștilor, cititorilor și
colaboratorilor săi :

„LA MULȚI ANI”

Rompresfilatelia

LEI 17